

PROVINCIE UTRECHT

Jaarstukken 2020

Utrecht, 28 mei 2021

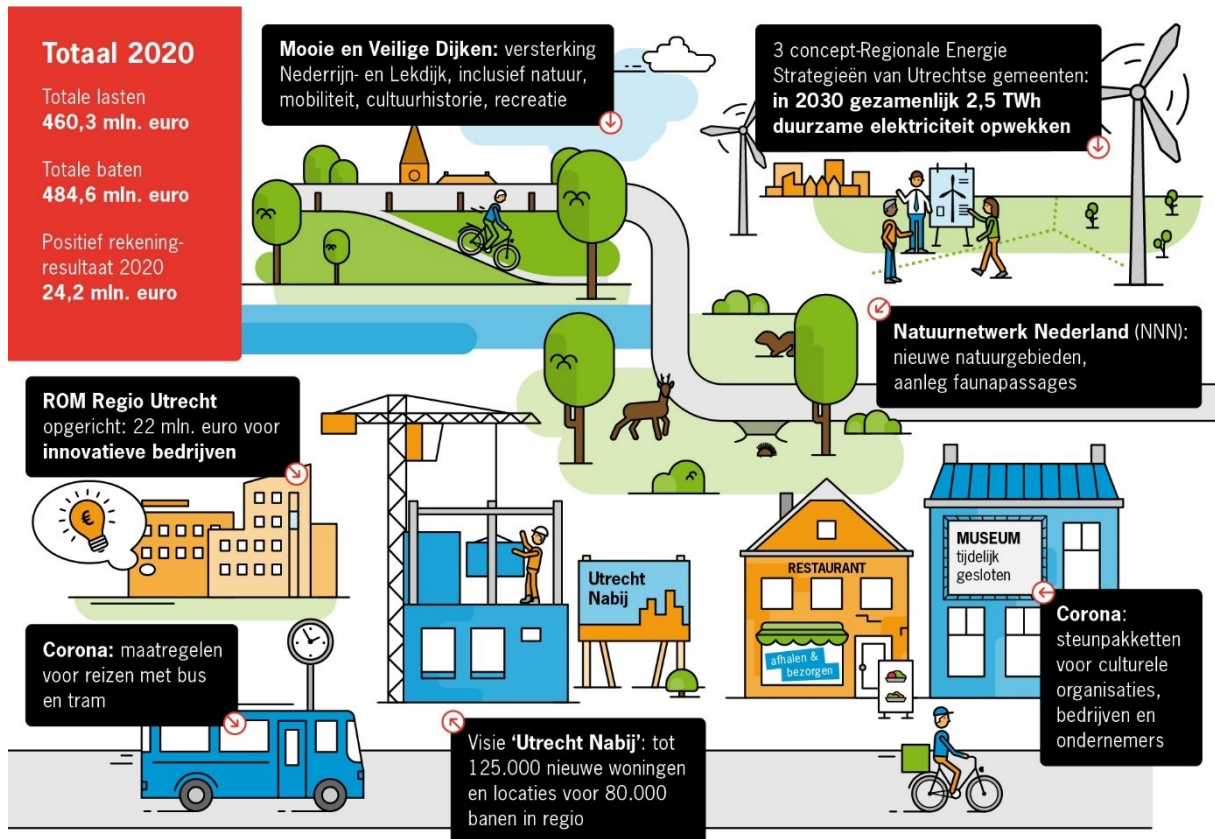
Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1: Hoofdlijnen.....	4
1.1 Voorwoord.....	3
1.2 Belangrijkste resultaten van 2020.....	4
1.3 Ontwikkeling van de brede welvaart in Utrecht	13
1.4 Financieel Resultaat 2020	18
1.5 Leeswijzer en vernieuwingen.....	28
Hoofdstuk 2: Programma's en Bedrijfsvoering (Overhead)	30
Programma 1. Ruimtelijke ontwikkeling.....	31
Programma 2. Landelijk gebied	67
Programma 3. Bodem, water en milieu	92
Programma 4a. Economie	120
Programma 4b. Energietransitie	146
Programma 5a. Bereikbaarheid (excl. OV)	161
Programma 5b. Bereikbaarheid openbaar vervoer.....	187
Programma 6. Cultuur en erfgoed	197
Programma 7. Bestuur en middelen	217
Bedrijfsvoering (Overhead).....	243
Hoofdstuk 3: Paragrafen.....	245
3.1 Provinciale belastingen en heffingen	246
3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	249
3.3 Onderhoud kapitaalgoederen	259
3.4 Financiering	269
3.5 Bedrijfsvoering.....	280
3.6 Verbonden partijen	286
3.7 Grondbeleid.....	312
3.8 Projecten	315
Hoofdstuk 4: De jaarrekening.....	329
I - De balans en de toelichting.....	330
4.1 Balans per 31 december 2020	330

4.2 Grondslagen van de financiële verslaggeving.....	332
4.3 Toelichting op de balans	335
4.4 Informatiebladen Reserves	351
4.5 Informatiebladen Voorzieningen.....	388
II - Het overzicht van baten en lasten en de toelichting	400
4.6 Overzicht van baten en lasten.....	400
4.7 Grondslagen van resultaatbepaling	402
4.8 Verschillenanalyse.....	403
4.9 Inzet post onvoorzien	433
4.10 Overzicht incidentele baten en lasten	433
4.11 Overzicht structurele mutaties reserves	440
4.12 Informatie in het kader van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).....	440
III - Overige informatie	442
4.13 Begrotingsrechtmatigheid.....	442
4.14 Overzicht op taakvelden	444
4.15 Verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (SiSa)	446
4.16 Gebeurtenissen na balansdatum	455
4.17 Berekening EMU-saldo	455
Bijlagen	456
Bijlage 1: Verloopoverzicht investeringskredieten.....	457
Bijlage 2: Samenvatting Jaarrapportage Provinciaal Uitvoeringsprogramma Externe Veiligheid 2019	464
Bijlage 3: Rapportage actiemanagement	469
Bijlage 4: Afkortingenlijst.....	473

Hoofdstuk 1: Hoofdpijnen

Infographic

Ambities collegeprogramma 2019 – 2023 'Nieuwe energie voor Utrecht'

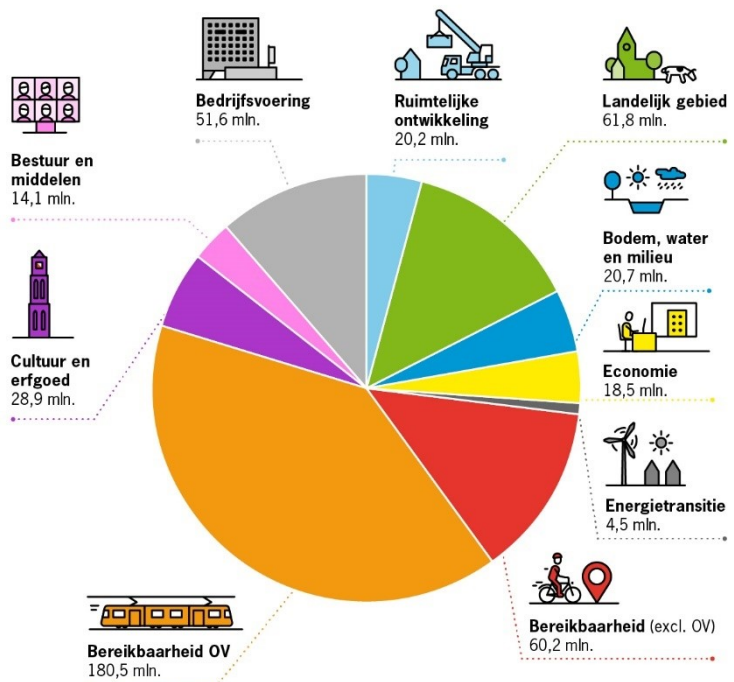
- Fijne en gezonde leefomgeving
- Mooie natuur en schoon water
- Sneller naar duurzame energie, voor iedereen
- Levendige steden en dorpen
- Gezonde, veilige en duurzame mobiliteit
- Gezonde economie
- Samen komen we verder

Inkomsten

In miljoen euro	Bedrag	Soort
234,1	Uitkering provinciefonds	
130,8	Motorrijtuigenbelasting	
37,2	Rijkscompensatie corona OV	
26,2	Bijdragen andere overheden	
18,3	Overige inkomsten	
1,7	Leges en heffingen	
36,4	Per saldo onttrekking aan reserves	
484,6	Totaal inkomsten	

Uitgaven

Bedragen x 1 mln. euro

1.1 Voorwoord

2020 gaat de boeken in als een crisisjaar. De stikstofcrisis liet haar sporen na, maar vooral het coronavirus heeft stevig huisgehouden in de wereldwijde samenleving, ook de Utrechtse. Het bracht ons een periode van verliezen, opofferingen en uitdagingen. Een periode die de jaargrens ruimschoots is gepasseerd, weten we inmiddels. Voor ons en onze stakeholders was het een lastig jaar, maar ook een waarin we positief werden verrast door de flexibiliteit en veerkracht van onze medewerkers.

Hoewel de Utrechtse economie veerkrachtig is, was 2020 door de coronapandemie voor veel ondernemers een zwaar jaar. Dat geldt ook voor de fors getroffen cultuursector. We stelden steunmaatregelen in voor ondernemers en culturele instellingen, om de economische effecten van de pandemie te bestrijden. Hiermee werden vele ondernemers, bedrijven en tientallen grote en kleine instellingen geholpen.

Vanwege de afgekondigde coronamaatregelen zijn sinds medio maart 2020 geen grote samenkomsten meer gehouden. Evenementen als 75 Jaar Vrijheid en de Vuelta kwamen te vervallen. Waar mogelijk werd gekozen voor een alternatieve, digitale vorm. Gedwongen door de situatie heeft de provincie haar werkwijze gaandeweg het jaar aangepast om de uitvoerende taken waar mogelijk doorgang te laten vinden. Zo zorgden we ervoor dat het verkeer en openbaar vervoer op gang bleef, onze bijdragen aan versnelling in de stikstofaanpak, energietransitie, natuurversterking en woningbouw voortvarend werden opgepakt en de kritische processen binnen onze organisatie zoals versterking van de financiële organisatie, vergunningverlening en de voorbereidingen op de Omgevingswet, op koers bleven. De besluiten die daarvoor nodig waren, werden door het provinciebestuur via digitaal overleg tot stand gebracht. De samenleving steunen kreeg prioriteit. De provincie trof maatregelen die voor inwoners, bedrijven en organisaties de nood enigszins lenigen. Snellere betaling van onze leveranciers is hier een voorbeeld van, maar ook diverse steunregelingen en het mogelijk blijven maken van bouwactiviteiten. Uiteraard steeds met veiligheid voorop.

Ook op het Statenwerk was – en is – de coronacrisis van grote invloed. Desondanks is het ons gelukt het democratisch proces op gang te houden. Al binnen enkele weken in de eerste lockdown zijn de Staten overgegaan op digitaal vergaderen; een versneld leerproces dat door alle betrokkenen goed is opgepakt. Het is gelukt om alle geplande PS- en commissievergaderingen te laten doorgaan, melden we met gepaste trots. Onze dank gaat uit naar Staten en griffie. De digitale informatiesessies zijn inmiddels niet meer te tellen. Vóór de zomer waren de vergaderingen volledig digitaal en vanaf september is deels overgegaan op hybride vergaderen.

Onmiskenbaar heeft de coronacrisis effect op ons werk, de opgaven uit het coalitieakkoord en ons toekomstige beleid. In de loop van het jaar zijn de beleidskritieke processen in beeld gebracht, zodat we weten waar we vol op kunnen blijven inzetten en waar we moeten bijsturen of afschalen. Op sommige punten waren extra inspanningen nodig. Zo moesten we binnen het OV iedere week andere afspraken met vervoerders maken, en werd van het kernteam Corona een buitengewone aanpassingsbereidheid gevraagd. Belangrijk punt: de ambities van de coalitie blijven onverkort overeind.

Ondanks corona hebben we toch nog veel voor elkaar gekregen. Mooie dingen weten te realiseren in lastige omstandigheden. Deze crisis is tevens een kans geweest om zaken sneller en/of beter te doen. In 2020 hebben wij tegen de verwachting in een goed jaar gedraaid – ook dat is iets om met gepaste trots op terug te kijken.

<https://www.provincie-utrecht.nl/organisatie/financien>

<https://www.provincie-utrecht.nl/jaarverslag-2020>

<https://www.provincie-utrecht.nl/jaarverslag-2020-infographics>

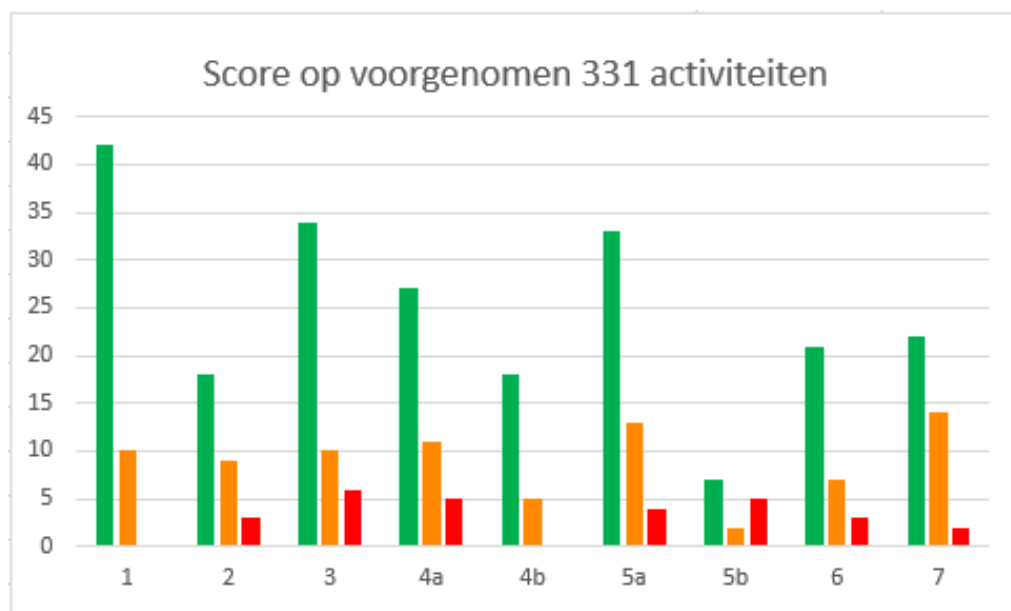
1.2 Belangrijkste resultaten van 2020

Het jaarverslag over 2020 is gebaseerd op de structuur van de begroting 2020 en ingedeeld in 9 beleidsprogramma's met 45 beleidsdoelen. In het jaarverslag rapporteren we uitgebreid over 331 voorgenomen prestaties. In de jaarrekening gaan we in op de financiën. In hoofdstuk 1 van het jaarverslag lichten we beiden op hoofdlijnen toe.

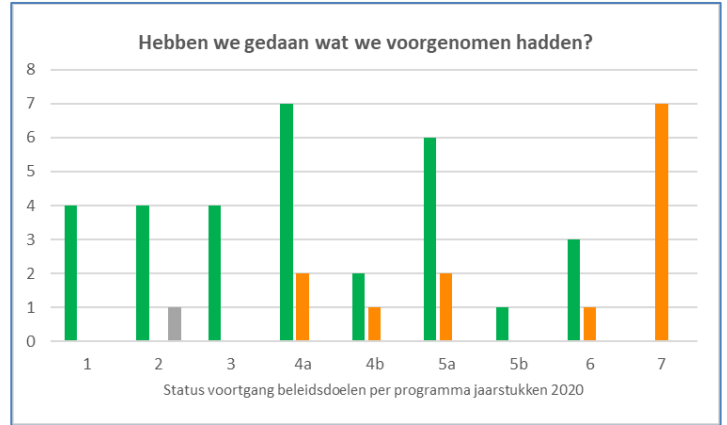
Ruim 2/3 van de voorgenomen prestaties is gehaald. Een kwart krijgt de status vertraagd (oranje) en 8% van de prestaties (ofwel 28 stuks) krijgen de status forse vertraging of geheel niet gehaald (rood).

	Aantal beleidsdoelen	Aantal meerjaren-doelen	Aantal prestaties	Aantal prestaties op oranje	Aantal prestaties op rood
1. Ruimtelijke ontwikkeling	4	16	52	10	0
2. Landelijk gebied	5	11	30	9	3
3. Bodem, water en milieu	4	17	50	10	6
4a. Economie	9	14	43	11	5
4b. Energietransitie	3	8	23	5	0
5a. Bereikbaarheid exclusief OV	8	8	50	13	4
5b. Bereikbaarheid OV	1	1	14	2	5
6. Cultuur en erfgoed	4	16	31	7	3
7. Bestuur	7	12	38	14	2
	-----	-----	-----	-----	-----
	45	103	331	81	28

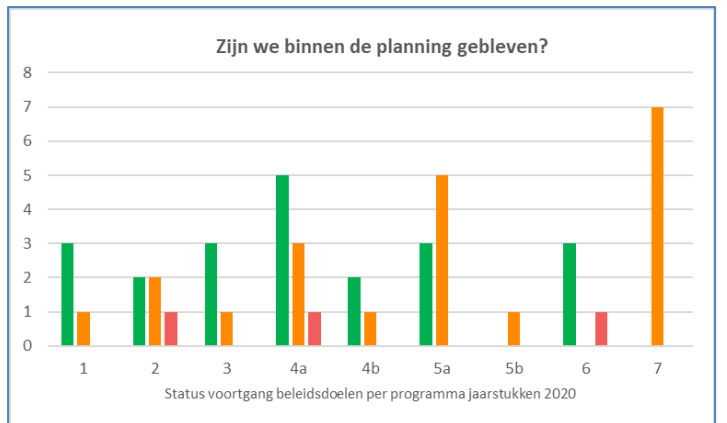
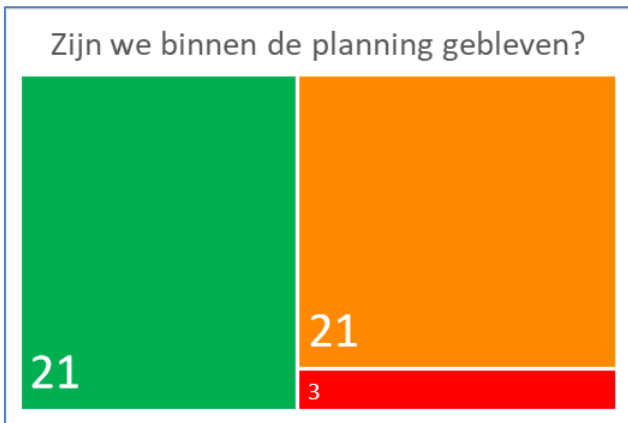
Iets meer dan 100 van de voorgenomen prestaties hebben dus geringe tot forse vertraging opgelopen. In het jaarverslag wordt bij 28 van die vertragingen aangegeven dat dit direct COVID19 gerelateerd is en bij 7 prestaties ligt het uitstel van de omgevingswet ten grondslag aan de vertraging. Bij de overige 73 prestaties spelen diverse oorzaken. Bijvoorbeeld problemen bij het vinden van mensen, scope-verandering van een project, wetswijzigingen, complexiteit van staatssteun of aanbesteding of de werkdruk in het algemeen bij de provincie en anderen.

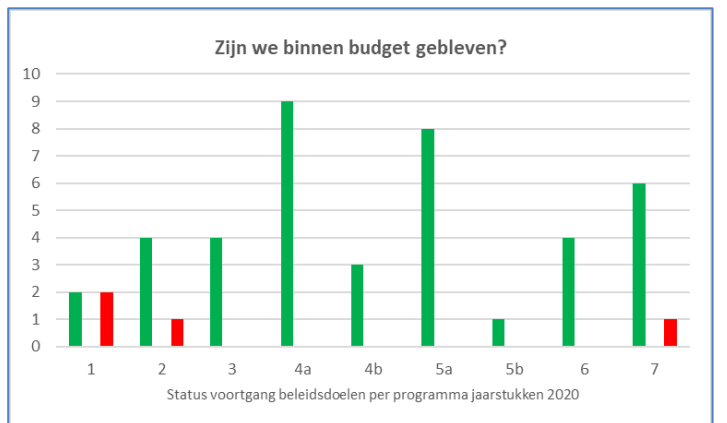
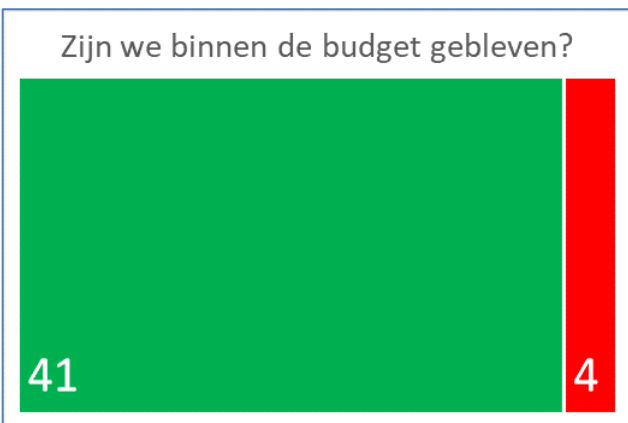
Bij alle negen beleidsprogramma's is ook een gewogen oordeel gegeven over de voortgang van het programma; niet alle prestaties wegen namelijk even zwaar.
 Voor elk van de 45 beleidsdoelen is aangegeven of we *behaald hebben wat beoogd werd*, of *dit binnen de planning was* en of het *binnen budget was*.

Bij bijna 70% van de beleidsdoelen hebben we gerealiseerd wat we ons voorgenomen hadden.

47% geheel op tijd, 47 procent met vertraging en 6 % met een forse vertraging tot zelfs volledige stilstand.

41 van de 45 beleidsprogramma's zijn binnen het budget gebleven. De analyse waarom vier beleidsdoelen niet binnen budget zijn gebleven wordt toegelicht in paragraaf 4.8.

In hoofdstuk 2 wordt per beleidsprogramma uitgebreid verslag gedaan van de in 2020 ondernomen activiteiten. Hier treft u ook de kosten over het totale programma en per beleidsdoel. Ook treft u per programma een overzicht van de investeringen, van de reserves en de verbonden partijen. Tot slot treft u bij elk programma de indicatoren. In de rest van dit hoofdstuk presenteren wij de resultaten die wij als provincie het afgelopen jaar tot stand wisten te brengen.

Ruimtelijke ontwikkeling

Wij streven een hoogwaardige ontwikkeling van ons stedelijk en landelijk gebied na. Dit vraagt om heldere provinciale ambities. Met het oog op de gewenste eenheid in overheidsbeleid, hebben wij in 2020 samen met medeoverheden en hun samenwerkingsverbanden expliciet gezocht naar samenhang in beleid en optreden. In de gemaakte afwegingen kregen zowel lokale belangen als de regionale context de aandacht die ze verdienden. Zo kwamen we goed en snel met initiatiefnemers tot gewenste ontwikkelingen, ook in het licht van de werkwijzen onder nieuwe wetgeving.

In U Ned hebben we met partners samengewerkt aan de langetermijnontwikkeling. Regio en Rijk presenteerden in het najaar van 2020 de gezamenlijke visie 'Utrecht Nabij'. Daarin staat hoe en waar de komende 20 jaar in onze regio 104.000 tot 125.000 nieuwe woningen en locaties voor 80.000 banen kunnen worden gerealiseerd, zodanig dat de regio bereikbaar blijft. De gezamenlijke overheden willen woon-werklocaties ontwikkelen in een U-vormig gebied rond de stad Utrecht. Daarnaast wijzen ze enkele ontwikkellocaties in de regio aan, rond OV-knooppunten.

Ook in 2020 werd samen met de Regio Amersfoort een start gemaakt met het Ontwikkelbeeld 2030-2030 voor deze regio, en met de verstedelijkingsstrategie Arnhem-Nijmegen-Foodvalley, waar we met de regio Foodvalley zijn aangehaakt, met onder andere Provincie Gelderland.

Op 30 september 2020 heeft PS het 'Kader voor regionale programmering wonen en werken' vastgesteld. Hierin staan de uitgangspunten van onder andere het proces van Regionaal Programmeren, de regio-indeling, kwantitatieve bandbreedtes en kwalitatieve aspecten. Tevens biedt dit kader een nieuwe systematiek voor de keuze van locaties. Vanaf het voorjaar van 2020 zijn we met gemeenten en regio's in gesprek over de regionale programma's wonen en werken.

Afgelopen jaar is een plan van aanpak gemaakt voor 'Groen Groeit Mee'. Centrale gedachte is dat natuur, biodiversiteit, recreatie en duurzame landbouw meegroeien met de demografische, ruimtelijke en economische ontwikkelingen in de provincie.

Versnelling van de woningbouw is een prioriteit, niet alleen van gemeenten en provincie maar in toenemende mate ook van het Rijk. De ambities zijn verwoord in het nieuwe programma Versnelling Woningbouw. In 2020 is de woningvoorraad opnieuw meer gegroeid dan de jaren ervoor (met bijna 7.900 woningen). Ook is de plancapaciteit toegenomen en de monitoring verbeterd. Het Rijk heeft aanvullende middelen beschikbaar gesteld via de Woningbouwimpuls, waarmee verschillende gebiedsontwikkelingen in onze provincie zijn versneld en de investeringsruimte van corporaties is vergroot. Het instrument van de flexpool, dat is ontwikkeld binnen de Woondeal Utrecht, is landelijk uitgerold, waardoor nu alle Utrechtse gemeenten een beroep kunnen doen op deze ondersteuning. Rijk, provincie en de regio's Utrecht en Amersfoort zijn tot overeenstemming gekomen over toevoeging van woondealafspraken voor de regio Amersfoort aan de Woondeal Utrecht. Dit krijgt in 2021 zijn beslag.

Er is gestart met de Vitale Wijken-aanpak, waarvoor een regiodeal is gesloten met Utrecht, Nieuwegein en Zeist. Ook met Amersfoort zijn samenwerkingsafspraken gemaakt. De provincie Utrecht is verantwoordelijk voor de ontwikkeling van kennis en monitoring. Dit wordt samen met het RIVM, de Universiteit Utrecht en de GGD Regio Utrecht ontwikkeld.

Aansluitend op het streven naar een 'Omgevingswetproof' provincie, heeft GS afgelopen jaar de Omgevingsvisie en -verordening in ontwerp vastgesteld. Hierin wordt onder andere meer flexibiliteit voor uitbreiding van de kleine kernen gegeven en duidelijkheid geboden over de aanpak en randvoorwaarden voor verdere verstedelijking.

Omdat de inwerkingtreding van de Omgevingsvisie is uitgesteld tot 1 april 2021, is er een Interim Omgevingsverordening opgesteld voor werking onder de huidige wetten. Door de Omgevingswet krijgen inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties meer ruimte om met eigen initiatieven te komen. In 2020 lag de focus dan ook sterk op informatievoorziening en bewustwording. We hebben diverse instrumenten ontwikkeld om integraal werken te bevorderen, zoals Beleid en Uitvoering Integratie Tafel (BUIT).

Corona versterkte de gerichtheid op eigen organisatie, teams en werkzaamheden. Hierdoor – en door de uitgestelde Omgevingswet – konden de werkprocessen nog niet definitief worden ingericht en geïmplementeerd. In 2020 hebben we een start gemaakt met de wijziging van de diverse werkprocessen.

Landelijk gebied

Utrecht herbergt natuurwaarden die nationaal en internationaal van groot belang zijn. Het is onze ambitie deze te beschermen en te versterken, waarmee we tevens zorgdragen voor de Utrechtse biodiversiteit. Het belangrijkste onderdeel is de totstandkoming van een robuust netwerk van aaneengeschaalde natuurgebieden, het Natuurnetwerk Nederland (NNN). In 2020 hebben wij gewerkt aan de realisatie en inrichting van nieuwe natuurgebieden, de aanleg van verbindingen en faunapassages en de doorontwikkeling van de groene contour. Voor de kleinschalige verbindingen, de groene dooradering van het landelijk gebied, zetten wij het platform kleine landschapselementen in. Hierin zijn agrarische collectieven en gemeenten vertegenwoordigd. De Agenda Vitaal Platteland is ons belangrijkste instrument voor de uitvoering van deze ontwikkelopgave.

Om de biodiversiteit te behouden en te versterken, is goed beheer nodig. Dit vullen wij in door ons natuurbeheer en – via de agrarische collectieven – ons agrarisch natuurbeheer. Om de kwaliteit van de Utrechtse natuur op een hoger niveau te krijgen, voeren wij conform de Realisatiestrategie Natuurvisie specifieke maatregelen uit, zoals bescherming van weidevogels, verbetering van de leefgebieden van de Utrechtse aandachtsoorten en ecologisch bembereiding langs onze provinciale wegen.

Naast het NNN en de doelen in de Agenda Vitaal Platteland zijn we als provincie ook verantwoordelijk voor tien Natura 2000-gebieden, waarvan er negen stikstofgevoelig zijn. Sinds de Raad van State het Programma Aanpak Stikstof ongeldig heeft verklaard, is de provincie met het programma Stikstof aan de slag gegaan. De leidraad stikstof, die PS in juni 2020 vaststelde, geeft daarbij richting. We staan voor de opgave om de stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden robuuster te maken, een duurzaam toekomstperspectief voor de landbouw en andere maatschappelijke en economische activiteiten te ontwikkelen en de lokale stikstofdepositie te verminderen. De twaalf provincies zijn hierbij aangewezen als regisseur van een gebiedsgerichte aanpak. Deze aanpak is in 2020 voorbereid via onder andere de oprichting van twee bestuurlijke gebiedstafels met daarin alle relevante provinciale partners. In 2021 gaan gebiedsprocessen rondom de Natura 2000-gebieden van start, waarbij zoveel mogelijk wordt aangesloten bij reeds lopende gebiedsprocessen. Ook ondersteunen we waar mogelijk initiatieven vanuit betrokken partijen.

De inzet op duurzame landbouw mag in dit programma niet ontbreken. Sinds 2020 voeren we de Samenwerkingsagenda Landbouw uit, die zich richt op versterking van de verbinding stad-land en natuurinclusieve landbouw. Ook circulaire en klimaat neutrale landbouw en het terugdringen van Vrijkomende Agrarische Bebouwing (VAB) krijgen hierin aandacht. Daarnaast is afgelopen jaar extra budget beschikbaar gesteld voor een op te stellen provinciale voedselagenda, een stimuleringsagenda waarin kennisinstellingen, horeca, retail, agrariërs en burgers samenwerken voor kortere ketens en lokale afzet van voedsel. Als deelnemer aan de Regiodeal Foodvalley werken we aan een versnelde transitie naar een duurzaam en gezond voedselsysteem.

Bodem, water en milieu

Zorgen voor een gezonde en veilige leefomgeving is een voorwaarde om een aantrekkelijke regio te blijven. Bodem, water en milieu krijgen dan ook onze volle aandacht. Samen met waterschappen en Rijk hebben wij in 2020 gewerkt aan goed ingepaste dijken, een robuust watersysteem en voldoende (drink)water van goede kwaliteit. Samen met de gemeenten spannen wij ons in voor gebiedsgerichte maatwerkoplossingen voor bijvoorbeeld aardwarmte en warmtekoudeopslag.

Met het in 2020 vastgestelde programma Mooie en Veilige Dijken wordt samen met de waterschappen en gebiedspartners gewerkt aan versterking van de Nederrijn- en Lekdijk, in nauwe samenhang met andere gebiedsopgaven zoals natuur, mobiliteit, cultuurhistorie en recreatie. Afgelopen jaar is ook de samenwerkingsovereenkomst Blauwe Agenda Utrechtse Heuvelrug vastgesteld, waarin we met gebiedspartners een robuust watersysteem optuigen als basis voor de verschillende functies: natuur, landbouw en drinkwater. Daarnaast zijn we gestart met de vervanging van het Bodem-, Water- en Milieuplan (2016-2021) door het Bodem- en waterprogramma 2022-2027 en voor het milieudeel, het plan Gezond en Veilig 2022-2025. Deze programma's bevatten de vereiste beleidskaders vanuit de Omgevingswet en is een uitwerking van onze Omgevingsvisie.

Met het in 2020 opgestelde programma 'Op weg naar een klimaatbestendig Utrecht' maken we onze ambitie voor een klimaatbestendige leefomgeving concreet. Centraal hierin staat het bevorderen van bewustwording en gedragsverandering, het ondersteunen van concrete maatregelen en het verankeren van klimaatadaptatie in het eigen beleid.

De inzet op bodemdaling is versterkt. Het programma 'Toekomstperspectief veenweiden', dat afgelopen jaar is ingesteld, faciliteert lopende en initieert nieuwe activiteiten gericht op reductie van CO₂-emissie uit de veenbodems en het afremmen van bodemdaling. Als basis hiervoor is het 'Uitvoeringsprogramma bodemdaling provincie Utrecht 2020-2023' vastgesteld.

Op 13 januari 2020 is het nationale Schone Lucht Akkoord (SLA) ondertekend, een bestuurlijke overeenkomst tussen Rijk, provincies en gemeenten. Als gezamenlijk doel is afgesproken om in 2030 overal de WHO-advieswaarden voor luchtkwaliteit te bereiken. In de loop van 2020 zijn 11 provincies aangesloten. Als vertegenwoordiger van de deelnemende provincies in de landelijke SLA-stuurgroep levert Utrecht de bestuurder. In onze Uitvoeringsagenda Gezonde Lucht geven we de regionale inzet op luchtkwaliteit samen met onze ambassadeurs (van gemeenten en NMU) verder vorm.

Om een bijdrage te leveren aan gezond leven in de stedelijke regio is het programma Gezonde Leefomgeving geïntensiveerd. Gezondheid wordt hiermee een centraal en integraal onderdeel van al ons beleid. Op 14 mei ondertekende de provincie de Samenwerkingsovereenkomst van de Data- en Kennishub Gezond Stedelijk Leven, een onafhankelijk platform van publieke en private organisaties dat de regioambitie concretiseert door samen met inwoners aan oplossingen voor een gezonde stedelijke leefomgeving te werken. Een van de projecten die wij met de partners van de Data- en Kennishub én de gemeenten Nieuwegein, Utrecht, Zeist en Amersfoort uitvoeren, is de monitoring van de regiodeal Vitale Wijken. Deze biedt handvatten om verschillende wijkaanpakken gedurende de uitvoering bij te sturen, met gelijke kansen voor iedereen. Daarnaast biedt de monitoring de mogelijkheid om samen te leren wat werkt en deze kennis onderling uit te wisselen.

Economie

2020 bleek ook in economisch opzicht een bijzonder jaar door de impact van de coronacrisis. In deze lastige tijden is de samenwerking met onderwijs en bedrijfsleven, gemeenten, Rijk en Europa nog belangrijker om onze doelen te behalen. Een belangrijke mijlpaal bij het versterken van ons regionaal economisch systeem – en daarmee van de samenwerking in de regio – was de oprichting en start van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Regio Utrecht. Deze ROM, inhoudelijk aangestuurd door een breed gedragen Regionaal Economische Agenda, helpt ons innovatieve oplossingen te stimuleren voor maatschappelijke uitdagingen (Groen, Gezond, Slim). Dit is nodig om onze economie gezond en concurrerend te houden. De Utrechtse economie is veerkrachtig, maar 2020 was een zwaar jaar voor veel Utrechtse ondernemers. Om de effecten van de coronacrisis op onze economie in beeld te brengen, is gestart met een periodieke regionale monitor en zijn extra bedrijvenpeilingen gehouden. In aanvulling op de steunmaatregelen van het Rijk en gemeenten hebben we via de EBU een apart loket geopend met steunmaatregelen voor-ondernemers-door-ondernemers (URECA-loket); hebben we ondernemers gesteund bij het versterken van hun digitale vaardigheden; heeft de ROM de landelijke Corona Overbruggings Leningen (COL)-regeling kunnen uitvoeren en hebben we met drie pilots gemeentes gesteund bij hun inspanningen om de winkelkernen en binnensteden te vitaal te houden.

Samen met partners is afgelopen jaar hard gewerkt aan een Human Capital Agenda (HCA) voor de regio Utrecht. De coronacrisis versnelt fundamentele ontwikkelingen en heeft veel impact op de arbeidsmarkt. In sommige sectoren raken mensen werkloos en in andere sectoren, zoals zorg, onderwijs, ICT en bouw- en installatiebranche, is juist meer vraag naar arbeid. Dit maakt het belang van om-, her- en bijscholen extra groot. De HCA pakt dit vraagstuk samen met de regio aan.

Provincie Utrecht wil een regionale voortrekkersrol vervullen in de transitie naar een circulaire economie. Daarvoor zijn in 2020 beleidsdoelen opgesteld én concrete maatregelen die de provincie zelf kan uitvoeren. Er is gewerkt aan de conceptvisie en een concrete uitvoeringsagenda, die eind december voorlagen in PS. Een sterke economie vraagt om een hoogwaardige leefomgeving. Het afgelopen jaar hebben we belangrijke stappen gezet richting een nieuw beleidsprogramma Recreatie en Toerisme voor de periode 2021-2024. Tegelijk zijn extra middelen vrijgemaakt om van Recreatie Midden-Nederland een toekomstbestendige, solide organisatie te maken. De recreatieschappen hebben richtinggevende uitspraken geformuleerd over de toekomst van de schappen. Het effect van COVID-19 op het toerisme was enorm. De marketing heeft zich meer gericht op de regio en binnenlandse bezoekers. Gedurende de lockdowns ontstond er (te) grote recreatiedruk in natuur- en recreatiegebieden. We hebben daarom een digitale druktemonitor ontwikkeld.

Energietransitie

In januari 2020 heeft PS het Programmaplan Energietransitie 2020-2025 vastgesteld. Het programma beoogt de energietransitie in onze provincie te versnellen. Basis vormen de afspraken in het provinciale coalitieakkoord, het nationale Klimaatakkoord en het internationale Klimaatakkoord van Parijs. Onze energievoorziening moet zo spoedig mogelijk – maar uiterlijk in 2050 – CO₂-neutraal zijn. We opereren hierbij langs de lijnen van energie besparen, opwek van duurzame energie, lobby, onderzoek en innovatie. De provincie geeft zelf het goede voorbeeld door haar vastgoed en bedrijfsprocessen te verduurzamen.

In 2020 zijn we gestart met een inclusieve aanpak om de energietransitie voor iedereen haalbaar en betaalbaar te maken. De provincie ondersteunt VvE's van appartementencomplexen bij verduurzaming via subsidie voor procesondersteuning. Woningcorporaties werken met provinciale ondersteuning aan een innovatieve, schaalbare aanpak. Binnen de pijler innovatie wordt een financieel instrumentarium ontwikkeld om bestaande woningen te

helpen verduurzamen. Zo ondersteunen we bijvoorbeeld een pilot met gebouw gebonden dienstverlening in Amersfoort. Hierdoor hoeven woningeigenaren de investering voor verduurzaming van hun huis niet voor te financieren, maar sluiten ze een langdurige overeenkomst met een aanbieder die de verduurzamingsmaatregelen installeert en onderhoudt. Het resultaat is een verlaging van de energierekening.

Om het totale dakoppervlak in de provincie beter benutten, hebben we het versnellingssteam Zon op Dak opgericht. Het team biedt een ondersteuningsaanpak voor bedrijven, scholen en zorginstellingen. Voor bedrijven zijn er quickscans beschikbaar om de dakpotentie te analyseren. Scholen kunnen een door de provincie mede gefinancierde adviseur in de arm nemen om te helpen verduurzamen. Bij de Green Deal duurzame zorg, een stimuleringsaanpak voor verregaande verduurzaming van de bedrijfsvoering, zijn sinds 2020 in totaal 24 Utrechtse zorginstellingen aangehaakt.

Via de mobiliteitsregio MRA-E ondersteunen we de uitrol van laadinfrastructuur voor elektrisch vervoer. Eind 2020 zijn, dankzij een gezamenlijke aanbesteding, in totaal 1.150 openbare laadpunten gerealiseerd in 16 Utrechtse gemeenten.

De provincie werkt nauw samen met gemeenten en waterschappen bij het vinden van nieuwe locaties voor de (grootschalige) opwek van zonne- en windenergie. Afgelopen jaar is voor elk van de drie regio's (U16, Regio Amersfoort en Foodvalley) een concept-Regionale Energie Strategie (RES) opgesteld. Bij elkaar gaan de Utrechtse gemeenten in deze regio's 2,5 TWh aan duurzame elektriciteit opwekken in 2030. Participatie van stakeholderorganisaties en inwoners speelt een belangrijke rol bij de totstandkoming van de RES 1.0. De provincie biedt gemeenten hierin advies, ondersteuning en training. Ter ondersteuning van de drie RES-regio's zijn we gestart met het opstellen van een provinciaal warmteplan, dat inzicht geeft in (bovengemeentelijke) vraag en aanbod van warmte.

Bereikbaarheid Algemeen

Een gezonde en verantwoorde mobiliteitsgroei (oftewel, meer actieve vormen van mobiliteit en minder negatieve effecten op de leefomgeving). Een geschikte mix van vervoersmodaliteiten per gebied. Beter openbaar vervoer. Duurzame, slimme en innovatieve oplossingen. Dat zijn de vier pijlers onder het provinciale programma Mobiliteit. De verwachte economische groei in de provincie leidt tot een grote mobiliteitsopgave, met een toegenomen vraag naar mobiliteit en meer druk op bereikbaarheid. Goede bereikbaarheid valt of staat met robuuste en veilige infrastructurele verbindingen – ook voor het goederenvervoer. Vandaar onze focus op efficiënt en duurzaam beheer van wegen en vaarwegen.

Afgelopen jaar hebben we ondanks corona het dagelijks beheer en onderhoud goed op orde weten te houden. Ook is gestart met het opstellen van het Netwerkperspectief Provinciale wegen 2040, waarbij de balans tussen veiligheid, leefbaarheid en bereikbaarheid vooropstaat. Naast de coronacrisis was er in 2020 ook nog de stikstofcrisis, die de projectvoortgang fors belemmert. Dit betreft met name de projecten Rijnbrug en Oostelijke Rondweg Veenendaal op de N233.

Verkeersveiligheid is een belangrijk aandachtspunt. In 2020 hebben we ondanks de tijdelijke sluiting veel scholen bereikt met educatieprojecten – meer dan verwacht. Er is bovendien drie keer zoveel bermverharding aangelegd dan gepland; dit konden we bij een aantal projecten alsnog toevoegen. En ook de politie heeft, ondanks drukte, toch nog aanzienlijk kunnen handhaven op verkeersveiligheid.

Als het gaat om duurzame mobiliteit, vitaliteit en inclusiviteit is de fiets het ideale middel. Daarbij is fietsen een goedkope, ruimte-efficiënte en gezonde wijze van verplaatsen. Via de 'ik fiets'-campagne (vanwege corona tijdelijk stopgezet) proberen we meer mensen op de fiets te krijgen, maar ook door te kiezen voor een schaalsprong van het fietsnetwerk. Samen met gemeenten werkten we afgelopen jaar aan het Regionaal fietsnetwerk met snelle fietsverbindingen en slimme oplossingen om veiligheid en doorstroming te verbeteren. De laatste intentie- en uitvoeringsovereenkomsten van de eerste tranche van snelfietsroutes zijn getekend, waarna de voorbereiding van uitvoering is gestart.

In 2020 zijn er stappen gezet in de mobiliteitstransitie naar gezonde mobiliteit op de korte en lange(re) termijn. Zo zijn gedragsbeïnvloedingsmaatregelen uitgevoerd waarbij is ingespeeld op de door COVID-19 ontstane situatie, en hebben we stappen gezet in de werkgeversaanpak en smart mobility.

Bereikbaarheid OV

Afgelopen jaar stond het OV sterk in het teken van de coronacrisis. Vanaf dag één van de lockdown in maart daalde het aantal reizigers drastisch. In 2020 zijn circa 50% minder reizigers vervoerd dan het jaar ervoor. Hiermee kwam de continuïteit van de vervoerbedrijven in gevaar – en daarmee het openbaar vervoer in de hele provincie. Dankzij de landelijke steunmaatregelen kon de voortgang van het OV worden veiliggesteld. De aangevraagde Beschikbaarheidsvergoeding voor 2020 bedroeg ruim € 37 miljoen, waarvan in december 80% via de provincie aan de vervoerders is uitgekeerd. De gecontroleerde reductie van vervoersaanbod mocht overigens

niet ten koste gaan van werknemers in essentiële functies, met name in de zorg. Vanaf 1 juli 2020 werd de normale dienstregeling weer gereden.

De komende jaren valt een geleidelijk herstel van de reizigersvraag te verwachten. Dit vraagt (financiële) oplossingen, met name voor de middellange termijn. Afschaling van de dienstregeling (per 3 januari 2021 8%) is er daar een van. De benodigde nieuwe afspraken met de vervoerbedrijven, waaronder een eventuele voortzetting van de concessies tot december 2025, gaan we in addenda op de concessies vastleggen. Samen met Rijk, gemeenten en regio's is in 2020 ook intensief gewerkt aan plannen voor de langere termijn.

Op het gebied van infrastructurele investeringen valt zowel voortgang als vertraging te melden. Na de start van de exploitatie van tramlijn 22 (Uithoflijn) in december 2019 is in maart 2020 de frequentie opgehoogd tot twaalf ritten per uur. Zestien keer per uur is haalbaar, maar vanwege het geringe aantal reizigers voorlopig niet noodzakelijk. Nieuwe brandveiligheidseisen hebben de oplevering van de nieuwe busremise opgeschoven en het aantal beschikbare stallingsplaatsen verminderd. Om dat verlies op te vangen is besloten het remiseterrein aan te passen voor stalling van 60 elektrische bussen. Vanaf maart 2021 wordt deze nieuwe functie operationeel. De vernieuwing van de tram Utrecht-Nieuwegein/IJsselstein (project Vernieuwing Regionaal Tramsysteem) is bijna afgerond. Eind 2020 is met forse vertraging het deel Utrecht-Nieuwegein Centrum-Nieuwegein Zuid opgeleverd. De exploitatie is inmiddels gestart. Maart 2021 wordt de oplevering en start exploitatie van het trajectdeel Nieuwegein Centrum-IJsselstein verwacht.

Cultuur en erfgoed

Onze rijkdom aan cultuur en erfgoed maakt de Utrechtse regio aantrekkelijk en draagt bij aan onze identiteit. We streven naar een culturele infrastructuur (aanbod, locaties en instellingen) die gelijke tred houdt met de groei van de provincie, zodat alle inwoners gebruik kunnen blijven maken van de culturele en cultuurhistorische voorzieningen. Onderdeel van deze koers is het beter zichtbaar en beleefbaar maken van cultuur en erfgoed. Op 3 juni 2020 heeft PS het cultuur- en erfgoedprogramma 2020-2023 'Voor Jong & Altijd' vastgesteld. Het programma bouwt voort op wettelijke taken en bestuurlijke afspraken en legt een basis voor de komende jaren. We investeren in bibliotheken en monumenten, in archeologie en cultuureducatie en werken aan de nominatie van de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Neder-Germaanse Limes als UNESCO Werelderfgoed. Nieuwe accenten komen op verduurzaming van monumenten. Varend, immaterieel en religieus erfgoed krijgt meer aandacht, evenals cultuureducatie in het voortgezet onderwijs. Ook gaan we aan de slag met een goed cultuuraanbod dat past bij de groei van onze steden. Bij dit alles werken we nauw samen met onze partners en Utrechtse gemeenten.

Zowel de eerste als tweede coronagolf hebben grote gevolgen voor de cultuur- en erfgoedsector. Instellingen die zwaar zijn getroffen, kunnen in aanmerking komen voor provinciale steun. In overleg met Rijk, gemeenten en instellingen hebben we een steunpakket voor de sector ontwikkeld, dat op 15 juli 2020 door PS is vastgesteld. Het 'Steunpakket Cultuur & Erfgoed COVID-19' stelt in totaal € 6 miljoen beschikbaar. De eerste tranche (2020) omvatte vier regelingen die op verschillende momenten zijn opengesteld. Daarmee werden in totaal ruim 100 grote en kleine instellingen geholpen. Bijkomend maar niet onbelangrijk is dat we in deze crisissituatie ons netwerk versterkt hebben. Met culturele instellingen, cultuurfondsen en ook gemeenten. Dat ondersteunt de bestaande doelstelling om, in het verband van de culturele stedelijke regio Utrecht, die samenwerking te versterken, om tot betere resultaten te komen voor onze inwoners en bezoekers, en om de regio nog beter te profileren op het gebied van cultuur en erfgoed.

Bestuur en middelen

Belangrijke bestuurlijke zaken in 2020 waren de afronding van de Jaarrekeningen 2018 en 2019, de Stikstofproblematiek, de Regionale Energiestrategieën, de Regionale tramlijnen en voortzetting van het wordingsproces van de Omgevingsvisie.

In 2020 is in samenwerking met het RIEC Midden-Nederland de Quicksan bestuurlijke weerbaarheid van onze ambtelijke organisatie afgerond. GS heeft het Plan van Aanpak met verbeteringen vastgesteld, met daarin doorlopende aandacht voor signaalherkenning van ondermijnende criminaliteit. Afgelopen jaar is hieraan een eerste uitvoering gegeven. Daarnaast is het Bibob-beleid verder vormgegeven. Met de vaststelling van een nieuwe beleidsregel zijn ook subsidieverlening en vastgoedtransacties onder het bereik van de wet gebracht. De toepassing bij vergunningverlening en overheidsopdrachten is hiermee uitgebreid. De werkprocessen zijn geconcretiseerd en zullen in 2021 worden besproken met de betrokken vakafdelingen. De uitvoering van complexe maatschappelijke opgaven vraagt een integer, weerbaar en slagvaardig bestuur dat zich snel kan aanpassen aan nieuwe omstandigheden. In 2020 is gewerkt aan het programma Sterk Utrechts Bestuur, gericht op het verbeteren van de onderlinge samenwerking tussen gemeenten, waterschappen en provincie en het vergroten van de gezamenlijke slagkracht. Het programma wil meer inzicht creëren in rollen en rolwisseling bij samenwerking via gemeenschappelijke afspraken. De vaststelling vindt plaats in 2021.

Het afgelopen jaar heeft de provincie samen met de 26 Utrechtse gemeenten, bedrijfsleven en kennisinstellingen een 'Utrechts Aanbod' geformuleerd: een aanbod aan het nieuwe kabinet, waarin we met regionale oplossingen een bijdrage leveren aan landelijke uitdagingen. Alleen als we samen werken en investeren, Rijk en regio, houden we de Utrechtse regio ook op de lange termijn economisch sterk, duurzaam leefbaar en bereikbaar.

Bedrijfsvoering

Onze omgeving vraagt een organisatie die snel en flexibel inspeelt op de maatschappelijke opgaven die voor ons liggen. De provincie heeft hierin nog stappen te zetten. Vrijwel op alle onderdelen van de bedrijfsvoering, van subsidie loket tot ons team inkopen & aanbestedingen en van financiën tot informatieveiligheid, liggen er aandachts- en verbeterpunten. In 2020 is hard gewerkt aan die organisatie. De focus heeft hoofdzakelijk gelegen op het zoveel mogelijk laten doorgaan van ons dagelijks werk met aandacht voor de werkdruk. Wij zijn er desondanks in geslaagd om de Jaarrekeningen 2018 en 2019 af te ronden. Digitaal werken heeft een vlucht genomen, vele nieuwe en extra collega's zijn gestart en bovendien zijn de steunmaatregelen in het kader van COVID-19 met voorrang tot uitvoering gebracht.

Door de focus op ons dagelijks werk zijn de noodzakelijke verbeteringen in de bedrijfsvoering in 2020 nog een *work in progress*. Daarin werken we programmatisch aan het op orde krijgen van de basis. Dat doen we langs drie lijnen: de verbeterprogramma's Versterking Financiële Functie, Digitale Routekaart en Verbetering Bedrijfsvoeringsprocessen.

We zijn in 2020 ook gestart met de Utrecht Academie. Dit doorlopende trainings- en opleidingsprogramma voor onze medewerkers moet de komende jaren bijdragen aan helderheid over onze processen en belangrijke wet- en regelgeving. Het richt zich ook op ontplooiingskansen voor onze mensen en is instrumenteel in de gewenste cultuurverandering. De uitkomsten van het Medewerker Tevredenheidsonderzoek hebben aangegeven dat er vraag is naar koersbepaling en richting. Daar zal in de komende periode inderdaad extra aandacht aan worden gegeven. Verder worden we erkend als een ruimhartige werkgever die vakmanschap op prijs stelt en mensen eerlijk behandelt.

De urgentie om thuiswerken te faciliteren is het afgelopen jaar meer dan duidelijk geworden. In 2020 is verder gebouwd aan de vervanging en verbetering van digitale voorzieningen en de digitalisering van werkprocessen. Een groot aantal projecten is hiertoe versneld gestart en uitgevoerd. We hebben middelen ter beschikking gesteld zoals beeldschermen, toetsenborden en bureaustoelen. Medewerkers ontvingen een tijdelijke thuiswerkvergoeding en konden ook op aandacht rekenen voor de sociale aspecten van de nieuwe situatie. Afgelopen jaar is tevens besloten de aansturing van het programma Informatieveiligheid & Privacy te beleggen in de lijn onder verantwoordelijkheid van het CMT.

Los van de dagelijkse operatie is er in 2020 het nodige aan verbeterlagen gemaakt. Maar we zijn er nog lang niet. Ook in 2021 en 2022 gaan we door met de noodzakelijke kwaliteitsverbeteringen binnen onze eigen organisatie.

Concernbrede thema's

Sommige opgaven van de provincie raken aan veel verschillende beleidsprogramma's. We pakken ze organisatiebreed op, maar ze worden niettemin als aparte doelstelling geformuleerd. Dit omdat het thema's betreft waar deze coalitie krachtig en effectief op wil sturen. Tegelijk verschaft dit inzicht in de voortgang van elk. Deze thema's zijn Sociale Agenda, circulaire samenleving, klimaatneutrale samenleving en dataonderbouwd werken.

Sociale Agenda - Tijdens een informatiebijeenkomst in april 2020 zijn de voorlopige focus (de 'Sociale bril') en eerste contouren van de Sociale Agenda besproken met de Staten. Ook is er input opgehaald voor de verdere verkenning. In de maanden daarna is samen met verschillende interne en externe partners gewerkt aan concretisering van de agenda. In juli 2020 heeft ook de PCL positief over deze richting geadviseerd en is PS geïnformeerd over de voortgang met een statenbrief 'Voortgang Sociale Agenda'. Het afgelopen jaar is een samenwerking met de twee regenbooggemeenten Utrecht en Amersfoort gestart om het onderwerp Regenboogprovincie verder invulling te geven. Door personele problemen is het niet gelukt om de Sociale Agenda in 2020 af te ronden. Dit zal medio 2021 alsnog gebeuren.

Circulaire samenleving - Om de transitie naar een circulaire samenleving te versnellen, gaat de provincie bij alle beleidsterreinen het voortouw nemen. Dit gebeurt door circulariteit in alle programma's, opdrachten en projecten te borgen. Hiertoe is de organisatiebrede circulaire uitvoeringsagenda 2021-2023 ontwikkeld. De beleidsvisie Circulaire samenleving is op 2 december 2020 voor het eerst besproken in PS.

Klimaatneutrale samenleving - De transitie naar een klimaatneutrale samenleving is concernbreed verankerd en gemonitord. Het nationaal Klimaatakkoord mikt op 49% landelijke CO2-reductie in 2030 (ten opzichte van 1990). Hieraan hebben we ons als provincie gecommitteerd. In januari 2021 is er een Stateninformatiesessie geweest

om doel en scope af te stemmen. Een voorstel voor de aanpak met bijbehorend budget volgt in Q2 2021, vooruitlopend op de behandeling van de Kadernota.

Dataonderbouwd werken - Nieuwe technologieën bieden kansen om ons werk slimmer te doen en burgers beter te bedienen. De provincie is dan ook volop doende haar processen en loketten te digitaliseren. Met de statenbrief van 19 mei 2020 is PS geïnformeerd over het Berenschot-rapport 'De provincie Utrecht en de digitale transformatie – verstandig versnellen naar een datagedreven provincie' inclusief een voorstel voor een follow-up. In Q3 is de concernopdracht Datagedreven Provincie 2020-2022 door het CMT vastgesteld en in uitvoering genomen.

1.3 Ontwikkeling van de brede welvaart in Utrecht

1.3.1 Brede welvaart als concept

Sinds het verschijnen van het Brundtland-rapport in 1987 klinkt het pleidooi om de vooruitgang van de samenlevingen af te meten aan hun vorderingen op het gebied van duurzaamheid in brede zin: welzijn van mensen (people), balans in de natuur (planet), en economie (profit). Vanaf 2009 zijn wereldwijd honderden meetsystemen opgezet om deze progressie in kaart te brengen. Na het verschijnen van het eindrapport van de Tijdelijke Kamercommissie Breed Welvaartsbegrip in 2016 startte het Centraal Bureau voor de Statistiek met de ontwikkeling van de Monitor Brede Welvaart voor Nederland, in nauwe samenwerking met Eurostat, OECD en Verenigde Naties. Op die manier is een raamwerk ontstaan dat consistent is in conceptuele basis, indicatorenset en dataverzameling waardoor internationale vergelijking mogelijk is. In 2020 heeft het CBS de Monitor Brede Welvaart waar mogelijk geregionaliseerd op provinciaal en gemeenteniveau. De provincie maakt gebruik van deze dataset om aan te sluiten bij vergelijkbaarheid op nationaal niveau en met andere regio's.

1.3.2 Brede welvaart als beleidsinstrument

De monitoring van brede welvaart binnen dit internationaal raamwerk kent drie belangrijke uitgangspunten:

1. De indicatoren worden onderverdeeld in dimensies 'hier en nu' (brede welvaart in het hier en nu), 'later' (sociaal, economisch, menselijk en natuurlijk kapitaal dat bepalend is voor ontwikkeling in de toekomst), en 'elders' (effecten van het handelen in het 'hier en nu' op andere regio's);
2. De indicatoren zijn geselecteerd om inzicht te geven in brede welvaart van het individu of het huishouden, niet van de samenleving als geheel;
3. De scores op de individuele indicatoren worden getoond, en niet opgeteld tot een samengestelde index (één alomvattend cijfer). De diverse aspecten van brede welvaart wegen voor ieder individu tenslotte verschillend; daarmee is weging een politieke actie. Vanuit analytisch oogpunt maakt een gemiddelde bovendien het onderscheid tussen positief en negatief scorende indicatoren onzichtbaar waardoor belangrijke inzichten verdwijnen.

Op verschillende aspecten van brede welvaart hebben overheden beperkt invloed, of is de invloed van overheidsbeleid indirect door de complexiteit van samenhangen (causaliteit). In de beleidspraktijk wordt monitoring van brede welvaart dan ook vooral gebruikt als analyse-instrument om opgaven te identificeren of te prioriteren, niet als verantwoordingsinstrument.

1.3.3 Brede welvaart in provincie Utrecht

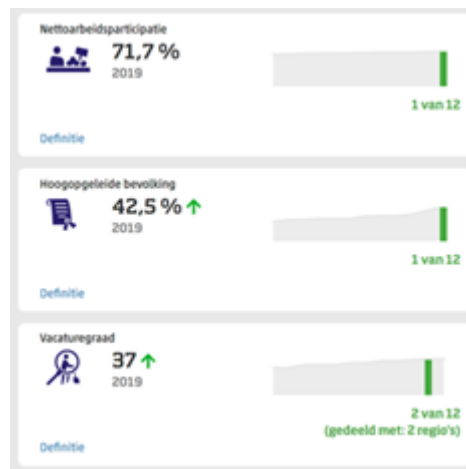
Voor deze paragraaf wordt de indicatorenset gebruikt die het CBS in 2020 heeft ontwikkeld voor de regionale [Monitor Brede Welvaart](#). Deze omvat met 48 indicatoren minder data dan de landelijke monitor (70 indicatoren) omdat rekening moet worden gehouden met de beschikbaarheid en betrouwbaarheid van data op lager geografisch niveau: de regionale monitor biedt cijfers op de schaal van gemeenten, regio's en provincies. Door de wijze en frequentie van dataverzameling en noodzakelijke controles en bewerking zit er enige vertraging in de publicatie van de cijfers. De meest recente cijfers hebben betrekking op het jaar 2019 of 2018 en zijn in september 2020 gepubliceerd. De indicatorenset is in ontwikkeling; momenteel ontbreken soms data op regionaal niveau, evenals indicatoren voor de dimensie 'elders'.

Hieronder bespreken we kort per dimensie enkele uitkomsten voor de provincie Utrecht. Voor deze paragraaf is een selectie gemaakt van relevante indicatoren. De complete indicatorenset is online raadpleegbaar.

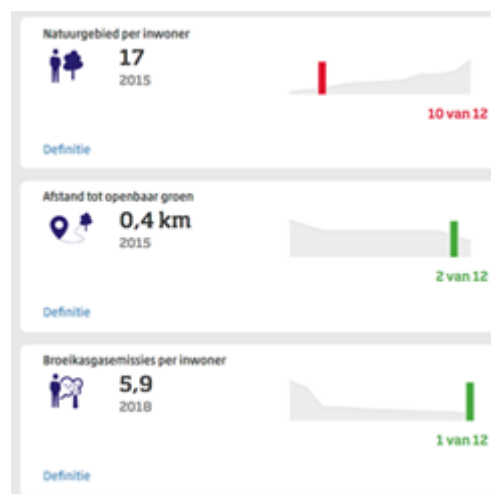
Dimensie 'hier en nu'

Op het vlak van gezondheid en welzijn gaat het relatief goed met de inwoners van de provincie. De provincie telde in 2016¹ relatief de minste mensen met overgewicht of chronische ziekten. Met inwoners in Friesland en Overijssel deelden Utrechters een relatief goed ervaren gezondheid. Bijna 89% van de Utrechters geeft zijn/haar leven een 7 of hoger. De verschillen tussen regio's zijn klein, maar in Friesland en Zeeland zijn nog iets meer inwoners tevreden. Sinds 2013 zijn Utrechters ook steeds tevredener met hun leven. Minder positief waren Utrechters over hun vrije tijd: 73% gaf in 2019 aan hierover tevreden te zijn, het laagst van alle provincies.

Op de meeste indicatoren in de thema's materiële welvaart en arbeid en vrije tijd scoorde de provincie hoog ten opzichte van andere regio's. Van de provincies stond Utrecht bovenaan als het gaat om arbeidsparticipatie, beroepsbevolking met een HBO- of wetenschappelijke opleiding, het mediaan besteedbaar inkomen en de arbeidsproductiviteit. In 2019 had Utrecht met 3% na Drenthe en Zeeland de laagste werkloosheid, en met 37 vacatures per 1.000 banen de op 1 na hoogste vacaturegraad. Deze aspecten ontwikkelden zich ook in de richting van 'meer brede welvaart'. Utrechters waren in 2019 alleen nogal ontevreden over de reistijd van en naar het werk; inwoners in onder andere de vier noordelijke provincies en in Zeeland waren daarover meer content.

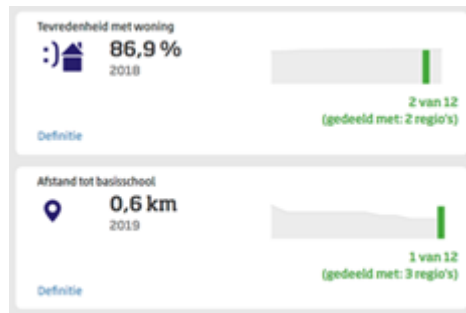

Op het gebied van wonen en milieu tonen de indicatoren een wisselend beeld. Enerzijds is er sprake van een relatief hoge tevredenheid met de woning, een korte afstand tot openbaar groen en scholen, en lage broeikasgasemissies per inwoner. De fijnstofemissie laat een dalende trend zien - een bijdrage aan een hogere brede welvaart. Anderzijds is sprake van een relatief beperkt aantal hectares natuurgebied (meest recente data uit 2015): 17 ha per 1.000 inwoners. In 1996 was dat nog 19 ha. Hoewel Utrechters over het algemeen relatief tevreden zijn met hun woning, is de score op deze indicator de afgelopen decennia wat gedaald: in 2002 was nog 90,6% van de particuliere huishoudens (zeer) tevreden met de woning, in 2018 was dat gedaald naar 86,9%.

¹ Data uit vierjaarlijkse Gezondheidsmonitor van CBS ism GGD's en RIVM.

Inwoners van de provincie staan relatief positief in de samenleving. Twee derde van de inwoners had in 2019 vertrouwen in instituties en in anderen. Utrechters laten daarmee andere provincies achter zich. Meer dan de helft van de inwoners doet vrijwilligerswerk. Op het gebied van veiligheid doet Utrecht het iets minder goed: Utrechters ervaren én melden meer delicten en misdrijven dan inwoners van andere provincies, ongeveer 1% voelt zich vaak onveilig in de buurt. De veiligheidscijfers, met name de geregistreerde misdrijven, tonen echter, net als landelijk, een verbetering in de tijd.

Dimensie 'later'

Op het vlak van natuurlijk kapitaal tonen de Utrechtse cijfers een aantal relatieve achterstanden. Zo bekleedt de provincie met 250 Watt per woning aan particuliere zonne-energie (cijfers 2018) een tiende plaats; de trend is evenals het landelijke beeld wel stijgend. Van het landoppervlak is in Utrecht 16,6% bebouwd terrein; alleen Zuid- en Noord-Holland zijn dichter bebouwd. Het percentage bebouwd terrein steeg van 14,4% in 1996 tot 16,6% in 2015. Het aandeel natuur- en bosgebied is sindsdien met 15,2% echter op peil gebleven. De fijnstofemissie per km² lag in 2018 relatief op een laag niveau en toonde een dalende trend. De stikstofuitscheiding van de landbouw daarentegen lag in 2018 op een relatief hoog niveau (322 kg/ha bemeste cultuurgrond tegenover 250 kg als Nederlands gemiddelde)² en steeg sinds 2006, net als landelijk, weer licht.

Ten aanzien van het menselijk kapitaal kan de brede welvaart in Utrecht voortbouwen op een hoog aandeel van mensen met een HBO- of wetenschappelijke opleiding, en een groot aandeel van de bevolking met een goede gezondheid. De sociale cohesie in Utrechtse buurten ligt op het Nederlands gemiddelde, maar is in o.a. Drenthe en Overijssel wat hoger.

Gekeken naar het economisch kapitaal ligt het mediaan vermogen van huishoudens (saldo van schulden en bezittingen, inclusief de eigen woning) met € 53.100 per huishouden in 2018 fors boven het nationaal gemiddelde (€ 38.400). Daartegenover staat dat in de provincie de gemiddelde schuld € 128.800 per huishouden bedraagt (inclusief de eigen woning), het hoogste van alle provincies.

² Bron: CBS

Later, regio: Utrecht (PV)

1.3.4 Brede welvaart in coronaperiode

Uiteraard werd 2020 sterk bepaald door de coronacrisis. De beschikbaarheid van 'real time' regionale data over bredewelvaartsaspecten is beperkt. De cijfers over het welbevinden van mensen en huishoudens in 2020 hebben dan ook vaak betrekking op landelijke gemiddelden. Voor enkele indicatoren zijn wel regionale gegevens beschikbaar.

Gezondheid en welzijn

Uit het landelijke onderzoek Gezondheidsenquête/Leefstijlmonitor van het CBS komt een beeld naar voren dat de bevolking zich in 2020 gezonder voelde dan in voorgaande jaren. Het aandeel van de bevolking dat de eigen gezondheid beoordeelde als (zeer) goed, varieerde van 80% in het eerste kwartaal tot 83,4% in het derde kwartaal. In het vierde kwartaal lag dit percentage op 80,7.

Het Sociaal en Cultureel Planbureau zag in zijn periodiek sociaalwetenschappelijk onderzoek dat voor de meeste mensen het psychisch welbevinden en de tevredenheid met het leven nauwelijks waren veranderd in het najaar van 2020 ten opzichte van de periode vóór corona. Wel signaleerde het SCP verschillen tussen groepen. Jongeren tussen 16-29 jaar waren minder tevreden met hun leven. Met name scholieren en studenten hadden, en hebben, last van Covid-19: voor de crisis meldde een kwart van hen een laag psychisch welbevinden, tijdens de crisis steeg dat naar een derde. Ook mensen die van nabij te maken hadden met corona of zelf extra risico liepen, rapporteerden een lager psychisch welbevinden. Mensen gaven in oktober vaker aan dat ze zich somber voelden dan in juli 2020.

Samenleving en veiligheid

Volgens het CBS bleef het vertrouwen in anderen in de eerste drie kwartalen van 2020 op een hoog niveau (63%). Het vertrouwen in de Tweede Kamer groeide in de loop van het jaar: van 43,5% in het eerste kwartaal naar 57,6% in het tweede kwartaal (56,3% in Q3). Het aandeel mensen dat vrijwilligerswerk deed, nam gedurende het jaar wel af: van 28,4% in het eerste kwartaal tot 16% in Q2 en 18% in Q3. Belangrijkste oorzaak waren natuurlijk de contactbeperkingen in de samenleving: bezoek aan verpleeghuizen en activiteiten in verenigingen werden nagenoeg stilgelegd.

Burgers ervoeren in de loop van het jaar meer wrijving tussen bevolkingsgroepen, aldus het SCP. Dat gold met name voor ouderen (70-plussers) en jongeren (16-29 jaar), maar ook voor mensen die hun eigen gezondheid slechter inschatten of die extra risico lopen bij infectie.

Op provinciaal niveau zijn wel recente veiligheidscijfers (meldingen en geregistreerde misdrijven) beschikbaar. Deze weerspiegelen de eerder beschreven gevoelens van somberheid bij jongeren en wrijving tussen leeftijdsgroepen. Het aantal politiemeldingen van jeugdoverlast nam in het voorjaar toe van 555 in februari naar 1.356 in maart om een piek in april te bereiken (2.469). Sindsdien daalde het aantal overlastmeldingen echter. Het aantal woning- en bedrijfsinbraken daalde juist in het voorjaar door het thuiswerken, maar nam daarna weer toe.

Materiële welvaart en arbeid

Uit het SCP-onderzoek kwam naar voren dat landelijk gezien het huishoudensinkomen van 38% van de zelfstandigen en 41% van de werklozen was gedaald. In oktober maakten iets meer mensen zich zorgen over werk en inkomen dan in juli.

De werkloosheid in de provincie steeg in de loop van het jaar: van 2,8% in het eerste kwartaal naar 3,2% in het tweede kwartaal en 4% in Q3. In het vierde kwartaal daalde de werkloosheid echter naar 3,7%. Vooral 25-plussers vonden vaker weer werk; soms trokken jongeren zich terug van de arbeidsmarkt.

1.4 Financieel Resultaat 2020

1.4.1 Overzicht resultaat 2020 op hoofdlijnen

Inleiding

In deze paragraaf geven wij op hoofdlijnen inzicht in de financiële resultaten van het gevoerde beleid in 2020. Daarnaast worden ook enkele financiële trends weergegeven, waaronder de ontwikkeling van de exploitatielasten en gedane investeringen in de achterliggende jaren. Dit geeft een beeld hoe de provincie financieel heeft gepresteerd en hoe deze resultaten zich verhouden ten opzichte van voorgaande jaren. Naast inzicht in de totale gerealiseerde exploitatielasten en -baten en de gerealiseerde investeringen wordt aandacht besteed aan het rekeningresultaat en de bestemmingsvoorstellen die wij daarvoor doen. De financiële positie van de provincie lichten wij toe op basis van de financiële kengetallen in paragraaf 1.4.2 '[analyse kengetallen](#)'.

Voor een meer gedetailleerd in de beleidsmatig gerealiseerde prestaties per programma verwijzen wij u naar hoofdstuk 2 'Programma's en Bedrijfsvoering (Overhead)', waar per programma een toelichting is opgenomen. Die toelichting volgt de indeling van de doelenboom van 2020, die onderverdeeld is in beleidsdoelen, meerjarendoelen en de daarbij opgenomen indicatoren en behaalde resultaten. Voor een uitgebreide toelichting op de financiële resultaten per programma ten opzichte van de bijgestelde begroting 2020 verwijzen wij nu naar hoofdstuk 4 'De jaarrekening', waar in onderdeel 4.8 '[Verschillenanalyse](#)' dit in detail is toegelicht.

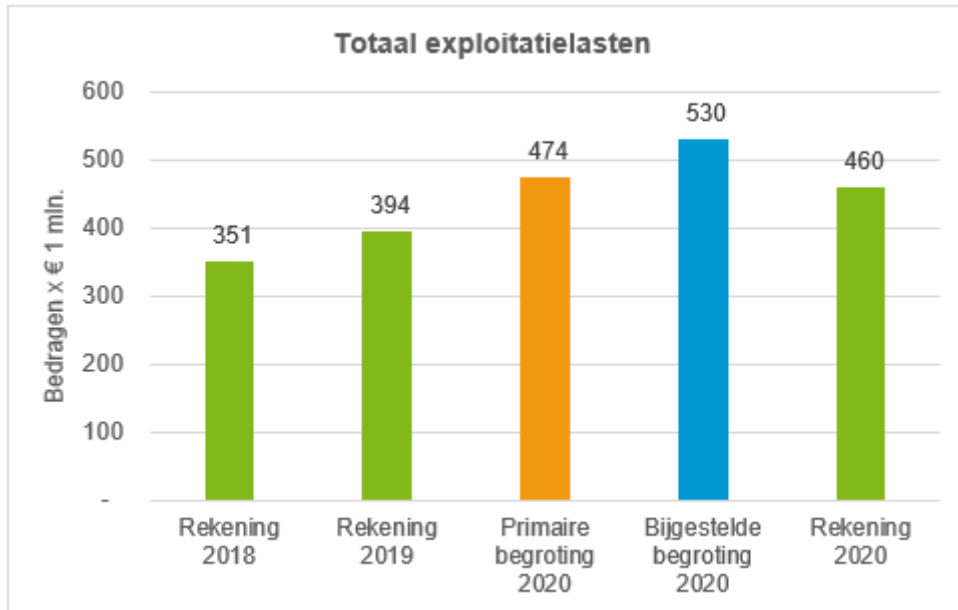
Wat heeft de provincie financieel gepresteerd?

Aan de hand van verschillende grafische weergaven maken we in het vervolg van deze paragraaf inzichtelijk wat de financiële prestaties zijn geweest in het jaar 2020. Dat doen we door inzicht te geven in de gerealiseerde lasten van de exploitatie en de gerealiseerde investeringen. Daarnaast is ook aandacht voor de gerealiseerde baten in de exploitatie en de ontvangen bijdragen van derden in onze investeringsprojecten.

Lasten

Exploitatielasten

De provincie heeft in 2020 € 460 mln. aan lasten verantwoord (exclusief stortingen in reserves) om de gewenste doelen en taken te realiseren. Dit was 13% minder dan we begroot hadden. In onderstaand figuur is inzichtelijk gemaakt hoe de omvang van dit lastensaldo zich verhoudt ten opzichte van voorgaande jaren, en ten opzichte van de primaire en de bijgestelde begroting 2020.

- Exploitatielasten naar programma

De exploitatielasten in het jaar 2020 zijn met name gerealiseerd in het programma Bereikbaarheid. Met € 241 mln. maakt dit meer dan 50% van de totale lasten uit. In dit bedrag is ook de € 37,2 mln. opgenomen die wij van het Rijk hebben ontvangen ter compensatie van de gevolgen van corona in het openbaar vervoer. Deze beschikbaarheidsvergoeding geven wij weer door aan de concessiehouders. De gerealiseerde lasten in de overige programma's is in onderstaand figuur weergegeven.

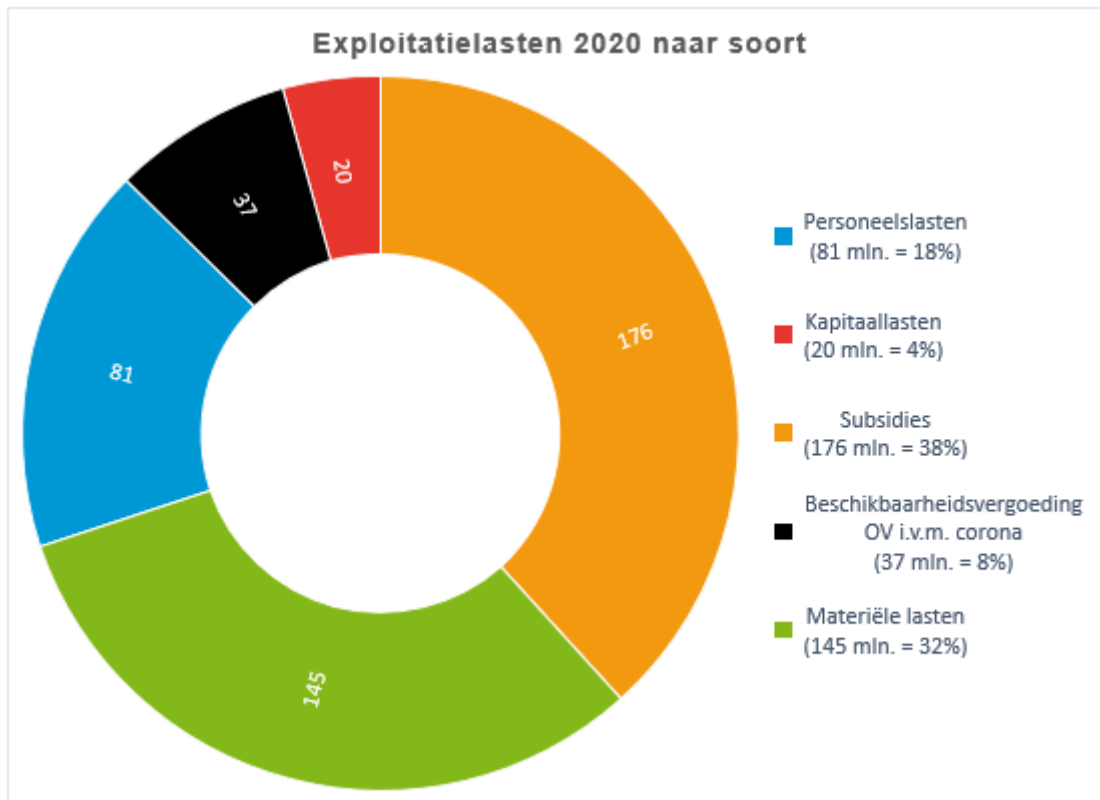

- Exploitatielasten naar soort

De gerealiseerde exploitatielasten in het jaar 2020 bestaan voor 70% uit verstrekte subsidies en overige materiële lasten. Voorbeelden hiervan zijn beheer en onderhoud van (vaar)wegen en trams, lasten die samenhangen met

de eigen bedrijfsvoering, diverse uitgevoerde onderzoeksopdrachten en de inzet van externe inhuur ten behoeve van incidentele programma's en projecten. De door ons van het Rijk ontvangen beschikbaarheidsvergoeding voor het OV i.v.m. corona storten wij door naar de concessiehouders. Die doorstorting verantwoorden wij als lasten (8%). In de overige hoofdstukken van de jaarstukken zijn deze categorieën samengevoegd tot 'materiële lasten'.

De gerealiseerde personeelslasten bedragen iets minder dan 20% van de totale realisatie. Deze lasten worden gevormd door de werkgeverslasten van in dienst zijnde medewerkers, diverse overige personele lasten en de lasten van inhuur die op openstaande vacatures zijn ingezet. Per saldo telt dit op tot € 81 mln. Het resterende deel van de gerealiseerde lasten à € 20 mln. bestaat uit de afschrijvingslasten van bezittingen van de provincie. Voorbeeld hiervan zijn gebouwen, trams en infrastructuur en diverse hard- en software. De kapitaallasten bedragen minder dan 5% van de totale gerealiseerde lasten in 2020.

- Exploitatielasten 2020 t.o.v. voorgaande jaren en de bijgestelde begroting

De omvang van de gerealiseerde lasten in 2020 is toegenomen ten opzichte van de gerealiseerde lasten in de jaren 2018 en 2019. Dit wordt met name verklaard doordat in 2020 de ontvangen Rijksbijdrage ter compensatie van de gevolgen van corona in het openbaar vervoer wordt doorgegeven aan concessiehouders (€ 37,2 mln. aan extra lasten en baten). Daarnaast zijn er vanaf 2020 diverse, extra (incidentele) middelen ter beschikking gesteld om invulling te geven aan de ambities vanuit het coalitieakkoord en ter versterking van de ambtelijke organisatie. Tot slot geldt dat er jaarlijks sprake is van een stijging van lonen en prijzen, onder andere vanuit de gemaakte Cao-afspraken.

Ten opzichte van de bijgestelde begroting 2020 is echter sprake van een onderbesteding van ruim € 69 mln. De belangrijkste verklaringen hiervoor zijn niet (tijdig) verstrekte subsidiebeschikkingen waardoor deze lasten pas in 2021 worden verantwoord, vertraging in de opstart en uitvoering van programma's en projecten, en vertraging in de uitvoering van onderhoud aan wegen en het openbaar vervoer. In het vervolg van deze paragraaf bij "Rekeningresultaat" lichten we dit verder toe.

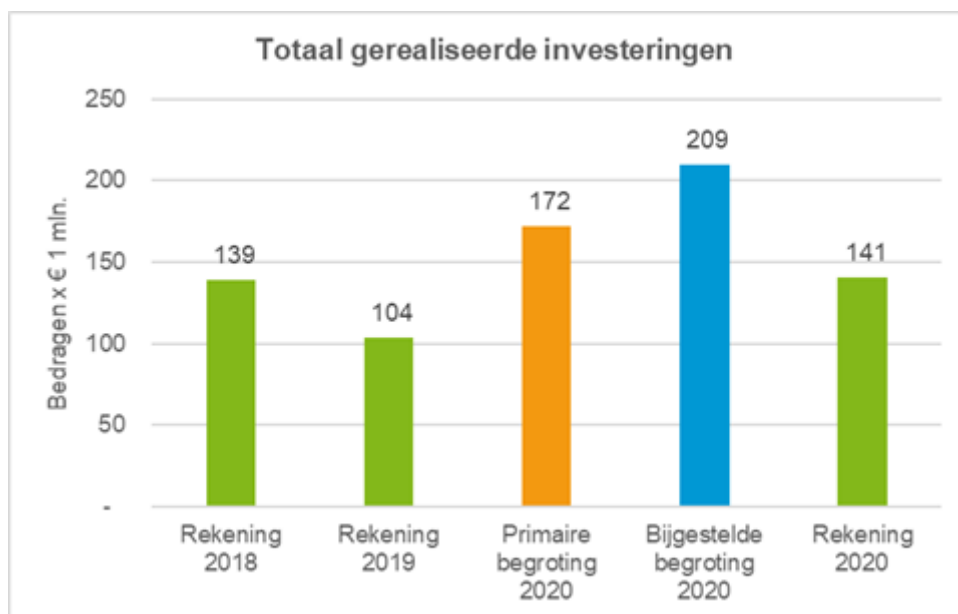
Investeringsen

De provincie heeft in 2020 € 141 mln. gerealiseerd aan investeringen. Investeringsen maken geen onderdeel uit van de provinciale exploitatielasten, maar worden als bezittingen (activa) op de balans verantwoord. Na

ingebruikname wordt op de investeringen afgeschreven. In volgende jaren komen deze afschrijvingen ten laste van de begroting. Ruim 75% van de gerealiseerde investeringen in 2020 heeft betrekking op een tweetal grote projecten in het openbaar vervoer: de Uithoflijn en de Vernieuwde Regionale Tramlijn.

In onderstaande tabel zijn de gerealiseerde investeringen van de afgelopen 3 jaar weergegeven, inclusief de in de primaire en bijgestelde begroting 2020 verwachte investeringsbedragen. Hieruit blijkt dat de gerealiseerde investeringen hoger liggen dan in de jaren 2018 en 2019. Ten opzichte van de bijgestelde begroting 2020 is echter sprake van een onderbesteding van ruim € 68 mln. Bijna 70% van deze onderbesteding (€ 46 mln.) betreft projecten die gekoppeld zijn aan het programma openbaar vervoer. De drie belangrijkste oorzaken van de opgetreden onderbesteding zijn hierna opgesomd:

- Voor de Vernieuwde Regionale Tramlijn geldt dat er vertragingen zijn opgetreden als gevolg van Covid-19 en uitstel van de start van de exploitatie. Zo zijn de trams later geleverd dan eerder was gepland door tijdelijke sluiting van de fabriek in Spanje. Tevens hadden we te maken met langere doorlooptijden van de realisatie van de infrastructuur.
- Met betrekking tot de Uithoflijn geldt dat in de begroting rekening was gehouden met gereserveerde risicobedragen, die echter niet (volledig) zijn aangewend. Na afronding van dit project zullen deze bedragen vrijvallen.
- De realisatie van de busremise inclusief busstalling op locatie Westraven is qua terreininrichting deels naar achteren geschoven. Het vaststellen van de definitieve ontwerpuitgangspunten voor de inrichting van het stallingsterrein met betrekking tot brandveiligheid door de Veiligheidsregio Utrecht heeft langer geduurd. Tevens is nog geen bestemmingsplanwijziging groene driehoek van de Gemeente Utrecht verkregen om dit stuk grond als parkeerplaats in te mogen richten.

Baten

Exploitatiebaten

De provincie heeft in 2020 ruim € 448 mln. aan baten verantwoord. Ruim de helft hiervan betreft de vanuit het Rijk ontvangen uitkering uit het provinciefonds. Naast de provinciefonds uitkering vormen de opcenten op de motorrijtuigenbelasting met € 131 mln. het belangrijkste deel van de inkomsten. In 2020 hebben wij incidentele compensatie vanuit het Rijk ontvangen voor de gevolgen van corona in het openbaar vervoer. Deze beschikbaarheidsvergoeding bedraagt € 37,2 mln. (8%). De resterende baten zijn opgenomen onder bijdragen van derden en bevatten de huurbaten van de OV-infrastructuur en van externe huurders van het provinciehuis verantwoord, en diverse (specifieke) bijdragen vanuit gemeenten en het Rijk.

Investeringsbijdragen

De provincie heeft in 2020 ruim € 15 mln. aan investeringsbijdragen verantwoord. Dit betreft met name de bijdragen van het Rijk/gemeenten aan de projecten Uithoflijn, Nieuwe Tramremise en uitgevoerde projecten op het vlak van provinciale wegen en vaarwegen. Deze bijdragen van derden aan investeringsprojecten worden ook op de balans verantwoord. Dit dient in samenhang te worden gezien met de gerealiseerde investeringen die hiervoor zijn benoemd.

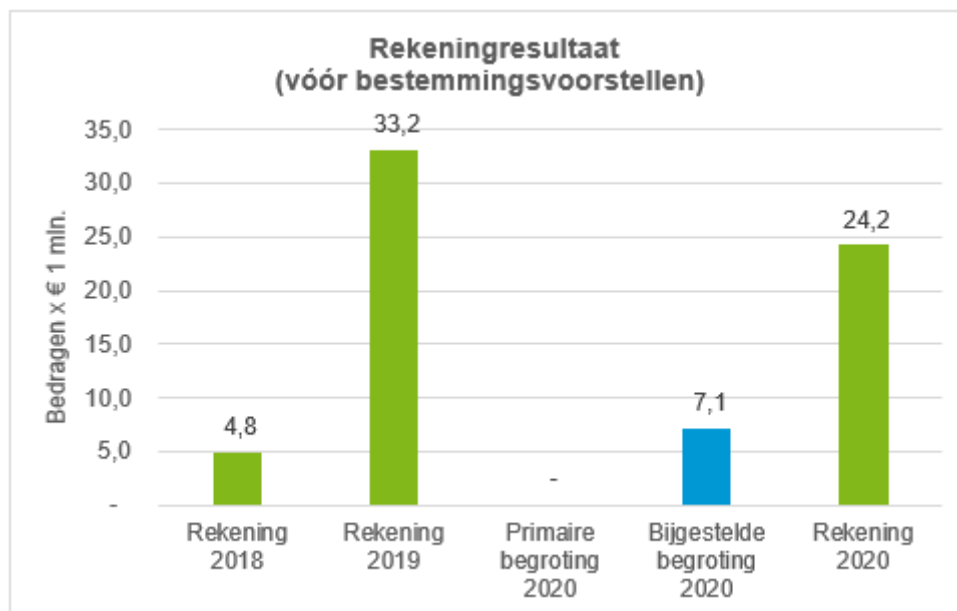
Rekeningresultaat

Het rekeningresultaat over het jaar 2020 bedraagt € 24,2 mln. Dit is het resultaat ná verrekening met de bestemmingsreserves. Dit rekeningresultaat is € 17,1 mln. hoger dan het bedrag dat we op basis van de bijgestelde begroting hadden verwacht. In onderstaande tabel is het gerealiseerde resultaat 2020 weergegeven, afgezet tegen de bijgestelde begroting 2020 zoals deze bij de Slotwijziging 2020 is gepresenteerd. Voor de saldi van de Slotwijziging geldt dat deze inclusief een tweetal doorgevoerde bijstellingen zijn, die zijn toegelicht in de jaarrekening (onderdeel 4.6 Overzicht van baten en lasten). Ter vergelijking is ook de primaire begroting 2020 toegevoegd evenals de cijfers van de jaarrekening 2019.

	Bedragen x € 1.000				
	Rekening 2019	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Type Verschil verschil
Lasten	394.167	474.297	529.805	460.335	69.470 Overschot
Baten	-409.408	-411.740	-442.552	-448.193	5.641 Overschot
Subtotaal lasten en baten	-15.241	62.557	87.253	12.142	75.111 Overschot
Storting in reserves	78.805	37.685	144.269	143.914	355 Overschot
Onttrekking aan reserves	-96.729	-100.241	-238.612	-180.274	-58.338 Tekort
Subtotaal reserves	-17.924	-62.556	-94.343	-36.360	-57.983 Tekort
Resultaat	-33.164	-	-7.090	-24.218	17.128 Overschot

*Ter toelichting:
Het verschil wordt berekend door de 'Bijgestelde begroting 2020' te vergelijken met de 'Rekening 2020'.*

In onderstaande tabel zijn de rekeningresultaten van de afgelopen jaren visueel gepresenteerd, inclusief het verwachte saldo dat bij de Slotwijziging 2020 is gepresenteerd (bijgestelde begroting 2020). De rekeningresultaten kennen door de jaren heen een grote fluctuatie, waaraan verschillende oorzaken ten grondslag liggen.

Een nadere analyse van de verschillen Rekening 2020 versus Bijgestelde begroting 2020

In de Bijgestelde begroting 2020 zijn we uitgegaan van een voordelig jaarrekening resultaat van € 7,1 mln. De belangrijkste verklaringen die we hiervoor bij de Zomernota en de Slotwijziging hebben benoemd, zijn als volgt:

- Hogere baten vanuit de opcenten motorrijtuigenbelasting, zoals gemeld in de meicirculaire à € 2,8 mln.
- Hogere baten vanuit het provinciefonds, zoals gemeld in de septembercirculaire à € 2,2 mln.
- Vrijval van subsidiebedrag voor restauratie van De Dom, omdat die lasten al volledig in boekjaar 2019 zijn verantwoord conform de financiële verslaggevingsregels à € 2,0 mln.

Bij de jaarrekening 2020 blijkt echter dat het jaarrekening resultaat € 17,1 mln. hoger is en uitkomt op een voordelig jaarrekening resultaat van afgerond € 24,2 mln. In onderstaande tabel maken we inzichtelijk hoe dit verschil cijfermatig tot stand komt bij de verschillende programma's en de onderdelen Bedrijfsvoering (Overhead) en de algemene middelen en stelposten.

	Bedragen x € 1.000					Type
	Vershil lasten	Vershil baten	Subtotaal verschil	Vershil reserves	Totaal verschil	
1. Ruimtelijke ontwikkeling	-722	-1.428	-2.150	-3.331	-5.481	Tekort
2. Landelijk gebied	2.526	4.250	6.776	-10.680	-3.904	Tekort
3. Bodem, water en milieu	9.582	14	9.596	-3.918	5.678	Overschot
4a. Economie	8.302	-277	8.025	-5.022	3.003	Overschot
4b. Energietransitie	1.742	132	1.874	-	1.874	Overschot
5a. Bereikbaarheid (excl. OV)	28.173	40	28.213	-27.766	447	Overschot
5b. Bereikbaarheid Openbaar Vervoer	12.345	1.391	13.736	-5.993	7.743	Overschot
6. Cultuur en erfgoed	171	406	577	-251	326	Overschot
7. Bestuur en middelen	1.460	217	1.677	-70	1.607	Overschot
Bedrijfsvoering (Overhead)	3.969	1.234	5.203	-629	4.574	Overschot
Algemene middelen en stelposten	1.924	-337	1.587	-324	1.263	Overschot
Totaal	69.470	5.641	75.111	-57.983	17.128	Overschot

- Verschil exploitatielasten

Opvallend is dat er sprake is van een onderbesteding van ruim € 69 mln. in de exploitatielasten. De belangrijkste verklaringen hiervoor zijn hieronder weergegeven:

1. In 2020 zijn diverse subsidieaanvragen niet tijdig door ons beschikt. Oorzaak hiervan is de grote werkdruk bij het subsidieloket waardoor er achterstanden in de verwerking zijn ontstaan. Ook zijn diverse aanvragen voor een subsidie pas begin 2021 door ons ontvangen. Voor gemeenten geldt bijvoorbeeld dat zij door Covid-19 niet alle capaciteit beschikbaar hadden om tijdig een volledige aanvraag in te dienen. Conform de geldende financiële regelgeving mogen we deze lasten nog niet verantwoorden in het jaar 2020, maar pas nadat de beschikking is afgegeven. Dit leidt in het jaar 2020 tot circa € 24 mln. aan lagere lasten.
2. Diverse al lopende programma's en projecten zijn vertraagd en enkele nieuwe programma's en projecten zijn later opgestart dan we eerder hadden voorzien. Dit werd mede veroorzaakt door de van rijkswege afgekondigde maatregelen om het Covid-19 virus te bestrijden en alle beperkingen die daaruit voortvloeiden. Daarnaast zijn we voor de realisatie van beleidsdoelstellingen veelal afhankelijk van samenwerkingspartners, ondernemers en inwoners. Een voorbeeld van een vertraging betreft de realisatie van de ontwikkelopgave van het Natuurnetwerk Nederland, waar aankoop van gronden afhankelijk is van de bereidwilligheid van grondeigenaren. Enkele voor 2020 voorziene grondtransacties gaan we naar verwachting in 2021 afronden. De daarmee verband houdende lasten zijn daardoor nog niet gerealiseerd, terwijl daar in de begroting wel rekening mee was gehouden. In totaliteit leiden de vertragingen tot circa € 23 mln. aan lagere lasten.
3. Bij de uitvoering van onderhoudsprojecten rondom bereikbaarheid (wegen en openbaar vervoer) zijn diverse uit te voeren werkzaamheden doorgeschoven naar 2021 als gevolg van de PFAS/PFOS problematiek. Daarnaast was sprake van enkele incidentele aanbestedingsvoordelen. In totaliteit leidt dit tot bijna € 10 mln. aan lagere, variabele onderhoudslasten.
4. De resterende € 12 mln. aan lagere lasten kent diverse oorzaken. We noemen er enkele ter illustratie:
 - De voor het jaar 2018 vastgestelde eindafrekening van de subsidie aan Qbuzz was lager dan eerder was voorzien (€ 2,5 mln.);
 - Diverse budgetten voor personele zaken en organisatieontwikkeling zijn niet volledig ingezet, mede door corona (€ 2,2 mln.);
 - Een deel van het beschikbare budget voor Smart mobility kan in komende jaren nog niet worden ingezet en laten we daarom vrijvallen (€ 2 mln.);
 - De post onvoorzien is niet geheel aangewend in het afgelopen jaar (€ 1,2 mln.);
 - Door milde winterse omstandigheden maakten we minder lasten voor gladheidsbestrijding (€ 0,7 mln.);
 - Diverse posten uit voorgaande boekjaren zijn in 2020 financieel-administratief afgewikkeld, wat resulteerde in lagere lasten (€ 0,9 mln.).

- Verschil exploitatiebaten

Aan de opbrengstenkant is, in tegenstelling tot de lasten, juist sprake van een hogere realisatie dan in de begroting was voorzien. We realiseerden € 5,6 mln. meer baten dan begroot. Dit komt overeen met circa 1% van de totale gerealiseerde opbrengsten. De hogere baten zijn met name gerealiseerd in het programma Landelijk gebied waar diverse externe bijdragen en subsidies van derden zijn ontvangen, die nog niet in de begroting waren voorzien.

- Verschil stortingen in en onttrekkingen aan reserves

In de bijgestelde begroting was rekening gehouden met ruim € 144 mln. aan stortingen in de verschillende reserves, waaronder de bestemmingsvoorstellen bij de vaststelling van de jaarrekeningen 2018/2019. Deze stortingen zijn gerealiseerd. Tegelijk was rekening gehouden met een onttrekking van € 238 mln. uit de reserves, verdeeld naar € 42 mln. uit de algemene reserves en € 196 mln. uit de bestemmingsreserves. Uit de bestemmingsreserves is echter € 58 mln. minder onttrokken, wat direct verband houdt met de eerder toegelichte onderbesteding op de exploitatielasten. Exploitatielasten die begroot waren om te onttrekken uit een bestemmingsreserve, maar die niet zijn gerealiseerd zijn conform de financiële voorschriften ook niet onttrokken aan de bestemmingsreserves.

Voor een groot deel van de bestemmingsreserves geldt overigens dat de gestelde doelstellingen overeind blijven, waardoor de middelen in die reserves beschikbaar dienen te blijven. De realisatie van de doelstellingen, en de daarmee gepaard gaande lasten, doet zich echter in andere jaren voor dan we eerder hadden voorzien. Via de planning en control cyclus van 2021 zullen we de daarvoor benodigde begrotingswijzigingen aanleveren.

Een gedetailleerde toelichting op de verschillen tussen de rekening 2020 en de bijgestelde begroting 2020 is opgenomen in hoofdstuk 4 'De jaarrekening', onderdeel 4.8 '[Verschillenanalyse](#)'.

1.4.2 Analyse kengetallen

De financiële kengetallen geven in combinatie met elkaar inzicht in de financiële weerbaarheid en flexibiliteit van de begroting. In de jaarstukken presenteren we de uitkomsten hiervan op basis van de jaarrekening 2020. In de door Provinciale Staten in december 2020 vastgestelde, geactualiseerde financiële verordening is het overzicht opgenomen van de kengetallen die we hanteren om de financiële stabiliteit van de provincie te beoordelen. Bij de signaalwaarden hebben we aansluiting gezocht bij het gemeenschappelijke financiële toezichtkader dat alle provincies hanteren bij hun toezichthoudende rol op gemeenten. Die signaalwaarden zijn als volgt:

Criteria kwalificatie kengetal	Gezond	Neutraal	Risicovol
A Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
B Solvabiliteitsratio	> 50%	20% - 50%	< 20%
C1 Belastingcapaciteit opcenten t.o.v. gemiddelde tarief van de provincies	< 95%	95% - 105%	> 105%
C2 Belastingcapaciteit opcenten t.o.v. wettelijk maximum tarief	< 90 %	90% - 95%	> 95%
D Grondexploitatie	< 20%	20% - 35%	> 35%
E1 Netto schuldquote	< 90%	90% - 130%	> 130%
E2 Netto schuldquote (gecorrigeerd voor verstrekte geldleningen)	< 90%	90% - 130%	> 130%
F Ratio weerstandsvermogen	> 1,4	1 - 1,4	< 1

De tabel met ingevulde kengetallen van de provincie Utrecht is gebaseerd op de cijfers vanuit de jaarrekening 2020. De standen in de kolom 'Bijgestelde begroting 2020' betreffen de door Provinciale Staten vastgestelde begrotingswijzigingen tot en met de Slotwijziging 2020. Een beschrijving per kengetal is opgenomen in de [Paragraaf 3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing](#).

Samenvatting financiële kengetallen		Rekening 2019	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020
A	Structurele exploitatieruimte	15%	0%	9%
B	Solvabiliteitsratio	65%	58%	62%
C1	Belastingcapaciteit opcenten t.o.v. gemiddelde tarief van de provincies	89%	89%	89%
C2	Belastingcapaciteit opcenten t.o.v. wettelijk maximum tarief	64%	64%	64%
D	Grondexploitatie	1%	1%	2%
E1	Netto schuldquote	-16%	47%	13%
E2	Netto schuldquote (gecorrigeerd voor verstrekte geldleningen)	-17%	46%	12%
F	Ratio weerstandsvermogen	2,0	1,8	1,8

Analyse

Analyse van de kengetallen op basis van de jaarrekening 2020 geeft aan dat de provincie Utrecht voldoende weerbaar en flexibel is om eventuele (on)verwachte uitgavenstijgingen te dekken. Alle kengetallen hebben de status 'gezond'.

Het gezonde kengetal structurele exploitatieruimte (A) zorgt ervoor dat de provincie Utrecht weerbaar en flexibel is voor eventuele extra onverwachte uitgaven. De provincie beschikt over voldoende weerstandsvermogen (F) om de geïnventariseerde risico's financieel af te dekken. Er is genoeg onbenutte ruimte tussen het tarief opcenten van de provincie Utrecht en het wettelijk maximum waardoor de provincie weerbaar en flexibel blijft (C2).

De solvabiliteitsratio (B) geeft inzicht in de mate waarin de provincie in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Deze ratio is zelfs gestegen ten opzichte van de bijgestelde begroting. Dit wordt voornamelijk verklaard uit het feit dat er circa € 58 mln. minder is onttrokken aan de bestemmingsreserves dan in de bijgestelde begroting was voorzien. Het kengetal schuldquote (gecorrigeerd voor verstrekte geldleningen) (E2) is gedaald ten opzichte van de bijgestelde begroting. Deze ratio geeft aan wat het niveau van de schuldenlast is van de provincie ten opzichte van de eigen middelen. Als gevolg van lagere uitgaven op zowel exploitatiebudgetten

als investeringsprojecten was het in 2020 niet nodig om langlopende leningen aan te trekken. Het saldo van de provincie Utrecht bij de Schatkist van het Rijk bleef daardoor per eind 2020 positief.

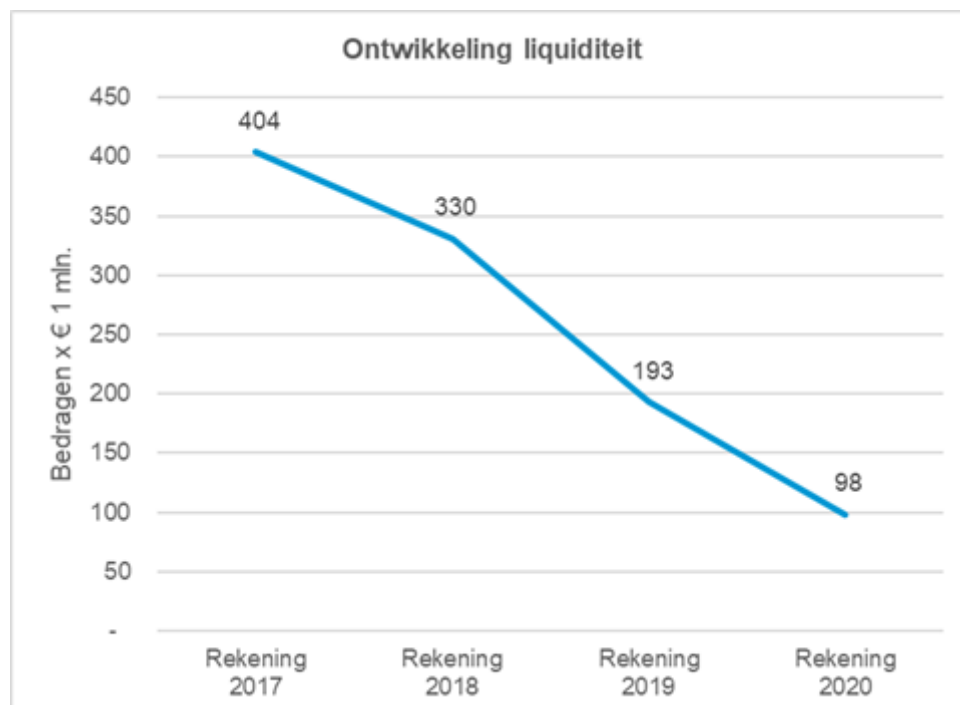
Schuldpositie/ liquiditeit

De netto schuldquote geeft de mate aan waarin een organisatie in staat is om de schulden terug te betalen. De hoogte van de schuld die de provincie kan dragen, hangt af van de hoogte van de inkomsten. De netto schuldquote wordt grofweg berekend door onze leningen minus ons geld op de bank (dit noemen we netto schuld), te delen door de jaarlijkse inkomsten.

Op basis van de bijgestelde begroting 2020 hadden wij ingeschat dat we onvoldoende eigen liquide middelen zouden hebben om aan al onze financiële verplichtingen te voldoen. We hadden ingeschat dat we circa € 120 mln. aan externe leningen nodig zouden hebben. Bij vaststelling van de jaarcijfers 2020 blijkt echter dat we juist een positief saldo aan liquide middelen hebben van circa € 98 mln. Dat betekent dat er in 2020 circa € 220 mln. minder liquide middelen zijn uitgegeven dan we vooraf hadden ingeschat. Hiervoor zijn een drietal verklaringen te geven:

- In de programma's en het overzicht Bedrijfsvoering (Overhead) zijn minder uitgaven gedaan als gevolg van subsidies die pas in 2021 worden beschikbaar, vertraging in diverse programma's, projecten en de uitvoering van onderhoud aan (vaar)wegen;
- In de investeringsprojecten zijn minder uitgaven gedaan als gevolg van vertraging door Covid-19, langere doorlooptijden in de realisatie van infrastructuur en door latere vaststelling van ontwerpuitgangspunten en bestemmingsplanwijzigingen;
- Op de balans is de post 'overlopende passiva' toegenomen, terwijl we gerekend hadden op een afname. Onder de overlopende passiva verstaan we nog te betalen subsidieverplichtingen, het nog door te storten restant van de ontvangen Rijksvergoeding voor de gevolgen van Covid-19 aan onze concessiehouders, en diverse vooruit ontvangen specifieke uitkeringen van het Rijk waarvan de bestedingen vanaf 2021 gaan plaatsvinden.

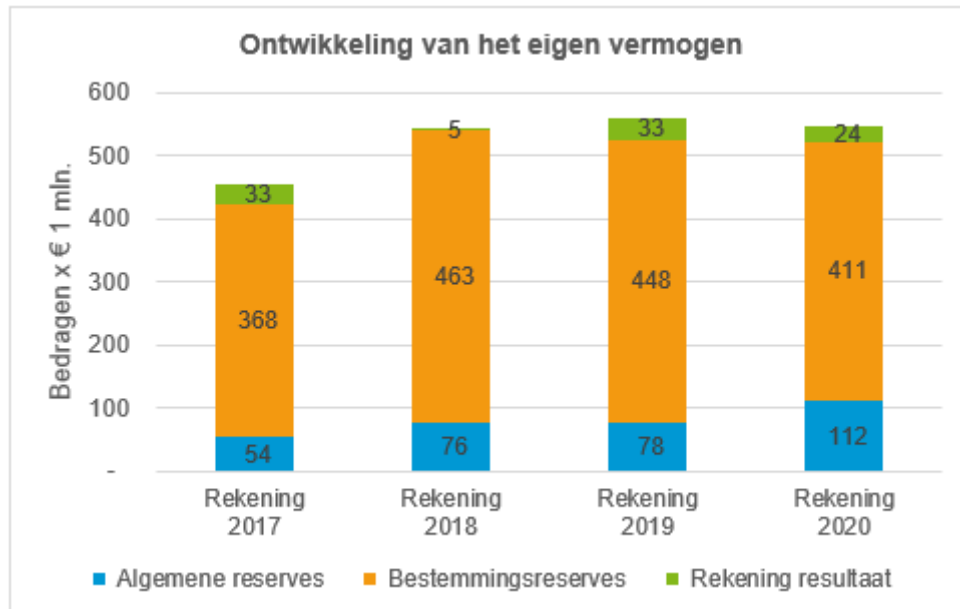
In onderstaande grafiek is in beeld gebracht hoe de uitstroom is geweest van het saldo aan liquide middelen. In de achterliggende jaren ging dit gemiddeld om € 100 mln. per jaar. Deze uitstroom van middelen is verklaarbaar vanuit de omvangrijke investeringsprojecten in het openbaar vervoer, N-wegen en vaarwegen.

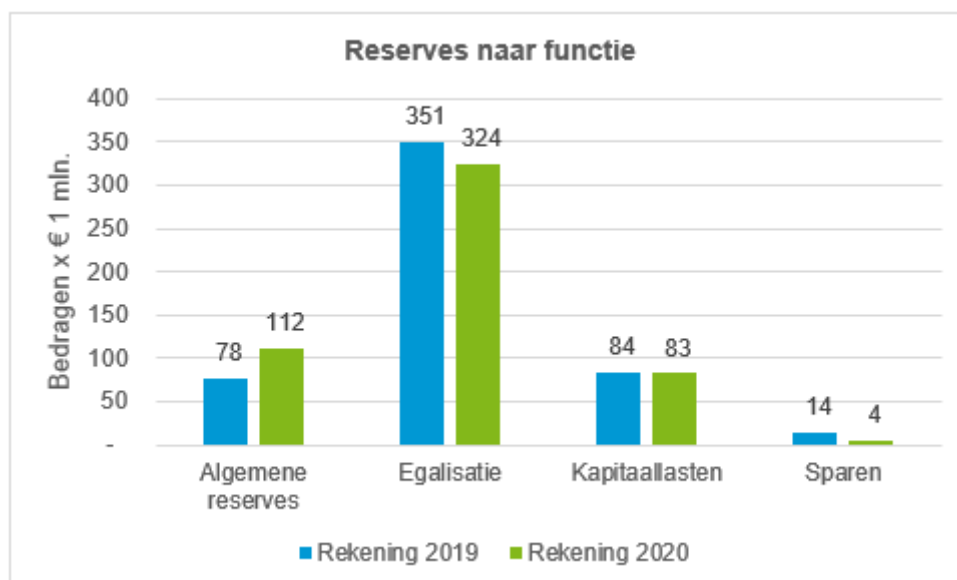
Ontwikkeling van het eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserves, de bestemmingsreserves en het nog te bestemmen rekeningresultaat. In onderstaande grafiek is het verloop van het eigen vermogen sinds 2017 weergegeven. De totale omvang van het eigen vermogen bevindt zich sinds 2018 op eenzelfde niveau, waarbij wel een afname zichtbaar is van bestemmingsreserves en een toename van de algemene reserves. Dit wordt verklaard vanuit de

verscherpte discipline om bestemmingsreserves jaarlijks te beoordelen op hun omvang en voorgenomen plannen. Indien er geen zicht is op besteding of planvorming voor besteding wordt voorgesteld om de bestemmingsreserve (deels) te laten vrijvallen ten gunste van de algemene (saldi) reserve. Daarnaast zijn de voordelige rekeningresultaten toegevoegd aan de saldi reserve. Per eind 2020 is de totale omvang van het eigen vermogen € 547 mln.

Binnen de provincie Utrecht kennen we naast de reserves om risico's op te vangen (bufferfunctie) diverse bestemmingsreserves. Binnen deze bestemmingsreserves maken we onderscheid naar reserves die dienen om pieken en dalen in de exploitatie op te vangen (egaliseren), reserves die dienen om de kapitaallasten te dekken van investeringen (kapitaallasten) en reserves die dienen om in de toekomst een bepaalde prestatie te realiseren (sparen). In onderstaand overzicht is de verhouding zichtbaar tussen de verschillende functies op basis van de jaarrekeningcijfers 2019 en 2020.

De afname van de bestemmingsreserves met de functie 'egalisatie' is beperkt gebleven in 2020. Dit heeft een tweetal oorzaken: op basis van de bestemmingsvoorstellen bij vaststelling van de jaarrekeningen 2018/2019 zijn diverse bedragen toegevoegd aan de bestemmingsreserves voor toekomstige bestedingen. Daarnaast geldt dat

de onttrekkingen in 2020 lager zijn dan begroot omdat de daarbij behorende kosten niet zijn gerealiseerd. Die onderbesteding is in de voorgaande paragraaf 1.4.1. toegelicht bij de verklaring van het rekeningresultaat 2020.

Conclusie

De in het afgelopen jaar opgedane inzichten zullen wij in de planning- en control cyclus van 2021 als leerpunten meenemen. Wij denken hierbij concreet aan de volgende thema's:

- Scherper en realistisch begroten, in zowel de exploitatie (programma's en het overzicht overhead) als de investeringsprojecten. Er is kennelijk nog steeds sprake van groot planningsoptimisme. Hoewel ambitie wordt gewaardeerd, nemen we ons wel voor meer intern te *challengen* op de realiteit van planningen;
- Consistent toepassen van de financiële kaders met betrekking tot de nut, noodzaak en omvang van de aanwezige bestemmingsreserves;
- Blijvende aandacht voor toegankelijke en leesbare producten die Provinciale Staten in staat stellen om de kaderstellende en controlerende rol naar tevredenheid invulling te geven.

De verschillende producten in de cyclus van 2021, waaronder de Voorjaarsrapportage en de Zomernota, bieden de mogelijkheid om hieraan invulling te geven.

Tot slot concluderen wij dat eind 2020 de financiële positie van de provincie Utrecht voldoende weerbaar en flexibel is om toekomstige ontwikkelingen financieel het hoofd te bieden. De solide omvang van de financiële middelen biedt een robuuste basis om in het jaar 2021 en verder invulling te geven aan onze wettelijke taken en aan de door ons geformuleerde ambities. Met steeds als doel voor ogen dat we onze provincie minstens zo mooi willen houden als hij al is en liever nog veel mooier!

1.5 Leeswijzer en vernieuwingen

In de jaarstukken leggen gedeputeerde staten verantwoording af over het gerealiseerde beleid en de financiën van de provincie Utrecht. De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening. De jaarstukken zijn samengesteld met inachtneming van het wettelijk kader, het 'Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten' (BBV).

Jaarverslag

Het jaarverslag bestaat uit de programmaverantwoording (beleidsverantwoording), projecten en de paragrafen. In het jaarverslag wordt verantwoording afgelegd over hetgeen in de Begroting 2020 is voorgenomen.

Programmaverantwoording

De programmaverantwoording gaat over 9 programma's en het Overzicht Bedrijfsvoering (Overhead). In ieder programma is een doelenboom opgenomen. De doelenboom bestaat uit meerdere beleidsdoelen. Een beleidsdoel bestaat weer uit meerjarendoelen. Daarna zijn de indicatoren opgenomen relevant voor het gevoerde beleid, met een vergelijking tussen de begroting 2020 en de realisatie 2020.

Onder "Wat hebben we gedaan?" is onder het beleidsdoel de toelichting uit de begroting 2020 opgenomen.

Vervolgens wordt bij de meerjarendoelen toegelicht wat in 2020 is gerealiseerd.

In de tabel "Wat heeft dit beleidsdoel gekost?" zijn de rekeningcijfers van de lasten en baten, en de mutaties in de reserves op programmaniveau opgenomen in vergelijking met de bijgestelde begroting 2020.

Projecten

Na de programmaverantwoording wordt de uitvoering van een aantal projecten toegelicht: Hart van de Heuvelrug, Uithoflijn, Omgevingswet en Vernieuwde Regionale Tramlijn.

Paragrafen

In de paragrafen worden specifieke onderwerpen toegelicht die van belang zijn voor de financiële positie van de provincie. De paragrafen zijn ook opgenomen in de begroting.

Jaarrekening

De jaarrekening bevat de balans, een overzicht van de baten en lasten en de toelichting op beiden. Daarnaast bevat de jaarrekening de bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen en een bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld. De jaarrekening bevat de belangrijkste onderdelen waarover de onafhankelijke accountant een oordeel geeft.

Balans

De balans geeft de financiële situatie van de provincie weer per 31 december 2020. De onderdelen (activa en passiva) in de balans worden afzonderlijk toegelicht.

Baten en lasten

De cijfers in het overzicht van baten en lasten komen overeen met de programmatabellen "Wat mag het kosten". De belangrijkste verschillen tussen de begroting na wijziging 2020 en de rekening 2020 worden toegelicht.

Getalnotatie

De bedragen in de jaarrekening zijn weergegeven in eenheden van duizend euro, tenzij anders vermeld. Dit is gedaan om de leesbaarheid te vergroten. Een bedrag van € 45.000 staat dus als € 45 in een tabel. Dit kan leiden tot afrondingsverschillen van maximaal € 1.000 in totaalstellingen.

De opmaak van de Jaarstukken is ingericht voor een online document (Webversie). Dat betekent dat een export in Word soms wat onvolkomenheden in opmaak en uitlijnen heeft, maar desondanks wel goed te lezen is.

Hoofdstuk 2: Programma's en Bedrijfsvoering (Overhead)

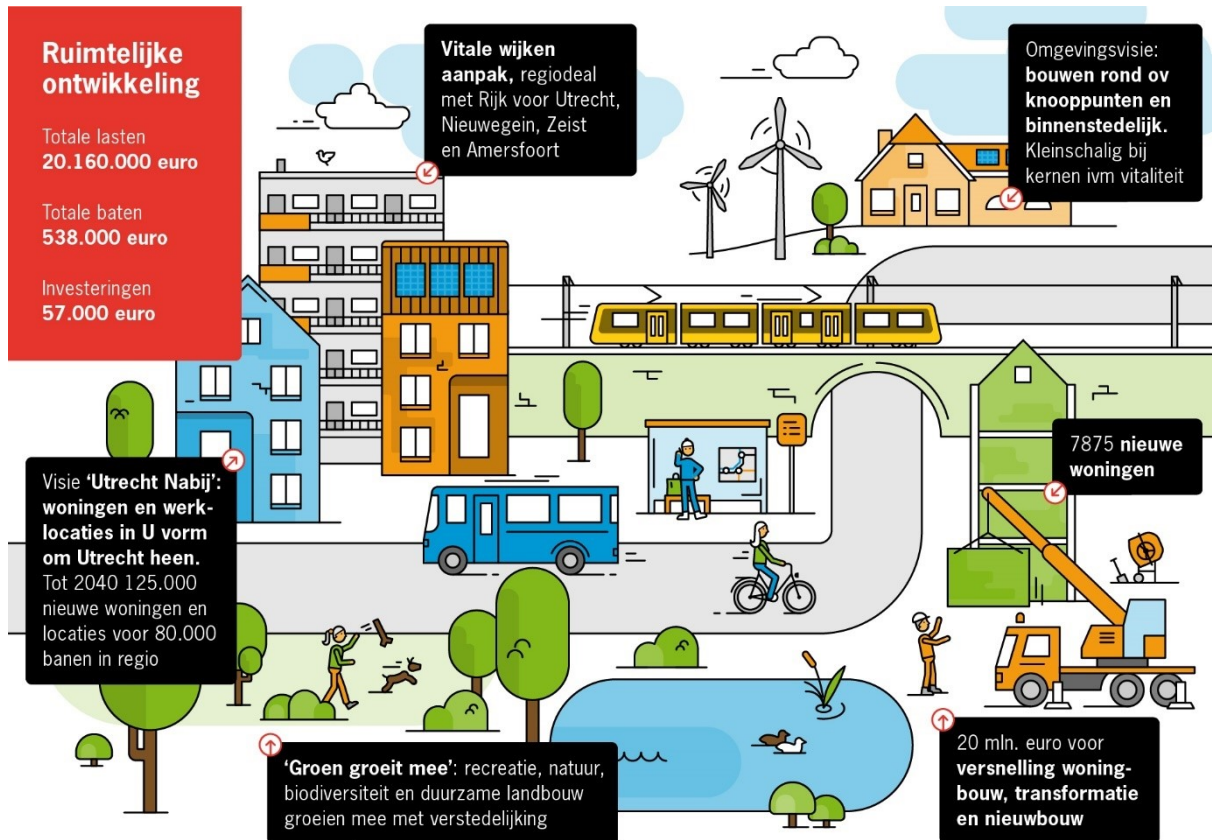
Programma 1. Ruimtelijke ontwikkeling

Programmadoel

Toelichting op programmadoel

De kwaliteit van het stedelijk en landelijk gebied is hoog en het leef- en vestigingsklimaat sterk

Infographic

Beleidsdoelen in één oogopslag

Indicatoren in één oogopslag

1. Ruimtelijke ontwikkeling

	Hebben we gedaan wat we voorgenomen hadden?	Zijn we binnen de planning gebleven?	Zijn we binnen budget gebleven?
1.1 Integraal ontwikkelen ruimtelijk beleid	●	●	●
1.2 Zorgdragen aantrekkelijke steden en dorpen	●	●	●
1.3 Stimuleren integrale (gebieds) ontwikkeling	●	●	●
1.4 Provincie is omgevingswet-proof	●	●	●

Wat heeft het gekost?

1. Ruimtelijke ontwikkeling	Rekening 2019	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Vershil
Personeelslasten	6.243	6.539	7.087	7.114	-27
Kapitaallasten	1.065	65	1.237	1.112	125
Materiële lasten	5.546	26.816	11.114	11.934	-820
Totaal Lasten	12.854	33.420	19.438	20.160	-722
Baten	-115	-18.926	-1.966	-538	-1.428
Totaal Baten	-115	-18.926	-1.966	-538	-1.428
Saldo van lasten en baten	12.739	14.494	17.472	19.623	-2.151
Stortingen in reserves	3.221	-	1.441	779	663
Onttrekkingen aan reserves	-4.020	-11.947	-13.449	-9.455	-3.994
Saldo van dit programma	11.940	2.547	5.464	10.946	-5.482

Reserves

1. Ruimtelijke ontwikkeling	Stortingen 2020		Onttrekkingen 2020	
	Bijgestelde begroting	Rekening	Bijgestelde begroting	Rekening
Reserve Hart vd Heuvelrug/VBS	1.441	779	-	-
Reserve IGP - RAP	-	-	-9.500	-9.350
Reserve Projecten	-	-	-502	-102
Reserve Wonen - Binnensted. Ontwikkeling	-	-	-3.447	-4
Totaal	1.441	779	-13.449	-9.455

Investeringsen

1. Ruimtelijke ontwikkeling	Toegekend krediet (bruto)	Realisatie t/m 2019	Bijgestelde begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020	Totaal realisatie	Restant krediet
<u>Uitbreidingsinvesteringen</u>							
Projecten Hart van de Heuvelrug	24.024	20.874	-	47	-47	20.921	3.103
Geo-ict	325	308	-	10	-10	318	7
	-	-	-	-	0	-	-
	-	-	-	-	0	-	-
Totaal	24.349	21.182	-	57	-57	21.239	3.110

Toelichting

In bovenstaande tabel is een samenvatting van het verloop van de investeringen voor Ruimtelijke ontwikkeling opgenomen. Een specificatie van de kredieten en het verloop is opgenomen in [bijlage 1](#).

Toelichting op de belangrijkste verschillen

Voor de investeringskredieten op programma1 zijn geen bedragen in de begroting opgenomen. Voor het deel van de projecten Hart van de Heuvelrug komt dat doordat de verantwoording in het verleden niet via de activa verliep, maar via de Voorraden. Voor de investering in GEO-ICT betreft het een restant krediet uit 2019, wat niet in 2019 gerealiseerd is.

Beleidsdoelen

Programma		Beleidsdoel	Meerjarendoel
1	Programma 1 Ruimtelijke ontwikkeling	1.1 Integraal ontwikkelen ruimtelijk beleid	1.1.1 Versterken ruimtelijk beleid
			1.1.2 Proactief samenwerken met partners
			1.1.3 Gezamenlijk agenderen en programmeren
			1.1.4 Maximaal benutten van data en digitale toepassingen bij beleid en opgaven
		1.2 Zorgdagen aantrekkelijke steden en dorpen	1.2.1 Wonen: versnellen van de woningbouw van goede kwaliteit die aansluit bij de vraag
			1.2.2 Werken: kwaliteit op orde en transformeren
			1.2.3 Winkelen: aantrekkelijke centrumgebieden waar het goed ontmoeten is
		1.3 Stimuleren integrale (gebieds)ontwikkeling	1.3.1 Innoveren ruimtelijke ontwikkelingen
			1.3.2 Stimuleren integrale gebiedsontwikkelingsprojecten
			1.3.3 Zorgdragen voor ontwikkelingen met ruimtelijke kwaliteit
			1.3.4 Uitvoeren van programma Hart van de Heuvelrug
		1.4 Provincie is omgevingswetproof	1.4.1 Opstellen omgevingsvisie en -verordening
			1.4.2 Aanpassen organisatie en opdracht RUD voor VTH
			1.4.3 Aansluiten op Digitaal Stelsel Omgevingswet (landelijk)
			1.4.4 Aanpassen werkwijze voor Omgevingswet
			1.4.5 Verbeteren samenwerking met Rijk

1.1 Integraal ontwikkelen ruimtelijk beleid

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2020

De beoogde ontwikkeling van ons stedelijk en landelijk gebied vraagt om duidelijke en actuele provinciale ambities, vastgelegd in ruimtelijk beleid dat doorvertaling krijgt in gemeentelijk beleid. Afwegingen in praktijksituaties plegen wij in nauwe samenwerking met alle betrokken partijen, met oog voor het lokale belang én voor de regionale context.

Eenheid in overheidsbeleid is een belangrijke voorwaarde om goed en snel met initiatiefnemers te komen tot gewenste ontwikkelingen, ook in het licht van de werkwijzen onder nieuwe wetgeving. Daarom zoeken wij met mede-overheden en hun samenwerkingsverbanden naar samenhang in ons beleid en in ons optreden.

Voortdurend moet een actueel inzicht bestaan in de omvang van claims op de ruimte in de tijd (zoals stedelijke programma's), in de onderlinge verhoudingen van ruimtelijke functies (zoals in het landelijk gebied) en in nieuwe verschijningsvormen van ruimtelijke functies (zoals in het kader van energietransitie).

Bij de voorbereiding van beleid en uitvoering willen wij ons meer als 'digitale overheid' etaleren, niet alleen via de (wettelijk verplichte) digitale vastlegging en beschikbaarstelling van gegevens, maar ook met meer vindingrijke digitale middelen die de betrokkenheid van inwoners bij vraagstukken en hun oplossingsmogelijkheden vergroten.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Integraal ontwikkelen ruimtelijk beleid	Rekening 2019	Primaire Bijgestelde begroting 2020	Begroting 2020	Rekening 2020	Vershil
Personeelslasten	3.456	3.429	3.604	3.607	-3
Kapitaallasten	19	65	65	66	-1
Materiële lasten	475	575	771	631	140
Totaal Lasten	3.950	4.069	4.440	4.304	136
Baten	-11	0	-90	-147	57
Totaal Baten	-11	0	-90	-147	57
Saldo van baten en lasten	3.939	4.069	4.350	4.158	192

Indicatoren

Naam indicator	Omschrijving	Streef- waarde	2019 realisatie	2020 begroot	2020 realisatie
Binnenstedelijke woningbouw	Percentage van de nieuwe toegevoegde woningen dat wordt gerealiseerd binnen stedelijk gebied (begrensd door de actuele rode contouren)	90%	98%	90%	94%
Aantal plannen zonder bij gemeenten ingediende zienswijzen WRO	Minimum aantal gemeentelijke ruimtelijke plannen, waarbij de provincie geen zienswijze heeft ingediend, als % van het totaal aantal plannen	95%	98,6%	95%	99%

Meerjarendoelen

1.1.1 Versterken ruimtelijk beleid

Toelichting op meerjarendoel

Regionaal Programmeren

De nieuwe systematiek voor locatiekeuzes voor wonen en werken hebben wij opgenomen in de ontwerp-omgevingsvisie en interim-omgevingsverordening. Op 30 september 2020 hebben Provinciale Staten het Kader voor de regionale programmering wonen en werken vastgesteld. Dit kader geeft uitgangspunten mee aan de regionale programmering. Onder andere aan het proces, de regio-indeling, kwantitatieve bandbreedtes en kwalitatieve aspecten.

Vanaf het voorjaar van 2020 zijn we met gemeenten en regio's in gesprek over de regionale programma's wonen en werken. De planning van de regionale programmering hebben we aangepast. De inwerkingtreding van de omgevingsvisie en –verordening is namelijk uitgesteld tot 1 april 2021.

Inpassingsplannen

In 2020 zijn we begonnen met de procedure voor een inpassingsplan voor het project 'Spooronderdoorgang N226 Maarsbergen'. Dit heeft geresulteerd in een ontwerp-inpassingsplan dat in juni/juli 2020 voor iedereen ter inzage heeft gelegen. Dit heeft geleid tot enkele ondergeschikte wijzigingen. Op 9 december 2020 hebben PS het inpassingsplan vastgesteld. Daarna lag het plan vanaf 18 december 2020 ter inzage en bestond de mogelijkheid tot het instellen van beroep bij de Raad van State.

<https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/inpassingsplan-spooronderdoorgang-n226-maarsbergen-vastgesteld-door-gs>

Wij hebben in 2020 grotendeels de voorbereidingen getroffen voor de inpassingsplannen Rijnbrug (Rhenen) en Rondweg Oost Veenendaal (Veenendaal). Na besluitvorming van ons college over deze projecten kunnen we de procedures opstarten. De procedures voor beide projecten starten we afzonderlijk op wanneer er een oplossing is voor de stikstofproblematiek. Beide projecten moeten vergunbaar zijn in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb). Pas daarna kan het voorontwerp van de twee inpassingsplannen ter inzage. Wij verwachten dat de procedures in 2021 opgestart kunnen worden.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none">Voorstel gereed voor een nieuw beleids- en uitvoeringsprogramma Wonen en Werken, inclusief een regionale programmering voor 2021 en verder.		De inwerkingtreding van de omgevingsvisie en -verordening is uitgesteld tot 1 april 2021. Daarom hebben we ook de planning van de regionale programmering aangepast. Het Kader voor regionale programmering wonen en werken is vastgesteld door Provinciale Staten op 30 september 2020.
<ul style="list-style-type: none">In samenwerking met de betreffende gemeenten ontwikkelde aanpak voor de zeven bedrijventerreinen.		De 7 bedrijventerreinen zijn opgenomen in het door PS op 30 september 2020 vastgestelde Kader voor de regionale programmering wonen en werken. Deze worden opgenomen in de regionale programma's en het provinciale programma voor wonen en werken.

<ul style="list-style-type: none"> • De voorbereidingen zijn getroffen voor de procedure van drie inpassingsplannen (spoorondertunneling van de N226 bij Maarsbergen, Rijnbrug bij Rhenen en de Oostelijke Rondweg Veenendaal). 		
--	---	--

1.1.2 Proactief samenwerken met partners

Toelichting op meerjarendoel

Omgevingsagenda Gemeenten

Met gemeenten zoeken we vroegtijdig en integraal kansen om samen te werken aan initiatieven en plannen in de gebiedsgerichte uitvoering. Dat doen we in het verlengde van de structurele contacten die we met gemeenten hebben over hun ruimtelijke ontwikkelingen en omgevingsplannen. Wat we buiten uit de gemeentelijke praktijk ophalen, verknopen wij met heldere afspraken in de organisatie. Dat is de kern van de werkwijze van de Omgevingsagenda Gemeenten (OAG). Daarvoor is het belangrijk gebiedsgerichte kennis en informatie goed en tijdig te ontsluiten/delen. In 2020 hebben wij gewerkt aan een digitale geografische samenwerkingskaart. Die maakt kennis en informatie over gebieden en uitvoering eenvoudig beschikbaar en analyseerbaar.

Door de werkwijze van de Omgevingsagenda Gemeenten hebben we in 2020 nieuwe vroegtijdige samenwerking met gemeenten vormgegeven. Een aantal voorbeelden:

- In de cultuurhistorische waardevolle buitenplaatszone langs de Wegh der Weegen (N237) is sprake van grote dynamiek en toenemende stedelijke druk. In het gebied vinden locatieontwikkelingen nu vaak eigenstandig plaats. Het ontbreekt aan regie op (intergemeentelijk) structuurniveau. Als gevolg hiervan staan aanwezige structuurkwaliteiten onder druk. Terwijl zij ook juist benut zouden kunnen worden. Als provincie zijn we ook actief in het gebied. We zijn bijvoorbeeld actief op het gebied van mobiliteit, het project Hart van de Heuvelrug en via het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug. Vanuit de OAG is de brede interne dialoog over het gebied geïnitieerd. Daarbij maken we gebruik van het overzicht van de samenwerkingskaart (beta). Begin 2021 spreken we hier verder over met externe partners. De inzet is gericht op een weloverwogen keuze over doel, rol en strategie.
- Een vergelijkbaar voorbeeld is de Heuvelrugzone van Amersfoort. In deze kernrandzone van Amersfoort is sprake van veel particulier initiatief. Er is ook een toenemende recreatieve druk. Opgaven als klimaatadaptie en woningbouw hebben ruimte nodig. Ook wil de gemeente uitvoering geven aan de doelen in haar groenvisie. Vanuit de OAG hebben we de gemeente bewogen om uitvoering te verbinden aan strategie en de dialoog over het gebied te starten. Een samenhangende visie voor het gebied moet antwoord gaan geven op 2 vragen. Hoe willen we omgaan met de toenemende druk? En hoe willen we de aanwezige kwaliteiten behouden en versterken?
- De gemeente Wijk bij Duurstede is een procedure gestart voor zonnevelden, om de ambities op het gebied van duurzame energie waar te maken. Ze heeft de markt uitgenodigd om met plannen te komen. Het beleidskader zonnevelden van de gemeente diende als uitgangspunt. Dit is met de provincie afgestemd. Ook hebben gemeente en provincie afspraken gemaakt over tijdige afstemming bij de uitvoering van de zonneveldprocedure. Op deze manier heeft de provincie kaders en kansen vooraf gedeeld. Tijdens een brede integrale sessie hebben we dit voor iedere locatie besproken en voor de uitwerking aan de ontwikkelaars meegegeven.

In 2020 hebben we met drie gemeenten gesproken over het starten met het werken met een Omgevingsagenda Gemeenten en over het centraal zetten van bijbehorende werkwijze voor de uitvoeringsgerichte samenwerking in gebieden. De voortgang is minder groot geweest dan we hadden beoogd. Dat komt onder andere door capaciteitsproblemen en de gevolgen van corona. De werkwijze hangt nauw samen met de veranderingen onder

de Omgevingswet. Daarom hebben wij aangestuurd op het verbinden van de OAG aan de werkprocessen voor de Omgevingswet.

Eind 2020 is de OAG onderdeel van het netwerk Omgevingsgericht Werken geworden. Dit netwerk is een bundeling van zes expertises die gezamenlijk ondersteuning bieden bij de uitvoering van het Omgevingsbeleid.

Begeleiding gemeentelijke plannen

Wij blijven ons inzetten om gemeenten en belanghebbenden in een vroegtijdig stadium te adviseren over hun ruimtelijke plannen en initiatieven. Dit doen we om:

- provinciale belangen aan die van gemeenten te verbinden;
- plannen die in strijd zijn met provinciaal ruimtelijk beleid zo vroeg mogelijk te signaleren, bespreken en aan te laten passen.

Een belangrijke focus lag op complexe projecten waarbij (meerdere) provinciale belangen spelen en die een relatief grote oppervlakte beslaan. Te denken valt bijvoorbeeld aan ontwikkelingen in het beoogde werelderfgoed van de Nieuwe Hollandse Waterlinie en het Natuur Netwerk Nederland. Een thema dat veel terugkomt is de verantwoorde inpassing van velden met zonnecellen in het landelijk gebied, zeker bij initiatieven in kwetsbare gebieden. Gelukkig proberen gemeenten ook beoordelingskaders te ontwikkelen die sturing geven aan dergelijke ontwikkelingen. De kunst is om provinciale belangen daarbij meteen te laten betrekken. Voorbeelden daarvan zijn de gemeenten Wijk bij Duurstede en Houten. Andere complexe gebiedsopgaven zijn bijvoorbeeld het behoud en het verantwoord gebruik van de legakkers in de Vinkeveense Plassen en duurzame toekomstmogelijkheden voor terreinen met recreatiewoningen.

Onze aandacht is ook uitgegaan naar gemeentelijke plannen die erop gericht zijn de speelruimte in de provinciale regelgeving te benutten. Het gaat er daarbij om dat extra stedelijke ontwikkelingen in het landelijk gebied mogelijk worden gemaakt in ruil voor extra ruimtelijke kwaliteit. Omdat de weging van ruimtelijke kwaliteit lastig is, vergt dit veel overleg en tijd. Het kan ook mooie resultaten opleveren.

We hebben voortgang geboekt bij de ontwikkeling op het terrein van Soestdijk. We hebben namelijk afspraken gemaakt voor verantwoorde inpassing van nieuwe ontwikkelingen. Ontwikkelaar MeyerBergman Erfgoed Groep (MBE) heeft onlangs aangekondigd te willen onderzoeken of er een alternatief bouwplan mogelijk is. Zo hopen ze een groter draagvlak onder de bevolking te vinden. Ook de mobiliteitsaspecten vragen nog aandacht. De procedure voor het bestemmingsplan schuift daardoor weer wat op in de tijd.

In 2020 hebben gemeenten in totaal 426 plannen, omgevingsvergunningen en principeverzoeken voor reactie aan ons voorgelegd. Daarbij zaten 102 ontwerpbestemmingsplannen en 63 omgevingsvergunningaanvragen. In één geval (1%) hebben wij een zienswijze ingediend. Het plan was namelijk in strijd met de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie (PRS) en de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV). Daarnaast hebben we bij één vastgesteld plan een reactieve aanwijzing gegeven.

In 2020 hoefden we dus slechts in een enkel geval ons wettelijk instrumentarium in te zetten om gemeentelijke plannen bij te sturen. In het geval van de reactieve aanwijzing heeft dit ertoe geleid dat de betrokken gemeente nu werkt aan een alternatief plan dat wel binnen de provinciale kaders past.

Dit is precies waar onze inzet op is gericht. We leggen de nadruk op het vroegtijdig overleg en samenwerking om tot overeenstemming te komen over het provinciaal beleid, in plaats van de inzet van wettelijk instrumentarium.

In het proces van goed (voor)overleg met de gemeenten werpt de Omgevingswet haar schaduw vooruit. Procedures zullen straks anders worden. Gemeenten moeten ze dan veelal in kortere tijd doorlopen; wij hebben minder tijd om te reageren. Dat maakt goed overleg voorafgaand aan de formele procedure nog belangrijker. Dat geldt natuurlijk bij de procedure voor gemeentelijke omgevingsplannen. Maar zeker ook bij procedures waarbij van een omgevingsplan wordt afgeweken om een concreet initiatief mogelijk te maken. Er is daarom bij

gemeenten per regio geëxperimenteerd met zogenaamde omgevingstafels. Die tafels dienen primair om op gemeentelijk niveau ruimtelijke initiatieven vroegtijdig en interdisciplinair te bespreken. Wij zijn vertegenwoordigd aan de tafels waar belangrijke provinciale belangen in het geding zijn. Dat is zowel voor de gemeente als voor de provincie nuttig. Zo doen we samen met gemeenten leerervaringen op voor de Omgevingswet.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none"> Opstellen en met pilot-gemeenten testen van een aanpak voor het met alle gemeenten ontwikkelen van gezamenlijke Omgevingsagenda's 	●	Met pilotgemeenten hebben we een start gemaakt met een plan van aanpak voor de samenwerking met een Omgevingsagenda Gemeenten. We verbinden deze aan de werkprocessen voor de Omgevingswet.
<ul style="list-style-type: none"> Bij tenminste 95% van de gemeentelijke ruimtelijke plannen is geen zienswijze ingediend, omdat voldoende overeenstemming is met provinciaal beleid, zoals is vastgelegd in de provinciale ruimtelijke verordening. 	●	Bij 99% van de gemeentelijke plannen is geen zienswijze ingediend.

1.1.3 Gezamenlijk agenderen en programmeren

Toelichting op meerjarendoel

Nationale Omgevingsvisie (NOVI)

Met de NOVI geeft het Rijk een langetermijnvisie op de fysieke leefomgeving in Nederland. Het kabinet heeft in september 2021 de definitieve NOVI vastgesteld. In de in 2021 op te stellen Omgevingsagenda landsdeel Noordwest (grondgebied provincies Utrecht, Noord-Holland en Flevoland), het door het Rijk aangewezen (voorlopige) NOVI-gebied Groene Hart en in de Rijk-regioprogramma's binnen de provincie Utrecht worden de nationale doelen uit de NOVI en de provinciale doelen uit onze Omgevingsvisie op elkaar aangesloten. Daarnaast werken Rijk en koepels van mede-overheden aan Samenwerkingsafspraken om gezamenlijk uitvoering te geven aan het omgevingsbeleid en de NOVI in het bijzonder.

U Ned en MIRT

Rijk en regio (provincie en U16-gemeenten) werken samen in het programma U Ned. Dit doen zij in het kader van het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT). Hierin pakken we in samenwerking de verstedelijkingsopgave op in samenhang met mobiliteitsinvesteringen. Verdere verstedelijking is alleen mogelijk bij een schielsprong van het openbaar vervoer.

Een belangrijke programmalijn is het MIRT Onderzoek 'Wonen, Werken, Bereikbaarheid en Leefbaarheid in de Metropoolregio Utrecht (2040)'. Hierbij vindt nauwe afstemming plaats met ons traject om te komen tot de Omgevingsvisie (POVI). Zie ook Programma 5a. In november 2020 hebben Rijk, provincie Utrecht en U16 gemeenten het MIRT-onderzoek afgerond met het opstellen van het Ontwikkelperspectief Utrecht Nabij. Als vervolg op het MIRT-onderzoek worden in 2021 drie gebiedsonderzoeken (Leidsche Rijn-Zuilen, A12 Zone en Lunetten-Koningsweg-USP) uitgevoerd, een mobiliteitsstrategie en een knooppuntenonderzoek uitgevoerd. Zie ook: <https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/rijk-en-regio-presenteren-bouwlocaties-utrecht>

Ontwikkelbeeld 2030-2040 regio Amersfoort

In de Ontwerp Omgevingsvisie hebben we aangegeven dat we samen met de regio Amersfoort de keuzes voor de toekomstige ontwikkeling verder willen uitwerken. Daarom hebben we samen met de regio Amersfoort het

initiatief genomen om een regionaal ontwikkelbeeld voor de periode 2030-2040 op te stellen, op basis waarvan de keuzes voor de toekomstige ontwikkeling van de regio op het gebied van verstedelijking (wonen en werken), bereikbaarheid en leefbaarheid (groen en energie) kunnen worden gemaakt. De eerste fase van dit ontwikkelbeeld, bestaande uit een analyse ('urgentie en opgaven') en het afwegingskader, is eind 2020 ter vaststelling aangeboden aan Raden en Staten. Fase 2, het uiteindelijke Ontwikkelbeeld, zal rond de zomer van 2021 gereed zijn.

Verstedelijkingsstrategie Arnhem-Nijmegen-Foodvalley

Rijk, provincie Gelderland en gemeenten in de regio's Arnhem-Nijmegen en Foodvalley werken via een proces van ontwerpend onderzoek aan de opstelling van een integrale regionale verstedelijkingsstrategie 2020-2040. Omdat de gemeenten Renswoude, Rhenen en Veenendaal binnen de provincie Utrecht liggen en vanwege de samenhang met het Ontwikkelbeeld 2030-2040 regio Amersfoort is de provincie Utrecht ambtelijk en bestuurlijk betrokken. In 2020 is een contourennotitie op- en vastgesteld waarin de uitgangspunten en bouwstenen (wonen, economie, bereikbaarheid en leefbaarheid (groen en energie) zijn vastgelegd. Ook zijn drie mogelijke (extreme) verstedelijkingsvarianten doorgerekend met behulp van het Dashboard Verstedelijking van het College van Rijksadviseurs. De integrale regionale verstedelijkingsstrategie zal ter bespreking worden voorgelegd op het BO Leefomgeving voorjaar 2021 en moet leiden tot een verstedelijkingsakkoord in het najaar. Dit verstedelijkingsakkoord zal worden vastgesteld in het BO MIRT 2021.

A12 Zone

De A12 Zone (Oudenrijn-Lunetten) is al geruime tijd in beeld als potentiële verstedelijkingslocatie. Het is één van de laatste gebieden in de regio waar met transformatie en verdichting op grote schaal woon- en werklocaties kunnen worden gerealiseerd, binnenstedelijk nabij knooppunten. Het gebied is in het Ontwikkelperspectief Utrecht Nabij opgenomen als één van de belangrijke verstedelijkingslocaties en wordt meegenomen in één van de drie gebiedsonderzoeken. In 2020 hebben we de input voorbereid die bij het gebiedsonderzoek wordt meegenomen en hebben we afspraken gemaakt over hoe we op de ontwikkeling voorsorteren.

Marinierskazerne Doorn

Wij werken samen met het Rijksvastgoedbedrijf en de gemeente Utrechtse Heuvelrug samen aan de herbestemming van het kazerneterrein na het aangekondigde vertrek van de mariniers. Dat heeft geresulteerd in een concept-Ontwikkeldkader. Vanwege de onzekerheid rond de voorgenomen verhuizing van de mariniers is de herbestemming van de marinierskazerne Doorn ook opgeschort. In de zomer van 2020 heeft het kabinet besloten de mariniers naar Kamp Nieuw Milligen te Apeldoorn te verhuizen en Vlissingen en Zeeland te compenseren. Inmiddels is duidelijk dat de verhuizing in 2028 zijn beslag zal krijgen, de planning is hier inmiddels op aangepast.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none"> Er is een bestuursakkoord (via IPO) gesloten met het Rijk over NOVI. 	●	Rijk, IPO, VNG en UvW hebben gewerkt aan de opstelling van Samenwerkingsafspraken (voorheen Bestuursakkoord) NOVI. Deze was eind 2020 zo goed als gereed om te ondertekenen.
<ul style="list-style-type: none"> Samen met het Rijk wordt een Omgevingsagenda landsdeel Noordwest opgesteld. 	●	Met het Ontwikkelperspectief Utrecht Nabij is in november 2020 een belangrijke Utrechtse bouwsteen voor de Omgevingsagenda landsdeel Noordwest gereed gekomen. Rijk en partijen in

		landsdeel Noordwest hebben afgesproken dat ze de totale Omgevingsagenda in principe in het BO MIRT van najaar 2021 vaststellen.
• De gemeentelijke omgevingsvisie voor het gebied USP/Rijnsweerd is nader uitgewerkt, afgestemd met de provinciale Omgevingsvisie.		De omgevingsvisie van de provincie stellen we in maart 2021 vast. Het proces van de gemeentelijke omgevingsvisie kent een langere doorlooptijd.
• De van het Rijk verlangde duidelijkheid omtrent de toekomst van de marinierskazerne te Doorn, leidt tot vervolgstappen gericht op herbestemming.		In de zomer van 2020 heeft het kabinet besloten de mariniers naar Kamp Nieuw-Milligen bij Apeldoorn te verhuizen. Vlissingen en Zeeland krijgen compensatie. Inmiddels is duidelijk dat de verhuizing in 2028 zijn beslag zal krijgen, de planning is hier inmiddels op aangepast.

1.1.4 Maximaal benutten van data en digitale toepassingen bij beleid en opgaven

Toelichting op meerjarendoel

Wij hebben onze visie op omgevingsinformatie ontwikkeld als hulpmiddel voor de juiste mate van inzet van informatie in beleidsprocessen en onze opgaven. Daarbij kijken we nu expliciet naar de verschillende fasen van beleid en uitvoering en onze rol in deze processen. We richten onze kennis- en informatieportalen steeds meer gebiedsgericht en integraal in. Onze resultaten zijn ook buiten de provincie zichtbaar. Denk daarbij aan

- participatie bij wegenprojecten
- data-inwinning bij woningbouwplanning
- digitale ondersteuning van processen in het kader van omgevingsvisie en -verordening.

Dat leidde tot een keynote hierover op een nationaal congres en een demonstratie vanuit de regio aan de Eerste Kamer.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
• De digitale ondersteuning van werkprocessen t.b.v. de Omgevingswet/verordening is waar nodig geïmplementeerd.		De digitale ondersteuning voor het publiceren van de digitale initiële omgevingsvisie en -verordening heeft geresulteerd in een proefpublicatie van de ontwerpversies in het landelijke Omgevingsloket. We zijn begonnen met het inrichten van het vergunningsproces in het nieuwe zaakstelsel. De afronding daarvan gebeurt in 2021. Het uitstel van de Omgevingswet heeft geresulteerd in een nieuwe planning voor digitale ondersteuning van de werkprocessen in 2021.
•		

<p>Besluitvorming over onze visie op het gebied van omgevingsinformatie, waarmee we inzicht hebben in doorontwikkeling van onze portalen en het gebruik van data.</p>		<p>We hebben een visie op omgevingsinformatie ontwikkeld. Die biedt een leidraad hoe om te gaan met deze informatie. Deze visie is niet bestuurlijk vastgesteld. Dat komt doordat ze vooral een ambtelijk hulpmiddel is bij de afwegingen op dit gebied.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Verkenning is uitgevoerd voor het aanbieden van integrale, gebiedsgerichte hulpmiddelen voor analyse en visualisatie ten behoeve van de integrale concern of lijnopgaven. Voor minimaal drie opgaven kan aangegeven worden hoe dit toegepast is. 		<p>In samenwerking met Programma Binnenstedelijke Ontwikkeling hebben we de eerste versie van de Monitor Wonen opgeleverd. Samenwerking Duurzame Gebiedsontwikkeling ondersteunen we in de verschillende planfasen met integrale gebiedsgerichte toepassingen. Hierin komen monitor- en plangegevens samen in een 2D- of 3D-visualisatie. Voor de inrichting van provinciale wegen hebben we een omgeving ingericht om gebiedsgericht alle relevante belangen inzichtelijk te maken.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Communicatiemiddelen m.b.t. open data (geopoint) zijn verder ge-upgrade zodat dit een gedeeld platform kan worden. 		<p>In 2020 hebben we hierover een portfolio ontwikkeld. Daarin staan producten die gebruikt kunnen worden bij de beleidsvorming en uitvoering. We voorzien de afronding daarvan in 2021.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • We hebben kennis opgebouwd ten behoeve van de inzet van 3D in participatietrajecten. 		<p>Daar waar nodig hebben we de bestaande instrumenten (computersoftware en toepassingen daarvan) verder doorontwikkeld. Ook hebben we ervaring opgedaan in participatietrajecten. Bijvoorbeeld bij de herinrichting van de N201 en de verkenning van potentiële windenergielocaties. Onder andere hierdoor maken we een volgende stap richting ondersteuning van participatie met digitale hulpmiddelen.</p>

1.2 Zorgdagen aantrekkelijke steden en dorpen

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2020

Aantrekkelijke steden en dorpen vragen om voldoende woningen van de juiste kwaliteit. Op dit moment is de woningmarkt oververhit. Er zijn te weinig woningen voor starters, de doorstroming stagneert omdat ook in het middensegment tekorten zijn. Daarom is in het coalitieakkoord Nieuwe energie voor Utrecht afgesproken te intensiveren en de woningbouwproductie in de provincie te verhogen tot 10.000 woningen per jaar, waarvan de helft bestaat uit sociale woningbouw en woningen in het middensegment.

Omdat de afspraken over de aantallen en betaalbaarheid van woningen die in 2020 opgeleverd worden al eerder zijn gemaakt, zal het niet lukken om de ambitie geheel ten uitvoer te brengen.

De ruimte binnen de bestaande steden en dorpen willen we optimaal benutten door in te zetten op het transformeren van leegstaande kantoren, winkelgebieden en bedrijventerreinen en deze ruimte weer goed benutten om een prettig en gezond leefklimaat, werkklimaat en vestigingsmilieu te realiseren. De verschillende opgaven worden in gebiedsontwikkelingen integraal aangepakt: koppelen van woningbouwopgave (met energietransitie) aan het opheffen van leegstand; aanpakken van de openbare ruimte om een gezonde leefomgeving te creëren in combinatie met klimaatadaptatie; aandacht voor een goede infrastructuur en bereikbaarheid, andere parkeernormen en nieuwe mobiliteitsvormen.

De focus van de provincie ligt bij binnenstedelijke ontwikkeling op de fysieke leefomgeving. Bij wonen gaat het vooral om toevoeging van woningen teneinde bij te dragen aan het wegwerken van het woningtekort, terwijl het bij werken en winkelen vooral gaat om transformeren, revitaliseren en herstructureren. Met 'binnenstedelijk' wordt het gebied binnen de huidige rode contour bedoeld (dus ook dorpen). De provincie werkt voor het realiseren van deze doelen samen met partners (gemeenten, marktpartijen, woningbouwcorporaties): de provincie bouwt en ontwikkelt immers niet zelf. Onze activiteiten en instrumenten zijn er op gericht samen met partners meer slagkracht te ontwikkelen bij binnenstedelijke ontwikkelingen, waarbij we ook onze ambities op het gebied van mobiliteit en energietransitie gezonde leefomgeving, klimaatadaptatie en cultuur en cultuurhistorie te realiseren.

Nader uit te werken voorstel: nieuw Programmaplan Wonen 2021-2024

Het huidige programma Binnenstedelijke Ontwikkeling loopt in 2020 af. Gezien de huidige stand van de woningmarkt en de ambitie van het college om 10.000 woningen per jaar te realiseren is een nieuw programma met het accent op wonen noodzaak. Er moet worden versneld. Daarnaast willen wij dat minimaal de helft van de te realiseren woningen in de betaalbare klasse ligt. Voorts zetten we het instrument regionale programmering in. Daarom is er bij de nader uit te werken voorstellen een bedrag opgenomen om voor het nieuwe programma voldoende procesgeld en investeringsmiddelen te reserveren.

Op dit moment is de woningmarkt oververhit. Er zijn te weinig woningen voor starters. De doorstroming stagneert omdat ook in het middensegment tekorten zijn. En dat terwijl aantrekkelijke steden en dorpen juist vragen om voldoende woningen van de juiste kwaliteit.

Daarom hebben we in het coalitieakkoord Nieuwe energie voor Utrecht afgesproken te intensiveren

De woningbouwproductie in de provincie wilden we verhogen tot 10.000 woningen per jaar. De helft daarvan moet bestaan uit sociale woningbouw en woningen in het middensegment. Het aantal woningen en de betaalbaarheid ervan die in 2020 worden opgeleverd, is op basis van eerder gemaakte afspraken, die uitgingen van toevoeging van 7.000 woningen. Omdat het woningbouwproces – van planning tot realisatie – een aantal jaren kost, lukt het ons niet om de ambitie al in 2020 geheel ten uitvoer te brengen. In 2020 zijn er 7.875 woningen toegevoegd, een stijging van bijna 10%. Het vergt een inspanning van alle partijen om tot de gewenste toevoeging van 10.000 woningen per jaar te komen.

De ruimte binnen de bestaande steden en dorpen willen we optimaal benutten

Daarvoor willen we inzetten op het transformeren van leegstaande kantoren, winkelgebieden en bedrijventerreinen. Zo willen we een prettig en gezond leefklimaat, werkklimaat en vestigingsmilieu te realiseren. De verschillende opgaven in gebiedsontwikkelingen pakken we integraal aan:

- We koppelen woningbouwopgave (met energietransitie) aan het opheffen van leegstand.
- We pakken de openbare ruimte aan. Zo creëren we een gezonde leefomgeving in combinatie met klimaatadaptatie.
- We hebben aandacht voor een goede infrastructuur en bereikbaarheid, andere parkeernormen en nieuwe mobiliteitsvormen.

De focus van de provincie ligt bij binnenstedelijke ontwikkeling op de fysieke leefomgeving

Bij wonen gaat het vooral om toevoeging van woningen. Dat moet bijdragen aan het wegwerken van het woningtekort. Bij werken en winkelen gaat het vooral om transformeren, revitaliseren en herstructureren. Met 'binnenstedelijk' bedoelen we het gebied binnen de huidige rode contour (dus ook dorpen). We werken samen met partners om deze doelen samen te realiseren. Die partners zijn gemeenten, marktpartijen en woningbouwcorporaties. De provincie bouwt en ontwikkelt immers niet zelf. Onze activiteiten en instrumenten zijn erop gericht samen met partners meer slagkracht te ontwikkelen bij binnenstedelijke ontwikkelingen. Daarbij willen we ook onze ambities realiseren op het gebied van:

- mobiliteit en energietransitie
- gezonde leefomgeving
- klimaatadaptatie
- cultuur en cultuurhistorie

Nieuw Programmaplan Wonen 2021-2024

Het huidige programma Binnenstedelijke Ontwikkeling is in 2020 afgelopen. We hebben een nieuw programma Versnellen Woningbouw vastgesteld nodig waarin het accent op wonen ligt. Een nieuw programma is nodig vanwege de huidige stand van de woningmarkt. Daarnaast heeft het college ook de ambitie om 10.000 woningen per jaar te realiseren.

We moeten de woningbouw versnellen. Daarnaast willen wij dat minimaal de helft van de te realiseren woningen in de betaalbare klasse ligt. Verder zetten we het instrument regionale programmering in. Daarom hebben we bij de nader uit te werken voorstellen een bedrag opgenomen. Zo reserveren we voor het nieuwe programma voldoende procesgeld en investeringsmiddelen.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Zorgdagen aantrekkelijke steden en dorpen	Rekening 2019	Primaire Bijgestelde begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Vershil
Personeelslasten	1.772	1.818	2.035	2.052	-17
Materiële lasten	3.367	4.648	6.582	8.739	-2.157
Totaal Lasten	5.139	6.466	8.617	10.791	-2.174
Baten	-250	0	0	0	0
Totaal Baten	-250	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	4.889	6.466	8.617	10.791	-2.174

Indicatoren					
Naam indicator	Omschrijving	Streef- waarde	2019 realisatie	2020 begroot	2020 realisatie
Woningbouw	Aantal gemeentelijke bouwplannen dat met het instrumentarium uit het Beleidskader Binnenstedelijke Ontwikkeling verder in de ontwikkeling is gebracht.	25	23	25	32

Meerjarendoelen

1.2.1 Wonen: versnellen van de woningbouw van goede kwaliteit die aansluit bij de vraag

Toelichting op meerjarendoel

In 2020 hebben we de samenwerking voortgezet met onze partners in de woningbouw. Dit zijn partijen als gemeenten, regio's, corporaties, ontwikkelaars en beleggers. Met hen hebben we afspraken voor activiteiten in de Actieagenda Woningmarkt (2018) en de Woondeal Utrecht (2019). Die activiteiten hebben we in 2020 geïntensiveerd. De volgende onderwerpen zijn aan bod gekomen:

- versterken huursegment (sociaal en middelduur)
- doorstroming bevorderen
- versnelling woningbouw
- verbetering van de monitoring van de ontwikkelingen op de woningmarkt

Onze inzet heeft er mede voor gezorgd dat eind 2020 7.875 woningen bij zijn gekomen. Dat is wederom een stijging ten opzichte van de jaren 2018 (6.693 woningen) en 2019 (7.018 woningen).

<https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/forse-stijging-plancapaciteit-woningbouw-provincie-utrecht>

Het jaar 2020 heeft ook in het teken gestaan van het coronavirus. Daardoor waren grote bijeenkomsten niet mogelijk en is het netwerk vooral in kleine setting samengekomen.

Versnellen (betaalbare) woningbouw

We hebben procesaanjagers ingezet om projecten vlot te trekken. Zo konden we bouwprojecten en gebiedsontwikkelingsprojecten versnellen en sociale huur en middenhuur bevorderen. We hebben dit bijvoorbeeld gedaan in:

- Amersfoort (Langs Eem en Spoor, Hoefkwartier, Vathorst)
- Utrecht (Zuilense Vecht)
- Oudewater (Westerwal)
- IJsselstein (De Clinkhoeff, Paardenveld)
- Woerden (Nieuw-Middelland, Stationsgebied, Snellerpoort)
- De Bilt (station Bilthoven)
- Soest (Orlando, Soesterberg-Noord, Dalweg)
- Zeist (Emmaplein)
- Stichtse Vecht (Planetenbaan)
- Nieuwegein (Rijnhuizen en City)
- Bunnik (Stationsgebied)
- Veenendaal ('t Franse Gat en Het Ambacht).

In enkele gemeenten is deze inzet vanuit 2019 voortgezet.

Het Rijk heeft in 2019 de Woningbouwimpuls ingesteld. Via dit instrument draagt het Rijk financieel bij aan de bouw van betaalbare woningen. En dat in regio's waar de schaarste het grootst is. Gemeenten kunnen een aanvraag doen voor geld bij het Rijk. Ze doen dat onder de voorwaarde dat ze via cofinanciering zelf ook financieel bijdragen. In de provincie Utrecht zijn Nieuwegein (Rijnhuizen) en Utrecht (Merwedekanaalzone)

gehonoreerd in de eerste tranche. Voor de tweede tranche zijn zes projecten vanuit de provincie Utrecht ingediend (Woerden, Utrecht, Nieuwegein, De Ronde Venen en Amersfoort tweemaal). Het Rijk maakt de beoordeling in februari 2021 bekend. Wij werken nauw samen met de gemeenten bij het indienen van de aanvragen vanuit inhoud en proces.

We hebben de acties uit de in 2019 door het Rijk en de regio U16 ondertekende Woondeal Regio Utrecht in 2020 uitgevoerd. Een voorbeeld is het onderzoek naar de investering en middelen van corporaties binnen de U16. Daarnaast is de zogenaamde flexpool U16 opgezet. Via deze flexpool kunnen de gemeenten uit de regio U16 een financiële bijdrage aanvragen. Die is voor extra personele capaciteit om knelpunten in de woningbouw mee te helpen oplossen. Deze financiële bijdrage wordt gevoed door Rijk en provincie. Gemeenten dragen slechts 1/3 van de kosten bij een gehonoreerde aanvraag.

De flexpoolregeling van de U16 breiden we in 2021 uit naar alle gemeenten in de provincie

We hebben hiervoor bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken een subsidie van €2,6 miljoen aangevraagd en ontvangen.

In 2019 riep de Tweede Kamer met een motie de minister van Binnenlandse Zaken (BZK) op om een woondeal te sluiten met de regio Amersfoort. Hiermee kan het Rijk de woon- en verstedelijkingsopgave van de regio Amersfoort ondersteunen. In 2020 voerden wij samen met de regio Amersfoort en het ministerie van BZK hierover een intensief gesprek. Eind 2020 nam de Tweede Kamer een motie aan die oproept tot aansluiting van de regio Amersfoort bij de Woondeal U16. Wij dragen bij aan uitvoering van deze motie.

Maandelijks sluiten wij aan bij overleg over de woningmarkt in de regio's U16, Food Valley en Amersfoort. Wij zorgen voor verbinding en verspreiden kennis door bijeenkomsten op themaniveau te organiseren. Bijvoorbeeld over doorstroming of middenhuur. We konden geen grote bijeenkomsten houden door het coronavirus. Wel zijn er meer op maat gesneden kleine digitale bijeenkomsten gehouden met de ondertekenaars van de Actie Agenda Woningmarkt.

Wij hebben kennis geleverd door verschillende onderzoeken te laten uitvoeren. Die gingen over (juridische) instrumenten om de betaalbaarheid van middenhuur te stimuleren. In 2021 worden deze onderzoeken voortgezet.

Middenhuur

In 2020 hebben we op verschillende manieren bijgedragen aan het versterken van het huursegment. Onze aandacht ging daarbij vooral uit naar het versterken van de middenhuur. Dit segment heeft nog een relatief zwakke positie op de woningmarkt. Terwijl een steeds grotere groep op dit deel is aangewezen. De aanpak is via een aantal sporen uitgewerkt:

- Met de Challenge Middenhuur. <https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/succesvolle-proef-betere-doorstroming-woningmarkt-wint-challenge-middenhuur> Zo hebben we 6 projecten ondersteund die zijn gericht op het wegnemen van concrete knelpunten. Bijvoorbeeld financiering, communicatie en markttoets (zie www.challengemiddenhuur.nl).
- Met instrumentontwikkeling. Met gemeenten uit de U16 hebben we een overzicht gemaakt van instrumenten die gemeenten kunnen inzetten voor middenhuur. We hebben ook een voorbeeldverordening opgesteld.
- Met juridisch advies. Vanuit de Woondeal Regio Utrecht hebben we met het ministerie van Binnenlandse Zaken een adviestraject opgestart. Dat gaat over het publiekrechtelijk instrumentarium op het terrein van middenhuur. Het traject is gereed in 2021.
- Door samenwerking met partijen. We hebben in verschillende gemeenten bijgedragen aan het verbeteren van de samenwerking tussen gemeenten, beleggers en corporaties. Dat hebben we gedaan als vervolg op het Biedboek.

Door de coronaviruscrisis konden geplande bijeenkomsten niet doorgaan. Bijvoorbeeld de uitreiking voor de winnaar van de Challenge Middenhuur en workshops. Daarom hebben we een start gemaakt met de ontwikkeling van een webdossier over middenhuur. Dat is klaar in 2021.

Doorstroming

Samen met verschillende corporaties en marktpartijen binnen en buiten de provincie werken we aan het thema doorstroming. Hoe is meer doorstroming te stimuleren en wat levert het op voor de woningmarkt? In 2020 heeft adviesbureau SITE ontwikkelingen op de woningmarkt geanalyseerd in combinatie met de leeftijdsopbouw van de Nederlandse bevolking. Het aantal 60-plussers stijgt en hun woonbehoeftes veranderen. Doorstroming naar een passende woonvorm laat eengezinswoningen achter en creëert ruimte voor gezinnen. Op hun beurt zorgen de gezinnen dan weer voor ruimte voor starters. We hebben een ontwikkelplatform gevormd van ontwikkelaars, beleggers, banken, gemeenten, belangenbehartigers van senioren en gedragspsychologen. Samen met dit ontwikkelplatform werken we aan nieuwe woonconcepten voor senioren en financiële arrangementen die doorstroming kunnen faciliteren. In 2021 krijgt dit thema een concreet vervolg in de samenwerking met de U16 gemeenten.

Flexwonen/ Tijdelijk wonen

'Flexwonen' is een breed koepelbegrip. Het kan gaan om het realiseren van tijdelijke woningen of om het realiseren van (permanente) woningen die specifiek worden benut voor tijdelijke huisvesting.

Bij de meeste gemeenten is geen expliciete aandacht voor flexwonen. Dat blijkt uit een brede inventarisatie die we in 2020 hebben gehouden. Deze inventarisatie van de (on)mogelijkheden van flexwonen hebben we gehouden onder gemeenten. Hieruit kwam naar voren dat de situatie per gemeente sterk verschilt. Het staat wel 'op de agenda', maar krijgt nog geen concrete uitwerking.

We verwachten dat de behoefte aan deze flexibele woonvormen sterk zal toenemen. Dat komt door de toenemende druk aan de 'onderkant' van de woningmarkt. Onze aandacht gaat hierbij specifiek uit naar de huisvesting van arbeidsmigranten, naast starters en statushouders. Daarom zijn we in samenwerking met een aantal gemeenten een onderzoek gestart. Daarin onderzoeken we de huisvestingsopgave voor arbeidsmigranten in de hele provincie op kwantitatief en kwalitatief vlak. In dit kader hebben we ook de contacten met uitzendbureaus, bedrijven en huisvesters aangehaald. Daarnaast overleggen we met gemeenten om mogelijke locaties voor flexwonen scherper in beeld te krijgen. In 2021 geven we dit een vervolg.

Vernieuwend Opdrachtgeverschap

Wij hebben in 2020 dertien projecten van initiatiefnemers met vernieuwend opdrachtgeverschap ondersteund. Dit waren voornamelijk projecten van initiatiefgroepen bestaande uit senioren. Vier van de projecten hebben wij financieel ondersteund met subsidie of voorfinanciering.

We hebben in samenwerking met de gemeente Utrecht het concept van de wooncoöperatie uitgewerkt. Hier geven we in 2021 gevolg aan in samenwerking met het reeds bestaande Stadsmakersfonds. Onze aanpak verschuift van vernieuwend opdrachtgeverschap naar een aanpak gericht op nieuwe woonvormen.

Regiodeal Vitale Wijken

Op 15 juli 2020 sloten de gemeente Utrecht, gemeente Nieuwegein, gemeente Zeist, provincie Utrecht en het Rijk een overeenkomst (Regio Deal). De overheden gaan samen werken aan de verbetering van de wijken Overvecht, Batau en Vollenhove. Op 6 oktober 2020 hebben wij met de gemeente Amersfoort ook een overeenkomst getekend voor Langs Eem en Spoor/ Soesterkwartier. We richten ons op het verbeteren van gezondheid van bewoners, onderwijs, participatie en armoede, veiligheid en wonen en woonomgeving. Wij zijn gestart met de uitwerking van de afspraken. Het plan voor Overvecht, Batau en Vollenhove is gereed voor uitvoering. <https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/rijk-en-regio-samen-aan-de-slag-overvecht-batau-en-vollenhove>

Voor het Soesterkwartier kunnen bewoners nog meepraten voordat we tot uitvoering overgaan. Bewoners uit de wijk gaan samen met medewerkers van de gemeente en provincie aan de slag. Zo gaan ze de plannen verder vormgeven. Binnen de kaders van de overeenkomst kunnen de bewoners meedenken over de plannen. De plannen voor de uitvoering zullen naar verwachting gereed zijn in de eerste helft van 2021. De provincie Utrecht is verantwoordelijk voor het delen van kennis en monitoren van de voortgang. Hiervoor hebben we met het RIVM, de Universiteit Utrecht en de GGD Utrecht een plan van aanpak opgesteld. Begin 2021 starten deze werkzaamheden. Daarnaast zien we nog een aantal kansen. In de eigen organisatie kunnen we namelijk verbindingen leggen met werkzaamheden op het gebied van energietransitie en mobiliteit. We bekijken de komende tijd of en hoe we deze kansen kunnen benutten.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none"> De provincie heeft een bijdrage geleverd aan het oplossen van knelpunten in 7 woningbouwprojecten. 	●	Wij hebben bij 11 projecten een bijdrage geleverd aan de oplossing. We hebben onder meer extra kwaliteit en capaciteit ingezet.
<ul style="list-style-type: none"> De provincie voert regie op het maken van afspraken over versterking van het huursegment (sociaal en middelduur): in 8 gemeenten hebben betrokken partijen invulling gegeven aan benodigde afspraken. 	●	Via de Challenge Middenhuur hebben we 6 projecten ondersteund die zijn gericht op het wegnemen van concrete knelpunten voor de middenhuur. In samenwerking met een aantal gemeenten is een 'toolbox' middenhuur in ontwikkeling. De 16 gemeenten van de Regio U16 geven invulling aan de afspraken in de werkgroep sociale huur, bijvoorbeeld aan het juridisch advies bestuurlijke borging middenhuur.
<ul style="list-style-type: none"> De harde plancapaciteit neemt met minimaal 10% toe. 	●	Het aantal 'harde' plannen is met 10% gestegen (april 2020: 30.000; november 2020 32.300 en december 2020 33.000)
<ul style="list-style-type: none"> De provincie heeft minimaal 10 (sociale en middeldure huur) woningbouwprojecten ondersteund. 	●	11 gebiedsprojecten met een belangrijke opgave voor sociale of middeldure woningbouw zijn ondersteund.
<ul style="list-style-type: none"> De provincie heeft minimaal 6 projecten woningbouwontwikkeling met vernieuwend opdrachtgeverschap ondersteund. 	●	Bij 13 projecten op gebied van vernieuwend opdrachtgeverschap hebben we advies geleverd. Hiervan hebben we 4 projecten ook financieel ondersteund.
<ul style="list-style-type: none"> Bovenstaande acties leiden ertoe dat in 2020 ca. 7.000 woningen zijn gerealiseerd, waarvan een substantieel deel bestaat uit sociale woningbouw en woningen in het middensegment. 	●	Onze inzet heeft er mede in geresulteerd dat eind 2020 7.875 woningen aan de woonvoorraad zijn toegevoegd. Het aandeel sociale woningbouw en woningen in het middensegment kunnen we nog niet monitoren. We hebben hiervoor namelijk nog geen betrouwbare bron gevonden.

<ul style="list-style-type: none"> • De (regionale) samenwerking op woongebied is met de Actie Agenda Woningmarkt aantoonbaar versterkt, waarbij in elke regio de partijen zichtbaar en blijvend geëngageerd zijn. 		<p>De samenwerking met de regio's (U16, Regio Amersfoort en FoodValley) hebben we geïntensiveerd. Zo hebben we in samenwerking met de regio's verschillende onderzoeken uitgevoerd en hebben we samenwerkingsprojecten opgezet (o.a. op het terrein van middenhuur, kwalitatieve woningbouwopgave, programmering). Ook corporaties, beleggers en ontwikkelaars hebben we bij verschillende projecten betrokken. De samenwerking met de corporaties in de regio's hebben we versterkt door bijvoorbeeld het contact met de koepelorganisaties (zoals SWEV en RWU) te intensiveren.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Er is een betrokken netwerk dat activeert tot gezamenlijke acties. 		<p>De samenwerking met de regio's hebben we versterkt. Zo werken we samen met de regio U16 en het ministerie aan de acties voortkomend uit de Woondeal. In overleg met de U16 en regio Amersfoort werken we aan de uitbreiding van de woondeal met de regio Amersfoort. In de regio Foodvalley werken we samen aan de uitvoering van de onderwerpen die genoemd zijn in de regionale woonagenda.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • De versnellingsopgave woningbouw heeft een volwaardige plek in het U Ned programma en is daarmee gekoppeld aan (investeringen in) bereikbaarheidsopgaven. 		<p>In het BO MIRT van november 2020 is het rapport "Utrecht nabij, Ontwikkelperspectief verstedelijking en bereikbaarheid Metropoolregio Utrecht 2040, met een doorkijk naar 2050" vastgesteld. Hiermee zijn Rijk, provincie Utrecht en U16-gemeenten het op hoofdlijnen eens geworden over hoe de regio Utrecht zich de komende decennia moet gaan ontwikkelen. En over welke keuzes er gemaakt moeten worden om de gezamenlijke doelen voor wonen, werken, bereikbaarheid en leefbaarheid te realiseren. Het Rijk onderschrijft hiermee de enorme omvang en urgentie van de verstedelijkingsopgave.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • De acties uit de Woondeal Regio Utrecht worden opgepakt en de provincie is een zichtbare partner hierin. 		<p>Enkele hoogtepunten uit behaalde resultaten zijn de flexpool, succesvolle aanvragen woningbouwimpuls, werkgroep sociale huur en juridisch advies bestuurlijke borging middenhuur.</p>

1.2.2 Werken: kwaliteit op orde en transformeren

Toelichting op meerjarendoel

We zien grote kansen om onze doelen te realiseren waar de gebouwde omgeving in verandering is. Daarom steken we veel energie en middelen in gebiedsontwikkelingen en -transformaties. Gebiedstransformaties vragen meestal ook om aanpak van de openbare ruimte. Daarnaast bieden ze kansen om andere opgaven aan te pakken. Bijvoorbeeld:

- energietransitie
- andere of betere mobiliteit en infrastructuur
- verbetering van een gezonde leefomgeving in combinatie met het beperken van hittestress en voorkomen van wateroverlast

Daarmee dragen we ook bij aan de uitvoering van de doelstellingen uit programma 3.

Gebiedstransformaties

In 2020 zijn we actief betrokken geweest bij de transformatie van 4 gebieden. Bijvoorbeeld Woudenberg (Centrumgebied), Soest (Dalweg en Soesterberg Noord) en De Bilt (Stationsgebied). In al deze gebieden worden woningen gebouwd door leegstaande panden:

- te transformeren;
- te renoveren;
- nieuw te bouwen.

In alle gebieden hebben we ook aandacht voor energietransitie. In 1 gebied pakken we expliciet de bereikbaarheid aangepakt. In 7 gebieden hebben we aandacht voor een gezonde leefomgeving (groen, geluid). In minimaal 1 gebied nemen we klimaatadaptieve maatregelen op in het plan. De resultaten van de energietransitie in de bebouwde omgeving staan in programma 4 onder Energie.

Uitplaatsing hinderlijke bedrijven

Binnenstedelijke gebiedsontwikkelingen kampen soms met een tekort op de grondexploitatie. Dat komt door de hoge uitplaatsingskosten van een of meerdere bedrijven. Deze kosten kunnen niet door nieuwe woningbouw of uit gemeentelijke middelen worden opgebracht. Wij bieden gemeenten ondersteuning door de inzet van deskundigheid en/of door een bijdrage in het tekort. In 2020 deden we dit in bijvoorbeeld Oudewater, Soest en Amersfoort. Ook organiseren we de provinciale inzet (onder andere bodemsanering, infrastructuur, cultureel erfgoed). Zo nemen we problemen weg. Daarnaast zorgen we zo voor extra versnelling en/of kwaliteit (onder andere betaalbare woningbouw). In dit proces moeten we soms een (milieuhinderlijk) bedrijf uitkopen. Dat doen we als het bedrijf juist het obstakel vormt om tot snelle realisatie te komen. Alle belanghebbenden moeten hier financieel aan bijdragen. Daarbij werken we samen met de provinciale Ontwikkelings Maatschappij Utrecht (OMU). Dat doen we vanwege:

- hun kennis en expertise van bijvoorbeeld taxaties;
- de mogelijkheid van financiering;
- de aankoop van bedrijven.

Gebiedsontwikkelingen

Bij alle gebiedsontwikkelingen waarbij wij betrokken zijn, draait het om het benutten van binnenstedelijke ruimte. Vooral voor woningbouw. In vrijwel alle gebiedsontwikkelingen zorgen we dat ook mobiliteit en infrastructuur vroeg in de planvorming worden meegenomen. Heel concreet zijn de provinciale belangen in:

- Utrecht (Merwedekanaalzone, Rijnsweerd)
- Amersfoort (Hoefkwartier, Vathorst en Langs Eem en Spoor)
- Nieuwegein (Rijnhuizen en centrum/stationsgebied)
- Stichtse Vecht (Planetenbaan en Kwadrant)
- Woerden (Middelland en Stationsgebied).

Bestaande leegstand van kantoren blijven we aandacht geven. Alleen ligt onze focus nu meer op de ontwikkeling van een heel gebied in plaats van de transformatie van een enkel kantoorpand. (Kantoren)transformatie is onderdeel van de Actie Agenda Woningmarkt. Voor vitale dorpen en steden zijn vitale centrumgebieden cruciaal. Winkels zijn daar onderdeel van. Net zoals het functioneren van een centrum met alle functies die daarbij horen, inclusief ruimtelijke kwaliteit. Voor de aanpak van centrumgebieden hebben we in de gemeente Zeist, Veenendaal, Soest en Amersfoort ervaring opgedaan. Ook de inzet van een centrummanager in Zeist (initiator, bemiddelaar, aanspreekpunt voor o.a. ondernemers) blijkt succesvol. De gemeente, ondernemers en vastgoedpartijen gaan nu samen verder met die inzet. Als gevolg van het coronavirus richt de afdeling Economische Zaken zich nu meer op retail. Daardoor is de bemoeienis vanuit het programma Binnenstedelijke Ontwikkeling afgenomen.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none"> De provincie is aantoonbaar actief betrokken (geweest) in de uitvoeringsfase van tenminste 18 integrale gebiedsontwikkelingsprojecten (woon- en werkgebieden). 		Wij zijn actief betrokken geweest bij 30 projecten.
<ul style="list-style-type: none"> In elk project zijn meekoppelkansen (energie, klimaat, mobiliteit, gezonde leefomgeving) 		De meekoppelkansen hebben we in elk project zichtbaar gemaakt en meegenomen in het vervolgproces.
<ul style="list-style-type: none"> Waar nodig innoveren en experimenteren we met onze partners in deze concrete ruimtelijke 		Wij hebben innovatieve aanpakken ondersteund waarbij de woningbouwopgave is gecombineerd met opgaven op het gebied van duurzaamheid, gezonde leefomgeving en klimaatadaptatie

1.2.3 Winkelen: aantrekkelijke centrumgebieden waar het goed ontmoeten is

Toelichting op meerjarendoel

In 2018 is de Retailvisie vastgesteld. Deze visie heeft tot doel om de bestaande winkelstructuur te versterken en de vitaliteit van binnensteden/dorpskernen te behouden. Enerzijds door het stellen van regels om uitbreiding van de detailhandel tegen te gaan. Anderzijds door het ondersteunen van gemeenten om negatieve ontwikkelingen in de detailhandel het hoofd te kunnen bieden. Deze ondersteuning geven we op meerdere manieren. Bijvoorbeeld door het ondersteunen van de samenwerking tussen ondernemers, vastgoedeigenaren en overheid. Daarnaast gaat het om het organiseren van een aantal kennisbijeenkomsten en een structurele inzet van het Klankbord Retail.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none"> De provincie heeft kennis van gemeenten en andere partners op het onderwerp vitale binnensteden en retailopgaven gebundeld en ingezet op concrete projecten. Hiervan is de samenwerking met Zeist een goed voorbeeld en dit wordt in 2020 gecontinueerd. 		In 2020 zijn we gestart met een pilot in 3 gemeenten ter versterking van de vitaliteit van binnensteden.

1.3 Stimuleren integrale (gebieds)ontwikkeling

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2020

De complexiteit van maatschappelijke vragen neemt toe. Daarom willen wij onze werkprocessen opnieuw onder de loep nemen. De betrokkenheid van initiatiefnemers en inwoners gaan wij vergroten, daar durven wij in te experimenteren. Het Coalitieakkoord geeft aan het huidige Innovatieprogramma Fysieke Leefomgeving voort te zetten, Complexe vraagstukken omvatten veel aspecten van uiteenlopende aard. Om deze goed met elkaar in verband te brengen, zetten wij het instrument 'ruimtelijk ontwerp' in. Het werken met kaarten en beelden bevordert de integraliteit van denken en stimuleert de vindingrijkheid.

Door al bij de eerste processtappen van gebiedsontwikkeling onze provinciale doelen aan elkaar te koppelen kunnen wij ons inzicht in en sturing op de te behalen kwaliteit vergroten. Procesbudget is beschikbaar om langjarige processen van integrale gebiedsontwikkeling op meer locaties te ondersteunen. Wij zien af van het op voorhand beschikbaar hebben van investeringsbudget voor het geval integrale gebiedsontwikkeling niet financieel rond is te krijgen. Indien die noodzaak er is, dan zetten wij bestaande sectorale budgetten gebundeld in.

Het Coalitieakkoord geeft onder 'Levendige steden en dorpen' aan dat voor het Ringpark een programma wordt uitgewerkt. Het Ringpark maakt de noodzaak zichtbaar van een groen, gezond en slim antwoord op de complexe samenloop tussen groei (verstedelijking, mobiliteit) en transitie (energie, klimaat, landbouw, circulair). Het uit te werken programma zorgt voor verbinding tussen bestaande planprocessen en gebiedsgerichte uitwerkingen.

De complexiteit van maatschappelijke vragen neemt toe. Daarom willen wij onze werkprocessen opnieuw onder de loep nemen. De betrokkenheid van initiatiefnemers en inwoners gaan wij vergroten. Wij durven daarin te experimenteren. Complexe vraagstukken omvatten veel aspecten van uiteenlopende aard. Deze willen wij goed met elkaar in verband brengen. Daarom zetten wij het instrument 'ruimtelijk ontwerp' in. Het werken met kaarten en beelden bevordert de integraliteit van denken en stimuleert de vindingrijkheid.

Wij proberen aan de voorkant bij gebiedsontwikkeling onze provinciale doelen aan elkaar te koppelen. Zo kunnen wij de sturing op het halen van de doelen van de omgevingsvisie vergroten. Procesbudget is beschikbaar. Zo kunnen we langjarige processen van integrale gebiedsontwikkeling op meer locaties ondersteunen. Wij vinden het niet nodig om investeringsbudget op voorhand beschikbaar te hebben. Ook niet voor het geval dat integrale gebiedsontwikkeling niet financieel rond is te krijgen. Als die noodzaak er is, zetten wij bestaande sectorale budgetten gebundeld in.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Stimuleren integrale (gebieds)ontwikkeling	Rekening 2019	Primaire Bijgestelde begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Vershil
Personeelslasten	937	1.214	1.364	1.368	-4
Kapitaallasten	1.046	0	1.172	1.046	126
Materiële lasten	824	20.196	1.922	1.380	542
Totaal Lasten	2.807	21.410	4.458	3.794	664
Baten	158	-18.926	-1.834	-391	-1.443
Totaal Baten	158	-18.926	-1.834	-391	-1.443
Saldo van baten en lasten	2.965	2.484	2.624	3.403	-779

Meerjarendoelen

1.3.1 Innoveren ruimtelijke ontwikkelingen

Toelichting op meerjarendoel

Innovatie Fysieke Leefomgeving (IFL)

In 2020 zijn de volgende casussen ondersteund:

- het vliegwiel van Gemeenschapskracht, dat maatschappelijke initiatieven die bijdragen aan regionale opgaven verder helpt; <https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/gemeenschapskracht-nodig-voor-realisatie-regionale-opgaven>
- de voedselschuur op het Eiland van Schalkwijk (regionale voedselketens);
- een energie-initiatief in de Lopikerwaard en een in de Veemarkt (Utrecht);
- een multigenerationeel woonproject dat gebruik heeft gemaakt van de 'right to challenge';
- de ontwikkeling van het Lunettenpark, een groen gebied ten behoeve van de verstedelijkingslocaties bij het Stadion en station Lunetten.

Daarnaast hebben we een aantal projecten verkend die mogelijk nog tot innovaties leiden. Bijvoorbeeld twee pilots rond het revitaliseren van recreatieparken en de verstedelijkingsopgaven in Amersfoort.

We hebben vijf experimenten ondersteund en daarnaast een aantal verkenningen uitgevoerd rond potentiële projecten en gebieden. De inzet op het gebied van innovatie heeft vertraging opgelopen door de lockdowns en het digitale werken. Voor innovatie (toch vaak spannend en mensenwerk) werkte het digitale werken vertragend. Daarnaast hebben we veel energie gestoken in de nieuwe inzet van de innovatie-expertise.

Het Integraal Gebiedsontwikkelingsprogramma (IGP) en het Innovatieprogramma voor de Fysieke Leefomgeving (IFL) hebben we samen gebracht. Wij hebben eind 2020 gekozen die programma's te combineren in één gecoördineerde samenwerking en één integrale aanpak. Hiermee hebben we een logischer en transparanter programmastructuur. Zo bereiden we ons voor op de Omgevingswet. We bundelen deze expertises en procesbudgetten verder in één samenhangende aanpak met:

- de expertise Ruimtelijk Ontwerp
- de afstemmingseenheid van de Provinciaal adviseur Ruimtelijke Kwaliteit
- de Omgevingsagenda Gemeenten (OAG)
- het spoor 'Aanpassen manier van werken onder de Omgevingswet'

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none"> Het Programmaplan voor het nieuwe IFL 2020-2023 is vastgesteld. 	●	Wij hebben eind 2020 besloten de programma's Integraal Gebiedsontwikkelingsprogramma (IGP) en het Innovatieprogramma voor de Fysieke Leefomgeving (IFL) te combineren in één gecoördineerde samenwerking en één integrale aanpak. Hiermee hebben we een logischer en transparanter programmastructuur en bereiden we ons voor op de Omgevingswet.
<ul style="list-style-type: none"> Er is een start gemaakt met de ondersteuning van minimaal 10 praktijkcasussen. 	●	We hebben vijf casussen ondersteund en we hebben een aantal projecten verkend dat mogelijk tot innovatie leidt. De inzet op het gebied van innovatie heeft vertraging opgelopen door de lockdowns en het digitale werken. Daarnaast hebben we veel energie gestoken in de nieuwe inzet van de innovatie-expertise. Het IFL is in 2020 namelijk onderdeel geworden van het Netwerk Omgevingsgericht Werken.

1.3.2 Stimuleren integrale gebiedsontwikkelingsprojecten

Toelichting op meerjarendoel

Integraal Gebiedsontwikkelingsprogramma (IGP)

Wij hebben in verschillende integrale gebiedsontwikkelingen vervolgstappen gezet met behulp van:

- procesgeld IGP
- inzet van nog bestaande IGP-reserve
- advisering vanuit IGP (inzet expertise).

Zo hebben we onder andere IGP-procesgeld ingezet voor het uitwerken van een integraal ontwikkelperspectief en Handelingsperspectief voor de A12-zone. Ook hebben we met bestuurlijke besluitvorming over inzet van nog bestaande IGP-reserve een stap gezet in de uitplaatsing van de ROVA. Dat is voor de integrale ontwikkelingen van Langs Spoor en Eem in Amersfoort. <https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/provincie-geeft-2-miljoen-voor-ontwikkeling-gebied-langs-eem-en-spoor-amersfoort> We hebben ook bestuurlijk afgesproken om de gebiedsgerichte samenwerking met gemeente Utrecht en Bunnik in het Armelisseweerd-Rhijnauwen-Vechten voort te zetten. De samenwerking is namelijk succesvol. Tegelijkertijd hebben we een nieuwe opzet voor de inzet van de expertise Integrale Gebiedsontwikkeling gemaakt. We hebben ook het bijbehorende procesbudget uitgewerkt. Dit hadden we al aangekondigd in de eindrapportage IGP planperiode 2012-2019.

Wij hebben eind 2020 gekozen de programma's IGP en IFL te combineren in één gecoördineerde samenwerking en integrale aanpak. We bundelen deze expertises en procesbudgetten samen met:

- de expertise Ruimtelijk Ontwerp
- de afstemmingseenheid van de Provinciaal adviseur Ruimtelijke Kwaliteit
- de Omgevingsagenda Gemeenten (OAG)
- het spoor 'Aanpassen manier van werken onder de Omgevingswet'

verder in één samenhangende aanpak.

Ringpark/ Groen Groeit Mee

Begin 2020 hebben we samen met de regiopartners nagedacht over hoe het programma Ringpark vorm kan krijgen. We hebben de grondgedachte van het Ringpark (groen laten meegroeien) als vertrekpunt gekozen. Hieruit hebben we in 2020 het programma Groen Groeit Mee opgebouwd. Samen met de regionale overheden hebben we een plan van aanpak opgesteld. Doel is om de groene opgave te kwantificeren en te verbinden aan de groeiopgaven voor bijvoorbeeld wonen (regionale programmering).

In het programma Groen Groeit Mee wordt gewerkt aan de volgende acties:

1. Inspirerend beeld/verhaal, opgebouwd vanuit bestaande visies
2. Inventarisatie van concrete opgaven/projecten per (deel)gebied
3. Overzicht naar mogelijke financiering en uitvoeringsinstrumentarium
4. Een lichte maar daadkrachtige governance om deze resultaten te initiëren.

Met de resultaten uit deze acties kunnen we in het voorjaar van 2021 de volgende stap zetten: het programmeren van de opgaven en het verbinden van groene opgaven aan gebiedsontwikkelingen, regionale programmering, etc.

Beoogd resultaat 2020 Integraal Gebiedsontwikkelingsprogramma (IGP)	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none">• Het programmaplan voor het nieuwe IGP 2020-2023 is vastgesteld		Vanaf januari 2020 is er structureel procesbudget beschikbaar voor Integrale Gebiedsontwikkelingen. De expertise Integrale Gebiedsontwikkeling en het bijbehorende procesbudget is in 2020 onderdeel geworden van het Netwerk Omgevingsgericht Werken. Daarmee is de noodzaak voor een apart programmaplan komen te vervallen
<ul style="list-style-type: none">• Door inzet van procesbudget op bestaande gebiedsontwikkelingen (Utrecht-Oost/Science Park, A12 zone, Amelisweerd- Rhijnauwen-Vechten, Salmsteke, Lage Weide, Veenweiden in beweging/Kamerik) en mogelijk nieuwe, worden deze breder opgepakt, wat leidt tot meer integrale businesscases		We hebben in verschillende gebieden integrale aanpakken opgezet en voortgezet. Voor twee gebieden, Salmsteke en Langs Spoor en Eem, hebben we in 2020 een bestuurlijk besluit genomen over inzet van de nog bestaande IGP-reserve. We hebben procesgeld ingezet voor de A12-zone. Daarnaast hebben we samen met de gemeente Woerden en glastuinbouwondernemers een verkenning gestart naar een integrale gebiedsaanpak voor de Harmelerwaard in Woerden. De lockdowns en het digitale werken hebben bij sommige gebiedsontwikkelingen voor vertraging gezorgd. Daardoor is de daadwerkelijke inzet van procesbudget verschoven naar 2021. Daarnaast hebben we veel energie gestoken in het uitwerken van de nieuwe aanpak van inzet procesbudget en expertise van Integrale Gebiedsontwikkeling: het IGP is in 2020

		onderdeel geworden van het Netwerk Omgevingsgericht Werken.
<ul style="list-style-type: none"> • Het Ringpark wordt concreet inzetbaar door dit concept uit te werken in beelden en inrichtingsprincipes op te stellen. Hiermee ontstaat verbinding met lopende programma's. Het Ringparkprogramma kan daarnaast nieuwe thema's aansnijden. Er wordt aan nieuwe innovatieve vormen van publiek-private samenwerking inhoud gegeven, waardoor een stevig netwerk van partners de principes van het Ringpark toepassen. 	●	Op 6 oktober 2020 hebben wij het plan van aanpak Groen Groeit Mee vastgesteld. Ook is op de diverse bestuurlijke tafels (Regio Amersfoort, U16, Foodvalley en Waterschappen) ingestemd met het plan van aanpak Groen Groeit Mee.

1.3.3 Zorgdragen voor ontwikkelingen met ruimtelijke kwaliteit

Toelichting op meerjarendoel

Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (PARK)

Na zijn verlengde benoeming, heeft de PARK (in afstemming met de Provinciale Commissie Leefomgeving) een werkprogramma opgesteld. Hij heeft ook gevraagde en ongevraagde adviezen uitgebracht. De PARK heeft in 2020 onder meer gewerkt aan adviezen rondom:

- Groene Hart en de RES
- binnendorpelijke verdichting
- Intens (bedrijventerreinen)
- Omgevingsvisie.

Daarnaast heeft hij gevraagde adviezen opgeleverd en is hij lid van Qteams.

Provinciale Commissie Leefomgeving (PCL)

De PCL adviseert GS en PS gevraagd en ongevraagd. Ze is daarin onafhankelijk. Ze richt zich in een vroegtijdig stadium op de grotere maatschappelijke opgaven. Daarnaast richt ze zich op de beoogde verbetering van de omgevingskwaliteit. In haar adviezen schenkt de PCL nadrukkelijk aandacht aan de rolinvulling door de provincie bij grote opgaven. Ze schetst ook de mogelijkheden om de kwalitatieve ambities samen met onze partners, experts en innovators daadwerkelijk invulling te geven.

In 2020 heeft de PCL diverse adviezen uitgebracht. Dat deed ze met een werkplan dat focust op de in de coalitie benoemde thema's. Dit werkplan is gemaakt in afstemming met de PARK. Het betrof adviezen over:

- het programma Energietransitie
- klimaatadaptatie
- de omgevingsvisie
- de sociale agenda
- de economische visie die de PCL samen met de PARK uitbracht

De PCL zoekt bij adviezen vaker dan voorheen de samenwerking met de PARK op. Ze blijft daarbij wel onderscheidend. Naast de uitgebrachte adviezen organiseerde de PCL verschillende bijeenkomsten.

Bijvoorbeeld de expertmeetings over recreatie in verbinding met andere opgaven. Inspiringend op de actualiteit schreven leden van de PCL twee blogs. 1 over het coronavirus en de openbare ruimte en 1 in de zomer over klimaatadaptatie. Voor de advisering gebruikt de PCL verschillende adviesvormen. Bijvoorbeeld film, schriftelijke adviezen, blogs en bijeenkomsten.

Ruimtelijk ontwerp

Wij willen maatschappelijke opgaven en beoogde ontwikkelingen meer ontwerpend en gebiedsgericht oppakken. Daarom zijn we in 2018 gestart met de opbouw van de expertise 'ruimtelijk ontwerp'. Dat deden we vanwege een sterke behoefte vanuit diverse concernopgaven. Intern helpt deze unit met kennis en expertise bij de uitwerking van het provinciale omgevingsbeleid. Daarnaast helpt ze met het realiseren van de balans tussen de Utrechtse Kwaliteiten en de grote maatschappelijke opgaven. Extern wordt met ruimtelijk ontwerp bijgedragen aan innovatie, kennisuitwisseling, samenwerking en participatie.

In een groot aantal projecten en programma's hebben wij een structurele ontwerpende bijdrage geleverd. Wij hebben bijvoorbeeld bijgedragen aan:

- de omgevingsvisie provincie Utrecht (positionering, visievorming, kaartenreeks, verbeelding)
- U Ned
- het ontwikkelperspectief Utrecht Nabij
- de ontwikkelstrategie Metropoolregio Utrecht 2050
- het ontwikkelperspectief A12 Zone
- de ontwikkelstrategie Amersfoort 2030-2040
- het programma mooie en veilige dijken
- het ontwerpend onderzoek circulair bouwen
- Foodvalley
- de Nieuwe Hollandse Waterlinie
- de intensivering bedrijventerreinen in het kader van werkprogramma PARK
- het knooppunt Hoevelaken (ontwerpbijdrage kwaliteitsteam)
- de A27 Houten-Hoopolder (programma van eisen te vernieuwen bruggen)
- de RES'en Groene Hart (Energie landschappen U16, het Groene Hart (knelpuntenkaart, waardenkaarten narratief t.b.v. de Biografie Groene Hart)
- de evaluatie landschapskwaliteitsgidsen
- de methodiek, verbeelding en cartografie Netwerk Omgevingsgericht werken

Daarnaast hebben we in diverse projecten en programma's geadviseerd over de ontwerpaanpak en ruimtelijke kwaliteit. Dat deden we onder andere bij:

- het contour van het REP
- Eiland van Schalkwijk
- het programma recreatie en toerisme
- initiatieven voor zonnevelden en windturbines
- het Nationaal Groeifonds
- het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug
- diverse gemeentelijke omgevingsvisies

Het instrument ruimtelijk ontwerp hebben wij versterkt. Dat hebben we gedaan door nauwe samenwerking van en kennisuitwisseling tussen de provinciale ontwerpers. Het team hebben we versterkt met stagiairs, trainees en stedenbouwkundige expertise. In 2020 is de expertise ruimtelijk ontwerp ook onderdeel van het netwerk Omgevingsgericht Werken geworden. Dit netwerk is een bundeling van zes expertises die gezamenlijk ondersteuning bieden bij de uitvoering van het omgevingsbeleid.

Kwaliteitsgids

We willen een actuele, digitale, bruikbare en toegankelijke kwaliteitsgids realiseren. Daarom zijn we begonnen met de herijking van de kwaliteitsgids. De gids vullen we aan met ontwikkelingsprincipes voor de nieuwe grote transities:

- verstedelijking en bijbehorende mobiliteit

- duurzame energie
- bodemdaling
- klimaatadaptatie
- landbouwtransitie.

Ook voor de Bossstrategie en het Landschapsuitvoeringsplan vullen we deze zo nodig aan. We zijn begonnen met een katern voor het Groene Hart met daarin de gemeente Vijfheerenlanden. Door de Coronacrisis is de aanbesteding veel langzamer verlopen dan vooraf gedacht, daarom treedt vertraging op in de herijking van de Kwaliteitsgids.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
• De provincie heeft het instrument 'ruimtelijk ontwerp' verder ontwikkeld en succesvol ingezet in 8 projecten		In meer dan 20 projecten en programma's hebben wij een structurele ontwerpende bijdrage geleverd.
• De Kwaliteitsgids is herijkt, in elk geval voor het gebied van de gemeente Vijfheerenlanden.		De herijking van de Kwaliteitsgids is nog niet gereed door vertraging in de aanbestedingsprocedure. Wij verwachten dat dit gereed komt eind 2021.

1.3.4 Uitvoeren van programma Hart van de Heuvelrug

Toelichting op meerjarendoel

Hart van de Heuvelrug is een unieke integrale gebiedsontwikkeling in het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug. De projecten variëren van nieuwe natuur tot woningbouw, van ecodeucten tot duurzame bedrijventerreinen. Nieuwe en verbonden natuur als uitgangspunt voor duurzame ontwikkeling van wonen, werken, zorg en recreatie. Het programma richt zich op het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit en belevingswaarde van de Utrechtse Heuvelrug.

We willen de versnippering van de natuur in de gemeenten Zeist en Soest stoppen. Daarvoor werken we samen met de gemeenten Zeist en Soest en het Utrechts Landschap. Dat doen we met het programma Hart van de Heuvelrug. Op 5 juni 2015 hebben we met de gemeenten Soest en Zeist ingestemd met de samenwerkingsovereenkomsten Hart van de Heuvelrug en Vliegbasis Soesterberg. Daarin hebben we afspraken gemaakt over de samenwerking in de projecten die in de komende jaren worden uitgevoerd. Veel natuurprojecten zijn al uitgevoerd. De komende jaren ligt de nadruk op de uitvoering van de (woning)bouwprojecten. De gebiedspartners investeren in de ontwikkeling van natuur. Dat doen ze met de opbrengsten vanuit gronduitgifte voor wonen en werken.

Ook de gemeenten Zeist en Soest hebben ontwikkelprojecten onder hun regie, die binnen het programma vallen. De gemeente Zeist is projecttrekker van de Willem Arntzhoeve en Huis ter Heide West. De gemeente Soest van Apollo-Noord, Kontakt der Continenten, Sauna Soesterberg en Oude Tempel. De provincie is financieel eindverantwoordelijk voor deze projecten. Dit hebben we in 2015 vastgelegd in de Samenwerkingsovereenkomst (SOK) Hart van de Heuvelrug. In deze jaarrekening laten we alleen de provinciale projecten zien. In de tussenrapportage Hart van de Heuvelrug (oktober 2020) en mastergereg Hart

van de Heuvelrug (maart 2021) lichten we ook de gemeentelijke projecten toe. Dat doen we zowel inhoudelijk als financieel.

In 2020 hebben we meerdere resultaten behaald in de provinciale projecten. Dit zijn de resultaten:

- De onderhandelingen over de aankoop en doorlevering van Kamp van Zeist zijn gestart. We onderhandelen met Defensie/ Rijksvastgoedbedrijf over de aankoop van het terrein Kamp van Zeist. Met Het Utrechts Landschap onderhandelen we over de doorlevering van het terrein voor toekomstig beheer. De onderhandelingen richten zich op het inzichtelijk maken van en de verdeling van de (meer)kosten van de mogelijke risico's. Of wij het Kamp van Zeist aankopen, is ook afhankelijk van de financiële bijdrage van Altrecht (ontwikkeling Willem Arntzhoeve).
- De uitgifte van kavels op het bedrijventerrein Richelleweg verloopt goed. Er zijn 4 kavels verkocht en er is nu nog 1 kavel onder optie. We voeren gesprekken met de gemeente Soest en het Rijk. Die gaan over de overdracht van de openbare ruimte na het afronden van de verkoop van de kavels.
- We hebben een gebiedsvisie voor Sortie 16 vastgesteld. In de gebiedsvisie hebben we gezocht naar een optimalisatie van een gewenst gedifferentieerd woningbouwprogramma. Dat moet recht doen aan de woningbouwbehoefte in de regio en een maximaal financieel resultaat. Bij het opstellen hebben we inloopbijeenkomsten en online mogelijkheden voor participatie georganiseerd. Zo konden we omwonenden en belanghebbenden betrekken bij de gebiedsvisie. De visie is begin 2021 vastgesteld door de gemeenteraad van Zeist. Ze dient als basis voor het op te stellen bestemmingsplan.
- Het Harlanterrein in de gemeente Zeist is een natuurgebied geworden. We zijn in overleg met Het Utrechts Landschap over de verkoopovereenkomst.
- In het Park Vliegbasis Soesterberg hebben we recreatieve voorzieningen aangelegd. Dit was een wens van alle partners om het park toegankelijker en meer beleefbaar te maken. De laatste werkzaamheden zijn nu in voorbereiding. We stellen samen met Het Utrechts Landschap en het Nationaal Militair Museum een ruimtelijk afstemmingskader op voor de culturele programmering in het park. Dit om beter inzichtelijk te maken welke evenementen en activiteiten wanneer kunnen plaatsvinden.
- Voor de aanleg van de ecologische corridor Camp New Amsterdam hebben we een conceptplan van aanpak opgesteld. Dit is een onderdeel van de uitvoeringsovereenkomst met Defensie en RVB. Samen met deze partijen werken we dit uit.
- Voor de woonwijk Vliegbasis Soesterberg hebben we in 2020 de condities ter voorbereiding op de uitvoering uitgewerkt. De ontheffing Wet natuurbescherming hebben we ingediend. In het bosgebied zijn niet-gesprongen explosieven geruimd. We hebben een eerste deel van de woonwijk bouwrijp gemaakt. Ook in de sanering van de PFOS-verontreiniging hebben we belangrijke stappen gezet.
- Voor de kavels Westflank hebben we de planvorming opnieuw opgestart. De onafhankelijke kwaliteitsadviseur van de provincie heeft een advies voor ruimtelijke kwaliteit opgesteld. We hebben met de kaders en uitgangspunten (waaronder de verkoopstrategie) vastgesteld. <https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/kaders-en-uitgangspunten-verkoop-kavels-westflank-vliegbasis-soesterberg-vastgesteld>
- Projecten lopen (gestaag) door en we halen de doelstellingen op tal van fronten. In hoofdstuk 3 van deze jaarrekening hebben we in onderdeel 3.8.1 Hart van de Heuvelrug/ Vliegbasis Soesterberg een gedetailleerde toelichting op het jaar 2020 opgenomen. Daarin vindt u ook een verantwoording over de mate waarin we in staat zijn geweest om de beoogde resultaten te realiseren.

1.4 Provincie is omgevingswetproof

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2020

Om de provincie Omgevingswetproof te krijgen, introduceren we nieuwe instrumenten, leren we organisatie en bestuur daarmee te werken, en werken we intensief samen met partners in het fysieke domein. Het Coalitieakkoord geeft aan dat de beoogde sturingsfilosofie en de inhoudelijke ambities hun vertaling krijgen in de Provinciale Omgevingsvisie en -verordening die eind 2020 ter vaststelling zullen worden aangeboden. Onder 'Levendige Steden en Dorpen' is als voorbeeld genoemd de sturingssystematiek rond nieuwe verstedelijking en het belang van flexibiliteit, bijvoorbeeld bij uitbreiding van kleine kernen. De meerjarendoelen van het Omgevingswet-proof maken van onze provincie zijn op zich niet gewijzigd.

We willen de provincie Omgevingswetproof maken. Daarom:

- introduceren we nieuwe instrumenten;
- leren we organisatie en bestuur met die nieuwe instrumenten te werken;
- werken we intensief samen met partners in het fysieke domein.

Een uitgebreide beschrijving van de ambities en doelstellingen van het programma Omgevingswet is te vinden in hoofdstuk 3 Paragrafen, onder 3.8.3 Omgevingswet

In 2020 is bekend geworden dat de inwerkingtreding van de Omgevingswet met 1 jaar is uitgesteld tot 1 januari 2022. De meerjarendoelen van het Omgevingswetproof maken van onze provincie hebben wij niet gewijzigd. De gerealiseerde resultaten zijn wel anders dan aangekondigd in de begroting 2020. In de kleurenrapportage hebben we groen gebruikt als we conform aangepaste planning hebben gewerkt in 2020.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Provincie is omgevingswetproof	Rekening 2019	Primaire Bijgestelde begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Vershil
Personeelslasten	78	78	84	86	-2
Materiële lasten	879	1.397	1.839	1.185	654
Totaal Lasten	957	1.475	1.923	1.271	652
Baten	-12	0	-42	0	-42
Totaal Baten	-12	0	-42	0	-42
Saldo van baten en lasten	946	1.475	1.881	1.271	610

Meerjarendoelen

1.4.1 Opstellen omgevingsvisie en -verordening

Toelichting op meerjarendoel

Op 17 maart 2020 hebben GS vastgesteld:

- de ontwerp-Omgevingsvisie provincie Utrecht
- de ontwerp-Omgevingsverordening provincie Utrecht
- het bijbehorende milieueffectrapport (planMER)

Op 1 april heeft de minister van BZK aangekondigd dat de inwerkingtreding van de Omgevingswet wordt uitgesteld. Op 20 mei heeft zij bekend gemaakt dat dit uitstel een jaar gaat bedragen.

Op 14 april 2020 hebben GS, vanwege het uitstel van de Omgevingswet, besloten dat de tervisielegging plaatsvindt na het zomerreces. Op 16 juni hebben GS besloten een interim-verordening op te stellen. Die is er voor werking van de regels onder de huidige wetten. GS hebben de ontwerp-interim-Omgevingsverordening provincie Utrecht op 4 september vastgesteld. PS hebben de omgevingsvisie, de Interimverordening en het milieueffectrapport van 22 september t/m 2 november 2020 ter inzage gelegd. In die periode hebben we 175 zienswijzen ontvangen. GS maakten hierover een concept nota van beantwoording. Vaststelling door PS van omgevingsvisie en interim-Omgevingsverordening vond plaats op 10 maart 2021. Beide documenten treden in werking op 1 april 2021.

Zie ook <https://youtu.be/P43scqwdsvg>

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none"> Het vaststellen van een Omgevingsvisie en – verordening, waarin onder andere meer flexibiliteit voor uitbreiding van de kleine kernen wordt gegeven en duidelijkheid geboden over de aanpak en de randvoorwaarden voor verdere verstedelijking. 	●	De Omgevingsvisie en -verordening zijn in Ontwerp in maart 2020 door GS vastgesteld. Omdat invoering van de Omgevingswet is uitgesteld, is er een Interim Omgevingsverordening opgesteld voor werking onder de huidige wetten.
<ul style="list-style-type: none"> Het vaststellen van een interactief digitaal milieueffectrapport (planMER) dat bijdraagt aan de besluitvorming over de Omgevingsvisie en – verordening. 	●	Het planMER is op 17 maart 2020 vastgesteld door Gedeputeerde Staten. De Commissie m.e.r. heeft hierover geadviseerd en het planMER heeft samen met Omgevingsvisie en Interimverordening ter inzage gelegen. Daarmee kan het planMER op een goede wijze bijdragen aan de besluitvorming in 2021.

1.4.2 Aanpassen organisatie en opdracht RUD voor VTH

Toelichting op meerjarendoel

In 2020 hebben we onder de noemer ‘Alles komt samen in Utrecht’ veel aandacht besteed aan de regionale samenwerking. Met alle partners binnen de provincie hebben we mooie stappen gezet om te gaan werken als één overheid. Zo hebben we in 12 ambtelijke projectgroepen gewerkt aan gezamenlijke tools, producten en samenwerkingsafspraken. Als provincie participeren we in de coördinatiegroep en in de meeste projectgroepen.

De samenwerking in Utrecht en de bereikte resultaten hebben inmiddels landelijk positieve aandacht getrokken. Zo mocht de regio Utrecht een demonstratie geven aan de Eerste Kamer over de werking van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Daarnaast ontving de projectgroep meervoudige vergunningen een nominatie voor de Aandeslag-Trofee. Een prijs die wordt uitgereikt door het landelijke programmabureau Aan de slag met de Omgevingswet.

Wij hebben met de uitvoeringsorganisaties overleggen opgestart. Zo willen we komen tot concrete afspraken die kunnen worden vastgelegd in dienstverleningsovereenkomsten. Ook hebben we de eerste gesprekken gevoerd voor het VTH-beleid en de uitvoering van VTH-taken onder de Omgevingswet.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none"> De provincie heeft nieuw vastgesteld VTH-beleid dat zoveel mogelijk is afgestemd met de regionale ketenpartners. 	●	Met de regionale partners hebben we in een gezamenlijke werkgroep gewerkt aan de totstandkoming van afgestemde VTH-strategieën. Intern hebben we overleg met betrokken teams en programma's geïntensiveerd om de noodzakelijke input te leveren voor het VTH-beleid. De Ontwerp Omgevingsvisie is hierbij leidend.
<ul style="list-style-type: none"> Met de uitvoeringsorganisaties zijn afspraken gemaakt over hun taakuitvoering voor de provincie vanaf 1 januari 2021. 	●	Met alle betrokken uitvoeringsorganisaties hebben we gesprekken opgestart om in 2021 tot de noodzakelijke afspraken te komen.

1.4.3 Aansluiten op Digitaal Stelsel Omgevingswet (landelijk)

Toelichting op meerjarendoel

Digitalisering is een belangrijke pijler onder de Omgevingswet. We willen zo het gebruiksgemak vergroten en bijdragen aan snellere en betere besluitvorming. Het spoor Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) draagt bij aan de digitalisering en aanpassing van de informatievoorziening van de andere projecten binnen het programma Invoering Omgevingswet. Daarnaast heeft het spoor DSO eigen activiteiten om aan te sluiten op het landelijke stelsel Omgevingswet. Ook helpen de activiteiten om de dienstverlening via het landelijke Omgevingsloket te realiseren.

In 2020 hebben we aanbestedingen uitgeschreven voor de drie essentiële systemen:

- vergunningensysteem
- plansysteem
- toepasbare regelsysteem

Daarmee willen we aansluiten op en communiceren met het landelijke stelsel.

Daarnaast hadden we veel aandacht voor het oefenen met het nieuwe digitale stelsel. Dat deden wij als één van de eerste provincies met onze omgevingsvisie- en -verordening. Daarvan hebben wij en het landelijk stelsel veel geleerd.

Ook is er veel regionale en interne afstemming geweest. Zo hebben voor afstemming gezorgd over begrippen, prioriteiten en processen gericht op het optreden als één overheid.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none"> Er is software beschikbaar voor het digitaal opstellen van onze omgevingsvisie en -verordening conform de publicatiestandaarden. 	●	We beschikken over software voor het opstellen van onze omgevingsdocumenten conform de standaarden.

<ul style="list-style-type: none"> • Onze omgevingsvisie en -verordening zijn optimaal te raadplegen in het landelijke loket. 	●	Onze ontwerp-omgevingsverordening en -visie hebben wij ter oefening volledig geannoteerd geleverd aan het landelijke loket. De formele publicaties in het loket zijn verschoven door het uitstel van de inwerkingtreding van de Omgevingswet.
<ul style="list-style-type: none"> • Ons vergunningensysteem is aangesloten op het landelijke loket voor het ontvangen van aanvragen en meldingen. 	●	We zijn gestart met de implementatie van het vergunningensysteem voor de Omgevingswet. Vanwege het uitstel van de wet is de planning van de daadwerkelijke aansluiting op het stelsel naar 2021 verschoven.
<ul style="list-style-type: none"> • We hebben een omgeving om samen te kunnen werken in de keten met onze partners. 	●	We werkten samen met enkele partners aan de verkenning en afspraken rondom de landelijke samenwerkingsruimte.
<ul style="list-style-type: none"> • Het formeel digitaal publiceren van onze omgevingsvisie en -verordening is mogelijk. 	●	We beschikken over software voor het publiceren van onze omgevingsdocumenten conform de standaarden. Daadwerkelijke proefpublicaties leveren nog knelpunten in het landelijke stelsel op. Formele publicatie is verschoven door het uitstel van de wet.
<ul style="list-style-type: none"> • Utrechtse omgevingsinformatie is beschikbaar in de informatieproducten Natuur en Externe Veiligheid. 	●	Wij hebben afspraken met BIJ12 gemaakt over het beschikbaar stellen van omgevingsinformatie. De daadwerkelijke beschikbaarheid in het landelijke loket is onderdeel van bestuurlijke afspraken.

1.4.4 Aanpassen werkwijze voor Omgevingswet

Toelichting op meerjarendoel

Door de Omgevingswet krijgen inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties meer ruimte om met eigen initiatieven te komen. Ontwikkelingen kunnen echter op gespannen voet staan met elkaar of met de Utrechtse kwaliteiten. We moeten daarom zoeken naar de juiste balans. Aan de ene kant willen we meebewegen met de wensen en initiatieven uit de maatschappij. Aan de andere kant willen we kwaliteiten in de leefomgeving beschermen en versterken. De Omgevingswet vraagt om een andere manier van werken. Namelijk meer integraal, van buiten naar binnen, één overheid en participatie.

We willen de bewustwording van de omvang van deze transitieopgave onder de Omgevingswet vergroten. In 2020 hebben we daar dan ook voornamelijk op gestuurd. We hebben diverse instrumenten ontwikkeld om het integraal werken te bevorderen. Daarbij staat leren door te doen centraal. Zoals de BUIT, Beleid en Uitvoering Integratie Tafel. Dat is een methode om in een vroeg stadium van het opzetten van een beleid- of uitvoeringsprogramma te inventariseren wat het 'speelveld' is. Zo kunnen we komen tot programma's die Omgevingswetproof zijn. Daarnaast hebben we een opleiding (e-learning tool) ingekocht en aangeboden aan

ambtenaren van de provincie. We hebben diverse sessies gehouden met personeel en management om bewustwording van de transitieopgave te vergroten. Ook hebben we een gezamenlijk traject gestart met de Utrechtse Personeelsplanning voor ontwikkeling van competenties van personeel. En we hebben onderzoek gedaan naar de ervaringen van mede-overheden met de samenwerking met onze provincie. Vanwege de nauwe samenhang hebben we aanhaling gezocht met een aantal andere programma's en ontwikkelingen. Bijvoorbeeld de programma's Sterk Utrechts Bestuur en Participatie en de organisatieontwikkeling. Daarnaast hebben we een start gemaakt met het komen tot werkprocessen die passen bij de Omgevingswet. Die werkprocessen moeten de nieuwe manier van werken ondersteunen.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none"> De ca. 8-10 werkprocessen die het meest veranderen als gevolg van de OW zijn voor 2021 op een eenduidige manier ingericht of gewijzigd. 		<p>Corona maakte 2020 een jaar waarin iedereen heel erg gericht was op eigen organisaties/ teams / werkzaamheden. Hierdoor en door verminderde urgentie door uitstel van de inwerkingtreding van de Omgevingswet, zijn de werkprocessen nog niet definitief ingericht en geïmplementeerd. We hebben een start gemaakt met het wijzigen van de diverse werkprocessen. We hebben daartoe diverse bijeenkomsten en verkenningen georganiseerd om meer inzicht te krijgen in welke wijzigingen er doorgevoerd moeten worden in de werkprocessen.</p>
<ul style="list-style-type: none"> In de Omgevingswetkoffer staan de hulpmiddelen waarmee de organisatie voorbereid kan worden op de implementatie van de wet. Zo wordt een e-learningstool aangeboden die in samenhang met workshops, kennis vergroot en inzicht en bewustwording van de Omgevingswet bevordert. 		<p>De omgevingswetkoffer hebben we ontwikkeld. Hij is beschikbaar voor alle medewerkers van de Provincie. Met de PRIP (Provinciaal Initiatieven Platform) en de BUIT (Beleid en Uitvoering Integratie Tafel) hebben we 2 concrete nieuwe manieren van werken geïntroduceerd. Deze initiatieven stimuleren leren door doen en dragen bij aan meer integraal werken intern en met externe partners.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Er zijn (in samenwerking met onze ketenpartners) minimaal 4 trainingen georganiseerd voor kennisoverdracht en het ervaren leren gericht op het aanpassen van werkprocessen en/of houding en gedrag. 		<p>Met een aantal interne teams hebben we gesproken over de impact van de Omgevingswet voor hun werk. Daarnaast hebben we een aantal sessies georganiseerd met diverse managementteams over de impact van de omgevingsvisie op de programma's binnen de provincie. Ook organiseerden we sessies over de veranderopgave die nodig is om in de geest van de Omgevingswet te werken. Daarnaast hebben we ook al met een aantal teams gesproken over de impact van de Omgevingswet op hun werk.</p>

1.4.5 Verbeteren samenwerking met Rijk

Toelichting op meerjarendoel

In 2020 hebben we als provincie Utrecht nauw samen opgetrokken met het Rijk en andere overheden. Dat deden we in de voorbereiding op de inwerkingtreding van de Omgevingswet.

Via het IPO werkten we samen aan samenwerkingsafspraken voor de NOVI (Nationale Omgevingsvisie). Ook werkten we aan de Omgevingsagenda landsdeel Noordwest. Ook is via het IPO veel inbreng geleverd voor de laatste aanvullingswetten (onderdeel van de Omgevingswet).

In de regio hebben we intensief samengewerkt met gemeenten, waterschappen en Omgevingsdiensten. Om ons zo gezamenlijk voor te bereiden op de komst van de Omgevingswet. Centraal in die samenwerking staat het inrichten van werkwijzen en werkprocessen om te kunnen optreden als één overheid.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none">In de Utrechtse regio zijn minimaal 3 bijeenkomsten gehouden over de Omgevingswet voor ambtenaren, bestuurders en/of volksvertegenwoordigers van Utrechtse ketenpartners en samenwerkingsafspraken maken ten behoeve van de invoering van de wet.		We hebben drie regionale samenwerkingsbijeenkomsten gehouden met ketenpartners. Die bijeenkomsten richtten zich steeds meer op de praktische samenwerking bij uitvoering van de Omgevingswet. Daarbij maken we werkafspraken. Bijvoorbeeld over het samenwerkingsproces bij meervoudige vergunningen met verdeelde bevoegdheden. Daarnaast over de intake van complexe vergunningen bij gemeenten waar ook provinciale belangen meespelen ("Omgevingstafels"). Ook over de vormgeving van het omgevingsplan bij complexe gebiedsopgaven met vele onzekerheden. Het samenwerkingsproject Meervoudige vergunningen is zelfs genomineerd voor de AandeSlag trofee van het landelijk bureau Aan de slag met de Omgevingswet.
<ul style="list-style-type: none">In samenwerking met haar regionale partners levert de provincie Utrecht proactief input voor de Nationale Omgevingsvisie (NOVI). Het resultaat is dat het Groene Hart en de stadszone Utrecht zuidoost en de definitieve NOVI de status van NOVI-gebied heeft gekregen en dat de belangen vanuit Utrecht duidelijk doorklinken in de Omgevingsagenda landsdeel Noordwest. Daarnaast wordt tussen Rijk en de koepels een bestuursakkoord NOVI opgesteld, waaraan de provincie Utrecht via het IPO inbreng levert. Zie ook paragraaf 1.1.3.		Met het Ontwikkelperspectief Utrecht Nabij is in november 2020 een belangrijke Utrechtse bouwsteen voor de Omgevingsagenda landsdeel Noordwest gereed gekomen. Rijk en partijen in landsdeel Noordwest hebben afgesproken dat de totale Omgevingsagenda in principe in het BO MIRT van najaar 2021 zal worden vastgesteld. Het Rijk heeft Het Groene Hart in de definitieve NOVI (september 2020) aangewezen als (voorlopig) NOVI-gebied. Voor het gebied stadszone Utrecht zuidoost loopt met het programma U Ned in feite al een dergelijke aanpak. Het is daarmee een NOVI-gebied "avant la lettre", aldus het Rijk. Rijk, IPO, VNG en UvW hebben gewerkt aan de opstelling van

		<p>samenwerkingsafspraken (voorheen Bestuursakkoord) NOVI. Provincie Utrecht, regio en gemeente Amersfoort hebben een succesvolle lobby richting de Tweede Kamer en de minister van BZK gevoerd om regio Amersfoort aan te laten sluiten op de Woondeal regio Utrecht. Ook is in het BO MIRT najaar 2020 afgesproken dat het Rijk aan het Ontwikkelbeeld 2030-2040 regio Amersfoort gaat deelnemen via een klankbordgroep.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Er zijn alerte reacties (samen met de IPO-partners) op de laatste voorstellen voor (aanpassing van) wetgeving, zoals de Omgevingsregeling en de aanvullingsregelingen geluid, bodem en natuur waarvoor de consultatie nog loopt tot in 2020. 		<p>Wij hebben veel ambtelijke inbreng geleverd bij de voorbereiding van IPO-standpunten bij de laatste wetgevingsbesluiten. Die betroffen met name de aanvullingssporen, zoals die voor geluid. Het spoor geluid bleek nog behoorlijk taai, omdat het onderwerp een specifieke benadering van de normstelling vraagt die slechts met de nodige creativiteit in het stelsel van de Omgevingswet past.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Er is deelgenomen aan 2 à 3 experimenten voor het testen van de uitvoerbaarheid van wet- en regelgeving. 		<p>Zie bovengenoemd item over bijeenkomsten. Daarnaast leveren wij een grote bijdrage aan het testen van de eerste versies van het DSO (loket; publicatievoorziening) dat essentieel is voor uitvoering van de wet (zie spoor DSO).</p>

Verbonden partijen

Dit programma kent geen verbonden partijen.

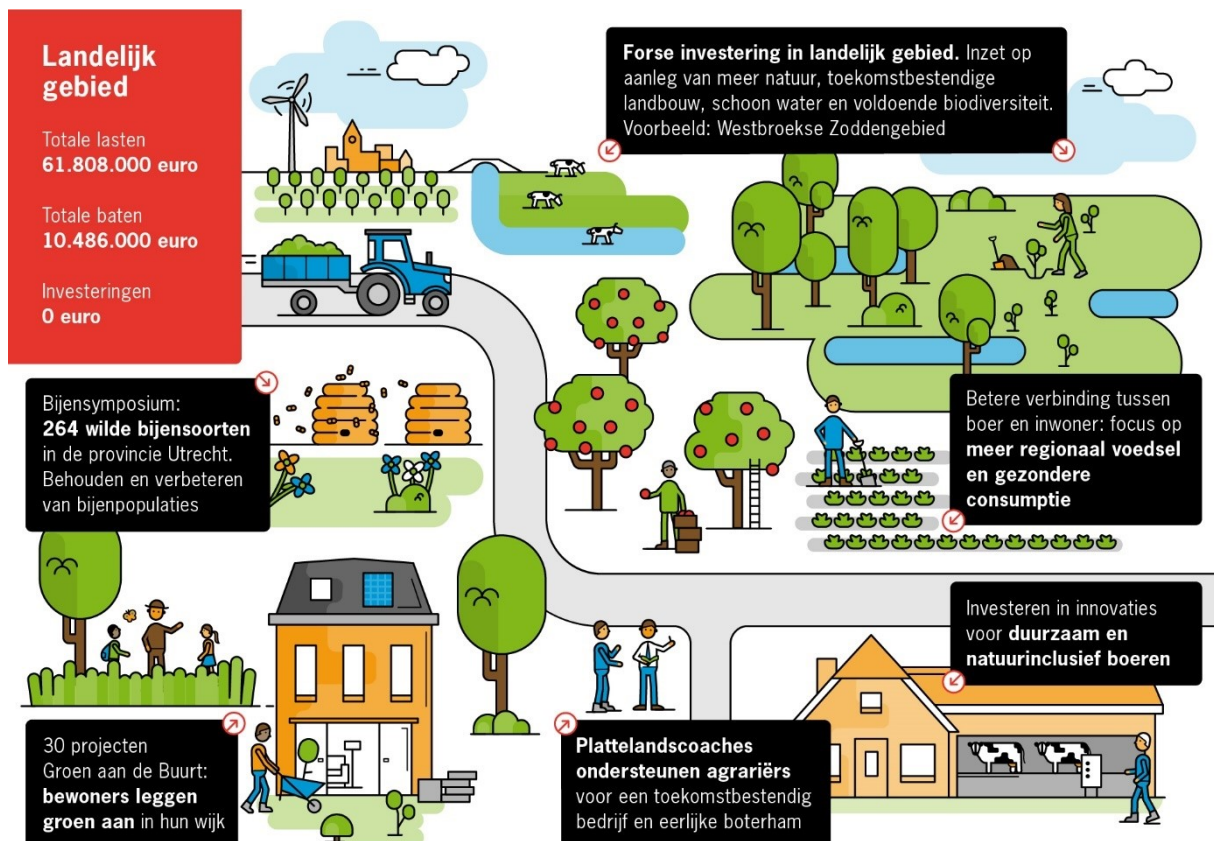
Programma 2. Landelijk gebied

Programmadoel

Toelichting op programmadoel

Behouden en versterken van natuur en landschap (biodiversiteit), duurzame landbouw en een vitaal en (be)leefbaar landelijk gebied

Infographic

Beleidsdoelen in één oogopslag

Indicatoren in één oogopslag

2. Landelijk Gebied	Hebben we gedaan wat we voorgenomen hadden?	Zijn we binnen de planning gebleven?	Zijn we binnen budget gebleven?
2.1 Ontwikkelen robuust natuurnetwerk	●	●	●
2.2 Beschermen, verbeteren en bewaken kwaliteit natuur en landschap	●	●	●
2.3 Versterken verbinding natuur, maatschappij en economie	●	●	●
2.4 Bevorderen duurzame landbouw	●	●	●
2.5 Versterken leefbaarheid landelijk gebied	●	●	●

Wat heeft het gekost?

2. Landelijk gebied	Rekening	Primaire	Bijgestelde	Rekening	Verschil
	2019	begroting	begroting	2020	
		2020	2020		
Personeelslasten	8.997	9.074	11.158	9.900	1.258
Materiële lasten	44.138	49.688	53.176	51.908	1.268
Totaal Lasten	53.135	58.762	64.334	61.808	2.526
Baten	-2.224	-3.795	-6.236	-10.486	4.250
Totaal Baten	-2.224	-3.795	-6.236	-10.486	4.250
Saldo van lasten en baten	50.911	54.967	58.098	51.321	6.776
Stortingen in reserves	23.050	3.731	10.056	10.056	-
Onttrekkingen aan reserves	-37.454	-23.642	-29.331	-18.651	-10.680
Saldo van dit programma	36.508	35.056	38.823	42.726	-3.904

Reserves

2. Landelijk gebied	Stortingen 2020		Onttrekkingen 2020	
	Bijgestelde begroting	Rekening	Bijgestelde begroting	Rekening
Reserve Programma Landelijk Gebied	8.346	8.346	-21.478	-12.808
Reserve Realisatiestrategie Natuurvisie	1.710	1.710	-7.853	-5.843
Totaal	10.056	10.056	-29.331	-18.651

Investeringsen

In dit programma zijn in 2020 geen (nieuwe) investeringen gedaan.

Beleidsdoelen

Programma	Beleidsdoel	Meerjarendoel
2 Programma 2 Landelijk gebied	2.1 Ontwikkelen robuust natuurnetwerk	2.1.1 Ontwikkelopgave Natuurnetwerk Nederland (NNN)
		2.1.2 Ontwikkelen Groene Contour
		2.1.3 Verbinden van natuurgebieden
	2.2 Beschermen, verbeteren en bewaken kwaliteit van natuur en landschap	2.2.1 Subsidiëren natuurbeheer en landschapselementen
		2.2.2 Behouden en versterken biodiversiteit
		2.2.3 Vergunningverlening en populatiebeheer
		2.2.4 Monitoren
	2.3 Versterken verbinding natuur, maatschappij en economie	2.3.1 Vergroten belevingswaarden en nieuwe financieringsbronnen voor natuur
	2.4 Bevorderen duurzame landbouw	2.4.1 Bevorderen vitale, circulaire en energie neutrale landbouw
		2.4.2 Terugdringen vrijkomende agrarisch bebouwing (VAB)
	2.5 Versterken leefbaarheid landelijk gebied	2.5.1 Bevorderen leefbaarheid

2.1 Ontwikkelen robuust natuurnetwerk

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2020

In Utrecht komen natuurwaarden voor die nationaal en internationaal van groot belang zijn. Het is onze ambitie en verantwoordelijkheid deze natuurwaarden te beschermen en te versterken. Hiermee dragen we tevens zorg voor de Utrechtse biodiversiteit, waaronder onze aandachtsoorten. Om deze ambitie te realiseren is ruimte nodig, in de vorm van een robuust netwerk van aaneengeschakelde natuurgebieden. Voor dit robuuste netwerk zorgen wij door het realiseren, het inrichten en het afronden van ons aandeel in het Natuurnetwerk Nederland (NNN), de inzet op de doorontwikkeling van de groene contour en het realiseren van verbindingen tussen gebieden met natuurwaarden.

Nieuw beleid

Vanuit het coalitieakkoord zetten wij extra in op realisatie van de groene contour. In de periode 2020-2023 zal er €10 miljoen geïnvesteerd worden in de ontwikkeling van natuur buiten het huidige NNN.

Tevens verlengen we het huidige programma Agenda Vitaal Platteland 2016-2019 in 2020, zodat er voldoende tijd is om de huidige aanpak te evalueren en om de opgaven uit het coalitieakkoord mee te nemen in een nieuw op te stellen programma. Voor deze verlenging is €2,7 mln. opgenomen in de begroting 2020. Het nieuw op te stellen programma 2021 t/m 2023 is als nader uit te werken voorstel opgenomen.

Met onze partners in het Platform kleine landschapselementen zetten we in op biodiversiteits- en beleevingsdoelen door het aanleggen en beheren van kleine landschapselementen. Onze ambities zijn vanaf 2021 geconcretiseerd in het dan vastgestelde landschapsuitvoeringsplan.

Vanuit het coalitieakkoord zetten wij extra in op ecologische verbindingen en deze waar nodig beter toegankelijk te maken. De noodzakelijke investeringen nemen we op in ons ontsnipperingsprogramma 2.0.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Ontwikkelen robuust natuurnetwerk	Rekening 2019	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Vershil
Personeelslasten	3.607	3.623	4.146	3.663	483
Materiële lasten	14.875	20.499	15.889	11.775	4.114
Totaal Lasten	18.482	24.122	20.035	15.438	4.597
Baten	-1.274	-3.724	-1.500	-3.636	2.136
Totaal Baten	-1.274	-3.724	-1.500	-3.636	2.136
Saldo van baten en lasten	17.208	20.398	18.535	11.803	6.732

Indicatoren

Naam indicator	Omschrijving	Streef- waarde	2019* realisatie	2020 begroot	2020 realisatie
Verwerving/functieverandering nieuwe natuur	Verwerving/functieverandering nieuwe natuur cumulatief in ha. [cumulatief, realisatie 2027]	1.570	892	1.105	954
Ontwikkelde nieuwe natuur (verplichte BBV-indicator)	De ontwikkeling van nieuwe natuurwaarden uitgedrukt in hectares binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN). [cumulatief, realisatie 2027]	4.270	1.758	2.100	1.852

* Als gevolg van een aantal correcties op de kaart in 2020 met betrekking tot voorgaande jaren wijken deze getallen af van de getallen zoals gepresenteerd in de Jaarrekening 2019 (+20 ha functieverandering, -14 ha inrichting).

Meerjarendoelen

2.1.1 Ontwikkelopgave Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Toelichting op meerjarendoel

Verwerving en functieverandering nieuwe natuur

De geplande uitbreiding van het Utrechtse deel van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is 1.570 hectare in de periode 2011-2027. Om dit doel te halen moeten we jaarlijks nieuwe natuur realiseren. Dit doen we door de functie van gronden aan te passen, bijvoorbeeld van landbouwgrond naar natuurgrond. We kopen hiervoor

gronden aan, voeren kavelruilen uit en verstrekken subsidie voor omvorming naar natuur. Voor de subsidieverstrekking hebben we twee actieve regelingen:

- de SKNL-functieverandering (voor omvorming van grond al in bezit bij particulieren)
- de UVAN-regeling (voor aankoop van grond nog in bezit van een derde óf ontpachting van natuurgrond)

Van de in 2020 geplande 125 hectare nieuwe natuur is 62 hectare gerealiseerd.

Wij hebben in 2020 vooral ingezet op realisatie van een achttal grote en strategische dossiers. Zo wilden we de geplande functieverandering van 125 hectare realiseren. Helaas is met de meeste van deze eigenaren tegen de verwachting in (nog) geen overeenstemming bereikt. We zijn afhankelijk van de bereidheid en wensen van deze eigenaren om gronden te kunnen omvormen ten behoeve van natuur. Daarbij is de druk op gronden in West Nederland en daarmee ook in Utrecht fors toegenomen. Dat komt door de vele doelen die neergelegd worden door overheden op het agrarisch gebied. En er zijn veel bedrijven en investeerders die zich op de grondmarkt begeven. Zij kunnen, doordat ze niet gebonden zijn aan de begrenzing van staatssteun, een hogere prijs bieden voor de verwerving van gronden. Vanuit de landbouw blijft ook de vraag naar grond groot. Die ontwikkeling staat op gespannen voet met de (Europese) natuurdoelen in het Natuurnetwerk. Als gevolg hiervan en naar verwachting ook door de stikstofaankoop en de coronacrisis zijn grondeigenaren minder bereid om gronden te verkopen of om te vormen tot natuur. Onze grondmedewerkers zijn vanwege de coronacrisis in 2020 minder goed in staat geweest aan de keukentafel te onderhandelen over verkoop of functieverandering van gronden.

Door eind 2020 in overleg met de Kopgroep Akkoord van Utrecht de NNN op een aantal plekken anders te begrenzen is alsnog een deel van de geplande opgave gerealiseerd.

Deze herbegrenzing houdt in dat we bekijken of de grenzen van de nog te realiseren NNN op onderdelen kunnen aanpassen. Dat doen we in overleg met betrokken organisaties. Hierdoor brengen we kansrijke gebieden die een gelijke of betere ecologische potentie hebben alsnog onder bij het NNN. Tegelijkertijd neemt het totaal van de nog te realiseren NNN niet toe. Dat komt doordat op termijn ook minder kansrijke gronden ontgrendeld zullen worden. Het verkennen van kansen om door herbegrenzing NNN te realiseren zetten we in 2021 voort. We gaan planmatig inzetten op verwerving binnen een groter aantal dossiers en op realisatie met en door derden om daarmee de geplande 125 hectare voor 2021 te realiseren. We zullen eigenaren van nog te realiseren percelen binnen het NNN meer gericht benaderen. Ook denken we na over uitbreiding van het financieel instrumentarium voor de langere termijn. Met de ondertekenaars van het Akkoord van Utrecht (2011) wordt periodiek de ingezette strategie gemonitord en zo nodig bijgesteld om de gestelde doelen te behalen.

Tot slot is in 2020 ruim 170 hectare natuur binnen het NNN in eigendom bij de provincie verkocht.

We hebben deze grond verkocht aan terrein behorende organisaties en een particulier. Hiermee stellen we langdurig beheer van deze gronden veilig.

Inrichting nieuwe natuur

Naast verandering van de functie van de grond richten we de grond ook in. Hiermee maken we de grond geschikt voor waardevolle natuur met een hoge biodiversiteit. De totale inrichtingsopgave is 4.270 hectare. Naast de genoemde 1.570 hectare lag er sinds 2011 nog circa 2.700 hectare grond die ook nog ingericht moet worden.

Van de in 2020 lineair geplande 200 hectare inrichting hebben we 93 hectare gerealiseerd.

Vooral in het Westbroekse Zodden gebied. Ondermeer als gevolg van aanwezigheid van PFAS in de bodem is de inrichting in een aantal gebieden vertraagd. In 2021 worden naast het resterend gedeelte van de [Oostelijke Vechtplassen](#) ook de Elster Buitenwaard, de Voorveldse Polder, diverse deelgebieden in Groot Wilnis-Vinkeveen en delen van een aantal andere gebieden ingericht. Daarmee wordt conform planning de lagere realisatie in 2020 grotendeels gecompenseerd.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
• Er is 125 ha nieuwe natuur ontwikkeld.		Er is 62 hectare nieuwe natuur ontwikkeld door verwerving en herbegrenzing van het Natuurnetwerk Nederland.
• Er is 200 ha natuur ingericht.		Er is 93 hectare natuur ingericht. Van diverse natuurgebieden wordt de inrichting in 2021 afgerond. Daarmee wordt conform planning de lagere realisatie in 2020 grotendeels gecompenseerd.

2.1.2 Ontwikkelen Groene Contour

Toelichting op meerjarendoel

In 2020 is de pilot groene contour door ons verder begeleid. Deze pilot is uitgevoerd vanuit het actieplan Duurzame Landbouw met Natuur. Ook terrein beherende organisaties zijn uitgenodigd pilots aan te dragen. In oktober 2020 is het eindrapport opgeleverd. We hebben de conclusies en aanbevelingen van de pilot verwerkt in een voorstel hoe de realisatie van de groene contour te versnellen. Dit voorstel heeft eind 2020 binnen de bestuurlijke Kopgroep Akkoord van Utrecht op hoofdlijnen instemming gekregen. Januari 2021 is het uitgewerkte voorstel opnieuw besproken in de bestuurlijke Kopgroep Akkoord van Utrecht. In het eerste kwartaal van 2021 is een voorstel aan PS voorgelegd.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
• Resultaten pilots groene contour afgerond.		Als opdrachtnemer hebben DLMN partijen eind oktober 2020 het eindrapport pilot groene contour opgeleverd aan hun opdrachtgever de provincie Utrecht.
• Concreet, met de gebiedspartijen afgestemd voorstel voor nadere invulling van de groene contour.		In januari 2021 is het uitgewerkte voorstel over de versnelling van de realisatie groene contour besproken in de bestuurlijke Kopgroep Akkoord van Utrecht.

2.1.3 Verbinden van natuurgebieden

Toelichting op meerjarendoel

[Grootschalige faunaverbindingen](#)

In augustus zijn we gestart met de aanleg van de faunatunnel Griffenstein onder de Utrechtseweg (N237) in De Bilt. Deze faunatunnel vormt samen met de faunapassage onder De Biltse Rading in Utrecht de laatste schakel in de ecologische verbindingzone tussen het Kromme Rijngebied en het Noorderpark. De faunatunnels verbinden deze natuurgebieden aan elkaar. De werkzaamheden zijn in december 2020 afgerond. Eind 2020 is

overeenstemming bereikt met de betrokken landgoedeigenaren over de aanleg van een ecoduct over de N226 tussen Leersum en de A12. In 2021 wordt de verdere aanleg van het ecoduct voorbereid en aanbesteed. De aanleg vindt conform de aangepaste planning in 2022 plaats. In 2020 is ook het ontsnipperingsprogramma geëvalueerd en is het uitvoeringsgerichte programma oversteekbaarheid fauna vastgesteld.

Kleinschalige faunaverbindingen

Het platform Kleine Landschapselementen is uitgebreid van 10 naar 15 gemeenten en van 2 naar 4 agrarische collectieven. Er zijn in 2020 37 [kleine landschapselementen](#) aangelegd of hersteld.

Landschapsuitvoeringsplan

Het landschapsuitvoeringsplan vormt de ontbrekende schakel tussen beleid en uitvoering. Het geeft concrete handvatten voor de kwantitatieve en kwalitatieve invulling van de landschappelijke kwaliteit per landschappelijk deelgebied. Per gebied wordt de ontwikkelingspotentie inzichtelijk gemaakt. Ook geven we aan waar welke landschapselementen aangelegd kunnen worden. In 2020 zijn de eerste stappen gemaakt in het opstellen van het landschapsuitvoeringsplan. Door capaciteitsgebrek is de verdere ontwikkeling van het landschapsuitvoeringsplan doorgeschoven naar 2021.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
• De aanleg van de faunapassage onder de N237 is gestart.		De aanleg is op 17 augustus 2020 gestart. De werkzaamheden zijn in december 2020 afgerond.
• Het opstellen van een landschapsuitvoeringsplan.		Door capaciteitsgebrek is het opstellen van het landschapsuitvoeringsplan verschoven naar 2021.
• Een vastgesteld Ontsnipperingsprogramma 2.0.		Programma Oversteekbaarheid fauna 2021 - 2023 is in november 2020 vastgesteld.

2.2 Beschermen, verbeteren en bewaken kwaliteit van natuur en landschap

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2020

In onze Natuurvisie en de Realisatiestrategie natuurvisie hebben we de ambitie neergelegd om ons in te spannen om het biodiversiteitsverlies in de gehele provincie tegen te gaan. Onze natuuropgave is de bescherming, de instandhouding of het herstel van biotopen (leefgebieden) en habitats in voldoende gevarieerdheid om daarmee onze aandachtsoorten en/of beschermde soorten zoveel mogelijk in een gunstige staat van instandhouding te houden of te brengen. Tegelijkertijd bewaken wij de balans door een heldere belangenafweging tussen de natuuropgave en bijvoorbeeld exotenbestrijding, ruimtelijke ingrepen, faunabeheer en houtopstanden.

Nieuw beleid

Vanuit het coalitieakkoord zetten we extra in op het voorkomen van schade veroorzaakt door wilde dieren en het voorkomen van aanrijdingen met wilde hoefdieren en andere wilde diersoorten, dit laatste door extra maatregelen langs onze provinciale wegen zoals nieuwe blauwe wildspiegels en vanaf 2021 wilddetectiesystemen. Indien bestrijding van wilde dieren onafwendbaar is dan zetten wij in op de diervriendelijkste methode. We intensiveren het onderzoek naar alternatieve beheermethoden.

We zetten extra in op de bescherming van het leefgebied van de weide- en akkervogels door de inzet van een palet van maatregelen. We gaan volop aan de aanslag met de uitvoering van het Programma invasieve exoten 2020-2021. Voor de komende twee jaar stellen wij middelen beschikbaar. In 2021 wordt het beleid geëvalueerd. Op basis van de uitkomsten van deze evaluatie wordt het beleid daarna voortgezet.

Vanuit het coalitieakkoord gaan we binnen onze mogelijkheden aan de slag met de adviezen uit het rapport 'Transport en opvang van natuurdieren in Utrecht'.

Ook gaan we vanuit ons coalitieakkoord door met het behoud en de verbetering van de biodiversiteit. We zetten in op het verhogen van de biodiversiteit langs onze provinciale wegen als leefgebied voor vele insecten bij de aanbesteding van het onderhoud. Binnen het stedelijk gebied gaan we door om samen met gemeenten te komen tot soortenmanagementplannen als onderlegger voor de gebiedsgerichte Wnb-ontheffing. Verder herijken we de Utrechtse aanpak. Bij deze herijking nemen we expliciet de relatie tussen de Wnb en de nieuwe opgaven die er zijn vanuit de energietransitie en de klimaatopgave mee.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Beschermen, verbeteren en bewaken kwaliteit van natuur en landschap	Rekening 2019	Primaire Bijgestelde begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Verschil
Personeelslasten	4.117	4.048	5.497	4.846	651
Materiële lasten	19.735	23.356	25.162	21.983	3.178
Totaal Lasten	23.852	27.404	30.659	26.829	3.829
Baten	-263	-71	-71	-1.923	1.852
Totaal Baten	-263	-71	-71	-1.923	1.852
Saldo van baten en lasten	23.589	27.333	30.588	24.906	5.681

Indicatoren

Naam indicator	Omschrijving	Streefwaarde	2019 realisatie	2020 begroot	2020 realisatie
Beheerde natuur (verplichte BBV-indicator)	Het beheer van natuurwaarden (uitgedrukt in hectares) als percentage van de beoogde oppervlakten (streefdoelen), binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN).* [realisatie 2028]	100% (26.500 ha.)	68%	75%	80%
Jaarplan vergunningverlening Natuur en landschap	Percentage binnen de termijn afgegeven ontheffings-/vergunningaanvragen. [jaarlijkse streefwaarde]	91%	98%	90%	61%

*Het hier genoemde percentage is het percentage waarvoor we beheersubsidie verstrekken, totaal 26.500 hectare. Daarnaast zijn er ook terreinen in beheer waarvoor we geen beheersubsidie verstrekken.

Meerjarendoelen

2.2.1 Subsidiëren natuurbeheer en landschapselementen

Toelichting op meerjarendoel

Natuurbeheer

Voor de 2.770 hectare natuurterrein waarvoor de subsidie natuurbeheer in 2019 afliep, zijn in 2020 opnieuw subsidies verstrekt. Daarnaast heeft een uitbreiding van de subsidies plaatsgevonden van 375 hectare. Hiermee komt het totaal aantal hectares (exclusief landschapselementen) waarvoor in 2020 een subsidie natuurbeheer wordt verstrekt op 21.171 hectare. De totale oppervlakte aan natuurterreinen in Utrecht bedraagt ongeveer 33.700 hectare (incl. Vijfheerenlanden). Hiervan komt ongeveer 26.500 hectare in aanmerking voor subsidie. De rest is eigendom van overheden of wordt op andere wijze gefinancierd (RodS). Er is in 2020 voor 21.171 hectare subsidie verleend. Dit is uitgaande van de streefwaarde in de begroting 2020 (31.500 hectare) 67%, uitgaande van het gedeelte dat voor subsidie in aanmerking komt (26.500 hectare) 80%. De streefwaarde is hierop aangepast.

Ook is in 2020 op basis van het Utrechts samenwerkingsmodel natuurtoezicht een toezichtkalender voor 2020 vastgesteld. Vanwege het coronavirus zijn de groene Boa's intensiever ingezet vanwege de aanhoudende drukte in de bossen en de natuurgebieden. De drukte heeft geleid tot bijstelling van de toezichtkalender. Desondanks kon niet al het ongeoorloofde gedrag in de bossen en natuurgebieden worden voorkomen en aangepakt. De BOA-bezetting voor de uitvoering van het bijgestelde toezichtrooster is daarvoor ook in 2021 onvoldoende.

[Agrarisch natuurbeheer](#)

In 2020 hebben we de lopende beschikkingen voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer (ANLb) tot en met 31 december 2019 vastgesteld. Tegelijkertijd hebben we nieuwe beschikkingen (herbeschikkingen) voor ANLb afgegeven met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2020.

De lidstaat Nederland heeft in maart 2018 een audit gehad betreffende de uitvoering van het ANLb. De EU heeft op basis hiervan geoordeeld dat niet volstaan had kunnen worden met het afgeven van uitbreidingsbeschikkingen. Dat komt door de omvang van de jaarlijkse uitbreidingen van het ANLb die hebben plaatsgevonden. Voor de uitbreidingen hadden nieuwe beschikkingen moeten worden afgegeven. De rijksoverheid heeft daarom met de EU afgesproken om alle lopende subsidies met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2020 te herbeschikken tot en met 31 december 2025. Overeenkomstig hiermee hebben wij in goed overleg met alle zeven agrarische collectieven in de provincie Utrecht eind 2020 de lopende ANLb-subsidies opnieuw beschikt.

In de herbeschikkingen is een herzieningsclausule opgenomen. Op basis van deze clausule kunnen de tot en met 31 december 2025 beschikte subsidies weer worden ingetrokken. Dat kan bij de inwerkingtreding van het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) van de EU. De verwachting is dat dit in januari 2023 het geval zal zijn. De herbeschikking en de intrekking op basis van de herzieningsclausule hebben de facto tot gevolg dat de eerdere beschikkingen met een jaar worden verlengd. De ANLb-subsidies liepen oorspronkelijk op 31 december 2021 af. Vanaf 1 januari 2023 zal een 'ANLb nieuwe stijl' van kracht worden en zullen weer nieuwe beschikkingen worden afgegeven.

Met de herbeschikkingen heeft ook een uitbreiding van de subsidies ten opzichte van 2020 plaatsgevonden. Vanaf 2021 wordt jaarlijks een subsidie voor ANLb verleend van € 7,30 miljoen voor 9.952 hectare, waarvan € 6,32 miljoen (voor 9.364 ha) voor agrarisch natuurbeheer en € 0,98 miljoen (voor 588 ha) voor agrarisch waterbeheer. Hiermee heeft een uitbreiding ten opzichte van 2020 plaatsgevonden van € 0,22 miljoen (53 hectare). De subsidies worden voor 50% gefinancierd uit EU-middelen. De overige 50% wordt gefinancierd door ons en de waterschappen in de provincie Utrecht.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
• Voor 2.770 ha natuurbeheer zijn de aflopende contracten vernieuwd.		
• Op basis van het Utrechts samenwerkingsmodel natuurtoezicht* is er een toezichtkalender 2020 vastgesteld.		
• Er is 500 ha groei in subsidiëring van natuurbeheer via de SNL gerealiseerd.		Er is 375 hectare groei gerealiseerd. Op de groei van het aantal hectaren valt maar in zeer beperkte mate te sturen. Deze groei is vooral afhankelijk van het aantal hectaren nieuwe natuur dat wordt ingericht.

2.2.2 Behouden en versterken biodiversiteit

Toelichting op meerjarendoel

Natura 2000-gebieden

In de diverse Natura 2000 gebieden zijn een groot aantal herstelmaatregelen van het voormalig Programma Aanpak Stikstof conform afspraak uitgevoerd.

Onder leiding van de provincie Noord-Holland (voortouwnemer) komt de afronding van het beheerplan Oostelijke Vechtplassen in zicht.

Het beheerplan wordt als ontwerp in 2021 aan de Gedeputeerde Staten van Noord-Holland en Utrecht voorgelegd en daarna ter visie gelegd. Ook hebben GS Utrecht het beheerplan Uiterwaarden Lek met 6 jaar verlengd. Op 7 december heeft het Inter Provinciaal Overleg (IPO) met het Rijk het Uitvoeringsprogramma Natuur vastgesteld. In dat kader worden de voorbereidingen getroffen om diverse herstelmaatregelen in Natura-2000 gebieden te gaan uitvoeren in de periode 2021-2023.

Gebiedsgerichte aanpak stikstof

PS hebben in juli 2020 de leidraad voor de gebiedsgerichte aanpak stikstof vastgesteld. Hiermee wil de provincie Utrecht de komende jaren toewerken naar het robuuster maken en verbeteren van stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden, een duurzaam toekomstperspectief voor de landbouw en andere economische activiteiten en een vermindering van de lokale stikstofdepositie. Het opstarten van gebiedsprocessen in en rondom de negen stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden vormt de kern van de aanpak. De voorbereidingen voor deze gebiedsprocessen zijn in het 4e kwartaal van 2020 uitgevoerd, onder andere door het oprichten van twee bestuurlijke gebiedstafels met daarin alle relevante provinciale partners.

Het opzetten van de benodigde organisatie voor de provinciale aanpak van de stikstofproblematiek, inclusief het invullen van vacatures bij onder andere vergunningverlening, heeft in 2020 meer tijd gekost dan verwacht waardoor onderuitputting heeft plaatsgevonden van de beschikbaar gestelde middelen.

Actieve soortenbescherming aandachtsoorten SKNL en USB

In 2020 zijn diverse subsidies verstrekt voor verbetering van het leefgebied van soorten. De actieve soortenbescherming is ondergebracht in de SKNL (binnen NNN) en de USB (buiten NNN). Ook hebben we opdracht verleend om het inzicht in de verspreiding van de Utrechtse wilde bijen te actualiseren. Op 25 november is er door ons een digitaal bijensymposium georganiseerd, waarbij experts presentaties hielden, en er inspirerende initiatieven (filmpjes) werden getoond. Het symposium werd bijgewoond door 450 deelnemers, en is goed ontvangen. Daarbij is waardevolle input geleverd voor het behouden en verbeteren van bijenpopulaties.

Intensiveren bescherming van de leefgebieden van weidevogels

In 2019 hebben GS het Actieplan Weidevogels vastgesteld. In het Actieplan is voor de periode 2019-2021 € 1,1 miljoen extramiddelen vanuit Europa ter beschikking gesteld voor het agrarisch weidevogelbeheer. Deze middelen zijn inmiddels besteed en ingezet met de volgende prioritering:

1. meer zwaar beheer in het weidevogelkerngebieden
2. meer deelname in de weidevogelkerngebieden
3. beheer in de weidevogelrandzone.

Er is een lichte toename van de oppervlakte zwaar beheer en de deelnamebereidheid. Uit de weidevogeltelling bleek, dat ook een aantal randzones voldoen aan onze criteria voor het kerngebied.

Bij de vaststelling van het Actieplan heeft PS ook € 600.000 beschikbaar gesteld voor een kwaliteitsverbetering van de weidevogelreservaten. Met dit geld zijn de volgende inrichtingsmaatregelen uitgevoerd:

- inrichting buitendijks reservaat in Eemland voor onder andere de kemphaan
- onderzoek terugdringen krulzuring zodat pachters van weidevogelreservaten het hooi beter kunnen gebruiken
- verwijdering van onderbemaling Kadelanden
- inrichtingsmaatregelen in de polders Botshol en Nellestein
- aanvullende inrichtingsmaatregelen in de Maatpolder

Daarnaast gaan we inrichtingsmaatregelen nemen in de Mijdrechtse Bovenlanden en de Poelweg bij Waverveen.

Verdiepingslagen bestaande natuur

In 2020 is voortvarend verder gewerkt aan natuurherstel in het Vechtplassengebied. Dit jaar zijn de Westbroekse Zodden en de Molenpolder aangepakt. [Er is 56 hectare bestaande natuur heringericht](#), naast de hectares nieuwe natuur die er zijn ingericht (par. 2.1.1). Daarnaast is 31 hectare productiebos omgevormd naar heide, waarbij in sommige projecten tevens een kwaliteitsverbetering voor de aanwezige oude natuurlijke boskernen is uitgevoerd. De voorgenomen kwaliteitsverbetering in de Utrechtse uiterwaarden is nog niet uitgevoerd. Dat komt door de benodigde voorbereiding en afstemming met vele andere ruimtelijke ontwikkelingen in de uiterwaarden, zoals de dijkversterking en de kaderrichtlijnwater-projecten van Rijkswaterstaat.

Wegen en vaarwegen ecologisch beheren

De provincie is overgegaan op een nieuwe werkwijze van het beheer van bermen (werkwijze kleurmerk) zoals ook door de vlinderstichting voorgesteld. In de praktijk betekent dat maaien en vervolgens het maaisel apart afvoeren voor alle bermen langs ca. 300 km provinciale wegen. Bermen met heidevegetatie op delen van de Heuvelrug worden niet gemaaid. Op de zandgronden van de Utrechtse Heuvelrug en de Vallei wordt alleen in het najaar gemaaid. Op de klei- en veengronden in de zomer en het najaar. Bij elke maaibeurt, zowel in de zomer als najaar, blijft 15-20% van het gewas staan om bodembewonende dieren de kans te geven hun levenscyclus af te maken dan wel schuilplaats te bieden voor overwintering. Onder de bodembewonende dieren vallen bijvoorbeeld insecten en amfibieën. De verwachting is dat zo ook natuurlijke bestrijders van de eikenprocessierups toe zullen nemen. De eerste meter langs de weg wordt vanuit verkeerveiligheidsmaatregelen intensiever gemaaid.

Rijkswaterstaat voert een vergelijkbaar bermbeheer langs de rijksweg in Utrecht. Ook diverse gemeenten voeren een vergelijkbaar bermbeheer langs de lokale wegen en langs wegen in stedelijk gebied die zich daarvoor lenen.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none"> Uitvoering maatregelen Beheerplannen Natura 2000 en/of gebiedsanalyses PAS liggen op schema. 	●	In de verschillende Natura-2000 gebieden zijn herstel- en inrichtingsmaatregelen uitgevoerd.
<ul style="list-style-type: none"> De opgave voor versterking van de biodiversiteit is in gang gezet door het subsidiëren van projecten gericht op biodiversiteitsdoelen. 	●	Er zijn diverse subsidies verstrekt voor het verbeteren van de leefgebieden van de soorten.
<ul style="list-style-type: none"> Verder optimaliseren van het ecologisch berm- en oeverbeheer. 	●	In 2020 is het tweejarige project Praktijknetwerk Bloeiende bermen in de Lopikerwaard afgerond. Een breed scala aan betrokken partijen bestaande uit overheden, bedrijven en particulieren zijn in 2019 en begin 2020 op veldbezoek geweest. Zo bekeken en bespraken ze de verschillende beheermaatregelen van wegbermen, oevers en kleine natuurterreinen.

2.2.3 Vergunningverlening en populatiebeheer

Toelichting op meerjarendoel

Faunabeheer

Het Faunabeheerplan 2019-2025 is door ons goedgekeurd. De Faunabeheereenheid is vervolgens gestart met het aanvragen van ontheffingen op basis van haar plan. De aangevraagde ontheffingen zijn grotendeels afgegeven. Tegen het merendeel lopen ondertussen juridische procedures. Het convenant ter beperking van vogelaanvaringen rondom Schiphol is opnieuw aangegaan. De minister is, naar aanleiding van een motie, gevraagd om de haas en het konijn van de wildlijst te halen. Ook is de minister gevraagd om het konijn van de landelijke vrijstellingslijst te halen. Dat naar aanleiding van de vermelding van deze soorten in de geactualiseerde Rode Lijst. Voorbereidingen zijn getroffen, naar aanleiding van enkele moties, om de predatie van verwilderde katten niet meer door middel van afschot te beheren. In plaats daarvan zou er een alternatieve diervriendelijker bestrijdingsmethode komen. Die is gebaseerd op de TNRC-methode (trap, neutralisation, relocate, care).

De Faunabeheereenheid heeft ons geadviseerd om het ganzenbeheer zoals dat sinds 2013 wordt uitgevoerd tot en met 2022 voort te zetten. Gedurende die tijd zal de Faunabeheereenheid in overleg met de provincie aan een advies werken om het ganzenbeheer te herzien. De komende periode komen belangrijke adviezen van onder andere de Maatschappelijke Adviesraad Faunabeheer beschikbaar. Ook kunnen de resultaten van internationaal onderzoek betrokken worden bij een nieuwe aanpak. Het getaxeerde schadebedrag van faunaschade aan de 1e snede van grasland is verder opgelopen met €600.000 tot ruim €2,2 miljoen in 2020.

De uitvoering van diervriendelijke methoden van schadebestrijding in uitvoeringsprojecten is voortgezet en er is een voorstel voor de inzet van technisch-innovatieve mogelijkheden uitgewerkt. In het voorjaar van 2022 rapporteren wij u hierover.

Aanrijdingen met reeën en andere grondgebonden fauna zijn zoveel mogelijk voorkomen. Dit hebben we gedaan door het plaatsen van nieuwe blauwe wildspiegels langs provinciale wegen. We zijn gestart met het onderzoek naar de mogelijkheden van een wilddetectiesysteem

[Opvang en vervoer van wilde dieren](#)

Op basis van adviezen uit het rapport 'Transport en opvang van natuurdieren in Utrecht' en gesprekken met betrokkenen is een plan van aanpak opgesteld. Dit plan van aanpak is dit jaar vastgesteld door Gedeputeerde Staten. Het plan van aanpak bestaat uit het inzetten van financiële middelen, namelijk als noodfonds voor als ketenpartijen dreigen om te vallen (inzetbaar via incidentele subsidies). En daarnaast worden de financiële middelen ingezet voor een cursusaanbod en een vouchersystematiek. De cursussen zijn gericht op het werven en vasthouden van vrijwilligers en het werven van fondsen. De vouchers zijn bijvoorbeeld inzetbaar voor onderhoud van- of aanschaf van (fysieke) benodigdheden voor een opvangcentrum of een dierenambulance. De cursussen in combinatie met vouchers gaan in 2021 van start op basis van een subsidie aan een uitvoerende partij. Het plan van aanpak bestaat daarnaast uit het meedenken, in interprovinciaal verband, over de uitvoering van twee in de Tweede Kamer aangenomen moties. Een motie die een gezamenlijke verantwoording met taakverdeling voor de verschillende overheidslagen voor de versterking van de keten behelst. En een tweede motie die verbeteringen in de wet- en regelgeving voor opvangcentra als kern heeft.

Invasieve exoten uitroeien en beheren

De samenwerking met onze stakeholders in het platform Invasieve exoten Utrecht is ter voorbereiding van het nieuwe programma geïntensiveerd. De aanbesteding voor het opstellen van het Programma Invasieve Exoten 2022 – 2026 is afgerond. In januari 2021 starten wij met het opstellen van het nieuwe programma. In het lopende programma is het volgende uitgevoerd:

- De opschaling van het bestrijdingsonderzoek in het Natura 2000-gebied de Molenpolder is gestart. In samenwerking met Waternet en provincie Noord-Holland zullen hier in 2021 uitheemse rivierkreeften worden bestreden. Daarbij wordt innovatief vistuig ontwikkeld en onderzoek gedaan naar het gedrag van de kreeften. Na het afkreeften (het wegvangen van kreeften) wordt overgegaan op ecosysteemherstel. Dat doen we met de verwachting dat de aanwezigheid van de uitheemse rivierkreeften niet langer een groot negatief effect zal hebben op de waterkwaliteit.
- Het pilotonderzoek naar de bestrijding van Aziatische duizendknopen op de Zanderij in Maarn is voortgezet. De resultaten van het machinaal verwijderen en handmatig uitmijnen zijn veelbelovend.
- De smalle theeplant, aangetroffen in Vleuten, is succesvol verwijderd. Bij monitoring van de locatie zijn geen nieuwe groeiplaatsen aangetroffen.
- De Aziatische hoornaar, aangetroffen in Veenendaal, is met succes uitgeroeid.
- Mede dankzij de provincie Utrecht is een maatschappelijke kosten-batenanalyse opgesteld voor het bestrijden van uitheemse rivierkreeften. Hieruit blijkt dat de bestrijdingskosten lager uitvallen dan de baten.
- In de Interim-Omgevingsverordening (concept; vast te stellen door PS 10-3-2021) is een zorgplicht opgenomen om het (onbedoeld) verspreiden van Aziatische duizendknopen te voorkomen door bijvoorbeeld grondverzet.
- Gemeenten en terreinbeherende organisaties hebben het beschikbare budget van de subsidieregeling biodiversiteit volledig benut. Zo konden ze onder andere Aziatische duizendknopen en de waterwaaier bestrijden.

Naar een slagvaardig compensatiebeleid

In de interim omgevingsverordening zijn de regels voor natuurcompensatie opgenomen. Hierbij is de borging van de uitvoering van de natuurcompensatie versterkt. Als onderdeel van deze borging is in de toelichting bij de verordening opgenomen dat de natuurcompensatie zeker moet worden gesteld. Dat is overeenkomstig de aanbevelingen van de Rekenkamer. De natuurcompensatie moet ook door het sluiten van een privaatrechtelijke overeenkomst tussen de initiatiefnemer en de provincie zeker worden gesteld. Deze overeenkomst maakt het voor de provincie mogelijk de uitvoering van de natuurcompensatie af te dwingen.

Vergunningverlening

De na-ijleffecten van het juridisch sneuvelen van het PAS (Raad van State-uitspraak) zijn duidelijk zichtbaar in het lage percentage van besluitvorming binnen de wettelijke termijnen (61% over 2020, ten opzichte van 95% binnen de termijn in 2019). Dit onderdeel trekt het gemiddelde alleen al met 18% naar beneden. Bij aanvragen Wnb gebiedsbescherming (ingediend voor het sneuvelen van het PAS, maar waar nog niet tot definitieve besluitvorming is gekomen) is aan aanvragers de mogelijkheid geboden de aanvraag aan te passen. Daarbij zijn de wettelijke besluittermijnen ruimschoots overschreden. De wettelijke kaders waaraan getoetst moest worden waren namelijk nog niet duidelijk. Dit is een gegeven wat landelijk speelt voor alle aanvragen waar stikstof bij betrokken is.

Door het relatief hoge verloop van gespecialiseerde medewerkers zijn bij andere werkstromen wettelijke afhandelingstermijnen ook overschreden. Ook daar wordt het beoogde resultaat niet gehaald. Het veelvuldig inwerken van nieuwe medewerkers legt weer een beslag op de bestaande capaciteit. We verwachten vaker tijdig te beslissen door:

- het op orde krijgen van de capaciteit
- processen efficiënter in te richten
- een gewijzigde prioritering

Factoren die het percentage de komende tijd nog zullen blijven dempen zijn de voorbereidingen op de Omgevingswet en de (liggende) stikstof gerelateerde vergunningsaanvragen.

Voortzetten Utrechtse Aanpak (samen voor natuur)

Begin van het jaar hebben wij aan de Utrechtse aanpak nieuwe verbrede doelen meegegeven. Zo werken we onze verantwoordelijkheden voor biodiversiteit en natuur in het stedelijke gebied verder uit. Ook de opgaven vanuit de energietransitie en het klimaat in balans geven we zo verder invulling. Dat doen we in de geest van de Wet natuurbescherming. Wij hebben hiervoor de samenwerking gezocht met verschillende ecologische bureaus, belangenverenigingen, gemeenten en provincies. Samen zijn we op zoek naar een werkwijze met de juiste balans tussen juridische en ecologische mogelijkheden. Het gaat dan om de mogelijkheden om ruimte te kunnen geven aan activiteiten die bijdragen aan verduurzaming. In de loop van 2021 willen we deze werkwijze uitrollen.

Gelijktijdig voeren wij gesprekken met verschillende gemeenten om hen mee te nemen in de mogelijkheden en voordelen die soortenmanagementplannen (SMP) in combinatie met een gebiedsgerichte ontheffing bieden. Voor hen, hun inwoners, corporaties en ondernemers. Meer dan voorgaande jaren staan meerdere gemeenten op het punt van aanbesteding om een SMP op te gaan stellen. Wij horen uit het veld dat het animo voor het opstellen van een SMP toeneemt omdat de eisen die de Wnb stelt aan maatregelen die genomen moeten worden in het kader van verduurzaming anders belemmerend en vertragend kunnen gaan werken. Het aantal verzoeken voor een subsidiebijdrage aan een SMP bleef tot nu toe echter achter bij de verwachting. Gezien bovenstaande ontwikkelingen verwachten wij dat dit de komende jaren zal bijtrekken.

Tenslotte zijn we begonnen om de Utrechtse Aanpak te verbreden. In het komend voorjaar moet de aanpak opgaan in de programmatische aanpak Biodiversiteit in Stad en Dorp (BiSD). Met deze verbrede aanpak willen we ook aandacht generen voor natuurdoelen gericht op de verhoging van de biodiversiteit in de gebouwde omgeving in brede zin. Het gaat daarbij om de principes uit de Wnb. Zoals het principe dat natuur inclusief

ontwerpen en ontwikkelen gemeengoed moet worden in alle stedelijke ontwikkelingen. En bijvoorbeeld het dichterbij brengen van groen en natuurbeleving in stad en dorp.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
• De adviezen van de Randstedelijke Rekenkamer zijn uitgewerkt.		Conform deze adviezen is de borging van de natuurcompensatie in de (interim) omgevingsverordening opgenomen.
• Voorstellen voor de opvang en vervoer van wilde dieren zijn opgepakt.		Er is een plan van aanpak met bijbehorende financiering vastgesteld.
• Het Exotenprogramma 2020- 2021 is in uitvoering.		Dit loopt, waarbij de samenwerking met de stakeholders is geïntensiveerd.
• De evaluatie van het ganzenbeleid is opgeleverd en een nieuw ganzenbeleid is vastgesteld.		Het evaluatierapport is opgeleverd en is door de Faunabeheereenheid mede gebruikt voor het advies om nu geen nieuw ganzenbeleid op te stellen, maar de ganzenaanpak met twee jaren te verlengen en gedurende die periode een advies op te stellen voor een nieuwe aanpak van het ganzenbeheer.
• 90% van de ontheffingen en vergunningen zijn binnen de tijd afgegeven.		Door onder andere het achterblijven van beleid- en regelgeving inzake Wnb, onderdeel gebieden en het hoge verloop van gespecialiseerde medewerkers is 61% van de aanvragen beschikbaar binnen de termijn.
• Er zijn 2 aanvragen voor gebiedsgerichte ontheffingen op basis van een Soort(en) Managementplan (SMP) afgehandeld.		Er is in 2020 één gebiedsgerichte ontheffing op basis van een SMP verstrekt. Er zijn eind 2020 wel nog 2 nieuwe aanvragen voor een gebiedsgerichte ontheffing ingediend, die naar verwachting begin 2021 verleend kunnen worden.

2.2.4 Monitoren

Toelichting op meerjarendoel

De driejaarlijkse Rapportage Natuur kon vanwege de coronacrisis niet worden afgerond in 2020. In 2021 zal de rapportage worden vastgesteld.

[In 2020 is het landelijk gebied geïnventariseerd op het voorkomen van planten en dieren conform de handleiding ecologisch veldwerk Provincie Utrecht. Het ging om landelijk gebied in de gemeente Vijfheerenlanden en een](#)

[deel van de gemeente Nieuwegein](#). Het verslag van deze inventarisatie zal in 2021 vastgesteld worden. In 2020 is de rapportage over het veldwerk van 2019 vastgesteld en gepubliceerd op de website.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
• De driejaarlijkse Rapportage Natuur is vastgesteld.		Door de coronacrisis is het opstellen van de rapportage vertraagd en is vaststelling van de rapportage uitgesteld tot 2021.
• Voor 10% van de provincie Utrecht is de natuur geïnventariseerd.		Met de inventarisatie van het gebied Vijfheerenlanden en een deel van Nieuwegein is hieraan voldaan.

2.3 Versterken verbinding natuur, maatschappij en economie

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2020

Natuur heeft een intrinsieke waarde en het is daarom onze plicht om er goed voor te zorgen. Tegelijkertijd vinden we dat mensen van de natuur – en het omringende landschap – moeten kunnen genieten, daarmee raken ze ook betrokken bij natuur. Verder vinden we het belangrijk dat mensen ook zelf actief worden in natuur- en landschapsbeheer en bij groene bewonersparticipatie. Dit is niet alleen belangrijk voor de biodiversiteit, maar ook vanwege tal van positieve neveneffecten, bijvoorbeeld op de gezondheid en sociale samenhang. Een robuust netwerk van natuur moet in staat zijn het recreatieve gebruik aan te kunnen. Ook vinden we het belangrijk dat recreanten zich medeverantwoordelijk voelen voor natuur.

Nieuw beleid

In de loop van 2020 nemen de betrokken overheden en gebiedspartijen, waaronder de provincie, een besluit over de toekomst van het Nationaal park Utrechtse Heuvelrug. Op basis van dit besluit zullen we nadere voorstellen uitwerken voor de periode 2021 t/m 2023 inclusief een kostenraming. Om deze reden is dit onderwerp opgenomen in de lijst met nader uit te werken voorstellen

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Versterken verbinding natuur, maatschappij en economie	Rekening 2019	Primaire Bijgestelde begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Verschil
Personeelslasten	395	389	420	411	9
Materiële lasten	3.018	2.230	2.530	2.518	12
Totaal Lasten	3.413	2.619	2.950	2.929	21
Baten	-6	0	0	0	0
Totaal Baten	-6	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	3.407	2.619	2.950	2.929	21

Meerjarendoelen

2.3.1 Vergroten belevingswaarden en nieuwe financieringsbronnen voor natuur

Toelichting op meerjarendoel

Vermaatschappelijking van het natuurbeleid

2020 was het jaar waarin zeer veel mensen de natuur bezocht hebben om even de gevolgen van de coronacrisis te ontvluchten. Het was regelmatig (te) druk in de bossen en vooral op de parkeerplaatsen. Dit illustreert het belang van toegankelijke natuur voor gezondheid en welzijn. Door de coronacrisis kon een aantal buitenactiviteiten georganiseerd door terreinbeheerders en overige organisaties niet doorgaan. Zo moest ook de jaarlijkse Natuurwerkdag in november worden geannuleerd. Andere activiteiten konden gelukkig wel doorgaan. Soms als digitaal evenement.

Ook dit jaar hebben wij bijgedragen aan de programma's Groen doet Goed en Groen aan de Buurt.

Voor Groen doet Goed hebben acht gemeenten een subsidiebeschikking ontvangen voor een bijdrage voor de periode 2020 – 2023. In 2020 konden door de coronacrisis niet alle geplande activiteiten doorgaan, toch hebben 9.978 kinderen en 4.229 ouders aan een natuurbelevingsactiviteit meegedaan.

Groen aan de Buurt vormde in 2020 weer een inspirerend netwerk voor groene bewonersparticipatie. Circa 30 projecten zijn nu afgerond. In die projecten leggen bewoners zelf groen aan en beheren ze dat in de openbare ruimte in hun wijk. De tweede voucherregeling was al in 2019 uitgevoerd. Een derde tranche voor 2021 is in voorbereiding.

Samenwerkingsverbanden verbeteren

In april 2020 hebben GS de 'Beleidsuitwerking Natuur en Samenleving 2021 – 2024; naar nieuwe meerjarenafspraken met HUL, LEU en IVN' vastgesteld. Op basis hiervan hebben Het Utrechts Landschap, Landschap Erfgoed Utrecht en IVN Natuureducatie in overleg met ons een meerjarenplan opgesteld. Ze hebben exploitatiesubsidie aangevraagd voor de periode 2021 – 2024. Belangrijk is de samenwerking tussen de organisaties bij de ondersteuning van groene vrijwilligers. Nu al zijn lezingen en activiteiten toegankelijk voor alle vrijwilligers. In het kader van het Actieplan Groene Vrijwilligers wordt gewerkt aan een aanpak om de samenwerking verder uit te breiden.

Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug

De Stichting Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug (NPUH) heeft in 2020 diverse projecten aangejaagd. Samen met de partners heeft ze gewerkt aan de versterking van de samenwerking op de Heuvelrug, onder meer op het gebied van verdrogingsbestrijding en klimaatadaptatie. Wij hebben in vervolg daarop het trekkerschap van de Blauwe Agenda opgepakt. Daarnaast hebben wij ze gefaciliteerd in een verkenning voor de invoering van een ruitervignet op de Heuvelrug.

De Stichting NPUH heeft in 2020 subsidie aangevraagd. Dat deed ze in het kader van de regeling Tijdelijke ondersteuning nationale parken (ministerie LNV 23 mei 2020). De subsidie heeft ze aangevraagd bij het ministerie van LNV voor het actualiseren en verder uitrollen van de Samenwerkingsagenda vanaf medio 2021. In 2020 zijn de gesprekken tussen de deelnemers van de Stichting en de particuliere landgoedeigenaren opnieuw opgepakt. Deze gesprekken krijgen in 2021 een vervolg.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none"> De projecten Groen doet Goed en Groen aan de Buurt worden gecontinueerd voor de vermaatschappelijking van natuur. 		Met uitzondering van een aantal buitenactiviteiten konden deze projecten worden gecontinueerd, soms op digitale wijze.
<ul style="list-style-type: none"> De partnerinstellingen IVN, Landschap Erfgoed Utrecht en Het Utrechts Landschap werken in 2020 aan de ondersteuning van vrijwilligers. 		De partnerinstellingen hebben de vrijwilligers binnen de Corona-spelregels zo goed mogelijk ondersteund.
<ul style="list-style-type: none"> Met de partnerinstellingen wordt een uitvoeringsplan voor de periode 2021-2024 opgesteld. 		In overleg met de provincie hebben de partnerinstellingen een meerjarenplan voor de uitvoering opgesteld.

2.4 Bevorderen duurzame landbouw

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2020

De landbouwsector is van belang voor de provincie Utrecht. Maar liefst 50% van het grondgebied van de provincie Utrecht is landbouwgrond. De landbouw zorgt niet alleen voor de voedselvoorziening, maar speelt ook een grote rol in de kwaliteit van het landelijk gebied. Duurzame landbouw is landbouw die zowel in ecologisch, economisch als sociaal opzicht toekomstbestendig is. We zetten in op een duurzaam voortbestaan van de landbouwsector in de provincie Utrecht. De agrarische bedrijven produceren gezond, veilig en kwalitatief hoogwaardig voedsel, waarbij dit ook gezond en veilig voor de omgeving is. De directe nabijheid van (inter)nationaal toonaangevende kennisinstellingen op het gebied van gezondheid en voedsel versnellen innovaties in de provincie Utrecht en daarbuiten en dragen bij aan een gezonde landbouw en gezond en duurzaam voedsel.

Met de Samenwerkingsagenda Landbouw geven we uitvoering aan de Landbouwvisie. Onderdelen van deze agenda zijn versterken van de verbinding stad-land, natuur inclusieve landbouw, stimuleren van circulaire en klimaat neutrale landbouw en het terugdringen van Vrijkomende Agrarische Bebouwing (VAB). Als deelnemende partij van de Regiodeal FoodValley werken we aan een versnelling van de transitie naar een duurzaam en gezond voedselsysteem en de transitie naar een toekomstbestendige duurzame en circulaire landbouw. De Provincie Utrecht is ook deelnemer in de Regiodeal Bodemdaling Groene Hart die zich o.a. richt op de ontwikkeling van nieuwe en duurzame 'bodemdalingsbestendige' verdienmodellen voor agrariërs in veengebieden.

Nieuw beleid

Vanuit het coalitieakkoord zetten we extra in op uitvoering van de Samenwerkingsagenda Landbouw door inzet van extra personele capaciteit. Tevens worden vanuit het coalitieakkoord extra middelen ingezet voor landbouwcoaches, zodat de individuele boer zo veel mogelijk één begeleider heeft die meedenkt over de toekomst van het bedrijf, kennis heeft van regels en subsidies, gericht op de transitie van de landbouw. Ook is vanuit het coalitieakkoord €50.000 beschikbaar gesteld voor het opstellen van een provinciale voedselagenda, een stimuleringsagenda waarin kennisinstellingen, horeca, retail, agrariërs en burgers samenwerken voor kortere ketens en lokale afzet van voedsel.

Wij participeren in de regiodeal Foodvalley. Vanuit het nieuwe coalitieakkoord is €10 mln. beschikbaar gesteld voor financiering van het aandeel van de provincie Utrecht in deze regiodeal.

Als nader uit te werken voorstel voor de jaren 2021 t/m 2023 zijn middelen gereserveerd voor cofinanciering van gelden die vanuit Europa beschikbaar gesteld worden in het kader van het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB).

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Bevorderen duurzame landbouw	Rekening 2019	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Vershil
Personeelslasten	785	923	997	887	110
Materiële lasten	6.025	3.603	9.295	15.515	-6.220
Totaal Lasten	6.810	4.526	10.292	16.402	-6.110
Baten	-680	0	-4.665	-4.917	252
Totaal Baten	-680	0	-4.665	-4.917	252
Saldo van baten en lasten	6.130	4.526	5.627	11.485	-5.858

Meerjarendoelen

2.4.1 Bevorderen vitale, circulaire en energie neutrale landbouw

Toelichting op meerjarendoel

Samenwerkingsagenda Landbouw

Met de Landbouwvisie en de Samenwerkingsagenda Landbouw is duurzame landbouw onderdeel van het Utrechtse landbouwbeleid. We hebben de uitvoering van de Samenwerkingsagenda Landbouw opgepakt aan de hand van zes thema's:

- verbinding Stad-Land
- gezondheid
- economisch rendabel
- circulaire landbouw
- natuur inclusieve landbouw
- klimaat neutrale landbouw

Voor vele activiteiten hebben we samengewerkt met externe partijen en organisaties. Voorbeelden zijn de inzet van plattelandscoaches, het Actieplan Duurzame Landbouw met Natuur of het LaMi-platform.

Regiodeal Foodvalley

Medio 2020 is de samenwerkingsovereenkomst voor de Regiodeal door de deelnemende partijen ondertekend. Na vaststelling van de zomernota door Provinciale Staten is de definitieve toezegging van onze bijdrage bekrachtigd. Het gaat om een toezegging van €10 miljoen. De eerste bijdrage is overgemaakt aan de kassier van de Regiodeal, de gemeente Ede.

In spoor 1 (versnelde transitie van de primaire sector) is door de samenwerkende partners 'Boeraanhetroer.nl' gelanceerd.

In totaal hebben zich tot eind 2020 50 veehouders aangemeld als pilotbedrijf, daarvan bevinden zich er 15 in Utrecht. Via LaMi en de plattelandscoaches proberen we meer Utrechtse veehouders te werven als pilotbedrijf.

Voor innovaties hebben zich 105 partijen aangemeld. Deze zijn niet voorbehouden aan de Regio Foodvalley maar kunnen overal vandaan komen. Van die 105 partijen bevinden zich er 15 in de provincie Utrecht. In de proeftuin worden innovaties getest die vallen onder de vijf centrale thema's van Boer aan het Roer:

- emissie reducerende maatregelen
- circulair veevoer
- bodem- en waterkwaliteit
- sensing en monitoring
- verdienmodellen.

De kern van de uitvoering bestaat uit 'proeftuinen': agrarische bedrijven waarin innovaties op deze onderwerpen worden onderzocht en getest. De keuze voor te onderzoeken innovaties wordt bepaald door hun effecten integraal te beoordelen: een innovatie levert op 1 of meer van bovengenoemde thema's een positief effect, en is positief voor dierenwelzijn en heeft een positief effect op de omgeving/omwonenden). De eerste voorstellen voor innovaties zijn beoordeeld door expertgroepen en voorgelegd aan een stakeholdergroep. Circa 30 voorstellen zijn geselecteerd: 20 voor emissiereductie en 10 voor bodemkwaliteit. Ruim 70 bedrijven hebben zich aangemeld om deel te nemen als proeftuin. De website Boer aan het Roer is de spil in de communicatie richting de agrarisch sector: via deze site zijn activiteiten te volgen. Verder zijn voor deze thema's expertteam bijeenkomsten, masterclasses en webinars gehouden. Door de coronacrisis zijn bijeenkomsten en locatiebezoeken minder ingezet.

In spoor 2 (gezonder en duurzamer maken van ons voedselsysteem en –consumptie) is gestart met de uitvoering van de 6 werkpakketten. Deze werkpakketten zijn gericht op gezonde voeding, consumptie door jonge kinderen en ouderen. Ook zijn ze gericht op het verbeteren van het aanbod van gezonde voeding in bedrijfsrestaurants, bij zorgaanbieders en in MKB-bedrijven. Daarbij is de inbreng van zorgprofessionals en –aanbieders bij de werkpakketten van groot belang. Door de coronacrisis is de start van de uitvoering vertraagd. Bij de uitvoering wordt een relatie gelegd met de op te stellen Voedselagenda van de provincie Utrecht.

Onze bijdrage in spoor 3 (versterken kennis- en innovatieclusters) richt zich met name op subsidieregelingen. Die regelingen zijn bestemd voor gedeelde onderzoeksapparatuur en proeffaciliteiten ten behoeve van de werkzaamheden in de sporen 1 en 2. De subsidieregelingen zijn opengesteld. Bij de beoordeling van ingediende verzoeken voor de subsidieregeling voor gedeelde proeffaciliteiten wordt de ROM Utrecht betrokken in de expertgroep. Tevens wordt in dit spoor gewerkt aan het versterken en verbinden van de kennis- en innovatieclusters. Dat doen we in nauwe samenwerking met de Universiteiten van Utrecht en Wageningen. Daar zijn ook de ROM Utrecht en OOST NL bij betrokken.

[Europese middelen benutten](#)

In 2020 is het POP3 programma (2014-2020) afgerond. Het budget van € 39,7 mln. Europese middelen over de totale programmaperiode is volledig benut. Het is ingezet op verschillende maatregelen in het landelijk gebied zoals agrarische natuurbeheer, fysieke investeringen voor de landbouw, kennisverspreiding en innovatie in de landbouw, watermaatregelen en biodiversiteit. In 2020 is een investeringsregeling opengesteld voor jonge landbouwers. In totaal zijn er 38 aanvragen binnengekomen. In 2020 zijn ook 127 subsidies toegekend voor fysieke investeringen voor innovatie en modernisering aan agrariërs.

We hebben de ontwikkelingen van het nieuwe gemeenschappelijk landbouwbeleid gevolgd en vertaald voor de provincie Utrecht om de middelen die voor Utrecht beschikbaar zijn, optimaal te benutten. In 2021 en 2022 zullen we het huidige plattelandsontwikkelingsprogramma (POP3) continueren (transitieperiode POP3, ook wel het POP3Plus genoemd). Ook het versterken van lokale initiatieven via LEADER maakt deel uit van deze transitieperiode.

Plattelandscoaches

In 2020 is na afstemming met regionale partners en een marktconsultatie gekozen voor het hybride model voor uitvoering van het project landbouwcoaches. Daarbij is de organisatie en matching van deelnemers en coaches uitbesteed aan een zogenoemd 'operationeel management'. Dit operationeel management is medio 2020 aanbesteed. Vervolgens is de projectmanager geworven. De projectmanager legt onder andere verbinding tussen de interne en externe organisatie. Ook onderhoudt zij contacten met de gemeenten, monitort ze de resultaten en verzorgt ze de financiering. Zij is in september 2020 van start gegaan. Vervolgens zijn 12 coaches geworven die in december 2020 zijn gestart. Ook het loket voor deelname is in november via lami.nl/plattelandscoaches geopend. Eind 2020 waren er 63 aanmeldingen, verspreid over de provincie. In december zijn ook de eerste coachgesprekken gevoerd.

Natuurinclusieve landbouw

Eind 2019 is de subsidie voor uitvoering van het Actieplan Duurzame Landbouw met Natuur (DLmN) beschikbaar. Door de coronacrisis is de uitvoering later op gang gekomen. We denken mee bij de uitvoering van de projecten, met name de projecten Duurzame Bedrijfsplannen, Monitoring en Kennisplatform. Voor het Kennisplatform wordt samengewerkt met het provinciale platform LaMi. Met het LaMi platform worden alle boeren in Utrecht bereikt. Er zijn meerdere webinars georganiseerd over onder andere kruidenrijk grasland, duurzaam bodembeheer en agroforestry.

Tot eind 2020 zijn 15 duurzame bedrijfsplannen opgesteld en nog een tiental is in de maak. Aan het format hiervoor hebben we actief meegewerkt. Het is de bedoeling dat deze integraal van karakter zijn en ook leiden tot aanpassing van het bedrijf. De meeste plannen gaan tot nu toe echter in op bepaalde aspecten van het bedrijf. De inzet is dit in 2021 te verbeteren. Van meerdere gebieden zijn analyses gemaakt van voorkomende biodiversiteit. Deze analyses worden gebruikt voor bewustwording en invulling van de duurzame bedrijfsplannen. In 2020 is DLmN ook gestart met de ontwikkeling van het project Verdienmodellen dat in 2021-2023 zal worden uitgevoerd. Als provincie verbinden we DLmN met andere projecten en opgaven. Zoals de plattelandscoaches, Regiodeal Foodvalley en andere activiteiten in het kader van kringlooplandbouw.

Vanuit het actieplan Duurzame Landbouw met Natuur zijn in 2020 twee pilotprojecten voor natuur inclusieve landbouw in de pilot groene contour uitgevoerd en afgerond. De partijen van DLmN hebben in oktober 2020 het eindrapport opgeleverd. We hebben de conclusies en aanbevelingen van de pilot verwerkt in een voorstel hoe de realisatie van de groene contour te versnellen (zie ook 2.1.2).

Versterken verbinding stad-land

Via LEADER zijn in 2020 15 initiatieven mogelijk gemaakt met een totale impuls van €1,6 miljoen. Daarvan is vanuit de EU €800.000 verstrekt, € 460.000 aan cofinanciering vanuit ons en € 340.000 vanuit overige publieke cofinanciering (o.a. gemeenten en waterschappen). Eind 2020 is de POP3 programmaperiode afgerond. De programmaperiode wordt met 2 jaar verlengd in 2021 en 2022 (POP3+ / transitieperiode). Zie voor de projecten <https://www.leaderweidseveenweiden.nl/projecten/> en <https://leaderutrechttoost.nl/projecten>.

In 2020 hebben we de contouren van de Voedselagenda opgesteld. In 2021 wordt de Voedselagenda met bijbehorend uitvoeringsprogramma ter besluitvorming aan PS toegezonden. Met deze Voedselagenda werken wij aan het versterken van de verbinding van stad en land. Ook zijn verschillende ambities opgenomen om bij te dragen aan de voedseltransitie. Waar de SAL inzet op de verduurzaming van de voedselproductie, gaat de Voedselagenda over [korte ketens en consumptie van gezond en duurzaam voedsel](#). In 2020 zijn meerdere activiteiten uitgevoerd in het kader van de Voedselagenda. Zo zijn we een traject gestart gericht op verduurzaming van het cateringassortiment in onze organisatie. Ook hebben we de landelijke Support Your Local-campagne in Utrecht ondersteund door afname van 50 voedselboxen, gevuld met Utrechtse producten. Landelijk zijn we gestart met een onderzoek naar mogelijkheden voor samenwerking tussen provincies en het Rijk op het gebied van lokaal voedsel.

Circulaire landbouw stimuleren

Provincie Utrecht heeft met vier andere provincies en het Rijk uitvoering gegeven aan de regeling (Warme) Sanering varkenshouderij. De regeling is gebaseerd op overschrijding van de geuroverlast in de omgeving. De regeling heeft ook effecten op andere milieudoelstellingen (onder andere stikstofuitstoot). Vier bedrijven in Utrecht hebben zich ingeschreven voor deze regeling. Eén bedrijf voldeed niet aan de voorwaarden. De andere drie bedrijven geven momenteel uitvoering aan de regeling.

[In 2020 zijn meerdere kringloopprojecten uitgevoerd of afgerond met POP3-middelen.](#)

Die hebben we in de jaren 2017-2019 beschikbaar gesteld. Deze projecten dragen bij aan belangrijke thema's uit de SAL: circulaire, natuurinclusieve, klimaatneutrale en economisch rendabele landbouw. Deze thema's hangen onlosmakelijk met elkaar samen op het agrarische bedrijf. Onder andere in een aantal Utrechtse POP3-kringloopprojecten wordt een integrale set van kritische prestatie indicatoren ontwikkeld.

Concreet hebben we in 2020 gewerkt aan:

- communicatie over projecten kringlooplandbouw, duurzaam bodembeheer en klimaat via LaMi.nl
- onderzoek naar de ontwikkeling van duurzame melkveehouderij binnen Veenweiden in Beweging
- ontwikkeling van een proeftuin Kringlooplandbouw in de Kromme Rijn in overleg met LTO Noord. Hier liggen kansen om kringlopen te sluiten door samenwerking tussen veeteelt, akkerbouw en fruitteelt.
- een vervolg op de Proeftuin Veenweiden. Dit doen we in overleg met de aanpak stikstof en bodemdaling.
- aandacht voor de bodem geagendeerd in de programma's Klimaatadaptatie en Bodem en Water.
- bijdrage aan de gebiedsgerichte aanpak van stikstof. We denken mee over de toekomst van de landbouw in de zones rondom N2000. We geven invulling aan het innovatie en stimuleringsspoor uit de Leidraad Gebiedsgerichte aanpak stikstof.

We hebben adviesbureau DLV opdracht gegeven om een workshop te organiseren over koolstofopbouw in landbouwbodems met gebruik van compost van reststromen. Dit heeft ertoe geleid dat het onderwerp aandacht heeft gekregen binnen de Regiodeal Foodvalley en het Actieplan Duurzame Landbouw met Natuur. Het onderwerp is ook opgenomen in het Uitvoeringsprogramma Circulaire Samenleving provincie Utrecht.

In 2020 hebben we LaMi-middelen (AVP) ingezet voor diverse projecten:

- koplopers koolstofkringlopen (20 deelnemers)
- workshop koolstoflandbouw (15 deelnemers)
- onderzoek naar mogelijkheden voor kringlooplandbouw in Groot Wilnis Vinkeveen
- onderzoek naar landbouwkundige aspecten van weidevogelbeheer met drukdrainage
- uitgave van het boek Bodemsignalen

Energieneutrale landbouw stimuleren

We hebben de kennis vanuit het innovatieve project [Energieneutrale Melkveehouderij](#) ingebracht in de Regionale Energie Strategieën. Energieneutrale projecten worden aangejaagd in het kader van uitvoering Programmaplan Energietransitie 2020-2025. Daarnaast zijn vanuit het Plattelands Ontwikkelingsprogramma (POP3) verschillende investeringen en projecten op het gebied van duurzame energie gesubsidieerd.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none"> Eind 2020 is een provinciale voedselagenda opgesteld. 		De provinciale Voedselagenda ligt eind 2020 in conceptvorm klaar voor feedback van stakeholders en zal samen met een bijbehorend uitvoeringsprogramma in april 2021 aan PS ter besluitvorming worden voorgelegd.
<ul style="list-style-type: none"> Er zijn 2 pilotprojecten voor natuurinclusieve landbouw in de groene contour afgerond. 		Als opdrachtnemer hebben de partijen die verbonden zijn aan het actieplan Duurzame Landbouw met Natuur oktober 2020 het eindrapport pilot groene contour opgeleverd aan hun opdrachtgever de provincie Utrecht. Zie ook par. 2.1.2.
<ul style="list-style-type: none"> 50 agrarische ondernemers hebben een Duurzaam Bedrijfsplan voor hun bedrijf opgesteld en zijn gestart met de implementatie van dit Duurzaam Bedrijfsplan in hun bedrijfsvoering. 		Eind 2019 is de subsidie voor uitvoering van het actieplan Duurzame Landbouw met Natuur (DLmN) beschikt. Door de coronacrisis is de uitvoering later op gang gekomen. Hierdoor zijn minder plannen opgesteld dan geraamd. De verwachting is dat medio 2021 de 50 plannen zijn gerealiseerd.

2.4.2 Terugdringen vrijkomende agrarisch bebouwing (VAB)

Toelichting op meerjarendoel

In de Voortgangsrapportage Samenwerkingsagenda Landbouw zijn de activiteiten en resultaten opgenomen die we komende jaren zullen uitvoeren om het ongewenst gebruik van vrijkomende agrarische bebouwing (VAB) tegen te gaan. De plattelandscoaches zijn goed toegerust voor het onderwerp VAB.

Met de gemeenten breiden we stapsgewijs de samenwerking uit. Daarbij sluiten we aan op lopende thematische en gebiedsprocessen zoals de plattelandscoaches en het VAB-programma regio's Amersfoort en Foodvalley. Voor beide regio's is er ook een VAB-loket. Dat gaat in 2021 over in een agroloket. De Gebiedscommissie Utrecht-West hebben we om een advies gevraagd voor de VAB-aanpak.

We haken aan bij lopende samenwerkingen en initiatieven. De VAB-pagina op de website van de provincie zal in de loop van de tijd steeds meer als VAB-platform gaan functioneren.

De VAB-wijzer is qua ontwerp gereed en op gebruiksvriendelijkheid en inhoud afgestemd met enkele gemeenten. De bouw van de wijzer is nu gaande en het eindproduct is, naar verwachting, het eerste kwartaal van 2021 gereed. De VAB-wijzer is een laagdrempelig instrument dat inzicht geeft in de ruimtelijke regels aan gemeenten en agrariërs en hun adviseurs en/of coaches.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
• Eind 2020 is een plan van aanpak VAB's opgesteld met onze partners inclusief inzet van een VAB-loket en/of coaches.		Het plan van aanpak VAB's is gereed en opgenomen in de voortgangsrapportage Samenwerkingsagenda Landbouw.
• Eind 2020 is een VAB-wijzer opgesteld voor de doelgroep agrariërs en voor de doelgroep gemeenten.		De VAB-wijzer is in het 2e kwartaal van 2021 gereed.

2.5 Versterken leefbaarheid landelijk gebied

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2020

Wij gaan door met het stimuleren van de leefbaarheid en regionale economie van het landelijk gebied inclusief die van de kleine kernen.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Versterken leefbaarheid landelijk gebied	Rekening 2019	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Verschil
Personeelslasten	93	91	98	93	5
Materiële lasten	484	0	300	116	184
Totaal Lasten	577	91	398	209	189
Baten	0	0	0	-10	10
Totaal Baten	0	0	0	-10	10
Saldo van baten en lasten	577	91	398	199	199

Meerjarendoelen

2.5.1 Bevorderen leefbaarheid

Toelichting op meerjarendoel

In het najaar van 2019 hebben 33 projecten zich ingeschreven voor de editie van 2020 van Kern met Pit. Op de Kern met Pit-dag op 18 januari 2020 zijn deze initiatieven aan de slag gegaan om hun project binnen 1 jaar te realiseren en op 23 januari 2021 vindt de afronding plaats. In deze jaarlijks terugkerende cyclus strijden daar uiteindelijk 14 gerealiseerde initiatieven om de provinciale Kern met Pit trofee 2020. Daarmee wordt naast de €1.000 per gerealiseerd project nog eens extra €1.500 beschikbaar gesteld voor de winnaar. In verband met de coronacrisis heeft deze editie digitaal plaatsgevonden met 100 deelnemers/geïnteresseerden. In het najaar van 2020 zijn in de provincie Utrecht 37 projecten ingeschreven voor de editie van 2021 van Kern met Pit.

Naast het Kern met Pit programma is via de subsidieregeling voor leefbaarheid en kleine kernen in 2020 aan 7 lokale projecten subsidie toegekend voor in totaal €130.000. In de laatste weken van 2020 zijn er nog eens 7 subsidieaanvragen ingediend voor een totaal van €200.000. Deze zijn in procedure. Begin 2021 worden deze aanvragen beschikt.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none"> De provincie Utrecht stimuleert lokale initiatieven door samenwerking met de KNHM via 'Kern met Pit' in 2020. 		<p>Op digitale wijze heeft de editie "Kern met pit" trofee plaatsgevonden en zijn subsidies toegekend aan diverse lokale projecten.</p>

Verbonden partijen

Dit programma kent geen verbonden partijen.

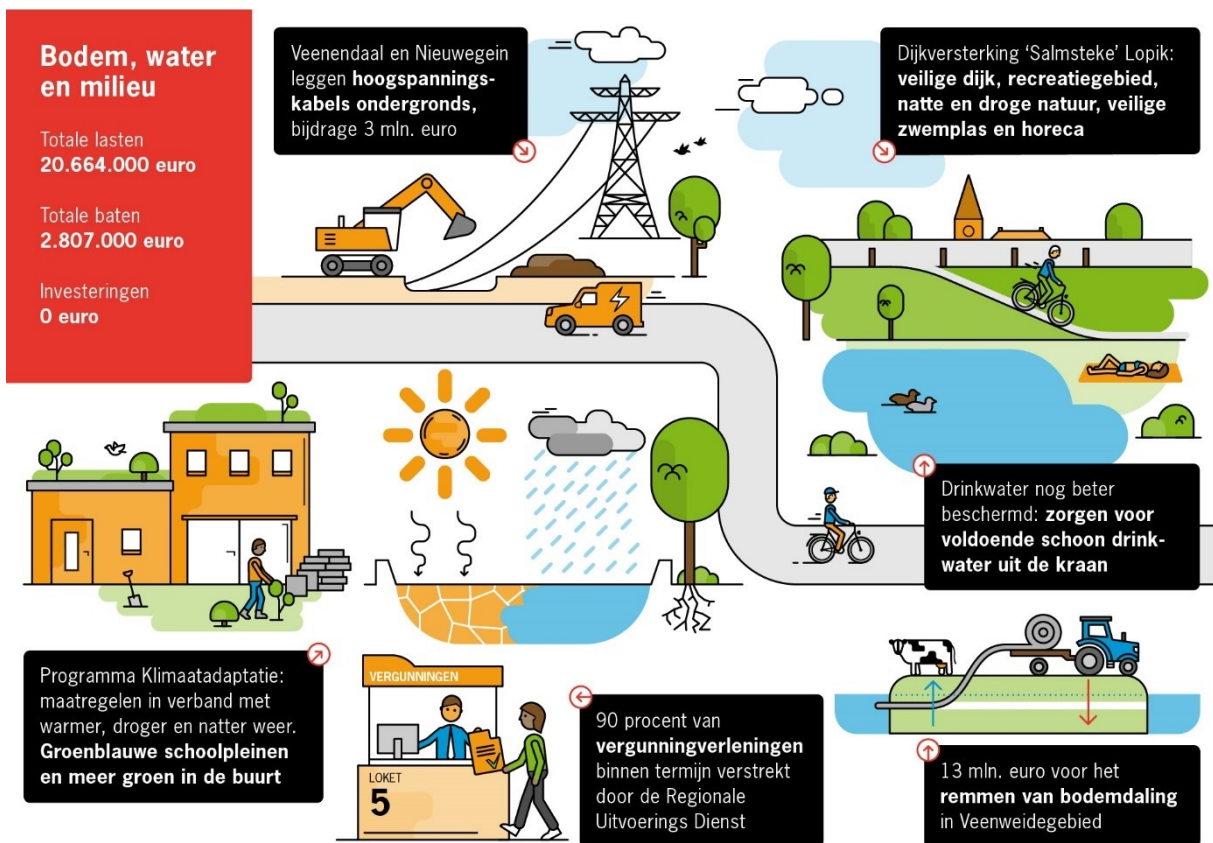
Programma 3. Bodem, water en milieu

Programmadoel

Toelichting op programmadoel

De provincie Utrecht zorgt voor een gezonde en veilige leefomgeving. Dat is een voorwaarde om een aantrekkelijke regio te blijven. Bodem, water en milieu hebben onze volle aandacht. Samen met de waterschappen en het Rijk zorgen wij voor goed ingepaste dijken die ons beschermen tegen hoog water en een watersysteem dat robuust genoeg is om de extremen op te vangen. Voldoende (drink)water van goede kwaliteit is cruciaal voor ons en voor natuur. Samen met gemeenten werken wij aan gebiedsgerichte maatwerkoplossingen voor bijvoorbeeld aardwarmte en warmte koude opslag. Gezondheid staat centraal in ons omgevingsbeleid, in gebiedsontwikkelingen en in mobiliteitsbeleid. Ons beleid hebben vastgelegd in het Bodem-, Water- en Milieuplan 2016-2021. Met de Provinciale Omgevingsvisie wordt dit beleid onderdeel van de integrale visie op de fysieke leefomgeving.

Infographic

Beleidsdoelen in één oogopslag

Indicatoren in één oogopslag

3. Bodem, water en milieu	Hebben we gedaan wat we voorgenomen hadden?	Zijn we binnen de planning gebleven?	Zijn we binnen budget gebleven?
3.1 Waarborgen waterveiligheid en klimaatadaptatie	●	●	●
3.2 Zorgdragen goede zoetwatervoorziening en kwaliteit oppervlaktewater	●	●	●
3.3 Zorgen voor robuust bodem- en grondwatersysteem	●	●	●
3.4 Bijdragen aan gezonde en veilige leefomgeving	●	●	●

Wat heeft het gekost?

3. Bodem, water en milieu	Rekening	Primaire	Bijgestelde	Rekening	Verschil
	2019	begroting	begroting	2020	
		2020	2020		
Personeelslasten	3.366	4.367	4.923	4.590	333
Materiële lasten	15.990	23.707	25.323	16.073	9.250
Totaal Lasten	19.356	28.074	30.246	20.664	9.582
Baten	-6.868	-4.205	-2.793	-2.807	14
Totaal Baten	-6.868	-4.205	-2.793	-2.807	14
Saldo van lasten en baten	12.488	23.869	27.453	17.857	9.596
Stortingen in reserves	2.026	-	2.689	2.689	-
Onttrekkingen aan reserves	270	-1.135	-4.103	-185	-3.918
Saldo van dit programma	14.784	22.734	26.039	20.361	5.678

Reserves

3. Bodem, water en milieu	Stortingen 2020		Onttrekkingen 2020	
	Bijgestelde begroting	Rekening	Bijgestelde begroting	Rekening
Reserve Egalisatie Bodemsanering	-	-	-3.772	-
Reserve Programma Landelijk Gebied	2.689	2.689	-	-
Reserve Projecten	-	-	-225	-83
Reserve PUEV	-	-	-106	-102
Totaal	2.689	2.689	-4.103	-185

Investeringsen

In dit programma zijn in 2020 geen (nieuwe) investeringen gedaan.

Beleidsdoelen

Programma	Beleidsdoel	Meerjarendoel
3 Programma 3 Bodem, water en milieu	3.1 Waarborgen waterveiligheid en klimaatadaptatie	3.1.1 Toezicht houden op waterschappen veilige waterkeringen
		3.1.2 Meenemen kansrijke meekoppelkansen dijkversterking
		3.1.3 Voorbereiden op gevolgen overstromingen
		3.1.4 Aanpakken fysieke leefomgeving voor klimaatadaptatie
	3.2 Zorgdragen goede zoetwatervoorziening en kwaliteit oppervlaktewater	3.2.1 Verbeteren kwaliteit oppervlaktewater
		3.2.2 Zoetwatervoorziening op orde krijgen en houden
	3.3 Zorgen voor een robuust bodem- en grondwatersysteem	3.3.1 Verbeteren en monitoren bodem- en grondwaterkwaliteit
		3.3.2 Benutten energie uit ondergrond
		3.3.3 Zorgen voor voldoende grond- en drinkwater
		3.3.4 Vormgeven duurzame gebiedsgerichte aanpak bodem en ondergrond
	3.4 Bijdragen aan gezonde en veilige leefomgeving	3.4.1 Realiseren van impulsen gezonde leefomgeving
		3.4.2 Verbeteren luchtkwaliteit naar WHO-advieswaarden
		3.4.3 Verminderen geluidsbelaste woningen en beschermen stiltegebieden
		3.4.4 Beperken overlast vliegverkeer
		3.4.5 Waarborgen externe veiligheid
		3.4.6 Bijdragen aan duurzame gebiedsontwikkeling
		3.4.7 Opdrachtgeven VTH aan uitvoeringsdiensten

3.1 Waarborgen waterveiligheid en klimaatadaptatie

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2020

Nederland is een laaggelegen land, dat kwetsbaar is voor overstromingen en veranderingen van het klimaat. Het grootste deel van onze provincie ligt in overstroombaar gebied. Voor een goed leef- en vestigingsklimaat is het van belang dat wij ons beschermen tegen hoogwater, zorgen voor voldoende zoetwater en de gevolgen van wateroverlast en hittestress beperken. Voor de bescherming tegen hoogwater werken wij vanuit de drie lagen ten bate van veiligheid; preventie (laag 1), een robuuste ruimtelijke inrichting (laag 2) en een adequate rampenbeheersing (laag 3).

Het coalitieakkoord leidt tot de volgende nieuwe of geïntensiverde beleidsvelden:

- Het programma Mooie en Veilige Dijken wordt geïntensiveerd. De komende jaren komen steeds meer trajecten van de Nederrijn- en Lekdijk in het proces om tot planvorming te komen ten behoeve van dijkversterking.
- Voor klimaatadaptatie wordt nieuw beleid gemaakt en een programma opgezet. Klimaatadaptatie is opgenomen in de tabel met 'Nader uit te werken voorstellen'.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Waarborgen waterveiligheid en klimaatadaptatie	Rekening 2019	Primaire Bijgestelde begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Vershil
Personeelslasten	353	575	619	593	26
Materiële lasten	291	681	2.295	1.812	482
Totaal Lasten	644	1.256	2.914	2.406	508
Baten	-130	0	-850	-852	2
Totaal Baten	-130	0	-850	-852	2
Saldo van baten en lasten	515	1.256	2.064	1.554	510

Indicatoren

Naam indicator	Omschrijving	Streef-waarde	2019 realisatie	2020 begroot	2020 realisatie
Veiligheid regionale waterkeringen	Percentage regionale waterkeringen dat aan de veiligheidsnorm voldoet.	100%	84%	90%	n.n.b.

Voor het jaar 2019 was begroot dat 85% van de regionale waterkeringen voldoet aan de veiligheidsnorm. De realisatie in 2019 is uitgekomen op 84%. Dit komt omdat de provincie er kilometers bij heeft gekregen van Vijfheerenlanden en door het afwaarderen van de C-keringen.

In de jaarrekening 2020 was realisatie 2020 nog niet bekend. Dit komt omdat de voortgangsrapportages regionale waterkeringen over het jaar 2020 nog niet allemaal bestuurlijk zijn opgeleverd door de waterschappen. In 2021 worden deze opgeleverd.

Meerjarendoelen

3.1.1 Toezicht houden op waterschappen veilige waterkeringen

Toelichting op meerjarendoel

Wij hebben regionale waterkeringen aangewezen en genormeerd in de waterverordeningen. Daarbij hebben wij afspraken gemaakt wanneer deze keringen getoetst en op orde moeten zijn. De vier Utrechtse waterschappen hebben in 2020 gerapporteerd over de voortgang over het jaar 2019. Wij hebben ingestemd met deze rapportages.

- In 2019 heeft HDSR in totaal 8,2 km regionale waterkering op orde gebracht. In de provincie Utrecht voldoet 87% van de regionale waterkeringen aan de norm. In onze provincie is 211 km voldoende, 4 km is nog niet van een oordeel voorzien en 26 km voldeed niet.
- WSVV heeft in 2019 de Maatpolderkade over 8,5 km op orde gebracht en voldoet daarmee aan de gestelde veiligheidsnorm. Het voltooiën van deze versterking is een mijlpaal voor het waterschap omdat daarmee alle regionale waterkeringen in het beheergebied van Vallei en Veluwe voldoen aan de veiligheidsnormen.
- In 2019 heeft het WSRL 5,1 km op orde gebracht. In de provincie Utrecht is momenteel 28,8 km voldoende, voor 1,3 km is nog nader onderzoek nodig en 14,2 km voldeed niet.
- In 2019 heeft AGV 19 km op orde gebracht. In de provincie Utrecht is momenteel 173 km voldoende, voor 22 km is nog nader onderzoek nodig en 19 km voldeed niet.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none">• Er hebben 4 toezichthouders overleggen plaatsgevonden over veilige waterkeringen, waarin we afspraken toetsen en voortgangsrapportages bespreken.		In de watterapportage hebben de waterschappen gerapporteerd over de voortgang van de verbeteropgaven en toetsing in het jaar 2019. De provincie heeft ingestemd met de voortgangsrapportages regionale waterkeringen.

3.1.2 Meenemen kansrijke meekoppelkansen dijkversterking

Toelichting op meerjarendoel

In 2020 zijn 5 dijkversterkingstrajecten zijn in de verkenningsfase ingegaan. Dat zijn: Wijk bij Duurstede-Amerongen, Culemborgse Veer -Beatrix Sluizen, Salmsteke- Schoonhoven, Streefkerk Ameide Fort Everdingen (SAFE) en de Grebbedijk.

Eén project is al in de planfase: Salmsteke

De waterschappen zijn initiatiefnemer van deze projecten. Wij leveren een bijdrage aan de totstandkoming van het voorkeursalternatief voor de dijkversterking en gebiedsopgaven. Dat doen we via het in 2020 vastgestelde programma Mooie en Veilige dijken. Voorbeelden van de gebiedsopgaven zijn: verbetering van de verkeersveiligheid, verbetering recreatief mede gebruik, natuurontwikkeling en beleefbaar maken van cultuur-historische objecten, bijvoorbeeld de Nieuwe Hollandse waterlinie. Wij leveren een financiële bijdrage aan planvorming en realisatie bij Salmsteke. Samen met onze partners zorgen we hier onder andere voor mooie natuur en veilig zwemwater in de uiterwaarden.

In het gebied Vijfheerenlanden is waterschap Rivierenland gestart met de verkenning van de dijkversterking Streefkerk Ameide Fort Everdingen (SAFE).

De scope en de planning van dit project zijn in kaart gebracht. De verkenningfase loopt tot eind 2021. Wij zijn zowel ambtelijk als bestuurlijk betrokken bij dit project.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none"> • Er zijn minimaal 4 gebiedstrajecten rond dijkversterking gestart, waaraan de provincie een procesmatige en/of inhoudelijke bijdrage levert. 	●	Wij leveren een inhoudelijke en procesmatige bijdrage aan 6 dijkversterkingsprojecten en bijbehorende gebiedsopgaven.
<ul style="list-style-type: none"> • Voor het gedeelte Vijfheerenlanden is de opgave en de planning in kaart. 	●	De opgave en planning voor het project Streefkerk-Ameide-Fort Everdingen (SAFE) is in kaart. Wij zijn zowel ambtelijk als bestuurlijk betrokken bij dit project.

3.1.3 Voorbereiden op gevolgen overstromingen

Toelichting op meerjarendoel

Naast sterke dijken is het van groot belang dat we voorbereid zijn op de mogelijke gevolgen van overstromingen. Een overstroming is immers nooit helemaal uit te sluiten. Het plan van aanpak voor gevolgbeperking overstromingen krijgt invulling in samenwerking met de veiligheidsregio, waterschappen en gemeenten. De impact van overstromingen op vitale en kwetsbare objecten is in kaart gebracht. We zijn met een proces bezig om het thema gevolgbeperking overstromingen te borgen in RO-beleid van gemeenten.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none"> • Het plan van aanpak voor gevolgenbeperking overstroming, opgesteld in samenwerking met veiligheidsregio, waterschappen en gemeenten, wordt door de partners in uitvoering gebracht. 	●	De impact van overstromingen op vitale en kwetsbare objecten is in kaart gebracht. Ook is er een regionale bijeenkomst georganiseerd. Zo willen we het bewustzijn van onze partners vergroten over de gevolgen van overstromingen. De hieruit opgehaalde ambities zijn vertaald in de regionale adaptatiestrategie in samenhang met de klimaatthema's hitte, droogte, overlast.

3.1.4 Aanpakken fysieke leefomgeving voor klimaatadaptatie

Toelichting op meerjarendoel

In september 2020 heeft Provinciale Staten het programma Klimaatadaptatie “Op weg naar een klimaatbestendig Utrecht” vastgesteld. Met dit programma geven we onze inzet aan voor de ambitie uit onze omgevingsvisie gericht op een klimaatbestendige leefomgeving. Centraal staat het bevorderen van bewustwording en gedragsverandering, ondersteunen van concrete maatregelen, het verankeren van klimaatadaptatie in het eigen beleid en samenwerking met andere partijen, zoals gemeenten en waterschappen. Ook wordt gewerkt aan het vullen van kennisgaten en het opzetten van een inzichtelijk monitoringssysteem om de voortgang goed in beeld te brengen.

In de werkregio Water en Klimaat en de werkregio Vallei en Veluwe zijn regionale adaptatiestrategieën gerealiseerd.

Daarmee wordt een groot deel van de provincie Utrecht afgedekt. Voor de twee andere regio's waar de provincie bij betrokken is, geldt dat in 2021 adaptatiestrategieën worden gerealiseerd.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none">In alle vier de werkregio's is een regionale adaptatie strategie opgesteld vanuit de risico's, kansen en dialogen.		De twee werkregio's Netwerk Water en Klimaat en Vallei en Eem hebben in 2020 een regionale adaptatie strategie opgesteld. Voor de twee werkregio's Amstel Gooi en Vecht en Alblasserwaard-Vijfheerenlanden geldt dat zij, mede vanwege de corona-crisis, later van start zijn gegaan. Inmiddels zijn de risicodialogen wel gestart en zullen in 2021 ook in deze twee werkregio's regionale adaptatiestrategieën worden opgeleverd.
<ul style="list-style-type: none">Een ambitieus (aanjaag) provinciaal programma Klimaatadaptatie met o.a. een stimuleringsaanpak ruimtelijke adaptatie.		In september 2020 heeft Provinciale Staten het programma Klimaatadaptatie vastgesteld. Uitwerking en uitvoering is in volle gang.
<ul style="list-style-type: none">Klimaatadaptatie opgenomen in de Omgevingsvisie.		In de omgevingsvisie is klimaatadaptatie op vele plekken verankerd.

3.2 Zorgdragen goede zoetwatervoorziening en kwaliteit oppervlaktewater

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2020

Schoon en voldoende oppervlaktewater zijn essentiële factoren voor een economische en maatschappelijke ontwikkeling naar een gezonde en duurzame leefomgeving, voor nu en in de toekomst. We werken aan een duurzame en doelmatige zoetwatervoorziening voor de verschillende functies in onze provincie, vooral drinkwater, landbouw en natuur. In 2020 blijven we werken aan de verbetering van de kwaliteit van het Utrechtse oppervlaktewater via verschillende sporen. Naast het inzetten op de doelen binnen de Kaderrichtlijn Water (KRW) hebben we ook oog voor nieuwe uitdagingen als opkomende stoffen en medicijnresten.

Het coalitieakkoord leidt tot de volgende nieuwe of geïntensiverde beleidsvelden:

- Zoals in het coalitieakkoord aangegeven, willen we in de laatste planperiode van het traject van de Europese KaderRichtlijn Water (tot 2027) met onze partners de geformuleerde ambitieuze doelen bereiken. We doen dit binnen de bestaande kaders.
- De inzet op bodemdaling wordt geïntensiveerd. Deze wordt in samenhang met de aanpak in het veenweidegebied en de samenwerkingsagenda landbouw opgepakt. De cofinanciering Veenweide Klimaatakkoord, die gericht is op de aanpak van bodemdaling, is opgenomen in de tabel met 'Nader uit te werken voorstellen'.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Zorgdragen goede zoetwatervoorziening en kwaliteit oppervlaktewater	Rekening 2019	Primaire Bijgestelde begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Verschil
Personeelslasten	128	19	21	20	1
Materiële lasten	2.214	5.995	3.761	1.996	1.765
Totaal Lasten	2.342	6.014	3.782	2.016	1.766
Baten	-2.039	-1.334	-1.585	-1.523	-62
Totaal Baten	-2.039	-1.334	-1.585	-1.523	-62
Saldo van baten en lasten	303	4.680	2.197	493	1.704

Indicatoren

Naam indicator	Omschrijving	Streef-waarde	2019 realisatie	2020 begroot	2020 realisatie
Waterkwaliteit (oppervlaktewater)	Percentage van de waterlichamen met een goede ecologische kwaliteit.	100% in 2027			
(verplichte BBV-indicator)					

* Deze indicator is in opdracht van het rijk ingevoerd, maar het blijkt dat tot nu toe geen van de provincies in staat is geweest de indicator voor waterkwaliteit verder uit te werken en vast te stellen. Dit is geen probleem omdat de Kaderrichtlijn Water-rapportages de voortgang weergeven op maatregelen niveau.

Meerjarendoelen

3.2.1 Verbeteren kwaliteit oppervlaktewater

Toelichting op meerjarendoel

Kaderrichtlijn Water (KRW)

Samen met de waterschappen en andere partijen is gewerkt aan het bepalen van de doelen en maatregelen voor het nieuwe stroomgebiedbeheerplan. Daarmee is de basis gelegd voor de nieuwe en laatste planperiode voor de kaderrichtlijn Water. De doelen en maatregelen zijn opgenomen in ons concept waterprogramma. Ze zijn ook opgenomen in de concept waterprogramma's van de waterschappen. Die zullen in 2021 de besluitvormingsprocedure in gaan.

De minister van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) heeft de definitieve vaststelling van het stroomgebiedbeheerplan uitgesteld tot maart 2022 (in plaats van januari 2022). Dat heeft ze gedaan vanwege de coronacrisis en het uitstel van de invoering van de Omgevingswet. Voor alle in ontwikkeling zijnde waterplannen is de planning hierop aangepast. De opstelling van het Bodem- en waterprogramma 2022-2027 waar de KRW- onderdelen in worden verankerd, is in 2020 gestart. Ze zal volgens de huidige planning dus begin 2022 definitief worden vastgesteld. PS is op verschillende momenten betrokken bij deze ontwikkeling en de nog te nemen besluiten.

De financiële bijdrage aan de waterschappen voor het subsidiëren van maatregelen door de landbouwsector is ook in 2020 voortgezet.

Dat hebben we gedaan als uitvoering van de motie 27 uit 2017 (PS 2018). Het agrarisch natuur- en waterbeheer is in 2020 voortgezet volgens plan.

Overig water

Met de waterschappen hebben we afspraken om te komen tot regionale doelen voor het overig water. In lijn daarvan hebben we samen gewerkt aan de concretisering van de biologische kwaliteit voor de overige wateren (niet-KRW). Elk waterschap heeft voor haar gebied een eigen aanpak gekozen. In het nieuwe Bodem- en waterprogramma 2022-2027 worden deze kwaliteitsdoelen van de overige wateren opgenomen. Ook de waterparels worden op kaart weergegeven.

Medicijnresten en microplastics

De aanpak voor medicijnresten en nieuwe stoffen in ons oppervlaktewater is in 2020 gecontinueerd. Wij nemen onder andere deel aan een onderzoek door drinkwaterbedrijf Oasen in de buurt van Woerden. Het beleid voor opkomende stoffen is geformuleerd in het nieuwe Bodem- en waterprogramma 2022-2027. We hebben een link gelegd met het toekomstige programma Gezond en Veilig provincie Utrecht voor Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS).

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none">De concept doelen voor het derde stroomgebiedbeheerplan zijn in concept vastgesteld.		De waterschappen hebben de doelaflading uitgevoerd volgens de KRW-methodiek. Ze hebben haar aangeleverd om te worden vastgelegd in het Bodem- en waterprogramma 2022-2027. In verband met uitstel van de vaststelling van het SGBP worden de conceptdoelen in 2021 vastgesteld

<ul style="list-style-type: none"> • Tenminste voor één waterschap de doelen voor de overige wateren opstellen en vastleggen in het concept regionaal waterprogramma. 		<p>Alle vier Utrechtse waterschappen hebben voor het nieuwe Bodem- en waterprogramma 2022-2027 de begrenzings- en biologische doelen aangeleverd voor het overige water.</p>
--	---	--

3.2.2 Zoetwatervoorziening op orde krijgen en houden

Toelichting op meerjarendoel

Bodemdaling is al lang een probleem in veengebieden. In de Utrechtse veenweiden ligt de grootte van de bodemdaling veelal tussen 0,5 en 1 cm per jaar. In de agrarische gebieden leidt de zakkende veenbodem (in de toekomst) tot hoge kosten voor het waterbeheer. Daarnaast komen bij oxidatie van de veenbodem ook broeikasgassen vrij (meestal CO₂). Dat draagt bij aan de klimaatverandering. In het Klimaatakkoord is daarom de doelstelling opgenomen dat de veenweidegebieden uiterlijk in 2030 gezamenlijk een reductie in jaarlijkse broeikasgassenuitstoot moeten hebben behaald van 1 Mton CO₂-eq. De provincies hebben daarbij de opdracht om via een Regionale Veenweiden Strategie (RVS) aan te geven hoe deze doelstelling uit het Klimaatakkoord te realiseren. De RVS is een strategie voor de middellange termijn, bedoeld om de koers uit te zetten voor de komende 10 jaar met een doorkijk naar 2050. In 2020 hebben wij, in nauwe samenwerking met waterschappen en gemeenten, een begin gemaakt met het opstellen van de Utrechtse RVS (vaststelling eind 2021).

Bodemdaling is een integraal vraagstuk waarin ook andere opgaven, zoals natuur- en wateropgaven, verduurzaming van de landbouw en energieopgaven een rol spelen. Er is ook een nauwe samenhang met het stikstofdossier. Het Rijk heeft voor de eerste paar jaar middelen beschikbaar gesteld: de zogenaamde 'Impulsgelden veenweiden' (voor Utrecht € 18 miljoen). Deze kunnen via gebiedsprocessen worden ingezet voor een mix aan maatregelen om de bodemdaling te remmen. Het Programma Aanpak Veenweiden (PAV), uitgevoerd door de gebiedscommissie Utrecht-West, is in 2019 afgerond en in 2020 geëvalueerd. Lopende en nieuwe activiteiten op het gebied van een reductie van CO₂-emissie uit de veenbodems/afremmen bodemdaling vinden binnen de provinciale organisatie plaats vanuit het programma 'Toekomstperspectief veenweiden'. Dat is in 2020 nieuw ingesteld. De basis voor dit nieuwe programma is het 'Uitvoeringsprogramma bodemdaling provincie Utrecht 2020-2023', vastgesteld door PS op 30 september 2020. Dit uitvoeringsprogramma rust op vier pijlers: 1) kennisontwikkeling, 2) stimulering en regelgeving, 3) bewustwording en samenwerking en 4) gebiedsprocessen. In samenhang hiermee is in 2020 begonnen met het opstellen van een nieuwe 'subsidieverordening bodemdaling'. Vaststelling hiervan wordt voorzien najaar 2021. Afgelopen jaren zijn diverse gebiedsprocessen gestart waarin veenweideninfiltratiesystemen (onderwaterdrainage) als maatregel tegen bodemdaling wordt toegepast. Deze projecten zetten we door en we leren ervan voor de toepassing in andere gebieden. Naast gebiedsprocessen werken we ook aan kennisontwikkeling en kennisdeling. Onder andere door samenwerking met landelijke monitoring- en onderzoekstrajecten (NOBV, KKB) en via projecten. Begin 2020 is opnieuw aan een jonge melkveehouder uit het veenweidegebied een Nuffield Scholarship toegekend. Helaas heeft de wereldwijde COVID-19-pandemie de mogelijkheden voor de invulling tot nu toe beperkt.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none"> • Er zijn diverse innovaties op het gebied van bodemdaling geïnitieerd. 		<p>Er zijn diverse innovaties op het gebied van bodemdaling geïnitieerd. Veel innovaties zijn gestart voor 2020, via het programma Aanpak veenweiden. In 2020 liepen veel ervan door. In 2020 zijn gestart:</p> <ul style="list-style-type: none"> • experiment met bio-afbreekbare drains in gebiedsproces Kortrijk-Portengen • hoogwaterboerderij als project uit de Regiodeal

<ul style="list-style-type: none"> • Er is een integraal uitvoeringsprogramma bodemdaling opgesteld. 		<p>Er is een integraal uitvoeringsprogramma bodemdaling opgesteld. PS hebben op 30 september het 'Uitvoeringsprogramma bodemdaling provincie Utrecht 2020-2023' vastgesteld.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Bestaande projecten lopen door en nieuwe projecten zijn gestart, beide met toepassing van maatregelen tegen bodemdaling. 		<p>Projecten die lopen zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nationale kennisontwikkeling met testsites in het Groene Hart - vernieuwd ondernemerschap voor agrarische bedrijven - bijdrage aan klimaatmaatregelen en CO2-reductie

3.3 Zorgen voor een robuust bodem- en grondwatersysteem

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2020

Het bodem- en watersysteem vormt de natuurlijke basis voor de ontwikkelingen in onze provincie. Daarom werken we aan duurzame en robuuste bodem- en watersystemen. Het bodem- en watersysteem staat onder druk door de opeenstapeling van gebruikseffecten en nieuwe ontwikkelingen.

Door functies en gebruik te combineren kunnen we het bodem- en watersysteem optimaal en duurzaam benutten. We willen voorkomen dat de kwaliteit van bodem- en water door onomkeerbare keuzes te veel onder druk komt te staan.

Dat willen we op deze manier bereiken:

- Wij willen de toenemende drinkwatervraag voor de groeiende bevolking in Utrecht accommoderen.
- Wij willen de energie die het bodem en watersysteem kan bieden zo veel mogelijk verantwoord en veilig benutten.
- In 2027 willen wij voldoen aan de doelen van de Kaderrichtlijn Water voor de kwaliteit van grondwater.
- Wij willen voldoende buffer in het bodem- en watersysteem hebben voor droge en natte perioden.

Het gebruik van de bodem, het water en de ondergrond moet veilig en duurzaam zijn. Ook toekomstige generaties moeten gebruik kunnen maken van de waarden die dit systeem te bieden heeft. Daarom letten wij bij nieuwe ontwikkelingen vanaf het begin op het bodem- en watersysteem: de potenties van het systeem, de voorwaarden om het systeem duurzaam en robuust te houden en de gevolgen van nieuwe ontwikkelingen op de bodem en het (grond-)watersysteem.

Het coalitieakkoord leidt tot de volgende nieuwe of geïntensiverde beleidsvelden:

Het nieuwe programma Energietransitie leidt tot een intensivering van de reguliere werkzaamheden voor energie uit de ondergrond, zoals vergunningen voor warmte- koudeopslag en inzet voor zoekgebieden voor aardwarmte.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Zorgen voor een robuust bodem- en grondwatersysteem	Rekening 2019	Primaire Bijgestelde begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Vershil
Personeelslasten	1.287	1.374	1.593	1.410	183
Materiële lasten	1.643	3.633	6.466	2.463	4.003
Totaal Lasten	2.930	5.007	8.059	3.873	4.186
Baten	-2.551	-2.756	-60	-89	29
Totaal Baten	-2.551	-2.756	-60	-89	29
Saldo van baten en lasten	379	2.251	7.999	3.784	4.215

Indicatoren					
Naam indicator	Omschrijving	Streef- waarde	2019 realisatie	2020 begroot	2020 realisatie
Waterkwantiteit	Aantal TOP-lijst gebieden waar de verdroging is opgelost (cumulatief)	12 TOP	10 TOP	12 TOP	10
		19 SUB	14 SUB	19 SUB	14
		TOP	TOP	TOP	

Meerjarendoelen

3.3.1 Verbeteren en monitoren bodem- en grondwaterkwaliteit

Toelichting op meerjarendoel

Uitvoeringsprogramma KRW-grondwater (2014-2021)

In 2019 is begonnen met het formuleren van maatregelen, samen met de gebiedspartners, om de nog terealiseren opgave van de (KRW)doelen aan te pakken. De maatregelen zijn opgenomen in het ontwerp Bodem en Water programma.

Het betreft onder andere maatregelen:

- Om de drinkwaterwinningen duurzaam te beschermen en de drinkwatervoorziening duurzaam veilig te stellen.
- Om invulling te geven aan de veranderende provinciale rol als gevolg van het wegvallen van de Wet bodembescherming

Aanvullend bodemonderzoek nabij drinkwaterwinningen

Vooruitlopend op het nieuwe uitvoeringsprogramma Drinkwater zijn in 2020 enkele aanvullende onderzoeken naar mogelijke grondwaterverontreinigingen uitgevoerd. Er is op 11 locaties aanvullend onderzoek uitgevoerd. 7 locaties waren in de gemeente Woerden. Daar stellen we momenteel samen met de gemeente en het waterschap een gebiedsaanpak op.

Nieuwe stoffen in (grond)water.

We hebben in 2020 de kwaliteit van het freatisch grondwater gemeten. Naast nutriënten en metalen, zijn gewasbeschermingsmiddelen, geneesmiddelen en PFAS-stoffen geanalyseerd. De resultaten zijn gepubliceerd op onze website.

Programma Uitvoering Bodemconvenant (2016-2020)

Het programma Uitvoering Bodemconvenant is door Gedeputeerde Staten op 15 september 2020 met een jaar verlengd. Dat hebben ze gedaan in verband met het uitstellen van de omgevingswet en het nog een jaar langer bestaan van de Wet bodembescherming.

Voor het Provinciaal Uitvoeringsprogramma Bodemconvenant staat een bedrag begroot van € 3.399.000

Bij aanvang van het programma in 2016 is het toegekende bedrag voor 2016-2020 van het Rijk in 5 gelijke delen op de begroting gezet. Het programma gaat formeel het laatste jaar in. Bij de zomernota heeft er een onttrekking uit de reserve plaatsgevonden van € 4.452.000. Dit bedrag is besteed aan onder andere:

- extra onderzoek naar potentiële spoedlocaties (locaties met risico's). Deze moeten beheerst zijn voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet.
- onderzoek en sanering van een nieuw ontdekte grote saneringslocatie in Cothen
- een aangetroffen drugsfabriek in Overberg
- procesgeld en opdracht aan de RUD om taken en dossiers over te dragen van ons aan de gemeenten die onder de Omgevingswet bevoegd gezag worden. Daaronder valt onder andere het op orde krijgen en digitaliseren van de bodemdossiers

- extra inhuur om in het laatste jaar van het programma de werkzaamheden te versnellen
- Er is een onderbesteding omdat een aantal saneringen nog moeten worden aanbesteed. Ook speelt mee dat er minder subsidies door gemeenten, bedrijven particulieren zijn aangevraagd.

Behoud en versterken van aardkundige waarde

In 2020 is de aandacht uitgegaan naar de bescherming van de aardkundige waarden. In veel ruimtelijke ontwikkelingen zijn de aardkundige waarden ingebracht als provinciaal belang. Daarnaast is gewerkt aan het vastleggen van het beleid voor aardkundige waarden in het in 2021 vast te stellen provinciale beleid. De Stichting Geopark Heuvelrug, Gooi en Vecht is in 2020 ondersteund bij het onder de aandacht brengen van aardkundige waarden. Hierbij staat de rol van het water bij het ontstaan van het landschap van de provincie centraal.

Mede als gevolg van de coronacrisis is in 2020 geen nieuw aardkundig monument benoemd.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
• Geplande maatregelen voor 2020 uit het Uitvoeringsprogramma Drinkwater provincie Utrecht 2014-2021 zijn uitgevoerd.		
• Er is een uitvoeringsprogramma opgesteld voor alle 25 kwetsbare en niet-kwetsbare winningen.		
• Aanvullend bodemonderzoek bij 2 locaties nabij drinkwaterwinningen		
• Het Programma Uitvoering Bodemconvenant 2016 t/m 2020 is in uitvoering met als belangrijkste doel het saneren van de 42 resterende spoedlocaties met risico's voor mens, milieu en verspreiding naar het grondwater.		
• Er is een nieuw aardkundig monument benoemd.		Mede als gevolg van de corona-crisis is in 2020 geen nieuw aardkundig monument benoemd.

3.3.2 Benutten energie uit ondergrond

Toelichting op meerjarendoel

Ook in 2020 is bijgedragen aan de opgave Energietransitie (programma 4) voor het veilig en verantwoord benutten van de ondergrond voor duurzame energie. Hierbij hebben we ook gezorgd voor een goede afstemming met andere thema's over de ondergrond. Bijvoorbeeld grondwater voor drinkwater en andere lokale en regionale belangen. Dit hebben we gedaan door onder andere:

- mee te denken over bodemenergieplannen van de gemeenten Woerden en Utrecht. Deze plannen worden begin 2021 door de gemeenteraden vastgesteld. De hieruit volgende beleidsregels zullen in 2021 door GS worden vastgesteld als kader voor vergunningverlening voor open bodemenergiesystemen (WKO);
- het uitbrengen van twee adviezen op vergunningaanvragen aardwarmte in het kader van de Mijnbouwwet in samenwerking met gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven;

- te participeren in en bij te dragen aan onderzoeksprojecten. Die gaan onder andere over het intensiveren van het gebruik van de ondergrond van bodemenergie, potentie van aardwarmte en risico's van bodemenergie en aardwarmte;
- kennis te ontwikkelen en uit te wisselen over veilige en verantwoorde ontwikkeling van ondiepe bodemenergie en aardwarmte. We hebben die kennis uitgewisseld met onze regionale samenwerkingspartners, met andere provincies en het Rijk.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none"> • Er zijn beleidsregels opgesteld over bodemenergie op basis van 2 masterplannen bodemenergie. 		<p>Er is meegedacht over bodemenergieplannen van de gemeenten Woerden en Utrecht. Deze plannen worden begin 2021 door de gemeenteraden vastgesteld. De hieruit volgende beleidsregels zullen in 2021 door GS worden vastgesteld</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Er is een bijdrage geleverd aan het stimuleren van verkenningen en kennisontwikkeling van nieuwe kansen voor energie uit oppervlaktewater, ondiepe bodemenergie en aardwarmte. 		<p>Door te participeren in en een bijdrage te leveren aan onderzoeken, kennisontwikkeling en kennisdeling hebben wij nieuwe kansen voor ondiepe bodemenergie en aardwarmte gestimuleerd.</p>

3.3.3 Zorgen voor voldoende grond- en drinkwater

Toelichting op meerjarendoel

Het zorgen voor een duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening is een wettelijke verantwoordelijkheid van drinkwaterbedrijven en provincies. Door toenemende bevolkingsgroei in de provincie Utrecht neemt de drinkwatervraag toe. In 2019 heeft Provinciale Staten de lange termijnstrategie voor de Vitens waterwinningen vastgesteld. In 2020 hebben we uitvoering gegeven aan de drinkwaterstrategie. In 2020 starten we samen met drinkwaterbedrijf Oasen een onderzoek of op basis van hun drinkwaterscenario een strategie voor hun winningen in de provincie Utrecht nodig is.

Naast het zoeken naar uitbreiding van bestaande winningen en nieuwe winlocaties zetten we in op waterbesparing. Of hier focus aan te brengen maken we een projectplan Waterbesparing. Door de werkdruk, als gevolg van de corona crisis is dit nog niet gedaan. Wel heeft de provincie in 2020 via huis-aan-huisbladen inwoners gevraagd zuinig te zijn met water. Ook hebben we de communicatiecampagne 'zuinig met water' van Vitens ondersteund.

Voldoende grondwater is behalve voor drinkwater ook nodig in verdrogingsgevoelige natuurgebieden. In 2020 hebben we samen met onze partners de Blauwe Agenda Utrechtse Heuvelrug vastgesteld. De komende jaren werken we de visie verder uit, werken we aan bewustwording en voeren we concrete maatregelen uit.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none"> Vaststellen van aanvullende maatregelen voor verdrogingsgevoelige gebieden. 		<p>Op 29 september 2020 heeft GS de rapportage 'evaluatie verdroging 2020' vastgesteld. Hieruit blijkt dat in veel natuurgebieden herstel is gerealiseerd, maar ook dat er in meerdere gebieden nog een restopgave is. In enkele gebieden zijn aanvullende lokale maatregelen mogelijk. Voor verder herstel is voor sommige gebieden verbetering nodig van het omliggende watersysteem op regionaal niveau. We starten in 2021 met het opstellen van een plan van aanpak. Dit doen wij samen met de bij de verdrogingsaanpak betrokken gebiedspartijen. In dit plan brengen wij lokale maatregelen in beeld. Ook verkennen we regionale maatregelen voor gebieden in het Natuur Netwerk Nederland (NNN), waaronder Natura 2000-gebieden.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Samen met partners stellen we de Blauwe Agenda vast. Deze bevat een visie die bestaat uit gezamenlijke korte en langere termijn doelen, concrete maatregelen, onderzoeksvragen, financiering. 		<p>Op 12 mei 2020 hebben GS besloten om de samenwerkingsovereenkomst voor de Blauwe Agenda aan te gaan.</p>
<ul style="list-style-type: none"> We werken aan de uitvoering realisatieprogramma Vitens. 		<p>In 2020 hebben we samen met Vitens uitvoering gegeven aan de drinkwaterstrategie. Onderdeel hiervan is de uitwerking van een adaptieve strategie voor de strategische grondwatervoorraad. Deze strategie gaat onderdeel uitmaken van het Bodem en Water programma.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Opstarten strategie winningen Oasen (Vijfheerenlanden). 		<p>Samen met Oasen hebben we een verkenning uitgevoerd naar uitbreiding van de wincapaciteit in de regio Vianen.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Projectplan waterbesparing. 		<p>We hebben nog geen projectplan Waterbesparing. Wel heeft de provincie in 2020 via huis-aan-huisbladen inwoners gevraagd zuinig te zijn met water en heeft de provincie de communicatiecampagne 'zuinig met water' van Vitens ondersteund.</p>

3.3.4 Vormgeven duurzame gebiedsgerichte aanpak bodem en ondergrond

Toelichting op meerjarendoel

Het bodem- en grondwatersysteem speelt bij steeds meer maatschappelijke opgaven een rol. Gebruik van het systeem kan invloed hebben op het bodem- en watersysteem zelf en op ander gebruik. De diepte waarop activiteiten en eventuele effecten plaatsvinden, speelt daarbij een belangrijke rol.

In 2020 zijn twee pilots om de ondergrond en het gebruik daarvan 3-dimensionaal in beeld te brengen afgerond

In één van de pilotgebieden worden de resultaten gebruikt voor verdere verkenning naar mogelijkheden. Het gaat om mogelijkheden die zoveel mogelijk ruimte in de ondergrond bieden voor de energietransitie in combinatie met voldoende bescherming van de drinkwaterwinning. Deze verkenning doen we in samenwerking met gemeente, waterschap en drinkwaterbedrijf. De verkenning is medio 2021 afgerond.

Er is een nieuwe illustratie van het bodem- en watersysteem en de ondergrond van de provincie Utrecht gemaakt

Deze illustratie wordt gebruikt in de provinciale omgevingsvisie en het nieuwe bodem- en waterprogramma. De illustratie laat zien dat het bodem- en watersysteem en de ondergrond op veel verschillende manieren op verschillende dieptes wordt gebruikt. Ze laat ook zien dat het druk is in de Utrechtse ondergrond.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
• Er zijn twee pilots afgerond en er is besloten over vervolg.		De twee pilots zijn afgerond en in 1 pilotgebied is een vervolgtraject gestart.

3.4 Bijdragen aan gezonde en veilige leefomgeving

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2020

We intensiveren op het gebied van Gezonde Leefomgeving door het aanjaagprogramma om te zetten in een nieuw programma. Een fijne en gezonde leefomgeving is een van de speerpunten van het nieuwe coalitieakkoord. Om een bijdrage te leveren aan gezond leven in een stedelijke regio wordt het programma gezonde leefomgeving geïntensiveerd. Gezondheid staat centraal in ons omgevingsbeleid, in gebiedsontwikkelingen en in mobiliteitsbeleid. De WHO-normen voor lucht en geluid hanteren we daarbij als streefwaarden.

Gezondheid wordt hiermee een integraal onderdeel van provinciaal beleid en gemeenten worden ondersteund om gezondheid op te nemen in hun beleidsvoornemens. Tevens worden door middel van innovaties inwoners aangemoedigd om zich gezonder te gedragen.

In de ambities voor 2023 in het coalitieakkoord (gezonde economie) staat dat we inspelen op regiodeal Utrecht-Amersfoort die het rijk in verschillende tranches voorbereidt en vormgeeft.

Op 9 september 2019 is door het ministerie van LNV de derde tranche regiodeals opengesteld. Er kunnen tot 1 december 2019 voorstellen worden ingediend waarbij 'brede welvaart' het kernbegrip is. Samen met de regio en in overleg met de ministeries LNV en EZK wordt een voorstel gemaakt. Indien het rijk middelen beschikbaar stelt voor de regio is 50% regionale cofinanciering nodig. Een deel van de benodigde middelen is opgenomen in deze begroting. Een ander deel moet nog worden uitgewerkt en is om die reden opgenomen in de tabel met nog nader uit te werken voorstellen.

Het coalitieakkoord leidt verder tot de volgende nieuwe of geïntensiveerde beleidsvelden:

- De kwaliteitsimpuls voor de RUD vraagt om intensivering van middelen.
- Nieuw is ook de aandacht voor hoogspanningskabels ondergronds maken en voor verwijderen van asbestdaken.

Voor beide bovenstaande punten geldt dat een deel hiervan is opgenomen in deze begroting en een ander deel nog moet worden uitgewerkt. Dat deel is opgenomen in de tabel met nog nader uit te werken voorstellen.

Verder is nieuw dat we in 2020 een sociale agenda vast stellen om veerkracht, inclusiviteit, participatie en acceptatie van kwetsbare groepen te versterken en eenzaamheid, discriminatie en laaggeletterdheid te bestrijden. Nabijheid en toegankelijkheid van onderwijs en zorg zijn essentieel. In de sociale agenda maken we concreet verbinding met alle beleidsterreinen van de provincie. Voor de provincie Utrecht betekent het dat dit (nieuwe) thema expliciet wordt gemaakt.

Eind 2019 worden de contouren en de belangrijkste aandachtspunten voorgelegd en vastgesteld, die worden gebruikt om in 2020 de sociale agenda op en vast te stellen, waarin tevens een voorstel voor eventuele financiering voor de rest van de collegeperiode is opgenomen.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Bijdragen aan gezonde en veilige leefomgeving	Rekening 2019	Primaire Bijgestelde begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Verschil
Personeelslasten	1.598	2.399	2.690	2.567	123
Materiële lasten	11.842	13.398	12.801	9.802	2.999
Totaal Lasten	13.440	15.797	15.491	12.369	3.122
Baten	-2.148	-115	-298	-344	46
Totaal Baten	-2.148	-115	-298	-344	46
Saldo van baten en lasten	11.292	15.682	15.193	12.025	3.168

Indicatoren

Naam indicator	Omschrijving	Streef- waarde	2019 realisatie	2020 begroot	2020 realisatie
Jaarplan handhaving*	Aantal ontvangen milieuklachten	600	n.v.t.	600	729
Beperking toezichtlast*	Percentage binnen de wettelijke termijn afgegeven ontheffings-/vergunningen- aanvragen	100%	n.v.t.	90%	90%
PUEV	Externe veiligheid is in alle gevallen van de ruimtelijke plannen goed verwerkt	100%	100%	95%	94%
Emissie van broeikasgassen	Totale emissie broeikasgassen (uitgedrukt in CO2-equivalent) in absolute aantallen (in tonnen uitstoot)	vermindering 2017 = 7.700.500 ton	n.v.t.	minder	betreft klimaat

* Deze indicatoren zijn vervangen door andere indicatoren die als 'beoogde resultaten' zijn gepresenteerd onder meerjarendoel 3.4.7 Opdrachtgeven VTH aan uitvoeringsdiensten.

Meerjarendoelen

3.4.1 Realiseren van impulsen gezonde leefomgeving

Toelichting op meerjarendoel

Provinciale omgevingsvisie

We hebben in 2020 het thema gezonde leefomgeving als centrale opgave in de omgevingsvisie. We zijn ook gestart met de uitwerking hiervan in een beleidsplan Gezond en veilig onder de omgevingsvisie.

Opgave Gezonde Leefomgeving: lezingen, workshops en evenementen

Via een serie lezingen bieden we een podium om inspirerende voorbeelden op het gebied van gezonde leefomgeving te delen. Om zo te laten zien wat er mogelijk is, welke uitdagingen we tegenkomen en om ervaringen te delen.

Op 16 januari 2020 organiseerden we de tweede lezing in deze reeks over 'Wijk- en dorpsgericht werken aan een gezonde leefomgeving'. Vragen die aan de orde kwamen waren:

- Hoe kun je gebiedsgericht samenwerken op het schaalniveau van de wijk en het dorp?
- Welke samenwerkingsvormen zijn er?
- En hoe maak je positieve gezondheid een substantieel onderdeel van een gebiedsgericht plan?

Op 3 december 2020 organiseerden we de derde lezing die ging over de omgevingswet en een gezonde leefomgeving. In dit lunchwebinar lieten we zien op welke manieren gezondheidsdoelen vertaald kunnen worden naar de praktijk en een plek kunnen krijgen in een omgevingsvisie.

In samenwerking met de GGD regio Utrecht organiseerden we op 30 januari voor gemeentebestuurders uit het fysieke en sociale domein het 'Kennisatelier gezonde leefomgeving, #Hoe dan?'. Aan de hand van voorbeelden uit de regio gingen de deelnemers met elkaar in gesprek over hoe gezondheid in de omgevingsvisies een plek te geven.

Topmeeting Hoog gebouw(d)

In 2020 stond de organisatie van een bestuurlijke topmeeting Hoog gebouw(d) op de agenda. Er is een bestuurlijke bijeenkomst voorbereid over de kansen en dilemma's van hoger bouwen als middel om het woningtekort op te lossen. Dat hebben we gedaan in samenwerking met een architectuurcentrum. Hoe stimuleren we dat hoogbouw aantrekkelijk en gezond is om in te wonen en te leven? Gelijktijdig is er een publicatie voorbereid met inspirerende goede voorbeelden en inzichten over hoger bouwen. De bijeenkomst en publicatie zijn door het coronavirus uitgesteld tot 2021.

<https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/28-januari-webinar-hoog-gebouwd-over-kansen-en-dilemmas-bij-hoger-bouwen>

Data- en Kennishub Gezond Stedelijk Leven en Health Hub Utrecht

Op 14 mei ondertekende gedeputeerde Van Muilekom namens de provincie Utrecht de Samenwerkingsovereenkomst van de Data- en Kennishub Gezond Stedelijk Leven. De Data- en Kennishub is een onafhankelijk en open platform van publieke en private organisaties. Daarin wordt samen met inwoners gewerkt aan oplossingen voor een gezonde stedelijke leefomgeving. Eén van de projecten die wij met partners van de Data- en Kennishub uitvoeren, is de aanpak Vitale Wijken.

Wij zijn sinds 2016 partner van de Health Hub Utrecht

Dat is een alliantie die zich inzet om onze inwoners een gezonde toekomst te kunnen bieden en om onze regio economisch te versterken. In de Health Hub Utrecht zijn wij samen met de Hogeschool Utrecht en de gemeente Utrecht trekker van het onderwerp Gezonde Leefomgeving. In 2020 hebben we een concept-jaarplan opgesteld en zijn we gestart met een regionale werkgroep. Die heeft als doel gezamenlijk een aantal projecten/living labs uit te voeren en breder te delen. Ook is het doel om (tussentijdse) onderzoeksprojecten te verspreiden en toe te passen.

Ruimte voor lopen

In 2020 zijn we samen met de Universiteit Wageningen, CROW, Wandelnet en het Ministerie I&W gestart met het walkability project. Dat is een activiteit vanuit het landelijk platform Ruimte voor Lopen. Universiteit Wageningen ontwikkelt een gebruiksvriendelijke tool die inzicht kan geven in welke buurten en rond welke OV-knooppunten de randvoorwaarden voor lopen al dan niet op orde zijn. Zo kunnen we gericht beleid voeren. In 2021 gaan we hiermee verder in de vorm van een pilot rondom OV-knooppunten. Ook hebben we in 2020 een verkenning uitgevoerd naar het lidmaatschap van de citydeal Ruimte voor Lopen.

<https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/walking-being-maakt-wandelen-vast-onderdeel-van-het-dagelijks-leven>

Stille Stad

Stille en rustige plekken zijn een essentieel onderdeel van een gezonde leefomgeving. Het aantal inwoners van de provincie Utrecht groeit echter en daarmee de druk op de openbare ruimte. Langzaam verdwijnt de balans tussen rustige plekken, plekken met reuring en de overgangsplekken tussen rust en reuring. Om beter inzicht te krijgen wanneer mensen zoeken naar stille en rustige plekken en wanneer ze er verblijven, zijn wij medefinancierder van het onderzoek De Stille Stad. De gemeente Amersfoort heeft aangeboden pilotgemeente te willen zijn in dit onderzoek.

<https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/meer-waardering-voor-stilte-stedelijk-gebied>

Internationaal

Wij zijn partner van het WHO Europe Regions for Health-netwerk. In januari 2020 organiseerde dit netwerk met het WHO European Healthy Cities Network een evenement tijdens de derde Global Ministerial Conference on Road Safety in Stockholm. Samen met de gemeente Utrecht hebben wij namens beide WHO-netwerken een verklaring uitgesproken over het belang van veilige steden en regio's voor gezonde inwoners, nu en in de toekomst.

Beoogd resultaat 2020 Programma gezonde leefomgeving	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none">In 2020 starten we met een nieuw programma gezonde leefomgeving.		In 2020 is er een start gemaakt met het maken van een nieuw programmaplan, oftewel opgaveplan. Met hulp van een adviesbureau en onze interne en externe partners hebben we het voorgaande aanjaagprogramma gezonde leefomgeving geëvalueerd, waarmee een beeld is geschetst van de opbrengsten van het aanjaagprogramma. Ook zijn de met de partners kansen en mogelijkheden voor het nieuw opgaveplan verkend.

3.4.2 Verbeteren luchtkwaliteit naar WHO-advieswaarden

Toelichting op meerjarendoel

Op 13 januari 2020 is het nationale Schone Lucht Akkoord (SLA) ondertekend door onder andere het rijk met staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat Stientje van Veldhoven en provincie Utrecht. Het SLA is een bestuurlijke overeenkomst tussen rijk, provincies en gemeenten waarin als gezamenlijk doel afgesproken is om in 2030 overal de WHO-advieswaarden voor luchtkwaliteit te bereiken. In de loop van 2020 zijn 11 provincies

aangesloten bij het Schone Lucht Akkoord en levert provincie Utrecht de bestuurder als vertegenwoordiger van de deelnemende provincies in de landelijke stuurgroep van het Schone Lucht Akkoord.

Provincie Utrecht is binnen het Schone Lucht Akkoord thematrekker op het onderwerp Internationale lobby en heeft daarmee een relevante invloedrijke positie. We werkten in 2020 mee in de voorbereidingen van een tweedaagse Clean Air Dialogue die begin 2021 plaatsvindt. Hierbij gaan bestuurders van rijk, provincie en gemeenten in overleg met de Europese Commissie over het Europese beleid op luchtkwaliteit. Provincie Utrecht neemt daarnaast deel aan alle voor onze provincie relevante themagroepen en informeert en helpt de gemeenten in de regio Utrecht die deelname aan het Schone Lucht Akkoord overwegen.

<https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/provincie-utrecht-ondertekent-schone-lucht-akkoord-voor-de-gezondheid-van-inwoners>

Jaarlijks wordt de luchtkwaliteit binnen de provincie Utrecht in beeld gebracht in een toegankelijk rapport. In het eerste kwartaal van 2020 is deze rapportage verschenen samen met de voortgangsrapportage van de Uitvoeringsagenda gezonde lucht.

De samenwerking met de regionale partners van de samenwerkingsagenda Gezonde Lucht is in 2020 voortgezet onder andere via het platform luchtkwaliteit.

<https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/rapportage-luchtkwaliteit-2018-lucht-provincie-utrecht-opnieuw-schoner>

In 2020 is vorm gegeven aan de rol van de bestuurlijke ambassadeurs voor gezonde lucht, deze rol is zichtbaar gemaakt in de ambassadeursfilm: (<https://www.youtube.com/watch?v=azydWyxS5aw>).

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none"> De helft van de maatregelen uit de uitvoeringsagenda zijn, samen met partners, uitgevoerd. 		<p>De uitvoeringsagenda Gezonde Lucht is verlengd tot het einde van de collegeperiode in 2023. In 2020 zijn concrete pilots verder gebracht:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Samen met andere provincies, gemeenten en stakeholders doen we in 2020 onderzoek naar geschikte locaties waar binnenvaartschepen schone brandstoffen kunnen laden. Dit doen we samen met de SLA-partners. Doel is verschoning van de binnenvaart. - In veel (basis)scholen is het binnenklimaat niet in orde. Nabij drukke wegen is de concentratie fijnstof zo hoog, dat het openen van ramen om te koelen de luchtkwaliteit in het klaslokaal verslechtert en het risico op gezondheidsklachten verhoogt. In 2020 loopt daarom de pilot met een nieuw luchtbehandelingssysteem in het Herman Jordan Lyceum in Zeist. https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/pilot-schoolvent-zorgt-voor-frisse-lucht-de-klas-en-minder-energieverbruik - Diverse bewonersgroepen hebben in 2020 het meten met sensoren voortgezet. Zij meten de luchtkwaliteit in hun woonomgeving. In

		<p>2020 heeft het snuffelfietsexperiment plaatsgevonden. Binnen de provincie Utrecht is met 500 snuffelfietskastjes gereden waarbij onder andere fijnstof in kaart is gebracht. Hiermee worden onder andere groene fietsroutes geïdentificeerd en is inzicht gekregen in het gebruik van fietsinfrastructuur. Er is een Summerschool georganiseerd waarin wo- en hbo-studenten de resultaten analyseerden.</p> <p>https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/summerschool-snuffelfiets-een-groot-succes</p> <ul style="list-style-type: none"> - In aanvulling op een landelijke fijnstofcampagne op middelbare scholen is in de provincie Utrecht een pilot gestart waarbij leerlingen onderzoek doen naar fijnstof. Met de scholen wordt gekeken hoe zij op een educatieve manier de fijnstofmetingen kunnen meenemen in het curriculum van hun eigen school. - Het voorlichtingsmateriaal over houtrook van het Rijk is door gemeenten binnen de provincie Utrecht geëvalueerd. De belangrijkste conclusie was dat gemeenten in het voorlichtingsmateriaal graag meer aandacht willen voor gezondheidseffecten van houtrook.
<ul style="list-style-type: none"> • De uitvoeringsagenda is geëvalueerd en waar nodig aangepast. 		<p>De uitvoeringsagenda Gezonde Lucht wordt in 2021 herijkt.</p>

3.4.3 Verminderen geluidsbelaste woningen en beschermen stiltegebieden

Toelichting op meerjarendoel

Verminderen geluidbelaste woningen

Het Actieplan omgevingslawaai wordt uitgevoerd. Bij onderhoud van provinciale wegen wordt geluidsreducerend asfalt aangebracht als dat doelmatig en technisch mogelijk is.

Beschermen stiltegebieden: Nieuwe ontwikkelingen in en rond stiltegebieden zijn getoetst aan de Provinciale Milieuverordening. Als gevolg van de coronavirus-pandemie zijn veel evenementen niet doorgegaan.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none"> • De geluidbelasting van minimaal 100 bestaande woningen is afgenomen. 		zie mobiliteit
<ul style="list-style-type: none"> • Start uitvoer Actieplan omgevingslawaai. 		Het Actieplan Omgevingslawaai wordt uitgevoerd. Zie ook rapportage bij Mobiliteit

		<p>leefbaarheid. Op provinciale wegen is in 2020 ruim 5 km geluidsreducerend asfalt aangelegd. Hiervan hebben ongeveer 250 woningen geprofiteerd. Van deze woningen hadden 102 woningen een geluidsbelasting van 61 dB of meer.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Agenda geluid is opgesteld. 		<p>Door de coronavirus-crisis was het extra lastig om met de gemeenten afspraken te maken over de inhoud van de agenda. Ook speelde onderbezetting een rol bij de vertraging in het maken van afspraken met gemeenten voor een samenwerkingagenda geluid.</p> <p>De doelstelling om in de stedelijke omgeving de (ernstige) hinder en slaapverstoring door geluid niet te laten toenemen vormt een grote uitdaging. Voor ons als provincie, maar ook voor de 26 gemeenten. Er zullen daarom innovatieve oplossingen en creativiteit nodig zijn om de kwaliteit van de woonomgeving te borgen op locaties waar dat niet voor de hand ligt.</p> <p>In de samenwerkingsagenda geluid trekken gemeenten, uitvoeringsdiensten en provincie samen op om deze doelstelling te realiseren. Het beoogde resultaat van deze agenda is om te komen tot oplossingen waarmee de bouwopgave kan worden gerealiseerd zonder dat de geluidhinder en de slaapverstoring substantieel toenemen.</p>

3.4.4 Beperken overlast vliegverkeer

Toelichting op meerjarendoel

Overvliegend vliegverkeer: Lobby richt zich met name op de inhoud van de rijksdocumenten Luchtvaartnota en de Luchtruimherziening.

Start en landingen: het gaat hier om het gebruik van niet aangewezen terreinen voor incidentele luchtvaart, zoals heliportlandingsplaatsen. Hiervoor zijn beleidsregels vastgesteld.

<https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/zorgen-over-aantasting-leefbaarheid-provincie-utrecht-door-groei-vliegverkeer>

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none"> Er is een actieve lobby "overvliegend vliegverkeer zo hoog mogelijke aan- en uitvliegroutes" 		De lobby heeft zich dit jaar voornamelijk gericht op de inhoud van de Luchtvaartnota en de Luchtruimherziening. In deze twee documenten wordt het rijksbeleid voor luchtvaart voor de komende jaren vastgelegd. In de overleggen met de minister van Infrastructuur en Milieu is de problematiek van de verder van Schiphol gelegen gebieden aan de orde gesteld. Daarnaast is in de consultatiereactie op de Luchtvaartnota ook specifiek aandacht gevraagd voor de beoordelingssystematiek van de verder weg gelegen gebieden en het overvliegen van stille- en grootschalige recreatiegebieden. Dat hebben we gedaan in overleg met de betrokken Utrechtse gemeenten.
<ul style="list-style-type: none"> Start en landingen: alleen op locaties waar de hinder voor omwonenden en natuur zo klein mogelijk is. 		Bij het beoordelen van de start en landing van de "kleine luchtvaart" zijn de beleidsregels voor tijdelijk en uitzonderlijk gebruik niet aangewezen luchtvaartterreinen provincie Utrecht gehanteerd. Dit betekent onder andere dat start- en landing in stiltegebieden en Natura 2000 gebieden niet toegestaan is.

3.4.5 Waarborgen externe veiligheid

Toelichting op meerjarendoel

We hebben een aparte verantwoording bij de jaarrekening over de resultaten van het programma Uitvoering Externe Veiligheid.

Hoogspanningskabels

We hebben met de gemeenten, Veenendaal en Nieuwegein, gesprekken gevoerd over het ondergronds brengen van hoogspanningskabels. Wij hebben hen hiervoor middelen beschikbaar gesteld. <https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/provincie-draagt-financieel-bij-aan-het-ondergronds-aanbrengen-van>

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
Nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen		
<ul style="list-style-type: none"> We streven naar een goede verwerking van externe veiligheid in alle ruimtelijke plannen, maar bij tenminste 95% van de ruimtelijke plannen is externe veiligheid goed verwerkt. 		In 2020 werd in 94% van de plannen voldaan aan de doelstelling. Een gemeente werd geadviseerd om de motivatie van het groepsrisico te verbeteren.
<ul style="list-style-type: none"> 		

<p>Veenendaal kan zich z.s.m. aanmelden bij het Rijk om de verkabeling uit te gaan voeren door een bijdrage van in totaal € 3 mln. toe te zeggen en deze gefaseerd in 2021 en 2022 beschikbaar te stellen.</p>		<p>De plannen voor het ondergronds brengen van de verkabeling zijn ingediend door Veenendaal en door ons zijn de middelen hiervoor beschikbaar gesteld.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Met drie gemeenten worden de mogelijkheden voor de realisatie van ondergrondse verkabeling onderzocht. Bij positieve uitkomst worden hiervoor middelen beschikbaar gesteld. 		<p>Gesprekken zijn gevoerd en met Veenendaal en Nieuwegein zijn concrete afspraken gemaakt. En beschikkingen verleend.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Er zijn in 2020 erfbegeleiders operationeel voor dit meerjarendoel. 		<p>De plattelandscoaches zijn vanaf 1 december 2020 operationeel. Inmiddels zijn er 50 aanmeldingen van deelnemers en zijn de eerste gesprekken gevoerd.</p> <p>De verwachting van de inzet van de plattelandscoaches is dat door het voeren van gesprekken de ondernemers worden geholpen bij het maken van keuzes over asbestsanering en zonnepanelen.</p> <p>Het maken van keuzes kan leiden tot:</p> <ul style="list-style-type: none"> - renovatie - verduurzaming - functieverandering van een gebouw of herbestemming - bedrijfsopvolging - beëindiging of verkoop van de locatie.
<ul style="list-style-type: none"> • Een fonds voor asbestdaken en het functioneel openstellen daarvan. 		<p>In 2019 en 2020 heeft het Ministerie van I&W, in overleg met provincies, gemeenten en financiers, een leningfonds voorbereid voor dakeigenaren die de financiering van de sanering van het asbestdak niet rondkrijgen. De doelstelling van dit fonds is dat (vrijwel) iedere eigenaar financieel in staat moet zijn om zijn asbestdak te vervangen of slopen. De voorbereiding is vertraagd door onduidelijkheid over de juridische haalbaarheid als gevolg van het vervallen van het asbestdakenverbod. Eind 2020 is alsnog besloten om een beperkt leningfonds voor particuliere asbestdakeigenaren op te richten. In de eerste helft van 2021 zal dit voor inwoners van Utrecht worden opengesteld. Indien mogelijk zal dit fonds in de loop van 2021 ook voor bedrijven worden opengesteld.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Een asbestdakenprogramma wordt opgesteld voor 2020. 		<p>Met enige vertraging is dit programma voorbereid en begin 2021 aan PS voorgelegd. Het programma voorziet onder andere in</p>

	<p>stimuleringsactiviteiten voor de aanpak van schuurdakjes, sloop van vrijkomende agrarische bebouwing en het proces van asbest eraf, zonnepanelen erop, te versnellen. De activiteiten sluiten aan op die in het programma Landbouw (plattelandscoaches en terugdringen VAB) en Energietransitie (Zon op dak).</p>
--	--

3.4.6 Bijdragen aan duurzame gebiedsontwikkeling

Toelichting op meerjarendoel

We inventariseren en visualiseren in 3D de omgevingskwaliteit voor bijvoorbeeld geluid, lucht, water, groen en energie bij ruimtelijke plannen. Dat doen we met een digitale mactable voor duurzame gebiedsontwikkeling. Vervolgens maken we zichtbaar en meetbaar welke gevolgen ruimtelijke ingrepen op deze kwaliteit hebben. Denk aan afscherpende bebouwing of het toevoegen van groen en water. Zo helpen we om de omgevingskwaliteit te verbeteren.

We hebben met inzet van de mactable advies gegeven aan de gemeente Amersfoort bij 'Kop van Isselt'. Voor 'Stationsgebied Amersfoort' zijn we dit aan het voorbereiden.

Daarnaast hebben we overleg gestart met Wijk bij Duurstede, Woerden, Oudewater en De Ronde Venen over ondersteuning bij ontwikkelingslocaties.

Ondertussen zijn we begonnen met het toevoegen van meer informatie en kwaliteitsindicatoren aan het systeem. Dat doen we vooral rondom gezondheid, klimaatadaptatie en ondergrond. Hierbij gaat het om bijvoorbeeld WHO-advieswaarden, kwaliteit van groen, stimuleren van meer bewegen, aanpak van hittestress en wateroverlast en kansen voor geothermie.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none"> Minimaal 5 gebiedsontwikkelingsprojecten zijn ondersteund waarbij duurzaamheid en gezondheid integraal is meegewogen. 	●	<p>Er heeft ondersteuning plaatsgevonden bij de eerste fase van 'Kop van Isselt' in Amersfoort. Daarnaast is gestart met de voorbereiding van ondersteuning bij 'Sortie 16' in Soest en 'Stationsgebied Amersfoort'. Verder vindt overleg plaats met Wijk bij Duurstede, Woerden, Oudewater en De Ronde Venen over mogelijke ondersteuning bij ontwikkelingslocaties, maar hier zijn nog geen concrete projecten uit voortgekomen.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Gebiedsprofielen verbreed tot integrale profielen door toevoeging van andere ruimtelijke thema's. 	●	<p>Er is gestart met het doorontwikkelen van bestaande en het toevoegen van aanvullende kwaliteitsindicatoren voor de mactable, voor gezondheid, klimaatadaptatie en ondergrond. Voor energietransitie en circulariteit moet hiervoor nog afstemming plaatsvinden met Energietransitieteam en Circulaire economie.</p>

<ul style="list-style-type: none"> Gebiedsprofielen doorontwikkeld tot toetsingskader voor gezonde leefomgeving, door het toevoegen van gezondheidsindicatoren. 	●	<p>Er is gestart met het doorontwikkelen van bestaande en het toevoegen van aanvullende kwaliteitsindicatoren voor gezonde leefomgeving. De focus ligt hierbij op het actualiseren en aanscherpen van de bestaande indicatoren voor lucht, geluid, geur en EV, mede op basis WHO- en GGD-advieswaarden.</p> <p>Daarnaast wordt gewerkt aan aanvullende indicatoren voor stimulering gezond gedrag, met name gericht op groen en meer bewegen.</p>

3.4.7 Opdrachtgeven VTH aan uitvoeringsdiensten

Toelichting op meerjarendoel

In 2020 is de realisatie, ondanks het coronavirus, toch nog uitgekomen op ongeveer 94%. Gezien de effecten van corona is dit nog een prima resultaat.

Ook de kwalitatieve doelstellingen zijn behaald.

In 2020 is gewerkt aan het doorontwikkelen van de RUD Utrecht tot een kwalitatief betere uitvoeringsdienst. Dit zal in 2021 verder uitgewerkt worden.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none"> Van het VTH uitvoeringsprogramma is tussen 95% - 105% gerealiseerd. 	●	<p>Door de coronavirus-crisis konden sommige taken niet goed uitgevoerd worden. Ook werden minder aanvragen ingediend. Omdat op andere taakvelden wel inzet gepleegd kon worden, is de realisatie uitgekomen op 94%.</p> <p>https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/inzet-boas-het-buitengebied</p>
<ul style="list-style-type: none"> Van alle vergunningverleningen is 90% van de vergunningen binnen de geldende termijn verstrekt. 	●	<p>Voor het grootste deel van de taken is de doelstelling behaald. Gemiddeld wordt daarmee de 90% gerealiseerd. Voor het afgeven van vergunningen in het kader van de Ontgrondingenwet is het percentage niet behaald.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Het naleefgedrag van vergunningen is 80%. 	●	

		Een aandachtspunt blijft naleefgedrag voor de Wet Hygiëne, Veiligheid Badinrichtingen Zwemgelegenheden.
• Het toezichtseffect is 90%.		
• De control intensiteit is 90%.		Een percentage van 95% is gerealiseerd.
• 90% van de afhandeling van klachten valt binnen de gestelde termijn.		
• Vastgesteld Beleidsplan VTH 2020-2023.		Het huidige beleidsplan VTH is verlengd met 1 jaar met het oog op de invoering van de Omgevingswet. Doelstelling is om het beleidsplan in 2021 vast te stellen, zodat goed wordt aangesloten op de Omgevingswet.
• Koersdocument RUD (of bij verbonden partijen).		Het Algemeen Bestuur (AB) van de Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht heeft het rapport Kleur Bekennen vastgesteld. Hiermee is de koers bepaald. In het AB is vervolgens opdracht gegeven dit uit te werken in een programmaplan. Dit programmaplan zal begin 2021 worden vastgesteld in het AB.

Verbonden partijen

Verbonden partij	Doel
Fonds Nazorg gesloten stortplaatsen	Beheren van de middelen voor de nazorg van stortplaats Smink om de eeuwigdurende nazorg van deze stortplaats na sluiting te kunnen bekostigen.
Regionale Uitvoeringsdienst (RUD)	De Regionale Uitvoeringsdienst behartigt de belangen van de deelnemers tezamen en van iedere deelnemer afzonderlijk op het gebied van fysieke leefomgeving, voor zover de bevoegdheid daartoe de deelnemer toekomt en voor zover deze aan de Regionale Uitvoeringsdienst is gemandateerd.
Vitens NV	Het uitoefenen van een publiek (drink)waterbedrijf, daaronder begrepen: de winning, productie, transport, verkoop en distributie van water, alsmede het verrichten van alles wat met de publieke watervoorziening verband houdt.

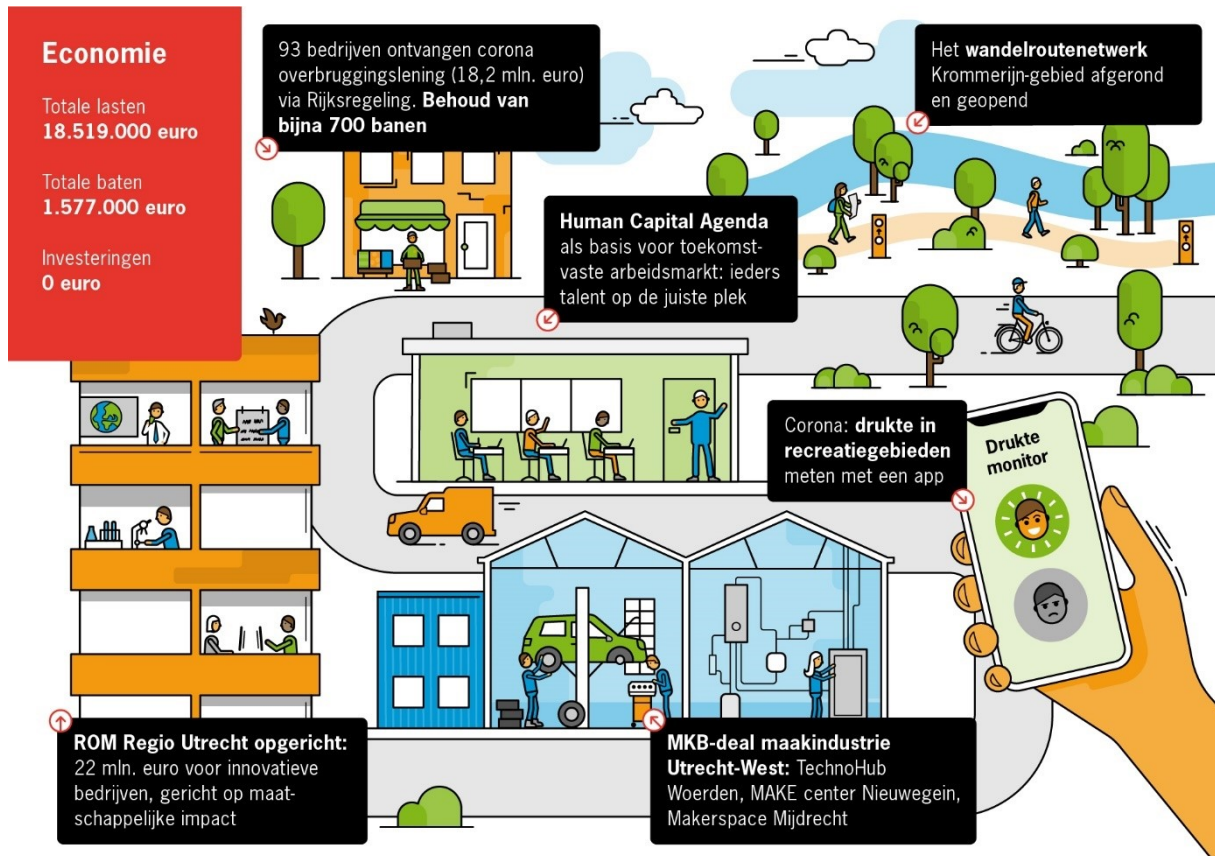
Programma 4a. Economie

Programmadoel

Toelichting op programmadoel

De Provincie Utrecht heeft een sterke economie en aantrekkelijke recreatieve voorzieningen.

Infographic

Beleidsdoelen in één oogopslag

Indicatoren in één oogopslag

4a. Economie	Hebben we gedaan wat we voorgenomen hadden?	Zijn we binnen de planning gebleven?	Zijn we binnen budget gebleven?
4a.1 Verbeteren kwaliteit werklocaties	●	●	●
4a.2 Versterken aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt	●	●	●
4a.3 Vergroten innovatiekracht	●	●	●
4a.4 Stimuleren internationalisering	●	●	●
4a.5 Stimuleren recreatieve voorzieningen	●	●	●
4a.6 Vrijtijdseconomie	●	●	●
4a.7 Uitvoeren transitie recreatieschappen	●	●	●
4a.8 Stimuleren en regisseren (internationaal) toerisme	●	●	●
4a.9 Realiseren transitie circulaire economie	●	●	●

Wat heeft het gekost?

4a. Economie	Rekening 2019	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Verschil
Personeelslasten	2.450	2.900	3.100	2.923	177
Materiële lasten	12.973	14.477	23.721	15.596	8.125
Totaal Lasten	15.423	17.377	26.821	18.519	8.302
Baten	-1.610	-50	-1.854	-1.577	-277
Totaal Baten	-1.610	-50	-1.854	-1.577	-277
Saldo van lasten en baten	13.813	17.327	24.967	16.942	8.025
Stortingen in reserves	1.177	-	-	-	-
Onttrekkingen aan reserves	-1.677	-64	-10.541	-5.519	-5.022
Saldo van dit programma	13.313	17.263	14.426	11.423	3.003

Reserves

4a. Economie	Stortingen 2020		Onttrekkingen 2020	
	Bijgestelde begroting	Rekening	Bijgestelde begroting	Rekening
Reserve Cofinancieringsfonds	-	-	-6.940	-3.844
Reserve Programma Landelijk Gebied	-	-	-2.199	-378
Reserve Projecten	-	-	-1.322	-1.217
Reserve Toeristische ontwikkeling	-	-	-80	-80
Totaal			-10.541	-5.519

Investeringen

In dit programma zijn in 2020 geen (nieuwe) investeringen gedaan.

Beleidsdoelen

Programma	Beleidsdoel	Meerjarendoel
4 Programma 4a Economie	4.1 Verbeteren kwaliteit werklocaties	4.1.1 Ontwikkelen en realiseren ruimtelijk economisch beleid
	4.2 Versterken aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt	4.2.1 Ontwikkelen en realiseren beleid onderwijs-arbeidsmarkt
	4.3 Vergroten innovatiekracht	4.3.1 Ondersteunen economisch ecosysteem
		4.3.2 Ondersteunen Brede MKB
	4.4 Stimuleren internationalisering	4.4.1 Aantrekken buitenlandse investeringen en handelsbevordering
	4.5 Stimuleren recreatieve voorzieningen	4.5.1 Versterken recreatief hoofdnetwerk
		4.5.2 Verbeteren netwerk overstappunten
		4.5.3 Versterken kwaliteit en gebruik recreatievoorzieningen
	4.6 Vrijtijdseconomie	4.6.1 Uitvoeren programma RodS
		4.6.2 Ontwikkelen visie Utrecht Buiten
	4.7 Uitvoeren transitie recreatieschappen	4.7.1 Uitvoeren samenwerkingsagenda recreatievoorzieningen
	4.8 Stimuleren en regisseren (internationaal) toerisme	4.8.1 Uitvoeren programma toerisme
		4.8.2 Stimuleren innovatief ondernemerschap
4.9 Realiseren transitie circulaire economie	4.9.1 Beleid en uitvoering baseren op sluiten van kringlopen	

4.1 Verbeteren kwaliteit werklocaties

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2020

Voor een toekomstbestendige economische ontwikkeling van de provincie is de beschikbaarheid van kwalitatieve en kwantitatieve vestigingsmogelijkheden voor bedrijven en instellingen van groot belang. Utrecht heeft schaarse ruimte. De prioriteit ligt voor deze coalitie daarom op de herontwikkeling en verduurzaming van de bestaande terreinen en bebouwingen.

Het beleid voor werklocaties is vastgelegd in de Ruimtelijk Economische Strategie Utrecht (RESU) die eind 2018 door PS is vastgesteld, in de Thematische Structuurvisie Kantoren (TSK, 2016) en de Retailvisie (2018). In het kader van de in 2020 vast te stellen Omgevingsvisie wordt het beleid rond werklocaties verder richting gegeven.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Verbeteren kwaliteit werklocaties	Rekening 2019	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Vershil
Personeelslasten	353	347	375	375	0
Materiële lasten	874	651	901	680	221
Totaal Lasten	1.227	998	1.276	1.055	221
Baten	-30	-36	-36	-26	-10
Totaal Baten	-30	-36	-36	-26	-10
Saldo van baten en lasten	1.196	962	1.240	1.029	211

Indicatoren

Naam indicator	Omschrijving	Streef- waarde	2019 realisatie	2020 begroot	2020 realisatie
Bruto Regionaal Product (verplichte BBV-indicator)	Percentage toename van het Bruto Regionaal Product (BRP) ten opzichte van het voorgaande jaar	1,8%*	4,7%***	1,8%	-2,5%
Werkgelegenheid (verplichte BBV-indicator)	Percentage bruto arbeidsparticipatie (werkgelegenheid) ten opzichte van de totale beroepsbevolking in de leeftijd van 15-75 jaar.	73%**	73,8%	73%	73,8%

* De streefwaarde van 1,8% is gebaseerd op de landelijke prognose van het Centraal Planbureau (bron: Actualisatie Middellangetermijnverkenningen 2018-2021, CPB 2017). In de recent gepubliceerde Macro Economische Verkenningen van het CPB van Prinsjesdag 2019 valt de geprognosticeerde groei van het BBP terug naar 1,5%. Te bezien valt of wij door autonome externe ontwikkelingen de streefwaarde binnenkort neerwaarts moeten bijstellen.

** De streefwaarde van 73% is gebaseerd op het gemiddelde van de periode 2010-2016 (bron: CBS)

*** De cijfers over 2019 en 2020 betreffen voorlopige cijfers van 22 april 2021 van het CBS. Het groeicijfer in 2019 is eenmalig hoger door een herijking van de cijfers als gevolg van de herindeling Vijfherenlanden. Vanaf 1 januari 2019 gingen twee voormalige gemeenten uit Zuid-Holland behoren tot de nieuwe gemeente Vijfherenlanden, onderdeel van de Provincie Utrecht.

Meerjarendoelen

4.1.1 Ontwikkelen en realiseren ruimtelijk economisch beleid

Toelichting op meerjarendoel

De beschikbaarheid van kwalitatieve en kwantitatieve vestigingsmogelijkheden is voor bedrijven en instellingen van groot belang. Ze zorgt voor een toekomstbestendige economische ontwikkeling van de provincie. Utrecht heeft weinig ruimte. Dat vraagt om afwegingen.

Het beleid voor werklocaties is vastgelegd in de Ruimtelijk Economische Strategie Utrecht (RESU) die eind 2018 door PS is vastgesteld, in de Thematische Structuurvisie Kantoren (TSK, 2016) en de Retailvisie (2018). In de interim-omgevingsvisie en -verordening (nodig door uitstel van de invoering van de Omgevingswet) geven we de ruimtelijke regels rond werklocaties verder richting.

Regionaal programmeren

Het provinciaal Programma Wonen en Werken legt afspraken vast met de 3 regio's (U16, regio Amersfoort en Food Valley) over de programmering van woon- en werklocaties. In 2020 hebben we een start gemaakt met regionaal programmeren en ook veel vooruitgang geboekt. In deze afspraken ligt veel nadruk op de intensivering en verduurzaming (zie ook programma 3) van bestaande bedrijventerreinen, naast de mogelijkheden voor nieuwe ontwikkelingen.

Bedrijventerreinen

Naast het maken van afspraken over programmering willen we de Utrechtse gemeenten ook ondersteunen bij deze intensiveringsopgaven. De OMU (ontwikkelingsmaatschappij Utrecht) kan hierin een belangrijke rol spelen. Het afgelopen jaar hebben we diverse onderzoeken uitgevoerd om scherp te krijgen wat de kansen en potentie zijn van intensivering en wat meer inzet van de OMU hierop precies zou kunnen betekenen en kosten. Dit zijn bouwstenen voor een Plan Intensivering en Verduurzaming Bedrijventerreinen dat we in 2021 ter besluitvorming voorleggen aan PS. Zie ook <https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/impuls-voor-utrechts-bedrijventerrein-lage-weide>

Kantoren

Het beeld van de Utrechtse kantorenmarkt is op dit moment troebel. Dat komt mede door de coronacrisis. Tot maart 2020 was er in sommige gebieden sprake van een grote vraag naar kantoren. Dat was vooral zo in het Stationsgebied van de stad Utrecht. In mindere mate was dit ook zo in Amersfoort. Buiten deze gebieden is er sprake van een zeer beperkt herstel en van soms nog grote leegstand. Door de coronacrisis blijven mensen wellicht meer thuiswerken. Op dit moment weten we nog niet hoe de vraag naar kantoren zich zal ontwikkelen.

We ondersteunen gemeenten en marktpartijen bij de transformatie van kantoren naar andere functies

Ook helpen we ze met de herontwikkeling van gebieden die eerst alleen een kantoorfunctie hadden. Zo worden die gebieden een aantrekkelijke woon- en werkomgeving. We doen dit vanuit het programma Binnenstedelijke Ontwikkeling en samen met de OMU.

Detailhandel

De coronacrisis heeft een grote invloed op de sector detailhandel. Dit versterkt en versnelt al eerder ingezette ontwikkelingen richting online winkelen. Leegstand van winkelpanden heeft effect op de aantrekkelijkheid van kernen en binnensteden. Om de kernen van onze gemeenten te steunen in deze zware tijden voor de detailhandel en horeca hebben wij bij de slotwijziging geld gereserveerd voor 3 pilots voor planvorming binnen gemeenten gericht op de versterking van binnensteden, dorpskernen of wijkwinkelcentra. De gemeenten Woerden, Bunschoten-Spakenburg en Stichtse Vecht hebben subsidie ontvangen. Daarmee kunnen ze inzetten op betere samenwerking ter versterking van binnensteden/dorpskernen. De PS kunnen in 2021 besluiten de ondersteuning ruimer beschikbaar te maken voor alle gemeenten. De pilots kunnen dan helpen in het vormgeven van de subsidievoorwaarden. Diverse andere gemeenten hebben inmiddels al aangegeven ook interesse te hebben in deze steun.

Basis voor onze ondersteuning vormt de Retailvisie uit 2018 die tot doel heeft om de bestaande winkelstructuur te versterken en de vitaliteit van binnensteden/dorpskernen te behouden.

Vanuit het Programma Binnenstedelijke Ontwikkeling (zie programma 1) hebben wij met de OMU in 2020 gemeenten en marktpartijen ondersteund. Wij hielpen ze met een gebiedsgerichte aanpak van de herontwikkeling naar een meer gevarieerd en leefbaar centrum. De focus van dit programma is gedurende 2020 vooral op versnelling van de woningbouw komen te liggen.

Monitoren ontwikkelingen

Het coronavirus heeft naar verwachting op termijn ook effect op de ruimtelijke economie. Deze effecten zijn nu alleen nog niet altijd zichtbaar. De coronacrisis kan ook invloed hebben op het gebruik van bedrijfsruimte,

kantoren en winkelruimte. De crisis heeft de manieren van werken en winkelen namelijk veranderd of versnelt al gaande ontwikkelingen. Dat kan zorgen voor een ander gebruik van die ruimten. We monitoren dit als provincie om indien nodig ons beleid bij te sturen.

In 2020 hebben we voorbereidingen getroffen voor de opzet van een gezamenlijke (pilot) monitor werklocaties. Dat doen we samen met de gemeenten Utrecht en Amersfoort. De monitor volgt de ontwikkelingen op het gebied van bedrijventerreinen, kantoren en winkels in de hele provincie. Voor alle Utrechtse gemeenten komt daarvoor een dashboard beschikbaar.

Op het gebied van detailhandel zijn we in 2020 gestart met de voorbereidingen voor een nieuw Koopstromenonderzoek in 2021. Dat is voor de Randstad plus Noord-Brabant. Dit onderzoek doen we samen met andere provincies in de Randstad.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none"> • Samen met de gemeenten op te zetten herstructureringsplan voor bestaande bedrijventerreinen. 		<p>Voorbereidende onderzoeken hebben we afgerond (kansrijkheid en financiële onderbouwing). Besluitvorming over Plan Intensivering en Verduurzaming Bedrijventerreinen vindt plaats in Q2 van 2021.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Een geactualiseerde Omgevingsverordening voor de ontwikkeling van werklocaties en winkelgebieden. 		<p>Er is besloten om een interim-verordening op te stellen. Vaststelling naar verwachting Q2. De Omgevingswet is uitgesteld tot 1 januari 2022. Daardoor hebben we vertraging opgelopen.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • In samenwerking met de Randstadprovincies opzetten van een actualisatie van het Koopstromenonderzoek. 		<p>De voorbereidingen voor uitvoering van het onderzoek in september/oktober 2021 lopen op schema.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Actuele database met informatie over bedrijventerreinen, kantoren en detailhandel. 		<p>Wij zijn gestart met een pilot monitoring (incl. dashboard). Oplevering resultaten Q2 2021.</p>

4.2 Versterken aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2020

De sterk aantrekkende economie zorgt voor een verdere toename van de krapte op de arbeidsmarkt, met name in de zorg, het onderwijs, ICT en de techniek (bouw- en installatiebranche).

Daar komt bij dat de snelle ontwikkelingen van technologie en digitalisering zorgen voor meer dynamiek op de arbeidsmarkt, waardoor gevraagde competenties kunnen veranderen. Aanpassingsvermogen van mensen en organisaties wordt steeds belangrijker. Dit vraagt om meer aandacht voor leven lang ontwikkelen en een positieve leercultuur. Het vraagt ook om goede samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven om vraag en aanbod van arbeid op elkaar te laten aansluiten. Ook andere maatschappelijke opgaven, waar de provincie een rol heeft, hebben effect op de vraag naar goed gekwalificeerd personeel, zoals de energietransitie. Er moeten huizen verduurzaamd worden, zonnepanelen en windmolens aangelegd worden. Vanuit de ambities in het coalitieakkoord nemen we in ons programma arbeidsmarktbeleid de energiesector mee.

De tekorten op de arbeidsmarkt in bepaalde sectoren werken remmend op de economie en tegelijkertijd staan er mensen aan de kant. Dit vraagt eens te meer om een integrale kijk op economie, onderwijs en arbeidsmarkt en maatschappelijke opgaven. Vanuit het coalitieakkoord maken we het eerder ingezette beleid gericht op versterken van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt structureel. Daarnaast zorgen we voor een intensivering door in te zetten op een regionale onderwijs-arbeidsmarktagenda met bijbehorende uitvoeringsorganisatie.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Versterken aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt	Rekening	Primaire Bijgestelde		Rekening	Verschil
	2019	begroting 2020	begroting 2020	2020	
Personeelslasten	83	308	333	334	-1
Materiële lasten	295	764	1.230	668	562
Totaal Lasten	378	1.072	1.563	1.002	561
Baten	0	0	0	-85	85
Totaal Baten	0	0	0	-85	85
Saldo van baten en lasten	378	1.072	1.563	917	646

Meerjarendoelen

4.2.1 Ontwikkelen en realiseren beleid onderwijs-arbeidsmarkt

Toelichting op meerjarendoel

Samenwerking in de regio rond Human Capital Agenda (HCA)

Via het HCA-cluster van de Economic Board Utrecht werken overheden en kennisinstellingen samen. In 2020 heeft de samenwerking in de regio in het teken gestaan van het vormgeven van een HCA voor de regio Utrecht. De coronacrisis versnelt meer fundamentele ontwikkelingen op de arbeidsmarkt. In sommige sectoren raken mensen werkloos en in andere sectoren is juist meer vraag naar arbeid. Dit maakt het belang van om- her- en bijscholen nog groter.

De regio heeft zich uitgesproken om de effecten en impact van corona op de arbeidsmarkt nadrukkelijk mee te nemen in de op te stellen HCA. We werken met partners aan gedragen ambities en concrete doelstellingen voor de regio Utrecht. Daarvoor is uitgebreid met belanghebbenden gesproken. Inzet hiervan is:

- het creëren van soepele en veilige overstappen van krimpberoepen naar tekortsectoren;

- leven lang ontwikkelen moet vanzelfsprekend zijn in onze provincie;
- het verbeteren van digitale vaardigheden van de beroepsbevolking.

Begin 2021 wordt de HCA opgeleverd en zijn partijen in de regio aan zet om hier uitvoering aan te gaan geven. Zie ook <https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/sociale-werkplaats-voor-regio-amersfoort-loopt-voorop-innovatie>

Coronacrisis vraagt om extra inspanningen

We hebben als provincie ondersteuning geboden aan regionale spelers. Denk aan: gemeenten, UWV, SW-bedrijven (sociale werkplaats), Werkgeversservicepunten (WSP's), brancheverenigingen, regionale onderwijsinstellingen, werkgevers in tekortsectoren en hun koepels Utrecht Leert, Utrecht Zorg, Technologieraad Regio Utrecht (TRU) en Tech Community.

Deze partners houden zich bezig met de begeleiding en ondersteuning van mensen bij het vinden van nieuw werk, (om)scholing en stages. De motie die PS op 30 september 2020 hebben aangenomen moedigde ons aan tot de ondersteuning. Die motie is gericht op het effectief aanpakken van acute arbeidsmarktproblemen die de coronacrisis veroorzaakt.

Ondersteuning bij om- en bijscholing

De provincie heeft als pilot het initiatief van de TRU en het Service Punt Techniek (SPT) 'De techniek samen de crisis door' ondersteund. Dit project heeft tot doel vakmanschap in de technieksector te behouden. Het zet hier coaches en vouchers voor in. De meeste werklozen in de technieksector vonden snel weer een nieuwe baan zonder tussenkomst van het project. Dat is eind 2020 gebleken uit ontwikkelingen en nieuwe inzichten. Het project gaat zich daarom de komende maanden richten op werklozen in andere sectoren. Het gaat ze helpen bij een overstap (intersectorale mobiliteit).

Ook geven we zelf als provincie het goede voorbeeld.

Dat doen we door actief meer stageplaatsen aan te bieden aan (v)mbo- en hbo-studenten. Daarnaast hebben we financiering beschikbaar gesteld om passende initiatieven te ondersteunen. Het lukte net niet dit al in 2020 goed rond te krijgen. Wel liggen er twee concrete verzoeken. Eén voor een bijdrage aan de opzet van een pilot van-werk-naar-werktransities op bedrijventerrein Lage Weide en een tweede voor een bijdrage aan het opzetten van een online platform voor regionaal onderwijsaanbod voor werkenden en werkzoekenden (LLO). Deze beide verzoeken worden begin 2021 opgepakt en wij verzoeken PS de overgebleven middelen uit 2020 alsnog hiervoor te alloceren.

Meer afstemming in de regio

Naast de bestaande samenwerkingsverbanden als de EBU en de Technologieraad hebben we ook op andere manieren meer afstemming gezocht in de regio. Zo hebben we contacten gelegd met het Regionale Mobiliteitsteam Utrecht-Midden in oprichting. Ook hebben we de verbinding tussen de arbeidsmarktregio's Midden-Utrecht, Amersfoort en Gooi- en Vechtstreek geïnitieerd.

Tekorten in de Techniek en andere sectoren

Eind 2019 is de MKB-deal Maakindustrie Utrecht-West toegekend. De deal richt zich op het verkleinen van het tekort aan adequaat opgeleid technisch personeel in de maakindustrie. In 2020 is het convenant getekend en zijn we samen met de initiatieven gestart met de uitvoering. In september 2020 is de Technohub in Woerden (één van de drie initiatieven) geopend.

Als provincie ondersteunen we Technologieraad Regio Utrecht (TRU). Afgelopen jaar is er een voorzitterswissel geweest en een nieuw toekomstplan opgesteld. De TRU gaat zich onder leiding van Pim van den Berg inzetten op drie speerpunten: instroom, Leven Lang Ontwikkelen en digitalisering.

Ook in 2020 is de TRU betrokken bij verschillende regionale arbeidsmarktprojecten. Bijvoorbeeld de MKB-deal Utrecht-West, Sterk Techniek Onderwijs (STO) en de totstandkoming van de HCA en het Techniekpact.

Wij zijn trekker van het landelijke Techniekpact voor het landsdeel Noordwest. We zorgen samen met de TRU voor invulling van de activiteiten in de provincie Utrecht. In 2020 is het Techniekpact geëvalueerd. Landsdeel Noordwest heeft hieraan een actieve bijdrage geleverd. Eind 2020 heeft dit geresulteerd in een brief van staatssecretaris Keijzer aan de Tweede Kamer over de kabinetsinzet Techniekpact 2021. Zie ook <https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/maakindustrie-utrecht-west-heeft-gekwalificeerd-technisch-personeel-hard-nodig>

Ook in andere sectoren blijven er tekorten

Niet alleen in de techniek zijn er tekorten. In de provincie Utrecht blijven we ook tijdens de coronacrisis tekorten houden in de zorg, onderwijs en de ICT. Binnen al deze sectoren zijn in samenwerking met partners in de regio het afgelopen jaar ook diverse initiatieven ontstaan. Die zijn er om zittend personeel te behouden en om intersectorale mobiliteit te stimuleren. Een mooi voorbeeld hiervan is het initiatief van Utrecht Zorg. Dat is een initiatief om een regionaal Talent- en Transferpunt Zorg en Welzijn op te zetten.

Belang van monitoring

Het arbeidsmarktdashboard 'Arbeidsmarkt In Zicht' heeft zich ook in 2020 verder doorontwikkeld. De coronacrisis heeft ertoe geleid dat er op regionaal niveau meer interesse is in arbeidsmarktdata. Daarnaast is er behoefte ontstaan aan een ander type arbeidsmarktdata. We hebben 2020 ook benut om een Europese aanbesteding van het arbeidsmarktdashboard voor te bereiden. Deze publiceren we begin 2021.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none"> Er is een gedragen regionale Onderwijs-Arbeidsmarktagenda opgesteld en er is een uitvoeringsorganisatie actief. 		De Regionale Onderwijs-Arbeidsmarktagenda Human Capital Agenda (HCA) genoemd. Deze ronden we in januari 2021 af. Daarna richten we de uitvoeringsorganisatie wordt in. Voor het zomerreces 2021 ontvangt PS een voorstel voor de provinciale rol binnen de HCA.
<ul style="list-style-type: none"> Individuele gemeenten worden met expertise ondersteund bij Onderwijs-Arbeidsmarktvaartstukken. 		De contacten met individuele gemeenten hebben we in 2020 verstevigd. Dat hebben we gedaan door contactmomenten en nieuwsbrieven over onder andere onderwijs en arbeidsmarkt. Hieruit komen ook vragen vanuit individuele gemeenten voort.
<ul style="list-style-type: none"> De afstemming in de regio voor onderwijs-arbeidsmarkt is verbeterd. 		Het proces van de HCA heeft in 2020 de triple helix samenwerking verstevigd. Ook zijn de drie arbeidsmarktregio's in de provincie met elkaar verbonden.
<ul style="list-style-type: none"> Professionalisering en meer crossovers tussen de triple helix samenwerkingsverbanden. 		Het proces van de HCA leidt tot crossovers tussen de samenwerkingsverbanden. In de governance van de HCA zullen deze crossovers structureel worden geborgd. De TRU heeft met haar toekomstplan een professionaliseringsslag gemaakt. De MKB Deal leidt tot samenwerking

		en afstemming tussen de drie betrokken samenwerkingsverbanden.
<ul style="list-style-type: none"> Evaluëren en eventueel aanpassen subsidieregeling versterken samenwerking onderwijs-bedrijfsleven. 		We hebben de subsidieregeling geëvalueerd. We gaan in 2021 onze middelen richten op de ambities uit de HCA.

4.3 Vergroten innovatiekracht

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2020

Door innovatieve bedrijvigheid te stimuleren willen we bereiken dat onze economie concurrerend blijft. We richten ons daarbij op het vinden van innovatieve oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen (Groen, Gezond, Slim). Hierdoor snijdt het mes aan twee kanten. Vanuit het coalitieakkoord zetten we in op versterking van het economisch ecosysteem door het oprichten van een Regionale Ontwikkelingsmaatschappij, aangestuurd door een breed gedragen Regionaal Economische Agenda. Ook zetten we in op een hecht en effectief ecosysteem voor start ups en scale ups.

Daarnaast richten we ons vanuit het coalitieakkoord op het brede MKB, die voor de uitdaging staan hun bedrijf toekomstbestendig te maken.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Vergroten innovatiekracht	Rekening 2019	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Vershil
Personeelslasten	422	491	582	580	2
Materiële lasten	5.937	6.699	12.955	9.675	3.280
Totaal Lasten	6.359	7.190	13.537	10.255	3.282
Baten	-1.276	-14	-1.523	-1.454	-69
Totaal Baten	-1.276	-14	-1.523	-1.454	-69
Saldo van baten en lasten	5.083	7.176	12.014	8.802	3.212

Indicatoren

Naam indicator	Omschrijving	Streef- waarde	2019 realisatie	2020 begroot	2020 realisatie
Innovatie	Multiplier op innovatieprojecten (EBU)	3	3,3	3	5,7

Meerjarendoelen

4.3.1 Ondersteunen economisch ecosysteem

Toelichting op meerjarendoel

Werken vanuit gezamenlijk kader: Regionaal Economische Agenda

De regionale economische agenda (REA) hebben we eind januari 2020 vastgesteld. De REA heeft ervoor gezorgd dat de samenwerking in de regio op economisch vlak vanzelfsprekend is geworden. In de REA gaat het niet alleen om banen en euro's, maar nadrukkelijk om het streven naar brede welvaart. Onder de paraplu van gezond stedelijk leven zijn daarbij drie hoofdthema's uitgewerkt:

- toekomstbestendige leefomgeving
- gezonde mensen
- waardevolle digitalisering

Dit zijn de maatschappelijke vraagstukken die ons binden en waarop we als regio wat te bieden hebben.

ROM en EBU

De uitvoeringskracht van het regionaal economisch ecosysteem hebben we in 2020 versterkt. Dat is gelukt dankzij de komst van de Regionale ontwikkelingsmaatschappij (ROM) Regio Utrecht. Direct na de oprichting in april 2020 konden we al de vruchten plukken van deze uitvoeringsorganisatie. Dat kon door de samenwerking met het Ministerie van EZK in de Corona-OverbruggingsLening (COL-regeling). Na de zomer kwam daar de inventarisatie bij van een regionale investeringsagenda. Die is nodig voor aanvragen voor bijvoorbeeld het Groeifonds of het Europese Recovery & Resilience Facility (RRF). Een vliegende start van een organisatie die nadrukkelijk nog in opbouw is.

Met de komst van de ROM Regio Utrecht is ook de rol van de Economic Board Utrecht (EBU) duidelijker. De EBU heeft zijn uitvoerende taken overgedragen aan de ROM Regio Utrecht. Daarbij horen ook het budget en de bijbehorende werkorganisatie.

De EBU focust nu op strategisch advies en lobby. De EBU is daarmee een belangrijk adviesorgaan van de ROM Regio Utrecht. Zie ook <https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/rom-regio-utrecht-opgericht> en <https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/oudste-wasserij-van-amersfoort-ontwikkelt-nieuwste-snufjes>

Start-ups en scale-ups

Start-up- en scale-uporganisaties zijn van belang voor een sterk regionaal ecosysteem. Ze zijn ook belangrijk als toeleverancier voor de ROM Regio Utrecht. Dat blijkt uit onderzoek dat we in 2020 samen met de gemeenten Utrecht en Amersfoort hebben laten doen. Dat was een onderzoek naar het regionale ecosysteem. We richten ons op de aanbevelingen. Bijvoorbeeld toegang tot financiering en het missen van een leider in het netwerk. Hierin kan de ROM ook ondersteunen. Daarnaast werken we nog steeds hard aan het zoeken naar mogelijkheden voor een meer structurele financiering voor deze organisaties.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
• De regionale economische agenda is vastgesteld als kader voor regionale economische samenwerking.		PS hebben de regionale economische agenda (REA) op 29 januari 2020 vastgesteld. Onder andere als kader voor de werkzaamheden van de EBU en de ROM.
• De regionale ontwikkelingsmaatschappij (ROM) is operationeel.		De ROM Regio Utrecht is sinds april 2020 operationeel en heeft in de eerste maanden direct kunnen ondersteunen in een

		<p>coronaregeling voor innovatief MKB (COL-regeling). In december heeft de eerste Aandeelhoudersvergadering plaatsgehad. Daarin heeft de ROM ook het Jaarplan 2021 gepresenteerd. De aanvraag voor de exploitatiesubsidie 2021 is nog een aandachtspunt.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Economic Board Utrecht (EBU) heeft haar rol in de nieuwe situatie gevonden. 	●	<p>De EBU heeft zijn uitvoerende taken overgedragen aan de ROM Regio Utrecht, inclusief het budget en de bijbehorende werkorganisatie. De EBU focust nu op strategisch advies en lobby. Voor haar ondersteuning kan de EBU naast het werkbudget ook gebruik maken van ondersteuning vanuit de ROM Regio Utrecht.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Uitgewerkt voorstel voor bijdrage gemeenten aan Economische structuurversterking (EBU, ROM) in Zomernota's of Kadernota's. 	●	<p>Alle (centrum)gemeenten die aandeelhouder zijn in de ROM (Amersfoort, Hilversum en Utrecht) leveren een bijdrage aan de exploitatiesubsidie voor economische structuurversterking met de ROM Regio Utrecht en de EBU. Voor de bijdrage van de U16 gemeenten is een convenant opgesteld waarin hun meerjarige bijdrage is vastgelegd. Voor de andere betrokken regio's (Amersfoort, Gooi & Vechtstreek en Food Valley) zal de vraag over een eventuele bijdrage worden gekoppeld aan een presentatie door de ROM over de eerste resultaten in 2021.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Structurele financiering voor de start up en scale up organisaties. 	●	<p>Structurele financiering van deze organisaties via subsidie is vanwege staatssteunregels niet mogelijk gebleken. We onderzoeken nu alternatieven, wellicht via aanbesteding.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Door actieve bijdrage van de provincie voorzien in een meer gemeenschappelijk ecosysteem voor start ups en scale ups. 	●	<p>We zijn partner in de regio voor start-ups en scale-ups. We hebben onderzoek gedaan. Onze aanbevelingen zijn in uitvoering. Daarnaast hebben we een lunchlezing over ecosystemen georganiseerd.</p>

4.3.2 Ondersteunen Brede MKB

Toelichting op meerjarendoel

Economische Visie

In april 2020 hebben wij de 'Economische Visie 2020-2027: focus op een vitale en duurzame economie' gepubliceerd. De Economische Visie gaat in op:

- de toekomstbestendigheid van ondernemers en de beroepsbevolking
- de kracht van ons ecosysteem en economisch profiel
- het versterken van innovatie
- de kaders voor ruimtelijk economisch beleid

Hierin hebben we o.a. het beleid gericht op het brede MKB integraal opgenomen. Daarnaast hebben we in de Economische Visie ruim aandacht besteed aan het coronavirus en de gevolgen voor onze regionale economie. PS hebben tijdens de bespreking van de visie in mei 2020 verzocht om een aanvullende consultatieronde te starten. Deze vond plaats van juni t/m september 2020. Ruim 90 partners in de regio hebben wij gevraagd een reactie op de Economische Visie te geven. Onder die partners zijn alle Utrechtse gemeenten, kennisinstellingen en bedrijven (branches, kringen). We hebben 17 reacties ontvangen. Deze hebben we verwerkt in de Economische Visie (versie 3.0). PS bespreekt deze versie in februari 2021. Zie ook <https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/focus-op-vitaliteit-en-duurzaamheid-maakt-utrechtse-economie-toekomstbestendig>

Pilots bedrijfsopvolging (familie)bedrijven en MKBDoorgaan!

Zowel de pilots over bedrijfsopvolging MKB-(familie)bedrijven als MKBDoorgaan! (vroeg fase signalering) zijn uitgevoerd, afgerond en geëvalueerd.

Belangrijkste conclusies van de pilot bedrijfsopvolging zijn dat:

- het investeren in bewustwording bij ondernemers door de provincie Utrecht loont;
- het beschikbaar stellen van een voucher voor een adviseur de drempel verlaagt bij niet vermogende ondernemers om tot bedrijfsopvolging over te gaan.

We leggen op basis van de eindrapportage begin 2021 een voorstel voor aan PS. Dat is een voorstel voor structurele inbedding van provinciale steun bij opvolging.

In de pilot van MKBDoorgaan! zijn 27 ondernemers ondersteund met advisering over onder andere bedrijfsadvies, coaching en financiering. In het kader van het coronavirus wordt vroeg fase signalering de komende jaren zeer actueel. Bij het ontwikkelen van ondersteuning van ondernemers besteden we in 2021 veel aandacht aan deze problematiek.

Digitalisering

Het project Smart Industry Hub Noordwest (SIH NW) wordt uitgevoerd. Dat gebeurt in opdracht van de provincies Noord-Holland, Utrecht en Flevoland en het ministerie van EZK. Het is onderdeel van het Rijksbrede programma Smart Industry. Het project SI Hub Noordwest is op 1 oktober 2019 begonnen. Het wordt op 30 september 2021 afgerond. Het project richt zich op vier fases van digitale ontwikkeling die bedrijven doorgaan: bewustwording, kennisverspreiding, implementatie en ontwikkeling van vaardigheden.

Voor de eerste drie fasen heeft het project in de drie provincies meer dan 1500 bedrijven bereikt. Dat is hoger dan de voorgenomen doelstellingen. De resultaten voor de fase van het ontwikkelen van vaardigheden (skills development) blijven achter. Dat wordt vooral veroorzaakt door de beperkingen van de coronavirus-maatregelen. Die wegen in het onderwijs veel zwaarder dan in het bedrijfsleven.

In het verlengde van de SIH NW hebben de drie provincies in september 2020 een voorstel ingediend voor een European Digital Innovation Hub (EDIH). Deze is positief beoordeeld en wordt momenteel in Brussel besproken. Zie ook <https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/hulpprogramma-voor-digitalisering-ondernemers-van-start>

Dienstverlening richting het brede MKB

In 2020 heeft het coronavirus een zware wissel getrokken op de inzet richting Utrechtse ondernemers. Naast de maatregelen van het Rijk heeft de EBU een apart loket geopend met steunmaatregelen voor ondernemers

(URECA-loket). Ondernemers kunnen hier terecht voor strategische adviezen over hun bedrijfsvoering ten tijde van het coronavirus. Het loket is opgezet samen met ondernemers. Ondernemers helpen ondernemers. Verder hebben we in november 2020 een ondersteuningsprogramma gestart. Zo kunnen ondernemers in centrumgebieden van een aantal Utrechtse gemeenten hun digitale vaardigheden versterken. Het programma Nu Digitaal financieren wij deels. Het loopt in 2021 door. Zie ook <https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/extra-hulp-voor-ondernemers-regio-utrecht>

Door het coronavirus hebben we weinig aandacht besteed aan de ontwikkeling van een structurele aanpak. In 2021 willen we de ondersteuning van het (brede) MKB flexibeler, doelgerichter en meer zichtbaar maken. Bij voorkeur vanuit één regionaal loket of steunpunt. Het beoogde regionale loket willen we als 'uitvoeringsorganisatie' inrichten. Dat willen we onder andere doen in samenwerking met de KvK, MKB Nederland en andere partijen. Zo kunnen we snel, zorgvuldig en efficiënt de beschikbare middelen inzetten voor verschillende thema's. Bijvoorbeeld opvolging, vroege fase signalering, digitalisering en circulariteit.

Clusterversterking op bedrijventerreinen en een integrale aanpak

In 2020 hebben we de ondersteuning vanuit de Integrale Gebiedsaanpak (IGP) afgerond. Voor bedrijventerrein Lage Weide is een parkmanagementorganisatie opgericht (www.lageweide.nl). De organisatie heeft gezorgd voor (Europese) financiering voor de lange termijn. In 2020 zijn verschillende onderwerpen samen met ondernemers op Lage Weide opgepakt. Het gaat dan bijvoorbeeld over:

- de organisatiegraad in het gebied
- de bereikbaarheid en verkeerveiligheid
- de kwaliteit van de openbare ruimte
- de verlichting en het verduurzamen van het gebied

Ook is met partners op het Utrecht Science Park een begin gemaakt om te komen tot een convenant met een langjarige strategie.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
• Begin 2020 is het beleidsplan voor het brede MKB vastgesteld door Provinciale Staten.		Dit is integraal onderdeel van de economische visie die we in april aan PS hebben gestuurd.
• Een aantal lopende pilots (denk o.a. aan opvolging (familie)bedrijven en vroege fase signalering (MKBDoorgaan!)) zijn geëvalueerd en worden (op basis van uitkomst evaluatie) structureel opgenomen in het provinciale beleid.		We hebben de pilots geëvalueerd. Voorstellen voor beleid zijn in voorbereiding.
• De Smart Industry Hub (samenwerking met provincies Noord-Holland en Flevoland) is operationeel.		De SIH is operationeel. In het verlengde daarvan hebben we een voorstel ingediend voor een European Digital Innovation Hub.
• De dienstverlening richting het brede MKB is verbeterd.		We hebben veel ad-hoc dienstverlening opgezet om ondernemers te helpen de crisis door te komen. De structurele aanpak kreeg mede daardoor nog weinig aandacht.
• Clusterversterking op bedrijventerreinen en een integrale aanpak van verschillende opgaven die		Voor Lage Weide hebben we een succesvolle parkmanagementorganisatie opgericht.

in dit gebied spelen (de provincie ondersteunt actief de pilot voor dit type samenwerking op de Lage Weide).	
--	--

4.4 Stimuleren internationalisering

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2020

Investerings van buitenlandse bedrijven dragen op meerdere manieren bij aan de welvaart in de provincie. Vanuit dit coalitieakkoord willen wij nog meer dan voorheen gericht die buitenlandse bedrijven aantrekken die de structuur en het profiel van de provincie versterken en passen binnen de Regionaal Economische Agenda. Dit doen we via de ROM. Ook willen we gevestigde bedrijven behouden met daarbij aandacht voor de werkgelegenheid.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Stimuleren internationalisering	Rekening 2019	Primaire Bijgestelde begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Vershil
Personeelslasten	641	630	596	421	175
Materiële lasten	420	458	436	394	42
Totaal Lasten	1.061	1.088	1.032	815	217
Baten	-93	0	0	0	0
Totaal Baten	-93	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	969	1.088	1.032	815	217

Indicatoren

Naam indicator	Omschrijving	Streef- waarde	2019 realisatie	2020 begroot	2020 realisatie
Internationale acquisitie	Aantal gerealiseerde investeringsprojecten per jaar	10	18	10	19

Meerjarendoelen

4.4.1 Aantrekken buitenlandse investeringen en handelsbevordering

Toelichting op meerjarendoel

Overgang handel en acquisitie naar de ROM

Acquisitie van buitenlandse bedrijven is goed voor de regio Utrecht. Dat geldt ook voor het ondersteunen van Utrechtse bedrijven bij het zaken doen over onze landsgrenzen heen. Beiden leveren namelijk werkgelegenheid op. Ook voegen de bedrijven innovatiekracht toe. Ze versterken de economie. 2020 was een overgangsjaar voor de activiteiten gericht op het handel en acquisitie. De werkzaamheden op het gebied van Trade & Invest hebben we in 2020 overgedragen aan de ROM Utrecht Region. Bijna alle leden van het provinciale team Invest Utrecht zijn overgegaan van de provincie naar de ROM. Met deze expertise kan de ROM bijdragen aan een strategische regionale adviesfunctie voor internationale vraagstukken. Dat kan het doen in nauwe afstemming met de EBU.

Inhoudelijk heeft de coronavirus-pandemie haar weerslag gehad op de activiteiten rond handel en acquisitie. Dat komt onder andere door de sterke reisbeperkingen door het coronavirus. Provincie en de ROM hebben de afspraak gehaald om minimaal 15 investeringsprojecten te realiseren. Op dit moment staat de teller op 19 gerealiseerde investeringsprojecten.

International Welcome Centre Utrecht Region

Het IWCUR werd 8 november 2019 officieel geopend in het stadskantoor in Utrecht. 2020 is het eerste jaar dat het centrum volledig operationeel is. Het centrum is een initiatief van de provincie Utrecht, de gemeenten Utrecht en Amersfoort en de Universiteit Utrecht. Het is voor de groeiende groep internationale inwoners van de regio Utrecht. Tot 2030 neemt het aantal internationale inwoners in de regio Utrecht naar verwachting toe met ongeveer 7 procent. Daarnaast vestigen de laatste jaren steeds meer internationale bedrijven zich in de regio. Ook neemt een groeiend aantal bedrijven internationaal talent aan op moeilijk vervulbare vacatures. Bij het IWCUR kunnen internationals op één centrale plek terecht voor praktische vragen over werken, studeren en leven in de regio Utrecht. Maar ze kunnen er ook terecht voor overheidsdiensten zoals het aanvragen van een burgerservicenummer (BSN) of een werkvergunning. Ook bedrijven kunnen terecht bij het centrum voor advies over internationale werknemers. Vanwege het coronavirus heeft het IWCUR haar dienstverlening moeten aanpassen. Veel internationals konden namelijk niet naar Nederland komen. Zie ook <https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/buitenlandse-investeringen-leveren-de-regio-utrecht-ruim-50-miljoen-euro-op>

Vriendschapsrelatie met de Provincie Guangdong.

In het voorjaar van 2020 hebben we de 25-jarige vriendschapsrelatie met de Chinese provincie Guangdong geëvalueerd. Op economisch en cultureel gebied is onze vriendschapsrelatie met Guangdong succesvol geweest in de afgelopen 25 jaar. Tegelijkertijd leven er bij de staten de nodige vragen over mensenrechten en cybersecurity. Daardoor is het voortbestaan van het vriendschapsverdrag onderwerp van debat. Om GS en PS goed te informeren hebben we in het voorjaar een gezamenlijke informatiesessie georganiseerd. Daaraan hebben het ministerie van Buitenlandse Zaken, Amnesty en betrokken onderwijsinstellingen en bedrijven meegeholpen. Doordat daarna de coronacrisis uitbrak is het debat in PS over de relatie met Guangdong uitgesteld tot eind 2020. Het statendebat eindigde zonder een meerderheid voor een van de voorliggende keuzen. Het college komt in maart 2021 met een voorstel hoe verder te gaan.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
• De uitvoerende activiteiten van Team Trade & Invest Utrecht Region zijn overgegaan naar de ROM.		Afgelopen jaar zijn taken en bijbehorende mensen overgegaan naar de ROM.
• Er vindt een evaluatie plaats van de vriendschapsrelatie met de Provincie Guangdong.		We hebben de vriendschapsrelatie geëvalueerd en besproken in PS. De evaluatie van de bijzondere relatie met Guangdong wordt opgepakt nadat er duidelijkheid is over het Chinabeleid van het nieuwe kabinet.
• Er worden minimaal 15 investeringsprojecten van buitenlandse bedrijven gerealiseerd.		Ondanks het coronavirus hebben we tot nu toe 19 projecten gerealiseerd.
• Het IWCUR is operationeel.		

Het centrum is operationeel en heeft door het coronavirus haar dienstverlening wat moeten aanpassen.

4.5 Stimuleren recreatieve voorzieningen

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2020

De kwaliteit van de Utrechtse leefomgeving wordt mede bepaald door de aanwezigheid van voldoende en kwalitatief hoogwaardige recreatievoorzieningen (vrijtijdsvoorzieningen). De ambitie van de provincie is het aanbod van de recreatievoorzieningen en routes kwalitatief goed te laten aansluiten op de voorkeuren van inwoners en bezoekers. Ook willen we dat de voorzieningen vindbaar, bereikbaar (= binnen 15 minuten fietsafstand vanaf woon- en verblijfsplek) en toegankelijk zijn voor inwoners en bezoekers.

Het beleid voor recreatie was vastgelegd in de Visie Recreatie en Toerisme en nader uitgewerkt in de Agenda Recreatie en Toerisme 2016 – 2019. Vooruitlopend op de Omgevingsvisie stellen we in 2020, in lijn met het coalitieakkoord, een nieuw Programma Recreatie en Toerisme (vrijtijdsbesteding) vast voor de periode 2020-2023. Het jaar 2020 is daarom een overgangsjaar.

We blijven als deelnemer in de bedrijfsvoeringsorganisatie Recreatie Midden Nederland (RMN) een bijdrage leveren om van RMN een toekomstbestendige solide organisatie te maken. Vanuit het coalitieakkoord maken we hier extra middelen voor vrij.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Stimuleren recreatieve voorzieningen	Rekening 2019	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Verschil
Personeelslasten	282	277	299	300	-1
Materiële lasten	2.733	3.056	2.995	1.754	1.241
Totaal Lasten	3.015	3.333	3.294	2.054	1.240
Baten	-53	0	0	0	0
Totaal Baten	-53	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	2.963	3.333	3.294	2.054	1.240

Meerjarendoelen

4.5.1 Versterken recreatief hoofdnetwerk

Toelichting op meerjarendoel

We hebben gewerkt aan het behoud en de versterking van het recreatief hoofdnetwerk. Daarvoor hebben we samengewerkt met het Routebureau en andere partners zoals de landelijke routestichtingen. Het wandelroutenetwerk Krommerijn-gebied hebben we afgerond en geopend. Zie ook <https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/wandelnetwerk-kromme-rijnstreek-officieel-geopend>

We hebben aan de landelijke routestichtingen een meerjarensubsidie verstrekt. Met de subsidie kunnen ze de landelijke routes voor wandelen en fietsen coördineren.

Het Routebureau Utrecht heeft wandel-, fiets- en vaarroutes en routenetwerken gepromoot. Onder andere via verschillende social mediakanalen, de marketingorganisaties en routesin utrecht.nl. Ook de landelijke routestichtingen zorgden voor grotere bekendheid van de routenetwerken via verschillende social mediakanalen. Door de coronacrisis is bewegen en gezondheid nog belangrijker. Daarom hebben de landelijke routestichtingen in 2020 hun promotie uitgebreid. Dat hebben ze gedaan met een specifiek aanbod. Dat is gericht op fit en gezond worden of blijven in de eigen omgeving.

Het oversteken van het Amsterdam-Rijnkanaal door de recreatievaart is een aandachtspunt. Er bestaan namelijk zorgen over de veiligheid daarvan. Diverse partners werken samen in het aanpakken van dit aandachtspunt. Na eerder onderzoek hebben we oplossingsrichtingen benoemd. In 2020 hebben we uitvoering gegeven aan enkele maatregelen. Rijkswaterstaat en het waterschap hebben duidelijkere borden geplaatst. Als provincie zetten we in de periode 2020-2025 in op veiligheid door middel van voorlichting. Dat doen we met de campagne 'Varen doe je samen'.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
• Behoud en versterking van het recreatief hoofdnetwerk, samen met onze partners.		
• Het netwerk van fiets-, wandel- en vaarroutes heeft een grotere bekendheid bij inwoners, toeristen en andere bezoekers, mede door de inzet van het routebureau via promotie en marketing.		
• Start van verbeteringen aan het wandelroutenetwerk in Oost-Utrecht (Eemland – Amersfoort).		In samenwerking met gemeenten is dit jaar de realisatieovereenkomst voor de aanleg van het wandelroutenetwerk Utrecht-oost opgesteld. Uitvoering vindt plaats in 2021.

4.5.2 Verbeteren netwerk overstappunten

Toelichting op meerjarendoel

Onze inzet is erop gericht het netwerk van toeristische overstappunten (TOP's) te verbeteren. Dat betreft zowel de kwaliteit als de koppeling aan routegebonden recreatie. De dit jaar geplande evaluatie van de TOP's hebben we opgestart. Door het coronavirus is het proces vertraagd. Locatiebezoek was immers beperkt mogelijk. Begin 2021 ronden we de evaluatie af. Daarna maken we een start met kwaliteitsverbetering, promotie en netwerkvorming. Aanwezigheid van sanitaire voorzieningen nemen we in dit traject mee.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
• Monitoring, kwaliteitsverbetering, promotie en netwerkvorming van de TOP's heeft plaatsgevonden.		Door het coronavirus is het proces vertraagd. Locatiebezoek was immers beperkt mogelijk. Begin 2021 ronden we de evaluatie af.

4.5.3 Versterken kwaliteit en gebruik recreatievoorzieningen

Toelichting op meerjarendoel

In 2020 zijn we gestart met een nieuw Programma Recreatie en Toerisme. Dat hebben we gedaan door het opzetten van een cocreatietraject. Daarvoor hebben we alle recreatie- en toerismepartners uitgenodigd. We hebben online verschillende brede werkateliers georganiseerd. Daarnaast hebben we bijeenkomsten georganiseerd met ondernemers, de zogenaamde Oostbroekorganisaties en een vertegenwoordiging van de landgoedeigenaren. De afronding en vaststelling van het programma verwachten we in de eerste helft van 2021.

In 2020 zijn we begonnen met de uitvoering van het ontwikkelplan voor Recreatieschappen Stichtse Groenlanden. Voor de Vinkeveense Plassen hebben we ontwikkelingsrichtingen aangegeven. Zo kunnen we meer inkomsten realiseren. De gemeente De Ronde Venen moet hiervoor het bestemmingsplan aanpassen. In 2021 krijgt dit zijn vervolg.

Vanuit het Plassenschap Loosdrecht werken we samen met andere gebiedspartijen aan een omvangrijk en meerjarenontwikkelprogramma binnen het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen. De monitoring van de uitvoering loopt. We ronden die in 2021 af.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
• Vastgesteld Programma Recreatie en Toerisme 2020-2023		Vertraagd, mede o.i.v. het coronavirus. Vaststelling vindt plaats voorjaar 2021

4.6 Vrijtijdseconomie

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2020

Het programma Recreatie om de Stad Utrecht (RodS) draagt bij aan een samenhangende recreatieve groenstructuur op fietsafstand rond de stad Utrecht. Daarmee bieden we de inwoners en bezoekers aantrekkelijke, gevarieerde groene gebieden om te recreëren. In 2020 wordt het programma in de huidige vorm afgerond. Met de nieuwe opgave Utrecht Buiten willen we ook op middellange termijn de groeiende recreatiedruk rondom de steden accommoderen.

In het Coalitieakkoord is opgenomen dat wij aandacht besteden aan breedtesport. In 2020 doen wij onderzoek naar de huidige stand van zaken en verkennen behoeftes en kansen om te komen tot een uitgewerkt voorstel in de vorm van een actieplan (zie tabel 'Nader uit te werken voorstellen').

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Vrijtijdseconomie	Rekening 2019	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Vershil
Personeelslasten	535	563	608	602	6
Materiële lasten	765	325	2.680	608	2.072
Totaal Lasten	1.300	888	3.288	1.210	2.078
Baten	-158	0	-295	0	-295
Totaal Baten	-158	0	-295	0	-295
Saldo van baten en lasten	1.142	888	2.993	1.210	1.783

Indicatoren

Naam indicator	Omschrijving	Streef- waarde	2019 realisatie	2020 begroot	2020 realisatie
Accommoderen en recreatiedruk om de stad	Aangelegd recreatieterrein rond Utrecht (RodS) in ha	170		170	N.B.

Niet bekend in hectares. In de afgelopen periode is gewerkt aan enkele fietspaden. Bij de Hollandse IJssel zal nog een significant gebied worden toegevoegd.

Meerjarendoelen

4.6.1 Uitvoeren programma RodS

Toelichting op meerjarendoel

De formele samenwerking vanuit de stuurgroep Recreatie om de Stad (RodS) is per 1 augustus 2020 beëindigd. Het programma is afgerond. Ook hebben alle betrokken partijen de beheerovereenkomst voor 2020-2023 getekend. Daarmee is de financiering voor het beheer van de meeste RodS-gebieden geregeld. Over de borging van de laatste lopende projecten hebben we afspraken gemaakt. We hebben afgesproken welke partner verantwoordelijk is voor welk deel van de uitvoering. We brengen lopende projecten waarover wij ons ontfermen onder bij andere programma's of de lijnorganisatie.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
• Afronding van het programma Recreatie om de Stad Utrecht (RodS).		
• Borging en inbedding elders, van doorlopende RodS-projecten.		

4.6.2 Ontwikkelen visie Utrecht Buiten

Toelichting op meerjarendoel

Er is een nieuw traject nodig om de recreatiedruk in de provincie voor de middellange termijn op te vangen. Dit hadden de betrokken partners geconcludeerd op basis van diverse signalen en afspraken (Stuurgroep RodS,

Utrecht Buiten, U10-gemeenten). Op basis van een verkenning is geconcludeerd dat de opgave groot is én dat de opgave regiobreed wordt herkend. Er bleken al veel verschillende programma's te zijn die zich op de een of andere manier bezighouden met groen. Er was daardoor niet direct een nieuw uitvoeringsprogramma nodig. Er is vooral een regiobrede samenwerking nodig. De uitkomst van de verkenning heeft gezorgd voor een uitgangspunt in de Omgevingsvisie. Namelijk: groen moet gelijke tred houden met de verstedelijkingsopgave ('groen groeit mee'). Ook hebben we het samenwerkingsverband Groen Groeit Mee gestart.

We hebben ook voor de regio rondom Amersfoort een verkenning uitgevoerd naar de recreatieve ontwikkeling. Dat deden we in het verlengde van Utrecht Buiten. De uitkomsten nemen we mee in de op te stellen programma's van Groen Groeit Mee. Daarnaast nemen we ze ook mee in het beleid voor recreatie en toerisme.

Er is een rol voor ons weggelegd op het terrein van sport. Dat blijkt uit diverse gesprekken met gemeenten, Vereniging Sport en Gemeenten en NOC*NSF. Voor die rol hebben we een beleidskader sport opgesteld in 2020. Daarin hebben we doelen en beoogde acties geformuleerd. Het beleidskader bieden we begin 2021 ter besluitvorming aan Provinciale Staten.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
• Verkenning naar de haalbaarheid van een nieuw uitvoeringsprogramma, inclusief de governance voor de aansturing, onderschreven door de partners in Utrecht Buiten.		
• Indien de uitkomst van de verkenning positief is, wordt een start gemaakt met de uitvoeringsstrategie voor Utrecht Buiten (als opvolger van RodS), die gezamenlijk met de partners is ontwikkeld.		
• Opstellen actieplan op het gebied van sport.		Er is een beleidskader opgesteld dat begin 2021 aan PS wordt aangeboden

4.7 Uitvoeren transitie recreatieschappen

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2020

De transitie met het opheffen van twee recreatieschappen is in 2018 afgerond. Gebleken is dat de huidige vorm en structuur van de schappen en de uitvoeringsorganisatie nog niet adequaat is en dat doorontwikkeling noodzakelijk is. Dit kan leiden tot een nieuwe transitie. De (beperkte) omvang, en de daaruit voortvloeiende kwetsbaarheid van de uitvoeringsorganisatie noodzaakt tot een strategie gericht op samenwerking met andere organisaties.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Uitvoeren transitie recreatieschappen	Rekening 2019	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Vershil
Materiële lasten	32	0	0	0	0
Totaal Lasten	32	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	32	0	0	0	0

Meerjarendoelen

4.7.1 Uitvoeren samenwerkingsagenda recreatievoorzieningen

Toelichting op meerjarendoel

Samenwerking tussen alle partijen die zich bezighouden met recreatie en toerisme is noodzakelijk. Om dit te bereiken organiseren we onder andere jaarlijks de Utrechtse Recreatie Tafel. In 2020 hebben we dat niet gedaan. Wel hebben we door andere samenwerkingsvormen veel winst geboekt:

- In de totstandkoming van het (concept) Programma Recreatie en Toerisme (zie 4.5.3).
- Met afspraken over de toekomst van de bedrijfsvoeringorganisatie Recreatie Midden Nederland (RMN, zie hierna).

In 2019 zijn de deelnemers aan de schappen geconfronteerd met grote knelpunten en uitdagingen. Die uitdagingen liggen in de uitvoeringsorganisatie RMN. Die voert nu de taken voor de schappen uit. Er zijn door de recreatieschappen richtinggevend uitspraken geformuleerd over de toekomst van de schappen. Dat is gedaan op basis van interne analyses, extern onderzoek en verschillende bijeenkomsten. Tijdens verschillende informatieavonden hebben we de Staten geïnformeerd over deze gesprekken.

Voor een verder voortbestaan van RMN is geen draagvlak meer. De gedachten gaan uit naar het elders onderbrengen van de uitvoering. De voorkeur heeft een centrumregeling voor beide schappen. Vanuit dit perspectief kijken we of we de samenwerking kunnen verbreden en uitbreiden voor de hele provincie. De ontwikkelrichtingen onderzoeken we nu verder. Zo willen we komen tot definitieve keuzes. Op basis van gemeenschappelijke besluiten wordt uiteindelijk de organisatie van de recreatieschappen aangepast.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
• Organisatie van minimaal één Utrechtse Recreatie Tafel, met alle betrokken partijen.		Geen reguliere recreatietafel. Hiervoor in de plaats hebben we alle deelnemers aan Recreatie Tafels uitgenodigd voor deelname aan de cocreatie voor het nieuwe programma Recreatie en Toerisme.
• Presenteren van ontwikkelrichtingen voor de recreatieschappen voor het maken van gefundeerde keuzes.		

4.8 Stimuleren en regisseren (internationaal) toerisme

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2020

Het internationaal toerisme groeit en de verwachting is dat die groei gaat doorzetten. We willen de groei in goede banen te leiden en de toeristische druk proberen te spreiden via gerichte marketing. Vanuit het coalitieakkoord zetten wij hier nieuwe middelen op in. In lijn met het akkoord geven we verder op een integrale wijze intensiever aandacht aan verblijfsrecreatie.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Stimuleren en regisseren (internationaal) toerisme	Rekening 2019	Primaire Bijgestelde begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Vershil
Personeelslasten	134	208	225	226	-1
Materiële lasten	1.580	2.024	2.024	1.787	237
Totaal Lasten	1.714	2.232	2.249	2.013	236
Baten	0	0	0	-12	12
Totaal Baten	0	0	0	-12	12
Saldo van baten en lasten	1.714	2.232	2.249	2.001	248

Meerjarendoelen

4.8.1 Uitvoeren programma toerisme

Toelichting op meerjarendoel

In 2020 hebben we het onderzoek naar een nauwere samenwerking met de marketingorganisaties en de samenwerking tussen de organisaties een vervolg gegeven. We hebben daarvan de contouren vastgesteld. Hiermee ontstaat een duurzame vorm van samenwerking met de marketingorganisaties. We verwachten begin 2021 de nieuwe samenwerkingsvorm gezamenlijk met de organisaties te kunnen vaststellen.

Het coronavirus heeft een grote impact gehad op het toerisme. Buitenlands toerisme en zakelijk toerisme is stilgevallen. Voor de marketingorganisaties heeft dit ook geleid tot aanpassingen in hun marketingstrategie. Die richtte zich meer op de regio en binnenlandse bezoekers.

Gedurende de verschillende lockdownperiodes ontstond er (te) grote recreatiedruk in natuur- en recreatiegebieden. We hebben daarom een digitale druktemonitor ontwikkeld. Dat hebben we gedaan in samenwerking met de marketingorganisaties. Deze monitor informeert de bezoeker over de drukte op populaire locaties en gebieden. Hij benoemt ook alternatieven voor (te) drukbezochte plekken.

Door de coronavirus-pandemie kon de Vuelta 2020 in Nederland niet doorgaan. De stuurgroep Vuelta heeft daarop een haalbaarheidsonderzoek laten uitvoeren naar de mogelijkheden om de Vuelta in 2022 alsnog te organiseren. Die stuurgroep bestaat uit de provincie Utrecht, gemeente Utrecht, 's-Hertogenbosch, Breda en de provincie Noord-Brabant. Tijdens een informatiesessie hebben we PS geïnformeerd over mogelijke scenario's. Eind 2020 is een Statenvoorstel voor een extra budget voor de Vuelta 2022 naar PS gezonden. De Staten namen daarover begin 2021 een besluit.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none"> • We versterken de samenwerking met de marketingorganisaties en initiëren met hen doelgerichte marketingactiviteiten om toerisme te spreiden over de provincie. 		
<ul style="list-style-type: none"> • We dragen bij aan de profilering van de regio door het mee organiseren van de start van de Vuelta in 2020 als maatschappelijk evenement, met duurzaamheid en gezond leven als belangrijke invalshoeken. 		De start in Nederland is afgelast ten gevolge van de pandemie.

4.8.2 Stimuleren innovatief ondernemerschap

Toelichting op meerjarendoel

We zijn de sector ook in 2020 blijven faciliteren met kennis over recreatie en toerisme. Zo stelden we via een centrale database (U-base) informatie beschikbaar over het aanbod voor recreanten en toeristen. Deze kon daarna gedeeld worden via allerlei kanalen.

Nieuw onderzoek hebben we door het coronavirus op een laag pitje gezet. Zo ook het geplande onderzoek naar het gedrag van toeristen. In plaats daarvan hebben we onze inzet gericht op ontwikkeling van de druktemonitor (zie ook 4.8.1). Deze monitor geeft nu nog beperkt informatie over het gedrag van toeristen. Maar in de toekomst breiden we hem uit in functionaliteit.

We hebben dit jaar goede stappen gezet bij de aanpak van de problemen bij verblijfsrecreatie. De kwaliteit van vakantieparken staat onder druk door oneigenlijk gebruik, veroudering en verrommeling van parken. We hebben een veiligheidsscan en vitaliteitsscan afgerond. De resultaten hebben we aangeboden aan de gemeenten. Ook de Staten hebben we hierover geïnformeerd. Op basis van de resultaten van de veiligheids- en vitaliteitsscan hebben we een vervolgaanpak geformuleerd. De geformeerde Stuurgroep heeft de opdracht gegeven voor de uitvoering van de vervolgaanpak. Pilots maken hier onderdeel van uit.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none"> • We starten een pilot om meer inzicht te krijgen in het gedrag van toeristen in onze provincie. 		Deze pilot hebben we niet gestart door de ontwikkelingen rond het coronavirus.
<ul style="list-style-type: none"> • We ronden de veiligheidsscan en de vitaliteitsscan in het kader van de integrale aanpak van verblijfsrecreatie af. 		
<ul style="list-style-type: none"> • Op grond van bovengenoemde resultaten formuleren we samen met partners een vervolgaanpak verblijfsrecreatie. Daarnaast gaan we door met pilots. 		

4.9 Realiseren transitie circulaire economie

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2020

De provincie wil in de transitie van een lineaire naar een circulaire economie een voortrekkersrol in de regio vervullen als actieve verbinder gericht op concrete projecten en actieve ondersteuner van verschillende thematische netwerken met wisselende samenstellingen (ambtelijk, bestuurlijk, kennisinstellingen, NGO's, ondernemers en andere lokale initiatiefnemers).

De ambtelijke organisatie is zich bewust van de transitie van een lineaire naar een circulaire economie en weet dit te vertalen naar circulaire beleidsdoelen en concrete maatregelen binnen het eigen werkgebied.

Er wordt circulair gedacht en gehandeld. Zie ook <https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/provinciale-website-voor-circulariteit-gelanceerd>

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Realiseren transitie circulaire economie	Rekening 2019	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Verschil
Personeelslasten	0	76	82	84	-2
Materiële lasten	336	500	500	31	469
Totaal Lasten	336	576	582	115	467
Saldo van baten en lasten	336	576	582	115	467

Meerjarendoelen

4.9.1 Beleid en uitvoering baseren op sluiten van kringlopen

Toelichting op meerjarendoel

Wij willen als Provincie Utrecht zuiniger en slimmer omgaan met grondstoffen, materialen en producten. Om dit doel te behalen hebben we in het najaar van 2020 een uitvoeringsagenda 'Circulaire Samenleving' ontwikkeld. In deze uitvoeringsagenda's staan de circulaire activiteiten die we de komende jaren gaat uitvoeren. We willen dat alle verschillende teams in de organisatie aandacht geven aan zuiniger omgaan met grondstoffen. Daarom staan bij alle hoofdonderwerpen waar de organisatie aan werkt circulaire activiteiten in de uitvoeringsagenda Circulaire Samenleving. Zie ook <https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/provinciale-website-voor-circulariteit-gelanceerd>

Met de uitvoeringsagenda kan iedereen zien aan welke circulaire activiteiten we als Provincie werken. Ook kan iedereen zien op welke resultaten de verantwoordelijke bestuurder wil worden afgerekend.

Naast de uitvoeringsagenda en een conceptbeleidsvisie hebben we opgeleverd:

- een circulaire doelenboomrapportage
- een onderzoeksrapport naar regionaal circulair inkopen
- een onderzoeksrapport naar een regioaanpak voor monitoring van de circulaire economie

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none"> Uitvoeringsagenda Utrecht Circulaire Topregio 2020 – 2023 	●	GS hebben de Uitvoeringsagenda Circulaire Samenleving vastgesteld in Q4 van 2020. Ze hebben die aangeboden aan PS. Dit geldt ook voor de concept visie op een circulaire samenleving 2050. Dit concept is ter inspraak voorgelegd bij diverse partijen en in februari 2021 besproken in PS in opmaat naar een definitieve visie in Q2 van 2021.
<ul style="list-style-type: none"> Uitvoeringsagenda Circulaire economie 	●	GS hebben de Uitvoeringsagenda Circulaire Samenleving vastgesteld in Q4 van 2020. Ze hebben die aangeboden aan PS.

Verbonden partijen

Verbonden partij	Doel
Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht NV (OMU)	Doel van de N.V. is het investeren in de private delen (lege delen van terreinen, verouderde bedrijfsbebouwingen) ten einde deze met andere participanten (zoals gemeenten en/of private ontwikkelaars) te herontwikkelen en opnieuw in de markt te zetten.
Plassenschap Loosdrecht e.o.	Dit recreatieschap ontwikkelt, beheert en onderhoudt terreinen voor dagrecreatie en routenetwerken voor wandelen, varen en fietsen in opdracht van provincie en gemeenten.
Recreatie Midden Nederland (RMN)	Zo goed mogelijk faciliteren van de deelnemende recreatieschappen op het gebied van beleid, onderhoud, financiën en personeelszaken.
Recreatieschap Stichtse Groenlanden (RSG)	Dit recreatieschap ontwikkelt, beheert en onderhoudt terreinen voor dagrecreatie en routenetwerken voor wandelen, varen en fietsen in opdracht van provincie en gemeenten.
Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Regio Utrecht B.V.	Versterken van de economische structuur van de Regio Utrecht door te investeren in de innovatieve sectoren en maatschappelijke opgaven.

Programma 4b. Energietransitie

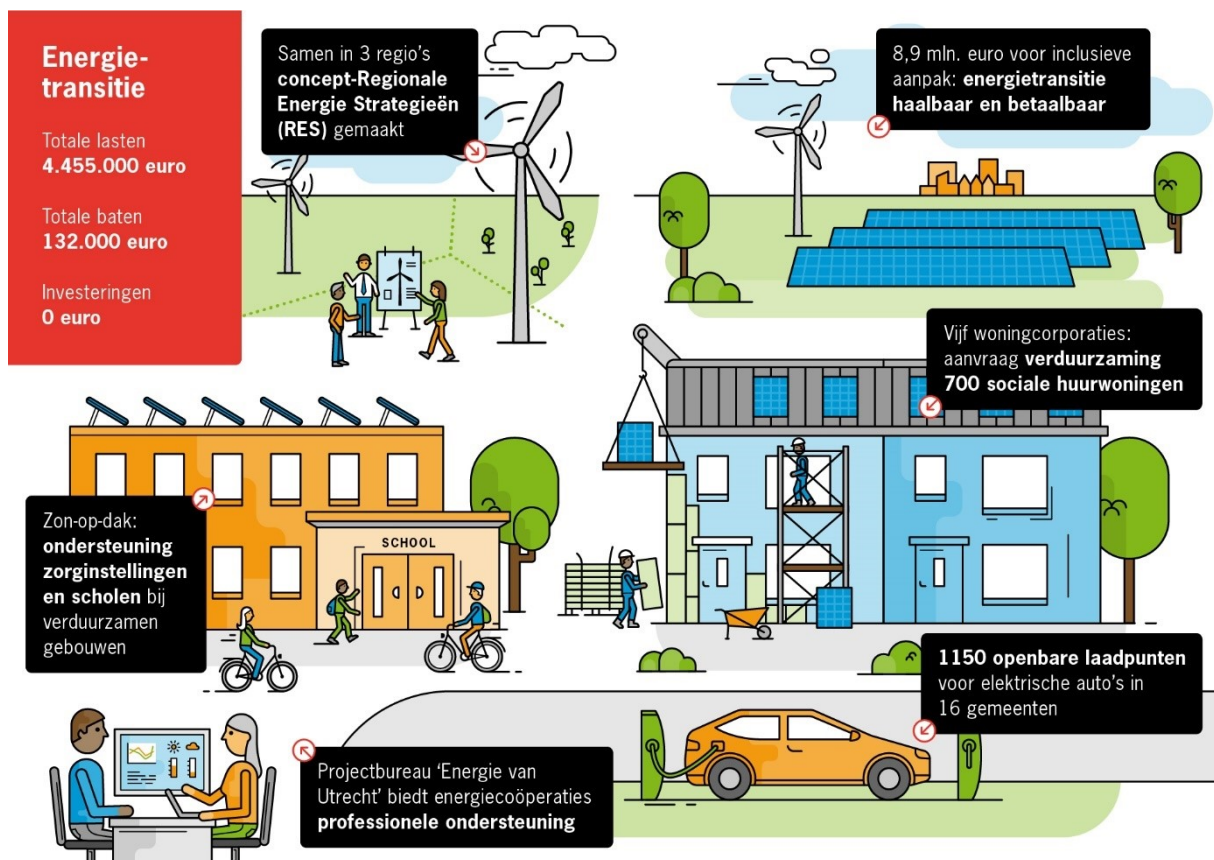
Programmadoel

Toelichting op programmadoel

Dit programma bestaat volledig uit nieuw beleid en richt zich op de uitvoering van de afspraken die in het energieakkoord, het coalitieakkoord en het klimaatakkoord zijn gemaakt met betrekking tot besparing van energie en het opwekken van duurzame energie. Wel is een deel van dit programma een voortzetting of opschaling van activiteiten uit de aflopende Energieagenda 2016-2019. Een belangrijk overkoepelend doel voor 2020 is om de uitvoering van het nieuwe programma Energietransitie op te zetten, inclusief de benodigde organisatie, aansturing en monitoring. Uitgangspunt hiervoor zal het nieuwe programmaplan zijn dat naar verwachting nog in 2019 aan uw Staten zal worden voorgelegd*. Het programma heeft tot doel om de energietransitie te versnellen. Daartoe zijn inspanningen voorzien die geheel vanuit het programma worden gerealiseerd en nadrukkelijk ook inspanningen die met de andere programma's en beleidsterreinen zullen worden uitgevoerd. De provincie Utrecht zal daarnaast zelf het goede voorbeeld geven als het gaat om besparen en verduurzamen. De energietransitie is een systeemverandering. We werken daarom nauw samen met een groot aantal partners om gezamenlijke doelen te verwezenlijken. Dat vraagt om wendbaarheid en flexibiliteit in het programma en tussentijdse doelen, zonder de nieuwe doelen uit het coalitieakkoord uit het oog te verliezen. In deze coalitieperiode richten we ons op 9% energiebesparing en 16% duurzame energieopwekking in 2023. Het realiseren van deze doelen is een gezamenlijke opgave waar ook de inzet van medeoverheden en andere partijen uit het klimaatakkoord randvoorwaardelijk voor is.

* Het Programmaplan Energietransitie 2020-2025 is in januari 2020 vastgesteld.

Infographic

Beleidsdoelen in één oogopslag

Indicatoren in één oogopslag

4b. Energietransitie	Hebben we gedaan wat we voorgenomen hadden?	Zijn we binnen de planning gebleven?	Zijn we binnen budget gebleven?
4b.1 Energie besparen			
4b.2 Duurzame energie			
4b.3 De provincie geeft het goede voorbeeld			

Wat heeft het gekost?

4b. Energietransitie	Rekening 2019	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Verschil
Personeelslasten	0	997	1.075	1.028	47
Materiële lasten	1.770	5.700	5.122	3.427	1.695
Totaal Lasten	1.770	6.697	6.197	4.455	1.742
Baten	-26	0	0	-132	132
Totaal Baten	-26	0	0	-132	132
Saldo van lasten en baten	1.744	6.697	6.197	4.323	1.874
Stortingen in reserves	-	-	-	-	-
Onttrekkingen aan reserves	-	-	-	-	-
Saldo van dit programma	1.744	6.697	6.197	4.323	1.874

Reserves

	Stortingen 2020		Onttrekkingen 2020	
	Bijgestelde begroting	Rekening	Bijgestelde begroting	Rekening
	-	-	-	-
Totaal				

Investerings

In dit programma zijn in 2020 geen (nieuwe) investeringen gedaan.

Beleidsdoelen

Programma	Beleidsdoel	Meerjarendoel
4b Programma 4b Energietransitie	4b.1 Energie besparen	4b.1.1 Besparen energie door inwoners
		4b.1.2 Besparen energie door bedrijven
		4b.1.3 Besparen energie door maatschappelijke instellingen
	4b.2 Duurzame energie	4b.2.1 Opwekken, opslaan en transporteren
		4b.2.2 Ruimte, Regels en Participatie
	4b.3 De provincie geeft het goede voorbeeld.	4b.3.1 Energie in Mobiliteit
		4b.3.2 Energie in Leefomgeving
		4b.3.3 Energie in Bedrijfsvoering

4b.1 Energie besparen**Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2020**

De programmaliijn 'Energie besparen' heeft als doel om de 9% energiebesparing te realiseren, die in het coalitieakkoord is afgesproken. Dit door projecten op het gebied van de verduurzaming van woonhuizen, van appartementencomplexen, van bedrijven, van maatschappelijk vastgoed te realiseren.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Energie besparen	Rekening 2019	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Vershil
Personeelslasten	0	422	455	599	-144
Materiële lasten	789	1.850	772	673	99
Totaal Lasten	789	2.272	1.227	1.273	-46
Baten	-26	0	0	-105	105
Totaal Baten	-26	0	0	-105	105
Saldo van baten en lasten	763	2.272	1.227	1.168	59

Indicatoren

Naam indicator	Omschrijving	Streef- waarde	2019 realisatie	2020 begroot	2020 realisatie
Energie besparen	Minder verbruikt dan in 2019 onder genormaliseerde omstandigheden	9%	2,8%	1,5%	n.n.b.
Hernieuwbare energie	Totale productie van hernieuwbare energie in petajoule (PJ)	toename t.o.v. 2017 = 3,7 PJ	6,2	n.v.t.	n.n.b.

* De gegevens over het jaar 2020 zijn nog niet beschikbaar. De cijfers van de gebouwgebonden (exclusief mobiliteit) energie over 2019 zijn verwerkt in de tabel en daarmee aangepast t.o.v. jaarverslag 2019. De gegevens over het jaar 2020 komen beschikbaar in jaarverslag 2021.

Toelichting Energiebesparing:

Energiebesparing wordt bepaald als energieverbruik per inwoner per jaar van de provincie Utrecht. Hiervoor geldt een meerjarendoelstelling van 1,5% per jaar. De cijfers over 2019 zijn echter nog niet beschikbaar. Derhalve hebben de cijfers in Tabel 4b.1 betrekking op de som van de deelsectoren gebouwde omgeving en mobiliteit die het totaalgebruik in de provincie vrijwel volledig bepalen. De doelstelling van 1,5% voor deze markten is in 2018 en 2019 gerealiseerd en de verwachting is dat deze trend doorzet in 2020.

De streefwaarde heeft betrekking op het cumulatieve effect van het besparen over de jaren 2018 t/m 2023; de realisatie is per jaar.

Toelichting Hernieuwbare energie:

In 2019 is een stijging van de geproduceerde duurzame energie gerealiseerd van 4,7 PJ naar 6,2 PJ. De stijging wordt voornamelijk veroorzaakt door opwek uit zonnepanelen en het gestegen gebruik van biobrandstoffen. De verwachting is dat deze trend is doorgezet in 2020 en dat de doelstelling van 7% duurzame energie in 2020 realistisch en haalbaar is.

De onderverdeling naar bronnen staat vermeld in onderstaande tabel:

Bron	PJ
Duurzaam opgewekte energie door zonnepanelen	1,1
Duurzaam opgewekte energie door windturbines	0,3
Verbruikte biobrandstoffen	3,1
Duurzaam opgewekte warmte	1,5
Overig	0,2
Totaal	6,2

Bron: Klimaatmonitor, geraadpleegd februari 2021

Meerjarendoelen

4b.1.1 Besparen energie door inwoners

Toelichting op meerjarendoel

De informatievoorziening richting inwoners over de verduurzaming van hun woning vindt vooral plaats via de gemeenten. Er wordt ook samengewerkt in regionaal verband. Mede op verzoek van U-thuis (het samenwerkingsverband in de U16-regio) is deze samenwerking geëvalueerd en zijn aanbevelingen gedaan voor de komende jaren. Daarbij zijn ook de samenwerkingsverbanden in Food Valley en Eemvallei in kaart gebracht. Op basis van de uitkomsten wordt een optimalisatie van de informatievoorziening uitgevoerd. Er is subsidie verleend aan het Energieloket en het Trefpunt Duurzaam in Veenendaal. Hiermee worden inwoners in Veenendaal verder geïnformeerd, gestimuleerd en geadviseerd over duurzaamheid en energie.

https://www.youtube.com/watch?v=KVdYld_X0II&feature=youtu.be

Om huiseigenaren te helpen energie te besparen hebben gemeenten in 2019 bij het Rijk (RVO) een aanvraag ingediend voor de specifieke uitkering Regeling Reductie Energiegebruik Woningen (RRE). De uitkering kunnen gemeenten gebruiken voor het verstrekken van informatie of het reduceren van energiegebruik bij inwoners. Als gevolg van corona is de uitvoering in de knel gekomen en heeft de provincie - op verzoek van een aantal gemeenten - de NMU ingeschakeld om het proces aan te jagen en de opgedane ervaringen in beeld te brengen en te delen. Inmiddels is een tweede ronde van de RRE afgesloten; deze tweede ronde stond ook open voor huurders. De NMU heeft gemeenten ondersteund bij het indienen van deze tweede ronde RRE(W). De geleerde lessen uit deze ondersteuning worden gedeeld onder de gemeenten.

<https://www.youtube.com/watch?v=PeTnSKnX3iU>

Gemeenten worden ondersteund bij de ontwikkeling van soortenmanagementplannen (SMP) waardoor vastgoedeigenaren niet meer individueel ontheffing hoeven aan te vragen voor de Wet Natuurbescherming. Zij kunnen hierdoor sneller en tegen lagere kosten hun panden isoleren.

De Economic Board Utrecht heeft een ELENA-subsidie uit Europa verkregen, waarmee VvE's ondersteuning kunnen krijgen in hun verduurzamingsopgave. Om deze subsidie mogelijk te maken heeft de Provincie een garantstelling verleend. Het doel is om minimaal 1100 appartementen te verduurzamen. Naar verwachting zal de ELENA-aanpak rond de zomer van 2021 toegankelijk zijn voor VvE's. De verduurzamingsmaatregelen zelf kunnen worden gefinancierd met de VvE Energiebespaarlening van het Rijk.

De woningcorporaties werken, met ondersteuning van de provincie, aan een innovatieve, schaalbare aanpak. Clusters van gelijksoortige woningen worden door meerdere partijen tegelijk in de markt gezet. In november 2020 hebben vijf Utrechtse woningcorporaties met hun toeleveranciers een subsidieaanvraag bij het Rijk ingediend. Zo willen ze meer dan 700 woningen verduurzamen. We hebben ook een inventarisatie gehouden onder de Utrechtse woningcorporaties naar hun verduurzamingsaanpak. Hieruit kunnen verbeteringen in de verduurzamingsaanpakken worden gerealiseerd. Onder de schaalbare aanpak hoort ook verkenning van een mogelijk grootschalige inzet van hybride warmtepompen in de regio. Deze verkenning vindt plaats in samenwerking met elf gemeenten.

Er is een inventarisatie gedaan naar de Utrechtse gemeenten en de stand van zaken rondom de transitievisie warmte (TVW). Hieruit bleek dat de gemeenten volgens planning aan het werk zijn. Alle gemeenten verwachten de TVW eind 2021 af te kunnen ronden. In het voorjaar van 2020 hebben zeven Utrechtse gemeenten een subsidieaanvraag ingediend in het kader van het landelijke Programma Aardgasvrije Wijken. In het najaar bleek dat geen enkele aanvraag is toegekend. Naar aanleiding daarvan voeren we gesprekken met deze gemeenten over de mogelijkheden om de plannen toch te kunnen uitvoeren.

<https://www.provincie-utrecht.nl/aardgasvrij-niet-alleen-leren-maar-vooral-realiseren>

Het is belangrijk dat iedereen mee kan doen aan de energietransitie. We hebben een onderzoek naar de haalbaarheid en betaalbaarheid van de energietransitie in de provincie Utrecht uitgevoerd. Dit heeft ons op kwantitatief niveau inzicht gegeven in hoeverre deze thema's spelen in de buurten van alle gemeenten in de provincie. Daarnaast hebben we het beschikbare instrumentarium op lokaal en nationaal niveau geïnventariseerd. Beide onderzoeken en afstemming met stakeholders waren input voor de aanpak inclusieve energietransitie. De aanpak is gericht op het ondersteunen van schaalbare collectieve aanpakken en het ontwikkelen van nieuwe inclusieve financieringsvormen. In 2020 hebben we de ontwikkeling van het instrument gebouwgebonden dienstverlening ondersteund. De eerste pilot start in 2021 in Amersfoort.

<https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/provincie-trekt-89-miljoen-uit-voor-aanpak-duurzame-energie-voor-iedereen>

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none"> Gemeentes worden geholpen met kennis en ervaringen voor een gerichte aanpak om besparingsmaatregelen door inwoners te stimuleren. 		<p>We hebben gemeenten ondersteund bij de uitvoering van de Regeling Reductie Energieverbruik (Woningen). De geleerde lessen hebben we in kaart gebracht en met de gemeenten gedeeld. Gemeenten verzorgen zelf de communicatie naar inwoners. We hebben een evaluatie voor alle gemeenten uitgevoerd. Op basis hiervan wordt de informatievoorziening geoptimaliseerd.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Alle gemeentes zijn gestart met het opstellen van een voldoende concrete transitievisie warmte en de provincie ondersteunt hierbij. 		<p>We hebben een inventarisatie gedaan naar voortgang van de TVW's in Utrechtse gemeenten. Ze zijn hiermee aan de slag en verwachten deze in 2021 gereed te hebben. Het Rijk heeft budget voor ondersteuning beschikbaar gesteld.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Met hulp van de provincie zijn minimaal 5 trajecten gestart met woningcorporaties of VvE's om "mandjes" woningen (> 50 stuks) te verduurzamen. 		<p>Eind 2020 hebben vijf Utrechtse woningcorporaties met hun toeleveranciers een subsidieaanvraag gedaan bij de landelijke Renovatieversneller. In totaal zijn hier ruim 700 sociale huurwoningen mee gemoeid die in een gezamenlijke aanpak (verder) worden verduurzaamd. Er is een garantstelling verleend aan de EBU voor het verkrijgen van een ELENA-subsidie waarmee VvE's worden ondersteund in hun verduurzamingsopgave. De regeling wordt naar verwachting medio 2021 operationeel. Voor de tussenliggende periode hebben gesprekken plaatsgevonden met VvE's die gebruik willen maken van de subsidieverordening. De aanvragen worden begin 2021 verwacht. Hiermee zijn ca. 300 woningen gemoeid.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Er is een voorstel voor een financieringsinstrument uitgewerkt op basis van een onderzoek naar mogelijkheden om verduurzaming betaalbaar te maken voor iedereen. 		<p>Aangezien er op Rijksniveau een fonds beschikbaar komt voor deze doelgroep hebben we er voor gekozen om met de provinciale aanpak inclusieve energietransitie de inspanningen te richten op het goed benutten van het nationale fonds binnen collectieve verduurzamingsaanpakken..</p>

4b.1.2 Besparen energie door bedrijven

Toelichting op meerjarendoel

Bij de RUD is een project 'stimulerend toezicht' uitgevoerd waarbij medewerkers zijn opgeleid tot energietoezichthouders zodat alle beoogde controles in 2020 en 2021 kunnen worden uitgevoerd. Stimulerend toezicht maakt nu onderdeel uit van de dienstverlening van de RUD voor provincie en gemeenten. Ook de ODRU is ondersteund bij het uitvoeren van energiecontroles. Door subsidie beschikbaar te stellen zijn gemeenten gestimuleerd om het aantal controles op te voeren van 70 controles in 2020 tot 100 controles in 2021. Via de provinciale subsidieregeling voor energietransitie kunnen ook samenwerkingsprojecten van gemeenten en ondernemers(verenigingen) gericht op verduurzaming van de bedrijfsvoering ondersteund worden.

Er is een inventarisatie uitgevoerd bij de Utrechtse gemeenten naar het beleid op gebied van energietoezicht en handhaving. Op basis van de uitkomsten wordt de ontwikkeling van de dienstverlening van de omgevingsdiensten verder vormgegeven en wordt gewerkt aan uniformering van energietoezicht- en handhavingbeleid.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none">RUD en ODRU voeren in opdracht van provincie en gemeenten handhaving uit op regelgeving rondom duurzaamheid en energiebesparing.		In 2020 is bij de RUD door middel van een energiepilot het toezicht op energiebesparing verder ontwikkeld. Toezichthouders zijn bijgeschoold en worden ondersteund door een tool om stimulerend toezicht uit te kunnen voeren. In de pilot zijn 15 energiecontroles uitgevoerd waarbij toezichthouders begeleid zijn door een externe partij. ODRU richt zich bij het handhaven van de energiebesparingsplicht voornamelijk op de achterblijvers van de informatieplicht als indicator voor bedrijven waar integrale milieucontroles uitgevoerd moeten worden.
<ul style="list-style-type: none">Bedrijven in de Provincie Utrecht hebben gemakkelijk toegang tot advies om hun bedrijfsvoering te verduurzamen en energie te besparen		Bedrijven kunnen collectief subsidie aanvragen via de uitvoeringsverordening subsidie energietransitie. Zo kunnen ze geadviseerd worden bij de verduurzaming van hun panden. Om dit bekend te maken, is onder andere een infographic gemaakt waarin deze en andere ondersteuningsmogelijkheden overzichtelijk zijn weergegeven.

4b.1.3 Besparen energie door maatschappelijke instellingen

Toelichting op meerjarendoel

We willen de provinciebrede aanpak 'duurzame zorg' verder ontwikkelen en uitbreiden naar andere maatschappelijke sectoren zoals onderwijs, sport en cultuur. Daarom hebben we in 2020 een inventarisatie uitgevoerd onder gemeenten, andere provincies en landelijke en regionale initiatieven. Daarnaast is voor de aanpak duurzame zorg ook een onderzoek gedaan naar de effecten van deze aanpak op CO2-reductie. Naar aanleiding daarvan is besloten om de aanpak Duurzame Zorg te verlengen.

https://www.youtube.com/watch?v=LT_gSIILeB4

Er is een aanpak Duurzame scholen opgestart waarbij schoolbesturen ondersteund worden bij het vraagstuk om zonnepanelen op hun daken te plaatsen. Zij krijgen daarbij ook een energiebesparingsadvies. Voor culturele organisaties is een voorstel

ontwikkeld gebaseerd op de aanpak Duurzame zorg. Zo kunnen we culturele instellingen in een gezamenlijk traject ondersteunen bij hun verduurzamingsopgave. Voor de sportverenigingen is er de mogelijkheid om deel te nemen aan het ondersteuningstraject van NOC*NSF. Voor sporthallen en zwembaden worden andere ondersteuningsmogelijkheden onderzocht.

Zie ook <https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/zonnepanelen-op-dak-obs-de-horn-met-hulp-van-schooldakcoach>

Voor samenwerkingsverbanden van organisaties in de zorg, sport, cultuur en onderwijs is het nu mogelijk om via de provinciale regeling voor energietransitie subsidie aan te vragen voor verduurzaming van hun bedrijfsvoering.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none">De ondersteuning van zorgorganisaties is in 2020 uitgebreid naar 10 nieuwe zorginstellingen.		Er worden nu 24 zorginstellingen ondersteund in 14 gemeenten met hun verduurzamingsopgave.
<ul style="list-style-type: none">Ondersteuning van andere maatschappelijke organisaties is onderzocht en gestart.		Er is een aanpak Duurzame Scholen gestart, waarin 130 schoolbesturen zijn benaderd over zonnepanelen en energiebesparing. 37 besturen zijn begeleid bij de besluitvorming om zonnepanelen te gaan plaatsen. Bij 10 scholen zijn er zonnepanelen gerealiseerd. Een verduurzamingstraject voor theaters, poppodia en musea start in 2021. Sportverenigingen worden actief doorverwezen naar het ondersteuningstraject van NOC*NSF. Voor de verduurzaming van sporthallen en zwembaden wordt nader onderzoek verricht. Er is succesvol een budget van € 2 miljoen aangevraagd bij het Rijk voor de inrichting van een ontzorgingsprogramma. Binnen dit programma kunnen kleine gemeenten, zorginstellingen, eerstelijnspraktijken, PO en VO schoolbesturen, culturele ANBI's, zelfstandige sportbedrijven en ontmoetingscentra ondersteund worden bij het verduurzamen van hun vastgoed in eigendom.

4b.2 Duurzame energie

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2020

De programmalijn 'Duurzame Energie' heeft als doel om samen met partners te realiseren dat ook in de provincie Utrecht de nationale doelstelling van 16% duurzame energie in 2023 wordt gehaald. De projecten zijn gericht op het creëren van ruimte en regels, het ondersteunen van collectieven en participatie, het ondersteunen van projecten op het gebied van elektriciteit en van warmte, het ontwikkelen van de nieuwe infrastructuur die nodig is voor een duurzaam energiesysteem.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Duurzame energie	Rekening 2019	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Vershil
Personeelslasten	0	537	579	386	193
Materiële lasten	396	3.350	3.561	2.196	1.365
Totaal Lasten	396	3.887	4.140	2.582	1.558
Baten	0	0	0	-28	28
Totaal Baten	0	0	0	-28	28
Saldo van baten en lasten	396	3.887	4.140	2.555	1.585

Indicatoren

Naam indicator	Omschrijving	Streef- waarde	2019 realisatie	2020 begroot	2020 realisatie
Duurzame energie	Opwekking van duurzame energie	16%	5,6%*	7%	

* De gegevens over 2020 zijn nog niet beschikbaar. De cijfers over 2019 zijn verwerkt in de tabel en daarmee aangepast t.o.v. jaarverslag 2019. Het totale energiegebruik is gebaseerd op de doorrekening van Ecorys/TNO en berekend op 110 PJ in 2019.

Meerjarendoelen

4b.2.1 Opwekken, opslaan en transporteren

Toelichting op meerjarendoel

Hernieuwbare warmtebronnen

Het Informatie- en Consultatieorgaan aardwarmte (ICO) is in 2020 operationeel geworden. Het ICO is op initiatief van de provincie Utrecht opgericht om gevraagd en ongevraagd onafhankelijk advies en informatie te verstrekken over de impact van aardwarmte voor de omgeving. De provincie ondersteunt het project LEAN, waarin een proefboring voor geothermie in de regio Utrecht/Nieuwegein wordt voorbereid. Het ICO heeft advies uitgebracht aan de gemeente Nieuwegein. Het advies is bedoeld om de haalbaarheidsstudie van LEAN, het eerste aardwarmteproject in de provincie, te beoordelen. Er zijn in 2020 ook adviezen gegeven aan het ministerie van EZK inzake twee opsporingsvergunningen aardwarmte in de regio Amersfoort. Deze twee vergunningen zijn ook verleend.

Ter ondersteuning van de drie Utrechtse RES-regio's is gestart met het opstellen van een provinciaal warmteplan. Dit geeft inzicht in de (bovengemeentelijke) vraag en aanbod van warmte. Technieken die in dit plan worden besproken zijn onder meer geothermie, aquathermie, zonthermie en duurzame biomassa. Aanvullend worden GIS-kaarten opgesteld die aangeven in welke gebiedsdelen van de provincie toepassing van deze technieken al dan niet mogelijk is. Daarbij wordt rekening gehouden met andere provinciale belangen als

drinkwaterwinning en natuurbescherming. Eind 2020 zijn het deelplan voor aquathermie alsmede enkele GIS-kaarten zo goed als gereed. Het onderzoek naar duurzame toepassing van biomassa voor bio-energie in de provincie Utrecht is afgerond. Naar aanleiding van de uitkomst van het onderzoek is voorgesteld het beleid in de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening aan te passen.

Hernieuwbare elektriciteit

Als gevolg van de coronavirus-pandemie kende het pilotproject New Grid on the Block een moeilijke start. Gebiedsbijeenkomsten werden afgelast en de werving van deelnemende ondernemers vond vooral digitaal plaats. Desondanks is in één cluster van bedrijven belangstelling om gezamenlijk te investeren in zonnestroominstallaties. In samenwerking met netbeheerder Stedin worden de kosten van netverzwaren voor alle partijen gereduceerd. In een zogeheten netimpactanalyse zijn enkele tientallen bedrijvencusters in het buitengebied van de Kromme Rijnstreek door Stedin beoordeeld op de kansen voor netverzwaren. Geleerde lessen zijn opgetekend in een leidraad. Deze kunnen inspiratie opleveren voor nieuwe projectinitiatieven en voor de Regionale Energie Strategieën.

Er is een versnellingssteam Zon op Dak ingesteld met als doel het dakoppervlak in de provincie beter te benutten. Het team biedt een ondersteuningsaanpak voor bedrijven, scholen en zorginstellingen. Voor bedrijven zijn er quickscans beschikbaar om een analyse van de dakpotentie uit te voeren. Voor scholen en zorginstellingen zijn specifieke afspraken gemaakt (zie ook 4b.1.3). Er kan subsidie bij de provincie worden aangevraagd om collectief verduurzamingsstappen te zetten. Om eigenaren van parkeerplaatsen in staat te stellen een quickscan te maken over de potentie van het overkappen van hun parkeerplaats met zonnepanelen, is de applicatie "Park the Sun" beschikbaar gesteld. We zijn partner geworden van het zogeheten Zonnepact in gemeente Utrecht. Zie ook: [Bedrijvenkring Ondernemend Veenendaal investeert in zonnepanelen - YouTube](#)

In 2020 is de ontwerp omgevingsvisie en ontwerp interim-omgevingsverordening ter inzage gelegd. Hierin wordt meer ruimte geboden voor het (grootschalig) opwekken van duurzame energie, wat noodzakelijk is voor het behalen van de doelen uit het Klimaatakkoord. Initiatieven voor grootschalige opwekking van gemeenten en ontwikkelaars zijn ondersteund in de ruimtelijke afwegingen die daarbij komen kijken. Ook hebben wij ondersteund bij participatie door omwonenden. Omgekeerd is inbreng vanuit gemeenten, energiecoöperaties en ontwikkelaars benut voor de ontwikkeling van de ontwerp-omgevingsvisie. Om gemeenten te ondersteunen bij het zoeken naar mogelijke locaties, is een Toolkit Windenergie ontwikkeld waarin de verschillende beleidsdoelen uit de ontwerp-omgevingsvisie en -verordening zijn opgenomen. Ook is een onderzoek gestart naar vliegroutes van vogels en vleermuizen.

Zie ook: [Gedeputeerde Huib van Essen over zijn passie en plannen, 1 jaar provinciebestuur #1jaar GSUtrecht - You Tube](#)

Energie-infrastructuur

Eind 2020 is een start gemaakt met de voorbereidingen voor het maken van een regionaal structuurplan energienetwerken (studies studie energie). Samen met netbeheerder Stedin worden alle voor de energienetwerken relevante ontwikkelingen binnen de provincie Utrecht in beeld gebracht en scenario's ontwikkeld voor behoud van een robuust energienetwerk. Hiermee willen we een goede integrale lange termijn planning voor de energienetwerken garanderen.

Energie-innovaties

In 2020 is een gedetailleerd overzicht opgesteld van (technische) innovaties die relevant zijn voor de provincie. Dit onderzoek vormt de basis van het innovatieplan dat in ontwikkeling is. In het innovatieplan wordt nader uitgewerkt op welke manieren de provincie gaat bijdragen aan energie-innovaties.

Naar aanleiding van Motie 12A 'Utrecht pakt kansen' heeft een verkenning plaatsgevonden naar de mogelijkheden om door middel van waterstof een woonkern energieneutraal te maken. De conclusie was dat er

onvoldoende meerwaarde is om een dergelijke pilot binnen de provincie uit te voeren omdat er al een aantal pilots in het land worden uitgevoerd. We starten in 2021 met verkennen van de mogelijkheden voor pilots met waterstofproductie in het buitengebied. Langs de A2 wordt in overleg met de provincie een pilot gepland voor opwekking en opslag van duurzaam opgewekte elektriciteit.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none"> • Proces voor proefboringen aardwarmte van Warmtebron Utrecht wordt actief door provincie ondersteund 	●	Het project LEAN van Warmtebron Utrecht is in 2020 met inhoudelijke expertise en financieel (subsidie) ondersteund.
<ul style="list-style-type: none"> • Nieuwe initiatieven voor Windparken en Zonnepanelen worden actief door de provincie ondersteund. 	●	Initiatieven voor grootschalige opwekking van gemeenten en ontwikkelaars zijn ondersteund in de ruimtelijke afwegingen die daarbij komen kijken. Ook hebben wij ondersteund bij participatie door omwonenden. Omgekeerd is inbreng vanuit gemeenten, energiecoöperaties en ontwikkelaars benut voor de ontwikkeling van de ontwerp-omgevingsvisie. Met ondersteuning vanuit de aanpak Zon op Dak hebben zorginstellingen, scholen en bedrijven in 2020 voor 24.000 zonnepanelen SDE-subsidie aangevraagd. Door een bijdrage aan het Zonne-Collectief Lopikerwaard konden meer (agrarische) bedrijven zon op dak realiseren. In 2020 hebben 50 bedrijven in het landelijk gebied meegedaan aan het collectief.
<ul style="list-style-type: none"> • Overzicht van geselecteerde innovaties waaraan de provincie wil bijdragen* 	●	Het overzicht van geselecteerde innovaties is gereed.
<ul style="list-style-type: none"> • Vervolg op het initiatief New Grid on the Block is gestart, om barrières in de capaciteiten van elektriciteitsnetten en netaansluitingen tijdig te signaleren en op te lossen. 	●	Na de succesvolle pilot is nu één collectief van dakeigenaren in beeld voor een gezamenlijke aanpak. Er is een leidraad ontwikkeld voor andere collectieve projecten met lessons learned uit de pilot.

4b.2.2 Ruimte, Regels en Participatie

Toelichting op meerjarendoel

Regionale Energiestrategieën (RES'en)

In het nationale Klimaatakkoord (2019) is afgesproken dat provincies, waterschappen en gemeenten in 30 zogenaamde RES-regio's afspraken maken over het opwekken van minimaal 35 TWh duurzame elektriciteit voor 2030. Conform deze afspraken hebben de drie Utrechtse RES-regio's U16, Regio Amersfoort en FoodValley een concept-RES opgesteld. Hierin is een gezamenlijk bod neergelegd voor het realiseren van 2,5TWh duurzame

opwekking in de provincie Utrecht. Het is een ambitieus bod dat recht doet aan de opgaven in het Klimaatakkoord en het provinciale coalitieakkoord. De concept-RES'en worden nader uitgewerkt tot RES'en 1.0 die uiterlijk 1 juli 2021 gereed moeten zijn.

Participatie

Participatie met stakeholderorganisaties en inwoners speelt een belangrijke rol in de totstandkoming van de RES 1.0. Gemeenten kunnen voor advies en ondersteuning op het gebied van participatie terecht bij de provincie. Er zijn trainingen en handleidingen ontwikkeld waar veel gebruik van is gemaakt en er is (externe) juridische hulp ingezet bij het optimaal borgen van participatieplannen in bijvoorbeeld ruimtelijke plannen of overeenkomsten. Ook zijn visualisatietools (Tygron en Windplanner) beschikbaar gesteld. Middels de in 2020 vastgestelde provinciale subsidieverordening energietransitie ondersteunen wij proces- en projectparticipatie bij opwekprojecten.

Met steun van de provincie is het Projectenbureau Energie van Utrecht opgericht. Het projectenbureau helpt lokale energiecoöperaties zodat zij toegang krijgen tot kennis en geld om 50% lokaal eigenaarschap van duurzame opwek mogelijk te maken. Ook heeft de provincie bijgedragen aan het opleiden van projectleiders van en voor lokale energiecoöperaties via de projectleiderspool. Om energiecoöperaties een gelijkwaardige kans te bieden ten opzichte van commerciële partijen bij de ontwikkeling van grootschalige zon- en windprojecten, zijn in 2020 voorbereidingen getroffen voor een provinciale bijdrage aan het ontwikkelfonds voor energiecoöperaties dat de risicovolle ontwikkelkosten voorfinanciert. Het ministerie van EZK heeft hiervoor eind 2020 een subsidieaanvraag ingediend.

Zie ook:

<https://www.energieworkplaatsutrecht.nl/dit+gebeurde+er+rondom+de+climate+challenge/default.aspx>

<https://www.youtube.com/watch?v=pUz4zYwKZ3w&feature=youtu.be>

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none"> De drie Utrechtse regio's hebben een concept Regionale Energie Strategie (RES) ingeleverd bij het Rijk, met een bod dat recht doet aan de opgave die ze hebben meegekregen van het Rijk en de ambities uit het coalitieakkoord. 		<p>De concept-RES'en van de U16, Regio Amersfoort en FoodValley zijn op 1 oktober 2020 ingeleverd bij het Rijk met een gezamenlijke ambitie voor het realiseren van 2,5 TWh duurzame elektriciteit in de provincie Utrecht.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Er is een expert- en projectleiders-pool en voldoende financiële ondersteuning voor energiecollectieven beschikbaar, bijv. via een revolverend fonds samen met het Rijk en andere provincies; 		<p>Er zijn 16 coöperatieve projectleiders opgeleid. Deze projectleiders zijn in 2020 aan de slag gegaan met 12 concrete zonne-energie- en windenergieprojecten. Bewoners uit de omgeving kunnen financieel participeren in deze projecten. De eerste drie projecten uit de pool hebben in 2020 een vergunning gekregen. Het betreft drie zonneparken waar Eigenwijkse Energiecoöperatie, Energie coöperatie Bunnik en Energie-U bij betrokken zijn. Er zijn voorbereidingen getroffen voor een provinciale bijdrage aan het ontwikkelfonds voor energiecoöperaties.</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Er is een adviesteam gestart voor participatietrajecten bij uitvoeringsprojecten van windmolens of zonnevelden; 		<p>Het Projectenbureau Energie van Utrecht is opgericht. Hier wordt ondersteuning geleverd aan lokale energiecoöperaties. Daarmee krijgen ze toegang tot kennis en geld om 50% lokaal eigenaarschap van duurzame opwekking mogelijk te maken. Via de provinciale subsidieverordening energietransitie kan proces- en projectparticipatie bij opwekprojecten ondersteund worden.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Het informatie- en consultatieplatform aardwarmte is gestart en adviseert bij alle nieuwe geothermie-projecten in de provincie. 		<p>Het ICO is operationeel en heeft onder andere advies uitgebracht aan de gemeente Nieuwegein (zie ook 4b.2.1).</p>

4b.3 De provincie geeft het goede voorbeeld.

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2020

In de programmalijn 'Provincie als voorbeeld' worden alle activiteiten ondergebracht die de provinciale organisatie uitvoert op het gebied van faciliteiten en inkoop om een voorbeeld te zijn van ons eigen beleid. Daarnaast wordt gestuurd op een integrale aanpak van de energietransitie door de verbinding met de andere activiteiten van de provincie op het gebied van mobiliteit, leefomgeving en economie, waarmee een wezenlijke bijdrage geleverd kan worden aan de energietransitie.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

De provincie geeft het goede voorbeeld.	Rekening 2019	Primaire Bijgestelde begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Verschil
Personeelslasten	0	38	41	43	-2
Materiële lasten	585	500	789	557	232
Totaal Lasten	585	538	830	600	230
Saldo van baten en lasten	585	538	830	600	230

Meerjarendoelen

4b.3.1 Energie in Mobiliteit

Toelichting op meerjarendoel

Er is samen met Noord-Holland en Flevoland gewerkt aan de uitbreiding van de laadinfrastructuur. De Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL) is vertaald naar een regionale agenda laadinfrastructuur. Gemeenten worden ondersteund bij de totstandkoming van de gemeentelijke agenda laadinfrastructuur. Er zijn stappen gezet op weg naar een provinciaal netwerk van waterstofvulpunten voor goedertransport over weg en water. De eerste is

gepland op industrieterrein Lage Weide bij Utrecht. Twee andere locaties zijn in onderzoek. Naar verwachting zijn in 2021 twee of drie locaties operationeel.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none"> Onderzoek naar opwekking van energie in, langs en boven infrastructuur is afgerond en vertaald in een uitvoeringsplan. 		<p>Er loopt een onderzoek naar opwekking van energie boven fietspaden. Daarnaast wordt er in twee projecten (Westelijke Ontsluiting Amersfoort en Rondweg Veenendaal Oost) onderzoek gedaan. Dit onderzoek is gericht op warmtecollectors in het asfalt. Voor de rondweg in Veenendaal wordt ook onderzocht of deze kan worden voorzien van een overkapping die energie opwekt. Vertaalslag van onderzoek naar uitvoeringsplan heeft nog niet plaatsgevonden.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Plan van aanpak voor de uitbreiding van de laadinfrastructuur is gereed en de uitvoering is gestart. 		<p>De nationale agenda laadinfrastructuur is vertaald naar een regionale agenda laadinfrastructuur. De provincie ondersteunt waar nodig gemeenten bij de totstandkoming van de gemeentelijke agenda laadinfrastructuur.</p>

4b.3.2 Energie in Leefomgeving

Toelichting op meerjarendoel

Provincie, ROM regio Utrecht en gemeenten Amersfoort en Utrecht zijn een verkenning gestart naar de haalbaarheid van een convenant Duurzaam Bouwen. Energieneutraliteit maakt daar onderdeel van uit, naast onder andere circulariteit en klimaatadaptatie. Naast het convenant wordt ook de haalbaarheid van een kennis/leer/ontwikkelprogramma op dit thema verkend, zodat gemeenten ook in staat worden gesteld om invulling te geven aan deze opgave.

Het zoeken naar en benutten van koppelingen met andere opgaven binnen de leefomgeving is een continu proces. Zo is er bijvoorbeeld samengewerkt met economie, milieu (VTH) en de landbouwcoaches voor energiebesparing en opwek bij bedrijven, een aanpak ontwikkeld voor culturele instellingen en zijn koppelingen gemaakt met het regionaal programmeren en het programma Versnelling Woningbouw om energieneutrale nieuwbouw te stimuleren.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none"> Nieuwbouwwoningen zijn in principe minimaal energieneutraal. 		Met 7 koplopergemeenten is consensus bereikt over de energieneutrale nieuwbouw als bovenwettelijke grens voor nieuwbouwpogingen. Ook is een plan ontwikkeld om deze ambitie te realiseren.
<ul style="list-style-type: none"> Energietransitie is verankerd in alle aanpalende domeinen en programma's van de Provincie Utrecht. 		Energiedoelstellingen zijn goed verankerd in de ontwerp-omgevingsvisie. De verankering van energiedoelstellingen in programma's en domeinen is in ontwikkeling.

4b.3.3 Energie in Bedrijfsvoering

Toelichting op meerjarendoel

In 2020 is het C-label van het huis voor de provincie gerealiseerd en zijn zonnepanelen op verschillende panden geplaatst. Er is een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden om de voortgang van de energietransitie in de provincie Utrecht te monitoren. De bijbehorende indicatoren zijn vastgesteld en de benodigde data daarvoor zijn verzameld. Er is een start gemaakt met het opstellen van een eigen lobbykalender, maar deze is nog niet compleet. Lobby is in 2020 uitgevoerd conform de IPO lobbykalender.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none"> Energiedoelen zijn geïntegreerd in de eigen bedrijfsvoering. 		Er is een verduurzamingsplan in ontwikkeling voor energieneutraal vastgoed in 2035 en een energieneutrale bedrijfsvoering in 2040.
<ul style="list-style-type: none"> Monitoring van de voortgang in de energietransitie is op orde 		In 2020 is onderzocht hoe de monitor van de energietransitie eruit moet zien. De data hiervoor zijn verzameld. De monitor wordt in 2021 opgeleverd.
<ul style="list-style-type: none"> Lobby-agenda voor energietransitie is uitgewerkt. 		De lobby heeft in 2020 plaatsgevonden volgens de agenda van het Interprovinciaal Overleg (IPO). Een eigen lobbykalender wordt in 2021 uitgewerkt.

Verbonden partijen

Dit programma kent geen verbonden partijen.

Programma 5a. Bereikbaarheid (excl. OV)

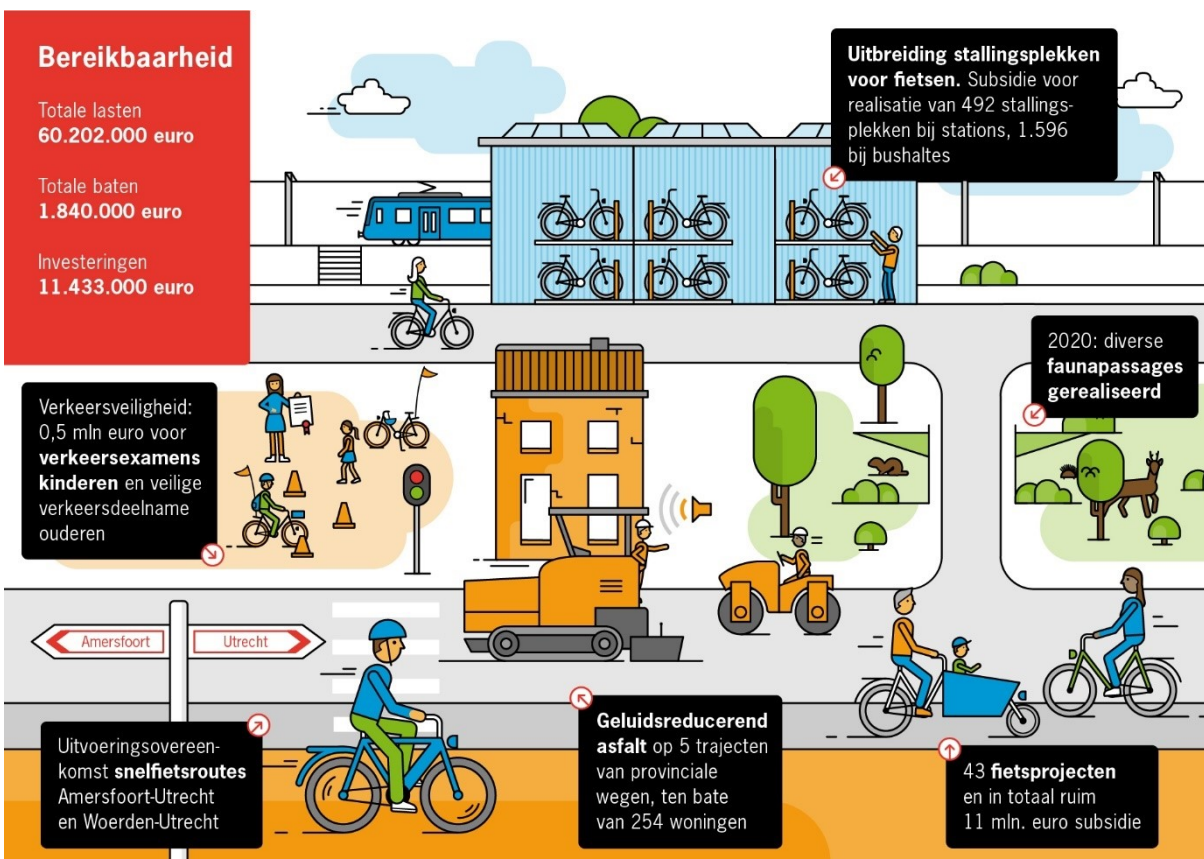
Programmadoel

Toelichting op programmadoel

Gezonde mobiliteit; daar wil de provincie Utrecht zich de komende jaren op richten. Met het programma Mobiliteit beogen we een goede bereikbaarheid per fiets, openbaar vervoer en auto in een gezonde en verkeersveilige omgeving. Dit willen we bereiken door goede samenwerking met gemeenten, vervoerders en al onze andere partners. Daarbij zoeken we slimme combinaties van vraag en aanbod en werken we aan verdere integratie van de modaliteiten. De komende jaren blijft de provincie Utrecht groeien; zowel het aantal banen als het aantal inwoners neemt toe. De ruimtelijke en economische groei in de provincie Utrecht leidt tot een grote mobiliteitsopgave, met een vergrote vraag naar mobiliteit en druk op de bereikbaarheid. De provincie Utrecht heeft in haar beleid gekozen voor:

- Gezond en verantwoord accommoderen van de mobiliteitsgroei: Dit betekent dat de provincie daardoor leefbaar en aantrekkelijk blijft.
- De meest geschikte combinatie van vervoerwijzen per gebied en locatie. Dat kan zijn openbaar vervoer, de auto, soms is het beter om te lopen of te fietsen. Hierbij is het van belang dat het overstappen tussen vervoerwijzen vlot en soepel verloopt. Daarom versterkt de provincie knooppunten en bevorderen wij ketenmobiliteit.
- Kwaliteit voor de ov-reiziger: topprioriteiten zijn de verbetering van de betrouwbaarheid van het totale OV-systeem, vergroting van de capaciteit door een schaa sprong in het OV-systeem en het ontlasten van het Utrechtse stationsgebied. Het gebruik van het openbaar vervoer groeit met 20% tot en met 2023. Een gezamenlijke aanpak van leefbaarheid en bereikbaarheid bij de ring Utrecht: op veel plekken in de provincie blijft de auto een belangrijk vervoermiddel. Denk hierbij aan werkgebieden buiten de stad of aan landelijke woongebieden. Als de intensief gebruikte Ring Utrecht vast staat kiezen automobilisten voor alternatieven door steden en dorpen. Dat heeft negatieve effecten heeft voor de leefbaarheid en veiligheid.
- Duurzame en innovatieve oplossingen: wij zetten in op slimme, gezonde en toekomstbestendige oplossingen. Smart Mobility helpt om vraag en aanbod goed te verbinden en de modaliteiten beter te integreren en benutten. Het is van groot belang om als overheid flexibel in te kunnen spelen op nieuwe trends en ontwikkelingen. Nieuw beleid-. We kiezen voor kwaliteit voor de fietser: hiermee kiest de provincie voor een schaa sprong van het fietsnetwerk omdat fietsen een goedkope, ruimte efficiënte en gezonde wijze van verplaatsen is. Wij streven ernaar dat 50% van alle ritten onder de 15 km met de fiets gemaakt wordt.
- Vanuit het coalitieakkoord zetten wij stevig in op gedragsverandering via educatie en voorlichting over verkeersveiligheid. Hierbij richten wij ons vooral op kwetsbare groepen en verkeersdeelnemers zoals jongeren, ouderen en fietsers. Met een jaarlijkse toevoeging van €0,5 mln. zorgen we ervoor dat meer kinderen het verkeersexamen doen, er meer aandacht komt voor veilige verkeersdeelname van ouderen en verbinden we acties gericht op veilig gedrag aan infrastructurele aanpassingen.

Infographic

Beleidsdoelen in één oogopslag

Indicatoren in één oogopslag

5a. Bereikbaarheid (excl. OV)	Hebben we gedaan wat we voorgenomen hadden?	Zijn we binnen de planning gebleven?	Zijn we binnen budget gebleven?
5a.1 Provinciale wegen	●	●	●
5a.2 Goederenvervoer	●	●	●
5a.3 Verkeersveiligheid	●	●	●
5a.4 Fiets	●	●	●
5a.5 Kwaliteit van de leefomgeving	●	●	●
5a.6 Smart Mobility	●	●	●
5a.7 Knooppunten	●	●	●
5a.8 Bereikbaarheid algemeen	●	●	●

Wat heeft het gekost?

5a. Bereikbaarheid (excl. OV)	Rekening	Primaire	Bijgestelde	Rekening	Verschil
	2019	begroting	begroting	2020	
		2020	2020		
Personeelslasten	10.005	9.189	10.323	10.196	127
Kapitaallasten	1.747	-7.382	3.227	2.173	1.054
Materiële lasten	53.764	61.787	74.825	47.833	26.992
Totaal Lasten	65.516	63.594	88.375	60.202	28.173
Baten	-9.268	-1.358	-1.800	-1.840	40
Totaal Baten	-9.268	-1.358	-1.800	-1.840	40
Saldo van lasten en baten	56.248	62.236	86.575	58.362	28.213
Stortingen in reserves	8.494	27.362	40.911	40.857	53
Onttrekkingen aan reserves	-27.413	-44.423	-68.191	-40.372	-27.819
Saldo van dit programma	37.329	45.174	59.294	58.847	447

Reserves

5a. Bereikbaarheid (excl. OV)	Stortingen 2020		Onttrekkingen 2020	
	Bijgestelde begroting	Rekening	Bijgestelde begroting	Rekening
Reserve Beheer en Onderhoud (vaar)wegen	787	733	-12.780	-3.194
Reserve Gladheidsbestrijding	-	-	-260	-206
Reserve Masterplan Soesterberg	-	-	-2.509	-2.509
Reserve Mobiliteitsprogramma	21.124	21.124	-33.643	-15.463
Reserve VERDER	19.000	19.000	-19.000	-19.000
Totaal	40.911	40.857	-68.191	-40.372

Investerings

5a. Bereikbaarheid (excl. OV)	Toegekend krediet (bruto)	Realisatie t/m 2019	Bijgestelde begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020	Totaal realisatie	Restant krediet
<u>Uitbreidingsinvesteringen</u>							
Wegen verkeer	7.278	-	4.104	2.790	1.314	2.790	4.488
Wegen N-wegen	280.652	80.115	14.076	6.980	7.096	87.094	193.558
Wegen Fietsbrug	12.219	12.425	-	266	-266	12.691	-472
Vaarwegen	22.554	1.471	306	430	-124	1.901	20.653
Provinciaals verkeersmodel	350	166	-	54	-54	220	130
Subtotaal uitbreidingsinvesteringen	322.635	94.177	18.486	10.519	7.966	104.696	218.357
<u>Vervangingsinvesteringen</u>							
N wegen (N201/ N402 / N412)	4.834	-	1.159	906	253	906	3.928
Beverweerdsebrug en wintermachines	1.750	-	1.420	8	1.412	8	1.742
Subtotaal vervangingsinvesteringen	6.584	-	2.579	914	1.665	914	5.670
Totaal	329.637	94.177	21.065	11.433	9.632	105.610	224.027

Toelichting

In bovenstaande tabel is een samenvatting van het verloop van de investeringen voor Bereikbaarheid (excl. OV) opgenomen. Een specificatie van de kredieten en het verloop is opgenomen in [bijlage 1](#).

Toelichting op de belangrijkste verschillen

Uitbreidingsinvesteringen

Spoortunnel Maarsbergen (afwijking 4,5 miljoen euro)

Dit project heeft een totaal budget van € 51,6 mln., met daarin een aandeel van ProRail van € 28,3 mln. en de gemeente Utrechtse Heuvelrug van € 2,5 mln. Via de provinciale administratie worden echter alleen de lasten verantwoord die we als provincie zelf dragen en het aandeel van de gemeente Utrechtse Heuvelrug. Het bruto krediet is om die reden aangepast naar € 23,2 mln. en is daarmee in lijn met onze brief van 1 december 2020 ([821B604F](#)).

De negatieve realisatie in 2020 wordt verklaard vanuit de correctieboekings die is doorgevoerd n.a.v. de constatering die door de SGP-fractie is gedaan. Eén en ander is toegelicht in de notitie van de onafhankelijk accountant PwC, welke ook is behandeld in de Financiële Audit Commissie van 10 februari 2021 ([2021AC011-01](#)).

Rijnbrug (afwijking 1,7 miljoen euro).

Bij de voorbereiding van de uitvoering is een vertraging voor onbepaalde tijd opgetreden. Dit wordt veroorzaakt door een uitspraak van de Raad van State over het Tracebesluit ViA15 van het Ministerie Infrastructuur en Waterstaat. Kern van deze uitspraak is dat de berekening van de stikstofuitstoot niet op de juiste manier zou zijn gegaan. Door de uitspraak van de Raad van State is het onduidelijk wanneer de benodigde inpassingsplannen en vergunningen in procedure gebracht kunnen worden.

Bushokjes in de hele provincie (afwijking 0,9 miljoen euro).

Vanwege problemen met Stedin (netwerkbeheerder) heeft de uitvoering in 2020 vertraging opgelopen. Dit heeft voornamelijk te maken met het beschikbaar zijn van de aansluitcodes (EAN). In 2021 wordt het restant van de bushokjes geplaatst.

N417 Trajectaanpak (afwijking 0,8 miljoen euro).

In plaats van een vervanging heeft op dit traject onderhoud plaats gevonden waardoor de investeringslasten lager zijn uitgevallen.

Vervangingsinvesteringen

Wintermachines (afwijking 1,4 miljoen euro).

Een juridische procedure met betrekking tot de aanbesteding heeft in 2020 geleid tot uitstel. Vervanging van de machines vindt plaats in 2021.

Beleidsdoelen

Programma	Beleidsdoel	Meerjarendoel
5 Programma 5a Bereikbaarheid (excl OV)	5a.1 Provinciale wegen	5a.1.1 Afname van voertuigverliesuren op provinciale wegen
	5a.2 Goederenvervoer	5a.2.1 Kwaliteitsnet goederenvervoer is in 2028 op orde
	5a.3 Verkeersveiligheid	5a.3.1 Realiseren continu dalende trend aantal verkeersslachtoffers (doden en ernstig gewonden)
	5a.4 Fiets	5a.4.1 In 2028 fiets bereikbaarheid op orde
	5a.5 Kwaliteit van de leefomgeving	5a.5.1 Verminderen en voorkomen negatieve effecten van mobiliteit op kwaliteit leefomgeving
	5a.6 Smart Mobility	5a.6.1 Afstemmen vraag en aanbod mobiliteit
	5a.7 Knooppunten	5a.7.1 Versterken van kwaliteit en diversiteit reisvoorzieningen knooppunten
	5a.8 Bereikbaarheid algemeen	5a.8.1 Uitvoeren verkenningen, regionale programma's en monitoring/evaluatie

5a.1 Provinciale wegen

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2020

Bereikbaarheid is een essentiële voorwaarde voor een goede economische en sociale ontwikkeling, daarbij is een veilige en duurzame mobiliteit in een gezonde leefomgeving belangrijk.

Goede bereikbaarheid valt of staat met robuuste goede en veilige infrastructurele verbindingen. Het efficiënt, veilig en duurzaam beheer van wegen en vaarwegen draagt hieraan bij. Mobiliteit is verweven met de beleidsterreinen milieu, ruimtelijke ordening, economie en welzijn. Dit vereist dat overheden hun beleid op nationale en regionale schaal afstemmen en zichtbaar laten doorwerken in regionale uitvoeringsprogramma's. Voor de bereikbaarheid van de economische kerngebieden in de regio streven provincie, Rijk en gemeenten naar een gemiddelde reistijd in de spits die maximaal twee keer zo lang is als de reistijd buiten de spits (zoals bepaald door het Rijk in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte, SVIR)

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Provinciale wegen	Rekening 2019	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Vershil
Personeelslasten	6.599	5.172	5.985	5.898	87
Kapitaallasten	1.747	-7.382	3.227	2.173	1.054
Materiële lasten	26.654	32.868	36.660	27.598	9.062
Totaal Lasten	35.000	30.658	45.872	35.669	10.203
Baten	-9.141	-1.358	-1.800	-1.442	-358
Totaal Baten	-9.141	-1.358	-1.800	-1.442	-358
Saldo van baten en lasten	25.860	29.300	44.072	34.227	9.845

Indicatoren

Naam indicator*	Omschrijving	Streef- waarde	2019 realisatie	2020 begroot	2020 realisatie
Onderhoudstoestand van wegen (1)	Percentage wegen wat minimaal voldoet aan kwaliteitsniveau B	95%	94%	95%	93%
Onderhoudstoestand van bruggen en viaducten (1)	Percentage kunstwerken wat voldoet aan minimaal conditieniveau 3	100%	100%	100%	97%
De tijdsduur dat wegen niet beschikbaar zijn door wegwerkzaamheden (2)	Percentage van de tijd en kilometers dat de wegen beschikbaar zijn voor verkeer	99%	99,9%	99%	99,8%
Het oponthoud gedurende de dag (3)	De vertraging vermenigvuldigd met het aantal voertuigen (voertuigverliesuren)	Dalende trend	1,25 mln	afname	n.n.b.
Het oponthoud gedurende de spits (4)	De factor van de reistijd tijdens de spits in vergelijking met buiten de spits	≤2		≤2	n.n.b.
De voorspelbaarheid van reistijden (5)	De hoeveelheid ritten waarbij de maximale extra reistijd niet hoger is dan 20% van de normale reistijd	≥95%	97%	≥95%	n.n.b.
De bereikbaarheid van belangrijke werklocaties met de auto (6)	De bereikbaarheid met economische kerngebieden als bestemming	≥ 50 km/u	50,1 km/u	≥ 50 km/u	n.n.b.

* Deze indicatoren zijn vastgesteld met het Mobiliteitsprogramma in juli 2018. De uitwerking hiervan is belegd bij de Nationale Databank Wegverkeersgegevens (NDW) waarin wij samenwerken met andere overheden en wegbeheerders.

Meerjarendoelen

5a.1.1 Afname van voertuigverliesuren op provinciale wegen

Toelichting op meerjarendoel

Door de unieke situatie vanwege het coronavirus verminderde de vertraging op provinciale wegen in het afgelopen jaar sterk. In sommige gevallen bood dit ook kansen. Bijvoorbeeld om overdag aan de weg te werken in plaats van in de nacht. Maar in veel gevallen heeft het ook voor vertraging van werkzaamheden gezorgd.

Samenwerken heeft een geheel nieuwe dimensie gekregen en voor bijeenkomsten met omwonenden was veel creativiteit nodig.

Een deel van de geplande resultaten zijn zoals gepland gerealiseerd. Zo zijn de op afstand bedienbare bruggen weer klaar voor de toekomst. Er heeft op 9 provinciale wegen onderhoud aan de verharding plaatsgevonden.

Ook startten we met ecologisch bermbeheer. Eén van de twee proeven met zonnepanelen op fietspaden is gerealiseerd, de andere is nog in uitvoering.

Vooraf op de studieprojecten is er minder voortgang geboekt dan vooraf bedacht. Door een gebrek aan capaciteit zijn niet alle geplande studieprojecten afgerond. Deze schuiven door naar 2021. Belangrijkste resultaat was de afronding van de studie naar de N484 in de gemeente Vijfheerenlanden.

Ook is gestart met het opstellen van het Netwerkperspectief Provinciale wegen 2040. Dit moet uiteindelijk leiden tot een visie op hoe het provinciale wegennet er in de toekomst uit zou moeten zien en functioneren. Belangrijke basis hiervan is het zoeken naar een balans tussen de onderdelen veiligheid, leefbaarheid en bereikbaarheid.

Naast de coronacrisis is er ook nog de stikstofcrisis die een grote invloed op projecten heeft. Dit betreft vooral de projecten Rijnbrug en Oostelijke Rondweg Veenendeel op de N233. Naar verwachting is in 2021 duidelijk wat de precieze gevolgen van de nieuwe stikstofregels zijn voor deze projecten.

<https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/groen-licht-voor-aanpak-n484-vijfheerenlanden>

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none"> De werkzaamheden voor de op afstand bedienbare bruggen zijn afgerond. 		De werkzaamheden zijn afgerond.
<ul style="list-style-type: none"> De Beverweerdsebrug in Bunnik is vervangen. 		Zoals in de zomernota is aangegeven kon het project niet uitgevoerd worden in 2020. Het is gebleken dat de brug een rijksmonument is en niet formeel in eigendom is bij de provincie. Het proces om een Programma van Eisen en een ontwerp te komen dat voldoet aan de eisen voor een rijksmonument heeft tijd gekost. Het project wordt uitgevoerd in 2021.
<ul style="list-style-type: none"> Op 10 plaatsen heeft onderhoud aan de verharding plaatsgevonden. 		Er heeft onderhoud aan de verharding plaatsgevonden op de: N199, N201, N226, N229, N403, N405, N417, N224, N484. Onderhoud aan de N412 wordt begin 2021 uitgevoerd omdat de onderhoudsmaatregel pas laat duidelijk werd en de deklaag niet bij lage temperaturen aangebracht kan worden. Zoals in de zomernota is aangegeven kon het onderhoud aan de N402 niet worden uitgevoerd omdat er nog extra tijd nodig is om vast te stellen of maatregelen genomen moeten worden.

<ul style="list-style-type: none"> • Er heeft onderhoud aan wegmeubilair, verlichting, groen en verkeersmanagementsystemen plaatsgevonden. 		<p>Door een trage start van het nieuwe Integrale Prestatie Contract (IPC) hebben vooral de vervangingen van verlichting en verkeerslichten vertraging opgelopen. Deze staan nu gepland voor 2021. Het overige onderhoud is volgens de planning uitgevoerd. Zo is twee derde van de bushokjes vervangen en is er een nieuw contract afgesloten voor ecologisch bermbeheer.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • De projecten N417, N224, N237 bij Mc Donalds en N402 zijn gerealiseerd. 		<ul style="list-style-type: none"> • De N417 trajectaanpak is gereed met uitzondering van de bermverharding en de fietspaden. Deze worden in het voorjaar 2021 aangepast. De vertraging komt door de verandering van de scope, namelijk het breder worden van het fietspad en het aanleggen van bermverharding. • De N224 trajectaanpak is gereed met uitzondering van een verbreding van circa 100m fietspad. Om het fietspad in 2021 aan te leggen moest grond worden aangekocht. Lange tijd leek het erop dat de grond minnelijk verworven kon worden. Dat is vooralsnog niet gelukt. Als minnelijke grondverwerving niet mogelijk is wordt overwogen een onteigeningsprocedure te doorlopen wat tot minimaal een jaar vertraging leidt. • N237 McDonalds. Zoals in de zomernota is aangegeven kan het project vooralsnog niet worden uitgevoerd. Om het fietspad aan te leggen is een grondruil met de McDonalds nodig, wat mogelijk is omdat de McDonalds hun terrein anders gaat inrichten. Tegen de plannen van McDonalds is bezwaar gemaakt bij de gemeente. Wij zijn afhankelijk van de afhandeling van dit bezwaar om verder te kunnen. • N402 Ronde Slotdijk. Zoals in de zomernota is aangegeven, kan het project vooralsnog niet worden uitgevoerd. Er vindt nader onderzoek plaats naar nut en noodzaak van het project. Bij uitkomsten die tot een scopewijziging leiden moet het project aangepast worden. De uitvoering staat nu gepland in 2022.
<ul style="list-style-type: none"> • Het project zonnepanelen op fietspaden is gerealiseerd. 		<p>Het project op de N225 bij Remmerden is gerealiseerd. Het project op de N417 bij Maartensdijk wordt in 2021 gerealiseerd. Dit project is vertraagd doordat in verband met het</p>

		coronavirus, componenten die uit het buitenland moeten komen vertraagd zijn geleverd.
<ul style="list-style-type: none"> De realisatie van de projecten N233 Rijnbrug en N228 zijn voorbereid. 		De beide projecten zijn voorbereid. Voor wat betreft de N233 loopt deze voorbereiding ook nog de komende jaren door.
<ul style="list-style-type: none"> De realisatie van het ecoduct over de N226 is voorbereid. 		De scope van het project is nog niet bekend. Vanuit Natuur moet dit worden uitgewerkt. Zodra de locatie en het ontwerp bekend zijn kan het project worden voorbereid in 2021 en vervolgens in 2022 worden uitgevoerd.
<ul style="list-style-type: none"> De studies N230/A2, N201, N484, N210 en buitengebied Bunnik/Houten worden afgerond. 		De studie naar de N484 is afgerond en dit project is overgedragen naar de realisatiefase. De studie naar de N230/A2 is in een vergevorderd stadium en wordt naar verwachting in 2021 aan Provinciale Staten voorgelegd ter besluitvorming. De studie naar de N201 is afgerond met een concept Statenvoorstel. Op basis hiervan heeft GS besloten om een verlenging van de studiefase met één jaar voor te stellen aan PS. Op de studies naar de N210 en het buitengebied Bunnik/Houten is helaas onvoldoende voortgang geboekt, deze lopen daarom door in 2021.
<ul style="list-style-type: none"> De trajectstudies op de N199, N212, N224, N227, N228, N234, N237, N238, N414 en N463 zijn uitgevoerd. 		De trajectstudie naar de N228 is, deels via een quick scan, afgerond. De studie naar de N237 is afgerond, maar wordt begin 2021 vastgesteld. De overige studies zijn door een gebrek aan capaciteit helaas niet afgerond in 2020. Voor het komende jaar is op basis van de nieuwe onderhoudsplanning de planning van de studies aangepast en is het capaciteitsgebrek grotendeels opgelost.

5a.2 Goederenvervoer

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2020

Provincie en gemeenten zorgen in samenwerking met het bedrijfsleven voor een gezamenlijke aanpak en uitvoering om binnensteden en belangrijke overslag en distributielocaties duurzaam bereikbaar te houden voor distributie en sluiten daarbij aan op het kwaliteitsnet goederenvervoer. De provincie heeft hierin een faciliterende rol.

Gemeenten zorgen voor het behoud van bestaande capaciteit van overslaglocaties voor binnenvaart. De provincie ondersteunt initiatieven voor uitbreiding van binnenhavencapaciteit, indien er een door het bedrijfsleven gedragen business case is.

Provincie en gemeenten zorgen ervoor dat hun wegen die onderdeel uitmaken van het kwaliteitsnet goederenvervoer voldoen aan de eisen zoals beschreven in de rapportage Kwaliteitsnet Goederenvervoer Provincie Utrecht (KGPU).

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Goederenvervoer	Rekening 2019	Primaire Bijgestelde begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Verschil
Personeelslasten	109	101	109	108	1
Materiële lasten	0	550	322	295	27
Totaal Lasten	109	651	431	403	28
Saldo van baten en lasten	109	651	431	403	28

Indicatoren

Naam indicator*	Omschrijving	Streef- waarde	2019 realisatie	2020 begroot	2020 realisatie
De bereikbaarheid van belangrijke werklocaties voor vrachtverkeer (20)	De bereikbaarheid met economische kerngebieden als bestemming	≥ 50 km/u	50,1 km/u	≥ 50 km/u	n.n.b.
Het aantal hectare watergebonden overslaglocaties (21)	De beschikbare capaciteit	Een toename	748,84	Een toename	n.n.b.

* Deze indicatoren zijn vastgesteld met het Mobiliteitsprogramma in juli 2018. De uitwerking hiervan is belegd bij de Nationale Databank Wegverkeersgegevens (NDW) waarin wij samenwerken met andere overheden en wegbeheerders.

Meerjarendoelen

5a.2.1 Kwaliteitsnet goederenvervoer is in 2028 op orde

Toelichting op meerjarendoel

In 2020 is de evaluatie voorbereid voor het Kwaliteitsnet Goederenvervoer, zodat de evaluatie in 2021 kan plaatsvinden. Er is onderzoek gedaan naar de routes van vervoer met gevaarlijke stoffen. Dit deden we om inzicht te krijgen in de externe veiligheid.

Met partners in de regio zijn initiatieven besproken en gestart voor duurzame stadsdistributie en modal shift. De provincie is een samenwerking gestart om duurzame initiatieven te faciliteren die passen in een provinciaal netwerk van Clean Energy Hubs nabij de goederencorridors weg en water (waterstof en elektrisch). Hiervoor hebben we een aanvraag geschreven om deel te nemen in het Europese project LIVE+.

We hebben bijgedragen aan verschillende duurzame en modal shift projecten, zoals H2Pioneers Lage Weide en Circulaire Hub (Utrecht/ city barge).

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
• We ondersteunen initiatieven voor duurzame stadsdistributie.		
• We passen onze wegen waar mogelijk aan om verantwoord ruimte te bieden aan goederenvervoer.		
• We ondersteunen initiatieven voor meer (schoon) vervoer over water.		
• We doen onderzoek naar het vervoer van gevaarlijke stoffen over onze wegen ten behoeve van de externe veiligheid.		
• We werken acties uit in het kader van de Green Deal Zeevaart, Binnenvaart en Havens.		
• We verkennen samen met de provincie Zuid-Holland de toekomstige beheer en onderhoudsregimes voor het Merwedekanaal.		

5a.3 Verkeersveiligheid

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2020

Een substantiële verlaging van het aantal verkeersslachtoffers kan niet worden gerealiseerd met één maatregel of oplossing. Als provincie zetten we daarom in op een combinatie van de 3 E's:

Engineering (een duurzaam veilige weginrichting);

Education (educatie en voorlichting); en

Enforcement (handhaving).

Hierbij richten we ons in het bijzonder op kwetsbare verkeersdeelnemers.

Vanuit het coalitieakkoord zetten wij stevig in op gedragsverandering via educatie en voorlichting. Hierbij richten wij ons vooral op kwetsbare groepen en verkeersdeelnemers zoals jongeren, ouderen en fietsers. Met een jaarlijkse toevoeging van €0,5 mln. zorgen we ervoor dat meer kinderen het verkeersexamen doen, er meer aandacht komt voor veilige verkeersdeelname van ouderen en verbinden we acties gericht op veilig gedrag aan infrastructurele aanpassingen.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Verkeersveiligheid	Rekening 2019	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Vershil
Personeelslasten	639	628	678	673	5
Materiële lasten	1.983	3.700	2.900	2.421	479
Totaal Lasten	2.621	4.328	3.578	3.094	484
Baten	-13	0	0	-33	33
Totaal Baten	-13	0	0	-33	33
Saldo van baten en lasten	2.608	4.328	3.578	3.062	516

Indicatoren

Naam indicator*	Omschrijving	Streef- waarde	2019 realisatie	2020 begroot	2020 realisatie
Het aantal verkeersdoden (18)	Aantal in de provincie Utrecht door verkeersongevallen	Dalende trend	39	afname	n.n.b.
Het aantal ernstig verkeersgewonden (19)	Aantal in de provincie Utrecht door verkeersongevallen	Dalende trend	1561	afname	n.n.b.

* Deze indicatoren zijn vastgesteld met het Mobiliteitsprogramma in juli 2018. De uitwerking hiervan is belegd bij de Nationale Databank Wegverkeersgegevens (NDW) waarin wij samenwerken met andere overheden en wegbeheerders.

Cijfers 2020 komen in later in 2021 beschikbaar

Meerjarendoelen

5a.3.1 Realiseren continu dalende trend aantal verkeersslachtoffers (doden en ernstig gewonden)

Toelichting op meerjarendoel

Alle gestelde resultaten zijn behaald. We hebben ondanks de tijdelijke sluiting meer scholen bereikt met educatieprojecten dan verwacht. Er is drie keer zoveel bermverharding aangelegd. Dit doordat we dit bij een aantal projecten alsnog toe hebben kunnen voegen. Ook de handhaving heeft, in deze drukke tijd voor de politie, toch plaats kunnen vinden. We zijn gestart met een subsidieverordening om gemeenten te helpen hun wegen veiliger te maken. De eerste ronde van aanvragen is inmiddels gehonoreerd.

We zijn een nieuwe fase in gegaan met onze verbeterde registratie van verkeersongevallen. Deze komt zo voor de gehele provincie en voor meerdere jaren beschikbaar. Ook is er een start gemaakt met het verkeersveiligheidsmodel. Dit moet ons meer inzicht geven in welke plekken onveilig zijn en waar wij dus maatregelen moeten nemen.

Ondanks dat mensen minder reizen lijkt het er helaas niet op dat er minder verkeersslachtoffers zijn. Ook de komende jaren blijft de inzet op het veiliger maken van infrastructuur en het stimuleren van veilig gedrag hard nodig. Samen met gemeenten werken wij daarom aan een Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV). Hierin bepalen we samen welke maatregelen we de komende jaren nemen om het aantal verkeersslachtoffers te verminderen.

<https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/bijna-2-miljoen-euro-2020-voor-verbetering-lokale-verkeersveiligheid>

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
• Alle provinciale wegen zijn getoetst op onze (CROW)-verkeersveiligheidsindicatoren.		De toetsing van ons wegennet is afgerond. Met de resultaten uit deze analyse wordt nu gewerkt aan het definiëren van mogelijke maatregelen om de verkeersveiligheid te verbeteren. Hieruit volgt een investeringsplan Verkeersveiligheid. Tevens is deze analyse input voor het Netwerkperspectief Provinciale Wegen 2040.
• We hebben monitoringssystemen ingericht (snelheid, gedrag en inrichting) om regionaal te prioriteren in de verkeersveiligheidsaanpak.		Deze systemen zijn ingericht, zie bovenstaande
• In samenwerking met de politie hebben we minimaal 12 keer gehandhaafd op snelheid, alcohol en afleiding.		Ondanks corona is het gelukt om 12 handhavingsacties te realiseren.
• We leggen langs provinciale wegen 5 km bermverharding (grasbetontegels) aan.		Er is langs 15 kilometer provinciale wegen bermverharding aangelegd.
• We bereiken 65% van alle scholen met onze educatieprojecten.		In 2019 is 75% van alle scholen bereikt.

5a.4 Fiets

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2020

De provincie Utrecht heeft de ambitie om dé Fietsregio van Europa te worden. We zijn daarvoor al een goed eind op weg. Houten is Fietsstad van Nederland 2019 en Utrecht is in 2019 uitgeroepen tot de fietsregio volgens de kwaliteitsmonitor van het Fietsplatform. De provincie is gastheer (geweest) van de grootste wielerrondes (Tour de France en Giro d'Italia) en in 2020 vindt de Vuelta plaats, maar er kan en er moet meer. Als draaischijf van Nederland dreigen we dicht te slibben met autoverkeer en de fiets is op het gebied van duurzame mobiliteit, vitaliteit en inclusiviteit hét ideale middel. De uitdaging is om meer mensen op de fiets te krijgen en/of mensen meer te laten fietsen. Dat doen we door te werken aan nog betere fiets-infrastructuur maar ook door fietsgebruik in de provincie te stimuleren, onder andere door de 'ik fiets' campagne.

De provincie Utrecht werkt samen met gemeenten aan het Regionaal fietsnetwerk met snelle fietsverbindingen, slimme oplossingen om veiligheid en doorstroming te verbeteren en aan maatregelen om het fietsgebruik te stimuleren. Zo investeren we in het oplossen van knelpunten met als doel belangrijke werklocaties, scholen en stations veilig, vlot en comfortabel bereikbaar met de fiets te maken. De elektrische fiets maakt het mogelijk om langere afstanden te overbruggen, waardoor deze een goed alternatief kan zijn voor auto en openbaar vervoer. We nemen daarom de regie in de realisatie van 7 snelfietsroutes en maken ruimte voor experimenten die de aantrekkelijkheid van het fietsen verbeteren op het Fietspad van de toekomst. Ook maken we het makkelijker om het reizen met fiets te combineren met openbaar vervoer of auto onder andere door voldoende stallingsplekken te realiseren.

Vanuit het coalitieakkoord zetten wij aanvullend op het mobiliteitsprogramma in deze collegeperiode 30 mln. extra in voor realisatie van de snelfietsroutes. Op basis van indicatieve ramingen voor de snelfietsroutes kunnen we er 3 á 4 realiseren met dit budget. Het bestaande budget uit het mobiliteitsprogramma kan dan als cofinanciering ingezet worden op versterking van het regionale fietsnetwerk; hierbij is de bereidheid van gemeenten om bij te dragen tevens een belangrijke voorwaarde en een grote uitdaging.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Fiets	Rekening 2019	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Vershil
Personeelslasten	1.830	2.053	2.217	2.187	30
Materiële lasten	3.223	9.250	17.845	11.327	6.518
Totaal Lasten	5.053	11.303	20.062	13.514	6.548
Baten	0	0	0	-245	245
Totaal Baten	0	0	0	-245	245
Saldo van baten en lasten	5.053	11.303	20.062	13.269	6.793

Indicatoren

Naam indicator*	Omschrijving	Streef-waarde	2019 realisatie	2020 begroot	2020 realisatie
Fietsafstanden ten opzichte van de hemelsbrede afstand (13)	De reistijd t.o.v. de hemelsbrede afstand van en naar belangrijke school en werklocaties	≤ 1,20	1,26	≤ 1,20	n.n.b.
De wachttijd bij verkeerslichten (14)	Op basis van de gemiddelde wachttijd	Snelfietsroutes: max. 30 sec. Hoofd fietsroutes: max. 60 sec. Overige fietsroutes: max. 120 sec.	n.n.b	n.n.b.	n.n.b.
De kwaliteit van fietspaden (15)	Op basis van breedte, verharding en doorstroming	90% in 2028	92%	n.n.b.	n.n.b.
Het aandeel mensen dat op de fiets naar het werk gaat (16)	Aandeel woon-werkverplaatsingen dat met de fiets gemaakt wordt	53% in 2028	n.n.b	n.n.b.	n.n.b.
De bereikbaarheid van belangrijke werklocaties met de fiets (17)	De bereikbaarheid met economische kerngebieden als bestemming	≥ 15 km/u	11,6 km/u	≥ 15 km/u	n.n.b.

* Deze indicatoren zijn vastgesteld met het Mobiliteitsprogramma in juli 2018. De uitwerking hiervan is belegd bij de Nationale Databank Wegverkeersgegevens (NDW) waarin wij samenwerken met andere overheden en wegbeheerders. Enkele indicatoren komen in de loop van 2021 beschikbaar.

Meerjarendoelen

5a.4.1 In 2028 fiets bereikbaarheid op orde

Toelichting op meerjarendoel

Het Rijk en de regio's hebben in 2020 besloten om samen een Nationaal Toekomstbeeld Fiets op te stellen in 2021. Dit betekent dat de fiets als een volwaardige modaliteit wordt gezien. En als effectieve oplossing zal worden ingezet voor de nationale opgaven op het gebied van:

- woningbouw en verstedelijking
- bereikbaarheid
- veiligheid
- klimaat en duurzaamheid

Dit is, zowel landelijk als voor ons, een grote stap voor de Schaalsprong Fiets.

In 2020 is de stad Utrecht door het World Economic Forum uitgeroepen tot de beste fietsstad van de wereld. De domstad laat daarmee steden als Münster, Kopenhagen, Malmö en Amsterdam achter zich. Wij ondersteunen de gemeente Utrecht en alle Utrechtse gemeenten bij:

- verbeteringen in het regionaal fietsnetwerk
- de aansluiting van de stad op de omgeving met snelfietsroutes
- het aanbieden van voldoende fiets(parkeer)voorzieningen en deelfietsen

Bij de Utrecht Bike Community (UBC), het regionale fietsplatform, zijn inmiddels zo'n 600 fietsprofessionals aangesloten en zijn er - ondanks het coronavirus - drie events georganiseerd. Dit jaar zijn de film 'Together we cycle' en het boek 'Fietsen maken Utrecht' uitgebracht. Voor de gemeenten hebben we dit jaar een diner pensant met het thema Fiets en Regionale samenwerking en een digitale bijeenkomst 'Fietsen is gezond, nu meer dan ooit!' georganiseerd. Zo werken we steeds verder aan Utrecht, dé fietsregio van Europa.

Regionaal fietsnetwerk

In 2020 is de subsidieverordening voor het uitvoeringsprogramma Fiets aangepast en opgenomen in de verordening voor Mobiliteit 2019-2023. Dit jaar is voor 43 fietsprojecten en in totaal ruim € 11 miljoen subsidie aangevraagd.

Voor de snelfietsroutes Amersfoort-Utrecht en Woerden-Utrecht zijn afgelopen jaar met de betrokken gemeenten uitvoeringsovereenkomsten getekend. Hiermee gaat de uitvoering van start. Voor de snelfietsroutes Amersfoort-Bunschoten, Amersfoort-Hilversum, Veenendaal-Utrecht, IJsselstein-Utrecht zijn de intentieovereenkomst getekend. Eén van de geplande routes, Amersfoort-Veenendaal, is afgefallen. Dit omdat er bij één van de betrokken gemeenten te weinig draagvlak was. De verkenning van de tweede tranche snelfietsroutes is daarom versneld uitgevoerd. Uitkomst hiervan is om 3 nieuwe routes te verkennen. Het gaat om de verbindingen Houten-Nieuwegein-Utrecht Lage Weide, Houten-Utrecht Science Park en Utrecht-Hilversum. Samen met Rijkswaterstaat is de verkenning van de snelfietsroute Dom-Dam (Utrecht-Amsterdam) gestart.

Video aanleg snelfietsroute Amersfoort-Utrecht

<https://youtu.be/KZi5jpWwt6M>

In 2020 zijn (exclusief snelfietsroutes) 21 projecten gesubsidieerd ter verbetering van een vlot, veilig en comfortabel Regionaal fietsnetwerk. De provincie ondertekende in 2020 met de U10-gemeenten en gemeenten De Ronde Venen, Lopik, Montfoort en Oudewater een intentieovereenkomst. We hebben daarmee tot en met 2023 ruim 50 fietsprojecten op de agenda staan om het regionaal fietsnetwerk te verbeteren. De gemeenten krijgen daarbij praktische en financiële ondersteuning van de provincie Utrecht.

<https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/provincie-en-regio-u10-werken-samen-aan-een-beter-regionaal-fietsnetwerk>

Sterke keten

Het Rijk stelt geld uit het Klimaatakkoord beschikbaar voor extra fietsparkeerplaatsen bij stations. Voor bijna alle door ons aangevraagde stations kende het Rijk subsidie toe. In 2021 worden hiermee extra fietsparkeerplaatsen gerealiseerd bij de stations:

- Utrecht Lunetten
- Utrecht Zuilen
- Amersfoort Centraal
- Breukelen
- Den Dolder
- Maarn
- Veenendaal Centrum
- Veenendaal West
- Vleuten

Daarnaast investeert het Rijk in planstudies voor de uitbreiding van ingebouwde fietsenstallingen bij Amersfoort Schothorst, Amersfoort Vathorst en Bilthoven. Dit zijn stations die een belangrijke rol als OV-knooppunt hebben of die op plekken liggen waar veel huizen gebouwd gaan worden.

We hebben in 2020 de brede variantenstudie Fietsparkeren Utrecht Centraal uitgevoerd. Een pakket van maatregelen is bedacht. Dat moet de druk op de fietsenstallingen op Utrecht Centraal ontlasten. Met ProRail, NS en de gemeente Utrecht zijn we gestart om deze maatregelen tot uitvoering te brengen.

Ook is het gebruikersonderzoek busstation Lekbrug Vianen uitgevoerd. Ruim 500 reizigers op het busstation hebben de enquête ingevuld. Samen met gemeente Vijfheerenlanden gaan we op basis van de resultaten in 2021 de eerste maatregelen nemen voor een aangenamer en gebruiksvriendelijker busstation Lekbrug Vianen. Het busstation krijgt voldoende en veilige stallingsplekken voor de fiets.

We hebben in totaal 14 projecten gesubsidieerd waarvoor 492 stallingsplekken bij stations en 1.596 stallingsplekken bij bushaltes kunnen worden gerealiseerd. Door bij te dragen aan een zelfservicesysteem bij de fietsenstalling Amersfoort Schothorst zijn hier 401 plekken beschikbaar gekomen. Daarnaast versterken we de keten door onze bijdrage aan bedrijventerreinen Oudenrijn en Papendorp voor de start van deelfietssystemen. Ook dragen we bij aan de gemeente Soest voor het verbeteren van de fietsveiligheid op hun bedrijventerrein.

Slim fietsen

Voor Het Fietspad van de Toekomst hebben we in het voorjaar een prijsvraag uitgezet. Doel hiervan was om fietsinnovaties op te halen in de regio. Uit de ruim 200 ingezonden ideeën hebben we drie bedrijven geselecteerd. Zij mogen een pilot uitvoeren langs de N225. Eén daarvan, de Bliksemsnelle Baan, is in oktober uitgevoerd en getest bij Doorn. De eerste resultaten staan inmiddels online. De andere pilots, de Boomveer en UpCycling, waren in 2020 in voorbereiding.

<https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/test-de-bliksemsnelle-baan-op-het-fietspad-langs-de-n225-tussen-doorn-en-leersum>

Ook is gewerkt aan een datadashboard. Dit is een digitale omgeving met daarin alle publiek openbare data in combinatie met fietsbereikbaarheidsanalyses. Door deze combinatie maken we de fietsnetwerkprestatie inzichtelijk. Dit dient als middel om op een datagedreven manier de dialoog tussen beleidsmakers, ondernemers en onderzoeksinstituten te versnellen. En om zo meer gebruiksvriendelijke fietsinfrastructuur en -beleid te ontwikkelen.

Het project Snuffelfiets is een succes. Afgelopen jaar is op middelbare scholen een pilot gestart om scholieren vroegtijdig te interesseren in wetenschap en hun leefomgeving. Ook organiseerden we een Snuffelfiets summerschool en Snuffelfietstoertochten en deden we onderzoek naar routekeuzes.

Gezond en veilig gedrag

De verschillende fietsstimuleringsprojecten kregen het zwaar te verduren door de coronacrisis en alle thuiswerkende mensen. Het gaat om de projecten: Ik fiets, Doortrappen, Basisschoolkinderen en Nieuwe Nederlanders. We hebben met de betrokken partijen afspraken gemaakt om in 2021 alsnog de overeengekomen resultaten te kunnen behalen. Dat kan op voorwaarde dat de lockdownmaatregelen afgelopen zijn. Ondanks de forse tegenwind kent de Ik fiets-campagne op dit moment bijna 6000 deelnemers. En er zijn 11 Utrechtse gemeenten actief aan de slag met het programma Doortrappen.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none"> We leveren volgens de bij gemeenten opgehaalde planning voor €3-5 mln. een bijdrage aan gemeenten voor 15-20 fietsmaatregelen ter verbetering van het Regionaal fietsnetwerk. 		Er is een bijdrage geleverd voor 21 maatregelen.
<ul style="list-style-type: none"> We investeren voor €3-5 mln. in de verbetering van 4-8 trajecten/fietsvoorzieningen op/bij/aan provinciale fietspaden. 		Er zijn 4 trajecten verbeterd/in uitvoering.
<ul style="list-style-type: none"> De eerste 2-4 uitvoeringsovereenkomsten voor snelfietsroutes zijn getekend waarna de realisatie van 2 snelfietsroutes van start gaat. 		Er zijn 2 uitvoeringsovereenkomsten getekend. Het betreft Utrecht-Amersfoort en Woerden-Utrecht.
<ul style="list-style-type: none"> De laatste 3 intentieovereenkomsten van de geprioriteerde snelfietsroutes worden getekend. 		De laatste intentieovereenkomsten zijn getekend. Eén route is afgevallen.
<ul style="list-style-type: none"> We leveren een bijdrage aan de realisatie van circa 2.000 stallingsplekken bij omliggende stations van Utrecht CS. 		<ul style="list-style-type: none"> - Subsidiebijdrage aan realisatie 492 stallingsplekken, planstudie 300 stallingsplekken en betere toegankelijkheid 401 stallingsplekken. - Aanvraag ingediend en gehonoreerd bij het Rijk voor de realisatie van 2824 stallingsplekken en de planstudie van 3483 stallingsplekken. Wij dragen samen met het Rijk bij aan de realisatie en/of planstudie van deze stallingsplekken de komende paar jaar.
<ul style="list-style-type: none"> We leveren bijdragen aan gemeenten voor het plaatsen van fietsenrekken bij bushaltes. Ook realiseren we extra plekken bij provinciale bushaltes met een tekort aan stallingplekken. In totaal gaan we 700 plekken realiseren. 		Bijdrage aan de realisatie van 1.596 stallingsplekken. Vertraging op realisatie stallingsplekken bij eigen bushaltes.

<ul style="list-style-type: none"> De landelijke inrichtingsnorm voor snelfietsroutes wordt vastgesteld, die zijn oorsprong in de provincie Utrecht vindt. 		<p>Volgens planning CROW, de norm voor bewegwijzering is vastgesteld. De norm voor wegmarkering is vertraagd naar Q3 2021.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Het prognosejaar 2030 voor het BRUTUS fietsverkeersmodel wordt opgeleverd. 		
<ul style="list-style-type: none"> De data wordt opgeleverd van 500 fietsers die een jaar lang de luchtkwaliteit van hun dagelijkse fietsroute hebben gemeten en beschikbaar gesteld (snuffelfiets). 		
<ul style="list-style-type: none"> Het publieksvriendelijke fietsmonitoringsdashboard gaat online. 		<p>Deels af met data die gemeenten al wordt aangeboden, maar de publieksvriendelijke variant is nog niet online.</p>
<ul style="list-style-type: none"> De Utrecht Bike Community wordt ook door private partijen ondersteund. 		
<ul style="list-style-type: none"> De regionale gedragscampagne 'ik fiets' is gestart en de eerste 5000 deelnemers zijn aangesloten. 		<p>Het aantal deelnemers per 1 november 2020 is 5757. De verwachting was na de start veel hoger, door COVID-19 is de stijging van het aantal deelnemers flink afgenomen.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Zes gemeenten zetten zich proactief in voor het programma Doortrappen met verschillende activiteiten voor senioren. 		<p>Er zijn sinds december 2020 11 actieve Doortrappengemeenten.</p>

5a.5 Kwaliteit van de leefomgeving

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2020

Mobiliteit is verweven met de beleidsterreinen milieu, ruimtelijke ordening, natuur en landschap, economie en welzijn. Bij mobiliteitsvraagstukken vindt vanuit een brede context (mens, markt, milieu) een zorgvuldige afweging plaats, waarbij we ons handelen niet willen afwentelen in plaats en tijd.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Kwaliteit van de leefomgeving	Rekening 2019	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Vershil
Personeelslasten	372	345	373	371	2
Materiële lasten	182	2.194	2.194	1.010	1.184
Totaal Lasten	554	2.539	2.567	1.381	1.186
Baten	0	0	0	0	0
Totaal Baten	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	554	2.539	2.567	1.381	1.186

Indicatoren

Naam indicator*	Omschrijving	Streef-waarde	2019 realisatie	2020 begroot	2020 realisatie
De geluidsbelasting van woningen langs provinciale wegen (22)	Op basis van modelmatige berekeningen in dB(A)	100% voldoen aan de norm	n.n.b.	100%	n.n.b.
De luchtkwaliteit (23)	Uitstoot van stikstofdioxide door verkeer	100% voldoen aan de norm van 40 µg/m ³	100%	100%	n.n.b.
De luchtkwaliteit (23)	Uitstoot van fijnstof (PM10) door verkeer	100% voldoen aan de norm van 16 µg/m ³	97%	100%	n.n.b.
De luchtkwaliteit (23)	Uitstoot van fijnstof (PM2,5) door verkeer	100% voldoen aan de norm van 10 µg/m ³	3%	100%	n.n.b.
De CO ₂ -uitstoot van verkeer en vervoer (24)	Uitstoot van CO ₂ in de provincie Utrecht	Dalende trend	3,06 mln ton	afname	n.n.b.
De inzet van bussen en trams zonder uitstoot (25)	Aandeel emissieloze openbaarvervoer-km's	100% in 2028	12%	n.n.b.	n.n.b.

* Deze indicatoren zijn vastgesteld met het Mobiliteitsprogramma in juli 2018. De uitwerking hiervan is belegd bij de Nationale Databank Wegverkeersgegevens (NDW) waarin wij samenwerken met andere overheden en wegbeheerders.

Cijfers 2020 komen later in 2021 beschikbaar

Meerjarendoelen

5a.5.1 Verminderen en voorkomen negatieve effecten van mobiliteit op kwaliteit leefomgeving

Toelichting op meerjarendoel

Klimaat en verkeer

Wij hebben het initiatief genomen tot het opstellen van een Regionaal Mobiliteits Programma (RMP). Dit in lijn met de afspraken in het Klimaatakkoord. In 2020 hebben wij alle Utrechtse gemeenten geïnformeerd over het te

volgen proces. Samen met hen werken we het RMP uit. Dit doen we in 2021 in twee fasen. De eerste fase betreft het opstellen van een contouren-RMP. Belangrijkste onderwerpen hierin zijn het procesontwerp voor de uitwerking en uitvoering van het RMP en afspraken over de manier van samenwerking. De tweede fase bestaat uit het opstellen van een adaptief RMP 1.0. Daarin zijn het programma van verduurzamingsmaatregelen en de bijbehorende programmaorganisatie uitgewerkt.

Lucht, geluid en inpassing

Uit de rapportage van 2020 over het jaar 2018 blijkt dat in 2018 geen overschrijdingen van de grenswaarden van stikstofdioxide zijn berekend. De grovere fractie van fijnstof (PM10) is in 2018 op 44% van de rekenpunten langs de wegen een overschrijding van de WHO-advieswaarden berekend. Voor de fijnere fractie van fijnstof (PM2,5) is dit op alle rekenpunten nog het geval.

Op 5 trajecten van provinciale wegen is geluidsreducerend asfalt aangelegd als vervanging van een traditionele asfaltverharding. Hiervan profiteren 254 woningen. Bij 102 van deze woningen was sprake van een hoogbelaste woning (gevelbelasting van 61 dB en hoger).

In 2020 is een nieuw programma Oversteekbaarheid fauna vastgesteld voor de periode 2021-2023. Doel van dit programma is het oplossen van de grootste resterende knelpunten tussen natuur en verkeer op de provinciale wegen. In 2020 zijn diverse faunapassages, otterpassages en dassenrasters gerealiseerd.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
• Opstellen van een regionaal programma slimme en duurzame mobiliteit als uitwerking van het klimaatakkoord.		Wegens capaciteitsgebrek kon pas in de herfst worden gestart met het opstellen van het Regionaal Mobiliteitsprogramma (RMP)
• In 2020 gaan we een proef doen met het opwekken van energie uit fietspaden. Het betreft het fietspad langs de N417 tussen Maartensdijk en Hollandsche Rading en het fietspad langs de N225 tussen Driebergen en Rhenen. Op beide paden worden op een kort traject zonnepanelen aangebracht op het wegdek.		Het project op de N225 bij Remmerden is gerealiseerd. Het project op de N417 bij Maartensdijk wordt in 2021 gerealiseerd. Dit project is vertraagd doordat in verband met het coronavirus componenten die uit het buitenland moeten komen vertraagd zijn geleverd.
• Bij 50 geluidsbelaste woningen zijn maatregelen genomen.		Over een totale lengte van 5340 meter is geluidsreducerend asfalt gerealiseerd. Hiervan hebben 254 woningen geprofiteerd, waarvan 102 hoogbelaste woningen (61 dB en hoger).
• Realisatie van voorzieningen conform het programma oversteekbaarheid fauna.		
• Opstellen van een nieuw programma oversteekbaarheid fauna.		

5a.6 Smart Mobility

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2020

De provincie Utrecht wil vooroplopen met de toepassing van innovaties die bijdragen aan verbetering van de bereikbaarheid, leefbaarheid en verkeersveiligheid nu en in de toekomst en werkt hierbij samen met haar partners en marktpartijen.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Smart Mobility	Rekening 2019	Primaire Bijgestelde begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Verschil
Personeelslasten	388	360	389	387	2
Materiële lasten	545	2.000	4.679	1.020	3.659
Totaal Lasten	932	2.360	5.068	1.407	3.661
Baten	-84	0	0	-120	120
Totaal Baten	-84	0	0	-120	120
Saldo van baten en lasten	848	2.360	5.068	1.288	3.780

Indicatoren

Naam indicator*	Omschrijving	Streef-waarde	2019 realisatie	2020 begroot	2020 realisatie
De benutting van verschillende modaliteiten per gebied (26)	De verhouding tussen de intensiteit en capaciteit van alle modaliteiten op (vaste) trajecten van/naar economische kerngebieden	De streefwaarden wordt bepaald op basis van de optimale intensiteit/capaciteit-verhouding per modaliteit	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.
De verhouding tussen het gebruik in de spits en daarbuiten (27)	De verhouding tussen het gebruik in dal- en spitsuren van alle modaliteiten op (vaste) trajecten van/naar economische kerngebieden	De streefwaarde wordt bepaald op basis van het aantal reizigers in de spits versus het aantal reizigers tijdens de dalperiode	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.

* Deze indicatoren zijn vastgesteld met het Mobiliteitsprogramma in juli 2018. De uitwerking hiervan is belegd bij de Nationale Databank Wegverkeersgegevens (NDW) waarin wij samenwerken met andere overheden en wegbeheerders.

Cijfers komen in de loop van 2021 beschikbaar, wegens nieuwe berekeningswijze.

Meerjarendoelen

5a.6.1 Afstemmen vraag en aanbod mobiliteit

Toelichting op meerjarendoel

Eind maart 2020 is het uitvoeringsprogramma Smart Mobility vastgesteld. Door de coronacrisis is niet goed zichtbaar welke effecten er momenteel mee worden bereikt. Het OV-gebruik is flink gedaald en het mobiliteitspatroon van het autoverkeer is veranderd door het thuiswerken. De maatregelen uit het uitvoeringsprogramma hebben daarom vooral bijgedragen aan het leggen van een goede basis. Die zal goed

van pas komen als de mobiliteit weer terugkeert naar de gebruikelijke patronen. Het gaat daarbij om digitaal de basis op orde te krijgen en te houden. En om het opstellen van een concept programma multimodaal sturen. Ook hebben we mobiliteitsmanagement voortgezet met extra focus op werkgevers en onderwijs.

In 2020 zijn we gestart met een regionaal datateam. De provincie heeft 19 iVRI's gerealiseerd. Ook zijn er twee pilots uitgevoerd op de N201. Eén om de doorstroming voor vrachtverkeer op de N201 te verbeteren en één om prioriteit te kunnen geven aan weginspecteurs. De provincie heeft het incident en verkeersmanagement op het regionale wegennet uitgevoerd. Ook zijn we gestart met een pilot Mobility as a Service (MaaS).

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none"> Een heldere regionale samenwerking ten behoeve van multimodaal verkeersmanagement. 		<p>De essentiële systemen zijn gecontinueerd. Met de regionale partners is een evaluatie gedaan van de samenwerking en het nieuwe programma is in concept gereed. Het programma wordt in 2021 vastgesteld, gevolgd door een samenwerkingsovereenkomst.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Realisatie en opschaling van pilots op het gebied van MaaS, spits/dal beprijzing, intelligente snelheidsadaptatie en autonoom vervoer. 		<p>De pilot MaaS is als gevolg van het coronavirus met vertraging gestart in het najaar. De overige pilots zijn uiteindelijk niet opgenomen in het Uitvoeringsprogramma Smart Mobility, dat in maart 2020 is vastgesteld. Wel is er een pilot uitgevoerd met intelligente verkeersregelininstallaties om de doorstroming van het vrachtverkeer op de N201 te verbeteren. Ook is een pilot gedaan om met deze slimme techniek prioriteit te geven aan weginspecteurs bij verkeerslichten.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Verdere samenwerking met werkgevers, scholen en publiekstrekkingen om via gedragsbeïnvloeding de aansluiting tussen vraag en aanbod te verbeteren. 		

5a.7 Knooppunten

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2020

Provincie en gemeenten spannen zich samen met andere betrokken partijen in om de kwaliteit van de knooppunten te verbeteren en daarmee de netwerken (auto, trein, tram, bus, fiets) te verbinden en het ruimtelijke en economische potentieel van die locaties optimaal te benutten. De ontwikkeling van knooppunten is essentieel om de groei van inwoners en werkgelegenheid op te vangen.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Knooppunten	Rekening 2019	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Vershil
Personeelslasten	69	530	572	571	1
Materiële lasten	261	2.925	1.925	39	1.886
Totaal Lasten	330	3.455	2.497	610	1.887
Baten	0	0	0	0	0
Totaal Baten	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	330	3.455	2.497	610	1.887

Indicatoren

Naam indicator*	Omschrijving	Streef- waarde	2019 realisatie	2020 begroot	2020 realisatie
Het aantal reismogelijkheden van en naar knooppunten (11)	Het aantal reismogelijkheden van en naar knooppunten	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.
Het gebruik van knooppunten (12)	De mate waarin vraag en aanbod van knooppuntvoorzieningen op elkaar aansluiten	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.

* Deze indicatoren zijn vastgesteld met het Mobiliteitsprogramma in juli 2018. De uitwerking hiervan is belegd bij de Nationale Databank Wegverkeersgegevens (NDW) waarin wij samenwerken met andere overheden en wegbeheerders.

Meerjarendoelen

5a.7.1 Versterken van kwaliteit en diversiteit reisvoorzieningen knooppunten

Toelichting op meerjarendoel

In het uitvoeringsprogramma knooppunten is aangegeven welke (type) knooppunt met prioriteit wordt aangepakt. Ook is aangegeven wat voor verbeteringen we daar met onze partners willen realiseren. Door participatie in programma 1 (Binnenstedelijke Ontwikkeling), het programma U Ned en de Provinciale Omgevingsvisie is ingezet op het stimuleren en ontwikkelen van deze knooppunten. Onder andere omdat bij knooppunten veel partijen betrokken zijn, vergen resultaten een lange voorbereidingstijd.

De ontwikkeling van het knooppunt Nieuwegein Centrum, inclusief een nieuwe tramhalte en de verplaatsing van het busstation, is een stap verder gekomen. De provincie heeft subsidie verleend voor de overkapping van het busstation. Het busstation zal voorzieningen krijgen voor het tussentijds opladen van elektrische bussen. Realisatie zal in 2022/23 plaatsvinden. De vernieuwing van stationsgebied Driebergen-Zeist is voltooid. De provincie is gestart met de voorbereidingen voor de bouw van een P+R garage bij het knooppunt Station Breukelen.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
• Vaststelling van een subsidieregeling knooppunten (inclusief 'zware' haltes).		
• Formulering van de opdracht voor een kwartiermaker knooppunten, in afstemming met de U10. In Q2 vindt de aanbesteding plaats. Een Plan van Aanpak is in Q3 gereed. Een en ander moet leiden tot een bestuurlijke afspraak voor eind 2021.		Invulling van de benodigde formatie heeft vertraging opgelopen. Er is sprake van tenminste zes maanden vertraging.
• Opstellen van een uitgewerkt plan voor één overstappunt voor bus (bijvoorbeeld Woudenberg of Lexmond).		Een plan voor overstappunt Lexmond is in ontwikkeling maar nog niet afgerond.
• De provincie participeert actief in de ontwikkeling van tenminste 2 knooppunten. (bijvoorbeeld Bilthoven, Veenendaal de Klomp of Woerden).		De provincie participeert in de ontwikkeling van de knooppunten Veenendaal en Woerden.
• De eerste versie van een knooppuntenmonitor komt beschikbaar.		Er is een demo versie van de knooppuntenmonitor beschikbaar.

5a.8 Bereikbaarheid algemeen

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2020

Met monitoring verzamelen we periodiek relevante informatie over de uitvoering van het Mobiliteitsprogramma. Deze informatie is nodig om te beoordelen hoe ons Mobiliteitsprogramma ervoor staat en of er aanleiding is voor bijsturing van onze interventies. Ook gebruiken we het om te leren van ontwikkelingen en voor onze strategiebepaling voor de (middel)lange termijn in programma's als U Ned.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Bereikbaarheid algemeen	Rekening 2019	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Vershil
Personeelslasten	0	0	0	0	0
Materiële lasten	20.916	8.300	8.300	4.123	4.177
Totaal Lasten	20.916	8.300	8.300	4.123	4.177
Baten	-31	0	0	0	0
Totaal Baten	-31	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	20.885	8.300	8.300	4.123	4.177

Meerjarendoelen

5a.8.1 Uitvoeren verkenningen, regionale programma's en monitoring/evaluatie

Toelichting op meerjarendoel

Voor monitoring en evaluatie van het mobiliteitsprogramma zijn 28 indicatoren opgesteld. Bij de behandeling van de begroting 2021 heeft hierop een beperkte bijstelling plaatsgevonden. In 2020 is het ontwikkeltraject gestart om deze indicatoren om te zetten in een KPI-dashboard. Dit wordt in 2021 opgeleverd.

In 2020 werkten we samen met partners verder aan maatregelen om de groeiopgave op een gezonde wijze te faciliteren. Dit langs de verschillende programmaliijnen van U Ned.

Voor de kortetermijnaanpak zijn gedragsbeïnvloedingsmaatregelen uitgevoerd door de samenwerkingsorganisatie Goed op Weg. Hierbij is ingespeeld op de door het coronavirus ontstane situatie. De no-regretmaatregelen zijn uitgewerkt. Besloten is om binnen het beschikbare budget in een 1e tranche te starten met een deel van de maatregelen. Het betreft fietsmaatregelen, P&R Soesterberg en de (H)OV maatregelen Overvecht - USP en Merwedekanaalzone. In 2021 zullen besluiten worden genomen over verdere uitwerking en realisatie van deze maatregelen. Inzet voor 2021 is ook eventuele besluitvorming en aanvullende financiering voor de 2e tranche maatregelen. Dit zijn de 'busbaan A28' en de 'fietsbrug over het Merwedekanaal'. Eind 2019 is in het BO MIRT besloten tot de start van een MIRT Verkenning OV en Wonen. In juli 2020 is hiervoor de startbeslissing vastgesteld. Hierna is gestart met een projectplan en een aanpak voor de participatie. In 2021 wordt gewerkt aan zeef 0 (kansrijke oplossingsrichtingen) en zeef 1 (kansrijke maatregelpakketten). In het BO MIRT november 2020 is het rapport "Utrecht nabij, Ontwikkelperspectief verstedelijking en bereikbaarheid voor de Metropoolregio Utrecht 2040, met een doorkijk naar 2050" vastgesteld. Met dit ontwikkelingsperspectief (inclusief adaptief ontwikkelpad) zijn Rijk en regio het op hoofdlijnen eens geworden over hoe de regio Utrecht zich de komende decennia moet gaan ontwikkelen. Ook zijn partijen het erover eens welke keuzes er gemaakt moeten worden. Het Rijk onderschrijft hiermee de enorme omvang en urgentie van de opgaven in onze provincie en dat hiervoor grote investeringen nodig zijn. Dit om voldoende woningen beschikbaar te hebben in een leefbare omgeving. En om ook in de toekomst economisch vitaal en bereikbaar te zijn.

Waar nodig worden aanpassingen naar aanleiding van het gezamenlijke ontwikkelingsperspectief opgenomen in het statenvoorstel voor de definitieve omgevingsvisie.

In 2020 is een propositie voor het Nationaal Groeifonds uitgewerkt en ingediend. Het betreft een voorstel voor een schaa sprong openbaar vervoer. Dit fonds biedt mogelijkheden om investeringen te agenderen die nodig zijn voor het realiseren van:

- de regionale woningbouwopgave
- duurzame economische groei
- de daarvoor noodzakelijke bereikbaarheid

<https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/utrecht-vraagt-2-miljard-voor-tram-en-trein>

Wat betreft het VERDER-programma hebben we in 2020 besluiten genomen over de realisatie van de resterende projecten. Deze projecten zullen komende jaren worden gerealiseerd. De eindrapportage van dit programma wordt in 2021 opgesteld.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none">• Het dashboard voor de monitoring van het mobiliteitsprogramma is opgeleverd.		Het dashboard is voor de meeste indicatoren gereed. De resterende indicatoren worden in de eerste helft van 2021 aangevuld, waarna het dashboard online gaat.

<ul style="list-style-type: none"> • We ronden het programma VERDER af. 		<p>In 2020 zijn besluiten genomen over de resterende projecten. De eindrapportage van het programma wordt in 2021 opgeleverd.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Programma U Ned levert een gezamenlijke verstedelijkingsstrategie 2040 op, inclusief adaptief ontwikkelpad (2020-2040). 		<p>In het BO MIRT van november 2020 is het rapport "Utrecht nabij, Ontwikkelperspectief verstedelijking en bereikbaarheid voor de Metropoolregio Utrecht 2040, met een doorkijk naar 2050" vastgesteld. Met dit ontwikkelingsperspectief (incl. adaptief ontwikkelpad) zijn Rijk en regio het op hoofdlijnen eens geworden over hoe de regio Utrecht zich de komende decennia moet gaan ontwikkelen en welke keuzes er gemaakt moeten worden.</p>

Verbonden partijen

Dit programma kent geen verbonden partijen.

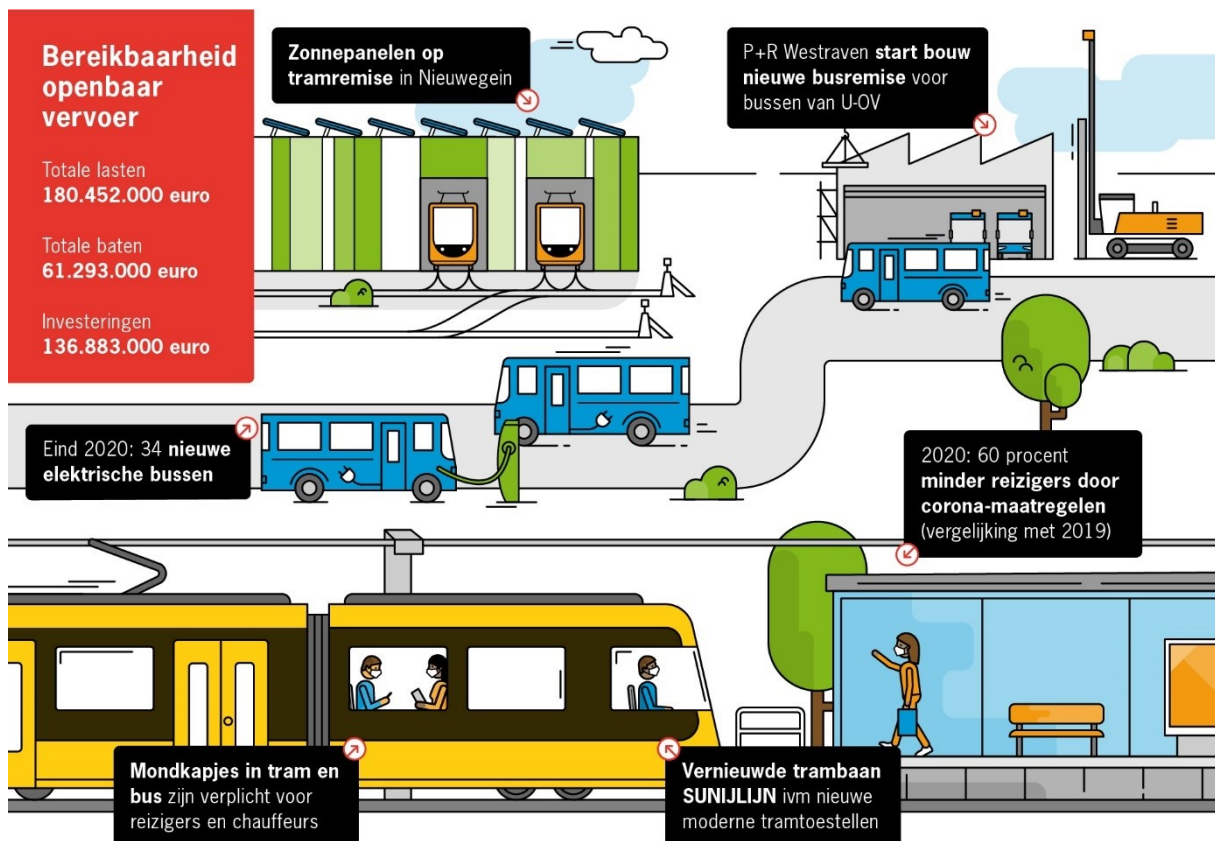
Programma 5b. Bereikbaarheid openbaar vervoer

Programmadoel

Toelichting op programmadoel

Het openbaar vervoer is vraaggericht, zowel in omvang van de vraag (wie willen er wanneer, met wie, waarnaartoe reizen) als het aanbod (welke route er wordt gereden en hoe dat aansluit op ander vervoer). We streven naar tevreden reizigers en een efficiënte en optimale benutting van ons OV-systeem. Daarnaast hebben we aandacht voor de bijdrage die OV kan leveren aan een gezonde, duurzame provincie en versterking van sociale structuren.

Infographic

Beleidsdoelen in één oogopslag

Indicatoren in één oogopslag

5b. Bereikbaarheid Openbaar Vervoer

5b.1 Openbaar vervoer

Hebben we gedaan wat we voorgenomen hadden?

Zijn we binnen de planning gebleven?

Zijn we binnen budget gebleven?

Wat heeft het gekost

5b. Bereikbaarheid Openbaar Vervoer	Rekening 2019	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Verschil
Personeelslasten	5.869	7.170	7.742	7.648	94
Kapitaallasten	3.711	22.559	15.074	12.232	2.842
Materiële lasten	121.293	128.038	169.981	160.573	9.408
Totaal Lasten	130.873	157.767	192.797	180.452	12.345
Baten	-126.399	-30.253	-59.902	-61.293	1.391
Totaal Baten	-126.399	-30.253	-59.902	-61.293	1.391
Saldo van lasten en baten	4.475	127.514	132.895	119.159	13.736
Stortingen in reserves	30.393	-	45.348	45.348	-
Onttrekkingen aan reserves	-18.759	-13.762	-56.291	-50.298	-5.993
Saldo van dit programma	16.109	113.752	121.952	114.209	7.743

Reserves

5b. Bereikbaarheid Openbaar Vervoer	Stortingen 2020		Onttrekkingen 2020	
	Bijgestelde begroting	Rekening	Bijgestelde begroting	Rekening
Reserve BDU inz. BRU	-	-	-41.448	-41.448
Reserve BenO Openbaar vervoer	4.442	4.442	-731	-
Reserve Kapitaallasten Uithoflijn	1.223	1.223	-	-
Reserve Mobiliteitsprogramma	39.183	39.183	-8.767	-8.500
Reserve OV Concessie	500	500	-5.345	-350
Totaal	45.348	45.348	-56.291	-50.298

Investerings

5b. Bereikbaarheid Openbaar Vervoer	Toegekend krediet (bruto)	Realisatie t/m 2019	Bijgestelde begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020	Totaal realisatie	Restant krediet
<u>Uitbreidingsinvesteringen</u>							
OV Uithoflijn (infra en materieel)	488.534	404.604	27.352	19.130	8.222	423.734	64.800
OV Tramremise	62.550	53.271	9.279	6.637	2.642	59.908	2.642
OV Busremise	43.300	11.125	22.207	13.316	8.891	24.441	18.859
OV Vlootoptimalisatie	17.257	-	5.040	5.027	13	5.027	12.230
OV Gebouwen	5.000	-	100	84	16	84	4.916
Subtotaal uitbreidingsinvesteringen	616.641	469.000	63.978	44.194	19.784	513.194	103.447
<u>Vervangingsinvesteringen</u>							
OV overwegbeveiliging	12.041	7.439	1.973	3.301	-1.328	10.740	1.301
OV traminfrastructuur N'gein - IJsselstein	186.100	57.175	115.456	88.175	27.281	145.350	40.750
OV Telematica/ICT tram/bus	10.402	3.570	1.455	1.213	242	4.783	5.619
Subtotaal vervangingsinvesteringen	208.543	68.184	118.884	92.689	26.195	160.873	47.670
Totaal	825.184	537.184	182.862	136.883	45.979	674.067	151.117

Toelichting

In bovenstaande tabel is een samenvatting van het verloop van de investeringen voor Bereikbaarheid Openbaar Vervoer opgenomen. Een specificatie van de kredieten en het verloop is opgenomen in [bijlage 1](#).

Zie de projectbladen voor een uitgebreide toelichting op het project Uithoflijn en Vernieuwde regionale trambaan

Nieuwe tramremise

In 2020 zijn de technische installaties volledig en de terreininrichting grotendeels afgerond. De realisatie van de spuitcabine en de definitieve afronding met de aannemer (laatste termijn) zijn verschoven naar Q1 – 2021. Dit hangt samen met het afronden van enkele laatste restpunten betreffende de terreininrichting rondom de nieuwe tramremise. Decharge project wordt in april 2021 verwacht.

Busremise incl. busstalling

Eind 2020 is op locatie Westraven de 'mijlpaal' gebouw wind- & waterdicht bereikt. De afstemming van de terreininrichting Westraven is deels naar achteren geschoven doordat het vaststellen van definitieve ontwerpuitgangspunten voor de inrichting van het stallingsterrein aangaande brandveiligheid door de Veiligheidsregio Utrecht (VRU) langer geduurd heeft. Hierdoor is voor Westraven de oorspronkelijk scope en aanvullende maatregelen/meerwerk in het kader van brandveiligheid naar achteren geschoven waardoor de uitgaven nagenoeg volledig in 2021 vallen. Tevens is nog geen bestemmingsplanwijziging groene driehoek van de Gemeente Utrecht verkregen om dit stuk grond als parkeerplaats in te mogen richten en zijn daardoor nog geen uitgaven in 2020 geweest. De huidige planning heeft vooralsnog als uitgangspunt dat de busstalling bij ingang van de nieuwe dienstregeling in de zomer van 2021 in gebruik is.

Overwegbeveiliging

In 2020 zijn werkzaamheden uitgevoerd door Strukton met betrekking tot montage van assenstellers op de SUNIJ-lijn en overweg Oudegein. Tevens zijn werkzaamheden uitgevoerd door Bombardier aangaande de beveiliging/URTS van de SUNIJ-lijn en VRT.

Het verschil tussen begroting en realisatie is ontstaan door het feit dat er een aantal administratieve correcties hebben plaatsgevonden met gerelateerde projecten betreffende directieleveranties. De overschrijding in 2020 past binnen het geheel aan budget overwegbeveiliging.

DRIS

In 2020 is voor de DRIS Vervangingsopgave de aansturing van de software gerealiseerd. De Provincie heeft de software voor de distributiefunctie laten ontwikkelen, en per 1 januari 2021 neemt DOVA de hosting over van de Provincie zodat zij de software landelijk kunnen inzetten. Hiertoe is in 2020 al een bijdrage van €240.000 bijdrage

van DOVA aan het project geboekt, die men pas in 2021 verwachtte.

Daarnaast is in 2020 de contract-voorbereiding voor de aanbesteding van de daadwerkelijke vervanging van de DRIS panelen gedaan. De aanbesteding is uiteindelijk, enigszins vertraagd, eind oktober gestart. Door de vertraging vallen de eerste oorspronkelijk al voor 2020 bedachte werkzaamheden en kosten pas in 2021.

Redenen voor de vertraging waren afstemming over de precieze scope voor aanbesteding met EOv, en de wijze van aanbesteding.

Voor het onderdeel DRIS Openbaar Vervoer Terminal (OVT) is de project scope zo goed als gerealiseerd. De interface met Bombardier/QA-module komt medio Q1 2021 volledig operationeel. Er wordt nog een inventarisatie uitgevoerd om te kijken of aanvullende verbeteringen voor reizigersinformatie nog uitgevoerd kunnen worden.

Camera's/ TFT schermen in Tram

Met de komst van de nieuwe trams is dit project afgerond. De oude trams zijn buiten dienst gesteld en afgevoerd en daarom zijn niet de oorspronkelijk geplande aantallen schermen geplaatst. Het project is in 2020 afgesloten.

Zonnepanelen op tramremise

Vanuit het oogpunt van duurzaamheid zijn zonnepanelen geplaatst op de nieuwe tramremise. De kosten 2020 die hier weergegeven worden betreffen puur het plaatsen van de panelen; het projectmatige deel is hiermee afgerond.

De zonnepanelen zijn voor 6 juni 2020 in gebruik genomen, waarmee voldaan is aan de voorwaarde van de subsidiebeschikking van de Rijksdienst van Ondernemend Nederland.

Beleidsdoelen

Programma	Beleidsdoel	Meerjarendoel
5b Subprogramma 5b Openbaar vervoer	5b.1 Openbaar vervoer	5b.1.1 Efficiënt inrichten OV en vergroten tevredenheid OV-reizigers

5b.1 Openbaar vervoer

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2020

Openbaar vervoer is een cruciaal onderdeel van het totale mobiliteitsaanbod. Met onze concessies met bus- en tramlijnen (Sunijlijn, Uithoflijn) en onze bijdragen aan regiotaxi bieden we grote groepen reizigers een betaalbaar en duurzaam vervoersaanbod. Dit faciliteert economische en sociale activiteiten die essentieel zijn voor de kwaliteit van ons leven. Door de bundeling van reizigers in het OV voorkomen we tevens extra autoverkeer dat onze stedelijke gebieden en snelwegen niet kunnen verwerken. Wel staan we in ons openbaar vervoer voor grote opgaven. We zijn gestart met de gefaseerde elektrificatie van onze busvloot. De Uithoflijn (lijn 22) biedt een belangrijke uitbreiding van ons OV-aanbod, waarop we het busnetwerk aansluiten. Met nieuwe vervoersconcepten en de beschikbaarheid van nieuwe datavoorzieningen verandert en verbreedt het aanbod van collectieve mobiliteitsvoorzieningen. Daarmee kunnen we op termijn beter inspelen op de reizigersbehoeften en in minder verstedelijkte gebieden blijvend vervoer aanbieden. Dit betekent wel dat onze dienstregelingen altijd in meer of mindere mate in beweging zijn.

In grote delen van de provincie, vooral in en rond de stad Utrecht, is sprake van grote ontwikkelingen. Er worden veel woningen en voorzieningen gebouwd. Onze wegen raken voller, waardoor bussen vastlopen in de spits en de prijs van het openbaar vervoer stijgt. Om te voorkomen dat deze drukte leidt tot afname van het OV-aanbod wordt extra geld vrijgemaakt voor de exploitatie van het openbaar vervoer. Daarmee blijft het voorzieningenniveau in de perifere gebieden op peil en kunnen in gevallen ook gericht verbeteringen worden aangebracht. Tevens zien we dat veel infrastructuur en openbare ruimte wordt aangepast, zowel op kleine (in de wijken en kernen) als op grote schaal (Merwedekanaalzone en stationsgebied Utrecht). Al deze ontwikkelingen hebben grote invloed op het OV-product. We moeten continu het OV-netwerk en de dienstregeling aanpassen op tijdelijke en definitieve routewijzigingen, maar vooral ook extra vertragingen.

Vanuit het coalitie akkoord zetten we naast extra exploitatiebudget in op extra investeringen in verbeterde doorstroming op zware OV-assen. De daarmee gepaarde reistijdwinst heeft direct baat voor de reiziger, maar leidt ook tot een structureel lagere kostprijs. Die middelen kunnen weer ten goede komen van behoud en versterking van de dienstregeling. Samen met de steden Amersfoort en Utrecht verkennen we voor een aantal van die OV-assen welke maatregelen in de komende vier jaar gerealiseerd kunnen worden.

Ook zetten we budget in 2020/2021 in om een eenjarige proef te starten met gratis OV in de daluren voor ouderen met een krappe beurs. Dit doen we in samenwerking met vervoerders Qbuzz en Syntus. Bij een succesvol verloop van de proef brengen we dit aanbod onder in de reguliere concessies. Uit de proef zal blijken hoe dit nader uit te werken voor de jaren daarna, daarom staat dit onderwerp in de tabel met nader uit te werken voorstellen.

In de jaarlijkse vervoerplannen van beide OV-concessies spelen we zoveel mogelijk in op al deze ontwikkelingen, maar ook gedurende het jaar is continu sprake van monitoring, analyse en aanpassingen, in overleg met wegbeheerders, gemeenten en vervoerders. Verder zijn er externe ontwikkelingen die vraag, aanbod en omstandigheden beïnvloeden, zoals groei en omvang van verkeer (regionaal en doorgaand), ontwikkeling van deelsystemen, fietsvoorzieningen, de landelijke dienstregeling van het spoor en het parkeerbeleid. Daarnaast zijn er landelijke ontwikkelingen die komende jaren hun weerslag zullen krijgen in de concessies. Er worden nieuwe betaalwijzen geïntroduceerd naast de OV chipkaart (mobiele telefoon en bankpas). Ook streven we naar meer open data in het OV, waardoor meer innovatie met meer partijen mogelijk wordt.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Openbaar vervoer	Rekening 2019	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Vershil
Personeelslasten	5.869	7.170	7.742	7.648	94
Kapitaallasten	3.711	22.559	15.074	12.232	2.842
Materiële lasten	121.293	128.038	169.981	160.573	9.408
Totaal Lasten	130.873	157.767	192.797	180.452	12.345
Baten	-126.399	-30.253	-59.902	-61.293	1.391
Totaal Baten	-126.399	-30.253	-59.902	-61.293	1.391
Saldo van baten en lasten	4.475	127.514	132.895	119.159	13.736

Indicatoren					
Naam indicator*	Omschrijving	Streef-waarde	2019 realisatie	2020 begroot	2020 realisatie
De reizigers- tevredenheid (7) (verplichte BBV- indicator)	De gemiddelde reizigerswaardering voor de twee provinciale concessies	≥ 7,5	U-OV tram: 7,7 U-OV bus: 7,8 Syntus: 7,9	≥ 7,5	Vanwege het coronavirus in 2020 geen meting
De kostendekkingsgraad (8)	De kostendekkingsgraad voor de streekconcessie	> 50%	48,6%	> 50%	29,8%**
De kostendekkingsgraad (8)	De kostendekkingsgraad voor de stadsconcessie	> 64%	71,2%	> 64%	40,7%**
De voorspelbaarheid van reistijden in het openbaar vervoer (9)	De rij- en spreidingstijden laten de spreiding zien van gerealiseerde rijtijden en vertragingen	Bij tenminste 50% van de ritten is de rijtijd niet langer dan driekwart van de ongehinderde reistijd.	n.n.b.	≥ 50%	n.n.b.
De voorspelbaarheid van reistijden in het openbaar vervoer (9)	De rij- en spreidingstijden laten de spreiding zien van gerealiseerde rijtijden en vertragingen	De langzaamste rijtijden wijken maximaal 60% af van de snelste rijtijden.	64,5%	≤ 60%	n.n.b.
De bereikbaarheid van belangrijke werklocaties met het openbaar vervoer (10)	De bereikbaarheid met economische kerngebieden als bestemming	≥ 30 km/u	26,5km/u	≥ 30 km/u	n.n.b.

* Deze indicatoren zijn vastgesteld met het Mobiliteitsprogramma in juli 2018. De uitwerking hiervan is belegd bij de Nationale Databank Wegverkeersgegevens (NDW) waarin wij samenwerken met andere overheden en wegbeheerders.

** Voorlopig cijfer, waarbij de Rijksbijdrage (BVOV) niet als reizigersopbrengsten zijn gerekend.

Meerjarendoelen

5b.1.1 Efficiënt inrichten OV en vergroten tevredenheid OV-reizigers

Toelichting op meerjarendoel

Uitvoeringsprogramma OV 2019-2023

In het Uitvoeringsprogramma OV is uitgewerkt hoe we het OV-systeem tot 2023 ontwikkelen. Binnen dit meerjarige kader werken wij aan het verbeteren van de exploitatie, infrastructuur en voeren wij studies en onderzoek uit. Deze activiteiten stemmen wij af met de lange termijn visie van het Toekomstbeeld OV en de inzichten uit het programma U Ned.

Actualiteiten

In 2020 stond het OV geheel in het teken van het coronavirus. Dit leidde tot veel extra inspanning van de vervoerbedrijven en de provincie. Daarbij onderscheiden we diverse werkvelden:

1. Vanaf de eerste dag van de lock down in maart 2020 daalde het aantal reizigers drastisch. Over heel 2020 gemeten zijn ongeveer 60% minder reizigers vervoerd dan in 2019. Omdat de vervoerbedrijven voor 50% tot 70% afhankelijk zijn van de reizigersinkomsten kwam de continuïteit van deze bedrijven en daarmee van het openbaar vervoer in de provincie Utrecht in gevaar. In de loop van 2020 kwam er duidelijkheid over landelijke steunmaatregelen. Met name de BVOV (Beschikbaarheidsvergoeding Openbaar Vervoer). Daardoor werd de

continuïteit van het OV zeker gesteld. De aangevraagde Beschikbaarheidsvergoeding voor 2020 is ruim 37 miljoen, waarvan in december 80% via de provincie is uitgekeerd.

2. Naar verwachting zal de reizigersvraag zich de komende jaren langzaam herstellen. Dat betekent dat er ook voor de middellange termijn (financiële) oplossingen nodig zijn. Er zullen nieuwe afspraken met de vervoerbedrijven gemaakt moeten worden. Deze gaan we in addenda op de concessies vastleggen. Vooruitlopend, en in lijn met de BVOV, is het voorzieningenniveau per 3 januari 2021 al met 8% afgeschaald. Verder zal er gekeken worden naar diverse andere factoren, waaronder de risicoverdeling en de concessieduur. Zo willen we de businesscase weer gezond te krijgen. Een latere start van de concessie is niet alleen vanuit kosten oogpunt wenselijk. Door de huidige onzekerheden zal de geplande aanbesteding, met start nieuwe concessie(s) in 2023, niet tot (reële) aanbiedingen leiden. Ook om die reden zijn in 2020 voorbereidingen gestart om de start van de nieuwe concessies twee jaar uit te stellen.

3. De fors teruggelopen vervoervraag leidde ook tot discussies rond het vervoeraanbod. In de eerste maanden werd het vervoeraanbod beperkt teruggebracht. Dat was ook nodig omdat het ziekteverzuim van de chauffeurs toenam. Die afschaling was maatwerk, want de werknemers in essentiële functies, met name in de zorg, mochten daar geen hinder van ondervinden. Daarnaast zijn er aanpassingen gedaan om de reizigers op de halten gelegenheid te geven veilig in- en uit te stappen. Dat deden we in samenwerking met de vervoerbedrijven en wegbeheerders. Vanaf 1 juli 2020 werd de normale dienstregeling weer gereden. De nieuwe dienstregeling ging in op 3 januari 2021. Die dienstregeling is niet via het gebruikelijke vervoerplanproces tot stand gekomen. Daarvoor was de beschikbare tijd te gering. Wel is instemming van het ROCOV gevraagd en verkregen.

<https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/goede-start-voor-nieuwe-tramlijn-22>

OV-concessies

De voorlopige cijfers geven aan dat het aantal instappers in 2020 met ruim 50% is afgenomen. Door het coronavirus kon de klanttevredenheid in 2020 niet gemeten worden.

In 2019 zijn afspraken gemaakt over het vervangen van oude bussen van de concessie U-OV. Besloten is om deze bussen te vervangen door:

- 55 18-meter bussen, waarvan 35 elektrisch
- 15 15-meter bussen
- 55 12-meter bussen, waarvan 20 elektrisch

Met uitzondering van de 35 elektrische 18-meterbussen is dit materieel in 2020 ingestroomd. In maart 2021 is de vervanging voltooid. Daarmee is het wagenpark vergroot (meer zitplaatsen) en verduurzaamd.

<https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/meer-elektrische-bussen-utrechts-openbaar-vervoer>

Infrastructurele investeringen

Na de start van de exploitatie van tramlijn 22 in december 2019 is in maart 2020 de frequentie opgehoogd tot twaalf ritten per uur. Daarna is aangetoond dat een frequentie van zestien keer per uur zonder problemen uitgevoerd kan worden. Voorlopig is zestien keer per uur, vanwege het geringe aantal reizigers, nog niet noodzakelijk.

De grootschalige vervanging van de infrastructuur op de SUNIJ-lijn, de verlaging van de tramhaltes en de vervanging van de trams is in 2020 gestart. De vervanging is, zij het sterk vertraagd, vrijwel geheel uitgevoerd. In februari 2021 zal het tracédeel Nieuwegein Centrum-IJsselstein worden opgeleverd en in gebruik genomen worden. Eind 2021 volgt de start van de exploitatie op het tracédeel Jaarbeursplein-Utrecht Centraal Centrumzijde. Daarmee worden beide tramlijnen vervoerkundig gekoppeld. Tot slot wordt de definitieve halte Nieuwegein Centrum in 2022 gerealiseerd.

De bouw van de nieuwe busremise is, door nieuwe brandveiligheidseisen, sterk vertraagd. Bovendien leiden de nieuwe eisen tot minder beschikbare stallingsplaatsen. Om dat verlies op te vangen is besloten om het terrein van de tramremise in Nieuwegein aan te passen voor het stallen van 60 elektrische bussen. Het remiseterrein is

eind december 2020 opgeleverd. Vanaf maart 2021 is dit de uitvalbasis voor de elektrische bussen. Planning is dat in juli 2021 de stalling Westraven, inclusief kantoren en werkplaats, volledig operationeel is.

<https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/start-bouw-nieuwe-busremise-utrecht>

Video start bouw nieuwe busremise

<https://youtu.be/RoA1kdk0pi0>

Vorbereiding nieuwe OV-concessie(s)

In 2020 zijn de voorbereiding voor de nieuwe OV concessie(s) gestart. De projectorganisatie hiervoor is ingericht en er zijn diverse voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd om het mogelijk te maken in 2021 voortvarend aan de slag te gaan. Dat doen we in nauwe samenwerking met onze partners.

Netwerkontwikkeling: studies en onderzoek

Samen met het Rijk, regio's en gemeenten is in 2020 gewerkt aan het landelijke Toekomstbeeld OV en de voorbereiding van vervolgstappen voor het spoornetwerk. Op 29 januari 2021 is de Ontwikkelagenda Toekomstbeeld OV aangeboden aan de Tweede Kamer. De ontwikkelagenda is bedoeld als input voor het nieuwe Kabinet. De spoorsector werkt de ambities uit in een programmaplan voor 2021 om dat samen met alle regio's verder uit te werken. Vooruitlopend hierop zijn enkele projecten voor onze regio al met het Rijk vastgelegd in het BO MIRT.

In 2020 is ook gewerkt aan het aanpakken van knelpunten in de OV doorstroming. Voor de aanpak van urgente doorstromingsknelpunten op de korte en middellange termijn is onderzoek uitgevoerd naar vijf OV-trajecten in de gemeente Utrecht. Het gaat hier om drukke trajecten met zowel lokale als regionale reizigers. Het onderzoek is samen met de gemeente Utrecht uitgevoerd en in het najaar van 2020 afgerond. Begin 2021 wordt een subsidieaanvraag voor de realisatie van deze maatregelen verwacht.

Voor de toekomstige ontwikkeling van het OV netwerk zijn twee studies opgestart om de te maken keuzes nader te verkennen. Het betreft een onderzoek naar de toekomstige OV functie in de binnenstad en een uitwerking van de OV maatregelen in Utrecht Zuidwest. In deze studies werken wij nauw samen met betrokken gemeenten. De resultaten van beide studies verwachten we in de eerste helft van 2021. De uitkomsten vormen belangrijke bouwstenen voor het opstellen van het provinciale OV netwerkperspectief en de Mobiliteitsstrategie (programma U Ned).

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none"> Het vernieuwde OV-aanbod U-Link start op zes buslijnen. 		Op 13 december 2019 zijn zes U-linklijnen gestart. In de loop van 2020 is de huisstijl van U-link verder uitgerold. Eind 2020 reden op alle U-linklijnen de zilvergrijze U-linkbussen.
<ul style="list-style-type: none"> De inzet van elektrische bussen wordt uitgebreid naar 70 bussen. 		Eind 2020 bestond de elektrische vloot uit 34 bussen. Vanaf 14 maart 2021 zijn dat er 69. In de loop van 2021 komt het totaal op 72 elektrische bussen. De levering van de bussen is door het coronavirus vertraagd. Maar ook de benodigde voorzieningen om op de stallingen en eindpunten te kunnen laden waren niet tijdig gereed.
<ul style="list-style-type: none"> 		

In 2020 ronden wij de vijf verkenningen af voor verbetering van OV-doorstroming.		De verkenningen zijn afgerond. Met de wegbeheerder (gemeente Utrecht) zijn we in gesprek over de realisatie van de voorgestelde doorstromingsmaatregelen.
• De dienstregeling van de tramlijn 22 wordt stapsgewijs opgebouwd naar 12x per uur.		Vanaf maart 2020 rijdt lijn 22 twaalf keer per uur. Aangetoond is dat zestien keer per uur mogelijk is.
• Start van het project OV-aanbesteding 2023, inclusief inrichting projectorganisatie.		De projectorganisatie is in oktober 2020 gestart.
• Augustus 2020 starten de nieuwe contracten Regiotaxi.		De nieuwe contracten zijn zonder problemen van start gegaan.
• Een nieuwe subsidieregeling voor OV-infrastructuur op wegen van derden is vastgesteld.		
• De nieuwe busstalling Westraven wordt opgeleverd.		De oplevering van de nieuwe busstalling is, vooral door nieuwe brandveiligheidseisen, fors vertraagd. Vanwege die brandveiligheidseisen is de capaciteit van Westraven ongeveer 70% van de in de uitgangspunten benoemde 185 plaatsen. Om toch voldoende opstelcapaciteit te kunnen bieden is het remiseterrein geschikt gemaakt voor de stalling van maximaal 60 bussen. Het remiseterrein wordt in maart 2021 in gebruik genomen. De oplevering van Westraven wordt eind mei 2021 voorzien en juli 2021 wordt deze stalling in gebruik genomen.
• De vernieuwing van de tram Utrecht-Nieuwegein/IJsselstein is uitgevoerd (project Vernieuwing Regionaal Tramsysteem).		Eind 2020 is met forse vertraging het deel Utrecht-Nieuwegein Centrum-Nieuwegein Zuid opgeleverd. De exploitatie van dit deel is 3 januari 2021 gestart. Oplevering en start exploitatie van het trajectdeel Nieuwegein Centrum-IJsselstein zal in februari 2021 plaatsvinden.
• 550 reizigersinformatiepanelen op bus- en tramhaltes zijn vernieuwd.		De aanbesteding van de nieuwe reizigersinformatiepanelen is door juridische procedures fors vertraagd. Plaatsing zal vanaf juni 2021 gefaseerd plaatsvinden. In december 2021 zijn alle nieuwe panelen geplaatst.
•		

<p>Uiterlijk in Q3 start er een pilot met gratis OV voor ouderen met een kleine beurs.</p>		<p>Vanwege het coronavirus is deze pilot uitgesteld. Vanwege de kwetsbare doelgroep zal de pilot pas starten als de situatie rond de pandemie dit toelaat.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Wij starten een pilot Smart Mobility Rijden op Regelmaat. 		<p>Vanwege het coronavirus is deze pilot (nog) niet opgestart. Enerzijds omdat op dit moment de prioriteit van vervoerbedrijf en provincie ligt bij het continueren van de dienstverlening. Anderzijds omdat door de verminderde verkeersdruk de regelmaat van het OV op dit moment minder onder druk staat.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Samen met gemeenten starten wij drie projecten aanvullend OV/regiotaxi. 		<p>Er zijn in 2020 drie projecten gestart:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Reizigerswoordenboek met als trekker de regio Lekstroom - Lokaal vervoersinitiatief Houten, Woerden en Montfoort, getrokken door deze gemeenten - Regiotaxiapp, met ons als trekker. <p>De eerste resultaten worden in 2021 verwacht.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Wij stellen een OV-netwerkperspectief op voor de periode 2023-2033-2038. 		<p>Vanwege onvoldoende capaciteit is het opstellen van het netwerkperspectief later van start gegaan. Naar verwachting is dit perspectief Q3 2021 gereed.</p>

Verbonden partijen

Dit programma kent geen verbonden partijen.

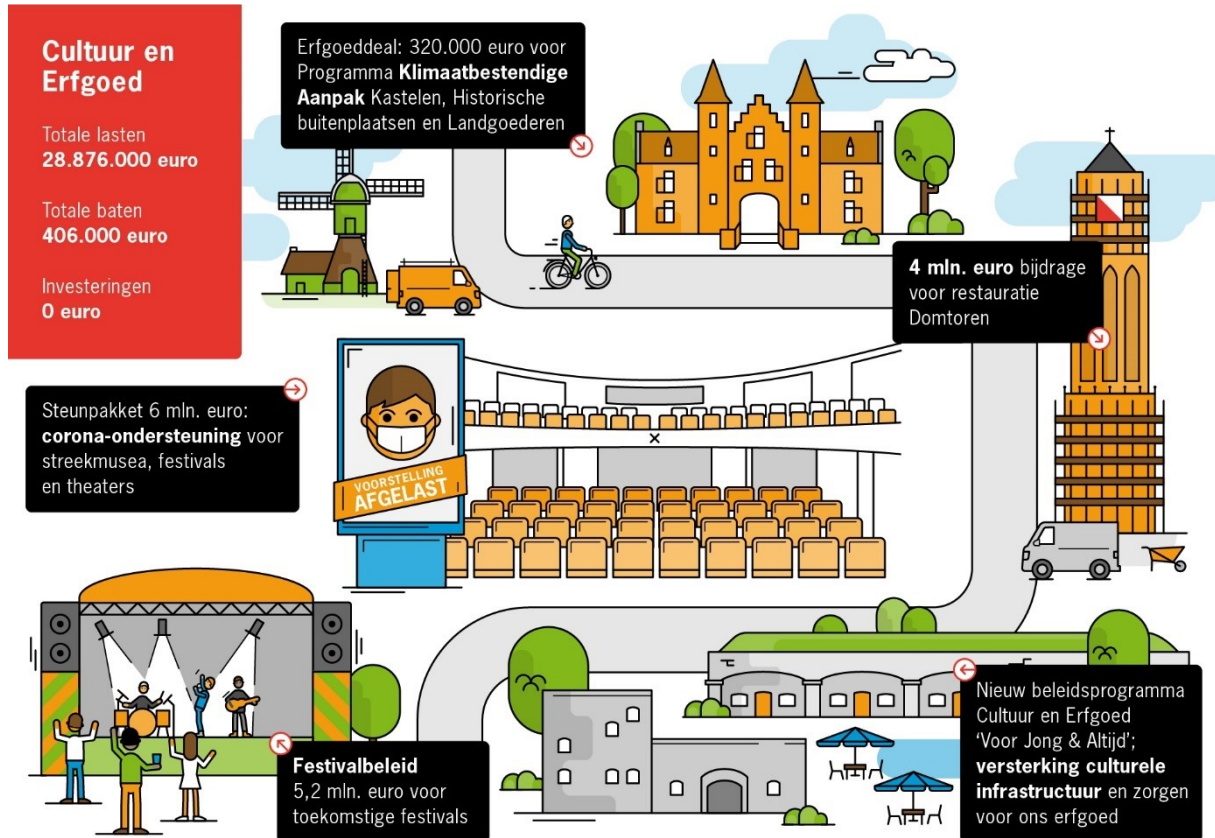
Programma 6. Cultuur en erfgoed

Programmadoel

Toelichting op programmadoel

De provincie Utrecht heeft een aantrekkelijke culturele en historische infrastructuur

Infographic

Beleidsdoelen in één oogopslag

Indicatoren in één oogopslag	Hebben we gedaan wat we voorgenomen hadden?	Zijn we binnen de planning gebleven?	Zijn we binnen budget gebleven?
6. Cultuur en erfgoed			
6.1 Versterken cultuur- en erfgoedsector (onderzoeken en ontwikkelen)	●	●	●
6.2 Zorg dragen voor erfgoed samen met partners (hebben en houden)	●	●	●
6.3 Beleefbaar maken van cultuur en erfgoed (promoten en profileren)	●	●	●
6.4 Vergroten culturele basisvaardigheden (kennen en kunnen)	●	●	●

Wat heeft het gekost?

6. Cultuur en erfgoed	Rekening	Primaire	Bijgestelde	Rekening	Verschil
	2019	begroting	begroting	2020	
		2020	2020		
Personeelslasten	2.772	2.780	2.998	2.864	134
Materiële lasten	23.818	21.108	26.049	26.013	36
Totaal Lasten	26.590	23.888	29.047	28.876	170
Baten	-2.943	-1.527	0	-406	406
Totaal Baten	-2.943	-1.527	0	-406	406
Saldo van lasten en baten	23.647	22.361	29.047	28.471	576
Stortingen in reserves	5.739	-	-	-	-
Onttrekkingen aan reserves	-2.224	-1.334	-8.776	-8.525	-251
Saldo van dit programma	27.163	21.027	20.271	19.946	325

Reserves

6. Cultuur en erfgoed	Stortingen 2020		Onttrekkingen 2020	
	Bijgestelde begroting	Rekening	Bijgestelde begroting	Rekening
Reserve CHS	-	-	-58	-58
Reserve Investeringsfonds Prov Erfgoed	-	-	-8.000	-7.899
Reserve Programma Landelijk Gebied	-	-	-494	-345
Reserve Projecten	-	-	-224	-224
Totaal			-8.776	-8.525

Investeringsen

In dit programma zijn in 2020 geen (nieuwe) investeringen gedaan.

Beleidsdoelen

Programma	Beleidsdoel	Meerjarendoel
6 Programma 6 Cultuur en erfgoed	6.1 Versterken cultuur- en erfgoedsector (onderzoeken en ontwikkelen)	6.1.1 Stimuleren publieksonderzoek en beleidsmonitoring
		6.1.2 Zakelijk verstevigen cultuur- en erfgoedinstellingen
		6.1.3 Verstevigen samenwerking andere overheden
		6.1.4 Inzet van kunst en vormgeving in gebiedsontwikkeling
	6.2 Zorgdragen voor erfgoed samen met partners (hebben en houden)	6.2.1 Verankeren cultuurhistorische waarden in ruimtelijk beleid
		6.2.2 Stimuleren beheer en restauratie rijksmonumenten
		6.2.3 In stand houden cultuurlandschappen en archeologische zones
		6.2.4 Professioneel beheren van archeologische vondsten
		6.2.5 Stimuleren professioneel beheer erfgoediconen
	6.3 Beleefbaar maken van cultuur en erfgoed (promoten en profileren)	6.3.1 Exploiteren en etaleren cultuurlandschappen en archeologische zones
		6.3.2 Ontsluiten en vertellen erfgoedverhalen
		6.3.3 Versterken culturele infrastructuur met festivals
	6.4 Vergroten culturele basisvaardigheden (kennen en kunnen)	6.4.1 Aanreiken cultuur- en erfgoededucatie
		6.4.2 Bevorderen taal- en digitale vaardigheid
		6.4.3 Versterken bibliotheeknetwerk
		6.4.4 Heruitvinden en -positioneren bibliotheken

Toelichting beleidsdoel

Op 3 juni 2020 hebben Provinciale Staten het cultuur- en erfgoedprogramma 2020-2023 'Voor Jong & Altijd' vastgesteld. Dit gebeurde op basis van het coalitieakkoord, de tussenevaluatie van de cultuur- en erfgoednota 2016-2019 'Alles is NU' en de ontwerp-omgevingsvisie. Het programma bouwt voort op wettelijke taken en bestuurlijke afspraken. Dit zorgt voor een grote mate van continuïteit als het gaat om:

- bibliotheek- en monumentenbeleid
- de nominatie van de Neder-Germaanse Limes als UNESCO Werelderfgoed
- provinciale taken op het gebied van archeologie en cultuureducatie

Nieuwe accenten worden gelegd op:

- de herbestemming met maatschappelijke functie
- de verduurzaming van monumenten
- cultuureducatie in het voortgezet onderwijs
- een hoogwaardig cultuuraanbod dat aansluit op de groei van de steden en de samenwerking met de regio

Bij de vaststelling bevonden we ons in de eerste coronagolf. Die had grote gevolgen voor de cultuur- en erfgoedsector. Om die reden zijn nog accenten verschoven en zijn middelen vrijgemaakt voor het Steunpakket Cultuur en Erfgoed (zie 6.1.2).

De indeling van deze Jaarrekening volgt vanzelfsprekend die van de Begroting. Om die reden komt de indeling nog niet overeen met het nieuwe Cultuur- en erfgoedprogramma.

6.1 Versterken cultuur- en erfgoedsector (onderzoeken en ontwikkelen)

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2020

We streven er naar dat de culturele infrastructuur, met het aanbod, locaties en instellingen, gelijke tred houdt met de groei van de provincie Utrecht zodat alle inwoners gebruik kunnen blijven maken van de culturele en cultuurhistorische voorzieningen.

We faciliteren dat de erfgoed- en cultuursector meer inzicht krijgt in het gedrag en de behoeften van hun gebruikers, waardoor het veld hier beter op in kan spelen. Voor de draagkracht en het draagvlak van cultuur- en erfgoedorganisaties is het van groot belang dat zij zich blijven ontwikkelen en middenin de samenleving staan. Wij stimuleren hen daartoe en werken ook aan vernieuwing van ons eigen beleidsinstrumentarium. In het op te stellen Cultuur- en erfgoedprogramma 2020 - 2023 geven we hier verder invulling aan.

Vanuit het coalitieakkoord intensiveren we onze samenwerking met gemeenten en instellingen, onder de vlag van het cultureel stedelijk regioprofiel eeuwig jong en met onze partnerinstellingen die ons beleid deels uitvoeren. Extra aandacht geven we in 2020 aan de streekmusea, met een verkennend onderzoek naar wensen en kansen om hun krachten te bundelen. Dit werken we uit tot een voorstel (zie tabel 'Nader uit te werken voorstellen'). Ook sluiten we aan bij onze sociale agenda en gaan we onderzoeken hoe we het bedrijfsleven kunnen betrekken bij het versterken van de sector.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Versterken cultuur- en erfgoedsector (onderzoeken en ontwikkelen)	Rekening 2019	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Vershil
Personeelslasten	291	286	309	305	4
Materiële lasten	381	698	4.261	3.800	461
Totaal Lasten	672	984	4.570	4.105	465
Baten	0	0	0	-179	179
Totaal Baten	0	0	0	-179	179
Saldo van baten en lasten	672	984	4.570	3.926	644

Meerjarendoelen

6.1.1 Stimuleren publieksonderzoek en beleidsmonitoring

Toelichting op meerjarendoel

Publieksonderzoek en monitoring

Met een vervolg op het publieksonderzoek uit 2019 wilden we instellingen, gemeenten en de provincie inzicht geven in het functioneren van de organisaties richting hun publiek. Invulling van het steunpakket voor de cultuur- en erfgoedsector heeft echter qua inzet voorrang gekregen. Ook was een belangrijk deel van de middelen afgeroomd ten behoeve van het meefinancieren van het steunpakket. Verdere uitwerking van de inzet op deskundigheidsbevordering vindt in 2021 plaats. Het publieksonderzoek valt daaronder.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
• Het cultuur- en erfgoedveld heeft meer inzicht in de beleving en de waardering van hun bezoekers waardoor vraag en aanbod beter op elkaar kan worden afgestemd.		Er is voorrang gegeven aan inzet ten behoeve van het door PS vastgestelde Steunpakket.

6.1.2 Zakelijk verstevigen cultuur- en erfgoedinstellingen

Toelichting op meerjarendoel

Programma's Advies op Maat en Business Model Canvas (BMC)

Het jaar 2020 is gebruikt om de toegezegde evaluatie uit te voeren van onze trajecten voor professionalisering van culturele instellingen. We hebben ons daarbij gericht op het eind 2019 afgesloten traject Business Model Canvas. De belangrijkste conclusie is dat meer maatwerk nodig is in ons aanbod. De uitkomsten worden meegenomen in de verdere uitwerking van ons beleid op het gebied van deskundigheidsbevordering. We willen hierbij de vitaliteit en herstart van de sector na corona betrekken.

Partnerinstellingen

In 2020 ontvingen 10 partnerinstellingen een exploitatiesubsidie op basis van de in 2017 voor vier jaar afgegeven beschikking:

- Landschap Erfgoed Utrecht

- Monumentenwacht Utrecht
- Bibliotheek Service Centrum
- Kunst Centraal
- Het Utrechts Landschap
- Stichting De Utrechtse Molens
- MooiSticht (Steunpunt Archeologie en Monumenten Utrecht)
- Restauratie Opleidingsprojecten
- Kasteel Amerongen
- Slot Zuylen

Voor de beleidsperiode 2017 - 2020 hadden we voor het eerst meerjarige afspraken gemaakt met de partnerinstellingen. In de eerste helft van 2020 hebben we deze werkwijze geëvalueerd. Partnerinstellingen zijn unaniem positief over het nieuwe model. Ze ervaren meer duidelijkheid, continuïteit, gelijkwaardigheid en openheid, en minder administratieve lasten. De in de cultuur- en erfgoednota benoemde doelstellingen op het gebied van klanttevredenheid, doelgroepen, bezoekaantallen en eigen inkomsten zijn over het algemeen gehaald. De partners hebben het als zinvol ervaren om de door de provincie gevraagde zelfevaluaties uit te voeren.

De wijze waarop we samenwerken is vastgelegd in de hernieuwde Leidraad Exploitatiesubsidies. We vragen onze meerjarig gesubsidieerde instellingen om elke vier jaar hun klanttevredenheid te meten en een zelfevaluatie uit te voeren. We verwachten ook dat zij de Governance Code Cultuur en de Code Diversiteit & Inclusie onderschrijven. In het Cultuur- en erfgoedprogramma 2020-2023 hebben we hen ook beleidsinhoudelijke aandachtspunten meegegeven. Deze zijn verwerkt in de subsidiebeschikkingen 2021-2024.

Streekmusea

Er is een onderzoek gestart naar de stand van zaken bij de streekmusea. Hoe staan zij ervoor en wat zijn hun wensen en ambities voor de toekomst? De onderzoeksresultaten vormen input voor het in het coalitieakkoord aangekondigde nieuwe provinciale beleid voor streek- en kasteelmusea. Dat leggen we in de eerste helft van 2021 voor. De streekmusea hebben uiteraard ook te lijden gehad onder het coronavirus. Een aantal streekmusea heeft gebruik gemaakt van onze steunmaatregelen. Het beleid zal waarschijnlijk ook leiden tot nieuwe afspraken met Slot Zuylen, Kasteel Amerongen en de Stichting Samenwerkende Kasteelmusea (SSK). De steun aan de SSK is in 2020 voortgezet. Onder andere voor het dekken van de kosten voor het inzetten van studenten omdat vrijwilligers op dat moment vanwege coronavirus dit werk niet konden verrichten.

Steunpakket Cultuur & Erfgoed coronavirus

Op 15 juli 2020 stelden Provinciale Staten het “Steunpakket Cultuur & Erfgoed coronavirus” vast. Daarmee kwam voor noodsteun in 2020 € 4 miljoen beschikbaar. We hebben vier verschillende regelingen opgezet. In totaal zijn binnen de eerste tranche van het steunpakket ruim 100 grote en kleine instellingen geholpen. Zie ook <https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/ruim-100-instellingen-ontvangen-bijdrage-provinciaal-steunpakket-cultuur-en-erfgoed>

- Opstartregeling: Voor praktische maatregelen voor aanpassingen aan de ‘anderhalvemetersamenleving’ voor een maximaal bedrag van € 3.000. Er zijn 58 aanvragen toegekend.
- Innovatiefonds: Het innovatiefonds is een gezamenlijk initiatief van 5 Utrechtse fondsen, de gemeenten Utrecht en Amersfoort en de provincie. Het dient om samenwerking in de culturele sector in de provincie te versterken en een extra impuls te geven om nieuwe wegen te verkennen. Er zijn 9 aanvragen toegekend. De bijdrage van de provincie Utrecht aan dit fonds is € 225.000.
- Overbruggingsregeling: Deze regeling was bedoeld om instellingen te helpen met een eenmalige tegemoetkoming in geleden schade als gevolg van het coronavirus in de periode van 15 maart tot 15 september 2020. Er zijn 24 aanvragen door de onafhankelijke adviescommissie als subsidiabel beoordeeld voor een totaal bedrag van (afgerond) € 1,2 miljoen.
- OCW-cofinancieringsregeling: Deze regeling betrof matching van de middelen die OCW in april 2020 beschikbaar heeft gesteld via de 3 rijkscultuurfondsen. Gemeenten en provincie hebben samen 50% van het te

compenseren bedrag beschikbaar gesteld. Er kwamen 12 instellingen in aanmerking voor deze regeling. In totaal is bijna € 7 miljoen beschikbaar gesteld (OCW, Provincie en gemeenten gezamenlijk). Hiervan heeft de provincie € 1,5 miljoen bijgedragen.

Naast de vier genoemde regelingen heeft onze partnerinstelling Stichting Samenwerkende Kasteelmusea (SSK) een bedrag van € 108.000 ontvangen voor het inzetten van studenten in plaats van vrijwilligers.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none"> Er is een evaluatie uitgevoerd naar de programma's BMC en Advies op Maat en nieuwe inzet is bepaald. 		Evaluatie is uitgevoerd, vervolg nog niet bepaald. De uitkomsten worden meegenomen in de verdere uitwerking van ons beleid op het gebied van deskundigheidsbevordering. We willen hierbij de vitaliteit en herstart van de sector na corona betrekken.
<ul style="list-style-type: none"> Er is een onderzoek uitgevoerd naar de wensen en mogelijkheden van samenwerking bij streekmusea. 		Het onderzoek is iets vertraagd maar begin 2021 afgerond.
<ul style="list-style-type: none"> Op grond van uitgevoerde evaluaties bepalen we in 2020 onze inzet in de samenwerking met onze partnerinstellingen. 		De samenwerking met de partnerinstellingen is geëvalueerd en er zijn afspraken gemaakt voor de nieuwe periode (2021-2024).

6.1.3 Verstevigen samenwerking andere overheden

Toelichting op meerjarendoel

Regioprofiel 'Eeuwig Jong'.

De samenwerking in de Stedelijke Culturele Regio Utrecht heeft dit jaar voor een belangrijk deel in het teken gestaan van de coronacrisis. Activiteiten richtten zich op de lobby bij het Rijk en afstemming van de steun. In dit kader zijn extra overleggen gevoerd met de sector en alle gemeenten.

De proeftuin 'Naar een integrale aanpak voor erfgoed en ruimte voor cultuur' heeft ondanks het coronavirus toch door kunnen lopen. Er draaien 4 pilots om te onderzoeken of makers kunnen worden gekoppeld aan erfgoedlocaties. De pilots hebben enige vertraging opgelopen, maar niet in grote mate.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none"> 2-4 uitgevoerde pilots in het kader van de proeftuin Eeuwig Jong. 		Er draaien vier pilots vanuit de samenwerking Eeuwig Jong.

6.1.4 Inzet van kunst en vormgeving in gebiedsontwikkeling

Toelichting op meerjarendoel

We hebben de inzet van kunst en erfgoed in gebiedsontwikkeling verder geconcretiseerd met een onderzoek. Het onderzoek richtte zich op de meerwaarde van cultuur en erfgoed in ruimtelijke projecten en de bijbehorende

werkwijze. Er is een ondersteunend portfolio opgesteld. Het onderzoek ligt aan de basis van het uitvoeringsprogramma voor de komende jaren.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
• Er is een onderzoek uitgevoerd naar de inzet van creatieve verbeeldingskracht bij ruimtelijke ontwikkeling en bijbehorende werkwijze is ontwikkeld.		Het onderzoek is uitgevoerd, een portfolio is opgesteld als opmaat naar het Uitvoeringsprogramma
• In het kader van de Erfgoed Deal ontwikkelen we projecten die aansluiten bij de grote transitieopgaven		Zie toelichting onder meerjarendoel 6.2.1
• We participeren in of nemen initiatief tot minimaal 5 projecten.		Het budget voor 2020 is gehalveerd vanwege een bijdrage aan het Steunpakket Cultuur & Erfgoed. Er zijn daardoor in 2020 twee projecten en een onderzoek uitgevoerd: 1) Fluid Future waarbinnen de relatie is gelegd tussen water, cultuur en erfgoed (projecten onder andere in het kader van Mooie en Veilige Dijken, Utrechtse Heuvelrug). 2) Circulaire Biënnale over de relatie tussen ecologie/circulariteit, cultuur en erfgoed.

6.2 Zorgdragen voor erfgoed samen met partners (hebben en houden)

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2020

Samen met andere overheden en particuliere eigenaren staan wij voor de opgave het cultureel erfgoed in de provincie in stand te houden. Dat doen wij door het erfgoed goed te verankeren in ruimtelijk beleid en door met extra middelen vanuit het coalitieakkoord restauraties en professioneel beheer mede mogelijk te maken. In 2020 en volgende jaren in deze collegeperiode intensiveren we op basis van het coalitieakkoord onze restauratie-inspanningen.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Zorgdragen voor erfgoed samen met partners (hebben en houden)	Rekening 2019	Primaire Bijgestelde begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Verschil
Personeelslasten	596	640	634	557	77
Materiële lasten	14.991	8.450	11.431	11.632	-202
Totaal Lasten	15.587	9.090	12.065	12.189	-125
Baten	-2.678	-1.527	0	-122	122
Totaal Baten	-2.678	-1.527	0	-122	122
Saldo van baten en lasten	12.909	7.563	12.065	12.067	-3

Indicatoren

Naam indicator	Omschrijving	Streef-waarde	2019 realisatie	2020 begroot	2020 realisatie
Restauratie-volume (verplichte BBV-indicator)	% Rijksmonumenten (exclusief oorspronkelijke functie woonhuis) weergegeven naar de staat van het casco, categorie "matig" en "slecht"	10%	18%	19%	19%

Meerjarendoelen

6.2.1 Verankeren cultuurhistorische waarden in ruimtelijk beleid

Toelichting op meerjarendoel

Ruimtelijk erfgoedbeleid

In 2020 is het provinciale erfgoedbeleid verder vormgegeven in de nieuwe Ontwerp Omgevingsvisie en de Ontwerp interim Omgevingsverordening. In de Omgevingsvisie is aangegeven dat wij de cultuurhistorische waarden van de Cultuurhistorische Hoofdstructuur (CHS) willen beschermen en benutten. Dat willen we doen door ze beter zichtbaar en beleefbaar te maken en door ze te gebruiken als dragers en aanjagers van ruimtelijke kwaliteit bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Makers van omgevingsplannen en andere geïnteresseerden bieden we met de Cultuurhistorische Atlas van de provincie Utrecht (CHAT) een schat aan cultuurhistorische informatie en inspiratie

De CHAT wordt regelmatig geactualiseerd naar aanleiding van nieuw onderzoek en nieuwe inzichten. In 2020 hebben we zo onder meer informatie geactualiseerd over het erfgoed in de gemeente Vijfheerenlanden en uit het crowdsourcingproject Koude Oorlog. Dat geldt ook voor het participatieve project Erfgoed Gezocht. Dat is uitgevoerd op de Utrechtse Heuvelrug, dat veel cultuurhistorische en archeologische gegevens opleverde. Verder is de gebruiksvriendelijkheid van de CHAT verbeterd.

In de Ontwerp Interim Omgevingsverordening zijn aparte artikelen opgenomen voor het (voorlopige) UNESCO Werelderfgoed in de provincie. Die gaan over de bescherming van de Hollandse Waterlinies en de Neder-Germaanse Limes.

Als nieuw beleidsthema is de historische infrastructuur toegevoegd. Wij focussen ons daarbij op de drie iconische routes (Route Imperiale, Wegh der Weegen en Via Regia). In 2020 is een onderzoek gedaan naar welke beleidsvelden te maken hebben met de Wegh der Weegen en hoe we kunnen komen tot een integrale gebiedsgerichte aanpak.

Mede in het kader van de Erfgoed Deal willen we investeren in het zichtbaar en beleefbaar maken van erfgoed in relatie tot de grote transitie van de leefomgeving. We hebben dit jaar deelgenomen aan twee Erfgoeddeals en haalden daarbij samen met partners extra rijksmiddelen binnen: de Erfgoeddeal Hoornwerk Grebbedijk en de Erfgoeddeal Klimaatbestendige Kastelen, Buitenplaatsen en Landgoederen (KBL). In het project Hoornwerk Grebbedijk levert erfgoed een bijdrage aan de grote ruimtelijke transitieopgaven van het nationale Hoogwaterbeschermingsprogramma (ons programma Mooie en Veilige dijken) voor de versterking van de grote rivierdijken. De Erfgoeddeal KBL zorgt ervoor dat erfgoed aansluit bij provinciale 'droogtetafels' en dat het onderwerp wordt opgenomen in provinciale klimaatagenda's.

Het Steunpunt Archeologie en Monumenten Utrecht (STAMU) heeft verschillende gemeenten ondersteund bij het opstellen van erfgoedbeleid en het uitvoeren van erfgoedtaken. Zij hebben een start gemaakt met nieuwe werkvormen, zoals werktafels voor gemeenten voor het opstellen van kerkenvisies.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none"> Cultuurhistorische waarden geborgd in provinciaal omgevingsbeleid conform eisen Omgevingswet. 	●	In Omgevingsvisie en-verordening zijn de cultuurhistorische waarden geborgd.
<ul style="list-style-type: none"> Nieuwe beleidsinstrumenten gericht op ondersteuning van gemeenten. 	●	Via onder andere het Steunpunt Archeologie en Monumenten Utrecht is een start gemaakt met vernieuwende ondersteuning van gemeenten. Ook is de CHAT weer aangevuld en gebruiksvriendelijker gemaakt.

6.2.2 Stimuleren beheer en restauratie rijksmonumenten

Toelichting op meerjarendoel

Restauratie Rijksmonumenten

Samen met het Rijk, eigenaren en fondsen financieren wij de restauratie van rijksmonumenten. In 2020 hebben we onze inspanningen geïntensiveerd. De basis voor de financiering is de Utrechtse Erfgoedmonitor. Het financieringsinstrument is de subsidieregeling Erfgoedparels. Vanuit de reserve Erfgoedparels is in 2020 ongeveer € 3,9 miljoen verstrekt voor de restauratie van 14 rijksmonumenten. Zie ook <https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/39-miljoen-euro-voor-restauratie-14-rijksmonumenten> en <https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/provincie-investeert-4-miljoen-restauratie-paleis-soestdijk-0>

Vanwege het grote cultuurhistorische en maatschappelijke belang van Paleis Soestdijk heeft het college van GS besloten € 4 miljoen te reserveren voor de restauratie van dit paleis. Dat deed het college bij de vaststelling van de Uitvoeringsverordening Subsidie erfgoedparels provincie Utrecht 2020. De extra middelen voor de restauratie van paleis Soestdijk zijn via de Zomernota 2020 onttrokken uit de reserve Erfgoedparels. De subsidiebeschikking is eind 2020 verleend. De restauratie betreft het Corps de Logis (hoofdgebouw) en enkele historische ruimtes in de vleugels. Een klein deel zal ingezet worden voor de restauratie van de historische parkaanleg.

Pilot restauratie en duurzaamheid

We hebben de afgelopen jaren een pilot verduurzaming bij kerkgebouwen uitgevoerd. Bij religieus erfgoed is het energieverbruik vaak een grote kostenpost. Verduurzaming biedt ook ruimere gebruiks- en exploitatiemogelijkheden. Uit de pilot bleek dat de eigenaren behoefte hebben aan een stappenplan. Het hiertoe ontwikkelde model 'duurzaamheid religieus erfgoed' bestaat naast een handreiking voor quickwins uit twee formats voor energiescans (quickscan en uitgebreide energiescan). We presenteren deze begin 2021.

Erfgoed Expert Team

Het Linie Expert Team heeft zich in 2020 verbreed tot het Erfgoed Expert Team. Dat geeft desgevraagd adviezen over herbestemming en verduurzaming van erfgoed. Er is 12 keer een advies geleverd, een brainstorm of een projectcasus gedaan. Sommige bedrijven in erfgoed zijn door de coronacrisis in de problemen geraakt. Voor de eigenaren of ondernemers van die bedrijven hebben we een aanbod met maatwerkadvies gemaakt onder de naam Herstelplan COVID-19.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
• Het aantal rijksmonumenten in matige en slechte staat is afgenomen tot 19 % van het totaal.		Het aantal rijksmonumenten in matige en slechte staat is afgenomen tot 18,7 % van het totaal.
• Start Utrechts model 'duurzaamheid en religieus erfgoed': publicatie handreiking.		Er is beperkte vertraging; publicatie is voorzien in februari 2021.
• Start restauratie Paleis Soestdijk.		Subsidie verleend maar restauratie nog niet gestart.
• Minimaal twee adviezen van het Erfgoed Expert Team voor herbestemming monument.		Er is 12 keer een advies geleverd, een brainstorm of een projectcasus gedaan.

6.2.3 In stand houden cultuurlandschappen en archeologische zones

Toelichting op meerjarendoel

Vorbereiding Limes UNESCO Werelderfgoed

In januari 2020 heeft het Rijk, mede namens Duitsland, het nominatiedossier van de Neder-Germaanse Limes aangeboden aan het Werelderfgoedcomité in Parijs. In september heeft de technische evaluatie van het nominatiedossier plaatsgevonden. Dat gebeurde onder andere tijdens een veldbezoek van een afgevaardigde van ICOMOS, het adviesorgaan van UNESCO.

De provincies Utrecht, Gelderland en Zuid-Holland zijn gezamenlijk siteholder. Voor het uitvoeren van de bijbehorende taken hebben Provinciale Staten van Utrecht en Gelderland in het najaar toestemming verleend voor het treffen van een centrumregeling op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). De centrumregeling zal naar verwachting begin 2021 in werking treden, wanneer ook in Zuid-Holland de besluitvorming is afgerond. Wij worden de centrumprovincie.

De bescherming van de bufferzones uit het nominatiedossier is opgenomen in de Ontwerp Interim Omgevingsverordening. De kernzone wordt beschermd via het rijksmonumentenregime. Zie ook <https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/de-romeinse-limes-op-weg-naar-werelderfgoed>

Vorbereiding Hollandse Waterlinies UNESCO Werelderfgoed

Op 8 juli 2020 is in de PS-vergadering toestemming gegeven voor de oprichting van het Gemeenschappelijke orgaan Hollandse Waterlinies. Bij een positief besluit van UNESCO op de in januari 2019 aangevraagde nominatie, worden de provincies Utrecht, Noord-Holland, Gelderland en Noord-Holland gezamenlijk verantwoordelijk voor:

- de bescherming van het UNESCO Werelderfgoed Hollandse Waterlinies
- het uitdragen van de uitzonderlijke universele waarden van het UNESCO Werelderfgoed Hollandse Waterlinies

Het vormen van een gezamenlijk siteholderschap is daarmee een belangrijke stap op weg naar het werelderfgoed. Het gaat direct in werking zodra de UNESCO-status is verkregen.

De uitkomst van zowel de nominatie van de Limes als de Hollandse Waterlinies zal bekend gemaakt worden tijdens de 44ste Werelderfgoedvergadering in de zomer van 2021 in China. Deze vergadering moest in de zomer van 2020 worden uitgesteld vanwege de coronacrisis.

Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW) en Stelling van Amsterdam (SvA) blijven de drager en aanjager van ruimtelijke kwaliteit in gebiedsontwikkeling

Voor de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Stelling van Amsterdam is in 2020 veel aandacht uitgegaan naar de ontwikkeling van de vijf aandachtsgebieden. Die gebieden zijn Amelisweerd-Vechten-Rijnauwen, Noorderpark-Ruigenhoek, Eiland van Schalkwijk, Laagraven en Ronde Venen. De gebiedsgerichte aanpak is gericht op het totale linie- en stellinglandschap in combinatie met de vele andere (provinciale) opgaven in die gebieden. Bijvoorbeeld Fort bij Honswijk in combinatie met het programma Mooie en Veilige dijken. Een ander voorbeeld zijn de uitdagingen rondom de stad Utrecht (de Noordelijke Rondweg, de verbreding van de A27, de A12 zone, Lunetten/ Maarschalkerweerd en het USP). De NHW gebruiken we als aanjager voor de ruimtelijke kwaliteit en het behouden en versterken van de unieke waarden (Outstanding Universal Values). Dat doen we bij ontwikkelingen op het gebied van (woning)bouw, mobiliteit, duurzame energie en klimaatadaptatie en circulaire economie. Zo subsidiëren we de plannen van gemeente Utrecht voor de ontwikkeling van het Lunettenpark. Fort Jutphaas ontvangt subsidie voor het restaureren van de buitenmuren en gezamenlijk met de eigenaar wordt gewerkt aan de beleefbaarheid en de omgeving. Het Erfgoed Expert Team helpt Staatsbosbeheer bij de ontwikkeling van Ruigenhoek als Klimaatfort. Op het gebied van Marketing, Toerisme en Recreatie is er promotie materiaal ontwikkeld voor de Duitse en Nederlandse markt en is er ingezet op het publiceren van artikelen middels interviews en social media. Met landelijke partners is gewerkt aan de voorbereidingen voor de campagne 'Ode aan de Hollandse Waterlinies'. En zijn er nieuwe fiets- en wandelknooppunten gelanceerd en opgenomen door vakantieaanbieders. Zie ook <https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/waterliniepad-genomineerd-voor-wandelroute-van-het-jaar>

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none"> • Minimaal 80% van de forten NHW en SvA is in gebruik. 		<p>Meer dan 80% van de forten is in gebruik. Van de 36 forten die in gebruik genomen kunnen worden zijn er 29 waar gebruiksbestemming mogelijk is. Van de 7 overgebleven forten zijn er 3 waar momenteel een ontwikkeling plaatsvindt voor ingebruikname.</p>

6.2.4 Professioneel beheren van archeologische vondsten

Toelichting op meerjarendoel

Het archeologisch depot raakt vol. In samenwerking met de gemeente Utrecht wordt gewerkt aan een gemeenschappelijk depot voor verschillende instellingen. In 2020 heeft dit geleid tot gezamenlijke eisen voor het nieuwe onderkomen. Die zijn gebaseerd op de wensen en behoeften van de verschillende partijen. Ingebruikname is in 2024 voorzien. In 2020 is een geschikte tijdelijke oplossing gevonden bij een commercieel bedrijf dat gespecialiseerd is in het verhuren van geconditioneerde opslagruimte. Er is daar nog geen ruimte gehuurd, maar dat zal in 2021 wel gebeuren.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
• Verantwoorde tijdelijke oplossing opslagcapaciteit archeologisch depot.		Er is tijdelijk extra opslagruimte gehuurd bij een gespecialiseerd bedrijf.

6.2.5 Stimuleren professioneel beheer erfgoediconen

Toelichting op meerjarendoel

Het Utrechts Landschap, Slot Zuylen en Kasteel Amerongen ontvingen hun exploitatiesubsidie voor het beheer van hun erfgoedlocaties. Ze moesten hun activiteiten aanpassen aan de gevolgen van de coronacrisis. De kastelen moesten sluiten en zaten weken zonder bezoekers. Evenementen werden geannuleerd en zakelijke verhuur lag stil. Beide kasteelmusea hebben de subsidie aangevraagd via de Stichting Samenwerkende kasteelmusea (SSK) voor de inzet van studenten. Daarnaast hebben ze gebruikgemaakt van andere mogelijkheden uit ons Steunpakket.

Het Utrechts Landschap (HUL) heeft te maken gehad met het minder kunnen inzetten van vrijwilligers. Activiteiten voor publieksbereik hebben beperkt kunnen plaatsvinden door de groepsgrootte aan te passen.

Molens

Door de toevoeging van de gemeente Vijfheerenlanden aan de provincie Utrecht zijn er vier rijksmonumentale molens toegevoegd aan het Utrechts grondgebied. De uitbreiding van de provincie met deze molenrijke gemeente was aanleiding het molenbeleid te herijken. Vanaf 2021 kunnen alle rijksmonumentale Utrechtse molens een subsidie aanvragen voor instandhouding en onderhoud. De Stichting De Utrechtse Molens (SDUM) zal geen exploitatiesubsidie meer ontvangen. De taken van SDUM op het gebied van publieksbereik en het delen van molenexpertise zijn bij Het Utrechts Landschap komen te liggen.

Samenwerkende kasteelmusea

Over de samenwerkende kasteelmusea is al gerapporteerd in paragraaf 6.1.2.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
• Herijkt molenbeleid.		Het molenbeleid is herijkt waardoor inpassing van de Vijfheerenlandse molens in ons subsidie beleid mogelijk werd.
• De samenwerkende kasteelmusea beschikken over professionele shared services, ondergebracht bij de Stichting Samenwerkende Kasteelmusea.		De steun aan de SSK is in 2020 voortgezet. Onder andere voor het dekken van de kosten voor het inzetten van studenten omdat vrijwilligers op dat moment vanwege COVID-19 dit werk niet konden verrichten.

6.3 Beleefbaar maken van cultuur en erfgoed (promoten en profileren)

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2020

We willen zoveel mogelijk mensen laten genieten van cultuur en erfgoed door het beter zichtbaar en beleefbaar te maken. Dat stimuleren we door het verhaal te vertellen en te verbeelden met kunst en vormgeving en door middel van de samenwerking in het profiel 'Eeuwig Jong'. Vanuit het coalitieakkoord krijgen de linies (Oude en Nieuwe Hollandse Waterlinie, Stelling van Amsterdam, Grebbelinie) en de Limes weer onze aandacht. De nieuwe uitwerking van het Programma NHW kan mogelijk leiden tot ambities en een uitgewerkt voorstel, waarvoor meer middelen nodig zijn. (zie tabel 'Nader uit te werken voorstellen').

We willen in deze bestuursperiode, festivals extra financiële steun bieden. Dit doen we met een in 2020 uit te werken vernieuwd festivalbeleid, op basis van dit coalitieakkoord.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Beleefbaar maken van cultuur en erfgoed (promoten en profileren)	Rekening 2019	Primaire Bijgestelde begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Verschil
Personeelslasten	1.706	1.677	1.864	1.812	52
Materiële lasten	4.257	7.275	6.077	5.033	1.044
Totaal Lasten	5.963	8.952	7.941	6.846	1.095
Baten	-265	0	0	-105	105
Totaal Baten	-265	0	0	-105	105
Saldo van baten en lasten	5.698	8.952	7.941	6.741	1.200

Indicatoren

Naam indicator	Omschrijving	Streef-waarde	2019 realisatie	2020 begroot	2020 realisatie
Festivals	Aantal door de provincie ondersteunde festivals	11	11	11	11
Behouden, zichtbaar en beleefbaar maken militair erfgoed	Aantal projecten behouden, zichtbaar en beleefbaar maken Nieuwe Hollandse Waterlinie (m.i.v. 2016 inclusief Stelling van Amsterdam)*	70	64	70	75
Publieksbereik erfgoed	Aantal projecten waarvoor subsidie wordt aangevraagd**	7	23	7	8

* Cumulatief vanaf 2012

** Deze indicator wordt in het cultuur- en erfgoedprogramma per 2020 herijkt

Meerjarendoelen

6.3.1 Exploiteren en etaleren cultuurlandschappen en archeologische zones

Toelichting op meerjarendoel

Limes

Het verzorgen van de online en offline publiekscommunicatie over de Neder-Germaanse Limes in Nederland is in 2020 opnieuw verzorgd door het samenwerkingsverband van de drie erfgoedhuizen. Deze werken samen onder de naam 'Romeinse Limes Nederland' (RLN). Vanuit de Limessamenwerking hebben wij verschillende kleinschalige initiatieven ondersteund. Bijvoorbeeld een serie podcasts (De Limes leeft!). Er is gestart met een

marketingpilot voor het ontwikkelen en testen van de Limes als bestemming voor touroperators. Ook loopt een verkenning hoe kleine ondernemers lang de Limes het thema kunnen meenemen in hun presentatie of hun product. Medio 2020 is het projectboek voor de visitor hubs (informatiepunten) afgerond met een ontwerp op hoofdlijnen. We willen op drie plaatsen langs de Limes, waaronder Castellum Hoge Woerd (De Meern, Utrecht), informatiepunten realiseren.

Nieuwe Hollandse Waterlinie

Sinds 2017 werken gemeenten, waterschappen, grote eigenaren, Rijkswaterstaat en de provincie Utrecht bestuurlijk samen in het bondgenootschap Pact van Ruigenhoek. Deze samenwerking heeft ook zijn meerwaarde getoond in het bijzondere jaar 2020. De coronacrisis maakt duidelijk dat buiten recreëren in eigen land en nabij de eigen woonomgeving belangrijk werd. Samen met de partners in het pact is snel geschakeld op de mogelijkheden die de Waterlinie en Stelling bieden. Verhalen werden verspreid (ook via diverse socialmediakanalen), dronebeelden gedeeld, vlogs opgenomen, ondernemers gesteund en we zochten naar wat er in deze tijd wel kan. Daarbij bereidden we de locaties voor op de anderhalvemetersamenleving.

Fietsvakantieaanbieders namen direct de Waterlinie op in hun aanbod. Samen met de VVV's is een programmering gemaakt voor het aanbod dat na de eerste lockdown wel mogelijk was.

De exploitatie van zowel het Waterliniemuseum als het informatiecentrum Grebbelinie is gekoppeld aan de totale exploitatie van respectievelijk Fort bij Vechten en Fort aan de Buursteeg. In 2020 is zichtbaar geworden dat de exploitatievorm problemen oplevert voor zowel het Waterliniemuseum als het informatiecentrum. De provincie Utrecht is in gesprek met de exploitanten en de eigenaar Staatbosbeheer om toe te werken naar een robuuste en duurzame oplossing.

Oude Hollandse Waterlinie

In het cultuur- en erfgoedprogramma is aandacht gegeven aan de Oude Hollandse Waterlinie. Onder andere vanwege de herdenking van het Rampjaar 1672 in 2022. We ondersteunen projecten die bijdragen aan het zichtbaar en beleefbaar maken van de Linie. Dat gebeurde bijvoorbeeld met een virtualrealityproject. De Stichting Oude Hollandse Waterlinie ontving subsidie om de coördinatie te voeren van de activiteiten op weg naar het jubileumjaar in 2022.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
• Landelijk coördinatiepunt Limes opgericht.		De provincie Utrecht gaat optreden als centrum-provincie namens gelderland en ZuGd-Holland.
• Onderzoeksagenda Limes opgesteld en in uitvoering.		Er is nog geen onderzoeksagenda opgesteld voor de Limes, wel is er een eerste stap daartoe gezet: het Rijk heeft opdracht gegeven voor een synthese van het archeologisch onderzoek naar de Limes sinds 1997. Het rapport wordt in april 2021 verwacht en zal inzicht geven in kennislacunes en helpen bij het formuleren van nieuwe onderzoeksvragen.
• Minimaal twee nieuwe projecten Oude Hollandse Waterlinie in uitvoering.		De Stichting Oude Hollandse Waterlinie heeft subsidies ontvangen in voorbereiding op de herdenking van het Rampjaar en ten behoeve van een virtual reality project.

6.3.2 Ontsluiten en vertellen erfgoedverhalen

Toelichting op meerjarendoel

In 2020 zijn 8 subsidies verstrekt om het Utrechts erfgoed onder de aandacht te brengen bij een breed publiek. Door deze subsidies te verstrekken hebben we de zichtbaarheid en beleefbaarheid versterkt van verschillende Utrechtse erfgoedcollecties, monumenten en archeologische vindplaatsen. Een kleine greep uit de gesteunde projecten: "Het Verhaal van Woerden", gecoördineerd door het Stadsmuseum Woerden. Deze website draagt bij aan het ontsluiten van het cultuurhistorisch erfgoed van de gemeente Woerden. Het jaar 2020 was ook themajaar Koude Oorlog. Verschillende activiteiten werden georganiseerd om samen met het publiek meer kennis en informatie te verzamelen over dit specifieke militaire erfgoed in onze provincie. De ontwikkelde storymap is nu permanent te bekijken op de website <https://www.utrechtaltijd.nl/>. De Uitvoeringsverordening Cultuur en erfgoed is vernieuwd op basis van het in juni vastgestelde Cultuur- en erfgoedprogramma provincie Utrecht 2020-2023 'Voor Jong & Altijd'. Zie ook <https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/opbrengsten-crowdsourcing-koude-oorlog-beeld-bekend>

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none">Uitvoeren subsidieverordening op basis van Cultuur- en erfgoedprogramma 2020-2023.		De verordening is vernieuwd en in uitvoering.

6.3.3 Versterken culturele infrastructuur met festivals

Toelichting op meerjarendoel

De coronacrisis heeft een enorme impact gehad op de festivalsector. En daarmee ook op de 11 festivals die wij in 2020 hebben ondersteund. Slechts 1 van de 11 festivals heeft in zijn oorspronkelijke vorm plaats kunnen vinden. Dat festival vond namelijk plaats voor medio maart. Er gingen 6 festivals door met een hybride of online programmering. Daarbij blijkt dat het aanpassingsvermogen, de veerkracht en het innovatief vermogen van de sector groot zijn. Dit blijkt uit de kwaliteit en toegankelijkheid van het aanbod. 4 festivals hebben helemaal geen doorgang kunnen vinden, vooral omdat ze binnen de eerste lockdownperiode waren gepland. De festivals hebben allemaal binnen de oorspronkelijke begroting kunnen opereren.

Op 4 maart 2020 heeft PS het festivalbeleid 2021-2024 vastgesteld. Het budget is verhoogd naar totaal € 1.309.000 per jaar, waarbij we sturen op regionale spreiding. Er zullen in de periode 2021-2024 23 festivals worden ondersteund. Aan de festivals is gevraagd om scenario's te ontwikkelen met het oog op het coronavirus. Grote zorg is de stagnatie in de ontwikkeling van talenten die via de festivals hun weg vinden naar het publiek. Ook is het onderhouden van de relatie met het publiek een uitdaging. Binnen het Utrechtse Festival Overleg krijgen deze punten aandacht. Vanwege de coronacrisis heeft er in 2020 geen artistiek of publieksonderzoek plaatsgevonden. Zie ook <https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/subsidie-voor-27-festivals-de-provincie-utrecht>

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none">Het mede mogelijk maken van 11 festivals.		Door het coronavirus konden de festivals niet doorgaan zoals gepland (zie tekst 6.3.3).

• Het laten uitvoeren van een aantal onderzoeken zoals artistiek en publieksonderzoek in opdracht van de festivals.		Door het coronavirus konden deze onderzoeken niet plaatsvinden.
• Het opstellen en uitvoeren van een vernieuwd festivalbeleid.		Op 4 maart 2020 hebben Provinciale Staten nieuwe festivalbeleid 2021-2024 vastgesteld.

6.4 Vergroten culturele basisvaardigheden (kennen en kunnen)

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2020

We faciliteren het culturele veld bij de ontwikkeling van mensen, jong en oud, zodat iedereen mee kan doen in de maatschappij. Wij doen dat, vanuit het coalitieakkoord, door middel van het intensiveren en uitbreiden van cultuur- en erfgoededucatie. We richten ons daarbij op het primaire onderwijs en het gehele voortgezet onderwijs, inclusief specifieke aandacht voor het vmbo. Daarnaast faciliteren we een bibliotheeknetwerk. Bibliotheken hebben een belangrijke functie in het bevorderen van participatie, als ontmoetingsplek en bij het verminderen van laaggeletterdheid. We stimuleren onze partners hierbij, met een op basis van het coalitieakkoord verhoogd budget, tot een extra inspanning, gericht op participatie en inclusiviteit.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Vergroten culturele basisvaardigheden (kennen en kunnen)	Rekening 2019	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Vershil
Personeelslasten	179	177	191	189	2
Materiële lasten	4.189	4.685	4.280	5.547	-1.267
Totaal Lasten	4.368	4.862	4.471	5.736	-1.265
Saldo van baten en lasten	4.368	4.862	4.471	5.736	-1.265

Indicatoren

Naam indicator	Omschrijving	Streef-waarde	2019 realisatie	2020 begroot	2020 realisatie
Cultuur- en erfgoed-educatie	Percentage leerlingen primair onderwijs dat via programma's van KC en LEU in aanraking komt met cultuur en erfgoed	75%	75%	75%	75%

Meerjarendoelen

6.4.1 Aanreiken cultuur- en erfgoededucatie

Toelichting op meerjarendoel

Programma's Kunst Centraal basisonderwijs

Kunst Centraal (KC) biedt met onze subsidieprogramma's aan in het primair onderwijs. Die programma's zijn gericht zijn op de ontwikkeling van de creatieve en reflectieve vermogens van een kind. Ondanks de coronacrisis is 75% van de leerlingen in aanraking gekomen met cultuur- en erfgoededucatie. In de periode dat

de scholen gesloten waren, hebben de leerlingen meegedaan aan de digitale programma's die speciaal zijn ontwikkeld in deze coronacrisis. De scholen hebben aangegeven heel blij te zijn met dit digitaal lesprogramma. Zo kon de cultuur- en erfgoed educatie gewoon doorgaan. Het bereik is in sommige gevallen zelfs groter dan verwacht vanwege de digitale component.

Cultuureducatie in het voortgezet onderwijs

Kunst Centraal heeft sinds de motie Versterk Cultuureducatie in het VMBO (2018) de rol van matchmaker om deze motie invulling te geven. In 2020 heeft Kunst Centraal haar werkzaamheden uitgebreid naar het hele voortgezet onderwijs. Er is een plan ontwikkeld en er is gestart met de uitwerking daarvan.

Via een subsidie aan Kunstbende hebben we talentontwikkeling op scholen gestimuleerd, door workshops, coaching en de Utrechtse voorronde richting de landelijke finale. Door het coronavirus heeft een deel van dit traject digitaal plaatsgevonden.

Cultuurparticipatie

Eind 2020 hebben we een onderzoek gestart naar onze rol op het gebied van cultuurparticipatie. Het doel hierbij is om de samenwerkingsverbanden tussen culturele instellingen en de welzijnssector te versterken. Daardoor bereiken we dan meer mensen die een drempel ervaren bij het zoeken van mogelijkheden om kunst en cultuur te maken in hun vrije tijd. Het onderzoek geeft kaders voor onze inzet op cultuurparticipatie in 2021.

De matchingsregeling voor cultuurparticipatie van het Rijk bleek zich afgelopen jaar in de uitwerking vooral te richten op vrijetijdsbesteding van alle leeftijden. Daarnaast richtte ze zich ook op de samenwerking tussen culturele instellingen en welzijnsinstellingen. Het is daarom niet logisch om – zoals gepland - Kunst Centraal hierin leidend te laten zijn. Zij richten zich immers op het onderwijs.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none"> 75% van de leerlingen PO komt via programma's van KC en LEU in aanraking met cultuur- en erfgoededucatie. 		Deze prestatie is gehaald; 75% is in aanraking gekomen met cultuur en/of erfgoed.
<ul style="list-style-type: none"> Uitbreiden van cultuureducatie naar het gehele Voortgezet Onderwijs. 		In onze opdracht is door Kunst Centraal een plan ontwikkeld en er is gestart met de uitvoering.
<ul style="list-style-type: none"> Cultuurparticipatie-mogelijkheden verkennen en zo mogelijk uitvoeren met Kunst Centraal. 		Verkenning heeft plaatsgevonden. Rijksregeling vraagt echter andere invulling dan via KunstCentraal.

6.4.2 Bevorderen taal- en digitale vaardigheid

Toelichting op meerjarendoel

Alle negen regiobibliotheken in de provincie Utrecht hebben aandacht besteed aan het bevorderen van digitale en taalvaardigheid. BiSC ondersteunde ze daarbij. Door de coronacrisis en de sluiting van bibliotheken heeft de dienstverlening van de bibliotheken zowel in het voorjaar als in het najaar tijdelijk stilgelegen. De dienstverlening van BiSC aan de bibliotheken is grotendeels doorgegaan.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none"> Alle 9 regiobibliotheken in de provincie Utrecht besteden aandacht aan het bevorderen van taal- en digitale vaardigheid en worden hier door BiSC ondersteund. BiSC faciliteert de bibliotheken in hun kennisdeling en -ontwikkeling om tot nieuwe aansluitende programmering te komen. Zodat meer jeugd en volwassenen taal en digitaal vaardiger zijn en deel kunnen nemen aan onze maatschappij. 	●	Alle negen regiobibliotheken in de provincie Utrecht hebben aandacht besteed aan het bevorderen van digitale en taalvaardigheid. Door corona heeft de dienstverlening een deel van het jaar wel stilgelegen.

6.4.3 Versterken bibliotheeknetwerk

Toelichting op meerjarendoel

Ook in 2020 hebben we het bibliotheeknetwerk via BiSC ondersteund. Dit als invulling van onze wettelijke taak. Elke lokale bibliotheek heeft gebruikgemaakt van de diensten van BiSC op het gebied van ICT, transport en innovatie (gericht op klant-relatiemanagement). Tijdens de lockdown hebben bibliotheken tijdelijk minder gebruik gemaakt van de transportdienst (vervoer van boeken tussen bibliotheken).

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none"> Elke lokale bibliotheek maakt gebruik van de diensten van BiSC op het gebied van ICT, transport en innovatie (gericht op klant-relatie management). 	●	Elke lokale bibliotheek heeft gebruikgemaakt van de diensten van BiSC op het gebied van ICT, transport en innovatie (gericht op klant-relatiemanagement)

6.4.4 Heruitvinden en -positioneren bibliotheken

Toelichting op meerjarendoel

In 2020 is het CRM-systeem (klantmanagementsysteem) door alle Utrechtse bibliotheken geïmplementeerd. Hierdoor hebben de bibliotheken meer inzicht in de vraag van gebruikers en leden. Ten gevolge van de coronacrisis en de sluiting van bibliotheken is er vertraging opgetreden bij de uitvoering van CRM-campagnes. Desondanks is eind 2020 gestart met de ontwikkeling van een CRM-systeem waarin deelnemers aan Taalhuizen worden geregistreerd en vorderingen en leerdoelen worden vastgelegd.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none"> Een geïmplementeerd CRM-systeem door alle Utrechtse bibliotheken waarmee de bibliotheken meer inzicht hebben op de vraag van de gebruikers en leden. 	●	In 2020 is het CRM-systeem (klantmanagementsysteem) door alle Utrechtse bibliotheken geïmplementeerd.

Verbonden partijen

Verbonden partij	Doel
Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinie	Het siteholderschap draagt zorg voor de bescherming en het uitdragen van de uitzonderlijke universele waarden van het UNESCO werelderfgoed Hollandse Waterlinies. De siteholder voert de regie over het hele werelderfgoed Hollandse Waterlinies en is voor het Rijk het eerste aanspreekpunt voor zaken die betrekking hebben op de werelderfgoedstatus.

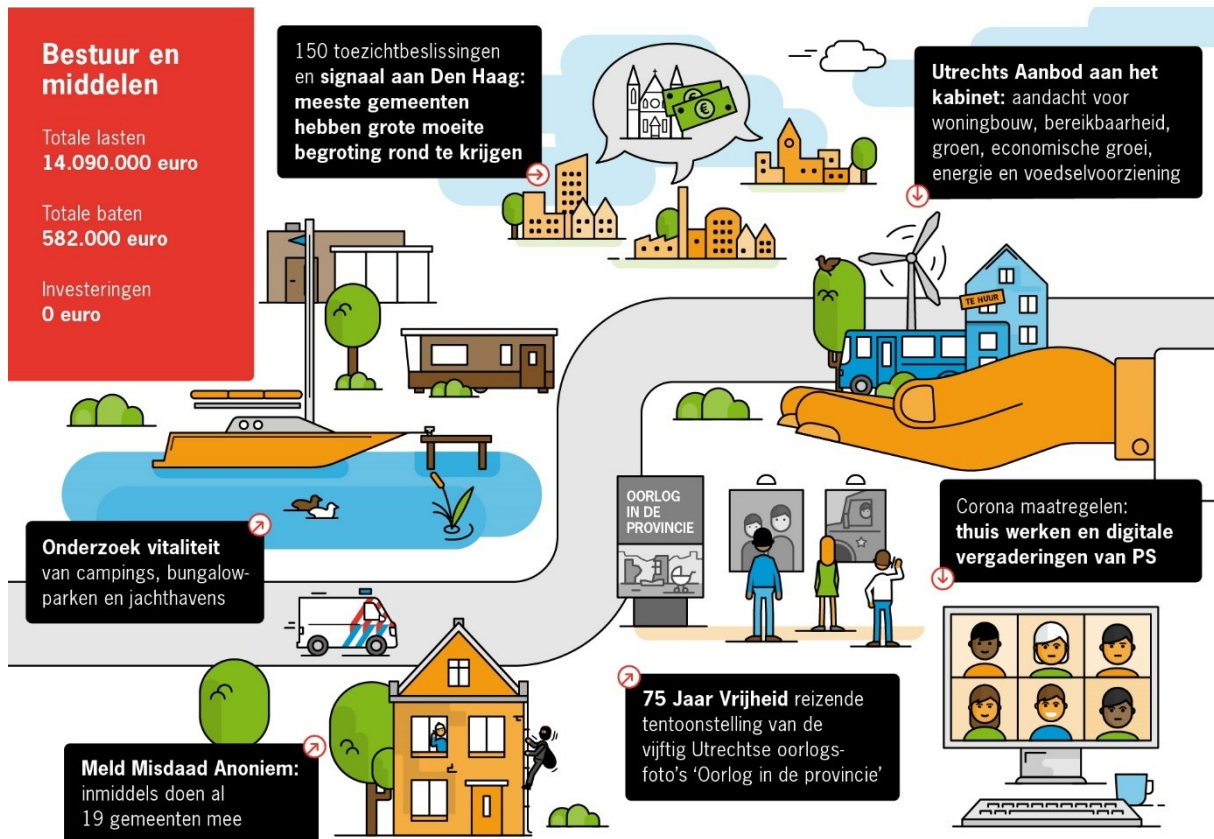
Programma 7. Bestuur en middelen

Programmadoel

Toelichting op programmadoel

De provincie is een betrouwbare verbindende en transparante partner voor inwoners, maatschappelijke organisaties, ondernemers en mede-overheden

Infographic

Beleidsdoelen in één oogopslag

Indicatoren in één oogopslag

7. Bestuur en middelen

	Hebben we gedaan wat we voorgenomen hadden?	Zijn we binnen de planning gebleven?	Zijn we binnen budget gebleven?
7.1 Verbeteren Provinciale Staten	●	●	●
7.2 Bevorderen goed openbaar bestuur (CvdK)	●	●	●
7.3 Versterken participatie in verbinding met stakeholders en inwoners en vergroten strategisch vermogen	●	●	●
7.4 Versterken regionale uitvoeringskracht (over bestuurlijke grenzen heen)	●	●	●
7.5 Toezicht houden op partners en gemeenschappelijke regelingen	●	●	●
7.6 Voeren van dagelijks bestuur (GS)	●	●	●
7.7 Archiefbewaarplaats en toezicht op informatiebeheer	●	●	●

Wat heeft het gekost?

7. Bestuur en middelen	Rekening 2019	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Vershil
Personeelslasten	5.125	5.750	6.205	5.910	295
Kapitaallasten	160	90	108	90	18
Materiële lasten	14.782	8.749	9.237	8.091	1.146
Totaal Lasten	20.066	14.589	15.550	14.090	1.460
Baten	-3.261	-370	-365	-582	217
Totaal Baten	-3.261	-370	-365	-582	217
Saldo van lasten en baten	16.805	14.219	15.185	13.508	1.677
Stortingen in reserves	479	-	-	-	-
Onttrekkingen aan reserves	-147	-	-479	-409	-70
Saldo van dit programma	17.137	14.219	14.706	13.099	1.607

Reserves

7. Bestuur en middelen	Stortingen 2020		Onttrekkingen 2020	
	Bijgestelde begroting	Rekening	Bijgestelde begroting	Rekening
Reserve Projecten	-	-	-479	-409
Totaal			-479	-409

Investeringen

In dit programma zijn in 2020 geen (nieuwe) investeringen gedaan.

Beleidsdoelen

Programma		Beleidsdoel	Meerjarendoel
7	Programma 7 Bestuur en middelen	7.1 Versterken positie Provinciale Staten in beleidsprocessen	7.1.1 Versterken positie Provinciale Staten
		7.2 Bevorderen goed openbaar bestuur (Commissaris van de Koning)	7.2.1 Uitvoeren van werkzaamheden (Commissaris van de Koning)
		7.3 Versterken participatie in verbinding met stakeholders en inwoners en vergroten strategisch vermogen	7.3.1 Intensief betrekken van partners bij projecten
		7.4 Versterken regionale uitvoeringskracht	7.4.1 Opstellen visie regiovorming en uitvoeren
			7.4.2 Uitvoeren beleid verbonden partijen
			7.4.3 Stimuleren relatie Europese Unie
			7.4.4 Uitvoeren nauwere samenwerking RUD en ODRU
			7.4.5 Realiseren Staat van Utrecht
		7.5 Toezicht houden op partners en gemeenschappelijke regelingen	7.5.1 Uitvoeren wettelijke toezichtstaak
			7.5.2 Inspelen op ontwikkelingen van verticaal toezicht en horizontale controle
7.6 Voeren van dagelijks bestuur (Gedeputeerde Staten)	7.6.1 Uitvoeren van dagelijks bestuur (Gedeputeerde Staten)		
7.7 Archiefbewaarplaats en toezicht op informatiebeheer	7.7.1 Archiefbewaarplaats en toezicht op informatiebeheer		

7.1 Versterken positie Provinciale Staten in beleidsprocessen

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2020

Provinciale Staten positioneren zich meer vooraan in de beleidsprocessen.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Versterken positie Provinciale Staten in beleidsprocessen	Rekening 2019	Primaire Bijgestelde begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Vershil
Personeelslasten	735	746	805	726	79
Kapitaallasten	0	0	18	0	18
Materiële lasten	2.893	2.219	2.649	2.807	-158
Totaal Lasten	3.628	2.965	3.472	3.533	-61
Baten	-276	-34	-64	-80	16
Totaal Baten	-276	-34	-64	-80	16
Saldo van baten en lasten	3.352	2.931	3.408	3.453	-45

Indicatoren

Naam indicator	Omschrijving	Streef-waarde	2019 realisatie	2020 begroot	2020 realisatie
Opkomst bij verkiezingen	De opkomstcijfers van verkiezingen: weergegeven in percentage kiezers / stemgerechtigden:				
(verplichte BBV-indicator)	Tweede Kamer	85%	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
	Provinciale Staten	55%	61%	n.v.t.	n.v.t.
	Gemeenteraden	60%	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Meerjarendoelen

7.1.1 Versterken positie Provinciale Staten

Toelichting op meerjarendoel

De Corona-pandemie was ook op het Statenwerk van grote invloed. De Staten zijn binnen enkele weken na het uitroepen van de eerste lockdown overgegaan op het digitaal vergaderen; een versneld leerproces dat alle betrokkenen goed hebben opgepakt. Het is gelukt om alle geplande PS- en commissievergaderingen door te laten gaan. Ook zijn er veel digitale informatiesessies geweest. Voor de zomer waren de vergaderingen volledig digitaal en vanaf september zijn we voor een deel overgegaan op hybride vergaderen. De geplande evaluatie van het nieuwe vergadersysteem heeft nog wel plaatsgevonden en leidde tot een terugkeer naar het "oude" systeem, met behoud van een aantal zaken die wel goed waren bevallen. Inhoudelijk belangrijke zaken waren:

- het afronden van de Jaarrekeningen 2018 en 2019;
- de Stikstofproblematiek;
- de Regionale Energiestrategieën;
- de Regionale tramlijnen;
- het voortzetten van het proces van het opstellen van de Omgevingsvisie.

De digitalisering van het statenwerk is vooral en onverwacht tot uitdrukking gekomen in het digitaal vergaderen. Maar ook in het opstarten van het project om de audiovisuele middelen van de Statenzaal en de

Commissiekamer te vernieuwen en te digitaliseren. Dit omdat het huidige audiovisuele systeem geregeld hapert. Daarnaast is een onderzoek gedaan naar de ondersteuning van de Staten. Dit heeft geleid tot een uitbreiding van de Statengriffie en de fractieondersteuning. De nieuwe communicatiestrategie heeft als gevolg gehad dat er dit jaar veel meer is gewerkt met filmpjes en interviews en minder met persberichten. Dit is goed bevallen. Ook hebben we nog enige activiteiten kunnen organiseren die gepland stonden voor het traject Provinciale Utrechtse Bondgenoten (doorontwikkelen verstandhouding PS-GS-ambtelijke organisatie). Het Reglement van orde is gemoderniseerd en er is gestart met een digitale methode van het transparanter maken van de fractiebestedingen.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
• Geëvalueerd vergadermodel en doorgevoerde verbeteringen.		Zie toelichting onder meerjarendoel
• PS op een goede wijze betrokken bij proces en inhoud van de Omgevingsvisie.		zie toelichting onder meerjarendoel
• Afronden digitalisering statenwerk.		zie toelichting onder meerjarendoel
• Eigentijdse communicatie op basis van een gemoderniseerde communicatiestrategie.		zie toelichting onder meerjarendoel
• De onderlinge werkwijze PS, GS en ambtelijke organisatie is verbeterd.		zie toelichting onder meerjarendoel

7.2 Bevorderen goed openbaar bestuur (Commissaris van de Koning)

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2020

De commissaris van de Koning (CvdK) is belast met burgemeestersaangelegenheden, Openbare Orde en Veiligheid, boegbeeldfunctie, Koninklijke bezoeken en –onderscheidingen en houdt zich daarnaast bezig met de aanpak van georganiseerde ondermijnende criminaliteit en de uitbouw van het Bibob-beleid.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Bevorderen goed openbaar bestuur (Commissaris van de Koning)	Rekening 2019	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Vershil
Personeelslasten	891	962	1.038	986	52
Kapitaallasten	90	90	90	90	0
Materiële lasten	981	810	1.237	1.157	80
Totaal Lasten	1.962	1.862	2.365	2.233	132
Baten	-299	-266	-231	-309	78
Totaal Baten	-299	-266	-231	-309	78
Saldo van baten en lasten	1.663	1.596	2.134	1.923	211

Meerjarendoelen

7.2.1 Uitvoeren van werkzaamheden (Commissaris van de Koning)

Toelichting op meerjarendoel

Rijkstaken commissaris van de Koning

Vanwege de maatregelen en restricties in de bestrijding van de Coronapandemie zijn sinds medio maart 2020 geen grote bijeenkomsten gehouden. Te denken valt aan bijeenkomsten in het kader van 75 Jaar Vrijheid, of de Vuelta. Waar mogelijk werd gekozen voor een alternatieve, digitale vorm. Het lustrum 75 Jaar Vrijheid werd noodgedwongen gevierd in lockdown, veel activiteiten werden uitgesteld of afgelast. Vlak voor het uitbreken van de coronacrisis was het project 'De Tweede Wereldoorlog in honderd foto's' gereedgekomen: nationaal werden 13 Utrechtse foto's door een publieksjury opgenomen in de landelijk honderd Tweede Wereldoorlog foto's. En de vijftig Utrechtse oorlogsfoto's reizen sinds januari 2020 in een tentoonstelling onder de titel 'Oorlog in de provincie – de Utrechtse 50 foto's' langs musea en instellingen. Vanwege de coronamaatregelen waren de mogelijkheden om de tentoonstelling te bezoeken niet ruim, maar desondanks hebben de foto's op deze manier veel mensen weten te bereiken. In veel Utrechtse gemeenten bestaan plannen om lustrumactiviteiten op een later moment alsnog te organiseren.

In 2020 heeft de commissaris van de Koning twaalf gemeentebezoeken afgelegd, waarvan de helft in aangepaste digitale vorm. Aan de geplande dertien herdenkingen is ongeveer de helft afgelast. De overige vonden in digitale vorm plaats. In zijn rol als boegbeeld stonden veel activiteiten van de CvdK eveneens in het teken van de pandemie. Zoals een bezoek aan een verpleeginstelling, aandacht voor (eenzame) ouderen en een bezoek aan de Teststraat XL Jaarbeurs. Daarnaast heeft de commissaris in het kader van de pandemiebestrijding ook diverse bedrijven, culturele en onderwijsinstellingen bezocht. Het Prins Bernhard Cultuurfonds heeft besloten een coronasteunregeling in te stellen.

Zie ook:

<https://brut-communicatie.foleon.com/provincie-utrecht/jaarverslag-2020/gemeentebezoeken/>

<https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/selectie-utrechtse-fotos-tweede-wereldoorlog-bekend>

<https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/dertien-utrechtse-fotos-de-tweede-wereldoorlog-honderd-fotos>

<https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/75-jaar-vrijheid-lustrumactiviteiten-grotendeels-afgelast-uitgesteld>

https://youtu.be/bK2Huk_7KsE

<https://www.facebook.com/watch/?v=2794113047539870>

<https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/hart-onder-de-riem-met-regionale-voedselbox>

<https://www.cultuurfonds.nl/nieuwsbericht/nieuwe-tijdelijke-coronaregeling-cultuurfonds-utrecht>

Georganiseerde ondermijnende criminaliteit en Wet Bibob

In samenwerking met het RIEC Midden-Nederland is de Quicksan bestuurlijke weerbaarheid afgerond, waarin een beeld geschetst wordt over de weerbaarheid van de ambtelijke organisatie. Een plan van aanpak ter uitvoering van de aanbevelingen daaruit is opgesteld en vastgesteld door GS. Vanwege Corona heeft de Integriteitsdag niet kunnen plaatsvinden. Het Bibob-beleid is geactualiseerd en uitgebreid door het vaststellen van de beleidsregel wet Bibob Provincie Utrecht 2021. Werkprocessen zijn geconcretiseerd. Presentaties over de wet Bibob vinden plaats in 2021. In het kader van de VAB-aanpak zijn plattelandscoaches geïnstrueerd over signaalherkenning van ondermijnende criminaliteit.

In het onderzoek naar vakantieparken, jachthavens en campings zijn vitaliteitsscans en veiligheidsscans opgeleverd. Er is een start gemaakt met de vervolgaanpak via een bestuurlijke stuurgroep. Verder zijn de Utrechtse gemeenten geïnformeerd over de mogelijkheden van aansluiting op Meld Misdaad Anoniem en voor 19 gemeenten is deze aansluiting gefaciliteerd en bekostigd voor 2020.

Zie ook:

<https://www.provincie-utrecht.nl/jaarverslag2020-cvdk>

<https://youtu.be/gRyt5huu7Xg>

<https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/gezamenlijke-aanpak-vitale-vakantieparken>

<https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/provincie-en-gemeenten-gaan-samenwerking-aan-met-meld-misdaad-anoniem>

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none">Het Bibob-beleid is verder vormgegeven en werkprocessen zijn geconcretiseerd.		Het Bibob-beleid is geactualiseerd en uitgebreid door het vaststellen van een nieuwe beleidsregel. Hierdoor zijn subsidieverlening en vastgoedtransacties onder het bereik van de beleidsregel gebracht en is de toepassing bij vergunningverlening en overheidsopdrachten uitgebreid. De werkprocessen zijn geconcretiseerd en zullen in 2021 besproken worden met de betrokken vak afdelingen.
<ul style="list-style-type: none">Collega's zijn in staat signalen van ondermijning te herkennen.		GS heeft het Plan van Aanpak met verbeteringen uit de Quicksan bestuurlijke weerbaarheid Provincie Utrecht vastgesteld. Onderdeel van dit plan van aanpak is doorlopende aandacht voor signaalherkenning van ondermijnende criminaliteit. Daaraan is in 2020 een eerste uitvoering gegeven door presentaties bij managementteams en vakafdelingen.
<ul style="list-style-type: none">Gemeenten zijn weerbaarder, onder andere door meer benutten van de wet Bibob.		Door corona maatregelen kon de voorgenomen derde informatiebijeenkomst over de wet Bibob voor collega's van gemeenten niet doorgaan. De bijeenkomst zal in 2021 worden ingehaald. Bij gesprekken met burgemeesters heeft de CvdK onverminderd aandacht gevraagd voor de bestrijding van ondermijnende criminaliteit.

<ul style="list-style-type: none"> • Van de vakantieparken in de provincie is een vitaliteits- en veiligheidsscan uitgevoerd. 		<p>Door Bureau Ruimte en Vrijtijd is een vitaliteitsonderzoek Recreatieparken en jachthavens uitgevoerd. Door het RIEC is een inventariserend veiligheidsbeeld ondermijning op vakantieparken uitgevoerd en opgeleverd.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Het thema ondermijning is opgenomen in het VAB-beleid. 		<p>Er is aandacht voor het thema ondermijning bij de aanpak van Vrijkomende Agrarische Bebouwing. Informatie over ondermijning in het buitengebied is opgenomen op de provinciale website over VAB's. Daarnaast zijn de plattelandscoaches die in het kader van de VAB-aanpak actief zijn geïnstrueerd over de ondermijningsproblematiek. Dit thema loopt door in 2021.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • De eerste jaarlijkse Integriteitsdag is georganiseerd en een vervolgbijeenkomst voor het notariaat. 		<p>Vanwege de Corona kon de eerste jaarlijkse Integriteitsdag niet plaatsvinden evenals een vervolgbijeenkomst voor het notariaat. Deze wordt verzet naar 2021. De eerste gesprekken daarover zijn inmiddels gevoerd.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Minimaal twee aanbevelingen uit de Weerbaarheidsscan van het RIEC uit 2019 zijn uitgevoerd. 		<ul style="list-style-type: none"> - Er is een centraal meldpunt opgericht waar mogelijke signalen van ondermijnende criminaliteit kunnen worden ingebracht. - De capaciteit van de Bibob-eenheid is uitgebreid; - Het Bibob-beleid is geactualiseerd.

7.3 Versterken participatie in verbinding met stakeholders en inwoners en vergroten strategisch vermogen

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2020

De provincie zoekt verbinding met de samenleving, haalt input actief op en gebruikt daarvoor innovatieve middelen.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Versterken participatie in verbinding met stakeholders en inwoners en vergroten strategisch vermogen	Rekening 2019	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Vershil
Personeelslasten	1.463	1.465	1.581	1.501	80
Materiële lasten	1.632	1.917	1.657	975	682
Totaal Lasten	3.095	3.382	3.238	2.476	762
Baten	-160	-70	-70	-129	59
Totaal Baten	-160	-70	-70	-129	59
Saldo van baten en lasten	2.935	3.312	3.168	2.347	821

Meerjarendoelen

7.3.1 Intensief betrekken van partners bij projecten

Toelichting op meerjarendoel

Het vergroten en verbreden van de betrokkenheid van inwoners bij de provincie en omgekeerd staat centraal in het concept werkprogramma Participatie voor en door de provincie Utrecht. In 2020 is gewerkt aan de ontwikkeling van dit programma waarbij aandacht is voor het samenspel tussen inwoners en de provincie Utrecht en de wijze waarop dit beter vorm kan worden gegeven. Het geven van ruimte aan initiatieven uit de samenleving, is hierbij een belangrijk uitgangspunt. De openstelling van een herkenbaar loket voor burgerinitiatieven wordt hierin opgenomen. Daarnaast vraagt het rijkswetsvoorstel 'Wet versterking participatie op decentraal niveau' om het opstellen van een participatieverordening.

De betrokkenheid bij de U10-regio is hoog en er is structureel en stelsmatig contact op bestuurlijk en ambtelijk niveau. Het college participeert volop in de bestuursafels van de U10. De samenwerking wordt door beide kanten (U10 en provincie) als positief en constructief ervaren.

De werkbezoeken hebben als gevolg van Covid-19 een andere karakter gekregen, digitaal in plaats van fysiek. De ervaring leert dat ook op digitale wijze een goede informatie-uitwisseling tot stand kan komen. Toch wordt hier het fysieke contact gemist.

De IPO overleggen kenmerken zicht juist in deze Covid-19 periode door hoge digitale opkomt van de bijeenkomsten. Het college heeft een actieve inbreng in alle overleggen van het IPO.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
• De handreikingen en het instrumentarium m.b.t. participatie zijn vastgesteld en worden toegepast.		Het programmaplan Participatie voor en door de provincie is in de maak. In april is een inhoudelijke sessie geweest met de commissie BEM. De hieruit voortkomende aandachtspunten zijn opgenomen in het ontwerp voor het programma. Door de coronamaatregelen duurden de afstemmingsronden zowel op bestuurlijk als op ambtelijk niveau langer dan gepland, maar heeft dit wel geresulteerd in een akkoord voor de richting en focus van het op te

		stellen programmaplan. Naar verwachting zal het programmaplan in het eerste kwartaal 2021 worden vastgesteld.
<ul style="list-style-type: none"> • Er hebben 15 tot 20 GS werkbezoeken plaatsgevonden. 		<p>Vanwege de coronamaatregelen en de lockdown heeft GS in 2020 veel minder werkbezoeken kunnen afleggen dan gepland. Het waren er negen.</p> <p>Sommige werkbezoeken konden worden omgezet naar een digitale bijeenkomst, zoals het overleg met de provincie Gelderland en Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden. Maar voor de meeste GS-werkbezoeken heeft een fysieke bijeenkomst de voorkeur. Veel van de geplande werkbezoeken worden verplaatst naar een moment wanneer het wel weer mogelijk is om met meerdere personen bij elkaar te komen.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Jaarlijks wordt feedback opgehaald bij onze partners en partijen om onze bestuursstijl te evalueren en door te ontwikkelen. 		<p>Ons college heeft de nadrukkelijke wens in dialoog te zijn met onze inwoners en feedback te ontvangen op ons handelen. De bedoeling was om hiertoe jaarlijks een fysieke bijeenkomst te organiseren op een locatie in de provincie. Door de pandemie hebben we besloten de dialoog online te willen voeren. Eind 2020 hebben we hiertoe een eerste Open keukengesprek gevoerd waarbij we met deelnemers praatten over het Utrechts Aanbod. Dit eerste gesprek wordt goed geëvalueerd zodat het mogelijke vervolg kan worden bepaald.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • De intensivering van de PA inzet heeft geleid tot een sterkere positionering en daaruit voortvloeiend een effectievere inzet op grote dossiers zoals het UNed en MIRT traject, en de regiodeals. Ook met betrekking tot o.a. NOVI, woningbouw, luchtkwaliteit en smart mobility worden de Utrechtse belangen actief behartigd. 		<p>De intensivering van de Public Affairs (PA) heeft al extra mogelijkheden opgeleverd omtrent meerdere kortlopende zaken en langer lopende dossiers. Dit is nu al terug te zien in de effecten van de ondernomen stappen omtrent het Nationaal Groeifonds (NGF). Zo is de Utrechtse propositie voor het NGF, dankzij een brede samenwerking met collega's binnen zowel PU als GU, door het kabinet voorgedragen aan de beoordelingscommissie voor het NGF. Ook de aangenomen motie omtrent de woondeal Amersfoort heeft beweging gebracht in de woon- en verstedelijkingsopgaven van de regio Amersfoort. Om ook in de toekomst de vruchten te kunnen blijven plukken van deze PA-intensivering, is er veel werk gestopt in het samenstellen en naar voren brengen van het</p>

		Utrechts Aanbod in aanloop naar de verkiezingen en de kabinetsformatie.
<ul style="list-style-type: none"> • Inbreng van de provincie in IPO verband is actief en fundamenteel. 	●	Ook dit jaar heeft de provincie in alle IPO-commissies en verschillende kopgroepen (waaronder de kopgroep NOVI, de kopgroep klimaat en de kopgroep Omgevingswet) actief deelgenomen en haar inbreng vanuit Utrecht geleverd.
<ul style="list-style-type: none"> • De Provinciale Commissie Leefomgeving (PCL) heeft adviezen uitgebracht over grote maatschappelijke en ruimtelijke opgaven en het debat over deze opgaven gestimuleerd en gevoed. 	●	De Provinciale Commissie Leefomgeving (PCL) is de onafhankelijke adviescommissie die Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten gevraagd en ongevraagd adviseert over thema's die de kwaliteit van de leefomgeving aangaan. De commissie bestaat uit 9 vaste leden en enkele wisselende jonge onderzoekers. De PCL adviseert op hoofdlijnen, richt zich op de samenhang tussen verschillende thema's en stimuleert het debat. De commissie heeft een wettelijke basis in de Wet ruimtelijke ordening en de Wet milieubeheer. In 2020 bracht de PCL-adviezen uit over Energietransitie, Klimaatadaptatie, de Sociale Agenda en de Ontwerp Omgevingsvisie en Ontwerp Interim Omgevingsverordening. Samen met de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (PARK) adviseerde de PCL over de Economische Visie. Ook bracht de PCL twee blogs uit over de Openbare ruimte in de anderhalve meter samenleving en over Klimaatadaptatie. Bovendien organiseerde de PCL vier expertmeetings over Recreatie in verbinding met andere grote opgaven. Daarnaast werkte de PCL aan de adviesthema's Binnendorps verdichten en Circulaire samenleving. De rapportages over deze thema's verschijnen in 2021. De PCL besprak haar adviezen met betrokken gedeputeerden en met Provinciale Staten.

7.4 Versterken regionale uitvoeringskracht

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2020

Er is een sterk en wendbaar lokaal en provinciaal bestuur nodig dat zich richt op het organiseren rondom maatschappelijke opgaven om de uitvoeringskracht in de regio verder uit te bouwen. Dat is een doorlopend proces. Overheden moeten gezamenlijk de schouders eronder zetten om te slagen. Een sterk bestuur is integer, weerbaar en slagvaardig en kan taken zelfstandig en/of in samenwerking uitvoeren. Een wendbaar bestuur heeft adaptief vermogen. Het speelt gemakkelijk in op veranderingen, beweegt mee en kan zich daardoor snel aanpassen aan nieuwe omstandigheden. Ook de wisselwerking tussen het bestuur en het functioneren van de ambtelijke organisatie speelt hierbij een grote rol.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Versterken regionale uitvoeringskracht	Rekening 2019	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Verschil
Personeelslasten	829	1.363	1.471	1.432	39
Materiële lasten	5.281	899	799	491	308
Totaal Lasten	6.111	2.262	2.270	1.924	346
Baten	-2.524	0	0	-30	30
Totaal Baten	-2.524	0	0	-30	30
Saldo van baten en lasten	3.587	2.262	2.270	1.893	377

Meerjarendoelen

7.4.1 Opstellen visie regiovorming en uitvoeren

Toelichting op meerjarendoel

In 2020 is gewerkt aan het programma Sterk Utrechts Bestuur wat gericht is op het vergroten van de regionale slagkracht en bijdraagt aan een kwalitatief beter bestuur. De provincie heeft het programma opgesteld met betrokkenheid van gemeenten en waterschappen en wil bijdragen aan succesvol samenwerken om zo opgaven verder te brengen. In het programmaplan is onder andere aandacht voor rol(wisselingen), relatie en verbinding en het delen van kennis en ervaringen. Vaststelling van het programmaplan door Provinciale Staten is voorzien in Q2 van 2021.

Evaluatie herindeling Vijfheerenlanden:

In opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties (BZK) heeft een extern bureau het proces van de herindeling Vijfheerenlanden geëvalueerd. Het Eindrapport procesevaluatie is op 2 november 2020 door de minister van BZK aan de Tweede Kamer gestuurd. Naar aanleiding van de aanbevelingen wordt het Beleidskader gemeentelijke herindelingen op twee onderdelen aangepast. Ten eerste het criterium 'regionale belangen' en ten tweede het opnemen van procesafspraken als een provinciegrens wijzigt. BZK betreft de gemeenten (VNG) en de provincies (IPO) bij de aanpassingen van het beleidskader. Daarnaast start BZK een drietal initiatieven voor:

- 1) het inventariseren of een in- en uittredingregeling moet worden opgenomen voor wettelijke samenwerkingsverbanden in de Wet arhi;

- 2) het opstellen van een specifieke handreiking over de berekening van in- en uittredingskosten uit wettelijke samenwerkingsverbanden;
- 3) het met andere relevante ministeries onderzoeken van financiële compensatie voor de gevolgen van een herindeling voor wettelijke samenwerkingsverbanden en herindelende gemeenten.

De provincies Zuid-Holland en Utrecht hebben een intensief en constructief overleg gehad over de financiële verrekening herindeling Vijfheerenlanden. De provincies hoopten dit dossier in 2020 met overeenstemming af te ronden. Helaas hebben de provincies moeten constateren dat over het dossier verrekening restant rijksbijdrage Merwedekanaal geen overeenstemming was te bereiken. Binnen de mogelijkheden van de Wet algemene regels herindeling hebben wij in de zomer van 2020 de minister van BZK gevraagd om het totale bedrag van de verrekening vast te stellen. De verwachting is dat de minister van BZK in 2021 het verrekeningsbedrag vaststelt.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none"> • Er ligt een vastgesteld plan van aanpak Sterk Bestuur; 		<p>Het programma Sterk Utrechts Bestuur is ontwikkeld. Bij de totstandkoming van het programma is gesproken met de gemeenten en waterschappen binnen de provincie. De wensen en behoeften vanuit deze partijen zijn meegenomen om tot een breed gedragen plan te komen. De vaststelling vindt plaats in Q2 2021.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Op basis van het plan van aanpak wordt samen met de gemeenten een beeld ("foto") uitgewerkt op regiovorming en uitvoeringskracht. 		<p>Hoe we in de provincie aan de slag gaan met regionale samenwerking en het versterken van de uitvoeringskracht is onderdeel van het programma Sterk Utrechts Bestuur (SUB). Dit programma is samen met gemeenten en waterschappen opgesteld. In het 3e en 4e kwartaal van 2021 krijgt dit een vervolg in programmaliijn 1 door verder in te zoomen op verantwoordelijkheden, rolwisselingen en gezamenlijke afspraken bij samenwerking.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • De regionale omgevingsagenda Lopikerwaard is gereed. 		<p>De gemeenten Lopik, Montfoort, Oudewater, Woerden en IJsselstein en waterschap HDSR hebben gezamenlijk de 'Regionale Omgevingsagenda Lopikerwaard 2040' ontwikkeld en vastgesteld. Deze agenda geeft richting aan de gezamenlijke wensen en ambities rondom ruimtelijke ontwikkelingen in de kernen en het unieke landschap. Daarnaast helpt de agenda bij de ontwikkeling van de lokale omgevingsvisie. De provincie heeft een verbindende rol gespeeld om partijen bij elkaar te brengen. Dit is een mooi voorbeeld van regionale</p>

		krachtenbundeling om gezamenlijke opgaven aan te pakken en te realiseren.
<ul style="list-style-type: none"> De provincie wordt gezien als een constructieve partner van de U10 waarmee goed zaken is te doen. Er is een duidelijk kader voor de rol van de provincie in dit netwerkverband. 	●	Binnen het U10 netwerkverband wordt er op bestuurlijke en ambtelijke zijde nauw en constructief samengewerkt met inachtneming van ieders rol, positie en verantwoordelijkheid.

7.4.2 Uitvoeren beleid verbonden partijen

Toelichting op meerjarendoel

De evaluatie van de verbonden partijen van de provincie Utrecht is uitgevoerd. Op 27 oktober 2020 hebben GS deze evaluatie vastgesteld inclusief de voorgestelde aanbevelingen. Een van die aanbevelingen is het (nog) duidelijker scheiden van de opdrachtgeverrol en die van de eigenaar. In dit verslagjaar is in meer gevallen dan voorheen een scheiding gemaakt tussen de rol van opdrachtgever en die van eigenaar.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none"> De evaluatie van de Nota en de daarin genoemde Verbonden Partijen is uitgevoerd en de opzet voor een nieuwe uitgebreide nota Verbonden Partijen waarin ook netwerkachtige samenwerkingsverbanden een plek krijgen is gereed. 	●	Op 13 juli 2020 zijn in het bestuurlijk overleg met gedeputeerde Strijk de uitgangspunten voor de geactualiseerde nota verbonden partijen vastgesteld. Bij deze uitgangspunten zijn de aanbevelingen uit de evaluatie verbonden partijen provincie Utrecht meegenomen. Dit heeft onder andere tot gevolg dat in de geactualiseerde nota verbonden partijen aandacht zal worden geschonken aan netwerkachtige samenwerkingsstructuren. Medio oktober 2020 is gestart met de werkzaamheden voor deze geactualiseerde nota verbonden partijen.

7.4.3 Stimuleren relatie Europese Unie

Toelichting op meerjarendoel

In 2020 hebben wij de Economic Board Utrecht ondersteund bij een aanvraag bij de Europees Investeringsbank in het kader van het ELENA-programma: European Local ENergy Assistance. Behalve advies hebben we aan EBU een garantie verleend om een procesaanpak mogelijk te maken voor begeleiding van Verenigingen van Eigenaren (VvE's) in de provincie Utrecht om hun appartementencomplexen te verduurzamen. In het kader van het programma Europees Digital Innovation Hub (EDIH) hebben we twee aanvragen ingediend: een voor Data- en Kennishub Gezond Stedelijk Leven en een voor Slimme Industrie. Deze laatste aanvraag, EDIH Noordwest, is door het Rijk geselecteerd en gaat door naar de Europese ronde. De aanvraag richt zich naast de maakindustrie ook op mobiliteit, gezondheid en landbouw. Verder hebben we twee aanvragen op het gebied van waterstof ingediend bij het programma LIFE voor het Europese milieu- en natuurbeleid, waarvan één door is naar de volgende beoordelingsronde. In de loop van 2021 verwachten we de definitieve besluiten over onze EDIH en LIFE aanvragen.

Ook hebben we in 2020 gewerkt aan profilering van Utrecht als Europese living lab voor Healthy Urban Living. We hebben een bijdrage geleverd tijdens de bijeenkomst van stedelijke en regionale netwerken van de Wereldgezondheidsorganisatie over de uitdagingen en succesverhalen van verkeersveiligheid op lokaal niveau. Dit ging vooraf aan de 3e Wereldconferentie van Ministers over verkeersveiligheid in Stockholm. Ook hebben wij bijgedragen aan een expertpanel luchtkwaliteit van de Europese economische commissie van de Verenigde Naties. Samen met de Data- en Kennishub Gezond Stedelijk Leven hebben we een internationale webinar over gezonde stedelijke ruimtelijke ordening georganiseerd. We hebben bij de Europese Commissie een position paper ingediend over de 8ste Milieuactieprogramma, het meerjarig Europees beleidskader voor milieu. Ook via reacties op consultaties van de Europese Commissie hebben we bijgedragen aan de toekomstige strategie voor duurzame en slimme mobiliteit en aan de nieuwe emissiestandaarden voor auto's, vrachtwagens en bussen. Via de zogenaamde BNC-fiches (Beoordeling Nieuwe Commissievoorstellen) hebben we bijgedragen aan het Nederlands standpunt over Strategie Klimaatadaptie, Kritieke Grondstoffen en een Nieuw Actieplan Circulaire Economie.

Binnen het Huis van de Nederlandse Provincies (HNP) in Brussel hebben we een werkgroep Duurzame en gezonde leefomgeving opgericht en ervoor gezorgd dat dit thema een aandachtsgebied in het HNP-werkplan 2021 werd. Tegelijkertijd hebben we duurzame en gezonde leefomgeving ingebed in de structuren van het Interprovinciaal Overleg.

Een ander platform voor ons profiel op Healthy Urban Living vinden we in het kader van het Schone Lucht Akkoord waar we een werkgroep internationaal hebben opgericht. Wij hebben ook samengewerkt met het Utrechtse lid van de Commissie Milieu (ENVE) van het Europees Comité van de Regio's, de wethouder van Nieuwegein, mevrouw Schouten.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none"> De Europastrategie 2020-2023 is vastgesteld. 		De Europastrategie 2020-2023 is op 30 september 2020 door PS vastgesteld.
<ul style="list-style-type: none"> De afspraken over Randstadsamenwerking in Brussel 2020-2023 zijn vernieuwd. 		Op 24 maart 2020 hebben wij besloten de nieuwe Uitvoeringsovereenkomst Regio Randstad en het Samenwerkingskader Regio Randstad aan te gaan en ter informatie aan de Provinciale Staten te sturen.

7.4.4 Uitvoeren nauwere samenwerking RUD en ODRU

Toelichting op meerjarendoel

Er is een constructief overleg tussen de RUD en ODRU. De beide dagelijkse besturen van deze organisaties hebben afgesproken om op specifieke onderdelen te gaan samenwerken.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none">De provincie heeft actief en aantoonbaar de samenwerking met RUD en ODRU gefaciliteerd en ondersteund.		Er is een constructief overleg tussen de RUD en ODRU. De beide dagelijkse besturen van deze organisaties hebben afgesproken om op specifieke onderdelen (waaronder op het gebied van bodemtaken) te gaan samenwerken. Bovendien werd er samengewerkt in het realiseren van een gezamenlijk loket als gevolg van de eisen die de Omgevingswet stelt.
<ul style="list-style-type: none">De provincie heeft samen met de andere eigenaren van de GR een strategische koers bepaald voor de RUD in de komende jaren.		In juli 2020 is, mede op initiatief van de provincie, gestart met het programma 'Samen op weg'. Het doel van dit programma is om te komen tot een verdere ontwikkeling van de RUD naar een technisch adviserende uitvoeringsdienst. Het programma bevat een viertal programmalijnen. Eén daarvan is die betreffende de governance. De focus hierbij is dat de deelnemende gemeenten zich nadrukkelijk eigenaar voelen van de strategische koers van de RUD. Op verzoek van de eigenaren is dit programma samengevoegd met het voorbereidingsprogramma Omgevingswet. Door het uitstel van de invoering van de Omgevingswet, vooralsnog gepand op 1 januari 2022, is daarmee ook de uitvoering van het gezamenlijke programma vertraagd.

7.4.5 Realiseren Staat van Utrecht

Toelichting op meerjarendoel

In 2020 is de nieuwe special van de Staat van Utrecht verschenen: Gezond Bewegen. Daarnaast zijn we gestart met de voorbereidingen van de Staat van Utrecht 2021.

Zie ook: <https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/utrechtters-koploper-sport-en-bewegen>

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none">Een nieuwe special is voorbereid en gepubliceerd		In november 2020 is de nieuwste special van de Staat van Utrecht verschenen: Gezond Bewegen. Deze special presenteert data en feiten over

		bewegen in de provincie en toont beweegtrends van de (nabije) toekomst. Ook besteedt de special aandacht aan hoe beweeggedrag gestimuleerd kan worden. De special is in verschillende vormen uitgegeven; er is een (interactieve) pdf en een brochure. Daarnaast is een podcast over de special gemaakt.
<ul style="list-style-type: none"> • Met de voorbereiding van de zesde Staat van Utrecht is gestart. 		We zijn bezig met de voorbereidingen van de zesde Staat van Utrecht (SvU 2021). De laatste onderzoeken en data over het woon-, werk- en leefklimaat van de provincie wordt verzameld en geanalyseerd. Ook kijken we hoe de invloed en de gevolgen van deze corona-tijd opgenomen moeten worden in de nieuwe Staat van Utrecht. De Staat van Utrecht 2021 verschijnt in het derde kwartaal van 2021.

7.5 Toezicht houden op partners en gemeenschappelijke regelingen

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2020

Met interbestuurlijk toezicht (IBT) dragen we bij aan de kwaliteit van het openbaar bestuur in de provincie Utrecht.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Toezicht houden op partners en gemeenschappelijke regelingen	Rekening 2019	Primaire Bijgestelde begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Vershil
Personeelslasten	836	843	910	864	46
Materiële lasten	53	63	63	2	61
Totaal Lasten	889	906	973	867	106
Saldo van baten en lasten	889	906	973	867	106

Indicatoren

Naam indicator	Omschrijving	Streef- waarde	2019 realisatie	2020 begroot	2020 realisatie
Overzicht kwaliteit naleving medebewindstaken	Percentage gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen dat onder IBT valt en toezichtinformatie verstrekt	100%	100%	100%	100%
Beoordelen en interveniëren	Percentage gemeenten, gemeenschappelijke waterschappen waarbij, indien nodig, de passende toezicht instrumenten worden ingezet	100%	100%	100%	90%
Verbetering kwaliteit naleving medebewindstaken	Percentage gemeenten gemeenschappelijke regelingen en waterschappen dat opvolging geeft aan vereiste verbeteringen medebewindstaken	70%	65%	70%	65%
Gemeenten onder preventief financieel toezicht	Aantallen gemeenten onder preventief toezicht	0	1	0	3
(verplichte BBV-indicator)					

Meerjarendoelen

7.5.1 Uitvoeren wettelijke toezichtstaak

Toelichting op meerjarendoel

In 2020 voerden we voor de verschillende toezichtsdomeinen ons toezicht uit op gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen, inclusief de bijbehorende monitorings- en interventietrajecten. Zie ook :

<https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/vernieuwde-kaart-interbestuurlijk-toezicht>

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none"> • Toezichtbeslissingen op gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen zijn voorbereid en opgesteld. Bijbehorende interventies zijn uitgevoerd. 	●	<p>In 2020 namen we, net als vorig jaar, in totaal 150 toezichtbeslissingen: in het kader van financieel toezicht 44 toezichtbeslissingen voor gemeenten en gemeenschappelijke regelingen en beoordeelden we drie waterschappen. Voor huisvesting vergunninghouders zijn dit halfjaarlijkse beoordelingen van alle gemeenten. Voor de domeinen omgevingsrecht en informatiebeheer was dit de jaarlijkse beoordeling van gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen.</p> <p>Begin 2020 stuurden we als financieel toezichthouder, direct na het nemen van de toezichtbeslissingen 2020, een brief aan de ministers van BZK en Financiën over de verslechterende financiële situatie bij de</p>

Utrechtse gemeenten als gevolg van de tegenvallende inkomsten uit het gemeentefonds en de toegenomen druk op het sociaal domein. Daarna volgde de Covid-19-crisis waarmee de financiële positie bij veel gemeenten nog nijpender werd. Bij het nemen van de financiële toezichtbeslissingen 2021 stelden wij ook vast dat de meeste gemeenten grote moeite hebben om een sluitende meerjarenbegroting te presenteren. De gemeenten Woudenberg, Montfoort en Vijfheerenlanden stelden wij onder preventief toezicht op financiële gronden. Bij de gemeente Vijfheerenlanden zijn de verstreckende gevolgen van de gerechtelijke uitspraak over de claim Niemans de reden van de preventieve status. Met (aantal nog toevoegen) andere gemeenten die van ons het predicaat repressief (groen) hebben gekregen is eind december 2020 afgesproken om in 2021 via bestuurlijke gesprekken hun financiële situatie strakker te monitoren.

Voor het domein omgevingsrecht hebben we dit jaar voor geen enkele gemeenten een interventietraject of monitoringstraject in gang hoeven zetten. Voor het domein IBT Informatiebeheer is voor 1 gemeente wel een monitoringstraject gestart. Dit was overigens nog geen juridische interventie. Door het uitbreken van de coronacrisis en als gevolg van de maatregelen daaromheen, hebben gemeenten moeite gehad om vergunninghouders te huisvesten. Hierdoor zijn de huisvestingsachterstanden bij gemeenten verder opgelopen. Vanwege deze onvoorziene omstandigheden hebben we bij de toetsing van de taakstelling over de eerste helft van 2020, de IBT-interventieladder passend ingezet. Met gemeenten die extra moeite hebben met het huisvesten van vergunninghouders zijn monitoringsgesprekken opgestart die naast het toezichtkarakter ook bedoeld zijn om mogelijke oplossingen vanuit het programma Versnelling woningbouw en het regionaal programmeren aan te kunnen dragen. Alle toezichtbeslissingen zijn gepubliceerd op de IBT-kaart, zie IBT-kaart Utrecht. In 2020 zijn negen klachten of meldingen van burgers behandeld over mogelijke taakverwaarlozing door gemeenten. Net als vorig

		jaar hebben deze klachten meestal betrekking op het domein omgevingsrecht.
• Het Uitvoeringsprogramma IBT 2021-2023 wordt opgesteld.		Het nieuwe Beleidskader IBT 2021-2023 wordt momenteel opgesteld en Gedeputeerde Staten stelt dit uiterlijk 1 juli 2021 vast.

7.5.2 Inspelen op ontwikkelingen van verticaal toezicht en horizontale controle

Toelichting op meerjarendoel

In vervolg op de landelijke 'Ontwikkelagenda toezicht van de toekomst' die eind 2018 aan de Tweede Kamer is aangeboden, is in 2020 door BZK, IPO en VNG een Actieplan Toekomst van het (interbestuurlijk) Toezicht (ATT) vastgesteld en in juni aan de Tweede Kamer aangeboden. Dit actieplan gebruiken we voor het doorontwikkelen van het IBT binnen deze provincie. Deze landelijke toezichtagenda en actieplan krijgen een Utrechtse vertaling in het nieuw Beleidskader IBT provincie Utrecht 2021-2023 zie ook <https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/provincie-utrecht-onderzoekt-toezicht-brandveiligheid-zorginstellingen-door>

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
• Thema-onderzoeken op de terreinen omgevingsrecht en informatie- en archiefbeheer worden voorbereid en uitgevoerd, zo mogelijk met andere provincies.		We ronden op het IBT-domein omgevingsrecht een tweetal themaonderzoeken af naar brandveiligheid in zorginstellingen bij een zestal Utrechtse gemeenten En een onderzoek naar roestvaststaal in zwembaden. De uitkomsten en de effecten van deze onderzoeken deelden we met de gemeenten en de Staten. In de toezichtcontacten was een belangrijk gespreksonderwerp met gemeenten de gevolgen van de invoering van de Omgevingswet. Dit thema stond ook centraal in de provincie brede IBT-kennissessie die we voor onze toezichtontvangers in januari 2021 organiseerden.
• De IBT-kaart is vernieuwd.		In 2020 werd de vernieuwde IBT-kaart gepresenteerd waarmee makkelijker een IBT-meerjarenbeeld per gemeente en een vergelijking tussen gemeenten mogelijk wordt.
• Een (landelijk) Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader gemeenschappelijke regelingen is opgesteld.		In lijn met de actielijn 'uniformiteit van het toezicht' uit de ontwikkelagenda werd voor financieel toezicht het (landelijk) Gemeenschappelijk Toezichtkader (GTK) Gemeenschappelijke Regelingen verder

uitgewerkt. De afronding en de vaststelling van dit landelijke kader door alle provincies is doorgeschoven naar 2021. In het kader van hetzelfde Actieplan ATT leverden we ook dit jaar inbreng via verschillende landelijke werksessies

7.6 Voeren van dagelijks bestuur (Gedeputeerde Staten)

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2020

Het college van Gedeputeerde Staten (GS) vormt het dagelijks bestuur van de Provincie Utrecht en voert het beleid uit op basis het coalitieakkoord waarin de politieke uitgangspunten zijn geformuleerd.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Voeren van dagelijks bestuur (Gedeputeerde Staten)	Rekening 2019	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Vershil
Personeelslasten	320	320	345	348	-3
Kapitaallasten	70	0	0	0	0
Materiële lasten	3.278	2.179	2.170	1.996	174
Totaal Lasten	3.668	2.499	2.515	2.344	171
Baten	-2	0	0	-33	33
Totaal Baten	-2	0	0	-33	33
Saldo van baten en lasten	3.666	2.499	2.515	2.311	204

Meerjarendoelen

7.6.1 Uitvoeren van dagelijks bestuur (Gedeputeerde Staten)

Toelichting op meerjarendoel

Sinds het aantreden van ons college heeft zich een aantal ontwikkelingen voorgedaan die consequenties hebben voor de uitvoering van ons beleid. Na in 2019 geconfronteerd te zijn met de stikstof- en pfas-problematiek, kregen wij in het voorjaar van 2020 te maken met de coronapandemie. Dit leidde tot aanvullend beleid in met name de portefeuilles Economie en Cultuur. De coronamaatregelen leidden ook tot een andere manier van werken, zowel ambtelijk als bestuurlijk. Zo moesten de bestuurlijke beraadslagingen en het onderhouden van contacten met onze partners veelal via de digitale weg plaatsvinden. Voor de provinciale medewerkers werd thuiswerken de norm.

7.7 Archiefbewaarplaats en toezicht op informatiebeheer

Toelichting op beleidsdoel conform begroting 2020

Het Utrechts Archief (HUA) beheert sinds 2013 de openbare provinciale archiefbewaarplaats. De provinciearchivaris bij HUA heeft op basis van de Archiefwet 1995 twee wettelijke taken: het beheer van historische archieven die bewaard worden in de archiefbewaarplaats, en toezicht op het informatiebeheer bij de provinciale organisatie en haar samenwerkingsverbanden. De beleidsdoelen van HUA voor de provincie zijn uitgewerkt in het werkplan van HUA voor 2018-2020. Deze beleidsdoelen staan in wisselwerking met het programma 'Samenwerken en dossiers' van de provinciale I-Opgave.

De provincie is sinds 2019 deelnemer in de gemeenschappelijke regeling HUA. Onze partners in de GR HUA zijn momenteel de gemeente Utrecht en het Rijk. Het Rijk heeft eerder aangegeven om op termijn (op zijn vroegst 2024) uit deze regeling te gaan treden. De voorbereidingen van deze uittreding en het in kaart brengen van de gevolgen daarvan voor gemeenten en provincie zijn afgelopen jaar voortgezet.

Wat heeft dit beleidsdoel gekost?

Archiefbewaarplaats en toezicht op informatiebeheer	Rekening 2019	Primaire Bijgestelde begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Vershil
Personeelslasten	50	51	55	52	3
Materiële lasten	662	662	662	662	0
Totaal Lasten	713	713	717	714	3
Saldo van baten en lasten	713	713	717	714	3

Meerjarendoelen

7.7.1 Archiefbewaarplaats en toezicht op informatiebeheer

Toelichting op meerjarendoel

De provincie is sinds 2019 deelnemer in de gemeenschappelijke regeling Het Utrechts Archief (HUA). HUA beheert sinds 2013 de openbare provinciale archiefbewaarplaats. De provinciearchivaris bij HUA heeft op basis van de Archiefwet 1995 twee wettelijke taken: het beheer van historische archieven die bewaard worden in de archiefbewaarplaats, en toezicht op het informatiebeheer bij de provinciale organisatie en haar samenwerkingsverbanden. De beleidsdoelen van HUA voor de provincie zijn uitgewerkt in het werkplan van HUA voor 2018-2020. Deze beleidsdoelen staan in wisselwerking met het programma 'Samenwerken en dossiers' van de provinciale I-Opgave.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
<ul style="list-style-type: none"> De overbrenging en toegankelijkheid van de (historische) provinciale archieven voldoet aan de wettelijke vereisten. 	●	Bij Het Utrechts Archief (HUA) als provinciale archiefbewaarplaats werden 53 toegangen op archieven van de provincie bewerkt en gepubliceerd op de website. Het ging daarbij onder andere om het archief van de Provinciale Waterstaat 1830-1925, en om diverse gedeponeerde dienstcommissies en provinciale

	<p>commissies uit de tweede helft van de twintigste eeuw. Voorts werd de omvangrijke fotocollectie afkomstig van diverse provinciale diensten uit de periode 1880-2007 beschreven. Hiermee is verder gewerkt aan de invulling van de wettelijke vereiste voor de toegankelijkheid van historische archieven.</p> <p>Gepland voor 2020 was de overbrenging van het archief van de commissaris van de Koningin (1986-1997) naar de provinciale archiefbewaarplaats. Vanwege o.a. het benodigde overleg van de provincie met het Nationaal Archief over het advies van de algemene rijksarchivaris op de beperkingen op de openbaarheid, is deze overbrenging in het verslagjaar nog niet afgerond.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • De aansluiting op het e-Depot voor het langdurig bewaren van digitale informatie is gereed voor gebruik. Het eerste digitale archiefbestand van de provincie is overgebracht naar de provinciale archiefbewaarplaats. 	<p> In juni heeft GS het Besluit vervanging genomen. De kwaliteit van scannen in de scanstraat van de provincie is momenteel van een dermate hoge kwaliteit dat het papieren document nadat het is gescand kan worden vernietigd. Het digitale exemplaar (de scan) is dan het originele document. Dit is weer een belangrijke stap naar geheel digitaal werken.</p> <p>Er is een impactanalyse gedaan van de gevolgen van de invoering van de Wet open overheid. De impactanalyse geeft inzicht in waar de provincie staat op het punt van actieve openbaarmaking. De WOO zal naar verwachting in 2022 de huidige Wet openbaarheid van bestuur (WOB) gaan vervangen. De Impactanalyse biedt een plan om te kunnen voldoen aan de nieuwe wetgeving. Een aantal doelen die waren gesteld voor 2020 zijn niet of ten dele gehaald. De pilot-overbrenging van digitale dossiers uit de archiefapplicatie van de provincie (Documentum) naar het e-depot van de archiefbewaarplaats van de provincie (Het Utrechts Archief) is in de laatste fase van die pilot in maart 2020 tot stilstand gekomen. Er waren nog fysieke bijeenkomsten nodig voor de laatste stappen, maar die konden door de beperkingen door de coronamaatregelen niet doorgaan.</p>

<ul style="list-style-type: none"> • De kwaliteit van het (digitale) informatiebeheer binnen de provinciale organisatie is verbeterd, concreet: het strategisch informatieoverleg (SIO) is ingesteld, de Archiefverordening en het Besluit Informatiebeheer zijn geactualiseerd en het proces voor rechtmatige vernietiging van dossiers is weer in werking. 	 <p>Het toezicht van de provinciearchivaris richtte zich in 2020 vooral op de ontwikkelingen rond de provinciale opgave digitale overheid en de versterking van de adviesfunctie bij Informatisering en Automatisering (IEA). De inspectie van de provinciearchivaris op de concernvoorzieningen en het organisatie brede beleid voor informatiebeheer is in 2020 on hold gezet, omdat deze in dit jaar sterk in ontwikkeling waren. Deze ontwikkeling loopt door naar 2021, waarbij de provinciearchivaris een toetsende rol vervult. Deze rol kwam tot uiting in onder andere het formele advies voor het besluit tot vervanging van papieren stukken door scans (Prb. 2020, 4721) en gesprekken over de ontwikkeling van de provinciale informatiearchitectuur (blauwdruk) en metagegevensschema. In de volgende paragraaf vindt u meer over deze ontwikkelingen. De provinciearchivaris participeerde in het strategisch informatieoverleg (SIO) en voerde gesprekken over onderlinge versterking van de toezicht- en controltaken met de functionaris gegevensbescherming (FG) en de concern information security officer (CISO). Veel focus en energie is gestoken in het in gebruik nemen van Microsoft Teams en SharePoint en het daarvoor geven van training en instructie. Als gevolg van het thuiswerken heeft de hele organisatie versneld de beschikking gekregen over MS Teams om online te vergaderen en te communiceren. Daarnaast zijn er ruim 100 SharePoint sites gereed gemaakt en in gebruik gegeven. Dit betrof vooral sites voor de provinciale programma's en projecten, maar ook diverse andere onderdelen van de organisatie hebben een SharePoint site ter beschikking gekregen. Met behulp van deze sites kan intern en extern worden samengewerkt aan documenten, kunnen documenten worden gedeeld en op voldoende niveau worden gearchiveerd. Er is een ontwerp (Blauwdruk) vastgesteld van de in te zetten systemen op het gebied van informatiebeheer en hun onderlinge relaties. MS Teams, SharePoint en het zaakstelsel Omgevingswet zijn onderdeel van dit ontwerp. Enkele andere toepassingen zijn nieuw (sjablonengenerator) of moeten worden vernieuwd (archiefsysteem). Hiervoor zijn aanbestedingen gestart. In 2020 is gestart met</p>
---	--

	<p>het wettelijk verplichte strategisch informatieoverleg (SIO). In dit maandelijks afstemmingsoverleg worden provinciale brede vraagstukken belegd over het functioneren en de kwaliteit van het informatiebeheer. Aan het SIO nemen, onder voorzitterschap van de domeinmanager Bedrijfsvoering, besluitvormers en experts deel van informatiebeheer en uit de primaire processen. Om de organisatie te begeleiden bij het doorvoeren van verbeteringen in de wijze van werken en het op een juiste wijze digitaliseren van de werkzaamheden, is een team met specialisten samengesteld die langs alle werkprocessen gaat (de 'Wasstraat'). Hierbij komt de rolinvulling en verantwoordelijkheid bij informatiebeheer nadrukkelijk aan de orde. Het vernieuwen van de provinciale regelgeving op het gebied van informatiebeheer, Archiefverordening en Besluit informatiebeheer, hangt samen met de inwerkingtreding van de herziene Archiefwet. Dat wordt verwacht in 2022/2023, zodat het werk aan de vernieuwing van onze eigen regelgeving tegen die tijd zal worden opgepakt. In 2020 zijn stappen gezet in de wettelijk verplichte vernietiging van archieven die daar volgens de archiefselectielijst voor in aanmerking komen. Er is een aantal vernietigingslijsten in procedure gezet om goedkeuring te krijgen bij de dossiereigenaren. De achterstand in de archiefvernietiging is echter nog niet weggewerkt, maar zal in 2021 zijn gerealiseerd.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Het toezicht op samenwerkingsverbanden van de provincie is sterker verankerd door getroffen samenwerkingsovereenkomsten van HUA met deze partijen. 	<p> Bij de Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) ging de aandacht van het toezicht vooral uit naar het project 'Informatie- en archiefbeheer op orde' en het moeizame traject voor de overdracht van milieu en bodeminformatie rond de herindeling van gemeente Vijfheerenlanden. Bij Recreatie Midden-Nederland (RMN) heeft de provinciearchivaris een formeel advies uitgebracht over het Berenschot-rapport met de toekomstscenario's voor RMN en de recreatieschappen. Het bestuur van de RUD heeft een samenwerkingsovereenkomst met het bestuur van HUA getroffen voor het toezicht. Bij RMN en BIJ12 was dit in 2020 nog niet het geval.</p>

Dit alles wordt nader toegelicht in het jaarverslag van de provinciearchivaris over 2020.

Verbonden partijen

Verbonden partij	Doel
Bank Nederlandse Gemeenten NV (BNG)	Het bankieren ten dienste van overheden - waaronder provincies - en met overheden verbonden instellingen en bedrijven op het terrein van volkshuisvesting, openbaar nut, onderwijs en gezondheidszorg.
Het Utrechts Archief	De gemeenschappelijke regeling Het Utrechts Archief (HUA) voert voor de provincie de wettelijke taken uit op het gebied van het beheer van de historische provinciale archieven.
Huis der Nederlandse Provincies (HNP)	De algemene doelstelling van de Vereniging Huis van de Nederlandse Provincies (HNP) is het verkrijgen van een effectieve positionering en vertegenwoordiging van de provincies in Brussel.
Inter Provinciaal Overleg (IPO)	Het IPO behartigt de belangen van de provincies en biedt een platform voor o.a. het optimaliseren van de condities waaronder provincies werken en provinciale vernieuwingsprocessen stimuleren.
Nederlandse Waterschapsbank NV (NWB)	Voor gemeenten, provincies, gezondheidszorg, onderwijs en activiteiten op het gebied van water en milieu, arrangeert de bank korte en langlopende kredieten.
Randstedelijke Rekenkamer (RRK)	Het doel van de Randstedelijke Rekenkamer is om de rechtmatigheid, de doelmatigheid en de doeltreffendheid van de provincies te verbeteren. Zij verricht hiervoor onafhankelijk onderzoek naar de provincies en de daarmee verbonden organen. De rekenkamer informeert primair Provinciale Staten over haar onderzoeksbevindingen, oordelen en aanbevelingen.
REMU Houdstermaatschappij NV	De activiteiten van N.V. REMU Houdstermaatschappij beperken zich thans tot die van belangenbehartiger in het kader van een eventueel nog van ENECO te ontvangen vergoeding indien dat bedrijf zelf zou worden verkocht.

Bedrijfsvoering (Overhead)

Wat heeft het gekost?

Overhead	Rekening 2019	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Vershil
Personeelslasten	24.877	29.907	28.572	28.882	-310
Kapitaallasten	4.655	4.513	4.842	4.812	30
Materiële lasten	19.530	24.704	22.142	17.892	4.250
Totaal Lasten	49.062	59.124	55.556	51.587	3.969
Baten	-10.569	-2.279	-2.135	-3.369	1.234
Totaal Baten	-10.569	-2.279	-2.135	-3.369	1.234
Saldo van lasten en baten	38.493	56.845	53.421	48.218	5.202
Stortingen in reserves	344	15	558	558	-
Onttrekkingen aan reserves	-444	-3.734	-4.639	-4.010	-629
Saldo van dit programma	38.393	53.126	49.340	44.766	4.574

Reserves

Bedrijfsvoering (Overhead)	Stortingen 2020		Onttrekkingen 2020	
	Bijgestelde begroting	Rekening	Bijgestelde begroting	Rekening
Reserve Friciekosten Veranderopgave	-	-	-905	-905
Reserve Huisvesting	15	15	-3.259	-2.630
Reserve ICT	-	-	-475	-475
Reserve Projecten	543	543	-	-
Totaal	558	558	-4.639	-4.010

Investerings

Bedrijfsvoering (Overhead)	Toegekend krediet (bruto)	Realisatie t/m 2019	Bijgestelde begroting 2020	Realisatie 2020	Verschil 2020	Totaal realisatie	Restant krediet
Investerings software	4.903	103	1.420	1.610	-190	1.713	3.190
Investerings ICT	150	-	200	99	101	99	51
Investerings provinciehuis	6.547	781	3.807	8	3.799	789	5.758
Investerings Bedrijfsvoering	11.600	884	5.427	1.716	3.711	2.600	9.000
Totaal	11.600	884	5.427	1.716	3.711	2.600	9.000

Toelichting

In bovenstaande tabel is een samenvatting van het verloop van de investeringen voor Bedrijfsvoering (Overhead) opgenomen. Een specificatie van de kredieten en het verloop is opgenomen in [bijlage 1](#).

Toelichting op de belangrijkste verschillen

De beschikbaar gestelde kredieten voor investeringen m.b.t. het provinciehuis zijn in 2020 niet aangewend. Hiervoor zijn twee redenen:

- Als gevolg van coronavirus, en met het oog op het energieneutraal maken van ons vastgoed, wordt nagedacht over de (mogelijk) veranderende functie van ons vastgoed. In het bijzonder die van het Huis voor de provincie als klassiek kantoorpand. In afwachting van een huisvestingsstrategie zijn investeringen bewust uitgesteld;
- Een groot deel van onze kantoorvoorzieningen is slechts in geringe mate aangewend in 2020. Hierdoor was geen noodzaak om aanpassingen aan het gebouw of de voorzieningen, zoals kantoorinrichting, door te voeren.

In 2020 zijn wel uitgaven gedaan voor voorbereidende werkzaamheden om de sterk verouderde (technische) voorzieningen op de leegstaande / vrijkomende werkverdiepingen te moderniseren. Deze kosten zijn conform de verslaggevingsregels ten laste gebracht van de exploitatie. In 2021 zullen hiervoor de bestaande kredieten worden aangewend.

Verbonden partijen

Dit programma kent geen verbonden partijen.

Indicatoren

Hier niet van toepassing.

Hoofdstuk 3: Paragrafen

3.1 Provinciale belastingen en heffingen

Inleiding

Een deel van onze inkomsten bestaat uit provinciale belastingen en lokale heffingen. Daarvan is de belangrijkste de opcenten op de Motorrijtuigenbelasting, een provinciale belasting.

De provinciale heffingen mogen niet hoger dan kostendekkend zijn (artikel 225 van de Provinciewet). Wij kennen de volgende heffingen:

- leges;
- ontgrondingenheffing;
- grondwaterheffing.

Opcenten Motorrijtuigenbelasting

Motorrijtuigenbelasting heffen we over het bezit van een motorvoertuig. De Belastingdienst verzorgt de heffing en inning van de motorrijtuigenbelasting, waarop de provinciale opcenten meeliften. Boven op de motorrijtuigenbelasting betalen houders van personenauto's en motoren provinciale opcenten.

Grondslag voor het heffen van opcenten is de Verordening op de heffing van opcenten op de hoofdsom van de Motorrijtuigenbelasting provincie Utrecht (vastgesteld door Provinciale Staten op 27 juni 2011).

Het tarief voor de opcenten bedroeg in 2020 in de provincie Utrecht 73,6. Daarmee is Utrecht de provincie met het op één na laagste opcententarief.

Provinciale opcenten 2016-2020

Provincie	2016	2017	2018	2019	2020
Drenthe	92,0	92,0	92,0	92,0	92,0
Flevoland	77,4	78,2	79,0	79,8	80,6
Friesland	68,8	69,4	70,0	71,1	87,0
Gelderland	88,7	89,2	89,2	89,2	87,2
Groningen	88,9	88,6	89,3	90,4	91,8
Limburg	77,9	77,9	77,9	77,9	77,9
Noord-Brabant	76,1	76,1	76,1	76,1	78,0
Noord-Holland	67,9	67,9	67,9	67,9	67,9
Overijssel	79,9	79,9	79,9	79,9	79,9
Utrecht	72,6	72,6	72,6	72,6	73,6
Zeeland	82,3	82,3	82,3	89,1	89,1
Zuid-Holland	92,0	91,4	90,4	90,4	90,4
Gemiddeld	80,4	80,5	80,6	81,4	83,0
Maximaal tarief	110,6	111,0	111,8	113,2	115,0

In de Begroting 2020 is voor de opcenten een opbrengst geraamd van € 128,0 mln. We zijn uitgegaan van de raming die het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft geformuleerd in de meicirculaire Provinciefonds van 2019. In de Zomernota 2020 is de verwachte opbrengst voor het jaar 2020 verhoogd naar € 130,8 mln. Deze aanpassing is gebaseerd op de aangepaste raming van de opbrengst in de meicirculaire Provinciefonds van 2020.

Uit de eindejaarsopgave van de Belastingdienst blijkt dat de werkelijke opbrengst over het jaar 2020 € 130,8 mln. is en komt daarmee overeen met de in de Zomernota aangepaste raming voor het jaar 2020.

Leges

De leges vinden hun grondslag in de Legesverordening provincie Utrecht 2018. Provinciale Staten hebben dit vastgesteld op 6 november 2017. De toe te passen tarieven staan in de tarieventabel bij deze verordening. Uitgangspunt bij de vaststelling van de tarieven is dat deze maximaal kostendekkend mogen zijn. Dit controleren we ieder jaar bij de vaststelling van de tarieventabel met een hiervoor ontwikkeld rekenmodel.

De opbrengst per jaar is afhankelijk van het aantal ingediende aanvragen en wisselt daardoor sterk. Daarom is in de Begroting 2020 de verwachte opbrengst gebaseerd op de gemiddelde opbrengst van de laatste drie afgesloten

kalenderjaren voorafgaand aan de begroting: € 403.314. De werkelijke opbrengst aan leges bedroeg in 2020 € 326.232.

In onderstaande tabel lichten we de kostendekkendheid van de legestarieven over het jaar 2020 toe.

Berekening van kostendekkendheid van de leges		<i>(Bedrag x € 1.000)</i>
Kosten taakveld(en), incl. (omslag)rente 2020		319,9
Inkomsten taakveld(en), excl. Heffingen 2020		0
Netto kosten taakveld 2020		319,9
Toe te rekenen kosten		
Overhead incl. (omslag)rente		110,7
BTW		0
Totale kosten 2020		430,6
Opbrengst heffingen (exclusief precariobelasting) 2020		326,2
Dekkingspercentage		76%

Ontgrondingenheffing

De Ontgrondingenheffing is een heffing voor het ontgronden zoals bedoeld in artikel 21f van de Ontgrondingenwet. De heffing is bedoeld om de kosten te dekken van schadevergoedingen en onderzoek als onverwachte schade bij ontgrondingen ontstaat. De heffing wordt alleen geheven bij grote ontgrondingen waarbij daadwerkelijk kans op schade is.

De heffing vindt haar grondslag in de Heffingsverordening ontgrondingen provincie Utrecht 2002. Deze verordening (vastgesteld door Provinciale Staten op 25 februari 2002 en voor het laatst gewijzigd bij besluit van Provinciale Staten van 31 oktober 2011) is met ingang van 1 mei 2002 in werking getreden.

De ontgrondingenheffing is € 0,04 per kubieke meter stoffen waarvoor vergunning of machtiging of een wijziging van een vergunning of machtiging is verleend. De heffing wordt alleen geheven voor ontgrondingen met hoeveelheden boven de 10.000 kubieke meter.

De verordening wordt als dat nodig is periodiek aangepast aan de hand van actuele ontwikkelingen.

De opbrengst is jaarlijks sterk wisselend en is afhankelijk van de omvang van de ontgrondingen in dat jaar. In de Begroting 2020 is de gemiddelde opbrengst geraamd op € 5.000.

De werkelijke opbrengst in 2020 was € 3.323.

Voor de ontgrondingenheffing geldt dat het tarief maximaal kostendekkend mag zijn. In 2020 zijn geen kosten gemaakt voor schadevergoedingen en onderzoek. Om die reden wordt de totale opbrengst van de ontgrondingenheffing ondergebracht in de voorziening Ontgrondingenheffing. Met deze voorziening kunnen we toekomstige kosten voor onderzoek of te nemen maatregelen bij schade dekken.

Berekening van kostendekkendheid van de ontgrondingenheffing		<i>(Bedrag x € 1.000)</i>
Kosten taakveld – schadevergoedingen en onderzoek 2020		-
Inkomsten taakveld(en), excl. Heffingen 2020		-
Netto kosten taakveld 2020		-
Toe te rekenen kosten		
Overhead incl. (omslag)rente		*
BTW		-
Totale kosten 2020		-
Opbrengst ontgrondingenheffing 2020		3,3
Dekkingspercentage		- **

* De kosten voor de uitvoering van vergunningverlening en toezicht en handhaving worden gedekt door de begroting van de Opdrachtgeversunit RUD en zijn opgenomen in de dienstverleningsovereenkomst met de RUD Utrecht. Van kosten voor overhead bij de provincie Utrecht is dus geen sprake.

** Omdat de kosten € 0 zijn, is berekening van het percentage niet mogelijk.

Grondwaterheffing

De grondwaterheffing is een heffing voor het onttrekken van grondwater zoals bedoeld in artikel 7.7 van de Waterwet. De heffing is bedoeld voor maatregelen en kosten die verband houden met grondwateronttrekking en het infiltreren van water, het bijhouden van register, schadevergoeding en onderzoek. De heffing vindt haar

grondslag in de Grondwaterheffingsverordening provincie Utrecht 2012 (vastgesteld door Provinciale Staten op 31 oktober 2011 en voor het laatst gewijzigd bij besluit van PS van 4 november 2013). Deze verordening wordt periodiek aangepast aan de hand van actuele ontwikkelingen.

Het tarief voor de grondwaterheffing bedraagt € 0,0153 per kubieke meter onttrokken grondwater.

In de Begroting 2020 is de opbrengst geraamd op € 1.334.000.

De werkelijke opbrengst was in 2020 € 1.320.115.

Ook voor de grondwaterheffing geldt dat het tarief maximaal kostendekkend mag zijn. De kosten vielen in 2020 lager uit dan de opbrengst. Daarom wordt het teveel aan opbrengsten van de grondwaterheffing ondergebracht in de voorziening (voorheen reserve) Grondwaterheffing. Hiermee kunnen we voorkomen dat de hoogte van de grondwaterheffing jaarlijks fluctueert. Bovendien kunnen in de toekomst hoger uitvallende kosten worden opgevangen.

Berekening van kostendekkendheid van de grondwaterheffing		<i>(Bedrag x € 1.000)</i>
Kosten taakveld – kosten maatregelen en onderzoeken 2020		977
Kosten taakveld – schadevergoedingen en onderzoek 2020		32
Inkomsten taakveld(en), excl. Heffingen 2020		0
Netto kosten taakveld 2020		1.009
Toe te rekenen kosten		
Overhead incl. (omslag)rente		302
BTW		0
Totale kosten 2020		1.311
Opbrengst heffingen 2020		1.320
Dekkingspercentage		101%

Kwijtscheldingsbeleid

Voor de provinciale heffingen is geen kwijtscheldingsbeleid ontwikkeld. Wel kunnen we in bepaalde gevallen tegemoet komen aan onredelijkheden van overwegende aard die zich bij de toepassing van de leges- en heffingsverordeningen voordoen.

Samenvatting opbrengsten provinciale belastingen en heffingen

(Bedrag x € 1.000)

Samenvatting opbrengsten provinciale belastingen en heffingen	Rekening 2019	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020
Opcenten motorrijtuigenbelasting	127.618	128.000	130.800	130.772
Leges	347	403	403	326
Ontgrondingenheffing	2	5	5	3
Grondwaterheffing	1.233	1.334	1.334	1.320
Totaal	129.200	129.742	132.542	132.421

3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

3.2.1 Inleiding

In de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing gaat het om de vraag in welke mate de financiële positie van de provincie toereikend is om de financiële gevolgen van risico's op te kunnen vangen. De ratio weerstandsvermogen en de overige financiële kengetallen geven een zo betrouwbaar en verantwoord mogelijk inzicht op hoofdlijnen van de financiële positie van de provincie.

In december 2020 hebben PS een nieuw beleidskader vastgesteld voor risicomangement (PS2020FAC07-03), evenals een nieuwe Nota Weerstandsvermogen (PS2020FAC07-04). Al eerder in het jaar werd in nauwe samenwerking met de Financiële Auditcommissie een nieuw raamwerk voor rapportage over de financiële kengetallen afgesproken. Deze zijn verwerkt in de begroting 2021 en in de nieuwe Financiële Verordening die op 9 december door PS zijn vastgesteld (PS2020FAC09-03).

In de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing worden de volgende onderdelen behandeld:

3.2.2 Risico-analyse

3.2.3 Drie belangrijke veranderingen van risico's in het benodigd weerstandsvermogen t.o.v. de Begroting 2021

3.3.4 Benodigd weerstandsvermogen en beschikbare weerstandscapaciteit

3.3.5 Ratio weerstandsvermogen

3.3.6 Financiële kengetallen.

3.2.2 Risicoanalyse

Het totaalbedrag waarover de provincie risico loopt is € 146 mln. Het is niet waarschijnlijk dat alle opgenomen risico's zich tegelijkertijd voordoen. Op basis van de Monte Carlo-analyse blijkt met een zekerheid van 90% (landelijke norm) dat een weerstandsvermogen van € 24,4 mln. voldoende is om alle risico's op te vangen. Dit betreft de som van 98 geïdentificeerde risico's.

In het onderstaande overzicht staat de top 10 van risico's. Dit zijn de risico's met de hoogste impact op het benodigd weerstandsvermogen.

Nr.	Risico	Kans klasse	Financieel klasse	Verwacht financieel gevolg	Invloed
1	Terugvallen van de reizigersopbrengsten in de concessie	30%-50%	> 5 mln.	20 mln.	31%
2	Garantiefonds Energie	10%-30%	2,5 mln. tot 5 mln.	4,4 mln.	13%
3	Uitlekken van vertrouwelijke informatie	<10%	> 5 mln.	20 mln.	8%
4	Hart van de Heuvelrug: Project Apollo Noord	10%-30%	1 mln. tot 2,5 mln.	1,7 mln.	4%
5	Hart van de Heuvelrug: Project Apollo Noord: Kans hogere kosten bouw- en woonrijpmaken	30%-50%	0,25 mln. tot 1 mln.	0,7 mln.	2%
6	Vliegbasis Soesterberg: Project woonwijk	10%-30%	1 mln. tot 2,5 mln.	1 mln.	2%
7	(OV-Projecten) Scopewijzigingen	10%-30%	1 mln. tot 2,5 mln.	2 mln.	2%
8	Gewijzigde inzichten en/of gewijzigde regelgeving Wegen	30%-50%	0,25 mln. tot 1 mln.	1 mln.	2%
9	Concessiehouders Regiotaxi	10%-30%	1 mln. tot 2,5 mln.	2 mln.	2%
10	Prijsstijging meerjarige projecten Mobiliteit	30%-50%	0,25 mln. tot 1 mln.	0,7 mln.	1%

De risico's met betrekking tot de opbrengsten opcenten motorrijtuigenbelasting en de uitkering uit het Provinciefonds zijn niet in de bovenstaande tabel verwerkt. De wijzigingen in de opbrengsten zijn verwerkt in de Begroting.

De uitbraak van het coronavirus heeft impact op ons allemaal. De geïdentificeerde risico's wat betreft corona-crisis zijn verwerkt in het weerstandsvermogen. Het is niet duidelijk hoe deze crisis zich verder gaat ontwikkelen.

Het is ook niet duidelijk welke financiële gevolgen deze crisis en de mogelijk langere termijn gevolgen nog meer voor de provincie Utrecht zal brengen.

Hieronder zijn de risico's toegelicht, die zijn opgenomen in bovenstaande tabel en bepalend zijn voor het benodigd weerstandsvermogen.

1. Terugvallen van de reizigersopbrengsten in de concessie

De vervoerbedrijven verkeren door het coronavirus in zwaar weer. Voor 2020 wordt het verlies van de vervoerbedrijven in belangrijke mate door het Rijk afgedekt. Inmiddels is reeds 80% uitgekeerd. Het restant volgt in 2021 op basis van nacalculatie. Er is een klein risico (minder dan 10%) dat er over een deel van het restant (7 miljoen euro) discussie ontstaat.

De kosten voor 2021 zijn enigszins teruggebracht door de dienstregeling per 3 januari 2021 met 8% af te schalen. Daarboven heeft het Rijk voor 2021 een met 2020 vergelijkbare bijdrage toegezegd.

De inschatting in de jaarrekening 2020 is: de kans uitbetalen van € 40 mln. op uitkering BVOV in 2021 is 95%. Voor de periode 2022 t/m 2025 heeft continuering van het openbaar vervoer de hoogste prioriteit. Daarvoor is het nodig dat er weer sprake is van een gezonde businesscase voor de vervoerbedrijven. De provincie heeft voor deze periode een transitieplan met uitgangspunten om tot een gezonde businesscase te komen.

Onderdeel van het transitieplan is een aanzet tot aanpassingen in de concessies. Deze aanpassingen richten zich met name op kostenverlaging (onder andere door een langere concessieduur), op een verdere afschaling van de dienstregeling en op een herverdeling van de risico's. Het transitieplan is gebaseerd op een herstel van de vervoervraag conform de landelijke scenario's, waarin inmiddels de tweede golf is meegenomen. De praktijk is echter weerbarstiger. Als de reizigersopbrengsten, om welke reden dan ook, in de jaren 2022 t/m 2025 achterblijven bij de prognoses ontstaat er een risico dat geheel of gedeeltelijk bij de provincie ligt. Dit laatste risico wordt in 2021 verder geïdentificeerd.

2. Garantiefonds Energie

Voor het stimuleren van de energietransitie maken we gebruik van het Energiefonds (SETU). De provincie Utrecht heeft een borgstelling afgegeven voor SETU van maximaal € 16 mln., waardoor zij datzelfde bedrag konden lenen. Zij verstrekken daarvan leningen aan projecten die elders niet gefinancierd kunnen worden en een bijdrage leveren aan de energietransitie. Op dit moment is hiervan ruim € 6 mln. uitgezet. De bedoeling is dat met de aflossingen weer nieuwe leningen kunnen worden verstrekt. Om het risico op het niet kunnen terugbetalen van de leningen te kunnen beheersen is onder andere € 4 mln. in de reserve weerstandsvermogen gestort. Eind 2020 werd duidelijk dat door een faillissement een lening van ongeveer € 0,4 mln. niet kan worden terugbetaald, hiervoor is een voorziening gevormd omdat de aflossing van de lening door SETU pas aan het eind van de looptijd plaatsvindt. Dit bedrag kon worden opgevangen binnen het budget van het programma Energietransitie zodat het weerstandsvermogen niet aangesproken hoefde te worden.

3. Uitlekken van vertrouwelijke informatie

Op basis van de Meldplicht Datalekken zijn organisaties, die privacygevoelige gegevens opslaan en/of verwerken, verplicht om een datalek bij de Autoriteit Persoonsgegevens te melden. Het begrip datalek is hierbij breed gedefinieerd. Voorbeelden van een potentieel datalek zijn onder andere een verloren USB-stick, een hacker die databestanden steelt, software die gebruikt wordt om computersystemen te verstoren, gevoelige informatie te verzamelen of toegang te krijgen tot computersystemen, die persoonsgegevens aantast en een e-mail met privacygevoelige gegevens die verstuurd is naar een onjuiste persoon. Het niet melden van dergelijke incidenten kan naast eventuele schadeclaims van derden, ook leiden tot boetes van de toezichthouder. Dit geldt ook voor het niet of onvoldoende inlichten van betrokkenen, of onvoldoende zorgvuldige beveiliging van en omgang met privacygevoelige informatie. Sinds mei 2018 is de Nederlandse wetgeving vervangen door Europese regelgeving. Deze stelt nog strengere eisen en kan vanaf dat moment maximale boetes opleggen tot € 20 mln. De inschatting van de impact is nog lastig, omdat het onderwerp relatief nieuw is. Er kan nog niet worden teruggevallen op praktijkervaringen. De nodige maatregelen en acties zijn geïnitieerd die nodig zijn om te voldoen aan de nieuwe Europese regelgeving. Hiertoe worden door de provincie de nodige investeringen gedaan en mensen en middelen. In 2020 is een aantal informatiebeveiligings-risico's geconstateerd bij een aantal applicaties van BIJ12. Inmiddels is een aantal acties hiertoe gestart voor de korte en middellange termijn.

4. Hart van de Heuvelrug: Project Apollo Noord- Oude Tempel

Oude Tempel is een van de projecten van het programma Hart van de Heuvelrug. In dit programma zijn de projecten onderverdeeld in trekkerschap tussen Zeist, Soest en de provincie Utrecht. De provincie is voor dit programma financieel eindverantwoordelijk. Dat is vastgelegd in de samenwerkingsovereenkomst Hart van de Heuvelrug in 2015.

Het bestemmingsplan Oude Tempel is begin 2019 vernietigd door de Raad van State. Zij heeft aangegeven dat de onderbouwing op de punten verkeer, geluid en landschappelijke- en cultuurhistorische waarden onvoldoende was. Gemeente Soest heeft de onderzoeken voor deze onderbouwingen opnieuw gedaan. Het bestemmingsplan is in juni 2020 opnieuw ter vaststelling aangeboden aan de raad. Het hernieuwde beroep bij de Raad van Staten stond tot 5 augustus open. Een uitspraak van de Raad van Staten op dit beroep wordt pas in 2021 verwacht.

5. Hart van de Heuvelrug Project Apollo Noord: Kans hogere kosten bouw- en woonrijpmaken

Er bestaat een aanzienlijke kans op hogere kosten bouw- en woonrijp maken omdat de ambitie is om een woongebied te creëren in een bosrijke omgeving. Er moet voorzichtiger te werk worden gegaan met het bouw- en woonrijp maken in een bosrijke omgeving met behoud van cultuurhistorische elementen en bomen. Dat vraagt meer maatwerk. Het risico is dat dit meer geld (€ 1.400.000 = 20% van de totale bouw- en woonrijpmaken) kost dan nu geraamd.

6. Vliegbasis Soesterberg: Project woonwijk

Op een deel van de voormalige vliegbasis ontwikkelen we samen met de gemeenten Zeist en Soest en Utrechts Landschap een nieuwe duurzame woonwijk. De woonwijk past qua sfeer en beleving in het bijzondere landschap. Deze woonwijk bevindt zich in de planontwikkelingsfase. Door de aanwezige PFOS-verontreiniging is er onderzoek gedaan naar saneringstechnieken. Er komt een eigen PFAS-beleid. Er komt een verder onderzoek naar saneringsoplossingen. Dit zorgt voor vertraging in de uitvoeringsplanning met als gevolg dat de woonwijk mogelijk in fases wordt uitgevoerd. Door de nog aanwezige onzekerheden in de planning, het nog op te stellen PFOS-beleid en de saneringstechnieken ontstaat er in 2021 een verhoogd risico voor de plankosten van het project.

7. (OV-Projecten) Scopewijzigingen

De ervaring leert dat tram/ov-projecten een hoog risicoprofiel kennen. Recentelijk projecten hebben uitgewezen dat er een aanvullende buffer voor onverwachte gebeurtenissen wenselijk is. Het investeringsvolume rondom dergelijke projecten neemt af waardoor logischerwijs dit risico op termijn zal afnemen. Met de kanttekening dat als zich nieuwe (tram)projecten aandienen het risico weer zal toenemen.

8. Gewijzigde inzichten en/of gewijzigde regelgeving Wegen

Met enige regelmaat worden er regels rondom het beheer, de aanleg of het gebruik van wegen gewijzigd, zowel op nationaal als Europees vlak. Voorbeelden hiervan zijn de Europese veiligheidsrichtlijnen voor autowegen, de nieuwe regels voor landbouwverkeer en ook de aanpassing van het stikstofbeleid. Deze wijzigingen kunnen in sommige gevallen forse kosten met zich meebrengen. Zo kunnen ze leiden tot vertraging in de realisatie of vragen ze infrastructurele aanpassingen.

9. Concessiehouders Regiotaxi

Als gevolg van de huidige corona crisis is er sprake dat taxibedrijven het niet zouden kunnen gaan redden en failliet gaan. Op het moment dat dit speelt moeten er extra kosten gemaakt moeten worden voor een nieuwe aanbesteding en het tijdelijk tegen hogere kosten wegrijden van de ritten.

Op dit moment zijn er geen aanwijzingen dat onze vervoerders er zo slecht voorstaan dat ze om zouden vallen. Het probleem van een nieuwe aanbesteding is dat deze door de corona crisis waarschijnlijk voor een hogere prijs aanbesteed wordt.

Gemeenten betalen een groot gedeelte van de kosten van de regiotaxi. Het risico voor de provincie is beperkt zolang we de kosten door kunnen belasten en gemeenten blijven betalen.

10. Prijsstijging meerjarige projecten Mobiliteit

Binnen de provincie Utrecht worden projecten niet geïndexeerd, waardoor de raming van projecten die de jaargrenzen overschrijden, mogelijk te laag zijn geraamd met een prijspeil van een voorgaand jaar. Op dit moment wordt dit meestal opgevangen binnen de risicoreservering van het project. In sommige gevallen kan deze prijsstijging niet toereikend zijn. Dit vormt daardoor een restrisico. In de Nota Investeren 2021 zal er een andere werkwijze worden voorgesteld om dit risico niet meer een projectrisico te laten zijn door structureel

een beheersmaatregel te nemen. Een beheersmaatregel is om voor meerjarige investeringen een indexering toe te passen

3.2.3 Drie belangrijke veranderingen van risico's in het benodigd weerstandsvermogen t.o.v. de Begroting 2021

Ten opzichte van de Begroting 2021 hebben zich drie belangrijke veranderingen voorgedaan in het benodigd weerstandsvermogen.

1 Stijger

a. Garantiefonds Energie

De provincie Utrecht heeft bij beschikking besloten 100% borg te staan voor het kredietarrangement van € 16 mln. van de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). Per 31-12-2020 is het totaal van de uitstaande leningen € 6 mln.

Zolang het fonds nog niet geheel is benut en meer leningen zal gaan uitgeven, zal het verwachte financiële gevolg toenemen.

2 Dalers

a. Risico Hart van de Heuvelrug: Sortie 16 Lagere opbrengstprognose

b. Risico Hart van de Heuvelrug: Sortie 16 Grondafwaardering

De gebiedsvisie voor Sortie 16 is opgesteld en op 19 januari 2021 vastgesteld door de gemeenteraad in Zeist. Dit document vormt de basis voor de nog op te stellen bestemmingsplan. In de gebiedsvisie worden de ruimtelijke ambities weergegeven en het woningbouwprogramma. Daarbij is gezocht naar een optimum tussen gewenst gedifferentieerd woningbouwprogramma enerzijds en maximale opbrengsten anderzijds. Het eindsaldo is positief en daarmee is er een haalbaar plan. De gebiedsvisie is gebaseerd op een haalbare verkaveling en realistische investeringen en opbrengsten. De risico's dat het plan geen doorgang kan vinden omdat er geen haalbaar plan ligt komt daarmee te vervallen.

3.2.4 Benodigd weerstandsvermogen en beschikbare weerstandscapaciteit

Benodigd weerstandsvermogen

Het totaalbedrag waarover de provincie risico loopt is € 146 mln. Het bepalen van het benodigd weerstandsvermogen wordt uitgevoerd met behulp van een Monte Carlo risicosimulatie in het provinciebreed risicomangementsoftwarepakket. Een risicosimulatie heeft als uitgangspunt dat niet alle risico's zich tegelijk en in hun maximale omvang zullen voordoen. Het resultaat van de risicosimulatie is een kansdichtheidsfunctie die, gekoppeld aan een bepaald zekerheidspercentage, aangeeft hoeveel geld benodigd is om alle risico's af te dekken. Hoe meer zekerheid men wenst om risico's af te dekken, hoe hoger het benodigd weerstandsvermogen. De Provincie Utrecht houdt een zekerheidspercentage aan van 90% (landelijke norm).

Percentage zekerheid	Benodigd weerstandsvermogen
10%	€ 4,3 mln.
25%	€ 6,0 mln.
30%	€ 6,6 mln.
50%	€ 10,2 mln.
75%	€ 18,1 mln.
80%	€ 20,1 mln.
90%	€ 24,4 mln.
95%	€ 28,0 mln.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de reserve weerstandsvermogen. De incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit de reserve weerstandsvermogen en de saldireserve.

Als de geïdentificeerde risico's zich ook daadwerkelijk voordoen, heeft dit gevolgen hebben voor de financiële positie. De reserve weerstandsvermogen biedt in beginsel geen dekking voor financiële gevolgen van het zich voordoen van risico's die niet zijn opgenomen in het weerstandsvermogen.

In de onderstaande tabel zijn de bedragen van de geprognosticeerde saldireserve en reserve Weerstandsvermogen weergegeven per ultimo 2020 (x € 1 mln.).

Categorie	Incidentele weerstandscapaciteit	Structurele weerstandscapaciteit
Saldireserve	€ 66,7 mln.	
Reserve Weerstandsvermogen	€ 45,0 mln.	
Verhogen opcenten MRB		€ 74,5 mln.
Totaal	€ 111,7 mln.	€ 74,5 mln.

Reserve Weerstandsvermogen

Aan het einde van het kalenderjaar wordt de reserve weerstandsvermogen afgeroomd of aangevuld tot afgerond € 45 miljoen; of het dichtstbijzijnde lagere of hogere bedrag om te voldoen aan de bandbreedte dat de ratio weerstandsvermogen ligt tussen de 1.4 en 2.0.

Structurele weerstandscapaciteit

Jaarlijks kan de provincie Utrecht de opcenten op de motorrijtuigenbelasting verhogen. Het Rijk stelt jaarlijks het maximaal toegestane aantal te heffen opcenten vast. Het huidige maximum bedraagt ten hoogste 115,0 opcenten. De provincie heeft in het jaar 2020 73,6 opcenten opgelegd. De onbenutte belastingcapaciteit bedraagt dus 41,4 opcenten. Eén opcent komt overeen met een jaarlijkse opbrengst van € 1,8 mln. Op dit moment bedraagt de onbenutte belastingcapaciteit dus € 74,5 mln. structureel.

De stijging van het onbenutte deel van de opcenten ten opzichte van de Begroting is te verklaren doordat in de Begroting is uitgegaan van een lagere jaarlijkse opbrengst per opcent.

3.2.5 Ratio weerstandsvermogen

De ratio weerstandsvermogen van de provincie Utrecht ligt tussen de 1.4 en 2.0. Aan het einde van het kalenderjaar wordt de reserve weerstandsvermogen afgeroomd of aangevuld tot afgerond € 45 miljoen. Of het dichtstbijzijnde lagere of hogere bedrag om te voldoen aan de bandbreedte dat de ratio weerstandsvermogen ligt tussen de 1.4 en 2.0. De signaalwaarden voor de financiële kengetallen zijn gebaseerd op dezelfde waarden als de gezamenlijke provincies hanteren bij hun toezicht op gemeenten.

De ratio weerstandsvermogen wordt conform de Kernnota Weerstandsvermogen en Risicobeheersing 2020 op de volgende wijze berekend:

Saldo reserve weerstandsvermogen/ benodigd weerstandsvermogen = ratio weerstandsvermogen

€ 45,0 mln./ € 24,4 mln. = 1,8

Conclusie: de omvang van de reserve weerstandsvermogen is "gezond" (ratio > 1,4).

Verloop van de ratio Weerstandsvermogen in de oorspronkelijke Begrotingen en Jaarrekeningen:

	2020	2019	2018
Begroting	1,4	1,0	1,0
Jaarrekening	1,8	2,0	1,0

De reserve weerstandsvermogen is met name toegenomen door de dotatie van € 14 mln. vanuit het saldo van de jaarrekening 2019 vanwege de onzekerheden over de corona-pandemie op het dagelijkse leven en de economische activiteiten. De keuze voor een extra dotatie aan de reserve weerstandsvermogen hangt ook samen met de nieuwe Nota Weerstandsvermogen die in december 2020 door PS zijn vastgesteld.

In de jaarrekening 2020 is het benodigd weerstandsvermogen toegenomen door met name het terugvallen van reizigersopbrengsten in de concessie veroorzaakt door de corona pandemie. Dit zorgde deels voor de daling van de ratio Weerstandsvermogen ten opzichte van de Jaarrekening 2019.

3.2.6 Financiële kengetallen

De kengetallen geven in combinatie met elkaar inzicht in de financiële weerbaarheid en flexibiliteit van de provincie Utrecht. Provinciale Staten worden zo in staat gesteld om meer inzicht te verkrijgen in de financiële positie en over de baten en de lasten van de provincie. De verplichte kengetallen vormen een verbinding tussen de verschillende aspecten die Provinciale Staten in hun beoordeling van de financiële positie moeten betrekken om daar een verantwoord oordeel over te kunnen geven. De verplichte kengetallen zijn uitgebreid met de vrijwillig toegevoegde kengetallen 'Belastingcapaciteit opcenten ten opzichte van wettelijk maximum tarief' en de 'Ratio weerstandsvermogen'.

De weerbaarheid van de begroting geeft de mogelijkheden aan om op korte termijn financiële risico's te kunnen incasseren zonder direct in de beleidsambities te hoeven ingrijpen.

De flexibiliteit van de begroting geeft de wendbaarheid aan, waarmee eventuele extra onverwachte uitgavenstijging of inkomstendaling gedekt kunnen worden.

In de kolom bijgestelde begroting 2020 zijn alle mutaties tot en met Slotwijziging 2020 opgenomen.

In onderstaande tabel zijn de kengetallen opgenomen met de daarbij behorende signaalwaarden:

Criteria kwalificatie kengetal		Gezond	Neutraal	Risicovol
A	Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
B	Solvabiliteitsratio	> 50%	20% - 50%	< 20%
C1	Belastingcapaciteit opcenten t.o.v. gemiddelde tarief van de provincies	< 95%	95% - 105%	> 105%
C2	Belastingcapaciteit opcenten t.o.v. wettelijk maximum tarief	< 90 %	90% - 95%	> 95%
D	Grondexploitatie	< 20%	20% - 35%	> 35%
E1	Netto schuldquote	< 90%	90% - 130%	> 130%
E2	Netto schuldquote (gecorrigeerd voor verstrekte geldleningen)	< 90%	90% - 130%	> 130%
F	Ratio weerstandsvermogen	> 1,4	1 - 1,4	< 1

Analyse financiële kengetallen

Analyse van de kengetallen geeft aan dat de provincie Utrecht voldoende weerbaar en flexibel is om eventuele extra (on)verwachte uitgavenstijging te dekken. Alle kengetallen hebben de status gezond.

Het gezonde kengetal structurele exploitatieruimte zorgt ervoor dat de provincie Utrecht weerbaar en flexibel is voor eventuele extra onverwachte uitgaven. De provincie beschikt over voldoende weerstandsvermogen om de geïnventariseerde risico's financieel af te dekken. Er is genoeg onbenutte ruimte tussen het tarief opcenten van de provincie Utrecht en het wettelijk maximum waardoor de provincie weerbaar en flexibel blijft.

De solvabiliteitsratio is gestegen ten opzichte van de bijgestelde begroting. Dit wordt voornamelijk verklaard uit het feit dat het eigen vermogen minder is gedaald dan voorzien. Het kengetal schuldquote (gecorrigeerd voor verstrekte geldleningen) is gedaald ten opzichte van de bijgestelde begroting. Door onderuitputting op met name investerings- en exploitatiebudgetten hoefde de provincie Utrecht geen langlopende leningen aan te trekken. Het saldo bij de Schatkist bleef per 31-12-2020 positief.

Samenvatting financiële kengetallen		Rekening 2019	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020
A	Structurele exploitatieruimte	15%	0%	9%
B	Solvabiliteitsratio	65%	58%	62%

C1	Belastingcapaciteit opcenten t.o.v. gemiddelde tarief van de provincies	89%	89%	89%
C2	Belastingcapaciteit opcenten t.o.v. wettelijk maximum tarief	64%	64%	64%
D	Grondexploitatie	1%	1%	2%
E1	Netto schuldquote	-16%	47%	13%
E2	Netto schuldquote (gecorrigeerd voor verstrekte geldleningen)	-17%	46%	12%
F	Ratio weerstandsvermogen	2,0	1,8	1,8

A. Structurele exploitatieruimte

De ratio Structurele exploitatieruimte geeft aan welke structurele ruimte de provincie Utrecht heeft om de eigen lasten te dragen. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten biedt meer flexibiliteit dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn.

Een gezond kengetal structurele ruimte zorgt ervoor dat de provincie Utrecht weerbaar en flexibel is voor eventuele extra onverwachte uitgaven.

Abusievelijk is in de jaarrekening 2019 bij totale baten het bedrag inclusief onttrekking uit reserves opgenomen. (Dat is in onderstaande tabel gecorrigeerd waardoor ratio over 2019 15% bedraagt i.p.v. 12%)

A. Structurele exploitatieruimte		Rekening 2019	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020
A	Totaal structurele lasten	216.658	379.089	345.003
B	Totaal structurele baten	277.282	381.246	385.299
C	Totale structurele toevoegingen aan reserves	0	0	0
D	Totaal structurele onttrekkingen aan reserves	0	0	0
E	Totale baten	409.408	442.367	448.194
Ratio ((B-A) + (D-C)) / (E) x 100%		15%	0%	9%

B. Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de provincie in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Het wordt berekend door het eigen vermogen af te zetten tegen het balanstotaal. Het eigen vermogen is opgebouwd uit de algemene reserve, de bestemmingsreserves en het gerealiseerd resultaat.

De solvabiliteitsratio is, anders dan voorzien, in 2020 niet gedaald. De ratio is zelfs gestegen ten opzichte van de bijgestelde begroting. De verklaring hiervoor is dat er veel minder onttrokken is aan de bestemmingsreserves dan was voorzien, omdat er sprake is van een onderbesteding in de exploitatie. En lasten die niet gemaakt zijn worden ook niet onttrokken aan de reserves.

B. Solvabiliteitsratio		Rekening 2019	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020
A	Eigen vermogen	559.310	471.557	547.168
B	Balanstotaal	862.713	816.093	884.429
Solvabiliteit (A/B) * 100%		65%	58%	62%

C1. Belastingcapaciteit opcenten t.o.v. gemiddelde tarief van de provincies

Deze ratio geeft aan hoe de belastingdruk in de provincie zich verhoudt ten opzichte van het gemiddelde tarief van alle provincies.

Dit kengetal is gezond. Het tarief opcenten MRB van de provincie Utrecht is lager dan het gemiddelde tarief opcenten MRB van de provincies.

In de Jaarrekening 2019 is abusievelijk het gemiddelde tarief opcenten MRB van provincies van het jaar 2018 opgenomen in de kolom Rekening 2019. (Dat is in onderstaande tabel gecorrigeerd.)

C1. Belastingcapaciteit opcenten t.o.v. gemiddelde tarief van de provincies		Rekening 2019	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020
A	Tarief opcenten MRB provincie Utrecht	72,6	73,6	73,6
B	Gemiddelde tarief opcenten MRB van provincies	81,4	83,0	83,0
(A/B) * 100%		89%	89%	89%

C2. Belastingcapaciteit opcenten t.o.v. wettelijk maximum tarief

Dit ratio geeft aan hoe de belastingdruk in de provincie zich verhoudt ten opzichte van het wettelijk maximumtarief. Zolang er maar genoeg onbenutte ruimte is tussen het tarief opcenten van de provincie Utrecht en het wettelijk maximum is er ruimte om de Begroting weerbaar en flexibel te houden.

C2. Belastingcapaciteit opcenten t.o.v. wettelijk maximum tarief		Rekening 2019	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020
A	Tarief opcenten MRB provincie Utrecht	72,6	73,6	73,6
B	Tarief landelijk maximum	113,2	115,0	115,0
(A/B) * 100%		64%	64%	64%

D. Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft een indicatie van het financiële risico dat de provincie loopt in verband met zijn grondportefeuille. Het kengetal wordt berekend door de boekwaarde van de grondexploitatie af te zetten tegen de totale baten van de provincie (excl. onttrekkingen aan reserves). Voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd moet tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Het kengetal grondexploitatie is gezond.

D. Grondexploitatie		Rekening 2019	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020
A	In exploitatie opgenomen bouwgronden	2.203	2.282	6.782
B	Onderhandenwerk	0	0	0
C	Totale baten (excl. mutaties reserves)	409.408	442.367	448.194
Grondexploitatie (A+B)/C x 100%		1%	1%	2%

E1/E2. Netto schuldquote (gecorrigeerd voor verstrekte geldleningen)

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de provincie ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft daarmee een indicatie van de mate waarin de rente en de aflossingen op de exploitatie drukken.

De netto schuldquote wordt zowel in- als exclusief doorgeleende gelden gepresenteerd. Op die manier wordt ook duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de door de provincie verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldpositie. Het kengetal wordt op dezelfde wijze berekend als de nettoschuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden betrokken.

Het kengetal schuldquote (gecorrigeerd voor verstrekte geldleningen) is gezond. Dit kengetal is zelfs gedaald ten opzichte van de bijgestelde begroting. Door onderuitputting op met name investerings- en exploitatiebudgetten hoefde de provincie Utrecht geen langlopende leningen aan te trekken. Het saldo bij de Schatkist bleef per 31-12-2020 positief.

E1. Netto schuldquote		Rekening 2019	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020
A	Vaste schulden	0	75.055	0
B	Netto vlottende schulden	23.280	20.000	23.128
C	Overlopende passiva	262.221	233.558	295.612
D	Financiële vaste activa, genoemd in artikel 36, onderdelen d, e en f van het BBV	25.000	25.000	25.000
E	Uitzettingen < 1jaar	278.132	50.000	168.627
F	Liquide middelen	577	0	105
G	Overlopende activa	47.693	45.000	66.843
H	Totale baten (excl. mutaties reserves)	409.408	442.367	448.194
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%		-16%	47%	13%

E2. Netto schuldquota gecorrigeerd voor verstrekte geldleningen		Rekening 2019	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020
A	Vaste schulden	0	75.055	0
B	Netto vlottende schuld	23.280	20.000	23.128
C	Overlopende passiva	262.221	233.558	295.612
D	Financiële vaste activa, bedoeld in artikel 36, onderdelen b, c, d, e en f van het BBV	29.589	29.139	30.170
E	Uitzettingen < 1jaar	278.132	50.000	168.627
F	Liquide middelen	577	0	105
G	Overlopende activa	47.693	45.000	66.843
H	Totale baten (excl. mutaties reserves)	409.408	442.367	448.194
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%		-17%	46%	12%

F. Ratio weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft een indicatie van de mate waarin de provincie in staat is om niet begrote financiële tegenvallers op te vangen, zonder de noodzaak om direct te bezuinigen. Het benodigd weerstandsvermogen is bepaald op basis van een inventarisatie en analyse van de risico's die de provincie loopt. De risico's zijn opgenomen in het provinciebreed risicomanagement systeem.

Het kengetal weerstandsvermogen is gezond. Dit kengetal bevindt zich binnen de afgesproken bandbreedte van 1,4 tot 2,0. De provincie beschikt over voldoende middelen om de geïntariseerde risico's financieel af te dekken.

F. Ratio weerstandsvermogen		Rekening 2019	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020
A	Reserve Weerstandsvermogen	30.956	45.038	45.000
B	Benodigde weerstandsvermogen	15.400	25.300	24.380
Ratio weerstandsvermogen (A/B) x 100%		2,0	1,8	1,8

3.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Kapitaalgoederen zijn goederen in eigendom van de provincie die voor meerdere jaren bijdragen aan de provinciale doelstellingen. Het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) noemt hierbij gebouwen, wegen, water, groen en riolering. De kapitaalgoederen van de provincie Utrecht zijn:

- provinciale wegen, kunstwerken en groen;
- provinciale vaarwegen;
- traminfrastructuur en voertuigen (trams);
- provinciale gebouwen;
- grond.

De kapitaalgoederen vragen bij aanschaf (of vervaardiging) om substantiële investeringen en worden onderhouden om aan de provinciale doelstellingen te kunnen blijven bijdragen. Als de kapitaalgoederen niet meer bijdragen aan de doelstellingen, is overdracht of sloop aan de orde.

De systematische en gestandaardiseerde aanpak van het beheer wordt assetmanagement genoemd. Kenmerkend voor assetmanagement is de voortdurende afweging van de bijdrage die de kapitaalgoederen leveren aan de doelstellingen van de provincie Utrecht, de risico's van falen en de kosten bij alle beslissingen die worden genomen. De functionaliteit en kwaliteit van de kapitaalgoederen worden sober, doelmatig en duurzaam op peil gehouden. Ze moeten hun functie veilig en betrouwbaar vervullen tegen acceptabele kosten. Het beheer wordt uitgevoerd volgens de Nederlandse normen (NEN) en landelijke richtlijnen, zoals die van het Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de grond-, Water- en wegenbouw (CROW).

3.3.1 Provinciale wegen

In 2020 was in onderhoud:

Asset	Specificatie	Aantal
Verhardingen	<ul style="list-style-type: none">• Rijbanen, fiets en voetpaden, parallelwegen, en busbanen• Markering	Ca. 660 km Ca. 1.437 km
Kunstwerken	<ul style="list-style-type: none">• Vaste, beweegbare bruggen en faunapassages• Geleiderail en hekken• Geluidsscherm• Grondkerende constructies	302 stuk 51 km 10 km 14 km
Groen	<ul style="list-style-type: none">• Bermen• Hagen• Bomen• Bermsloten	4.460.000 m ² 56.500 m 60.000 stuk 206.000 m
Wegmeubilair	<ul style="list-style-type: none">• Verkeersborden• Abri's• Hectometerboren	17.000 stuk 197 stuk 3.730
Verkeersmanagementsystemen	<ul style="list-style-type: none">• Verkeersinstallaties• Bewegwijzering• Verkeersmanagement centrale• Video- observatiecamera's• Verkeersmanagementinstallaties	107 stuk 1.540 stuk 1 stuk 66 stuk 23 stuk
Openbare verlichting	<ul style="list-style-type: none">• Armaturen• Masten• Kasten	10.460 stuk 9.400 stuk 153 stuk

Wat hebben we bereikt?

- Het onderhoud van provinciale wegen bevat het onderhoud aan verharding, kunstwerken, wegmeubilair, verkeersregelinstallaties en verkeersmanagement, wegmeubilair, wegverlichting en groenbeheer. De kaders hiervoor (areaal, doelstellingen, gemiddelde kosten) zijn vastgelegd in de Nota Kapitaalgoederen Mobiliteit 2018, die PS in mei 2018 heeft vastgesteld. Het streven is dat de wegen duurzaam veilig zijn en dat de doorstroming wordt bevorderd. Naast bereikbaarheid zorgt de provincie bij het beheer en onderhoud ook voor een leefbare omgeving met aspecten als milieu en duurzaamheid. Voor alle kapitaalgoederen gerelateerd aan wegen, geldt dat het beheer gemiddeld plaatsvindt op kwaliteitsniveau B uit de CROW systematiek. Het gaat om sober, duurzaam en doelmatig onderhoud.

- Door slim plannen en bundelen van de onderhoudswerkzaamheden voeren we alle onderhoud- en verbetermaatregelen aan assets zoveel mogelijk integraal uit tijdens één onderhoudsmoment. Het uitgangspunt is dat we de hinder voor de weggebruiker zoveel mogelijk beperken. Dat heeft geleid tot verbetering van de kwaliteit van de wegen, de doorstroming en de verkeersveiligheid.
- De afgesproken kwaliteitsniveaus zijn gerealiseerd. De provinciale wegen voldoen 95% aan kwaliteitsniveau B volgens CROW-beheersystematiek. En 100% van de provinciale kunstwerken voldoet tenminste aan conditieniveau 3 “Norm NEN 2767-4”.

Wat hebben we gedaan?

Verharding

De in het uitvoeringsplan 2020 geplande onderhoudswerkzaamheden aan de asset-verhardingen zijn voor 90% uitgevoerd. Het gaat om totaal 22 km van de provinciale wegen N403, N201, N224, N199, N229, N405, N417, N484 en N226. Tien procent is niet uitgevoerd. Het betreft 0,7 km van de N412 Universiteitsweg, 1,2 km van de N226 tussen A12 en de Maarnse Grindweg en 0,3 km van de N229 ter hoogte van Werkhoven. Voor de N412 had dit met name te maken met de complexiteit van de verkeersvoorzieningen in verband met de bereikbaarheid van het nabijgelegen UMC Utrecht. Op de N226 is op dit wegvak de kruising van een ecoduct gepland. Het beste is om de werkzaamheden in 2022 zoveel mogelijk te combineren omdat de weg over een deel verlaagd moet worden. Op het gedeelte van de N229 ter hoogte van Werkhoven was het te laat in het seizoen om nog geluid reducerend asfalt aan te leggen wat erg gevoelig is voor lage temperaturen.

Kunstwerken

- In 2020 heeft de vijfjaarlijkse technische inspectie plaatsgevonden. We hebben geen grote gebreken geconstateerd. Herstel- en onderhoudsmaatregelen voor de komende 10 jaar zijn inzichtelijk gemaakt.
- In 2020 zijn we gestart met het opnieuw verzinken van bestaande geleiderail en deze te hergebruiken bij vervangingen. Dit is een aantoonbaar duurzame werkwijze en kostenneutraal ten opzichte van nieuwe geleiderail. In 2021 wordt hier vervolg aan gegeven.
- In 2019 zijn we gestart met het aanpassen van de beweegbare bruggen voor een nieuwe bediencentrale. De werkzaamheden zijn in 2020 afgerond.
- In 2020 zijn diverse kleine onderhoudsmaatregelen uitgevoerd op basis van inspectieresultaten. Deze onderhoudsmaatregelen zijn gebundeld in één bestek, separaat uitgevoerd als dit praktischer is, of gecombineerd met groot onderhoud van een andere asset.
- In 2020 is gestart met het vervangen van de Beverweerdse brug. Deze brug bleek een monumentale status te hebben die vooraf niet bekend was. Door deze status wordt het vervangen gecompliceerder, duurder en neemt meer tijd in beslag. In 2020 zijn we begonnen met de voorbereiding. De vervanging vindt in 2021 plaats.

Wegmeubilair

Het areaal van het wegmeubilair kent een zeer grote verscheidenheid. Het betreft onder andere ruim 3.700 hectometerborden, 17.000 verkeersborden, ca 200 ABRI's en meer dan 1.200 bebakeningszuilen. Voor de diverse onderdelen gelden evenzovele normen waaraan het beheer moet voldoen, zoals de RVV 1990, de BABW, CROW 323 en de NEN 2767. Door regelmatige inspectie (zelfs wekelijks) is het meubilair gecheckt op de onderhoudsstaat. Als de veiligheid en functionaliteit in het geding komt nemen we direct actie. In 2020 is de vervanging van de abri's langs provinciale wegen aanbesteed. In het laatste kwartaal van 2020 is inmiddels 2/3 van de abri's vervangen voor een duurzaam nieuw model dat weer 20 jaar mee kan. Resterende werkzaamheden worden in 2021 afgerond.

Verkeersinstallaties

- De ruim 130 verkeersregel- en verkeersmanagement installaties spelen een belangrijke rol bij de veiligheid van de verkeersafwikkeling en bij het bevorderen van doorstroming van het verkeer. Er staan op dit moment 19 iVRI's (intelligente verkeersregelinstallatie) op provinciale wegen. De eerste evaluaties tonen aan dat de iVRI een meerwaarde heeft op het gebied van doelgericht sturen. We zien geen belemmeringen om door te gaan met de uitrol van iVRI's.
- De verkeerslichten van verschillende gemeenten zijn evenals die van provincie gekoppeld aan de, Verkeersregelinstallatie-Beheer Centrale (VRI-BC) waar vanuit we de werking van de verkeerslichten kunnen monitoren. Het Netwerk Management Systeem (NMS) wordt gebruikt voor het uitvoeren van regelscenario's in het regionale netwerk. Op deze manier bevorderen we de verkeersveiligheid en doorstroming bij evenementen, werkzaamheden en incidenten. Deze scenario's worden vastgelegd door de regiopartners. Het onderhoud en contractmanagement van deze systemen ligt bij de provincie Utrecht.
- Voor de installaties buiten op straat is het dagelijks storingsbeheer, regulier onderhoud en vervanging van onderdelen ondergebracht in een integraal prestatie contract (IPC). In samenwerking met de gemeentes Utrecht, Woerden en Houten. Het fatale storingsbeheer en regulier onderhoud zijn in 2020 effectief uitgevoerd.
- De onderhoudsprojecten voor vervangingen binnen het variabel onderhoud in 2020 hebben helaas vertraging opgelopen wegens onvoldoende sturing op het IPC en onvoldoende ervaring bij de opdrachtnemer. Deze achterstand zal in 2021 worden weggewerkt.

Wegverlichting

- Leidend principe voor het beheer van wegverlichting is donker waar het kan, licht waar nodig. Dit sluit aan op actuele inzichten, richtlijnen en technische ontwikkelingen (waaronder ledverlichting). Hiermee wordt aangesloten op doelen met betrekking tot de energietransitie en duurzaamheid binnen de randvoorwaarden voor veiligheid van de verkeersafwikkeling, de sociale veiligheid op wegen en fietspaden en de doorstroming van het verkeer. Momenteel beheren we ruim 10.000 armaturen, zo'n 1.400 verlichte bewegwijzeringsvlaggen en 153 (schakel)verdeelkasten. Speciale aandacht is er voor de van diverse gemeenten overgenomen lichtmasten. Deze zijn verouderd en worden gedurende de komende jaren vervangen.
- De provincie Utrecht heeft het onderhoud van de openbare verlichting ook ondergebracht in het IPC (Integraal prestatie contract). Dit heeft als doel de verkeersshinder te verminderen en daarmee de doorstroming en (sociale) veiligheid te optimaliseren. Het storingsbeheer en regulier onderhoud zijn in 2020 effectief uitgevoerd. De geplande vervangingen en groot onderhoud in 2020 zijn grotendeels niet gerealiseerd wegens onvoldoende sturing op het IPC en onvoldoende ervaring bij de opdrachtnemer. Deze achterstand zal in 2021 worden weggewerkt.

Groen

- Het groenbeheer langs de provinciale wegen kent omvangrijke onderdelen. Zo beheren we ca. 450 hectare gras, 206 km sloten, 57 km hagen en circa 60.000 bomen, waarvan 40.000 direct langs onze wegen. De provincie Utrecht past zoveel mogelijk ecologisch bermbeheer op basis van de nieuwe Kleurkeur methode toe langs haar wegen en streeft naar meer biodiversiteit. Het hanteren van de gedragscode infrastructuur resulteert in het tijdig rekening houden met de aanwezige flora en fauna. Bij het groenonderhoud mag de (verkeers)veiligheid en de doorstroming van het verkeer niet in het geding komen.
De provincie streeft tevens naar een duurzaam bomen en beplantingsbestand langs de provinciale wegen. Meer diversiteit in soorten maakt het bomenbestand beter weerbaar tegen ziekten en plagen. Het beheer is een koppeling van de verkeersveiligheid, ecologie en het landschap.
- Het vast onderhoud aan het groen voert een marktpartij uit. Het gaat om het maaien van bermen, het uitmaaien van sloten en het knippen van hagen. Jaarlijks wordt voor 1/3 deel van het bomenbestand direct langs onze wegen een veiligheidscontrole uitgevoerd en worden de bomen onderhouden (snoei/vervanging e.d.). Daarnaast wordt aan plaagbestrijding gedaan en worden bermsloten gebaggerd. Ook in 2020 ging extra aandacht uit naar de gevolgen van de essentaksterfte en de grote plaagdruk van de eikenprocessierups. In 2020 is ook extra ingezet op het bestrijden van de Japanse duizendknoop. Bij het groenonderhoud komt gemiddeld ruim 7.000 ton maaisel vrij, wat duurzaam wordt verwerkt. Het vrijkomende gras wordt verwerkt volgens de bokashi-methode. Dit is een fermenteringsproces waarbij geen CO2 vrijkomt.

Wat heeft het gekost

Omschrijving	Vast onderhoud			variabel onderhoud		
	Begroting	Rekening	Verschil	Begroting	Rekening	Verschil
Verhardingen	723.000	666.511	56.489	9.327.000	7.025.312	2.301.688
Wegmeubilair	224.000	153.005	70.995	365.000	256.878	108.122
Kunstwerken	676.000	588.622	87.378	4.209.000	3.011.228	1.197.772
Groen	1.520.000	1.162.750	357.250	970.000	335.389	634.611
Openbare verlichting	1.197.000	1.059.511	137.489	1.186.500	155.791	1.030.709
Verkeersman./VRI's	1.458.000	1.306.859	151.141	1.500.500	289.137	1.211.363
Algemeen	307.000	311.023	-4.023	2.113.000	1.177.389	935.611
Totaal	6.105.000	5.248.281	856.719	19.671.000	12.251.125	7.419.875

Toelichting:

Vast onderhoud

Het vaste onderhoud aan de kapitaalgoederen kent de onderverdeling wegen en vaarwegen. Het betreft jaarlijks onderhoud met een continue kostenlast.

Wegen Vast onderhoud

De lasten voor het vaste onderhoud aan de Provinciale Wegen waren in 2020 begroot € 6,1 mln. en er is € 5,3 mln. besteed. Het verschil van circa € 0,9 mln. wordt enerzijds verklaard doordat de prijzen voor de contracten voor het groenbeheer (maaien) lager dan geraamd zijn.

Daarnaast zijn de geplande vervangingen en groot onderhoud bij openbare verlichting grotendeels niet gerealiseerd wegens onvoldoende sturing op het Integrale Prestatie Contract (IPC) voor het beheer, onderhoud en de vervanging van verkeersregelinstallaties en verlichting.

Wegen Variabel onderhoud

In 2020 was voor het variabel onderhoud aan € 19,7 mln. lasten begroot en is er € 12,2 mln. besteed.

De lagere lasten van ca. € 7,4 mln. kent verschillende oorzaken. Zo is bij de verhardingen een aantal projecten doorgeschoven naar 2021 als gevolg van de PFAS problematiek. Bij kunstwerken is er sprake geweest van een aanbestedingsvoordeel. De geplande vervangingen en groot onderhoud bij openbare verlichting zijn grotendeels niet gerealiseerd wegens onvoldoende sturing op het Integrale Prestatie Contract (IPC) voor het beheer, onderhoud en de vervanging van verkeersregelinstallaties en verlichting. Daarnaast is minder uitgegeven aan gladheidsbestrijding vanwege de weersgesteldheid.

3.3.2 Provinciale vaarwegen

Wat hebben we bereikt?

- De Provincie Utrecht is verantwoordelijk voor een aantal waterwegen (inbegrepen vaarwegen) op haar grondgebied, onder andere vanuit haar rol als regionaal vaarwegbeheerder. De belangrijkste provinciale A- en B-vaarwegen, 18 km Eem, 2km vaargeul in het Eemmeer, 17.5 km Merwedekanaal, 10 km Linge, 10 km Grecht, 8,5 km Kromme Mijdrecht en 4,5 km Oude Rijn, voldoen, indien van toepassing, aan de normen voor vaardiepten, mede gebaseerd op de klassenindeling van de Conferentie van Europese Ministers van Transport (CEMT), de richtlijnen van de Beleidsvisie Recreatietoervaart Nederland (BRTN) en de Commissie Vaarwegbeheerders (CVB) Richtlijnen Vaarwegen 2005.
- In 2020 is het beleidsstuk Perspectief op de Waterwegen gemaakt. In dit stuk wordt op beleidsmatig niveau ingegaan op de wensen en ambities van de Provincie Utrecht ten aanzien van deze waterwegen. De kaders hiervoor (areaal, doelstellingen, gemiddelde kosten) zijn vastgelegd in de Nota Kapitaalgoederen Mobiliteit 2018, die in mei 2018 door PS is vastgesteld. Het streven is erop gericht dat de wegen duurzaam veilig zijn en dat de doorstroming wordt bevorderd. Naast bereikbaarheid draagt de provincie bij het beheer en onderhoud ook zorg voor een leefbare omgeving met aspecten als milieu en duurzaamheid.
- Het nautisch beheer, het vaarwegbeheer en het onderhoud van het Utrechtse deel van het Merwedekanaal is voor het jaar 2020 integraal overgedragen aan de provincie Zuid-Holland. Er is daartoe in 2020 met de provincie Zuid-Holland een samenwerkingsovereenkomst afgesloten met een looptijd van vooralsnog vijf jaar. Provincie Utrecht betaalt provincie Zuid-Holland jaarlijks de overeengekomen kosten.
- Door die herindeling geldt dit ook voor de rivier De Linge, over een lengte van ca 10 km ligt nu het eigendom van de noordelijke oever op Utrechts grondgebied en voert het Ws Rivierenland het beheer en onderhoud gemandateerd uit. Ook daarvoor betaalt de provincie Utrecht jaarlijks een bijdrage.
- De overige (vaar)waterwegen genoemd in het Perspectief op de Waterwegen zijn voor wat beheer en onderhoud ondergebracht in de waterschappen/Hoogheemraadschappen in wiens gebied zij liggen. De Provincie Utrecht betaalt jaarlijks de overeenkomen vergoeding hiervoor.
- De Eem, de vaargeul in de Eemmond en de Oude Rijn beheert de provincie Utrecht zelf. Daarvoor zijn in het verre verleden overeenkomsten gesloten met nu het waterschap Vallei & Veluwe en de gemeente Amersfoort waarin afspraken zijn gemaakt over de verdeling van de kosten met betrekking tot beheer en onderhoud en vervangingen.
- Het kwaliteitsniveau voor de Eem is uitgewerkt in de Beheer-en inrichtvisie Eem. Kort de Eemvisie. Het voorziet naast recreatief vaarweggebruik de mogelijkheid om beroepsvaart tot 1.000 ton (CEMT-klasse III) naar Amersfoort mogelijk te maken en te houden. Deze visie is inmiddels sterk verouderd en is dringend aan een update toe. In het Perspectief op de Waterwegen is per waterweg een paspoort gemaakt. Dit paspoort geeft onder andere inzicht in de huidige situatie, de betrokken overheden en de relevante documenten. De beheer- en Inrichtingsvisie Eem is, sterk verouderd. Met name de beheerpartners dringen aan om dit voor eind 2021 geactualiseerd te hebben.

Wat hebben we gedaan?

- Voor wat betreft de baggerwerkzaamheden in de rivier de Eem en Eemmond: als gevolg van de PFAS/PFOS problematiek waren alle werken met betrekking tot grondverzet in geheel Nederland stilgelegd. Dat bracht met zich mee dat pas medio in 2020 dit bestek aanbesteed is. Voorafgaand is het hele traject opnieuw ingepeild om de hoeveelheid te verwijderen baggerspecie met de meest recente

gegevens te berekenen. In Q4 2020 is begonnen met de uitvoering van dit bestek. Eind Q3 2021 moet dit bestek zijn uitgevoerd. Complicerende factor is dat dit samenvalt met de sanering Westdijk door het Waterschap.

- Ook is in Q4 2020 begonnen met het vervangen van 675 meter houten damwanden. Deze worden vervangen door staal in verband met de levensduur en stabiliteit van de oever. De vervanging wordt afgerond in 2021.
- In het Merwedekanaal is onder regie van de provincie Zuid-Holland gestart om bij een negental trajecten de oeverbescherming te vervangen. Een aantal daarvan ligt op Utrechts grondgebied. Naar verwachting is dit eind 2023 gereed. De Provincie Utrecht is als mede-opdrachtgever hierbij nauw betrokken.

Wat heeft het gekost?

Omschrijving	Vast onderhoud			variabel onderhoud		
	Begroting	Rekening	Verschil	Begroting	Rekening	Verschil
Vaarwegen	924.000	751.274	172.726	3.180.000	1.523.927	1.656.073
Totaal	924.000	751.274	172.726	3.180.000	1.523.927	1.656.073

Toelichting

Vast onderhoud

In 2020 zijn de lasten begroot voor € 0,9 mln. t.b.v. het vaarwegen beheer en is er besteed € 0,75 mln. Het verschil betreft een aantal begrotingsposten welke een iets lagere besteding hebben dan aanvankelijk is begroot.

Variabel onderhoud

Bij vaarwegen is een forse onderschrijving bij het variabel onderhoud. De lasten zijn in 2020 begroot voor € 3,2 mln. en er is € 1,5 mln. besteed. Het verschil van circa € 1,7 mln. wordt onder andere verklaard door aanbestedingsvoordelen en vertraging bij de uitvoering van het onderhoud als gevolg van de PFAS problematiek.

3.3.3 Tramsysteem

In 2020 waren de volgende assets in beheer en onderhoud:

Traminfrastructuur	Aantal
Kunswerken	1 brug, 1 tunnel en 12 overige kunstwerken
Spoor	74 km trambaan, 75 wissels, beveiliging en 110 overwegen/-paden
Energievoorziening	74 km rijdraad, 1455 masten en 13 onderstations
Opstel terreinen	Emplacement remise Nieuwegein en opstel terrein P+R Science Park
Overige infrastructuur	Gecombineerde tram-/busbanen Jaarbeurszijde-UCC en Science Park

Materieel	Aantal
SIG trams	24 (tot medio 2020)
CAF trams 33 meter	27
CAF trams 41 meter	18 (instroom)
Dienstvoertuigen	4

Haltes en gebouwen	Aantal
Tramhaltes	32 (in 2 richtingen)
Bushaltes	3 (in 2 richtingen)
Tramremise	1
Busremise/-stalling	2 (in aanbouw)
Chauffeursverblijven	3

Telematicavoorzieningen	Aantal
-------------------------	--------

DRIS systeem	600 displays
Camera's	180
Kaart verkoop automaten	68
SOS palen	2 (UCC)
Operationeel Controle Centrum (OCC)	1
Netwerk en verbindingen	60 km glasvezelkabel, 250 simkaarten
Schakeling	91 schakelkasten, switches en technische ruimtes
Servers	11
Software	Diverse applicaties
Bedienbare poorten	9

Wat hebben we bereikt?

- Het openbaar vervoer is van groot belang voor de bereikbaarheid van onze provincie. De belangrijkste openbaar vervoer assets die de provincie in eigendom heeft zijn de trambaan met bijbehorende haltes. Het trammaterieel, de remise, DRIS-voorzieningen en het Operationeel Controle Centrum waarvandaan het tram- en busverkeer wordt aangestuurd. Het beheer en onderhoud van deze assets vindt plaats volgens de Nota Kapitaalgoederen Mobiliteit 2018. Voor het tramsysteem geldt de Wet lokaal spoor (Wls) als wettelijk kader. De rolverdeling, activiteiten en te realiseren Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's) zijn vastgelegd in de Beheervisie Tramsysteem 2020-2024. Deze heeft GS op 24 maart 2020 vastgesteld. Met het beheer en onderhoud is in 2020 invulling gegeven aan de KPI's met betrekking tot veiligheid, de beschikbaarheid en betrouwbaarheid van de infrastructuur en trams. En kwaliteitsaspecten zoals de reinheid van materieel/haltes en beschikbaarheid van dynamische reisinformatie op de haltes.
- Het uitgevoerde beheer en onderhoud van de assets is risico-gestuurd. Dat wil zeggen dat onderhoudsmaatregelen worden bepaald op basis van het zorgvuldig afwegen van prestaties, risico's en kosten. De onderhoudsstaat van de assets wordt bepaald op basis van inspecties, uitgevoerd door eigen personeel en externe deskundigen. Op basis van een risicoanalyse wordt een beheerstrategie bepaald en worden onderhoudsmaatregelen geprogrammeerd om de prestaties te borgen en de risico's te beheersen. Voor 2020 geldt als bijzonderheid dat het tramsysteem voor een deel nog erg nieuw is. De exploitatie van de Uithoflijn is in december 2019 opgestart. In 2020 dateerden diverse assets van de Sneltram Utrecht - Nieuwegein – IJsselstein (SUNIJ-lijn) uit de 80'er jaren en waren daarmee juist aan het einde van hun levensduur. Beide situaties vergroten de kans op storingen als gevolg van kinderziektes of ouderdom. Naast planmatig onderhoud heeft er daarom correctief onderhoud plaatsgevonden in het geval van mankementen en storingen. Een snelle opvolging van storingen is van belang om de beschikbaarheid en kwaliteit van het vervoersysteem voor de reizigers te waarborgen.
- Na de start van de Uithoflijn eind 2019 heeft 2020 in het teken gestaan van het verder inregelen van het reguliere beheer en onderhoud. En het verhogen van de betrouwbaarheid en het uitbreiden van de exploitatie. Op de SUNIJ-lijn is de exploitatie -en daarmee ook het reguliere beheer en onderhoud halverwege 2020 gestopt om het project Vernieuwing Regionale Tram (VRT) te kunnen realiseren. De verouderde SIG-trams zijn op dat moment afgestoten. Hiervoor in de plaats zijn nieuwe CAF-lagevloertrams met een lengte van 41 meter ingestroomd. Door de uitloop van werkzaamheden is het project in 2020 niet meer overgedragen in beheer en onderhoud en heeft de SUNIJ-lijn tot einde van het jaar niet kunnen rijden. Tot slot is gestart met de bouw van de nieuwe busstalling en werkplaats Westraven. Op het remiseterrein in Nieuwegein is een extra opstelplek met oplaadvoorzieningen voor elektrische bussen ontwikkeld. Dit zijn belangrijke voorzieningen voor het toekomstige busvervoer in de regio.

Wat hebben we gedaan?

Traminfrastructuur

- Tot de start van het project VRT is de SUNIJ-lijn tussen Utrecht, Nieuwegein-Zuid en IJsselstein-Zuid op basis van risico-gestuurd beheer en onderhoud in stand gehouden. Binnen het project VRT is de infrastructuur in Nieuwegein en IJsselstein grotendeels vernieuwd.
- Op de SUNIJ-lijn is de noodzakelijke update van de overweginstallaties afgerond.
- De infrastructuur van de Uithoflijn is eind 2019 in beheer genomen. In het dagelijkse beheer is beschouwd hoe de prestaties van de nieuwe infrastructuur zich ontwikkelen en zijn noodzakelijke onderhoudsmaatregelen geprogrammeerd, uitgevoerd en indien nodig bijgestuurd.
- In de praktijk gaven de assentellers van Bombardier veel storingen. Dit heeft een negatieve weerslag gehad op de beschikbaarheid en betrouwbaarheid van de Uithoflijn. Met de leverancier is intensief

gezocht naar oplossingen. Eind 2020 is de betrouwbaarheid verbeterd door de installatie van een nieuwe versie van de assentellers.

- In het kader van de decharge van de Projectorganisatie Uithoflijn (POUHL) zijn afspraken gemaakt over de afronding en overdracht van restpunten. Met de gemeente en andere partijen zijn beheerafspraken gemaakt en vastgelegd.
- Provinciebreed is een nieuw contract voor de levering van groene stroom afgesloten waar ook voor het tramverkeer gebruik van wordt gemaakt.

Trammaterieel

- De 24 oude SIG-trams zijn op basis van risicogestuurd beheer en onderhoud in stand gehouden. Halverwege 2020 zijn deze trams buiten dienst gesteld en afgevoerd op basis van een sloopcontract.
- Aan 3 schenkingsverzoeken voor oud trammaterieel is invulling gegeven.
- Ten behoeve van de Uithoflijn waren er 27 CAF lagevloertrams met een lengte van 33 meter in beheer en onderhoud. Zo nodig zijn op basis van de gebruikservaringen modificaties uitgevoerd. Op deze trams zat in 2020 nog garantie.
- Daarnaast zijn in 2019/2020 de eerste 18 exemplaren van in totaal 22 CAF lagevloertrams met een lengte van 41 meter voor de inzet naar Nieuwegein en IJsselstein geleverd. Na de afname zijn deze trams in beheer en onderhoud genomen.
- In 2020 is besloten om 5 extra CAF-trams van 41 meter aan te schaffen. Zo kan na de toekomstige koppeling van de SUNIJ- en Uithoflijn sneller en beter in een vervangende tram worden voorzien bij storingen.
- Het onderhoud van de trams is eind 2019 verplaatst naar de nieuwe tramremise waarbij er ook een nieuwe onderhoudspartij is gestart. Op basis van de ervaringen zijn de werkprocessen bijgestuurd en verbeterd en is het gebruik van de werkplaats geoptimaliseerd.
- Het contract voor de schoonmaak van het interieur en exterieur van de trams is in 2020 aanbesteed en wordt begin 2021 geïmplementeerd.

Haltes en gebouwen

- Het dagelijks beheer en onderhoud van de tramhaltes aan de SUNIJ-lijn en Uithoflijn en de bushaltes langs de gecombineerde bus-trambaan in het Science Park, is uitgevoerd. Dit betrof preventief onderhoud, correctief onderhoud en wintermaatregelen. Op en bij de haltes zijn voorzieningen aanwezig als in- en uitcheckpalen, kaartverkoopautomaten, DRIS, cameratoezicht,abri's, bankjes, hekwerken en fietsenstallingen.
- In het project VRT zijn alle haltes op de SUNIJ-lijn tweede helft 2020 aangepast voor de bediening door lage vloertrams met een maximale lengte van 75 meter.
- De aanbesteding heeft plaatsgevonden van een gecombineerd schoonmaakcontract voor de trams, haltes en werkplaats. Het contract wordt begin 2021 geïmplementeerd.
- De restpunten naar aanleiding van de realisatie en ingebruikname van de nieuwe tramremise (inclusief apparatuur en installaties) en de vernieuwing van het remiseterrein zijn opgepakt en uitgevoerd.
- De eindpuntvoorzieningen in Nieuwegein Zuid, IJsselstein Zuid en Breukelen zijn in stand gehouden.
- Een aanvang is gemaakt met de realisatie van de busstalling met werkplaats bij Westraven.
- Op het remiseterrein in Nieuwegein is een extra stalling met oplaadmogelijkheden voor elektrische bussen gerealiseerd. De afronding en ingebruikname daarvan vindt in 2021 plaats.
- Planvorming en voorbereidingen hebben plaatsgevonden voor de vervanging van de eindpuntvoorziening Nieuwegein Zuid en de realisatie van een tram ondersteunende personeelsvoorziening bij P+R Science Park in 2021.
- Verder is de ontwikkeling opgestart van een gebouwde parkeervoorziening bij P+R Breukelen en een nieuwe pauzevoorziening op het busstation Jaarbeurszijde.

Telematica

- In 2020 zijn het bestaande glasvezelnetwerk en beveiligingsnetwerk in stand gehouden.
- Datzelfde geldt voor het Dynamisch Reis Informatie Systeem (DRIS), inclusief de displays op alle haltes, de beveiligingscamera's op de haltes en in de trams en de kaartverkoopautomaten.
- Het Operationeel Controle Centrum is in 2020 verhuisd naar de nieuwe tramremise. Daarvoor zijn de noodzakelijke technische voorzieningen gerealiseerd.
- In 2020 zijn voorbereidingen getroffen voor de aanbesteding van een nieuw communicatiesysteem voor de tram. Dit omvat ook een exploitatie beheer systeem ten behoeve van het OCC.

Wat heeft het gekost

Omschrijving	Totaal onderhoud		
	Begroting	Rekening	Vershil
Traminfrastructuur	6.922	6.473	449
Trammaterieel	7.128	6.677	451
Haltes en gebouwen	1.346	1.017	329
Telematica	1.453	1.028	425
Algemeen	1.182	1.665	-483
Totaal	18.031	16.860	1.171

Toelichting van de belangrijkste verschillen

Toelichting op belangrijkste verschillen en effect op reserve

Vanaf 1 juli t/m 31 december heeft de SUNIJ lijn stilgelegen door uitvoering van het project VRT, waardoor er een besparing is ontstaan op de onderhoudskosten. Door de maatregelen omtrent corona is er minder gebruik gemaakt van het tramsysteem. Hierdoor zijn er minder problemen geweest met de uitvoering van de dienstregeling en ook minder onverwachte kosten.

In de begroting was het budget verhoogd met een onttrekking van € 731.000 uit de reserve Beheer en Onderhoud. De inzet van dit bedrag is niet nodig geweest en dan ook niet onttrokken uit de reserve.

3.3.4 Gebouwen

In 2020 was in onderhoud:

Specificatie	Aantal
Huis voor de provincie	1
Monumentaal pand Paushuize	1
Nieuwe tramremise	1
Dienstwoningen (verpacht voor 30 jaar)	2
Wegensteunpunten De Meern en huis ter Heide	2
Ocriteiland (botenhuis Baarn)	1

Wat hebben we bereikt?

- De exploitatie van het kantoordeel van de Nieuwe Tramremise en het onderhoud van een deel van de remise zelf is na de oplevering in 2020 in beheer gekomen bij team Facilitair. De lasten voor het beheer en onderhoud maken onderdeel uit van een meerjarenonderhoudsprognose en -investeringsplan en worden in de jaarlijkse Kadernota's verantwoord.
- Het Huis voor de provincie bestaat uit negentien verdiepingen inclusief een entreegebied met diverse voorzieningen. En uit een centraal vergadercentrum en technische ruimten in de kelder en op de 1^e en 19^e verdieping. Een aantal verdiepingen wordt verhuurd aan externe organisaties. Verdieping 3 t/m 6 zijn met het vertrek van huurder ABN AMRO Bank per maart 2020 vrijgekomen. Verdiepingen 3, 4 en 5 zijn volledig casco opgeleverd. Verdieping 6 is gestoffeerd, deels gemeubileerd en overgedragen aan de provincie. Een deel van deze etage is in het voorjaar van 2020 tijdelijk verhuurd aan Rijkswaterstaat voor gebruik door partnerorganisatie Nationaal Dataportaal Wegverkeer (NDW).
- Om de functionaliteit van het gebouw en de installaties te waarborgen is in 2020 een meerjarenonderhoudsprognose opgesteld voor alle kantoorlocaties. Dit vormt de basis voor de nieuwe begrotings- en investeringsronde. Het ambitieniveau van het onderhoud blijft conform NEN 2767 op conditieniveau 3: sober en doelmatig. Dit houdt in dat de gebouwdelen in goede functionele staat worden gehouden met plaatselijk zichtbare veroudering.

- Duurzaamheid en circulariteit krijgen een prominentere rol binnen het beheer en onderhoud. Hiervoor is in 2020 een begin gemaakt met ontwikkelen van een verduurzamingsplan dat moeten leiden tot gerichte investeringen en aanpassingen in het provinciale vastgoed. Hiervoor is een adviserend en raadgevend expertteam in het leven geroepen dat bestaat uit externe specialisten met kennis en ervaring op het vlak van vastgoedverduurzaming. Daarnaast is LED-verlichting aangebracht in een deel van de kantoorlocaties van de provincie en zijn zonnepanelen geplaatst op locatie Huis ter Heide (330 stuks) en op de Nieuwe Tramremise (810 stuks). Ook heeft de provincie energiescans laten uitvoeren voor het verder reduceren van de energiebehoefte en het energieverbruik van de provincie. Het planmatig onderhoud wordt hierop afgestemd om desinvesteringen te voorkomen en toekomstige duurzaamheidsinvesteringen op een natuurlijk moment te laten plaatsvinden. Een eerste stap hiervoor is in het Coalitieakkoord 2019-2023 overeengekomen door € 1,3 miljoen aan duurzaamheidsinvesteringen op te nemen. In 2020 is met een deel van dit budget geïnvesteerd in voornoemde LED-verlichting en zonnepanelen.

Wat hebben we gedaan?

Provinciehuis

- Voor het gebouwbeheer is een meerjarenonderhoudsprognose (MOP) opgesteld. De uitvoering van de klimaatambities hebben in de nabije toekomst invloed op de huidige gebouw- en installatiedelen. De financiële gevolgen hiervan zijn in 2020 samengevat in een nieuwe onderhoudsprognose en een nieuw investeringsplan. Eventuele afwijkende gevolgen voor de komende begroting worden in de Kadernota verantwoord.
- De uitvoering van de klimaatdoelstellingen zoals deze landelijk, door het IPO als ook in het coalitieakkoord zijn opgesteld, is ondergebracht in de concernopgave *Verduurzaming provinciaal vastgoed*. Dit gaat mede gevolgen hebben voor het vernieuwen en onderhoud van de huidige gebouw en installatiedelen. Het Huis voor de provincie heeft in 2020 energielabel C gekregen.
- Met het betrekken van het Huis voor de provincie in 2012 zijn in tegenstelling tot de renovatie van de eigen verdiepingen de huurdersverdiepingen vanuit kostenoverwegingen niet meegenomen. Met het vertrek van huurder ABN AMRO Bank per maart 2020 moeten we verdiepingen 2 t/m 6 aanpassen om te voldoen aan huidige en toekomstige standaarden. De lasten zijn opgenomen in het meerjareninvesteringsplan (MIP). In 2020 zijn voorbereidingen getroffen voor deze verbouwing. De aanbestedingen voor de bouwkundige en technische aanpassingen zijn in gang gezet en voor verdiepingen 3 en 4 is een nieuw werkplekconcept uitgewerkt, zoals een inrichtingsplan voor ingebruikname van deze etages door de provincie (verdieping 4) en huurder NDW (verdieping 3 – deels) in 2021.

Paushuize

- Voor het bouwkundig onderhoud is een specialistische aannemer gecontracteerd. Zijn opdracht is het in de huidige staat houden van het gebouw met inachtneming van cost control en soberheid.
- Werkzaamheden aan de Kromme Nieuwegracht hebben geresulteerd in een versneld funderingsherstel, waardoor de fundering voor minimaal de komende 50 jaar weer in orde is. Met uitzondering van het voegwerkherstel onder de waterlijn. Hiervoor is door team Facilitair een plan opgesteld en met de gemeente Utrecht gedeeld.

Steunpunten

- Voor het beheer en onderhoud is voor de steunpunten ook een meerjarenonderhoudsprognose opgesteld. Aan de hand van deze MOP wordt het planmatige onderhoud uitgevoerd. In 2020 zijn nieuwe leveranciers gecontracteerd die deze werkzaamheden onder supervisie van team Facilitair uit gaan voeren.
- De doelstelling is om steunpunt Huis ter Heide geheel energie neutraal te maken. Hiervoor zijn op diverse daken zonnepanelen aangebracht. Toepassing van warmtepompen en dergelijke wordt onderzocht.

Omschrijving	Vast onderhoud			variabel onderhoud		
	Begroting	Rekening	Vershil	Begroting	Rekening	Vershil
Provinciehuis	1.000.000	494.262	505.738	568.000	733.716	-165.716
Paushuize	44.000	80.244	-36.244	-	273.185	-273.185
Steunpunten	63.000	28.725	34.275	-	70.004	-70.004
Totaal	1.107.000	603.231	503.769	568.000	1.076.905	-508.905

Toelichting:

Door een niet actueel MJOP Provinciale gebouwen zijn bij de jaarrekening 2019 de bedragen uit de voorzieningen Groot Onderhoud onttrokken ten gunste van reserve Huisvesting. In 2020 zijn geen onttrekkingen uit de reserve Huisvesting geraamd. De variabele onderhoudskosten zijn dan ook ten laste van de exploitatie gebracht.

In de Kadernota 2019 en de Voorjaarsnota 2018 is gemeld dat door werkzaamheden aan de Kromme Nieuwegracht door de gemeente Utrecht schade is ontstaan aan de fundering van de Paushuize. De Provincie Utrecht heeft de gemeente hiervoor aansprakelijk gesteld. Na goedkeuring van het Plan van aanpak voor herstel door Monumentenzorg van de gemeente Utrecht, zijn de herstelwerkzaamheden in 2020 uitgevoerd. De claimafhandeling loopt.

3.3.5 Grond

Zie hiervoor de [paragraaf grondbeleid](#).

3.4 Financiering

3.4.1 Algemeen

In deze paragraaf gaan we in op onze treasuryfunctie. Treasury staat voor het beheren van het geld van de provincie. Qua kaderstelling is er in 2020 het nodige gebeurd en heeft Provinciale Staten de volgende kaderstelling vastgesteld:

- In maart 2020 de nieuwe nota Financieringsbeleid (PS2020FAC04-03);
- In november een nieuw treasurystatuut (PS2020FAC06-03), die loopt van 2021 tot eind 2024;
- In december een treasurystrategie (PS2020FAC08-02).

We lichten de hoofdlijnen toe in deze paragraaf. We geven in deze paragraaf ook een toelichting op:

- het afgeven van garanties aan 15 organisaties voor in totaal € 20,6 mln.;
- door ons verstrekte leningen aan 9 (geclusterde) organisaties voor in totaal € 4,9 mln.;
- ontwikkelingen bij vier revolverende fondsen;
- hoe onze liquiditeit zich heeft ontwikkeld in 2020. Die was wezenlijk anders dan verwacht.

Wettelijk kader treasuryfunctie

Het wettelijke kader van de treasuryfunctie wordt bepaald door de [Wet Financiering decentrale overheden \(wet Fido\)](#). Belangrijk uitgangspunt van deze wet is dat prudent omgegaan moet worden met publieke middelen. Om dit te bereiken moet de provincie voldoen aan een aantal normen zoals de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. In de financiële verordening is in artikel 9 Financieringsfunctie opgenomen dat de Gedeputeerde Staten zorgen voor een juiste uitvoering van de richtlijnen zoals vastgelegd in het geldende treasurystatuut. Het treasurystatuut wordt tenminste eenmaal in de vier jaar geactualiseerd. Het voor 2020 vigerende treasurystatuut liep tot eind 2020. Op 11 november 2020 hebben Provinciale Staten een nieuwe treasurystatuut vastgesteld voor de periode 2021-2024. Op 9 december 2020 hebben Provinciale Staten de treasurystrategie vastgesteld.

Ontwikkeling liquiditeit

Bij de Begroting 2020 dachten we nog voor € 120 mln. te gaan lenen, de realiteit is dat we eind 2020 nog voor een kleine € 100 mln. positief staan bij de Schatkist. Dit grote verschil kent verschillende oorzaken. Een eerste is dat investeringen later plaatsvinden dan eerder gedacht. Een tweede reden is dat door de werkdruk bij het subsidieloket een aantal subsidies later dan gepland, en daardoor pas in de eerste maanden van 2021 zijn beschikbaar en uitbetaald. Analyse van het verschil toont verder in het algemeen aan dat planningsoptimisme bij beleidsvoornemens leiden tot forse afwijkingen van de geprognosticeerde geldstromen. En meer technisch administratief van karakter: ook het in de liquiditeitsbegroting (kunnen) verwerken van de verschillende tijdsmomenten van subsidie- toezegging, beschikking, lastneming en daadwerkelijke uitbetaling is nog onvoldoende geborgd. Ook bleek in de liquiditeitsprognose over 2020 een verschrijvingfout te zijn geslopen die niet werd geconstateerd.

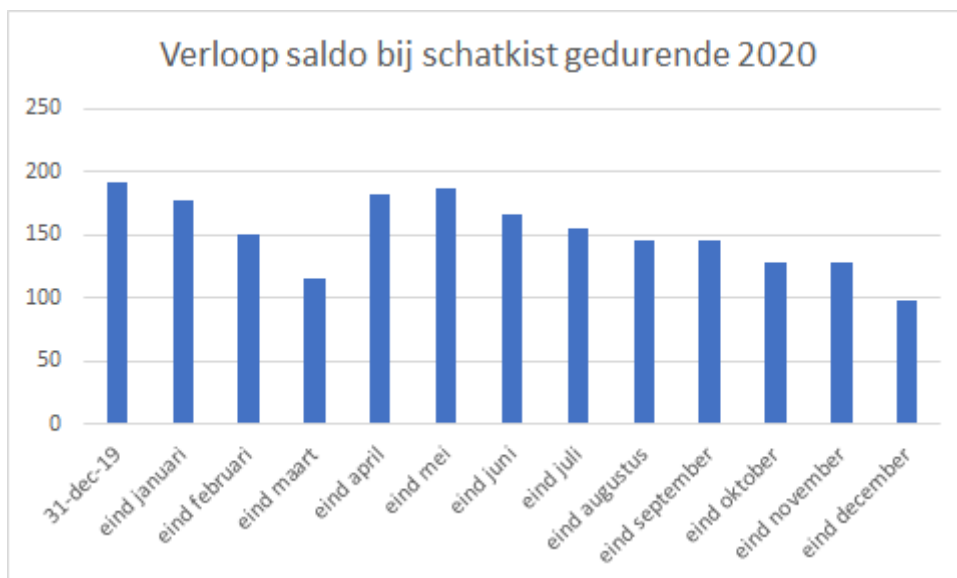
Dit vraagt om beduidend betrouwbaarder uitgaveprognoses. Deze verschillen worden in 3.4.2 Financieringsbehoefte, bij onderdeel B van deze paragraaf, verder toegelicht.

3.4.2 Financieringsbehoefte

In deze paragraaf informeren wij u over de ontwikkeling van onze liquide middelen in het jaar 2020. De provincie Utrecht is verplicht om een positief saldo aan liquide middelen af te storten bij het Ministerie van Financiën. Als dat het geval is, dan hebben wij een vordering op het ministerie. Op de balans wordt dit als een bezitting (activa) gezien en gepresenteerd onder de vlottende activa: *Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar*. In het vervolg van deze paragraaf korten we dit af tot “de schatkist”. Het rentetarief bij de schatkist kan niet negatief zijn en was in 2020 0%.

A. Het verloop van het saldo bij de schatkist gedurende het jaar 2020

In onderstaand figuur is het verloop van het saldo bij de schatkist weergegeven in het jaar 2020. Eind 2019 hadden we een positief saldo van circa € 192 mln. en eind 2020 is dit gedaald tot circa € 98 mln.

In de maand april is het saldo in de schatkist sterk gestegen. In die maand hebben we het opgeschorte deel van het provinciefonds ontvangen van de periode oktober 2019 tot en met maart 2020. Die uitkering was eerder opgeschort doordat we de jaarstukken 2018 niet tijdig hadden ingeleverd bij de toezichthouder, het ministerie van BZK. Dat hebben we, na vaststelling van die stukken door Provinciale Staten, alsnog gedaan in 2020.

B. Het gerealiseerde liquiditeitssaldo wordt vergeleken met het te verwachte liquiditeitssaldo

Elk jaar maken we, als onderdeel van de begroting, een inschatting van de ontwikkeling van onze liquide middelen. Hierbij maken we gebruik van de geprognosticeerde balans. Daarin vatten we samen hoe onze bezittingen en schulden zich gaan ontwikkelen op basis van de cijfers die in de begroting zijn opgenomen. In tussentijdse rapportages, zoals de Zomernota of Slotwijziging, wordt geen geprognosticeerde balans opgenomen.

De Begroting 2021 hebben wij op 30 september 2020 aan Provinciale Staten toegestuurd. Die begroting is op 12 november 2020 vastgesteld. In die begroting is de meest recente inschatting opgenomen van de ontwikkeling van onze liquiditeit over het jaar 2020. We hebben toen ingeschat dat we eind 2020 voor circa € 120 mln. aan leningen zouden aantrekken. Bij het opstellen van de jaarstukken 2020 blijkt echter dat er sprake is van een positief saldo aan liquide middelen van circa € 98 mln. Dat betekent dat er per saldo circa € 220 mln. minder aan liquide middelen is uitgegeven dan we hadden verwacht. Dit verschil wordt op hoofdlijnen als volgt verklaard:

#	Verklaringen	Bedrag
Administratief		
1.	In de Begroting 2021 was per abuis voor het jaar 2020 een bedrag geraamd van € 73,8 mln. aan verwachte bestedingen op de Uithoflijn. Dit had echter een bedrag van € 27,3 mln. moeten zijn, zoals is opgenomen in de Zomernota 2020. Dit verschil is ontstaan doordat in de Begroting 2021 een rekenkundige (Excel) telling was opgenomen die in de jaarschijf 2020 het saldo presenteerde van de formule 'Toegekend krediet (bruto)' minus 'Uitgaven t/m 2019' = Kasritme 2020. We zijn onvoldoende alert geweest op deze ommissie en trekken hier lering uit voor toekomstige P&C-producten.	€ 47 mln.
Investeringsen		
2.	Diverse investeringsprojecten die gericht zijn op het verbeteren van het Openbaar Vervoer, zoals de Vernieuwde Regionale Tramlijn en de busremise Westraven, hebben te maken met een vertraging in de voortgang. Voor de VRT geldt bijvoorbeeld dat door corona de trams later zijn geleverd en dat de indienststellingsvergunning later en gefaseerd beschikbaar kwam. Voor de busremise geldt dat de terreininrichting nog niet is gerealiseerd. Oorzaak hiervan is dat het langer heeft geduurd voordat de definitieve ontwerpuitgangspunten voor de inrichting van het stallingsterrein aangaande brandveiligheid door de Veiligheidsregio Utrecht (VRU) zijn vastgesteld.	€ 46 mln.
3.	Diverse investeringsprojecten die gericht zijn op het verbeteren van de bereikbaarheid, waaronder N-wegen en vaarwegen, kennen een lagere realisatie dan begroot. De oorzaken hiervan zijn verschillend van aard, zoals vertraging in de uitvoering door PFAS/PFOS-problematiek of doordat projecten worden afgerond in de eerste maanden van het nieuwe jaar waardoor de lasten niet (volledig) in 2020 verantwoord mogen worden.	€ 9 mln.
4.	De beschikbaar gestelde kredieten voor investeringen m.b.t. het provinciehuis zijn in 2020 niet aangewend. Als gevolg van het coronavirus, en met het oog op het energieneutraal maken van ons vastgoed, wordt nagedacht over de (mogelijk) veranderende functie van ons vastgoed. In het bijzonder die van het Huis voor de provincie als klassiek kantoorpand. In afwachting van een huisvestingsstrategie zijn investeringen bewust uitgesteld. Daarnaast geldt dat een groot deel van onze kantoorvoorzieningen slechts in geringe mate aangewend is in 2020. Hierdoor was geen noodzaak om aanpassingen aan het gebouw of de voorzieningen, zoals kantoorinrichting, door te voeren.	€ 4 mln.
Exploitatie		
5.	In de exploitatie (exclusief niet cash-out activiteiten zoals afschrijvingslasten en stortingen & vrijval voorzieningen) hebben we te maken met een onderbesteding. Dat betekent dat we minder lasten hebben gemaakt dan waar we in de begroting van uit zijn gegaan. Dit betekent een onderuitputting bij subsidies € 21 mln. en overige onderwerpen € 48 mln. In het inleidende hoofdstuk 1 van de jaarstukken zijn hiervoor een viertal hoofdredenen genoemd: subsidies die nog niet zijn beschikt of aangevraagd, vertraging in programma's en projecten als gevolg van het coronavirus of afhankelijkheid van derden, uitgestelde onderhoudswerkzaamheden door PFAS/PFOS-problematiek, en diverse overige oorzaken.	€ 69 mln.
Balans		
6.	In de exploitatie zijn in 2020 diverse lasten verantwoord, die echter nog niet geleid hebben tot een (volledige) uitbetaling. Een voorbeeld hiervan betreft meerjarige projectsubsidies. Die worden volledig in de lasten genomen op basis van de beschikking, terwijl de uitbetaling aan de subsidieontvanger in tranches plaatsvindt in de komende jaren. In 2020 heeft dit opnieuw geleid tot een toename van het saldo aan 'nog te betalen verplichtingen', terwijl we eerder gerekend hadden op een afname. Vanaf 2021 wijzigt deze systematiek overigens voor meerjarige projectsubsidies (zie 2021AC007). Daarnaast hebben we in 2020 ruim € 20 mln. aan specifieke uitkeringen ontvangen van het Rijk, o.a. ten behoeve van het tegengaan van bodemdaling Veenweide. We gaan echter pas in 2021 en verder deze middelen uitgeven. Per saldo leiden deze en andere balansmutaties tot een positiever saldo aan liquide middelen dan we eerder hadden voorzien:	€ 45 mln.
Totaal		€ 220 mln.

3.4.3 Rente

Bij het uitzetten van overtollige middelen wordt de [Regeling schatkistbankieren decentrale overheden](#) gevolgd. De rente kan volgens artikel 6 lid 3 Regeling Schatkistbankieren niet negatief zijn. Het hele jaar 2020 was de rente bij de rekening-courant van de schatkist 0%.

Renteschema	Bedragen x € 1.000
a. De externe rentelasten over de korte en lange financiering	€ 0
b. De externe baten (idem)	-/- € 110
Saldo rentelasten en rentebaten	-€ 110
c1. De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/- € 0
c2. De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/- € 0
c3. De rentebaat van doorverstrekte leningen daar een specifieke lening voor is aangetroffen (=projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld	+/+ € 0
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	€ 0
d1. Rente over eigen vermogen	+/+ € 0
d2. Rente over voorzieningen	+/+ € 0
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	-€ 110
e. De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-/- € 0
f. Renteresultaat op het taakveld Treasury	-€ 110

Toerekening rentelasten

Er staan geen vaste schulden en kasgeldleningen op de balans. Dit heeft als gevolg dat er geen externe rentelasten zijn, die omgeslagen moeten worden over de investeringen.

3.4.4 Wettelijke normen

Het aantrekken van leningen zorgt ervoor dat de organisatie renterisico loopt op haar leningen. De gevoeligheid voor eventuele (on)verantwoorde rentefluctuaties wordt door de wet Financiering Decentrale Overheden (fido) genormeerd door middel van de kasgeldlimiet en de renterisiconorm, voor respectievelijk de kortlopende en langlopende leningen.

a. Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is ingesteld om een grens te stellen aan de omvang van korte leningen. De gemiddelde korte financiering wordt per drie maanden getoetst aan de kasgeldlimiet. De kasgeldlimiet stelt dat de gemiddelde korte financiering bij de provincie maximaal 7% mag bedragen van het totaal van het lastenbudget, exclusief mutaties reserves, van het betreffende begrotingsjaar. De overschrijding van de kasgeldlimiet was niet aan de orde, omdat in 2020 geen kasgeldleningen nodig waren.

b. Renterisiconorm

De renterisiconorm is bedoeld om eventuele te grote fluctuaties van de rentes op de langlopende schuld te voorkomen. Het renterisico wordt verkleind door de aflossingen in de tijd te spreiden. De hoogte van de jaarlijkse betaalde aflossingen en contractuele renteherzieningen op leningen is maximaal 20% van het totaal van het lastenbudget, exclusief mutaties reserves, van het betreffende begrotingsjaar. Er zijn net als in voorgaande jaren geen langlopende leningen aangegaan. Een overschrijding van de renterisiconorm is daarom niet aan de orde.

3.4.5 Financieringsinstrumenten

De inzet van financiële beleidsinstrumenten, zoals revolverende fondsen, geborgde leningen en verstrekte leningen, past bij de tijdsgeest waarin de provincie en andere lokale overheden in toenemende mate kiezen voor een faciliterende rol. Dit betekent dat zij realisatie van publieke doelstellingen steeds vaker geheel of gedeeltelijk onderbrengen bij (private) partijen.

Vanuit het beleid wordt als eerste beoordeeld of een financieringsinstrument geschikt is om bij te dragen aan de te realiseren doelen. Op 4 maart 2020 hebben Provinciale Staten de nota Financieringsbeleid vastgesteld. In de nota Financieringsbeleid zijn de kaders van de financieringsinstrumenten vastgesteld.

De algemene kaders van de financieringsinstrumenten zijn:

1. Er is sprake van publiek belang
2. Er is sprake van marktfalen
3. Betrokkenheid van andere partijen is noodzakelijk en wenselijk om het publiek belang te borgen
4. Er is financiële dekking voor het instrument
5. Er is geen sprake van ongeoorloofde staatssteun en er is geen strijdigheid met de Wet Markt en Overheid

De volgende financieringsinstrumenten worden hieronder nader behandeld:

- a. Revolverende fondsen
- b. Geborgde leningen
- c. Verstrekte leningen

Ad a. Revolverende fondsen

Een revolverend fonds kan worden ingezet als middel om andere financieringsinstrumenten (lening, garantie, deelneming) te realiseren, waarbij de aflossing en of het rendement terugvloeien naar het fonds. Door het gebruik van revolverende fondsen worden middelen dus niet eenmalig uitgeven, maar revolverend of renderend en met een structureel effect ingezet. Het fonds houdt zichzelf in stand, met het doel middelen efficiënt in te zetten en met hetzelfde vermogen in meerdere projecten te investeren. Naast het geld dat beschikbaar wordt gesteld door de provincie is het vaak de ambitie co-financiering aan te trekken, bijvoorbeeld vanuit private partijen of vanuit Europa of het Rijk. Dit wordt de hefboomwerking of het multiplier-effect genoemd.

Er zijn vier revolverende fondsen, namelijk Gebiedsontwikkelingsfonds Mooi Rijnhuizen (1), OMU (2), ROM Regio Utrecht (3) en Setu (4), waarin de provincie Utrecht via kapitaalverstrekking of garantieverlening in deelneemt. De gevraagde onderwerpen uit Amendement 10 inzake nota financieringsbeleid provincie van 4 maart 2020 zijn hieronder bij de revolverende fondsen verwerkt.

(1) Gebiedsontwikkelingsfonds Mooi Rijnhuizen	
Verantwoordelijk gedeputeerde	Van Muilekom
a. Doel	<p>De ambitie is om in Rijnhuizen 2.500 woningen te realiseren door transformatie van leegstaande kantoren en nieuwbouw. Het uitgangspunt is het realiseren van een wijk waarin het prettig wonen, werken en verblijven is. Gemeente en provincie werken samen om ambities op het gebied van bijvoorbeeld woningbouw, gezonde leefomgeving, duurzame energie, klimaatadaptatie en bereikbaarheid te verwezenlijken in de transformatie van het gebied.</p> <p>Om de gebiedsontwikkeling in Rijnhuizen te ondersteunen hebben de gemeente en provincie een financieel systeem opgezet om als vliegwielen te dienen voor de transformatie: het revolverende gebiedsfonds Mooi Rijnhuizen. Hiermee kunnen collectieve investeringen in bijvoorbeeld infrastructuur en openbaar groen worden gefinancierd. De overeengekomen revolverendheid is 100%.</p>

<p>b. Basisgegevens</p>	<p>De provincie heeft € 0,7 mln. gestort in het gebiedsontwikkelingsfonds Mooi Rijnhuizen. De gemeente heeft ook in 2017 € 0,7 mln. gestort in dit fonds. Projectontwikkelaars dragen afhankelijk van hun aandeel in de gebiedsontwikkeling evenredig bij. Momenteel hebben ontwikkelaars circa 1,5-2 miljoen in het fonds gestort. Dat zal meer worden al naar gelang meer woningen worden ontwikkeld.</p> <p>In de 'Uitvoeringsovereenkomst Gebieds fonds Rijnhuizen' van 2017 zijn afspraken vastgelegd over de besteding van het fonds en zijn in een beschikking voorwaarden gesteld aan deze subsidie. Het gebiedsontwikkeling Mooi Rijnhuizen is opgedeeld in zes fases van elk gemiddeld € 2 mln.</p> <p>De kapitaalstorting blijft gedurende de looptijd in het gebiedsontwikkelingsfonds. In de grondexploitatie van het gebied is opgenomen dat de provincie aan het eind van de gebiedsontwikkeling (of in 2033) het ingelegde bedrag van € 0,7 mln. (exclusief rente) terug krijgt.</p> <p>Gebiedsontwikkelingsfonds Mooi Rijnhuizen is behandeld in programma 1 Ruimtelijke ontwikkeling.</p>
<p>c. De mate waarin met de fondsen de beoogde doelen worden gerealiseerd</p>	<p>Momenteel heeft de gemeente voor circa 3 miljoen aan contracten afgesloten met ontwikkelaars. Afhankelijk van de fase van ontwikkeling van een woningbouwproject wordt geld afgedragen aan het fonds. Hierdoor kan de kapitaal inleg van de provincie in het revolverend fonds opnieuw ingelegd worden voor de volgende fase.</p> <p>Een deel van de opbrengsten uit de bouw van de woningen wordt ondergebracht in het gebiedsontwikkelingsfonds Mooi Rijnhuizen. Om Mooi Rijnhuizen te ontwikkelen tot een prettige woon- en werkwijk, wordt vanuit het fonds ook bijgedragen aan de ontwikkeling van groen en recreatie. Een voorbeeld hiervan is het ontwikkelen van een samenhangend en hoogwaardig park. Hierbij zal nadrukkelijk aandacht worden besteed aan de samenhang en verbinding vanuit ecologisch en cultuurhistorisch perspectief, zoals het verbinden van elementen uit de Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW) en het verbinden van de kastelen in Nieuwegein. Door het herstellen van het landschapspark Rijnhuizen en het zichtbaar en leefbaar maken van cultuurhistorie kan het Park meer betekenen voor het gebied Rijnhuizen, noord Nieuwegein en mogelijk ook de regio. Vanuit het fonds wordt onder meer de aanleg van fietsbrug(gen) gefinancierd om het gebied te ontsluiten met Nieuwegein City en NHW.</p> <p>Daarnaast zijn onderzoeken uitgevoerd en ingrepen gedaan op gebied van klimaatadaptatie en bereikbaarheid van het gebied.</p>
<p>d. Realisatie van revolverendheid</p>	<p>Gemeente en provincie zijn in 2015 een samenwerking aangegaan met betrekking tot het revolverend fonds. De uitgaven die tot nu toe vanuit het gebieds fonds zijn gedaan, vallen nog in beginfase 1. Het is in dit stadium dan ook nog niet toetsbaar of hiermee de beoogde revolverendheid wordt gerealiseerd.</p>

(2) Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht (OMU)	
<p>Verantwoordelijk gedeputeerde</p>	<p>Strijk</p>
<p>a. Doel</p>	<p>Het doel van de OMU N.V. is het investeren in de private delen (lege delen van terreinen, verouderde bedrijfsbebouwingen) ten einde deze met andere</p>

	<p>participanten (zoals gemeenten en/of private ontwikkelaars) te herontwikkelen en opnieuw in de markt te zetten. De revolverendheid van OMU is 100% minus 25-50% van de jaarlijkse kosten. De resterende kosten worden gedekt door het rendement op investeringen.</p>
b. Basisgegevens	<p>OMU is gestart in 2011 en er is geen afgesproken eindtijd. De omvang van het aandelenkapitaal van de OMU is in 31-12-2020 € 13,3 mln. Er is in 2020 een extra aandelenstorting plaatsgevonden van € 1 mln. OMU wordt behandeld in programma 4a Economie en de paragraaf Verbonden Partijen van de Begroting en Jaarrekening.</p>
c. De mate waarin met de fondsen de beoogde doelen worden gerealiseerd	<p>OMU is tot 31-12-2020 betrokken bij de herontwikkeling van ca.40 ha bedrijventerrein en de transformatie van 97.000 m2 kantoren.</p>
d. Realisatie van revolverendheid	<p>De investeringen en financieringen van afgeronde projecten zijn inmiddels allemaal volledig teruggekomen. De projecten hebben daarbij een gemiddeld jaarlijks rendement behaald tussen de 6-8% (bij een gemiddelde looptijd van 1-3 jaar). De maximale van een investering en financiering is € 2 mln. per project.</p> <p>OMU heeft tot op heden ruim EUR 30 mln. aan investeringen en financieringen uitgezet in projecten (nog los van faciliterende rol van OMU bij projecten). Er is hiervan inmiddels ruim EUR 21 mln. teruggekomen. Op dit moment staat er nog zo'n EUR 9 mln. uit in lopende projecten. De verwachting is dat deze investeringen ook terugkomen. Het fonds van OMU is inmiddels al 2 keer in omloop geweest.</p>

(3) ROM Regio Utrecht	
Verantwoordelijk gedeputeerde	Strijk
a. Doel	<p>Het doel van de ROM Regio Utrecht is het verstrekken van financiering (leningen en participaties) aan startups, scaleups en innovatieve MKB-ondernemingen die actief zijn op (een van) de thema's van de Regionale Economische Agenda (REA); duurzaamheid, gezondheid en digitalisering. De afgesproken revolverendheid is 100%.</p>
b. Basisgegevens	<p>De ROM Regio Utrecht is gestart in 2020 en er is geen afgesproken eindtijd. De omvang van het aandelenkapitaal van het Participatiefonds is € 22 mln., waarvan een deel van het aandelenkapitaal, namelijk € 8 mln., door kapitaalstorting van de provincie Utrecht is gevormd. De ROM Regio Utrecht wordt behandeld in programma 4a Economie en de paragraaf Verbonden Partijen van de Begroting en Jaarrekening.</p>
c. De mate waarin met de fondsen de beoogde doelen worden gerealiseerd	<p>Het Participatiefonds is in de zomer van 2020 gestart. Er zijn in dat jaar nog geen investeringen gedaan. Het is dan ook nog niet toetsbaar of met het Participatiefonds de beoogde doelen worden gerealiseerd.</p> <p>De ROM Regio Utrecht heeft vanaf de start direct uitvoering gegeven aan de Corona OverbruggingsLening (COL-regeling) van het Ministerie EZK. Via deze regeling zijn 90 leningen verstrekt voor in totaal € 17,7 miljoen aan startups, scale-ups en innovatief MKB. Dit betreft bedrijven die ook tot de doelgroep van het Participatiefonds van de ROM behoren.</p>
d. Realisatie van revolverendheid	<p>Het Participatiefonds is in de zomer van 2020 gestart. Er zijn in dat jaar nog geen investeringen gedaan. Het is dan ook nog niet toetsbaar of met het Participatiefonds de beoogde revolverendheid wordt gerealiseerd</p>

(4) Stichting Energiefonds Utrecht (Setu)	
Verantwoordelijk gedeputeerde	Van Essen
a. Doel	Setu verstrekt leningen, garanties en/of participaties aan bedrijven, georganiseerde initiatieven en instellingen, ter versnelling van de energietransitie in de provincie Utrecht.
b. Basisgegevens	<p>Setu is gestart in 2013 met een looptijd tot en met 2037 en beheert 2 fondsen, zowel voor de Gemeente Utrecht als Provincie Utrecht. De provincie Utrecht is ingestapt in 2018. Het totaal beheert fondsvermogen is € 21 mln. Het fondsvermogen van het provinciaal energiefonds bedraagt € 16 mln. De provincie heeft de opgebouwde portfolio overgenomen van de gemeente Utrecht.</p> <p>Setu wordt behandeld in programma 4b Energie-transitie en de paragraaf Financieringen, onderdeel geborgde geldleningen.</p> <p>De provincie Utrecht heeft bij beschikking besloten 100% borg te staan voor het kredietarrangement van € 16 mln. van de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). Deze borgstelling wordt geëffectueerd op het moment dat niet alle uitstaande leningen van het provinciale deel van het fonds aan SETU worden terugbetaald op het moment dat het kredietarrangement met BNG afloopt. Het kredietarrangement tussen SETU en BNG loopt af op 31-12-2037.</p> <p>In de reserve Weerstandsvermogen is rekening gehouden met een risicoreservering van € 4 mln. van de maximale garantstelling van € 16 mln.</p>
c. De mate waarin met de fondsen de beoogde doelen worden gerealiseerd	<p>Setu zorgt ervoor dat energiebesparende/opwekkende initiatieven zich kunnen ontplooiën door ze duurzaam te financieren.</p> <p>Het beschikbare fondsvermogen kan tot 2037 2 – 2,5x worden uitgeleend aan nieuwe initiatieven.</p>
d. Realisatie van revolverendheid	<p>Het risico-aandeel op de uitstaande financieringen bedraagt 17,7% van het totaal aan uitstaande leningen binnen het provinciale deel van het fonds. Per 31-12-2020 is het totaal van de uitstaande leningen € 6 mln.</p> <p>De gemiddelde looptijd van een verstrekte lening is 8 jaar. Van de leningen die vanaf het begin zijn verstrekt is een bedrag van € 4,9 mln. reeds afgelost en kan weer ingezet worden.</p>

Ad b Geborgde leningen

Borg- en garantstelling (gebaseerd op artikel 7:850 e.v. van het Burgerlijk wetboek) zijn beide middelen om wederpartijen een extra vorm van zekerheid te bieden dat een geldvordering voldaan zal worden. Een borgstelling kan pas worden ingeroepen als de schuldenaar niet aan zijn verplichtingen voldoet. Een garantstelling wordt afgesloten in een overeenkomst en daarin worden de condities opgenomen wanneer de garantstelling door de schuldeiser wordt ingeroepen en de voorwaarden die op de garantstelling van toepassing zijn. Voor een garantstelling wordt gekozen wanneer financiers niet bereid zijn (volledige) financiering te verstrekken onder voorwaarde passend bij het maatschappelijk gewenste resultaat, zonder een garantstelling.

In de nota Financieringsbeleid is de grens van het garantieplafond bepaald op € 40 miljoen (=resterende aandeel provincie in garantstelling basis jaarrekening n-1). Dit plafond kan door PS worden bijgesteld.

De ontwikkeling van de huidige staat van gewaarborgde leningen hieronder weergegeven

Staat van gewaarborgde gelden					
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Geldnemer	Oorspronkelijk bedrag van de lening(en)	Restant bedrag leningen per 31-12-2019	Restant bedrag leningen per 31-12-2020	Waarvan gewaarborgd door Utrecht	Einde waarborging
Nationaal Groenfonds	172.016	44.504	35.304	2.860	2024
Provincie-ambtenaren (hypotheken)	-	269	200	200	Aflopend
TW De Saffier BV	200	75	0	0	2020
Gemeente Zeist	150	150	150	150	2021
RTV-Utrecht	5.335	3.127	2.992	2.992	2034
Garantiefonds Energie	4.009	2.092	1.669	1.669	2031
Stichting Huisvesting SV Kampong	600	503	483	483	2032
OD Investments	750	750	700	700	2034
HHR De Stichtse Rijnlanden	300	200	100	100	2021
Amstel, Gooi & Vecht	300	300	217	217	2021
Gemeente Amersfoort	1.600	1.600	1.600	1.600	2026
VvE Hoofdcentrum Leusden	3.400	3.400	3.400	1.700	2048
SETU	16.000	6.243	5.976	5.976	2038
DVvE B.V.	1.862	0	1.862	1.862	2023
Waterschap Rivierenland	50	0	50	50	2021
TOTAAL	206.572	63.213	54.703	20.559	

De geborgde geldleningen groter dan € 0,5 mln. zijn hieronder toegelicht:

Nationaal Groenfonds

De leningen van het Nationaal Groenfonds zijn in 1999 tot stand gekomen door een convenant tussen het Rijk en de provincies in het kader van natuurontwikkeling. Aan het Groenfonds zijn garantstellingen afgegeven voor de voorfinanciering van de provinciale subsidieregeling particulier natuurbeheer.

RTV Utrecht

RTV Utrecht heeft een pand aangekocht met behulp van een borgstelling van de provincie Utrecht.

Garantiefonds Energie

De Provincie heeft via een marktconsultatie vernomen dat de financiering van collectieve energieprojecten (duurzame energie en energiebesparing) voor banken lastig kan zijn vanwege extra risico's, zoals het ledenrisico. De Provincie biedt via de Portfoliogarantie aan een deel van het risico per project op zich te nemen, zodat een bank een portfolio van financieringen aan collectieve energieprojecten op kan bouwen.

Stichting Huisvesting SV Kampong

De borgstelling is bedoeld voor de financiering van de faciliteiten voor het NHC als onderdeel van het te realiseren clubhuis SV Kampong.

OD Investments

De centrale bibliotheek Utrecht is gevestigd op Neude. De provincie Utrecht heeft aan de verhuurder/eigenaar van de locatie waar deze bibliotheek gevestigd een garantstelling afgegeven. Dit om de financiële risico's van een eventuele vroegtijdig vertrek door een faillissement van de centrale bibliotheek Utrecht uit deze locatie af te dekken.

Gemeente Amersfoort

De garantstelling is verleend voor de fietsenstalling bij het station Amersfoort. Het betreft een garantie voor het geval er een tekort op de exploitatie ontstaat na realisatie van deze fietsenstalling.

VvE Hoofdcentrum Leusden

De Vereniging van Eigenaren de Hamershof in Leusden renoveert 97 appartementen naar Nui-op-de-Meter (NOM) renoveren, mits de woonlasten hierdoor niet toenemen. Deze garantstelling is afgegeven zodat de VvE de bankfinanciering bij BNG om de NOMrenovatie van 97 woningen van de VvE Hamershof volgens de subsidieaanvraag kan realiseren., Het geldt voor de periode van 15 oktober 2018 tot en met 30 jaar na de datum dat de financiering verstrekt wordt. De provincie heeft een pandrecht op de servicekosten.

SETU

Sinds 2018 beheert Stichting Energietransitie Utrecht (SETU) een provinciaal energiefonds. Het energiefonds maakt financiering mogelijk van kansrijke initiatieven waarbij geen financiering gevonden kan worden bij banken, vanwege het hogere risicoprofiel. De provincie Utrecht heeft een borgstelling afgegeven voor SETU van maximaal € 16 mln., waardoor zij datzelfde bedrag kunnen lenen. In 2020 is een voorziening getroffen van € 0,4 mln. voor deze borgstelling.

DVvE B.V.

De DVvE BV gaat met de Europese ELENA subsidie verenigingen van huiseigenaren (VvE's) in de provincie Utrecht procesondersteuning bieden bij hun duurzaamheidsaanpak. De verwachting is dat het binnen drie jaar leidt tot minimaal 1100 verduurzame appartementen. Iedere euro aan procesgeld dient te leiden tot € 10 aan investeringen van VvE's in de provincie Utrecht. De provincie Utrecht staat garant voor het Europese subsidiebedrag in het geval de verplichting om 10 keer het subsidiebedrag aan investeringen te realiseren niet volledig gehaald wordt. De Europese subsidie zal in een dergelijk geval terugbetaald dienen te worden tot de gewenste ratio van 1:10. Het verschil komt ten laste van de provincie.

Ad c Verstrekte leningen

In de nota Financieringsbeleid is de grens van het plafond voor verstrekte leningen bepaald op € 20 miljoen (=resterende aandeel provincie verstrekte leningen met een looptijd groter of kleiner dan één jaar op basis jaarrekening n-1). Dit plafond kan door PS worden bijgesteld.

Verstrekte lening	beginjaar	oorspr. verstrekt lening	rente	Boekwaarde 31-12-2019	Vermeerdering/nieuwe verstrekkingen	Vermindering/aflossingen	Boekwaarde 31-12-2020
Bedragen x € 1.000							
1 Fietsplanleningen	2017	25	0%	24	13	17	20
2 Groen Gas	divers	970	0%	518	-	25	493
3 Cofinancieringsfonds (EBU)	divers	3.677	divers	2.836	414	215	3.036
4 Startersfonds	2009	5.000	divers	960	-	295	664
5 Stadmakersfonds	2019	1.000	0%	217	488	-	705
6 Woongroep Randenbroek	2019	50	0%	-	50	50	-
7 Statenjacht De Utrecht	2008	333	natura	333	-	-	333
8 Woningen Gem. Utr. Heuvelrug	2015	850	0%	850	-	-	850
9 Kasteel Amerongen	2015	1.130	3%	30	-	30	-
Totaal Leningen 31-12-2019		13.010		5.767	965	633	6.100
10 Voorziening Leningen				-1.178			-1.178
Per saldo Leningen	-	13.010	-	4.589	965	633	4.922

1. Fietsplanleningen

Leningen aan personeel in het kader van de fietsplanregeling voor een periode van 3 jaar.

2. GroenGasleningen

De leningen zijn verstrekt om pomphouders te stimuleren Groengas aan te bieden als brandstof voor auto's en vrachtwagens.

De maximale looptijd van deze leningen is tot en met 2025.

3. Cofinancieringsfonds (EBU)

De provincie heeft op basis van de Uitvoeringsverordening Economic Board Utrecht 2016, regeling Groen Gezond Slim Fonds, leningen verleend. De achterliggende gedachte was dat een lening als onderdeel van een totale financiering door private partijen daarbij effectief is omdat private partijen dan gemakkelijker instappen. De maximale bijdrage is 25% van de totale financieringsvraag in de vorm van een lening tot een maximum van €100.000 met als voorwaarde dat de resterende middelen door private financiers (in de praktijk via crowdfundingplatforms) worden ingebracht.

In maart 2020 is echter deze subsidiemogelijkheid stopgezet, aangezien de Regionale Ontwikkelings Maatschappij (ROM) vergelijkbare nieuwe instrumenten heeft. ROM heeft ook de specialistische kennis en kunde voor handen om te beoordelen of een lening verantwoord is. De maximale looptijd van deze leningen is tot en met 2027.

4. Startersfonds

Er zijn middelen ter beschikking gesteld aan Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland (SVn) voor het uitgeven van Startersleningen. De maximale looptijd van deze leningen is tot en met 2024.

5. Lening Stadsmakersfonds

Stadsmakersfonds steekt de handen uit de mouwen om steden duurzaam, inclusief en aantrekkelijk te maken en te houden. De provincie Utrecht heeft hiervoor een lening verstrekt. Deze lening eindigt in 2029.

6. Woongroep Randenbroek

De lening voor de woongroep Randenbroek is in 2020 afgelost.

7. Statenjacht De Utrecht

Statenjacht De Utrecht is gebouwd aan de hand van originele bouwtekeningen uit 1746, die in de archieven van het Scheepvaartmuseum verbleven. Enige jaren na gereedkomen van het Statenjacht heeft de provincie Utrecht de hypothecaire lening overgenomen. De hypotheek is omgezet naar een aflossingsvrije hypotheek. De Stichting Statenjacht Utrecht betaalt de hypotheekrente jaarlijks in vaar- en waldagen. Deze lening eindigt in 2028.

8. Woningen gemeente Utrechtse Heuvelrug

De lening is verstrekt aan de gemeente Utrechtse Heuvelrug voor aankoop van onroerend goed. De terugbetaling vindt plaats zodra de gemeente dit onroerend goed heeft verkocht. De looptijd van deze lening is gekoppeld aan het moment van de verkoop van de woningen.

9. Kasteel Amerongen

De lening is in 2020 afgelost.

3.5 Bedrijfsvoering

Inleiding

Het afgelopen jaar heeft de focus binnen bedrijfsvoering vanwege het coronavirus hoofdzakelijk gelegen op het zoveel mogelijk door laten gaan van ons dagelijks werk met aandacht voor de werkdruk. Onder deze omstandigheden zijn wij er als provincie onder meer in geslaagd om de jaarrekeningen 2018 en 2019 af te ronden, heeft het digitaal werken een vlucht genomen en zijn bovendien de steunmaatregelen in het kader van het coronavirus met voorrang tot uitvoering gebracht. Iets om trots op te zijn.

Het gevolg is dat vanwege de focus op de dagelijkse operatie de noodzakelijke verbeterlagen in de bedrijfsvoering vertraging hebben opgelopen. Het verbeterprogramma Versterking Financiële functie is vertraagd, omwille van het afronden van de jaarrekeningen 2018 en 2019. Binnen het verbeterprogramma Digitale routekaart, zijn met name in de 2^e helft van het jaar stappen gezet op het terrein van informatieveiligheid & privacy. Tot slot is eind 2020 een startschot gegeven voor het verbeteren van alle overige bedrijfsvoeringsprocessen, naast de financiële functie. Een eerder gewenst startmoment lag ambtelijk echter begin 3^e kwartaal van 2020.

Al met al een jaar waar wij als organisatie erin geslaagd zijn zoveel mogelijk van ons dagelijks werk doorgang te laten vinden en de noodzakelijke verbeteringen in de bedrijfsvoering nog niet op volle kracht hebben gedraaid. Achtereenvolgens wordt per aandachtsgebied binnen de bedrijfsvoering een toelichting gegeven op het jaar 2020.

Personeel en organisatie

Door de coronacrisis moest iedereen vrij onverwacht vanaf half maart vanuit huis aan het werk. Zoals we inmiddels weten was dat voor langere tijd. Het locatie onafhankelijk werken was ook voor 2020 al mogelijk en ook een bestuurlijke wens, maar kreeg door de lockdown maatregelen ineens een enorme versnelling.

Wij hebben ervoor gekozen om een proces voor de korte en voor de lange termijn in te regelen. Op de korte termijn hebben we ervoor gezorgd dat alle medewerkers vanuit huis konden werken. Dit leidde tot een versnelde uitrol van Microsoft Teams voor digitaal overleggen. De medewerkers ontvangen momenteel een maandelijks financiële tegemoetkoming voor het thuiswerken en hebben een eenmalig bedrag van € 100 per medewerker gekregen voor het aanschaffen van attributen om het thuiswerken te faciliteren. Hierbij valt te denken aan 'oortjes' voor het digitaal vergaderen, een verhoger voor de laptop of een printer en scanner.

Bij de huidige CAO besprekingen wordt bekeken hoe we dit gaan continueren. Daarnaast heeft de provincie een beeldscherm, toetsenbord en stoel in bruikleen beschikbaar gesteld om de thuiswerkplek waar nodig beter toe te rusten.

Wij hebben ook zeker oog voor de sociale kant van thuiswerken. De bedrijfsmaatschappelijke adviseur geeft tips en houdt de vinger aan de pols. Leidinggevendenden hebben handvatten gekregen om de binding van de medewerkers met de provincie te behouden. Er wordt wekelijks rondgebeld, zieken en medewerkers die alleen thuis zijn krijgen extra aandacht. Tegen deze achtergrond zijn ook afspraken op maat gemaakt over het werken in het Huis voor de provincie.

Met bovengenoemde maatregelen is het afgelopen jaar in een eerste behoefte om thuis te werken voorzien. Voor de langere termijn richten wij ons op een vorm van locatie onafhankelijk en hybride werken. De ervaringen die wij nu op doen met het op afstand werken, bieden ons het nodige inzicht op wat goed werkt en wat niet. Deze inzichten gebruiken we in 2021 bij het doorontwikkelen naar een vorm van hybride werken, waarbij wij de goede kanten willen behouden.

In 2020 heeft wederom het Medewerkers-Tevredenheids-Onderzoek (MTO) plaatsgevonden. Begin oktober zijn de uitkomsten van het MTO op hoofdlijnen bekend geworden en met alle medewerkers gedeeld. De uitkomsten op domein- en teamniveau zijn met het management gedeeld en in de teams bespreekbaar gemaakt. De uitkomsten dienen als een thermometer-moment voor de organisatie en geven ons een duidelijk en stevig signaal. De provincie heeft op het vlak van vertrouwen en leiderschap stappen te zetten. We constateren ook – dat juist in tijden van de coronacrisis – de provincie Utrecht een werkgever is die ruime mogelijkheden biedt aan haar medewerkers, waar vakmanschap op prijs wordt gesteld en waar je eerlijk wordt behandeld. En waar naast werkdruk ook volop werkplezier wordt ervaren.

Eind 2020 waren bij de provincie Utrecht 878 fte in loondienst. Dit is 78 fte meer dan eind 2019. In de begroting 2020 was rekening gehouden met 948 fte. Er stond eind 2020 dus nog voor 70 formatie-eenheden aan vacatures open. Dit komt enerzijds door de krapte op de arbeidsmarkt. Ook in 2020 bleek het soms bijzonder lastig om voor sommige specialistische functies de juiste mensen te vinden. Het komt ook door de grote werkdruk bij het team HRO bij het werven, selecteren en aannemen van nieuwe collegae.

In de begroting 2020 is financiële ruimte gecreëerd voor 101,7 extra fte. Gedurende het jaar vertrokken 92 medewerkers vanwege pensionering en andere redenen die mochten worden vervangen. En aan het begin van 2020 waren er ook al openstaande vacatures. Door de lockdown maatregelen moesten de selectiegesprekken deels vaak digitaal plaatsvinden, wat het proces van werven niet vergemakkelijkte. Er is er door de afdeling HRO dan ook veel werk verzet bij het werven, selecteren en aannemen van nieuwe collegae.

Ontwikkeling 2020: formatie versus bezetting in fte

	Stand		Ontwikkeling
	1-jan	31-dec	
Formatie	946,11	947,99	1,88
Bezetting	799,94	877,93	77,99
Vacatureruimte (formatie -/- bezetting)	146,17	70,06	-76,11

De werving en selectie voor openstaande vacatures loopt in 2021 vanzelfsprekend door. Net als gedurende 2020 worden voor de kortere termijn medewerkers ingehuurd om de werkzaamheden binnen de diverse teams te helpen verrichten. De kosten voor inhuur zijn deels ten laste gebracht van de budgettaire ruimte in de personeelslasten. Die financiële ruimte is er omdat nog niet in alle vaste fte is voorzien.

Om als organisatie een afspiegeling van de samenleving te blijven, zijn we onverminderd doorgegaan met het aantrekken van trainees en het aanbieden van (meer) stageplaatsen en participatiebanen. Het ontvangen en inwerken van de nieuwe collega's – inclusief het afnemen van de ambtseed - vonden digitaal plaats.

Overige ontwikkelingen in 2020 op het gebied van personeel en organisatie waren onder andere:

- De uitrol van het vitaliteitsverlof voor alle medewerkers;
- De doorstart van strategische personeelsplanning;
- De start van de Utrecht Academie.

Informatievoorziening en automatisering

In 2020 is verder gebouwd aan de vervanging en verbetering van digitale voorzieningen en de digitalisering van werkprocessen. Door de corona crises is een groot aantal projecten hiertoe versneld gestart en uitgevoerd. Dit heeft geleid tot groei van de i-kolom en uitbreiding van tijdelijke inzet van externe expertise.

Het betreft digitale voorzieningen op de volgende gebieden:

- Samenwerken en digitaal vergaderen;
- Archiveren en vervangen papieren archief;
- Invoering van extra beveiligingslaag met separate (SMS) code naast gebruikersnaam en wachtwoord voor toegang tot systemen (autorisatie, Multi Factor Authentication);
- Invoering voorzieningen voor ontsluiting data vanuit diverse bronnen voor o.a. de P&C cyclus;
- Voorbereiding aanbesteding en invoering van voorzieningen voor authenticatie (digitale handtekening);
- Voorbereiding aanbesteding en invoering van beveiligde email;
- Invoering vernieuwd intranet (Atrium).

Ten behoeve van de corona-pandemie is aan het personeel de mogelijkheid geboden om ICT-middelen in bruikleen te hebben voor de thuissituatie. Tijdens de coronacrisis zijn diverse werkprocessen van beheer en ondersteuning aangepast om de 'winkel open te houden'. Dagelijks is een ICT-wachtdienst op kantoor beschikbaar, en is een centraal telefoonnummer tijdens kantooruren bemand om gebruikers te ondersteunen op afstand.

Veel is gebeurd, maar nog niet alles is in 2020 tot een afronding gekomen. Onder meer de accountantsbevindingen ten aanzien van de IT-general controls verdienen aandacht en er is behoefte aan meer grip op alle I-ontwikkelingen binnen de provincie, zeggend een duidelijke IT-governance en control.

Informatiebeveiliging en privacybescherming

Informatieveiligheid en privacy vormen een maatschappelijke verantwoordelijkheid die vanzelfsprekend moet zijn voor elke overheidsinstantie. Het programma Informatieveiligheid en Privacy (IV&P) pakt het onderwerp sinds 2019 op met als doel de organisatie aantoonbaar te laten voldoen aan de geldende voorschriften en vereisten. Gedurende 2020 is de sturing op Informatieveiligheid en privacybescherming verlegd naar een directe sturing door het CMT.

Op het vlak van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) is in de tweede helft van 2020 specifiek vooruitgang geboekt. Alle in het verwerkingsregister opgenomen onderdelen zijn in samenwerking met de proceseigenaren aangevuld en geactualiseerd. Ook zijn er in 2020 nieuwe verwerkingen van persoonsgegevens gestart en zijn er onderdelen beëindigd. Daarnaast is uitgebreid ingezet op de bewustwording van de organisatie door de uitrol van bewustwordingsacties, zoals een game en een simulatie phishing mail. Tenslotte is veel aandacht besteed aan advisering en ondersteuning van de organisatie.

Vanwege de coronacrisis en de gevolgen daarvan voor de provinciale organisatie is het niet gelukt op alle onderdelen te versnellen. Er is ook een aantal aandachtspunten. De afspraken over gegevensuitwisseling in samenwerkingsverbanden, die de provincie aangaat, hebben aandacht nodig. Daarnaast is het van belang leveranciers meer te controleren op gemaakte afspraken over informatieveiligheid en privacy. Tenslotte is continue aandacht nodig voor het inzicht in de risico's die de provincie loopt. In 2021 worden deze onderwerpen met prioriteit opgepakt.

Juridische zaken

In 2019 is een traject gestart waaraan juristen vanuit alle domeinen van de provincie deelnemen om de juridische functie in de organisatie te versterken. Aanleiding daarvoor was enerzijds de in het coalitieakkoord aangekondigde verbetering van de financiële en juridische kwaliteit van de organisatie (basis op orde), anderzijds een gezamenlijk gevoelde behoefte van de provinciejuristen aan een intensievere samenwerking.

In 2020 is geïnvesteerd in de samenwerking tussen de juristen bij het domein Bedrijfsvoering (team IJS) en de juristen binnen de andere domeinen. Doel hiervan is de bereikbaarheid van de juristen binnen de provincie en de vindbaarheid van de juridische informatie te vergroten voor de organisatie en het bestuur en de mogelijkheid om juridisch advies te vragen te verhelderen. Hiertoe zijn afspraken gemaakt over het proces van advisering en de rol en verantwoordelijkheid van de verschillende juristen. Verder is de aanbesteding van het inwinnen van extern juridisch advies afgestemd met de organisatie. Dit leidt ertoe dat extern advies alleen noodzakelijk is als intern niet de benodigde expertise aanwezig is. Bovendien verwachten we dat het nieuwe proces om extern advies in te winnen ertoe leidt dat extern juridisch advies alleen aan advocatenkantoren gevraagd kan worden met wie we een raamcontract sluiten. Hierdoor kunnen we sturen op de kosten van extern advies.

Tot slot is een notitie over de versterking van de juridische functie afgestemd met het hoger en lager management. Hierdoor is voor de organisatie de urgentie duidelijk geworden dat het vroegtijdig betrekken van juristen bij projecten en voorgenomen besluiten de juristen in staat stelt om vanuit hun expertise mee te denken over de realisering van bestuurlijke doelen. Daarnaast is duidelijk gemaakt welke positie de juristen hebben als adviseurs, hun advies moet onderdeel uitmaken van een integraal advies aan het bestuur en dat afwijking van hun advies alleen mogelijk als het bestuur daartoe besluit.

Niet onvermeld mag blijven dat we in 2020 veel energie hebben gestoken in het vergroten van het juridisch bewustzijn van de organisatie. Enerzijds door het naar de voorkant (primair proces) brengen van juridische kennis waardoor aandachtspunten worden meegegeven om juridische aspecten (bijv. staatssteun) te herkennen en tijdig advies in te kunnen winnen. Anderzijds is in 2020 een workshop Juridische awareness ontwikkeld en van start gegaan als onderdeel van de Utrecht Academie. Doel van deze workshop, die wordt georganiseerd door eigen juristen, is het vergroten van het juridisch bewustzijn op risicovolle aspecten als subsidies, bevoegdheden (mandaat), staatssteun, samenwerkingsovereenkomsten. Doelgroep van deze workshop zijn nieuwe en zittende medewerkers.

Voorvoemde activiteiten hebben ertoe geleid dat de uitgangspositie is verbeterd en juristen en juridische informatie beter vindbaar zijn voor de organisatie. In de praktijk dient dit er nog toe te leiden dat juridische expertise tijdig wordt betrokken en daarmee de kwaliteit van handelen en besluitvorming verder toeneemt.

Financiën

In 2020 zijn de jaarrekeningen 2018 en 2019 afgerond. Beide jaarrekeningen zijn gecontroleerd door de nieuwe accountant PWC. Daarmee komt de provincie andermaal in een regulier tijdsfad. Gezien de onzekerheden als gevolg van de Corona-pandemie en de stikstofproblematiek is in 2020 een kaderbrief opgesteld. Bovendien zijn de doelenbomen geactualiseerd en is een eerste grote slag gemaakt met de herijking van indicatoren als onderdeel van de begroting 2021.

In 2020 is eveneens voor het eerst ervaring opgedaan met de Zomernota. Dit is een samenvoeging van de eerdere voorjaarsnota en de najaarsnota. Op basis van de evaluatie is besloten om de zomernota voort te zetten. Voor wat betreft de doorontwikkeling en de toegankelijkheid van de P&C-producten worden in toenemende mate interactieve onderdelen ingezet, zoals tabellen en links naar infographics en filmpjes. Ook zijn werksessies belegd voor het schrijven van prettig leesbare en toegankelijke teksten.

Daarnaast is het verbeterprogramma versterking financiële functie van start gegaan. Met als doelstelling een adequate en betrouwbare verantwoordingscyclus. In het coalitieakkoord "Nieuwe energie voor Utrecht" is specifiek stilgestaan bij het versterken van de financiële en controlfunctie binnen de provincie Utrecht.

Vanwege de inzet op het jaarrekeningtrajecten 2018 en 2019 is het verbeterprogramma met name in de 2^e helft van 2020 op stoom gekomen. Ieder kwartaal wordt een rapportage aan de Financiële Auditcommissie aangeboden. Het streven is om voor het zomerreces 2021 de projecten te hebben afgerond en geborgd in de organisatie.

Huisvesting en verduurzamen vastgoed

Vanaf maart zijn alle kantoorlocaties en voorzieningen coronaproof gemaakt en heeft de provincie uit maatschappelijk oogpunt kantoorruimte en vergaderruimte in het Huis voor de provincie ter beschikking gesteld aan de GGD regio Utrecht, aan het UMC Utrecht en aan de rechtbank Midden-Nederland. Noodzakelijke voorbereidingen zijn verder getroffen voor de herinrichting van de begane grond en eerste verdieping van het Huis voor de provincie en voor vernieuwing van de audiovisuele installatie in de Statenzaal, foyer en commissiekamer.

In het voorjaar van 2020 is huurder ABN AMRO Bank vertrokken uit het Huis voor de provincie. De vier hiermee leeggekomen verdiepingen worden in 2021 technisch en (deels) bouwkundig gemoderniseerd. De provincie heeft hiervoor in 2020 de noodzakelijke voorbereidingen getroffen. Er is een nieuwe huurder aangetrokken voor een deel van één van de etages: het Nationaal Dataportaal Wegverkeer (NDW). De provincie neemt zelf in 2021 een extra werkverdieping in gebruik waarbij nieuwe werkvormen worden geïntroduceerd die passend zijn bij hybride werken. Onder andere meer ruimte voor ontmoeten, projectteams en hybride vergaderen.

Ten aanzien van verduurzaming van ons eigen vastgoed heeft het Huis voor de provincie in 2020 energielabel C gekregen. Inschatting is dat we in 2020 900.000 kWh aan energie hebben bespaard ten opzichte van 2019. Deel van deze besparing is gekoppeld aan de lage bezetting door corona maar de belangrijkste besparing is gekoppeld aan de aanpassing in de noodstroomvoorziening en de overgang van het beheer van een externe partij naar de provincie. Door de plaatsing van 810 zonnepanelen op kantoorlocatie Nieuwe Tramremise en 330 op wegensteunpunt Huis ter Heide is ca. 330.000kWh opgewekt.

Met de uitvoering van energiescans voor al het vastgoed en de instelling van een extern expertteam is een begin gemaakt met de uitwerking van een aantal duurzaamheidsscenario's die in 2021 vorm moeten krijgen. Deze leiden tot verdere energiebesparingen op korte en langere termijn.

Door de doorgevoerde wijzigingen in 2020 en voorgenomen wijzigingen aan onze huisvesting is eveneens gebleken dat het Meerjarenonderhoudsplan en Meerjareninvesteringsplan verbetering behoeven

Subsidieloket

De doorlooptijd van de afhandeling van de subsidiedossiers is in 2020 verslechterd. Maar 38% van de subsidiedossiers is afgehandeld binnen de termijn van 8 weken. Een belangrijke oorzaak is dat vanaf maart 2020

medewerkers vanuit huis werken en extra handelingen moeten verrichten om subsidiedossiers rechtmatig af te handelen. Bovendien waren de subsidieregelingen met name vanwege de Corona steunmaatregelen verder toegenomen met pieken in dezelfde periode. Overigens is het wel gelukt om met prioriteit alle subsidieaanvragen in het kader van de Corona steunmaatregelen in 2020 af te handelen.

Daarnaast zijn naast de reguliere afhandeling van aanvragen in 2020 ook nog diverse nieuwe uitvoeringsverordeningen geïmplementeerd op het gebied van cultuur en erfgoed, mobiliteit en biodiversiteit. In 2020 zijn in totaal 1.180 subsidiedossiers afgehandeld (in 2019 waren dit er 1.097). Dit terwijl het aantal subsidieaanvragen in 2020 gedaald is (in 2019 waren er 1.211 subsidieaanvragen tegen 1.036 aanvragen in 2020). In 2020 zijn daarmee de achterstanden uit 2019 weggewerkt.

Naast de impact van Corona op de afhandelingstermijnen, is eerder vastgesteld dat het werkproces zeer arbeidsintensief en daarmee kwetsbaar is. Vandaar dat reeds eind 2019 een verbetertraject is gestart om de administratieve lasten voor aanvragers te verminderen en de afhandeltermijnen voor aanvragers te verkorten. Om dit te realiseren is er een programma opgesteld dat werkt aan één loket waar alle subsidies die door de Provincie Utrecht worden verstrekt:

- met duidelijke richtlijnen en een eenduidige werkwijze;
- die rechtmatig en transparant werkt;
- die de interne en externe informatievoorziening op orde heeft;
- die digitaal werkt;
- die zichtbaar, deskundig, professioneel en in control is.

Het verbetertraject heeft in 2020 vertraging opgelopen, aangezien de prioriteit is gelegd bij het afhandelen van de subsidieaanvragen en niet in de laatste plaats sturen op de werkdruk van de medewerkers. Onderdelen die wel zijn gerealiseerd hebben vooral betrekking op de "klantbeleving" van de aanvrager. Zo is het subsidieloket op de website opnieuw ingericht zodat aanvragers sneller de informatie vinden die relevant zijn, zijn er ruim 20 digitale aanvraagformulieren ontwikkeld en zijn alle andere formulieren die aanvragers gebruiken ook gedigitaliseerd. Ondanks enige verbeteringen in de aanlevering van informatie is het werkproces voor de medewerkers nog altijd arbeidsintensief en foutgevoelig. In 2021 moet dit zijn opgelost.

Naast deze activiteiten heeft het subsidieloket ook veel inzet gepleegd op het ontwikkelen en implementeren van de beleidsregel gericht op coulance bij het vaststellen van subsidies vanwege de coronacrisis. En het ontwikkelen, implementeren en afhandelen van drie subsidieverordeningen voor de cultuur- en erfgoedsector in het kader van de coronacrisis en de afhandeling van diverse besluiten ter ondersteuning van OV-bedrijven.

Tot slot zijn de nieuwe BBV-richtlijnen ten aanzien van de lastneming subsidies geïmplementeerd. Maar begin december 2020 is het richtbedrag aangepast. Deze moet nog verwerkt worden binnen de Provincie. Dit gebeurt in januari 2021.

Inkoop

In 2020 is in het kader van de verbijzonderde interne controle een overzicht gemaakt van alle bij Inkoop bekende dossiers waar mogelijk sprake is van onrechtmatige uitgaven. Deze zijn intern getoetst en voorzien van een uitkomst: rechtmatig, onrechtmatig of onzeker. Na interne afstemming, zijn deze uitkomsten ter beschikking gesteld aan de accountant ten behoeve van de jaarrekeningcontrole 2018 en 2019.

Specifieke aandacht in 2020 is er vanuit Inkoop voor de samenwerking met andere overheden¹.

De provincie werkt veelvuldig samen met andere overheden om haar publieke ambities te realiseren. Een financiële bijdrage van de ene overheid aan de andere overheid is in veel gevallen een belangrijk onderdeel van – of een belangrijke reden voor – de samenwerking. Het gegeven dat men hierbij gebonden kan zijn aan onder meer subsidie- of aanbestedingsregelgeving wordt niet altijd onderkend. Gevolg hiervan is dat er samenwerkingsovereenkomsten zijn, en worden gesloten, waarin niet-rechtmatige betalingen plaatsvinden.

¹ Dit kunnen overigens ook aanbestedende diensten zijn die géén overheid zijn, zoals publiekrechtelijke instellingen.

Het streven is om binnen de provincie tot een totaaloverzicht te komen van alle lopende samenwerkingen én de rechtmatigheid van de betalingen daarbinnen te beoordelen. Waar deze betalingen niet rechtmatig zouden

plaatsvinden, wordt geadviseerd welke stappen genomen moeten worden om de betalingen binnen die samenwerkingen alsnog rechtmatig te laten plaatsvinden.

Aanvullend hierop is er in 2020:

- organisatiebreed voorlichting gegeven; zodat bij nieuw te sluiten samenwerkingsovereenkomsten een jurist betrokken wordt
- gewerkt aan een stroomschema met betrekking tot samenwerking tussen overheden met bijbehorende handreiking;
- gewerkt aan het opzetten van een centraal contractbeheer voor samenwerkingsovereenkomsten, die nu decentraal worden opgeslagen.

Als voorbereiding op de rechtmatigheidsverantwoording per 1 januari 2021 is in 2020 een start gemaakt met de herijking van het controlebeleidsplan. Eind 2020 heeft al een eerste controle op de inkoopuitgaven door de accountant plaatsgevonden. Systeemtechnische bevindingen hiervan worden opgenomen in het controlebeleidsplan.

De opnieuw ingerichte Tenderboard heeft inmiddels geadviseerd bij enkele aanbestedingstrajecten. Een belangrijk aandachtspunt daarbij is dat een vroegtijdige raadpleging van de Tenderboard van groot belang is om van toegevoegde waarde te zijn, zonder de procesgang onnodig te verstoren. In 2021 wordt de inzet van de Tenderboard geëvalueerd.

Ook in 2020 zijn er inkoopvacatures opengesteld om ervaren en goed opgeleide inkoopadviseurs aan te trekken. In de krappe arbeidsmarkt voor dergelijke specialisten blijft dit een lastige opgave. Om toch de benodigde capaciteitsversterking van de inkoopfunctie te realiseren zijn gelden vrijgemaakt om het intern opleiden van inkoopadviseurs mogelijk te maken.

De herijking van het provinciaal inkoopbeleid krijgt zijn sluitstuk in 2021. Ook staat de invoering van centraal contractmanagement, als beheersmaatregel voor het voorkomen van onrechtmatigheden op lopende overeenkomsten voor 2021 op de agenda. In 2020 is hiervoor door een externe partij, onder andere door middel van interviews met verschillende betrokken en belanghebbenden in de organisatie, een eerste onderzoek uitgevoerd om hieraan richting te geven. Verschillende bijeenkomsten ten aanzien van de inrichting konden helaas in 2020 niet doorgaan in verband met beperkende maatregelen. Met het werven van een kwartiermaker in het eerste kwartaal van 2021 wordt nu verder vorm en inhoud gegeven aan de inrichting van centraal contractmanagement.

Uitvoeren van concerncontrol

In 2020 is een aantal onderzoeken uitgevoerd, waarbij Provinciale Staten nauw betrokken was en over geïnformeerd is. Denk daarbij aan het onderzoek rond de declaraties van GS en risicomangement (217a PW onderzoek). Ten aanzien van risicomangement is eind 2020, door PS, een nieuw beleidskader en kernnotitie risicomangement weerstandsvermogen vastgesteld. Daar waar onregelmatigheden en onrechtmatigheden zijn geconstateerd, is Provinciale Staten proactief geïnformeerd.

In lijn met het coalitieakkoord worden aanbevelingen van de accountant en anderen actief gemonitord en gevolgd. Zie hiervoor ook de bijlage bij de jaarrekening.

De concerncontroller heeft deelgenomen aan de werkgroep die ingesteld is naar aanleiding van het rapport van Jan Langelaar over de Financiële Auditcommissie.

Versterken van Verbijzonderde Interne Controle (VIC)

Ondanks onzekerheden over de wetwijziging die de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording regelt is kwartier gemaakt om adequaat voorbereid te zijn op de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording in 2021. De interne controle binnen bedrijfsvoering is versterkt met de vorming van een team AO/IC. Er is geïnvesteerd in het verbeteren van opzet, bestaan en werking van de financiële processen. De kwaliteit van sommige financiële processen is nog kwetsbaar, maar krijgt aandacht. Met andere overheden, VNG, IPO en de beroepsgroep van accountants (NBA) is veelvuldig overleg, zodat er meer duidelijkheid komt over hoe de provincie tot een werkende afwijkingenadministratie kan komen. Dat is de basis onder de in 2021 door het College af te geven rechtmatigheidsverantwoording. Met de externe accountant wordt hierin gezamenlijk opgetrokken.

3.6 Verbonden partijen

3.6.1 Overzicht

Gemeenschappelijke regeling

Randstedelijke Rekenkamer (RRK)
Recreatie Midden Nederland (RMN)
Recreatieschap Stichtse Groenlanden (RSG)
Plassenschap Loosdrecht e.o.
Regionale Uitvoeringsdienst (RUD)
Het Utrechts Archief
Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinie

Stichtingen en verenigingen

Inter Provinciaal Overleg (IPO)
Huis der Nederlandse Provincies (HNP)

Coöperaties en vennootschappen

Vitens NV
Bank Nederlandse Gemeenten NV (BNG)
Nederlandse Waterschapsbank NV (NWB)
REMU Houdstermaatschappij NV
Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht NV (OMU)
Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Regio Utrecht B.V.

Overige verbonden partijen

Fonds Nazorg gesloten stortplaatsen

3.6.2 Detail overzicht

Randstedelijke Rekenkamer (RRK)

Doel	Het doel van de Randstedelijke Rekenkamer is om de rechtmatigheid, de doelmatigheid en de doeltreffendheid van de provincies te verbeteren. Zij verricht hiervoor onafhankelijk onderzoek naar de provincies en de daarmee verbonden organen. De rekenkamer informeert primair Provinciale Staten over haar onderzoeksbevindingen, oordelen en aanbevelingen.
Kerntaken	De taken en bevoegdheden van de Randstedelijke Rekenkamer zijn in de Provinciewet vastgelegd. De onafhankelijke positie wordt gewaarborgd door onder meer de vrijheid van onderzoek, de toegang tot personen en gegevens en openbaarheid van rapportage. De Rekenkamer doet onderzoek op basis van een eigen onderzoeksprogramma, dat wordt vastgesteld na overleg met de programmaraad. Deze programmaraad bestaat uit leden van de Provinciale Staten van de vier provincies.
Type Verbonden Partij	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Amsterdam
Webadres	Randstedelijke Rekenkamer
Bestuursdeelname	PS besluit tot instellen leden programmaraad en adviescommissie. Bestuurder wordt via unaniem PS besluit deelnemers benoemd.
Deelnemende partijen	Provincies Noord en Zuid Holland en Flevoland
Openbaar belang	De Randstedelijke Rekenkamer heeft, ter voldoening aan de Provinciewet, een Reglement van Orde opgesteld. Het Reglement van Orde bevat regels over de organisatie en werkwijze van de Rekenkamer.
Wijziging belang	Het belang is gedurende het boekjaar niet gewijzigd
Financieel belang	n.v.t.
Toelichting	n.v.t.
Financiële ontwikkeling	n.v.t.
Publiek doel	Rekenkamerfunctie

	1 januari 2020	31 december 2020
Eigen vermogen	€ 0,416 mln.	€0,493 mln. (JR2020)
Vreemd vermogen	€0,511 mln.	€0,657 mln. (JR 2020)
Resultaat	€0,051 mln. (JR 2020)	

	Aandelen	Nominaal	Volgestort	Belang in %
Deelneming	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Inhoudelijke ontwikkeling	n.v.t.
Bestuurlijke en organisatorische ontwikkeling	n.v.t.

Risico's	<p>Als de RR onvoldoende middelen heeft om aan haar taakstellingen en verplichtingen te kunnen voldoen, vullen de deelnemende provincies de middelen van de RR aan. Dit risico wordt op dit moment verwaarloosbaar geacht, gezien de ervaring in de afgelopen jaren. De provinciale bijdrage aan de begroting van de Randstedelijke Rekenkamer wordt als volgt berekend: • voor de helft van de begroting dragen de provincies evenveel bij; • voor de andere helft van de begroting is de omvang van de bijdrage naar rato van de som van de belastingcapaciteit en de uitkering uit het provinciefonds.</p>
Overig	n.v.t.

Recreatie Midden Nederland (RMN)

Doel	Zo goed mogelijk faciliteren van de deelnemende recreatieschappen op het gebied van beleid, onderhoud, financiën en personeelszaken.
Kerntaken	Recreatie Midden Nederland is een samenwerkingsverband van de deelnemende recreatieschappen. Recreatie Midden Nederland is het gemeenschappelijk facilitair bedrijf van de recreatieschappen en ondersteunt de deelnemende schappen.
Type Verbonden Partij	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Utrecht
Webadres	RMN
Bestuursdeelname	GS in Bestuur
Deelnemende partijen	Plassenschap Loosdrecht en omstreken en Recreatieschap Stichtse Groenlanden.
Openbaar belang	De provincie is vertegenwoordigd in het bestuur en draagt financieel indirect bij via de bijdragen aan de deelnemende recreatieschappen.
Wijziging belang	n.v.t.
Financieel belang	n.v.t.
Toelichting	o.b.v. conceptcijfers 2020
Financiële ontwikkeling	Zie toelichting bij Risico's.
Publiek doel	Beheer recreatiegebied

	1 januari 2020	31 december 2020
Eigen vermogen	€ 0	€ 0 (JR 2020)*
Vreemd vermogen	2,592 mln.	€1,392 mln. (JR 2020)*
Resultaat	€0 (JR 2020)*	

	Aandelen	Nominaal	Volgestort	Belang in %
Deelneming	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Inhoudelijke ontwikkeling	n.v.t.
Bestuurlijke en organisatorische ontwikkeling	Er is in 2020 gestart met een discussie over de nieuwe samenwerking van de recreatieschappen. Dit heeft consequenties voor het voortbestaan van RMN. Uit de richtinggevende uitspraken van de schappen blijkt er geen draagvlak voor het bestaan van RMN.
Risico's	De provincie Utrecht is als deelnemende partij indirect, via de recreatieschap en het plassenschap, aanspreekbaar voor tekorten.
Overig	Gemeenschappelijke regeling tussen de recreatieschappen Stichtse Groenlanden en Plassenschap Loosdrecht en Omstreken.

Recreatieschap Stichtse Groenlanden (RSG)

Doel	Dit recreatieschap ontwikkelt, beheert en onderhoudt terreinen voor dagrecreatie en routenetwerken voor wandelen, varen en fietsen in opdracht van provincie en gemeenten.
Kerntaken	De kwalitatieve en kwantitatieve ontwikkeling van recreatieruimte en recreatievoorzieningen voor de deelnemende gemeenten en de provincie.
Type Verbonden Partij	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Utrecht
Webadres	Stichtse Groenlanden
Bestuursdeelname	PS in Algemeen Bestuur, GS in Algemeen en Dagelijks Bestuur
Deelnemende partijen	De gemeenten Utrecht, Nieuwegein, Houten, IJsselstein, Lopik, Woerden, De Ronde Venen, De Bilt en Stichtse Vecht
Openbaar belang	De provincie is vertegenwoordigd in het dagelijks en algemeen bestuur en draagt bij voor 30,9%
Wijziging belang	n.v.t.
Financieel belang	n.v.t.
Toelichting	* o.b.v. conceptcijfers 2020
Financiële ontwikkeling	n.v.t.
Publiek doel	Beheer recreatiegebied

	1 januari 2020	31 december 2020
Eigen vermogen	€ 4,744 mln.	€4,722 mln.(JR 2020)*
Vreemd vermogen	€ 6,379 mln.	€5,487 mln. (JR 2020)*
Resultaat	-€0,192 mln. (JR 2020)*	

	Aandelen	Nominaal	Volgestort	Belang in %
Deelneming	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Inhoudelijke ontwikkeling	n.v.t.
Bestuurlijke en organisatorische ontwikkeling	Er is in 2020 gestart met een discussie over de toekomstige samenwerking van het recreatieschap. Uit de richtinggevende uitspraken van het schap blijkt dat men de samenwerking op een eenvoudige wijze wil continueren. Dit wordt in 2021 uitgewerkt.
Risico's	Als deelnemer is de provincie medeverantwoordelijk voor een eventueel negatief exploitatieresultaat. In 2018 is de gemeente De Ronde Venen toegetreden. In een overeenkomst tussen De Ronde Venen en het recreatieschap Stichtse Groenlanden is vastgelegd dat de gemeente het schap vrijwaart van een eventueel negatief exploitatieresultaat op dit begrotingsonderdeel. Deze afspraak geldt in ieder geval tot 2023. De provincie heeft vanuit de oude structuur, Recreatieschap Vinkeveense Plassen, verantwoordelijkheden voor het exploitatieresultaat van het programma van de Vinkeveense Plassen.

Overig

Besloten is dat de financiële huishouding binnen het recreatieschap voorlopig wordt gescheiden in 2 delen: het werkgebied van Stichtse Groenlanden van voor 2018 (programma A) en het werkgebied de Vinkeveense Plassen (Programma B) dat gemeente De Ronde Venen heeft ingebracht. Dit betekent dat er twee programma's in de begroting zullen zijn, twee financiële administraties worden gevoerd en dat er over twee onderdelen in de jaarrekening van het schap verantwoording wordt afgelegd. Hiermee worden de financiële risico's over en weer gescheiden. De "oude" deelnemers van Stichtse Groenlanden lopen geen risico verband houdend met het Vinkeveense gebied en De Ronde Venen loopt geen risico in verband met het werkgebied van Stichtse Groenlanden van voor 2018.

Plassenschap Loosdrecht e.o.

Doel	Dit recreatieschap ontwikkelt, beheert en onderhoudt terreinen voor dagrecreatie en routenetwerken voor wandelen, varen en fietsen in opdracht van provincie en gemeenten.
Kerntaken	De kwalitatieve en kwantitatieve ontwikkeling van recreatieruimte en recreatievoorzieningen voor de deelnemende gemeenten en de provincies.
Type Verbonden Partij	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Utrecht
Webadres	Plassenschap Loosdrecht
Bestuursdeelname	PS in Algemeen bestuur. GS in Algemeen bestuur en Dagelijks bestuur.
Deelnemende partijen	Provincie Noord Holland en de gemeenten Stichtse Vecht, Wijdmeren en Utrecht.
Openbaar belang	De provincie is vertegenwoordigd in het dagelijks en het algemeen bestuur en draagt bij voor 15% van de deelnemersbijdragen.
Wijziging belang	Het belang is gedurende het boekjaar niet gewijzigd
Financieel belang	n.v.t.
Toelichting	o.b.v. conceptcijfers 2020
Financiële ontwikkeling	n.v.t.
Publiek doel	Beheer recreatiegebied

	1 januari 2020	31 december 2020
Eigen vermogen	€ 1,448 mln.	€1,807 mln.(JR 2020)*
Vreemd vermogen	€ 3,237 mln.	€2,671 mln. (JR 2020)*
Resultaat	€0,299 mln. (JR 2020)*	

	Aandelen	Nominaal	Volgestort	Belang in %
Deelneming	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Inhoudelijke ontwikkeling	n.v.t.
Bestuurlijke en organisatorische ontwikkeling	Er is in 2020 gestart met een discussie over de toekomstige samenwerking van het recreatieschap. Uit de richtinggevende uitspraken van het schap blijkt dat men de samenwerking op een eenvoudige wijze wil continueren. Dit wordt in 2021 uitgewerkt.
Risico's	De provincie Utrecht is als deelnemende partij indirect - via de recreatieschappen en het plassenschap Loosdrecht en omgeving - aanspreekbaar voor tekorten. De financiële reserves zijn de afgelopen jaren flink geslonken. Zie hiervoor ook de toelichting in de paragraaf Weerstandvermogen.
Overig	n.v.t.

Regionale Uitvoeringsdienst (RUD)

Doel	De Regionale Uitvoeringsdienst behartigt de belangen van de deelnemers tezamen en van iedere deelnemer afzonderlijk op het gebied van fysieke leefomgeving, voor zover de bevoegdheid daartoe de deelnemer toekomt en voor zover deze aan de Regionale Uitvoeringsdienst is gemandateerd.
Kerntaken	De RUD voert namens de provincie en gemeenten vergunningverlenende, handhavende en toezichhoudende taken uit op het milieu- en omgevingsdomein. Elke deelnemer bepaalt het voor hem uit te voeren beleid zelf.
Type Verbonden Partij	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Utrecht
Webadres	RUD
Bestuursdeelname	GS in Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur
Deelnemende partijen	De gemeenten Amersfoort, Baarn, Bunschoten, Eemnes, Houten, Leusden, Lopik, Nieuwegein, Soest, Utrecht en Woudenberg
Openbaar belang	Het waarborgen en ontwikkelen van een gezonde, veilige en duurzame leefomgeving. De provincie is de grootste opdrachtgever, voor ca 58%.
Wijziging belang	Met de invoering van de Omgevingswet (1-1-2022) zal de opdracht ten aanzien van bodemtaken geleidelijk krimpen. Dit met het oog op de overgang van bevoegd gezag van provincie naar gemeenten. Ook andere opdrachtgevers zijn in beweging en zullen naar alle waarschijnlijkheid hun opdrachtverlening aan de RUD uitbreiden. Dit zal effect hebben op het procentuele belang van de provincie Utrecht in de RUD. De verwachting is dat per saldo het belang van de provincie Utrecht de komende jaren zal dalen. In 2022 zal daarmee het percentage lager worden dan 50%.
Financieel belang	n.v.t.
Toelichting	n.v.t.
Financiële ontwikkeling	n.v.t.
Publiek doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken

	1 januari 2020	31 december 2020
Eigen vermogen	€ 1,332 mln.	€1,659 mln. (JR 2020)
Vreemd vermogen	€ 2,411 mln.	€2,612 mln. (JR 2020)
Resultaat	€ 0,502 mln. bate (JR 2020)	

	Aandelen	Nominaal	Volgestort	Belang in %
Deelneming	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Inhoudelijke ontwikkeling	De deelnemers en de RUD werken aan een doorontwikkeling van de organisatie naar technische adviseringen uitvoeringsdienst.
Bestuurlijke en organisatorische ontwikkeling	n.v.t.

Risico's	Het risico zal op termijn afnemen doordat het percentage eigenaarschap zal dalen. Dit komt voornamelijk de verschuiving van bevoegd gezag taken Bodem van de provincie naar de gemeenten.
Overig	n.v.t.

Het Utrechts Archief

Doel	De gemeenschappelijke regeling Het Utrechts Archief (HUA) voert voor de provincie de wettelijke taken uit op het gebied van het beheer van de historische provinciale archieven.
Kerntaken	HUA voert voor de provincie Utrecht de archiefwettelijke taken uit, te weten: beheer van de provinciale archiefbewaarplaats en de daarin opgenomen papieren en digitale archieven en documentaire verzamelingen; het toezicht van de provinciearchivaris op het beheer van de niet overgebrachte archieven; beschikbaarstelling van de in de provinciale archiefbewaarplaats opgenomen archieven en documentaire verzamelingen; publieksbereik van de door HUA beheerde bronnen voor de geschiedenis van de provincie Utrecht.
Type Verbonden Partij	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Utrecht
Webadres	Het Utrechts Archief
Bestuursdeelname	GS in dagelijks bestuur (1 lid) en in algemeen bestuur (2 leden)
Deelnemende partijen	Gemeente Utrecht en Rijk
Openbaar belang	n.v.t.
Wijziging belang	n.v.t.
Financieel belang	n.v.t.
Toelichting	n.v.t.
Financiële ontwikkeling	n.v.t.
Publiek doel	Beheer historische provinciale archieven

	1 januari 2020	31 december 2020
Eigen vermogen	€ 2,62 mln.	€ 2,39 mln. (JR 2020)
Vreemd vermogen	€ 0,859 mln.	€ 1,056 mln. (JR 2020)
Resultaat	-€ 0,016 mln. (JR 2020)	

	Aandelen	Nominaal	Volgestort	Belang in %
Deelneming	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Inhoudelijke ontwikkeling	n.v.t.
Bestuurlijke en organisatorische ontwikkeling	Per 2024 treedt het Rijk uit deze GR. Dit zal bestuurlijke en financiële veranderingen met zich meebrengen. De voorbereidingen voor deze uittreding zijn in 2020 opgestart.
Risico's	De provincie zal, wanneer financiële risico's zich daadwerkelijk voordoen, daaraan bijdragen naar rato van haar aandeel in de totale deelnemersbijdragen, zijnde 11%.
Overig	n.v.t.

Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinie

Doel	Het siteholderschap draagt zorg voor de bescherming en het uitdragen van de uitzonderlijke universele waarden van het UNESCO werelderfgoed Hollandse Waterlinies. De siteholder voert de regie over het hele werelderfgoed Hollandse Waterlinies en is voor het Rijk het eerste aanspreekpunt voor zaken die betrekking hebben op de werelderfgoedstatus.
Kerntaken	De siteholder coördineert, of draagt zorg voor de uitvoering van de volgende taken: a) afstemming en communicatie; b) het stimuleren en controleren van de bescherming; c) het opstellen, actualiseren en uitvoeren van het managementplan; d) de verantwoording naar het Rijk; e) het nakomen van de rapportageverplichtingen naar UNESCO; f) het ondersteunen en faciliteren voor beschikbaar krijgen van voldoende middelen; g) het bevorderen van visievorming ten behoeve van strategieën; h) het stimuleren van kennisuitwisseling en expertise; i) het tijdig identificeren van en reageren op bedreigingen en ontwikkelingen; j) draagvlak, kennisverspreiding en promotie; k) eerste aanspreekpunt voor nationale overheden.
Type Verbonden Partij	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Utrecht
Webadres	In oprichting
Bestuursdeelname	Van elk GS is er één gedeputeerde lid. Gezamenlijk zijn zij opdrachtgever van het orgaan (de siteholder).
Deelnemende partijen	Provincie Noord-Holland, provincie Gelderland en provincie Noord-Brabant
Openbaar belang	Publiek belang voor het instandhouden van het werelderfgoed.
Wijziging belang	n.v.t.
Financieel belang	n.v.t.
Toelichting	Er is nog geen financieel vermogen. In besluit staat dat per 2021 middelen bij elkaar worden gebracht, maar dat zal 2022 worden. Doordat het Unesco benoeming door corona is verschoven van zomer 2020 naar zomer 2021.
Financiële ontwikkeling	n.v.t.
Publiek doel	In stand houden werelderfgoed

	1 januari 2020	31 december 2020
Eigen vermogen	n.v.t.	n.v.t.
Vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.
Resultaat	n.v.t.	n.v.t.

	Aandelen	Nominaal	Volgestort	Belang in %
Deelneming	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Inhoudelijke ontwikkeling	In oprichting
---------------------------	---------------

Bestuurlijke en organisatorische ontwikkeling	n.v.t.
Risico's	Momenteel is door de corona problematiek onduidelijk wanneer het werelderfgoedcomité bij elkaar komt om over de nominatie te besluiten. Hierdoor weten we niet wanneer het "Gemeenschappelijk Orgaan HollandseWaterlinies" van start gaat. Het besluit kan er ook nog toe leiden dat er geen UNESCO toekenning plaats vindt.
Overig	Voor de invulling van het siteholderschap is structureel en gezamenlijk budget nodig. Het totale budget voor het siteholderschap is op basis van de te verwachten taken en de ervaringen met de huidige samenwerking (Linieteam/Liniecommissie), geraamd op maximaal € 1 miljoen per jaar. De bijdrage per provincie is bepaald op grond van de financiële verdeelsleutel 30%- 30%- 30%- 10%. De provincies Utrecht, Gelderland en NoordHolland dragen elke voor 30% bij en Noord-Brabant voor 10%. Als de nominatie succesvol verloopt, is dit bedrag structureel nodig vanaf 2021. Deze structurele bijdrage van maximaal € 300.000 wordt gedekt uit de € 0,5 miljoen structurele begrotingsmiddelen voor de Nieuwe Hollandse Waterlinie en Stelling van Amsterdam.

Inter Provinciaal Overleg (IPO)

Doel	Het IPO behartigt de belangen van de provincies en biedt een platform voor o.a. het optimaliseren van de condities waaronder provincies werken en provinciale vernieuwingsprocessen stimuleren.
Kerntaken	Het IPO is actief op dezelfde terreinen als de provincies, zoals milieu, landelijk gebied, sociaal beleid, ruimtelijke ordening, wonen, economie en mobiliteit. De belangenbehartiging geeft het IPO vorm door regelmatig te overleggen met onder andere de verschillende overheden en maatschappelijke organisaties. De platformfunctie wordt ingevuld door gelegenheden te creëren om kennis en ervaringen uit te wisselen, gezamenlijke standpunten te bepalen en initiatieven te ontplooiën. Daarnaast ondersteunt het IPO de provincies bij het uitvoeren van taken, onder andere via de uitvoeringsorganisatie BIJ12 (natuur, informatiesystemen).
Type Verbonden Partij	Stichtingen en verenigingen
Vestigingsplaats	Den Haag
Webadres	IPO
Bestuursdeelname	PS in Algemene ledenvergadering GS in bestuur
Deelnemende partijen	De overige provincies
Openbaar belang	<p>Het IPO is een vereniging, waarvan alle Nederlandse provincies lid zijn. Deze zijn vertegenwoordigd in het verenigingsbestuur en de algemene vergadering. Het bestuur bestaat uit dertien leden, uit elke provincie één gedeputeerde. Elk heeft een eigen portefeuille waarvan hij of zij ook woordvoerder is. Een commissaris van de Koning is voorzitter. De algemene vergadering bestaat uit 24 Statenleden; uit elke provincie twee. Daarnaast heeft het bestuur vier adviseurs: drie Commissarissen van de Koning en één provinciesecretaris respectievelijk voorgedragen door de Kring van Commissarissen en de Kring van Provinciesecretarissen.</p> <p>De kosten van de vereniging worden door de provincies gedragen volgens een maatstaf, waarbij de ene helft van de kosten gelijkmatig over de provincies wordt verdeeld, en de andere helft over de provincies wordt verdeeld naar rato van de som van de totale uitkeringen uit het provinciefonds en de belastingcapaciteit.</p>
Wijziging belang	n.v.t.
Financieel belang	n.v.t.
Toelichting	Conceptcijfers 2020 n.n.b.
Financiële ontwikkeling	n.v.t.
Publiek doel	Belangenbehartiging provincies

	1 januari 2020	31 december 2020
Eigen vermogen	€ 4,462 mln.	2020 n.n.b.
Vreemd vermogen	€ 19,174 mln.	2020 n.n.b.

Resultaat	€ 1,746 mln. (JR 2019); 2020 n.n.b.
-----------	-------------------------------------

	Aandelen	Nominaal	Volgestort	Belang in %
Deelneming	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Inhoudelijke ontwikkeling	n.v.t.
Bestuurlijke en organisatorische ontwikkeling	n.v.t.
Risico's	n.v.t.
Overig	Het IPO werkt de afgelopen jaren aan een doorontwikkeling tot een nieuwe netwerkorganisatie van en voor de gezamenlijke provincies. Het IPO wil sneller werken en werkt mede daardoor steeds meer met bijvoorbeeld (bestuurlijke) regietafels, (bestuurlijke) koplopergroepen, kerngroepen en een denktank. Daarnaast werkt het IPO verder aan de verbetering van de Planning en Control functie. Om een bestuurlijk en politiek gedragen Begroting 2021 te realiseren, startte het IPO met de uitvoering van het Plan van aanpak 'IPO Begrotingsproces 2021 e.v.'. Aanleiding was de wens van het IPO Bestuur om de IPO-begroting integraal, inhoudelijk en financieel, te kunnen wegen. Op de achtergrond speelt hierbij de jaarlijks terugkerende discussie over het uitgavenniveau en de voorspelbaarheid daarvan. De IPO Begroting 2021 werd op basis van vooraf vastgestelde uitgangspunten - volgens de zero-based budgetting methode en een nieuwe begrotingsopzet - opnieuw opgebouwd.

Huis der Nederlandse Provincies (HNP)

Doel	De algemene doelstelling van de Vereniging Huis van de Nederlandse Provincies (HNP) is het verkrijgen van een effectieve positionering en vertegenwoordiging van de provincies in Brussel.
Kerntaken	Het HNP behartigt de provinciale belangen op het Brusselse speelveld en is daarmee de lobbyorganisatie van de provincies. Het HNP richt zich op de kennis- en netwerkanalyse van een beperkt aantal dossiers. Het HNP treedt proactief op als verbindende schakel tussen Brussel en de achterban (provincies en IPO) en coördineert de strategie en het netwerk voor de Europese lobbydossiers. Het HNP draagt bij aan de gehele Europese beleidscyclus door vanuit de provinciale belangenbehartiging te 'brengen' en te 'halen'. 'Brenge' door het delen van kennis, bijdragen aan de ontwikkeling en uitvoering van Europees beleid dat de provincies raakt en aangaat, en het tonen van goede provinciale voorbeelden die passen binnen de Europese doelstellingen. 'Halen' is het gebruiken van Europese programma's en structuurfondsen en het samenwerken in Europese netwerken.
Type Verbonden Partij	Stichtingen en verenigingen
Vestigingsplaats	Brussel
Webadres	HNP
Bestuursdeelname	GS in bestuur
Deelnemende partijen	De overige provincies en het IPO
Openbaar belang	Vertegenwoordigers van de twaalf provincies en het IPO werken in opdracht van het HNP-bestuur vanuit het Huis als liaison tussen de provincies en Europese instellingen en netwerken. De EU-lobbyprioriteiten van het IPO gelden hierbij als basis, naast landsdelige en provinciale agenda's. Namens de provincie Utrecht is gedeputeerde Strijk lid van het Bestuur van het HNP. De provincie Utrecht is lid van het HNP en betaalt daarvoor een bijdrage voor huisvestings- en apparaatskosten. Het HNP is een vereniging volgens Belgisch recht (Internationale non-profit organisatie).
Wijziging belang	n.v.t.
Financieel belang	n.v.t.
Toelichting	Conceptcijfers 2020 n.n.b.
Financiële ontwikkeling	n.v.t.
Publiek doel	Belangenbehartiging provincies

	1 januari 2020	31 december 2020
Eigen vermogen	€ 0,328 mln.	2020 n.n.b.
Vreemd vermogen	€ 0,177 mln.	2020 n.n.b.
Resultaat	€ 0,028 mln. (JR 2019); 2020 n.n.b.	

	Aandelen	Nominaal	Volgestort	Belang in %
Deelneming	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Inhoudelijke ontwikkeling	n.v.t.
Bestuurlijke en organisatorische ontwikkeling	n.v.t.
Risico's	Financiële risico is gezien de goede financiële situatie minimaal
Overig	n.v.t.

Vitens NV

Doel	Het uitoefenen van een publiek (drink)waterbedrijf, daaronder begrepen: de winning, productie, transport, verkoop en distributie van water, alsmede het verrichten van alles wat met de publieke watervoorziening verband houdt.
Kerntaken	Vitens zorgt ervoor dat er 24/7 betrouwbaar water uit de kraan komt en voor goede service daaromheen. Daarnaast zet Vitens zich in voor de bescherming van de kostbare drinkwaterbronnen.
Type Verbonden Partij	Coöperaties en vennootschappen
Vestigingsplaats	Utrecht
Webadres	Vitens
Bestuursdeelname	Algemene vergaderingen van aandeelhouders
Deelnemende partijen	Provincies en gemeenten in het verzorgingsgebied van Vitens
Openbaar belang	Wettelijk is vastgesteld dat de aandelen van de drinkwaterbedrijven in publieke handen blijven. Het belang van de provincie Utrecht als aandeelhouder in Vitens is historisch gegroeid. Met ons aandeelhouderschap borgen wij onze verantwoordelijkheid voor een goede drinkwatervoorziening in Utrecht. Het belang van de provincie Utrecht bedraagt 5,692%. Jaarlijks wordt dividend uitgekeerd.
Wijziging belang	De provincie heeft een vast aandelenpakket. Het belang is niet gewijzigd.
Financieel belang	4,95%
Toelichting	n.v.t.
Financiële ontwikkeling	n.v.t.
Publiek doel	Goede drinkwatervoorziening

	1 januari 2020	31 december 2020
Eigen vermogen	€ 533,2 mln.	€ 557,1 mln. (JR 2020)
Vreemd vermogen	€ 1.294,3 mln.	€ 1.340,1 mln. (JR 2020)
Resultaat	€ 23,9 mln. (JR2020)	

	Aandelen	Nominaal	Volgestort	Belang in %
Deelneming	285.869 a € 1,00		286	4,95%

Inhoudelijke ontwikkeling	n.v.t.
Bestuurlijke en organisatorische ontwikkeling	n.v.t.
Risico's	Als aandeelhouder loopt de provincie geen financiële risico's ten gevolge van het handelen van de N.V., behalve het dividendrisico.

Overig

Voor de planperiode 2018 - 2022 is een investeringsvolume van circa € 618 miljoen (bruto exclusief bijdragen van derden) voorzien. Dit zijn vooral investeringen in de bovengrondse- en ondergrondse infrastructuur (circa € 467 miljoen) ten behoeve van de continuïteit. Bovengronds wordt met name geïnvesteerd in procesautomatisering (PA), renovaties in productielocaties en security. De investeringen voor ondergrondse infrastructuur zijn gericht op vervanging van hoofd- en aansluitleidingen. Het investeringsvolume voor vervanging en reconstructie van hoofdleidingen wordt de komende planperiode stabiel gehouden tot een niveau van € 55 miljoen in 2020 om de verwachte ondermaatse leveringsminuten (OLM) niet boven het huidige peil te laten stijgen. Hiermee wordt circa 1% per jaar van het hoofdleidingnet vervangen.

Bank Nederlandse Gemeenten NV (BNG)

Doel	Het bankieren ten dienste van overheden - waaronder provincies - en met overheden verbonden instellingen en bedrijven op het terrein van volkshuisvesting, openbaar nut, onderwijs en gezondheidszorg.
Kerntaken	De NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is de bank voor de overheid en voor het maatschappelijk belang.
Type Verbonden Partij	Coöperaties en vennootschappen
Vestigingsplaats	Den Haag
Webadres	BNG
Bestuursdeelname	Algemene vergaderingen van aandeelhouders
Deelnemende partijen	De overige aandeelhouders zijn het Rijk, provincies en gemeenten en een hoogheemraadschap
Openbaar belang	De provincie heeft een belang van 0,16% in de BNG. Het is niet zonder meer mogelijk een marktwaarde voor deze aandelen te bepalen, omdat deze niet vrij verhandelbaar zijn. (Bron BNG jaarrekening 2015)
Wijziging belang	n.v.t.
Financieel belang	0,16%.
Toelichting	n.v.t.
Financiële ontwikkeling	n.v.t.
Publiek doel	Belegging

	1 januari 2020	31 december 2020
Eigen vermogen	€ 4.887 mln. (JR 2019)	€ 5.097 mln.
Vreemd vermogen	€ 144.802 mln. (JR 2019)	€ 155.262 mln.
Resultaat	€ 221 mln.	

	Aandelen	Nominaal	Volgestort	Belang in %
Deelneming	87.750	€ 222.000	€ 222.000	0,16%

Inhoudelijke ontwikkeling	n.v.t.
Bestuurlijke en organisatorische ontwikkeling	n.v.t.
Risico's	n.v.t.
Overig	n.v.t.

Nederlandse Waterschapsbank NV (NWB)

Doel	Voor gemeenten, provincies, gezondheidszorg, onderwijs en activiteiten op het gebied van water en milieu, arrangeert de bank korte en langlopende kredieten.
Kerntaken	De Nederlandse Waterschapsbank (NWB) is een financiële dienstverlener voor de overheidssector.
Type Verbonden Partij	Coöperaties en vennootschappen
Vestigingsplaats	Den Haag
Webadres	NWB
Bestuursdeelname	Algemene vergadering van aandeelhouders
Deelnemende partijen	De aandelen zijn in handen van waterschappen, het Rijk en provincies.
Openbaar belang	De provincie heeft een belang van 0,17% in de NWB. De aandelen van de Nederlandse Waterschapsbank (NWB) kennen geen marktwaarde. (Bron NWB jaarrekening 2015)
Wijziging belang	n.v.t.
Financieel belang	0,17%
Toelichting	n.v.t.
Financiële ontwikkeling	n.v.t.
Publiek doel	Belegging

	1 januari 2020	31 december 2020
Eigen vermogen	€ 1.796 mln.	€1.827 mln.(JR2020)
Vreemd vermogen	€ 94.409 mln.	€105 mln. (JR2020)
Resultaat	€ 81 mln. (JR 2020)	

	Aandelen	Nominaal	Volgestort	Belang in %
Deelneming	A: 43 a € 115,- en B: 60 a € 460,-	€ 0,03 mln.	€ 0,03 mln.	0,17%

Inhoudelijke ontwikkeling	n.v.t.
Bestuurlijke en organisatorische ontwikkeling	n.v.t.
Risico's	n.v.t.
Overig	n.v.t.

REMU Houdstermaatschappij NV

Doel	De activiteiten van N.V. REMU Houdstermaatschappij beperken zich thans tot die van belangenbehartiger in het kader van een eventueel nog van ENECO te ontvangen vergoeding indien dat bedrijf zelf zou worden verkocht.
Kerntaken	zie Doel
Type Verbonden Partij	Coöperaties en vennootschappen
Vestigingsplaats	Utrecht
Webadres	
Bestuursdeelname	Via aandeelhoudersvergadering
Deelnemende partijen	Gemeenten Utrecht en Amersfoort
Openbaar belang	De provincie is voor 47,5% aandeelhouder in de houdstermaatschappij. De vennootschap heeft een eigen vermogen van € 1,5 mln. en wordt in stand gehouden in verband met een eventueel nog te ontvangen vergoeding van ENECO. Deze vergoeding bedraagt 4,66% van de totale waarde bij verkoop voor 31 december 2010 van meer dan 50% van ENECO (privatiseringsvergoeding). Zoals oorspronkelijk overeengekomen, vervalt het recht op deze vergoeding na 31 december 2010, echter vanwege het verzet dat ENECO heeft gepleegd tegen de Wet Onafhankelijk Netbeheerder (zgn. splitsingswetgeving), komt ENECO, naar het standpunt van de voormalige aandeelhouders, geen beroep meer toe op de vervaldatum van de privatiseringsvergoeding. De uitspraak op in Hoger beroep op 8 december 2020 is voor N.V. REMU Houdstermaatschappij (REMU) negatief uitgevallen. Tegen deze uitspraak zal REMU in cassatie gaan bij de Hoge Raad.
Wijziging belang	n.v.t.
Financieel belang	47,5%
Toelichting	n.v.t.
Financiële ontwikkeling	n.v.t.
Publiek doel	Belangenbehartiger aandeelhouders

	1 januari 2020	31 december 2020
Eigen vermogen	€ 0,969 mln.	2020 n.n.b.
Vreemd vermogen	€ 0,003 mln.	2020 n.n.b.
Resultaat	-/- € 0,224 mln. (JR 2019); 2020 n.n.b.	

	Aandelen	Nominaal	Volgestort	Belang in %
Deelneming	95a € 500		€ 47,50	47,5%

Inhoudelijke ontwikkeling	n.v.t.
Bestuurlijke en organisatorische ontwikkeling	n.v.t.

Risico's	n.v.t.
Overig	De REMU heeft geen activiteiten anders dan de belangen van de aandeelhouders te behartigen in relatie tot het verkrijgen van de privatiseringsvergoeding zoals met ENECO overeengekomen was.

Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht NV (OMU)

Doel	Doel van de N.V. is het investeren in de private delen (lege delen van terreinen, verouderde bedrijfsbebouwingen) ten einde deze met andere participanten (zoals gemeenten en/of private ontwikkelaars) te herontwikkelen en opnieuw in de markt te zetten.
Kerntaken	N.V. OMU is in 2011 opgericht voor het investeren in private kavels op verouderde bedrijventerreinen in de provincie Utrecht. In 2016 is de opdracht verbreed naar de transformatie van leegstaande kantoorpanden.
Type Verbonden Partij	Coöperaties en vennootschappen
Vestigingsplaats	Utrecht
Webadres	OMU
Bestuursdeelname	De provincie Utrecht is enig aandeelhouder van de OMU.
Deelnemende partijen	De provincie Utrecht is enig aandeelhouder van de OMU.
Openbaar belang	Het gaat om projecten die zonder ingrijpen van de overheid niet of ernstig vertraagd van de grond zouden komen en die een bijdrage leveren aan verbetering van het vestigingsklimaat op bedrijventerreinen en de leefbaarheid in de binnensteden.
Wijziging belang	In 2020 is het aandelenkapitaal vergroot met EUR 1.000.000
Financieel belang	100%
Toelichting	Conceptcijfers OMU 2020.
Financiële ontwikkeling	n.v.t.
Publiek doel	Verbetering leefbaarheid in binnensteden

	1 januari 2020	31 december 2020
Eigen vermogen	€ 12,4 mln.	€ 13,3 mln.(JR 2020)*
Vreemd vermogen	€ 0,8 mln.	€ 1,3 mln. (JR 2020)*
Resultaat	€-0,124 mln. (JR 2020)*	

	Aandelen	Nominaal	Volgestort	Belang in %
Deelneming	160.000 van nominaal € 100,00	15.000.000	16.000.000	100%

Inhoudelijke ontwikkeling	n.v.t.
Bestuurlijke en organisatorische ontwikkeling	n.v.t.
Risico's	Als aandeelhouder loopt de provincie geen financiële risico's ten gevolge van het handelen van de N.V. Voorwaarde is wel dat de provincie zich niet bezig houdt met het bestuur van de N.V. Een ander risico is dat de N.V. gebonden is aan de Europese regels voor staatssteun en dat de daarvoor geldende regels moeten worden gevolgd.
Overig	nvt

Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Regio Utrecht B.V.

Doel	Versterken van de economische structuur van de Regio Utrecht door te investeren in de innovatieve sectoren en maatschappelijke opgaven.
Kerntaken	1. Innoveren; business development (bedrijven/projecten) 2. Investeren; financieringen & participaties 3. Internationaliseren; trade & invest
Type Verbonden Partij	Coöperaties en vennootschappen
Vestigingsplaats	Utrecht
Webadres	www.romregioutrecht.nl
Bestuursdeelname	Robert Strijk (Aandeelhouder)
Deelnemende partijen	Gemeenten Amersfoort, Hilversum en Utrecht, UU, UMCU (via Utrecht Holdings) en Ministerie EZK
Openbaar belang	Economische structuurversterking in de provincie Utrecht
Wijziging belang	n.v.t.
Financieel belang	36%
Toelichting	O.b.v. conceptcijfers 2020
Financiële ontwikkeling	Het Eigen Vermogen van €22 mln. is door de aandeelhouders verschaft voor het participatiefonds. Er zijn in 2020 veel investeringsaanvragen binnengekomen en nog in behandeling. Verwacht in 2021 €3 mln. aan investeringen uit participatiefonds te doen.
Publiek doel	Vergroten innovatiekracht

	1 januari 2020	31 december 2020
Eigen vermogen	€ 0	€ 22,1 mln. (JR 2020)*
Vreemd vermogen	€ 0	€ 0,904 mln. (JR 2020)*
Resultaat	€0,086 mln. (JR 2020)*	

	Aandelen	Nominaal	Volgestort	Belang in %
Deelneming	8 mln. à € 1	n.v.t.	n.v.t.	36%

Inhoudelijke ontwikkeling	n.v.t.
Bestuurlijke en organisatorische ontwikkeling	n.v.t.
Risico's	In de reserve Weerstandsvermogen is in 2020 een storting gedaan van € 2,5 mln. Hoewel het streven is dat de ROM revolverende leningen verstrekt en het eigen vermogen door de jaren heen kan en mag toenemen met de rendementen op de investeringen, is met de storting in het weerstandsvermogen rekening gehouden met een verlies op het gestorte aandelenkapitaal.

Overig

De ROM Regio Utrecht is op 29 mei 2020 opgericht en in de eerste maanden vooral actief geweest op het verstrekken van de Corona Overbruggingslening (COL) regeling van het Ministerie van EZK voor start-ups, scale-ups en innovatief MKB. Het jaar stond verder vooral in het teken van de opbouw van de organisatie en de integratie met de werkorganisaties van Trade & Invest en de EBU. De eerste financieringen/deelnemingen vanuit het ROM fonds zijn in voorbereiding en zullen in de eerste helft van 2021 plaatshebben.

Fonds Nazorg gesloten stortplaatsen

Doel	Beheren van de middelen voor de nazorg van stortplaats Smink om de eeuwigdurende nazorg van deze stortplaats na sluiting te kunnen bekostigen.
Kerntaken	Het bekostigen van de nazorgkosten en een zodanig beheer van de fondsmiddelen dat voldoende rendement wordt gegenereerd voor de eeuwigdurende nazorg.
Type Verbonden Partij	Overige verbonden partijen
Vestigingsplaats	Utrecht
Webadres	www.provincie-utrecht.nl
Bestuursdeelname	GS is bestuur
Deelnemende partijen	geen
Openbaar belang	Het treffen van zodanige maatregelen dat wordt gewaarborgd dat de stortplaats geen nadelige gevolgen voor het milieu met zich meebrengt, dan wel voor zover dat redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de grootst mogelijke bescherming wordt geboden tegen die nadelige gevolgen.
Wijziging belang	n.v.t.
Financieel belang	n.v.t.
Toelichting	o.b.v. conceptcijfers 2020
Financiële ontwikkeling	n.v.t.
Publiek doel	Beheer fonds ten behoeve van de nazorg stortplaatsen

	1 januari 2020	31 december 2020
Eigen vermogen	0	€0 (JR 2020)*
Vreemd vermogen	€ 4,3 mln.	4,4 mln.(JR 2020)*
Resultaat	€ 0 (JR 2020)*	

	Aandelen	Nominaal	Volgestort	Belang in %
Deelneming	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Inhoudelijke ontwikkeling	n.v.t.
Bestuurlijke en organisatorische ontwikkeling	n.v.t.
Risico's	Volgens de huidige regels neemt de provincie de nazorg van de stortplaats Smink over in 2040. Om een eventueel financieel risico, dat het doelvermogen niet toereikend is, te voorkomen wordt periodiek onderzocht of het nazorgplan moet worden aangepast. Op basis van dit plan wordt het doelvermogen opnieuw vastgesteld en kan de provincie een aangepaste heffing opleggen. Hierdoor wordt een eventueel financieel risico voor de provincie verkleind.
Overig	n.v.t.

3.7 Grondbeleid

Visie en inleiding

Grond is een belangrijk middel om doelen te bereiken op het gebied van recreatie, natuur en landschap (Natuur Netwerk Nederland), duurzame energie, duurzame landbouw en duurzame en veilige mobiliteit. Het grondbeleid bestaat uit het organiseren van processen, kennis, grondbeheer en instrumenten zoals de aan- en verkoop van gronden.

In september 2020 hebben de Staten de 'Nota Grondbeleid 2020' vastgesteld. Deze nota zorgt voor een provincie breed grondbeleid dat we vervolgens elke vier jaar actualiseren. Het grondbeleid van de provincie Utrecht is uitgewerkt in een uitvoeringskader dat toepasbaar is op de verschillende uitvoeringstaken van de provincie. Een belangrijk kader binnen het grondbeleid is dat de provincie opgavegericht werkt. Dit betekent dat we in ons handelen de maatschappelijke opgaven centraal zetten. Grond is één van de middelen die we kunnen inzetten om onze gestelde doelen te bereiken. Grondbezit is daarmee nooit een doel op zich. Het grondbeleid behelst de kaders en spelregels voor de inzet van het grondinstrumentarium. De provincie heeft de verantwoordelijkheid om als een rechtmatige en betrouwbare overheid bij grondtransacties marktconform, openbaar, conform gelijkberechtiging en transparant te handelen.

In het grondbeleid geven we aan welke grondinstrumenten beschikbaar zijn en hoe we die toepassen. Ook geeft het grondbeleid randvoorwaarden en spelregels voor de inzet van de grondinstrumenten. Het succesvol toepassen van het grondbeleid vergt aansluiting bij ons ruimtelijk beleid en actief signaleren van ontwikkelingen en kansen. Op projectniveau wordt het grondbeleid beschreven in grondstrategieën en verwervingsplannen. Met de toepassing van het grondbeleid verkrijgen wij gebruiksrechten van gronden en opstallen om realisatie van provinciale doelen mogelijk te maken.

De inzet van het grondinstrumentarium binnen de provincie Utrecht vindt voornamelijk plaats in het kader van het Programma Agenda Vitaal Platteland, het Mobiliteitsprogramma, het programma Hart van de Heuvelrug en in het geheel van de bedrijfsvoering (ons provinciehuis en onze steunpunten). Alleen binnen Hart van de Heuvelrug (gebiedsontwikkelingsprogramma voor het gebied in de driehoek Soest-Zeist-Amersfoort) voert de provincie actieve grondexploitaties uit zoals bedoeld in de Wet ruimtelijke ordening.

Grondtransacties in het kader van de Agenda Vitaal Platteland

In de tabel hieronder ziet u hoeveel hectare grond er dit jaar binnen het NNN (Natuur Netwerk Nederland) is verworven, dan wel waar er functieverandering plaatsvond.

Doelrealisatie	Streefwaarde	2019 realisatie	2020 begroot	2020 realisatie
Verwerving / functieverandering nieuwe natuur in hectares (cumulatief, realisatie 2027)	1.566 ha	892 ha*	1105 ha	954 ha

*Als gevolg van een aantal correcties op de kaart in 2020 met betrekking tot voorgaande jaren is dit getal ca. 20 ha hoger dan het getal zoals gepresenteerd in de Jaarrekening 2019

In 2020 is circa 60 ha grond binnen de categorie 'nog te realiseren natuur' aangekocht of omgevormd, waarmee het totaal uitkomt op 954 ha. Het is het niet gelukt om de jaaropgave (i.c. 125 ha) te realiseren. Inmiddels ligt het gerealiseerde resultaat t/m 2020 circa 150 ha achter op het begrote oppervlak van 1.105 ha. In programma 2 Landelijk Gebied treft u een nadere toelichting aan. De inschatting is dat het einddoel (1.570 ha in bezit van een natuurbeheerder en ingericht in 2027) nog steeds haalbaar met inzet van het huidige instrumentarium, aangevuld met de nieuwe aankoopsubsidie NNN-gronden, die in de loop van 2019 is opengesteld. Waarbij wel een aantal aanvullende acties worden ingezet in 2021.

Financieel Instrumentarium

De financiering van de te realiseren internationale natuurdoelen vindt grotendeels plaats via het zogenaamde grond-voor-grond-principe. Dat houdt in dat in bezit zijnde gronden worden verkocht, waarmee budget wordt vrijgemaakt voor nieuwe aankopen en inrichting van natuur.

Alle gronden die we voor het programma AVP aankopen, worden geactiveerd op de balans in de Grondvoorraad AVP tegen de verkrijgingswaarde of -in het geval van gronden binnen het NNN -tegen de lagere marktwaarde in de grondvoorraad AVP. Het verschil tussen de lagere marktwaarde en de verkrijgingsprijs (meestal 85% van de waarde) dekken we uit de middelen voor realisatie van het Natuurnetwerk Nederland binnen programma 2. Over de afbouw van de Grondvoorraad AVP (voorheen Revolverend Fonds) heeft ons college afspraken gemaakt. Het fonds, dat destijds de mogelijkheid bood om aankoop van gronden en opstallen tot maximaal €50 miljoen voor te financieren, bouwen we in stappen van € 5 miljoen per twee jaar af naar € 0 eind 2027. De stand per 31-12-2020 van de Grondvoorraad AVP is €17,75 miljoen. Ons college is op dit moment aan het onderzoeken of het vormen van een groundbank een middel is dat helpt bij het realiseren van de provinciale doelen. Daarin wordt ook de afbouw van de Grondvoorraad AVP betrokken.

Gronden die we aankopen voor de natuurcompensatie, activeren we apart. De grondvoorraad Natuurcompensatiebank stond eind 2020 op €2,49 mln.

Verloop Grondvoorraad AVP en natuurcompensatiebank x €1.000	2019 werkelijk	2020 begroot	2020 werkelijk
Stand per 1-1	25.461	35.000	22.347
Waarvan AVP	24.818		19.855
Waarvan natuurcompensatiefonds	642		2.492
Saldo aan- en verkopen grondvoorraad	-3.114	0	-2.107
Waarvan AVP	-4.963		-2.107
Waarvan natuurcompensatiefonds	1.849		0
Stand per 31-12	22.347	35.000	20.240
Waarvan AVP	19.855		17.749
Waarvan natuurcompensatiefonds	2.492		2.492

Er is een verkooptaakstelling van gronden en opstallen van in totaal € 14 mln. voor de periode 2018 t/m 2021 geformuleerd. Dit is om onder andere middelen te genereren voor de verwerving/functieverandering en inrichting van nieuwe natuur. In 2020 is voor circa € 2,1 mln. verkocht. Hiermee is de gemiddelde jaarlijkse verkooptaakstelling van € 3,5 mln. niet gehaald. Maar in 2018 en 2019 is er totaal € 12,3 mln. gerealiseerd. (€ 7,1 mln. in 2018 en € 5,2 mln. in 2019) zodat de totale taakstelling van €14 mln. inmiddels is gehaald.

Doelrealisatie	Streefwaarde	2018-2019 werkelijk	2020 begroot	2020 werkelijk	Restant
Verkooptaakstelling gronden en opstallen (cumulatief, realisatie 2018-2021)	€ 14 mln.	€ 12,3 mln.	€ 3,5 mln.	€ 2,1 mln.	€ 0 mln.

Categorie	Aantal hectares per 31-12-2019	Aantal hectares per 31-12-2020
NNN	545 ha	385 ha
RodS	129 ha	109 ha
Ruilgrond en overig	459 ha	507 ha
Totaal	1.133 ha	1.011 ha

Op basis van een GIS-analyse is er in totaal 1.011 ha in bezit ten behoeve van het programma Agenda Vitaal Platteland en Recreatie om de Stad (RodS). Hiervan ligt 385 ha binnen de begrenzing van het NatuurNetwerk Nederland (kortweg NNN), 109 ha binnen de begrenzing van RodS en 507 ha is ruilgrond (inclusief de gronden voor de natuurcompensatiebank).

Financiële risico's bij grondverwerving

Het financiële risico bij grondverwerving voor de inrichting van het landelijk gebied is over het algemeen beperkt, omdat grond relatief waardevast is. Zo uitte het effect van de financiële crisis zich een aantal jaar geleden bijvoorbeeld vooral in een daling in de huizenprijzen en veel minder in een daling van de prijzen van agrarische grond. We zien de afgelopen periode de druk op de grondmarkt in het landelijk gebied alleen maar toenemen, nu er ook extra grond nodig is voor het oplossen van de problematiek rond stikstof, de energietransitie, woningbouwopgave, etc.

Het programma AVP kent een voorziening om eventuele risico's op te vangen, zie onderstaande tabel. Hiermee worden de risico's opgevangen van de opstallen die in bezit zijn in het landelijk gebied en die zijn voorgefinancierd uit het voormalige Revolverend Fonds, nu grondvoorraad AVP genaamd. De prioriteit voor de verkoop ligt bij deze opstallen. De verkoop van de betreffende opstallen staat in 2021 en 2022 gepland. Daartoe zijn taxatierapporten opgesteld en is een zogenaamd bidboek opgesteld, waarmee de panden in de verkoop worden gezet. De hoogte van de voorziening is iets gedaald ten opzichte van 2019. Dit heeft ermee te maken dat de verwachte opbrengst van de panden op basis van het (concept) taxatierapport naar boven is bijgesteld.

Risicovoorziening grondrisico's grondvoorraad AVP x €1.000	
Begin saldo 01-01-2020	840
Eind saldo 31-12-2020	696

Hart van de Heuvelrug/ Vliegbasis Soesterberg

Hart van de Heuvelrug/Vliegbasis Soesterberg (HvdH/ VBS) is een langlopende integrale gebiedsontwikkeling. Het programma is gestart in 2004 en loopt tot en met 2025. Doel van het programma is de ruimtelijke kwaliteit te verbeteren, onder meer door twee ecologische verbindingen (corridors) te maken. Daarnaast ontstaat dankzij dit programma meer ruimte voor wonen, werken, zorg en recreatie in het gebied. Een belangrijk uitgangspunt in de uitvoering is de financiële en ruimtelijke verevening tussen de rode projecten (het ontwikkelen van woon-en werklocaties) en groene projecten (ontwikkeling van natuur en recreatie). De gronden die de provincie in eigendom heeft, worden verkocht na bewerking of doorgeleverd aan derden. De provincie beheert enkele percelen en panden tijdelijk totdat de gronden verkocht of overgedragen zijn. Bij grondtransacties handelt de provincie marktconform, openbaar, conform gelijkberechtiging en transparant.

Voor het programma HvdH/ VBS voert de Provincie een actieve grondexploitatie. Dit is een uitzondering op het in 2020 vastgestelde grondbeleid van de provincie. De grondexploitaties (grexen) van het programma HvdH en VBS zijn een gesloten systeem. De investeringen worden bekostigd met de toekomstige opbrengsten. Het programma en project komen niet ten laste van de algemene middelen. Pas bij afronding van het geheel (in 2025) verrekenen we het saldo met de algemene middelen. De verantwoording van het programma is met ingang van de Jaarrekening 2018 aangepast aan de wijzigingen in het BBV. In de begrotingen van 2020 en 2021 worden ook volgens deze nieuwe systematiek ingedeeld.

De insteek bij alle projecten is dat we alle grond voor afsluiting van het project overdragen. Hetzij voor het realiseren van woningen en bedrijven, hetzij als natuur-en/of recreatieterrein. In overeenstemming met het BBV wordt er op de rode projecten tussentijdse winst genomen, volgens de Percentage of Completion (POC)-methode en op de afgesloten projecten in de IVA wordt jaarlijks afgeschreven. De hieruit voortkomende financiële gevolgen verantwoorden we in Programma 1. Ruimtelijke ontwikkeling en het voordeel wordt afgewikkeld naar de in 2020 ingestelde bestemmingsreserve. Met deze reserve geven we invulling aan het contractueel overeengekomen beheerfonds HvdH.

In 2020 hebben grondtransacties van het bedrijventerrein Richelleweg plaatsgevonden. Er zijn 4 percelen verkocht (ruim 1,2 hectare). Van 3 van deze percelen moet het notarieel transport nog plaatsvinden. Er is nog 1 perceel onder optie. De overige percelen van het Richelleterrein zijn verkocht. We zijn daarnaast met Het Utrechts Landschap in gesprek over de koopovereenkomst voor het Harlanterrein (8 hectare ingerichte natuur).

Voor meer gedetailleerde informatie over de deelprojecten van Hart van de Heuvelrug en de Vliegbasis Soesterberg verwijzen wij naar de projectenparagraaf 3.8.1.

3.8 Projecten

3.8.1 Hart van de Heuvelrug

Inleiding en historisch perspectief

Wat willen we bereiken?

Hart van de Heuvelrug is een unieke integrale gebiedsontwikkeling. Versnipperde natuur komt weer met elkaar in verbinding en er worden woningen, bedrijven en zorgprojecten gebouwd.

Op 5 juni 2015 hebben de gemeenten Soest en Zeist en de provincie ingestemd met de samenwerkingsovereenkomsten Hart van de Heuvelrug en Vliegbasis Soesterberg (als apart project, geen onderdeel van dit programma). Doel van het programma is om de ruimtelijke kwaliteit te verbeteren. We maken twee ecologische verbindingen (corridors). Daarnaast is er in het programma ruimte voor wonen, werken, zorg en recreatie. Een belangrijk uitgangspunt in de uitvoering is dat de opbrengsten van de rode projecten (het ontwikkelen van woon- en werklocaties) de groene projecten (ontwikkeling van natuur en recreatie) financieren. Daarnaast is het toevoegen van het aantal hectare ontwikkeld gebied en het aantal hectare groen in balans. We hebben al veel projecten afgerond, met name groene projecten. We werken met gemeente Soest, gemeente Zeist en het Utrechts Landschap de komende jaren intensief samen om ook de overige projecten te realiseren en af te ronden. Dit zijn vooral de ontwikkeling van de woon- en werklocaties. Het programma loopt door tot eind 2025.

Wat hebben we gedaan?

De provincie Utrecht is binnen het programma Hart van de Heuvelrug verantwoordelijk voor de volgende projecten:

Hart van de Heuvelrug:

- Kamp van Zeist
- Bedrijventerrein Richelleweg
- Woonwijk Sortie 16
- Harlanterrein (nog administratief afronden)
- Oostelijke Corridor

Vliegbasis Soesterberg:

- Woonwijk Vliegbasis Soesterberg
- Kavels Westflank
- Park Vliegbasis Soesterberg
- Corridor Camp New Amsterdam

Naast de provinciale projecten voeren ook de gemeenten Zeist en Soest projecten uit. Dit zijn voor de gemeente Zeist de projecten Willem Arntzhoeve en Huis ter Heide west. Voor de gemeente Soest gaat het om Apollo Noord- Kontakt der Continenten, Sauna Soesterberg en Oude Tempel. Wij zijn financieel eindverantwoordelijk voor deze gemeentelijke projecten. Omdat deze projecten niet drukken op de jaarlijkse begroting zijn ze niet in deze jaarrekening opgenomen. De Tussenrapportage Hart van de Heuvelrug (oktober 2020) gaat inhoudelijk in op de stand van zaken van deze projecten. In de Mastergrex Hart van de Heuvelrug (maart 2021) wordt ook een financiële stand van zaken gegeven.

3.8.1.1 Prioriteiten en lopende zaken

Hart van de Heuvelrug

Kamp van Zeist

Doel is dat dit terrein van Defensie uiteindelijk een natuurgebied van 29 hectare wordt. Wij willen het terrein aankopen van Defensie. Na aankoop, richten we het terrein in en leveren het aan Het Utrechts Landschap. De onderhandelingen tussen provincie, Defensie en Het Utrechts Landschap zijn in maart 2020 gestart. We streven ernaar om de aan- en verkoop van het terrein medio 2021 af te ronden. Aankoop van het terrein is afhankelijk van de zekerstelling van de financiële bijdrage vanuit het project Den Dolder Noordoost (WA Hoeve). Na aankoop richten we het terrein in als natuur- en recreatiegebied. Uiterlijk in 2025 moet het gebied vergroend zijn.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
Kamp van Zeist		
Overeenstemming met Defensie en het Utrechts Landschap over aankoop en doorlevering Kamp van Zeist		De onderhandelingen over de aankoop en doorlevering lopen. Er is nog geen overeenstemming bereikt. We laten aanvullende onderzoeken uitvoeren naar een aantal zaken zoals Chroom VI en asbest om zo meer zicht op risico's te krijgen. Hierover willen we nadere afspraken vastleggen.
Opstellen van een tijdelijk beheerplan		Na aankoop van het terrein stellen we pas een tijdelijk beheerplan op.

Richelleweg

Richelleweg is een duurzaam bedrijventerrein. We hebben in 2020 4 kavels op het bedrijventerrein verkocht. Twee van deze kavels zijn in 2020 ook juridisch en financieel geleverd. De overige twee transporteren we in 2021 nadat de gemeente Soest de omgevingsvergunningen verstrekt hebben. Er is nu nog 1 kavel resterend onder optie. We verwachten deze kavel begin 2021 te verkopen. De uitgifte van de kavels is afgelopen jaar vertraagd enigszins door capaciteitsgebrek bij de afdeling vergunningverlening bij de gemeente Soest. Ondanks deze vertraging is de uitgifte van de kavels nog steeds sneller dan ooit gedacht (gereed eind 2021). Enkele kavels hebben we verkocht aan bedrijven die nu op het verouderde bedrijventerrein Soesterberg-Noord gevestigd zijn. Hierdoor komt in Soesterberg-Noord ruimte vrij voor de transformatie van bedrijven naar woningen. Wij voeren gesprekken met de gemeente en het Rijk over overdracht van de openbare ruimte na afronden van het project. De feitelijke overdracht wordt medio 2021 verwacht.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
Richelleweg		
Afronden kaveluitgifte bedrijventerrein Richelleweg		Er is nog 1 kavel onder optie. Uitgifte van de kavels vertraagd door capaciteitsgebrek bij de afdeling vergunningverlening bij de gemeente Soest. We verwachten deze kavel begin 2021 te verkopen.
De overdracht van het openbaar gebied naar gemeente Soest is afgerond.		Wij voeren gesprekken met de gemeente en het Rijk over overdracht van de openbare ruimte na afronden van het project.

Sortie 16

Op deze locatie ontwikkelen wij een nieuwe woonwijk. We hebben samen met de gemeenten Zeist en Soest een gebiedsvisie opgesteld. In deze gebiedsvisie worden de inhoudelijke en programmatische kaders vastgelegd. We hebben gekozen voor een gedifferentieerd woningbouwprogramma met de nadruk op een groot aandeel betaalbare woningen (sociaal en het lagere middensegment, zowel koop en huur). In Sortie 16 ontwikkelen wij natuurinclusief. Dat wil zeggen dat de woningen te gast zijn in het landschap. We behouden bijzondere delen voor flora en fauna. Bij het opstellen van de gebiedsvisie hebben we gesprekken gevoerd met de omwonenden en andere belanghebbenden. Hun inbreng hebben we meegenomen in de gebiedsvisie. De gebiedsvisie is gereed en vastgesteld door de stuurgroep Hart van de Heuvelrug, Gedeputeerde Staten en de gemeenteraad van Zeist (januari 2021). De gebiedsvisie dient als basis voor het bestemmingsplan. Deze stellen we in 2021 op.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
Sortie 16		
Gebiedsvisie woonwijk Sortie 16 is gereed en start met het opstellen van het bestemmingsplan		De gebiedsvisie hebben we vastgesteld en er is gestart met opstellen van het bestemmingsplan. Deze werken we in 2021 verder uit.
Een strategie voor uitgifte van de grond		De strategie voor uitgifte van de grond is in voorbereiding, in samenhang met de verkoopstrategie voor de woonwijk. Vaststelling verwachten we in het eerste kwartaal van 2021.
De aanbesteding van marktpartijen is voorbereid		De aanbesteding van de marktpartijen volgt na bestuurlijke vaststelling van de verkoopstrategie en het vaststellen van het bestemmingsplan.

Harlanterrein

We hebben het project op het Harlanterrein uitgevoerd en een nieuw natuurgebied gerealiseerd. Om de grond openbaar en marktconform te verkopen aan een natuurbeherende partij, hebben we een aanbesteding uitgevoerd. Utrechts Landschap is daaruit als partij geselecteerd. We zijn in gesprek met Utrechts Landschap over de verkoopovereenkomst. Tot het moment van eigendomsoverdracht worden de gronden beheerd in opdracht van de provincie.

Oostelijke Corridor

De Oostelijke Corridor is een heideverbinding die over vliegbasis Soesterberg naar het westen loopt. De Oostelijke Corridor bestaat onder meer uit drie ecoducten: Ecoduct Op Hees, Ecoduct Boele Staal en Ecoduct Leuserheide.

Het Ecoduct Boele Staal is in 2016 als laatste gerealiseerd. De natuurgronden (ongeveer negen hectare) die hierbij horen, worden openbaar en marktconform verkocht. Voor zover deze gronden zich bevinden op het kunstwerk gedeelte van het ecoduct, wordt een recht van opstal gevestigd zodat deze gronden dus los van het ecoduct zelf kunnen worden verkocht.

Vliegbasis Soesterberg

Woonwijk Vliegbasis Soesterberg

Op een deel van de voormalige vliegbasis ontwikkelen we samen met de gemeenten Zeist en Soest en Utrechts Landschap een nieuwe duurzame woonwijk. De woonwijk past qua sfeer en beleving in het bijzondere landschap. Deze woonwijk bevindt zich in de planontwikkelingsfase. In 2020 hebben we de condities ter voorbereiding op de uitvoering verder uitgewerkt. De ontheffing wet natuurbescherming is ingediend en in het bosgebied zijn niet-gesprongen-explosieven geruimd. Ook de spits-ontsluiting van Camp New Amsterdam (waar de nieuwe vestiging van de Nederlandse bank gebouwd wordt) is in de ruwbouw aangelegd voor bouwverkeer. We hebben ook een eerste deel van de woonwijk bouwrijp gemaakt. Daarnaast hebben we de verkoopstrategie opgesteld en een voorstel gemaakt voor de wijze van organisatie in de realisatiefase van het project. Dit ligt voor ter besluitvorming. Samen met de gemeenten Zeist en Soest werken we aan een plan voor de inrichting van de openbare ruimte. Eind 2019 hebben we in samenwerking met Defensie een plan van aanpak voor de sanering van een ernstige PFOS (Perfluorooctaanzuur) verontreiniging in de woonwijk vastgesteld in het bestuurlijk overleg. Hierin hebben we afgesproken dat er onderzoek gedaan wordt naar saneringstechnieken. Dit onderzoek is inmiddels afgerond. Het blijkt dat de locatie gesaneerd kan worden. Daarnaast is geconstateerd dat bij afwezigheid van landelijk beleid, we als provincie eigen PFAS-beleid opstellen om de sanering te bespoedigen. In 2020 hebben we dit voorbereid en leggen dit begin 2021 voor ter besluitvorming. Daarnaast hebben we een saneringsonderzoek gestart. Hierbij brengen we de verschillende methoden van sanering in beeld. We verwachten in 2021 het ontwikkelen van de saneringsoplossing verder uit te werken. We hebben gesprekken met Defensie over kostenverhaal. Daarnaast is er een bezwaarprocedure van Defensie bij de Raad van State geweest. De uitspraak is dat de Staat niet ontvankelijk is verklaard. Hiermee is de beschikking van ernst en spoed uit 2019 definitief geworden.

Beoogd resultaat 2020	Status	Toelichting
Woonwijk Vliegbasis Soesterberg		
Bevoegd gezag heeft een besluit genomen over de aanvraag ontheffing Wet Natuurbescherming.		We hebben de aanvraag voor de ontheffing Wet Natuurbescherming is ingediend. Er is nog geen besluit genomen over verlenen daarvan.
De uitvoering van de mitigerende maatregelen t.b.v. Wet Natuurbescherming zijn gestart.		We zijn gestart met de uitvoering van de mitigerende maatregelen ten behoeve van de Wet Natuurbescherming.
Wijzigingsbevoegdheid van het bestemmingsplan is ingezet		Besloten is de wijzigingsbevoegdheid in 3 delen op te knippen. We zijn gestart met het toepassen van de wijzigingsbevoegdheid voor het eerste deel van het bestemmingsplan. Begin 2021 neemt de gemeente Soest deze in behandeling.
De niet gesprongen explosieven in het bos zijn geruimd.		We hebben de niet gesprongen explosieven in het bos laten ruimen, met uitzondering van het deel waarin de PFOS verontreiniging aanwezig is.
Afhankelijk van de verkoopstrategie is de aanbesteding van marktpartijen gestart.		We hebben een verkoopstrategie voorbereid. Deze wordt in eerste kwartaal 2021 ter besluitvorming

		voorgelegd. Afhankelijk daarvan kunnen we een aanbestedingstraject in gang zetten.
Een eerste visie voor de aanpak van de PFOS-verontreiniging is opgesteld en de gesprekken met Defensie over de sanering zijn gestart		Het onderzoek van de saneringstechnieken is afgerond. Bezwaarprocedure bij de Raad van State rondom de beschikking ernst en spoed is gewonnen, waarmee de beschikking definitief is geworden. Er is provinciaal beleid opgesteld voor normstelling, deze wordt in 2021 ter besluitvorming voorgelegd. Het saneringsplan met verschillende saneringsvarianten is in concept gereed.
Het ontwerp voor de openbare ruimte is afgerond.		Het ontwerp voor de openbare ruimte is nog niet afgerond en is mede afhankelijk van ontwikkelingen in geheel Soesterberg Noord.

Kavels Westflank

Aan de Dolderseweg in Huis ter Heide ligt een terrein van circa 1,7 hectare dat we verkopen voor woningbouw. We hebben de planvorming opnieuw opgestart en de onafhankelijke adviseur ruimtelijke kwaliteit van de provincie heeft een advies voor ruimtelijke kwaliteit opgesteld. We hebben de kaders en uitgangspunten (waaronder de verkoopstrategie) vastgesteld en besloten dat we een nieuw bestemmingsplan voor deze locatie opstellen waarin de ruimtelijke randvoorwaarden worden geborgd.

De woning op Dolderseweg 54 is gekraakt. De rechter heeft besloten dat de krakers het pand moesten verlaten, maar in hoger beroep is toch anders beslist. De krakers mogen voorlopig in het pand blijven. We onderzoeken de juridische opties welke stappen we kunnen ondernemen.

Park Vliegbasis Soesterberg

We hebben de voormalige Vliegbasis Soesterberg gekocht van Defensie en ingericht en opengesteld als park. Het is een bijzonder natuurgebied en we behouden cultuur(historie) en erfgoed. Eind 2017 hebben we het grotendeels verkocht aan Utrechts Landschap. We zijn met Het Utrechts Landschap in gesprek over de verdere ontwikkeling van en programmering in Park Vliegbasis Soesterberg. We hebben recreatieve paden, routes en recreatieve voorzieningen gerealiseerd. De onderdelen van het padenplan met impact op het leefgebied van de veldleeuwerik zijn aangepast. We verbeteren de noordelijke entree in het park en onderzoeken een logische fietsverbinding zodat mensen gedurende het hele jaar een rondje over de vliegbasis kunnen fietsen. Nu is een deel van de fietsroute afgesloten tijdens het broedseizoen.

In het park voeren we mitigerende maatregelen uit voor de ontheffing Wet Natuurbescherming voor de realisatie van woonwijk Vliegbasis. Hiermee willen we de duurzame instandhouding van de populatie veldleeuweriken borgen.

In het park is één geval van PFOS-verontreiniging vastgesteld waar mogelijk saneringsmaatregelen nodig zijn. We laten een aantal andere PFOS-verdachte locaties onderzoeken. Dit om eventuele verspreidingsrisico's via het grondwater en/of ecologische risico's vast te stellen en uit te sluiten.

In overleg met de gebiedspartners werken we aan een cultureel afstemmingskader om inzichtelijke te maken welke evenementen en activiteiten in het park georganiseerd kunnen worden.

Beoogd resultaat 2020 Park Vliegbasis Soesterberg	Status	Toelichting
Bevoegd gezag heeft een besluit genomen over de aanvraag voor ontheffing Wet Natuurbescherming voor fase 2.		De ontheffing voor de Wet Natuurbescherming fase 2 is niet meer nodig. We hebben het padenplan op zo'n manier aangepast dat we het broedterrein van de veldleeuweriken niet beïnvloeden.
De mitigerende maatregelen in het kader van ontheffing Wet Natuurbescherming worden uitgevoerd.		We zijn gestart met de uitvoering van de mitigerende maatregelen in het kader van de ontheffing Wet Natuurbescherming voor de realisatie van de woonwijk.
De uitvoering van Fase 2 van padenplan is gestart.		We zijn gestart met de voorbereiding van de uitvoering van de tweede fase van het padenplan.

Ecologische corridor Camp New Amsterdam

Het laatste deel van de westelijke ecologische verbinding moet nog gerealiseerd worden. Het gaat om het stuk dat loopt over de westkant van de voormalige vliegbasis Soesterberg, door Camp New Amsterdam. Dat is en blijft in eigendom van het Rijk/Defensie. Met de nieuwe verbinding versterken we de bestaande hoge ecologische waarden op de voormalige vliegbasis en breiden we het Natuur Netwerk Nederland uit. In 2018 hebben we een inrichtingsplan opgesteld en heeft Defensie aangegeven de uitvoeringsfase op zich te willen nemen (door Rijksvastgoedbedrijf/RVB). Hiervoor stellen we samen met Defensie/ RVB een plan van aanpak en een uitvoeringsovereenkomst op. De gesprekken hebben stilgelegen door capaciteitsproblemen bij RVB. Eind 2020 is een eerste versie van het plan van aanpak geleverd. Hierover zijn we met Defensie/ RVB in gesprek.

Beoogd resultaat 2020 Camp New Amsterdam	Status	Toelichting
Overeenkomst met Defensie met afspraken over de uitvoering van de inrichting van het terrein		Wegens capaciteitsgebrek van Defensie/ RVB heeft dit project stil gelegen. Eind 2020 heeft Defensie een eerste concept opgeleverd.

3.8.1.2 Financieel overzicht

Exploitatielasten en - baten Hart van de Heuvelrug en Vliegbasis Soesterberg

Onderstaande tabel laat het budget (raming van kosten en opbrengsten) 2020 zien met de daadwerkelijk gemaakte lasten en baten en het verschil hiertussen. Dit zijn alleen de provinciale projecten en niet de gemeentelijke projecten, aangezien deze niet op de provinciale begroting drukken. Deze tabel geeft een weergave van 2020 en dus niet van het uiteindelijke eindresultaat van het programma. Dat overzicht is aan het einde van deze paragraaf opgenomen.

De lasten en baten van de programmaonderdelen over 2020 zijn als volgt:

Financieel overzicht 2020 bedragen x 1.000	Begroting 2020	Realisatie	Saldo
Lasten			
HvdH - Oostelijke Corridor	48	28	20
HvdH - Richelleweg	6.250	228	6.022
HvdH - Sortie 16	330	318	12
HvdH - Kamp van Zeist	50	19	31
HvdH - Harlanterrein	15	-	15
Vliegbasis Soesterberg Park	280	201	79
Vliegbasis Soesterberg Woonwijk	1.819	1.846	-27
Totaal Lasten	8.792	2.640	6.152
Baten			
HvdH - Richelleweg	1.438	1.448	-10
Vliegbasis Soesterberg Park	50		50
Vliegbasis Soesterberg Woonwijk	-	42	-42
Totaal Baten	1.488	1.490	-2
Totaal, per saldo aan lasten	7.304	1.150	6.154

Toelichting lasten

Richelleweg

De verwachting was dat het project Richelleweg zou worden afgerond in 2020. Omdat niet bij alle percelen de overdracht heeft plaatsgevonden, is er nog geen sprake van afronden en vindt er nog geen afrekening van ingebrachte gronden plaats. Met deze afrekening is € 6,1 mln. gemoeid en schuift door naar 2021.

Mastergrex Hart van de Heuvelrug en Vliegbasis Soesterberg

Balanswaardering

De door de provincie in exploitatie genomen gronden waarden we tegen (historische) verkrijgingsprijs vermeerderd met de vervaardigingskosten. Afgesloten projecten van alle partners worden verrekend met het Beheerfonds ter nivellering van de “plussen met minnen”. Dit fonds is een onderdeel van de boekwaarde Hart van de Heuvelrug en wordt jaarlijks vastgesteld door de stuurgroep waarin de drie partners vertegenwoordigd zijn. Ingaande 2018 is de financiële verantwoording van het programma aangepast:

- de 'rode' projecten, waarbinnen de ontwikkelingen in wonen en werken plaatsvinden, blijven onder de Voorraden, dit zijn de projecten Woonwijk Vliegbasis Soesterberg, Sortie 16 en bedrijventerrein Richelleweg;
- de 'groene' projecten zijn nu onder de vaste activa opgenomen:
 - de projecten waarbij de grond nog in eigendom is onder de Materiële vaste activa (MVA); dit betreft de projecten Oostelijke Corridor, Kamp van Zeist en het Harlanterrein
 - de projecten waarbij de grond overgedragen is onder de Immateriële vaste activa (IVA), Bijdragen in activa van derden, dit zijn de projecten Westelijke Corridor, Park Vliegbasis Soesterberg en het Beheerfonds, waarin de resultaten van de afgesloten projecten opgenomen zijn.

Conform het BBV wordt er op de rode projecten tussentijdse winst genomen, volgens de Percentage of Completion(POC)-methode en op de afgesloten projecten in de IVA wordt afgeschreven. De hieruit voortkomende financiële gevolgen worden in Programma 1 verantwoord. Het voordeel wordt - in lijn met de verwerking in 2018 en 2019 - gestort in de speciaal voor dit doel ingestelde bestemmingsreserve.

Risicoverdeling

Na afronding van de grondexploitaties (grexen) is het financiële risico voor de provincie, uitgezonderd bij eigenstandige besluiten van een partij, die negatief afwijken van de financiële kaders zoals overeengekomen in de samenwerkingsovereenkomsten. In een dergelijk geval zijn de volledige kosten van het besluit voor rekening van de partij die het besluit genomen heeft. Voor Vliegbasis Soesterberg zijn afspraken gemaakt over medeverantwoordelijkheid van de gemeenten Soest en Zeist.

Exploitatieresultaten

De begrotingen van de in exploitatie genomen gronden worden jaarlijks geactualiseerd. Onderstaand overzicht geeft de verwachte eindstand weer uit de actualisatie die begin 2021 heeft plaatsgevonden.

Projecten	uitvoering bij	BW GREX21	Saldo nog te realiseren lasten en baten	Totaal op eindwaarde
Hart van de Heuvelrug				
Den Dolder Nrd Oost/WA Hoeve	Zeist			
Huis ter Heide West	Zeist	-2.066		
Apollo Nrd Groene Hoogte (vh Kontakt der Continenten)	Soest	1.874		
Apollo Nrd Sauna Soesterberg	Soest	-547		
Apollo Nrd Oude Tempel	Soest	-8.392		
Sortie 16	Prov Utrecht	-6.001		
Kamp van Zeist	Prov Utrecht	-220		
Oostelijke Corridor	Prov Utrecht	-18.829		
Richelleweg	Prov Utrecht	14.628		
Harlanterrein	Prov Utrecht	-2.128		
Beheerfonds	Prov Utrecht	-11.718		
subtotaal Hart van de Heuvelrug, aansluiting met GREX 2020		-33.399	22.917	-10.482
verwachte storting in Beheerfonds uit Vliegbasis Soesterberg				10.000
subtotaal Hart van de Heuvelrug				-482
Vliegbasis Soesterberg				
Park	Prov Utrecht	-25.643		
Woonwijk	Prov Utrecht	-4.042		
subtotaal Vliegbasis Soesterberg		-29.685	30.698	1.013
Provinciale grondexploitatie				
Inschatting meeropbrengst BW Richelleweg, netto opbrengst verkoop Park Vliegbasis				
subtotaal Provinciale grondexploitatie				4.513
Verwacht resultaat Hart van de Heuvelrug-Vliegbasis Soesterberg op eindwaarde (pos)				5.044

3.8.1.3 Risico's

Het saldo van de projectresultaten van Hart van de Heuvelrug komt uiteindelijk voor rekening en risico van de provincie. Voor Vliegbasis Soesterberg zijn apart afspraken gemaakt voor de verdeling van het risico. Met het uitvoeren van de grondexploitatie lopen wij risico's, ook na het nemen van beheersmaatregelen. Deze risico's worden, voor zover de kans op optreden kleiner is dan 50%, gedekt uit het weerstandsvermogen (zie paragraaf 3.2). Bij de herziening van de Grexen per 1 januari 2021 zijn er geen risico's hoger dan 50% geïdentificeerd. Op grond hiervan is besloten geen voorziening in te stellen.

Het risico op het moeten betalen van vennootschapsbelasting blijft actueel. De officiële reactie van de Belastingdienst over de jaren 2016-2018 is dat geen vennootschapsbelasting hoeft te worden afgedragen. Het is nog onduidelijk of dit ook het standpunt van de Belastingdienst zal zijn in de komende jaren. De verwachting is dat de opbrengsten uit woonwijk Vliegbasis Soesterberg tot een positief resultaat gaan leiden.

3.8.2 Uithoflijn

Inleiding en historisch perspectief

3.8.2.1 Prioriteiten en lopende zaken

Wat hebben wij bereikt

Op 15 december 2020 hebben wij ingestemd met de beëindiging van het project Uithoflijn per 31-12-2020. Eind 2019 is op 16 december de Uithoflijn in gedeeltelijke exploitatie gegaan met een frequentie van 10 tramritten per uur per richting. Het jaar 2020 is gebruikt om de laatste technische probleempunten op te lossen en te voldoen aan de zeven opgelegde voorwaarden voor beëindiging. Wel hebben wij besloten de projectorganisatie per 31 december 2020 op te heffen. Ten eerste is eind november 2020 aan al deze voorwaarden voldaan. Daarnaast is de projectopdracht voltooid en de verplichtingen uit de Bestuursovereenkomst Uithoflijn zijn nagekomen, dan wel in overeenstemming verlegd. En de Stuurgroep, de Directieraad en de Adviesraad Tram is opgeheven. Het project is daarmee formeel afgerond.

Er is een einddossier opgesteld waarin de projectorganisatie van de Uithoflijn verantwoording aflegt aan haar twee opdrachtgevers (provincie Utrecht en gemeente Utrecht). De financiële eindverantwoording van het project maakt daar onderdeel van uit. Ook is een uitgebreide projectevaluatie gehouden door een extern bureau. De leer- en aandachtspunten uit de projectevaluatie zijn opgenomen in het einddossier.

Met het succesvol volbrengen op 30 oktober 2020 van de verplichte “aantoningsritten” op het nieuwe tramtracé met een frequentie van 16 tramritten per uur per richting, is de laatste top-eis waaraan het project moet voldoen geverifieerd en gevalideerd. Alle resterende technische probleempunten zijn afgehandeld.

Er resteren nog een aantal restwerkzaamheden die doorlopen in 2021, maar deze zijn in goed overleg tussen gemeente en provincie voor lumpsumbedragen overgedragen naar de betrokken organisaties van provincie en gemeente. Per restwerkzaamheid is een zogenaamd ‘Verzoek tot Afwijking’ (VTA) bij overdracht naar de provincie, of ‘Proces-Verbaal’ (PV) bij overdracht naar de gemeente opgesteld en overeengekomen. Voor elk restpunt is een dossier gemaakt en zijn mensen, middelen benoemd en de risico's afgeprijsd.

De beëindiging van het project Uithoflijn betekent niet dat er niet verder gewerkt wordt aan de Uithoflijn. In de loop van 2021 worden de laatste overgedragen restwerkzaamheden van het project door provincie en gemeente afgerond en vindt de definitieve eindafrekening tussen beide partijen plaats. Over de voortgang van de VTA's bij de provincie wordt u geïnformeerd via het MIP en de toekomstige P&C producten.

Historie

Tram 22 loopt van Utrecht Centraal naar het Utrecht Science Park en vervangt daarmee buslijn 12 die dagelijks een groot aantal reizigers vervoerde. Het project werd aangestuurd door de Stuurgroep Uithoflijn, waarin ook de gedeputeerde van de provincie Utrecht en de wethouder van de gemeente Utrecht zaten. Gezamenlijk waren zij verantwoordelijk voor de realisatie van de infrastructuur, het materieel en een zorgvuldige test- en proefbedrijf. De exploitatie van de Uithoflijn is onderdeel van de concessie van U-OV en behoort daarmee tot de taak van de provincie.

De Uithoflijn is om meerdere redenen een project met complexe factoren. Om te beginnen omdat twee partners in het project samenwerken: de gemeente Utrecht en de provincie Utrecht. Onder aansturing van de gezamenlijke opdrachtgevers zijn verschillende deelprojecten uitgevoerd. Die moesten gezamenlijk één werkend tramvervoersysteem vormen. Een deel van het project is uitgevoerd in het dynamische gebied rond Utrecht Centraal Station, waar naast de Uithoflijn meerdere bouwprojecten tegelijkertijd worden uitgevoerd.

Door deze en andere factoren waren een adequate sturing, maximale samenwerking en bestuurlijke aandacht van de opdrachtgevers essentieel. Daarom zijn duidelijke afspraken gemaakt over sturing en rollen en is met integrale planningen gewerkt.

Financieel overzicht

Financieel overzicht					
	Totaal budget	Gerealiseerd t/m 2019	Budget 2020	Gerealiseerd 2020	Budget 2021 e.v.
Lasten					
Traminfrastructuur	365.744	334.491	22.726	9.589	21.664
Materieel	84.935	61.730	18.922	1.101	22.104
Totaal lasten	450.679	396.221	41.648	10.690	43.768
Baten					
Traminfrastructuur	366.728	263.672	72.445	72.445	30.611
Totaal baten	366.728	263.672	72.445	72.455	30.611
Totaal	83.951	132.549	-30.797	-61.755	13.157

Noot 1: Realisatie 2020 is exclusief Verzoeken tot afwijking (VTA's);

Noot 2: Budget 2021 e.v. is VTA's plus onverdeeld resultaat WTVS; Verwacht resultaat Traminfra €7,0 mln (waarvan dan weer € 1,7 mln. toebehoort aan de gemeente) en verwacht resultaat Materieel € 16,4 mln.

Noot 3: Baten Budget 2021 e.v. is Nog te ontvangen MIRT subsidie conform brief 01-04-2020 kenmerk RWS-2020/20154;

Noot 4: Baten Materieel niet opgenomen want conform besluit Materieel AB BRU 19 juni 2013 betreft dit een voorfinanciering dat terugverdiend moet worden middels toekomstige reizigersopbrengsten. Desalniettemin is er een krediet ad. € 74,8 miljoen beschikbaar.

Gedurende de looptijd van het project is inzicht gegeven in de voortgang aan de hand van de rapportages Werkend Tram Vervoersysteem (WTVS). In het einddossier van de Uithoflijn is een hoofdstuk opgenomen met de financiële verantwoording van het project. Dit einddossier is tevens de eindrapportage voor het Werkend Tram vervoersysteem Uithoflijn, een afsluiting en samenvatting van de reeks met kwartaal- en halfjaarrapportages die u de afgelopen jaren heeft ontvangen. De rapportage (WTVS) is eerder tot stand gekomen dan de cijfers in de jaarrekening omdat het project Uithoflijn een andere dynamiek kent. Zo worden correcties in verschuivingen tussen de jaren door de accountant, niet in de WTVS rapportage aangepast. Hierdoor kunnen de cijfers in de WTVS rapportage afwijken van de cijfers in de jaarrekening en om die reden is een disclaimer opgenomen.

Het project sluit af met een positief saldo op zowel het projectdeel Materieel (€ 16,4 miljoen) als op het gezamenlijke projectdeel Werkend Tram vervoersysteem (WTVS) (€ 7,9 miljoen). Na de afronding van nog 3 af te hechten punten, kan in 2021 de eindafrekening plaatsvinden tussen de provincie en de gemeente.

De nog af te hechten punten zijn:

1. Een goedkeurende projectaccountantsverklaring over 2020 (er is inmiddels een brief ontvangen van de accountant waarin wordt aangegeven dat er in de eerste 3 kwartalen van 2020 geen onrechtmatigheden of onzekerheden zijn geconstateerd). Over de voorgaande jaren heeft het project al goedkeurende verklaringen ontvangen.
2. Het ontvangen van de laatste tranche van de rijkssubsidie. De laatste € 30,6 miljoen plus nog resterende indexering over 2020 wordt aangevraagd zodra de goedkeurende projectaccountantsverklaring over 2020 is ontvangen. Het einddossier wordt met de aanvraag meegestuurd als eindverantwoording van het project Uithoflijn.
3. Een positieve evaluatie van de combideklaag proefvakken in Utrecht Science Park. Het vervangen van de combideklaag is als respunt overgedragen aan de provincie voor een lumpsum bedrag. Hiervoor zijn eind november 2020 twee proefvakken aangebracht. Indien in het voorjaar van 2021 blijkt dat de aangebrachte proefvakken geen acceptabele oplossing bieden, kan het zijn dat er nog een aanvullend budget nodig is om tot een goede oplossing te komen. Dit risico is klein en de kans van optreden onwaarschijnlijk (tussen 1% en 5%). Maar als het risico zich voordoet kan het financiële gevolg aanzienlijk zijn (orde grootte enkele miljoenen).

De eventuele benodigde minder- of meerkosten die voortkomen uit deze nog af te hechten punten worden in overleg tussen provincie en gemeente ten laste gebracht van het positief resultaat Werkend Tramvervoersysteem. Dit gebeurt voorafgaand aan de definitieve eindafrekening (naar verwachting in Q3-2021)

Met de afronding van het project Uithoflijn zijn ook de afspraken uit de allonge II nagekomen. De trap in de Openbaar Vervoer Terminal in het Stationsgebied is meegenomen in de afrekening van alle meerwerk waar de verdeling van kosten heeft plaatsgevonden op basis van een 76%-24% verdeling.

3.8.2.3 Risico's

In 2021 gaan we over tot de eindafrekening tussen provincie en gemeente. De kans dat de bovengenoemde nog af te hechten punten tezamen een negatieve uitkomst hebben (het Rijk keert de laatste tranche van de subsidie niet uit én de proefvakken bieden geen oplossing voor de combideklaagproblematiek), wordt als uiterst onwaarschijnlijk ingeschat, maar de financiële impact is groot. De inschatting is dat hierover in het 3e kwartaal van 2021 meer helderheid is. In geval deze risico's zich voordoen, wordt er in eerste instantie binnen het resterende WTVS projectsaldo gezocht naar alternatieve oplossingen waarover uiteraard afstemming tussen provincie en gemeente plaatsvindt. Mocht het resterend projectsaldo niet toereikend blijken te zijn, dan treden partijen in overleg over mogelijke aanvullende dekking.

3.8.3 Omgevingswet

Inleiding en historisch perspectief

Op 1 januari 2022 gaat de Omgevingswet in werking. In het fysieke domein gaat daarom veel veranderen de komende jaren. Voor de inwoners en de overheid. De wet heeft de volgende verbeterdoelen:

- Het vergroten van de inzichtelijkheid, de voorspelbaarheid en het gebruiksgemak van het omgevingsrecht.
- Een samenhangende benadering van de fysieke leefomgeving, in beleid, besluitvorming en regelgeving.
- Een verruiming van de bestuurlijke afwegingsruimte door een actieve en flexibele aanpak voor het bereiken van doelen voor de leefomgeving.
- Het versnellen en verbeteren van besluitvorming over activiteiten en projecten in de fysieke leefomgeving.

Voor de provincie heeft de komst van de Omgevingswet aanzienlijke gevolgen voor alle kerntaken. We krijgen niet alleen nieuwe instrumenten, zoals de omgevingsvisie en omgevingsverordening. We moeten bijvoorbeeld ook onze dienstverlening digitaliseren en onze manier van werken aanpassen.

Doel van het programma is de provincie Omgevingswetproof te maken. Dat betekent werken volgens de regels en instrumenten van de Omgevingswet en op termijn ook helemaal werken in het gedachtengoed van de Omgevingswet.

De strategische doelen van het programma Omgevingswet zijn:

- Een samenhangend pakket van visie, verordening en programma's voor de fysieke leefomgeving
- Efficiënte en intensieve ketensamenwerking voor beleid en uitvoering (waaronder vergunningverlening, toezicht en handhaving)
- Een sterk verbeterde informatievoorziening
- Een werkwijze die aansluit bij de principes van de Omgevingswet

3.8.3.1 Prioriteiten en lopende zaken

Om Utrecht Omgevingswetproof te maken is gewerkt in vijf sporen.

- Spoor 1: Omgevingsvisie en –verordening
- Spoor 2: Vergunningverlening, toezicht en handhaving
- Spoor 3: Digitaal Stelsel Omgevingswet
- Spoor 4: Aanpassen manier van werken
- Spoor 5: Nationale wet- en regelgeving

Met het uitvoeren van de vijf sporen zorgen we dat de provincie klaar is voor de Omgevingswet. In onze veranderaanpak staan drie pijlers centraal:

- Leren door te doen
- Kort cyclisch resultaten bepalen en realiseren
- Samenwerken met partners

Een uitgebreide rapportage over de gerealiseerde doelen in 2020 op deze vijf sporen is te vinden onder programma 1 Ruimtelijke ontwikkeling, paragraaf 1.4

Financieel overzicht

Niet van toepassing

3.8.3.3 Risico's

Risico	Beheersmaatregelen
Onvoldoende beschikbaarheid van de juiste mensen voor uitvoering van projecten	<ul style="list-style-type: none">▪ Samenwerkingsoverleg Omgevingswet tbv afstemming programma en lijn▪ Meer taken alvast overdragen naar de lijnorganisatie▪ Externe inhuur
Voortgang en kwaliteit andere provincies en regiopartners en die van provincie zijn	<ul style="list-style-type: none">▪ Intensieve samenwerking met regiopartners, waaronder Omgevingswetdag. Ook na invoering wet▪ Kwalitatief goede programmaorganisatie

Risico	Beheersmaatregelen
ongelijk en ketensamenwerking loopt niet soepel	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Experimenten uitvoeren met ketenpartners
Informatie-infrastructuur, digitale standaarden stagneert of kwaliteit is onvoldoende	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Actief input leveren voor programma DSO ▪ Vinger aan de pols houden via het IPO
Softwareleveranciers leveren niet tijdig of op juiste kwaliteit	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vroegtijdig afstemmen met huidige leveranciers ▪
Vertraging landelijke wet- en regelgeving, of kwaliteit is onvoldoende	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Planning aanpassen ▪ Plan maken over rol programma bij verder uitstel
Programma is te complex en omvangrijk	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Intensief samenwerken met andere programma's binnen de provincie ▪ Kortcyclische aanpak met leren door doen ▪ Focus op wettelijke basis ▪ Kwalitatief goede programmaorganisatie
Budget is niet toereikend voor uitvoering van het programma	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Extra budget aanvragen ▪ Werkzaamheden schrappen of vertragen of kwaliteit producten verlagen
Ketensamenwerking met partners loopt niet soepel	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Intensiveren samenwerking met regiopartners ▪ Meer samen oefenen in regionale werkgroepen
De aanpassing van de werkprocessen terwijl de huidige processen door lopen. Het is zeer waarschijnlijk dat er frictiekosten zullen ontstaan in 2021 en 2022.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Extra budget aanvragen voor inhuur op reguliere werkzaamheden, zodat eigen medewerkers tijd en ruimte hebben om te leren en oefenen

3.8.4 Vernieuwde Regionale Tramlijn

Inleiding en historisch perspectief

De provincie Utrecht, als vervoersautoriteit, werkt aan hoogwaardig openbaar vervoer in de provincie Utrecht met als doel een goede bereikbaarheid van woon- en werkgebieden met tevreden reizigers en reizigersgroei. Om dit doel te kunnen bereiken moeten we onze inwoners onder andere een goed functionerend en modern tramsysteem aan blijven bieden met meer directe verbindingen zonder overstap. In december 2016 is door Provinciale Staten het besluit genomen om de bestaande tramlijn van Utrecht Jaarbeursplein naar Nieuwegein-Zuid/IJsselstein-Zuid (hierna: "SUNIJ-lijn") geschikt te maken voor nieuwe lagevloer-trams en groot onderhoud aan de infrastructuur uit te voeren op het zuidelijke deel van de SUNIJ-lijn. Daarmee wordt de SUNIJ-lijn geschikt gemaakt voor de koppeling met Tramlijn 22 tot één doorgaand tramvervoersysteem zodat de reizigers uit IJsselstein en Nieuwegein zonder over te stappen naar Utrecht Sciencepark kunnen reizen en andersom. Hieruit is het programma Vernieuwde Regionale Tramlijn (VRT) ontstaan.

3.8.4.1 Prioriteiten en lopende zaken

Het programma bestaat uit de volgende deelprojecten:

1. **VK-sporen:** dit betreft de aanleg van tijdelijk extra spoor bij de remise voor het kunnen stallen van de oude en de nieuwe tramvloot.
2. **Inkoop materieel:** dit betreft de inkoop van 22 CAF-trams met een lengte van 41 meter.
3. **Ombouw SUNIJ-lijn:** dit betreft het verlagen en verlengen van 23 haltes van het tramtracé van Utrecht, Nieuwegein en IJsselstein. Tevens vindt grootschalige vervanging van de infrastructuur plaats op de zuidelijke takken van deze tramlijn (van Nieuwegein Stadscentrum naar Nieuwegein Zuid en IJsselstein Zuid).
4. **Spooromlegging Nieuwegein City:** verlegging van het tramtracé en de tramhalte van Nieuwegein Stadscentrum ten behoeve van de gebiedsontwikkeling Nieuwegein City. Het is onderdeel van het realiseren van een regionaal OV-knooppunt (tram en bus).
5. **Deelproject Tracé X** - Dit deelproject betreft het realiseren van de exploitatieve koppeling tussen de Uithoflijn en de SUNIJ-lijn, zodat één regionale tramlijn ontstaat van Utrecht Science Park tot aan IJsselstein Zuid en Nieuwegein Zuid.

Wat hebben wij bereikt

1. Project VK sporen is reeds technisch en administratief afgerond.
2. Wat materieel betreft zijn in 2020 18 van in totaal 22 nieuwe trams geaccepteerd. De overige vier volgen in Q1 2021 conform schema. Werkzaamheden voor de toegankelijkheid van mindervaliden (aanbrengen van rolstoelplanken op de haltes) worden in Q1 2021 afgerond.
3. Voor Ombouw SUNIJ-lijn zijn de belangrijkste restpunten op veiligheidsvlak afgerond voor tracé A, B en C (Utrecht CS – Nieuwegein Zuid). Daarmee kan er op 3 januari 2021 gestart worden met exploitatie op dit traject. Voor tracé D (Nieuwegein Centrum – IJsselstein Zuid) is het streven het proefbedrijf in februari 2021 te starten en de exploitatie eind februari 2021. Parallel daaraan worden de laatste (niet veiligheidsgebonden) restpunten afgehandeld en wordt in Q2 2021 gewerkt aan contractafhandeling met de hoofdaannemer.
4. Voor deelproject Spooromlegging Nieuwegein City (voorheen bekend als het deelproject Nieuwegein City) is inmiddels de aanbesteding begonnen voor de realisatiewerkzaamheden. Gunning vindt plaats in Q2 2021, uitvoering staat gepland voor Q2 2022.
5. Het projectteam VK+ werkt in Q1/Q2 aan de mogelijkheden voor exploitatieve koppeling doormidden van het starten met een afgeslankte dienstregeling. Door de Corona maatregelen zijn de reizigersaantallen op dit moment beperkt dus dat biedt mogelijkheden. De vervoerkundige koppeling stond gepland voor Q2 2021. Middels de kwartaalrapportage VRT vindt op meer detailniveau per deelproject periodieke verantwoording van de Opgavemanager OV Projecten aan de Bestuurlijk opdrachtgever en Provinciale Staten plaats.

Financieel overzicht

Financieel overzicht					
	Totaal budget	Gerealiseerd t/m 2019	Budget 2020	Gerealiseerd 2020	Budget 2021 e.v.
Lasten	186.100	57.112	115.456	88.341	40.647
Totaal lasten	186.100	57.112	115.456	88.341	40.647
Baten					
Traminfrastructuur	0	0	0	0	0
Totaal baten	0	0	0	0	0
Totaal	186.100	57.112	115.456	88.341	40.647

De realisatie in 2020 is lager uitgevallen dan verwacht door vertraging als gevolg van corona en uitstel van start exploitatie. De voortgang van het programma vertraagde als gevolg corona door de latere levering van de trams (tijdelijke sluiting fabriek in Spanje) en de langere doorlooptijden van de realisatie van de infrastructuur. Daardoor vallen lasten in 2021 i.p.v. 2020. Daarnaast lag de realisatie van VRT lager als gevolg van de latere start exploitatie door het later en gefaseerd beschikbaar komen van de indienststellingsvergunning (eerst tracé A, B C daarna D). De hiermee samenhangende kosten (o.m. verbussing) vallen voor een deel in 2021.

3.8.4.3 Risico's

De belangrijkste financiële risico's voor VRT in 2021 hebben betrekking op:

- De safetycase en indienststellingsvergunning voor tracé D, waardoor start exploitatie later plaats vindt (meer verbussingskosten).
- Effecten coronacrisis op afronding ombouw SUNIJ lijn en de programmaonderdelen Nieuwegein City en VK+, waardoor uitloop en extra kosten gemaakt moeten worden.
- Afronding contract hoofdaannemer.
- Marktrisico Nieuwegein City, tegenvallend aanbestedingsresultaat door te weinig concurrentie/ gegadigden.

Voor de genoemde risico's zijn voorzieningen opgenomen in het VRT-ricodossier en dat is vertaald in de begroting.

Hoofdstuk 4: De jaarrekening

I - De balans en de toelichting

4.1 Balans per 31 december 2020

Activa	31-12-2020	31-12-2019
Vaste activa	622.528	511.094
1. Immateriële vaste activa	28.292	28.337
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	-1.600	-2.400
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	29.892	30.737
2. Materiële vaste activa	555.986	453.086
Investeringen met een economisch nut	464.394	370.305
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	91.592	82.782
3. Financiële vaste activa	38.250	29.669
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	8.080	80
Overige langlopende leningen	5.170	4.589
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	25.000	25.000
Flottende activa	261.901	351.619
4. Voorraden	26.326	25.219
Grond- en hulpstoffen	3.273	-
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	3.509	2.203
Gereed product en handelsgoederen	19.544	23.016
5. Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	168.627	278.132
Vorderingen op openbare lichamen	65.081	79.127
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	97.776	192.326
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	12	166
Overige vorderingen	5.758	6.513
6. Liquide middelen	105	576
Kas- en banksaldi	105	576
7. Overlopende activa	66.843	47.693
<i>Nog te ontvangen voorschotbedragen op specifieke doeluitkeringen</i>	<i>7.440</i>	<i>-</i>
- van Europese overheidslichamen	-	-
- van het Rijk	7.440	-
- van overige Nederlandse overheidslichamen	-	-
Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	59.403	47.693
Totaal activa	884.429	862.713

Passiva	31-12-2020	31-12-2019
Vaste passiva	565.688	577.212
8. Eigen vermogen	547.168	559.310
Waarvan algemene reserves	111.673	77.731
Waarvan bestemmingsreserves	411.277	448.415
Gerealiseerd resultaat	24.218	33.164
9. Voorzieningen	18.520	17.902
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	16.511	15.905
Egalisatievoorzieningen	-	-
Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is	2.010	1.997
Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden	-	-
10. Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	-	-
Vlottende passiva	318.741	285.501
11. Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	23.128	23.280
Overige schulden	23.128	23.280
12. Overlopende passiva	295.612	262.221
Nog te betalen verplichtingen	263.832	244.264
<i>Vooruitontvangen voorschotbedragen op specifieke doeluitkeringen</i>	<i>20.397</i>	<i>3.766</i>
- van Europese overheidslichamen	-	-
- van het Rijk	20.397	3.766
- van overige Nederlandse overheidslichamen	-	-
Overige vooruitontvangen bedragen	9.240	13.007
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	2.143	1.183
Totaal passiva	884.429	862.713
Gewaarborgde geldleningen	20.560	19.495
Garantstellingen (niet van toepassing)	-	-

4.2 Grondslagen van de financiële verslaggeving

Algemeen

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Tenzij bij de desbetreffende balanspost anders is vermeld, worden passiva opgenomen tegen nominale waarde. De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Balans – Activa

Vaste activa

1. Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa bestaan uit Bijdragen activa in eigendom van derden. Voor bijdragen aan activa in eigendom van derden is de afschrijvingsduur maximaal gelijk aan die van de activa waarvoor de bijdrage aan derden is verstrekt. Het afschrijven op investeringen start in het jaar ná ingebruikname van het actief met een minimaal activeringsbedrag van € 0,1 mln.

Tevens is het disagio van de geldlening opgenomen onder de immateriële vaste activa.

2. Materiële vaste activa

Het BBV onderscheidt 3 categorieën investeringen:

- a) Investeringen met een economisch nut;
- b) Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing geheven kan worden (deze categorie is voor Provincie Utrecht niet van toepassing);
- c) Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Alle investeringen worden geactiveerd. De materiële vaste activa zijn opgenomen tegen de verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen die direct gerelateerd zijn aan het actief, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

De afschrijvingen vinden lineair en vinden onafhankelijk van het resultaat plaats. De afschrijvingstermijnen, die zijn gebaseerd op de Nota Investeren, Waarderen en Exploiteren (PS2017BEM14), variëren van vijf tot veertig jaar. Het afschrijven op investeringen start in het jaar ná ingebruikname van het actief met een minimaal activeringsbedrag van € 0,1 mln.

3. Financiële vaste activa

De financiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten), de jaarlijkse aflossingen, afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid op de boekwaarde in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de marktwaarde van de aandelen daalt tot onder de verkrijgingsprijs, vindt afwaardering naar deze lagere marktwaarde plaats.

Vlottende activa

4. Voorraden

Gronden in exploitatie worden gewaardeerd op de vervaardigingsprijs of lagere marktwaarde. De "rode projecten" van de gebiedsontwikkeling Hart van de Heuvelrug/Vliegbasis Soest worden in de balans opgenomen als "gronden in exploitatie". De uitvoeringsprojecten worden gewaardeerd op hun vervaardigingsprijs, hierop wordt niet afgeschreven. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de grond en de overige kosten die rechtstreeks worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief kan worden toegerekend. Wanneer de marktwaarde echter lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, dan vindt afwaardering plaats naar de lagere marktwaarde.

Door Provinciale Staten is vastgesteld dat alle “rode projecten” als één grondexploitatie kunnen worden gezien. Om te bepalen of sprake is van een lagere marktwaarde wordt de eindwaarde van de “rode projecten” in totaliteit beschouwd.

Voor winstneming geldt de percentage of completion methode (POC): voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd wordt tussentijds naar rato van de voortgang van de kosten en de opbrengsten winst genomen.

Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Voor de POC wordt de door de commissie BBV voorgeschreven berekeningswijze gehanteerd.

De voorraadwaarde OV wordt bepaald door het aantal van een artikel te vermenigvuldigen met de verkrijgingsprijs.

Alle gronden die we voor het programma AVP aankopen, worden geactiveerd op de balans in de Grondvoorraad AVP tegen de verkrijgingswaarde of, in het geval van gronden binnen het NNN, tegen de lagere marktwaarde in de grondvoorraad AVP.

5. Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Vorderingen worden gewaardeerd op de verkrijgingsprijs, verminderd met een eventuele voorziening voor oninbaarheid.

6. Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

7. Overlopende activa

De overige vlottende activa worden gewaardeerd op de verkrijgingsprijs of lagere marktwaarde.

Balans – Passiva

Vaste passiva

8. Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserves en bestemmingsreserves en het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht baten en lasten. Bestemmingsreserves zijn reserves waaraan Provinciale Staten een bepaalde bestemming hebben gegeven.

9. Voorzieningen

Onder de voorzieningen zijn opgenomen:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op het moment van opstellen van de jaarrekening onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
- op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
- kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.

Tot de voorzieningen worden ook gerekend van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren die van de Europese en Nederlandse overheidslichamen zijn ontvangen.

Voorzieningen worden gewaardeerd op nominale waarde, met uitzondering van de voorziening Pensioenen Gedeputeerden. Aan de voorziening Pensioenen Gedeputeerden ligt een actuariële berekening ten grondslag. De gehanteerde rekenrente over 2020 bedraagt 0,082% (2019 0,29%).

10. Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

De langlopende schulden worden gewaardeerd op nominale waarde.

Vlottende passiva

11. Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De vlottende passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij bij het betreffende balanshoofd anders staat vermeld.

12. Overlopende passiva

De vlottende passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij bij het betreffende balanshoofd anders staat vermeld.

Buiten de balans opgenomen bedragen

Gewaarborgde geldlening en garantstellingen

De schuldrestanten per einde van het boekjaar van de door de provincie gewaarborgde geldleningen en garantstellingen zijn buiten de balansstelling gehouden. In de toelichting op de balans is een overzicht van de borggarantstellingen opgenomen.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

De niet uit de balans blijvende verplichtingen betreffen verplichtingen die niet in de balans tot uitdrukking komen op basis van de toepassing van de van toepassing zijnde wet- en regelgeving (BBV). Er geldt hier een ondergrens van € 1 miljoen.

4.3 Toelichting op de balans

4.3.1 Vaste activa

4.3.1.1 Immateriële vaste activa

1. Immateriële vaste activa	Boekwaarde 1-1-2020	Investe- ringen	Des investe- ringen	Afschrij- vingen	Bijdrage van derden	Afwaar- deringen	Boek- waarde 31-12-2020
a. Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	-2.400	800	-	-	-	-	-1.600
b. Bijdragen aan activa in eigendom van derden	30.737	201	-	1.046	-	-	29.892
Totaal	28.337	1.001	-	1.046	-	-	28.292

De kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio is verbonden aan het garantieproduct BNP Paribas Fortis van 25 mln. dat een einddatum kent in 2022. Onder de immateriële vaste activa is het rendement opgenomen, dat in de periode t/m boekjaar 2022 jaarlijks wordt afgeschreven ten gunste van de exploitatie. Het garantieproduct zelf is op de balans verantwoord onder [4.3.1.3 Financiële vaste activa](#).

De bijdragen aan activa in eigendom van derden betreft de groene projecten (investeringen in natuurprojecten) die reeds in eigendom van derden zijn in de gebiedsontwikkeling Park Vliegbasis Soesterberg. We hebben al veel projecten afgerond, met name groene projecten. We werken met gemeente Soest, gemeente Zeist en het Utrechts Landschap de komende jaren intensief samen om ook de overige projecten te realiseren en af te ronden. Dit zijn vooral de ontwikkeling van de woon- en werklocaties. Het programma loopt door tot eind 2026.

Een nadere toelichting hierop is terug te vinden in de Paragraaf Projecten, onderdeel [3.8.1 Hart van de Heuvelrug](#).

4.3.1.2 Materiële vaste activa

2.a. Investerings met een economisch nut	Boek- waarde 1-1-2020	Investe- ringen	Des investe- ringen	Afschrij- vingen	Bijdrage van derden	Afwaarde- ringen	Boek-waarde 31-12-2020
Gronden en terreinen	26.651	2.786	-	57	-	-	29.380
Bedrijfsgebouwen	65.223	12.217	-	3.110	889	-	73.441
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	55.016	12.823	-	1.936	7.875	-	58.028
Vervoermiddelen	86.978	37.568	-	3.340	-	2.805	118.400
Machines, apparaten en installaties	136.437	64.662	19	9.016	5.775	1.144	185.145
Totaal	370.305	130.056	19	17.459	14.539	3.949	464.394

Bovenstaande tabel bevat een sluitend overzicht van het verloop van de investeringen met een economisch nut (conform artikel 52 BBV). Een verloopoverzicht van de investeringskredieten is opgenomen in [bijlage 1](#) van de jaarstukken 2020.

Toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen

Investerings

Het overgrote deel van de gerealiseerde investeringen in het jaar 2020 heeft betrekking op het verbeteren en/of instandhouden van de bereikbaarheid van het openbaar vervoer. We lichten er enkele toe:

- In het project Vernieuwde Regionale Tramlijn is voor € 87 mln. aan investeringen gerealiseerd, waarvan een belangrijk deel betrekking heeft op de aangeschafte trams.
- In het project Busremise inclusief busstalling Westraven is voor ruim € 13 mln. aan investeringen gerealiseerd. Dit betreft met name de bouwkosten van de busstalling en de inrichting van het terrein bij de tramremise.
- In het project Uithoflijn is voor ruim € 11 mln. aan investeringen gerealiseerd. Dit betreft voornamelijk kosten in verband met het oplossen van technische probleempunten en de afronding van het project.
- In het project Nieuwe Tramremise is voor ruim € 6 mln. aan investeringen gerealiseerd. In 2020 zijn de technische installaties volledig afgerond, en de terreininrichting is grotendeels gereed.

Desinvesteringen

De desinvestering is het gevolg van de verkoop van een centrale distributieserver vanuit het project Dynamisch Reizigers Informatie Systeem (DRIS) aan het Samenwerkingsverband van decentrale OV-autoriteiten (DOVA).

Afschrijvingen

De afschrijvingen zijn verwerkt conform de geldende afschrijvingstermijnen, zoals opgenomen in de Nota investeren (2017). Er zijn in het jaar 2020 geen inhaalafschrijvingen gedaan.

Bijdrage van derden

De bijdrage van derden betreft met name de, voor het jaar 2020, toegerekende bijdrage die we van de gemeente Utrecht en het Rijk ontvangen voor hun aandeel in het project Uithoflijn (€ 11 mln.) en het project Nieuwe Tramremise voor ruim € 3 mln. Het resterende deel heeft betrekking op het project Dynamisch Reizigers Informatie Systeem (DRIS) dat we hebben ontvangen van de gemeente Utrecht.

Afwaarderingen

In 2020 is € 3,943 mln. afgewaardeerd.

De afwaardering van de trams (Weense en Sunij) heeft tot gevolg dat het hieraan gekoppeld levensduur verlengend onderhoud dat aan de oude trams werd verricht volledig is afgewaardeerd. De trams zijn met de ingebruikname van de nieuwe trams buitengebruik gesteld.

2.b. Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	Boek-waarde 1-1-2020	Investe-ringen	Des investe-ringen	Afschrij-vingen	Bijdrage van derden	Afwaar-deringen	Boek-waarde 31-12-2020
Gronden en terreinen	21.492	47	-	-	-	-	21.539
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	61.290	11.379	-	1.913	703	-	70.053
Totaal	82.782	11.426	-	1.913	703	-	91.592

Bovenstaande tabel bevat een sluitend overzicht van het verloop van de investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut (conform artikel 52 BBV). Een verloopoverzicht van de investeringskredieten is opgenomen in [bijlage 1](#) van de jaarstukken 2020.

Toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen

Investerings

De gerealiseerde investeringen in grond-, weg- en waterbouwkundige werken hebben tot doel om de bereikbaarheid van (vaar)wegen te verbeteren en/of in stand te houden. In 2020 betrof dit ruim 30 projecten (€ 10 mln.), waaronder de aanpak van de trajecten N224 Renswoude en de N417, en daarnaast de ecopassage Griffenstein. Aanvullend daarop zijn er op een zestal reeds afgeronde projecten nog nagekomen kosten verantwoord in 2020 (€ 1,3 mln.).

Desinvesteringen

Niet van toepassing in 2020.

Afschrijvingen

De afschrijvingen zijn verwerkt conform de geldende afschrijvingstermijnen, zoals opgenomen in de Nota investeren (2017). Er zijn in het jaar 2020 geen inhaalafschrijvingen gedaan.

Bijdrage van derden

De verantwoorde bijdrage van derden heeft betrekking op een achttal projecten. Dit betreft met name bijdragen van de gemeente Amersfoort en het Waterschap Vallei en Veluwe voor werkzaamheden in het project damwanden, Rivier Eem. In het project bermverhardingen N229 hebben wij baten verantwoord vanuit een specifieke uitkering voor N-wegen van het Rijk.

Afwaarderingen/her-rubricering

Niet van toepassing in 2020.

4.3.1.3 Financiële vaste activa

3.a. Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen

			Saldo 31-12-2019	Mutatie	Saldo 31-12-2020
Specificatie kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	Nominaal	Volgestort	Belang in %	Intrinsieke waarde	Saldo 31-12-2020
Bank Nederlandse Gemeenten NV					
87.750 aandelen van € 2,50	219	219	0.16%	7.819	25
Nederlandse Waterschapsbank NV					
43 aandelen A van € 115	5	5	-	3.053	7
60 aandelen B van € 460	28	28			
Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht NV					
150.000 aandelen van € 100	-	-	100,0%	-	PM
Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM)					
3636 aandelen van € 1,- (+ agio)	3.636	3.636	36,0%	8.000	8.000
REMU Houdstermaatschappij NV					
95 aandelen van € 500	-	-	47.5%	460	PM
Vitens NV					
285.896 aandelen van € 1	286	286	4.95%	26.939	48
Totaal				46.271	8.080

Toelichting

Intrinsieke waarde van een aandeel:

De intrinsieke waarde van een aandeel is de werkelijke waarde van een aandeel, oftewel hoeveel het aandeel in theorie waard zou zijn.

Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht NV (OMU)

De aandelen OMU zijn in 2011 verkregen en gewaardeerd op nul, aangezien de NV verliesgevend is. Om die reden is deze waardering niet in bovenstaande tabel opgenomen. Zie ook de toelichting op de deelnemingen in de paragraaf Verbonden partijen.

N.V. REMU Houdstermaatschappij

De aandelen in de N.V. REMU Houdstermaatschappij zijn in 2003 afgeboekt in verband met de verkoop van de aandelen REMU N.V. Sindsdien zijn de aandelen pro memorie gewaardeerd. De provincie heeft nog aanspraken bij een eventuele verkoop van REMU N.V. Zoals oorspronkelijk overeengekomen, zou het recht op deze vergoeding na 31 december 2010 zijn vervallen, echter vanwege het verzet dat Eneco heeft gepleegd tegen de

Wet Onafhankelijk Netbeheerder (zgn. splitsingswetgeving), wordt nu bezien of het recht op deze eventuele privatiseringsvergoeding kan worden verlengd. Er staat nog een klein bedrag open, dat mogelijk bij liquidatie zal worden uitgekeerd. Totdat er duidelijkheid is omtrent de mogelijke verlenging van het recht op een privatiseringsvergoeding wordt de vennootschap in stand gehouden.

OMU NV

De aandelen OMU zijn in 2011 verkregen en gewaardeerd op nul, aangezien de NV verliesgevend is. Om die reden is deze waardering niet in bovenstaande tabel opgenomen. Zie ook de toelichting op de deelnemingen in de paragraaf Verbonden partijen.

Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM)

In 2020 is er sprake van een kapitaalverstrekking aan de deelneming Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) Regio Utrecht. De provincie Utrecht en Omstreken (diverse deelnemers) zetten zich in voor versterking van de samenwerking en het instrumentarium voor het regionale economische ecosysteem. Hiervoor is de ROM Regio Utrecht opgericht. De provincie Utrecht heeft in 2020 een aandelenstorting gedaan van € 8 mln.

3.b. Overige langlopende leningen	Saldo 31-12-2019	Vermeerde- ringen	Verminde- ringen	Saldo 31-12-2020
Fietsplanleningen	24	13	17	20
Groen Gas	518	-	25	493
Cofinancieringsfonds (EBU)	2.836	414	215	3.036
Startersfonds	960	-	295	664
Stadmakersfonds	217	736	-	953
Woongroep Randenbroek	-	50	50	-
Statenjacht De Utrecht	333	-	-	333
Woningen Gem. Utr. Heuvelrug	850	-	-	850
Kasteel Amerongen	30	-	30	-
Voorziening diverse leningen	1.178-	-	-	1.178-
Totaal	4.589	1.213	633	5.170

3.c. Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd langer dan 1 jaar	Hoofdsom	Saldo 31-12-2019	Herbereke- ning	Saldo 31-12-2020
Garantieproduct BNP Paribas Fortis (2022)	25.000	25.000	-	25.000
Totaal	25.000	25.000	0	25.000

Overige langlopende leningen

Bij de overige langlopende rekeningen houden we er rekening mee dat niet alle leningen (volledig) afgelost zullen worden. Voor dergelijke leningen vormden we een voorziening. Op basis van de inschatting van het risico bepaalden we het bedrag. In 2020 is ingeschat dat voor € 1,178 mln. aan leningen niet zal worden afgelost. Dit betreft met name de leningen die op grond van de regeling Life Sciences zijn verstrekt. De inschatting eind 2020 is dat er geen aanvullende voorziening noodzakelijk is.

Een nadere toelichting op de verstrekte geldleningen is opgenomen in [Paragraaf 3.4 Financiering](#).

Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd langer dan 1 jaar

Het garantieproduct BNP Paribas Fortis is door de provincie Utrecht in het jaar 2007 aangeschaft. Dit garantieproduct loopt af in 2022, en wordt dan op onze bankrekening gestort. Op dit garantieproduct behalen we rendement. Dit rendement is ook verantwoord op de balans (disagio) en jaarlijks wordt een deel daarvan afgeschreven ten gunste van de exploitatie. Dit is nader toegelicht bij [4.3.1.1 Immateriële vaste activa](#).

4.3.2 Vlottende activa

4.3.2.1 Voorraden

4. Voorraden	Saldo 31-12-2019	Vermeerderingen	Verminderingen	Afwaarderingen	Saldo 31-12-2020
<u>a. Grond- en hulpstoffen</u>					
Voorraad tbv verkoop activa	-	240	-	-	240
Materiaal Trams tbv onderhoud	1.509	1.524	-	-	3.033
Subtotaal a.	1.509	1.764	-	-	3.273
<u>b. Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie</u>					
Hart van de Heuvelrug/VBS	2.203	1.305	-	-	3.509
Subtotaal b.	2.203	1.305	-	-	3.509
<u>c. Gereed product en handelsgoederen</u>					
Grondvoorraad AVP	19.855	-	2.107	-	17.749
Natuurcompensatiebank	2.492	-	-	-	2.492
Voorziening Dekking fin. risico grondbedrijf	-840	-	-	144	-696
Subtotaal c.	21.507	-	2.107	144	19.544
Totaal (a + b + c)	25.219	3.070	2.107	144	26.326

Materiaal Trams

Het uitgevoerde beheer en onderhoud van de trams is risico-gestuurd. Dat wil zeggen dat onderhoudsmaatregelen worden bepaald op basis van het zorgvuldig afwegen van prestaties, risico's en kosten. De onderhoudsstaat van de trams wordt bepaald op basis van inspecties, uitgevoerd door eigen personeel en externe deskundigen. Op basis van een risicoanalyse wordt een beheerstrategie bepaald en worden onderhoudsmaatregelen geprogrammeerd om de prestaties te borgen en de risico's te beheersen. Voor 2020 geldt als bijzonderheid dat het tramsysteem voor een deel nog erg nieuw is. Om het onderhoud snel en correct uit te kunnen voeren is een voorraad materiaal aangekocht (denk hierbij aan wielen, spiegels, etc.)

Voorraad tbv verkoop activa

De CCD server zal in 2021 worden overgedragen aan DOVA. Daarom is deze nu op de balans opgenomen als "voorraad t.b.v. verkoop" tegen de overeengekomen overdracht waarde.

Grondexploitatie Hart van de Heuvelrug/Vliegbasis Soesterberg

De "rode projecten" in de gebiedsontwikkeling Hart van de Heuvelrug/Vliegbasis Soesterberg worden gezamenlijk als één grondexploitatie beschouwd. Deze grondexploitatie is het resultaat van een integrale gebiedsvisie. De investeringen in natuur ("groene projecten") worden als gevolg van een stelselwijziging in 2018 verwerkt onder de immateriële en materiële vaste activa. De "rode projecten" worden als één geheel gewaardeerd en hierbij wordt één verwachte eindwaarde berekend. Dit is ook de basis voor het eventueel treffen van een voorziening indien sprake is van een lagere marktwaarde. Het verwachte resultaat op de rode projecten is hierbij positief. Derhalve is geen voorziening getroffen. Jaarlijks wordt er een POC berekening gemaakt, voor 2020 is op basis hiervan een winstneming opgenomen van € 341.071.

Samenwerkingsovereenkomst

Ten behoeve van het realiseren van de grondexploitatie Hart van de Heuvelrug/Vliegbasis Soesterberg zijn samenwerkingsovereenkomsten gesloten tussen de gemeenten Zeist, Soest en de provincie. Het is een gezamenlijk programma gericht op de verbetering van de ruimtelijke kwaliteit in het plangebied. Deze verbetering bestaat uit groene deelprojecten, waarbij de nadruk ligt op natuurontwikkeling (verwerkt als immateriële en materiële vaste activa) en rode deelprojecten die voorzien in de realisatie van woningen, bedrijventerreinen, zorgvoorzieningen (verwerkt als voorraad onderhanden werk).

In de samenwerkingsovereenkomsten liggen de afspraken vast over onder meer de besluitvorming, de realisatie en voorfinanciering van deelprojecten, bestaande en toekomstige risico's welke verbonden zijn aan het programma, de wijze en het moment waarop de saldi uit de rode deelprojecten en eventuele overige baten worden verrekend met de kosten van de groene deelprojecten. Daarnaast ook afspraken wie daarbij welke risico's draagt, waarbij eerdere besluiten, feitelijke en rechtshandelingen van elk van de partijen met betrekking tot het programma in stand blijven, tenzij daarvan in het kader van de gesloten samenwerkingsovereenkomst is afgeweken. De provincie draagt het risico van een eventueel tekort op de grondexploitatie na afronding van het programma.

Specifiek voor de deelprojecten Vliegbasis Soesterberg geldt het volgende:

Indien het batig saldo op het project Woonwijk bij de financiële afronding van het project (thans voorzien per 31 december 2026) lager is dan 28 mln., dan wordt het verschil tussen dat daadwerkelijke saldo en 28 mln. tussen partijen voor gelijke delen (ieder 1/3e) gedeeld. Het restant is voor risico en rekening van de provincie. Mocht op dat moment het batig saldo van de rode projecten 28 mln. of meer zijn, dan vervallen de gedeelde risico's voor de drie partijen en komt het saldo voor rekening van de provincie Utrecht. Per 31 december 2020 is het verwachte eindresultaat ruim 38 mln. positief.

Afspraken over de jaarlijkse herziening

De grondexploitatie wordt jaarlijks herzien. Bij de jaarlijkse herziening worden de tussentijdse genomen besluiten van de stuurgroep verwerkt. Daarnaast worden de boekwaardes verwerkt en de nog te maken kosten en opbrengsten geactualiseerd naar het actuele prijspeil. Voor de beoordeling van de voortgang van de deelprojecten is het saldo op eindwaarde maatgevend. Jaarlijks wordt als onderdeel van het programma een analyse uitgevoerd van de actuele risico's en kansen, de stand van zaken van de beheersmaatregelen binnen de projectopdracht, inclusief een jaarlijks geactualiseerde exploitatie aan de hand van een inschatting van de effecten en gevolgen voor het project en inclusief de beschrijving van de te treffen beheersmaatregelen. Er wordt toegezien op de naleving van de geformuleerde beheersmaatregelen.

Voor de projecten Hart van de Heuvelrug / Vliegbasis Soesterberg, die deel uitmaken van de Voorraden verwachten we, conform de actualisatie per 1-1-2021, aan nog te realiseren lasten ruim € 36,9 mln. en aan nog te realiseren baten ca € 72,5 mln.

Looptijd programma

De samenwerkingsovereenkomst eindigt op 31 december 2025, indien op die datum alle deelprojecten zijn afgerond en de eindafrekening van het programma heeft plaatsgevonden. Indien niet aan de hiervoor genoemde voorwaarden voor beëindiging is voldaan, dan wordt de samenwerkingsovereenkomst HvdH verlengd tot de datum waarop aan die voorwaarden is voldaan of zoveel eerder als Partijen nader schriftelijk overeenkomen.

Voor meer gedetailleerde informatie over de deelprojecten van Hart van de Heuvelrug en de Vliegbasis Soesterberg verwijzen wij naar de [projectenparagraaf 3.8.1](#).

Grondvoorraad AVP

Bij het definitief opmaken van de jaarstukken 2020 heeft het college ook rekening gehouden met ontwikkelingen die zich tussen balansdatum en datum opmaken jaarstukken hebben voorgedaan. Het college is van mening dat op basis van de huidige informatie en inzichten de beste schatting is gemaakt voor de waardering van de het grondbezit.

De belangrijkste uitgangspunten ten aanzien van de gemaakte inschattingen betreffen:

- Inschatting van de marktwaarde per categorie grondbezit (landbouw-, natuur- en overige gronden);
- Bepaling van de juiste classificatie – rekening houdend grenscorrecties en overige mutaties;
- Inschatting van de per ultimo 2020 in bezit zijnde gronden die in het verleden om niet zijn verkregen.

Natuurcompensatie bank

Hieronder wordt verstaan de voorraad grond die wordt aangekocht voor natuurcompensatie.

De omvang van het grondbezit en de risico's zijn nader toegelicht in de [paragraaf 3.7 Grondbeleid](#) in het jaarverslag.

De voorziening Dekking Financiële risico's grondbedrijf is in mindering gebracht bij de Voorraden onder post

'Gereed product en handelsgoederen'.

4.3.2.2 Uitzettingen looptijd korter dan 1 jr

5. Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	Saldo 31-12-2019	Mutatie	Saldo 31-12-2020
<u>a. Vorderingen op openbare lichamen</u>			
Belastingdienst: BTW-compensatiefonds en BTW	32.369	11.539	43.908
Het Rijk: opcenten MRB en provinciefonds	42.741	-31.558	11.183
Overige vorderingen op Openbare lichamen	4.017	5.972	9.989
Subtotaal a.	79.127	-14.046	65.081
<u>b. Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</u>			
Uitzettingen bij het Rijk	192.326	-94.550	97.776
Subtotaal b.	192.326	-94.550	97.776
<u>c. Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen</u>			
Nazorgfondsen open stortplaats	7	-7	-
Pact Ruigenhoek NHW		12	12
Stg. Leenheren van t Sticht	14	-14	0
Subtotaal c.	20	-9	12
<u>d. Overige vorderingen</u>			
Debiteuren	6.586	-743	5.843
Voorziening dubieuze debiteuren	-73	-12	-85
Subtotaal d.	6.513	-755	5.758
Totaal (a + b + c + d)	277.986	-109.359	168.627

Een deel van de RC niet-financiële instellingen is gerealloceerd op de passiva RC niet-financiële instellingen

De voorziening dubieuze debiteuren is gevormd voor het afdekken van risico's op oninbare vorderingen op debiteuren. De berekening van de hoogte van het bedrag van de voorziening is volledig gebaseerd op vorderingen waarbij de inbaarheid onzeker is.

Tevens zijn enkele posten onder de Rekening-courant niet-financiële instellingen, welke op 31 december negatief staan overgeheveld naar dezelfde post op de passiva zijde van de balans. Hierdoor wijkt het beginsaldo af ten opzichte van 2019.

4.3.2.3 Liquide middelen

6. Liquide middelen	Saldo 31-12-2019	Mutatie	Saldo 31-12-2020
Kas- en banksaldi	576	-471	105
Totaal	576	-471	105

De liquide middelen vertegenwoordigen direct opvraagbaar geld dat vrijelijk ter beschikking staat. Het betreft de rekening courant saldi bij de banken.

Op de balansdatum is er geen sprake van Kassaldi bij de Provincie Utrecht.

4.3.2.4 Drempelbedrag

Schatkistbankieren houdt in dat instellingen hun liquide middelen aanhouden bij het ministerie van Financiën. Deelname van de decentrale overheden aan schatkistbankieren draagt bij aan een lagere EMU-schuld van de collectieve sector (Rijk en decentrale overheden gezamenlijk). Iedere euro die decentrale overheden aanhouden in de schatkist, vermindert de externe financieringsbehoefte van het Rijk.

De decentrale overheden zijn verplicht alle middelen die ze niet direct nodig hebben voor hun publieke taak in de schatkist aan te houden. De enige uitzonderingen daarop zijn vastgelegd in de regeling schatkistbankieren decentrale overheden. De belangrijkste uitzondering is het drempelbedrag. Om het dagelijkse kasbeheer te vereenvoudigen mag een decentrale overheid gemiddeld over het hele kwartaal maximaal het drempelbedrag buiten de schatkist aanhouden. Dit is overigens geen verplichting, minder middelen buiten de schatkist houden mag uiteraard ook.

De hoogte van het drempelbedrag is afhankelijk van de financiële omvang van een decentrale overheid, afgemeten aan de omvang van de begroting (dezelfde maatstaf die ook wordt gebruikt voor de berekening van de kasgeldlimiet). De drempel is nu gelijk aan 0,75% van het begrotingstotaal indien het begrotingstotaal lager is dan € 500 miljoen. Indien het begrotingstotaal hoger is dan € 500 miljoen is de drempel gelijk aan € 3,75 miljoen plus 0,2% van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat. De drempel is nooit lager dan € 250.000, wat betekent dat een decentrale overheid altijd gemiddeld € 250.000 buiten de schatkist mag houden.

Op basis van onderstaande, ingevulde berekening is zichtbaar dat de overtollige middelen van de provincie Utrecht per kwartaal gemiddeld onder het drempelbedrag blijven.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1.000)

(1)	Drempelbedrag € 3.557	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaal op dagbasis buiten 's Rijks schatkist gehouden	€ 743	€ 968	€ 800	€ 503
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder drempelbedrag	€ 2.815	€ 2.589	€ 2.757	€ 3.054
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

(1) Berekening drempelbedrag

(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	€ 474.297
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 mln	€ 3.557
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat groter is aan € 500 mln	0
(1) = (4b) * 0,75% + (4c) * 0,2%	Drempelbedrag	

(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen

		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden	€ 66.832	€ 88.121	€ 73.580	€ 46.267
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) = (5a) / (5b)	Kwartaal op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden	€ 743	€ 968	€ 800	€ 503

4.3.2.5 Overlopende activa

7. Overlopende activa	Saldo 31-12-2019	Mutatie	Saldo 31-12-2020
a. Nog te ontvangen voorschotbedragen op specifieke doeluitkeringen			
Zie specificatie onderaan deze tabel cf. artikel 52a, lid 2 (BBV)	0	7.440	7.440
Subtotaal a.	0	7.440	7.440
b. Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen			
Detachering / uitleen personeel	156	21	177
Voorfinanciering bedrijvenregeling Bodemsanering	2.471	0	2.471
Nog te ontvangen gemeenten / GR-en	1.290	-524	766
Subsidies	6.564	1.620	8.184
Bedragen Uithoflijn	30.818	10.005	40.823
Openbaar Vervoer	4.021	-302	3.719
Overigen	763	1.151	1.914
<i>Nog te ontvangen bedragen</i>	<i>46.083</i>	<i>11.971</i>	<i>58.055</i>
Af te rekenen subsidies	1.019	-363	657
Verzekeringspremies	255	-103	152
Overigen	336	204	540
<i>Vooruitbetaalde bedragen</i>	<i>1.610</i>	<i>-262</i>	<i>1.348</i>
Subtotaal b.	47.693	11.710	59.403
Totaal (a + b)	47.693	19.150	66.843
Specificatie van onderdeel a) Nog te ontvangen voorschotbedragen op specifieke doeluitkeringen	Saldo 31-12-2019	Toevoegingen	Ontvangen bedragen
			Saldo 31-12-2020
Nog te ontvangen Rijk			
Specifieke Uitkering OV tbv Syntus restant 20%	-	1.902	-
Specifieke Uitkering OV tbv Qbuzz restant 20%	-	5.538	-
Totaal specificatie	-	7.440	-
			7.440

4.3.3 Vaste passiva

4.3.3.1 Eigen Vermogen

8. Eigen vermogen	Saldo 31-12- 2019	Resultaat- bestemming 2019: toevoeginge n	Resultaat- bestemming 2019: onttrekkinge n	Toevoe- gingen	Onttrek- kingen	Saldo 31-12- 2020
a. Algemene reserves						
Saldireserve	45.003	51.131	37.800	8.539	200	66.673
Reserve Weerstandsvermogen	30.956	14.044	-	3.078	3.078	45.000
Egalisatiereserve Provinciefonds*	1.771	-	1.771	-	-	(-)
Subtotaal a.	77.731	65.175	39.571	11.617	3.278	111.673
b. Bestemmingsreserves						
Beheer en Onderhoud Openbaar vervoer	0	4.442	-	-	-	4.442
Beheer en Onderhoud (vaar)wegen	34.261	-	-	733	3.194	31.800
BDU inzake BRU*	41.448	-	41.448	-	-	0
CHS*	58	-	58	-	-	0
Cofinancieringsfonds	10.829	-	-	-	3.844	6.986
Ecoducten**	11.108	-	-	-	-	11.108
Egalisatie Bodemsanering	9.261	-	-	-	-	9.261
Friciekosten Veranderopgave*	905	-	905	-	-	0
Gladheidsbestrijding*	206	-	-	-	206	0
Hart vd Heuvelrug/VBS	0	779	-	-	-	779
Huisvesting	24.977	-	-	15	2.630	22.362
ICT**	6.338	-	-	-	475	5.863
IGP/RAP	13.669	-	-	-	9.350	4.319
Investeringsfonds Provinciaal erfgoed	9.448	-	4.000	-	3.899	1.548
Kapitaallasten Uithoflijn	48.156	-	-	1.223	-	49.379
Kosten voorfinanciering	4.215	-	-	-	-	4.215
Masterplan Soesterberg*	2.509	-	2.509	-	-	0
Mobiliteitsprogramma	131.150	50.607	-	9.700	23.963	167.495
OV Concessie	7.158	-	-	500	350	7.308
Programma Landelijk gebied	50.561	-	-	11.035	13.531	48.065
Projecten	16.033	543	1.512	-	522	14.543
PUEV	161	-	-	-	102	59
Realisatiestrategie Natuurvisie	20.752	-	1.743	1.710	4.100	16.619
Toeristische ontwikkeling*	80	-	80	-	-	-
Verder	0	-	-	19.000	19.000	-
Wonen-Binnenstedelijke ontwikkeling	5.131	-	-	-	4	5.128
Subtotaal b.	448.415	56.371	52.256	43.916	85.169	411.277
c. Resultaat boekjaar						
Resultaat boekjaar 2019	33.164	-	-	-	-	-
Resultaat boekjaar 2020	-	-	-	-	-	24.218
Subtotaal c.	33.164	-	-	-	-	24.218
Totaal (a + b + c)	559.310	121.546	91.827	55.533	88.447	547.168

* Deze reserves zijn bij vaststelling van de jaarrekening 2019 opgeheven, wat is verwerkt in 2020.

** Deze reserves zijn bij vaststelling van de Begroting 2021 opgeheven, wat wordt verwerkt in 2021.

Algemene Reserve:

De algemene reserve dient primair als buffer voor de financiële risico's die voortvloeien uit de taakuitoefening van de provincie. Deze risico's hebben veelal betrekking op specifieke dossiers en activiteiten van de provincie, maar zijn deels ook inherent aan de bedrijfsvoering.

Bestemmingsreserves:

Bestemmingsreserves zijn reserves waaraan door Provinciale Staten een bepaalde bestemming gegeven is. Middelen die zijn vastgelegd in een bestemmingsreserve kunnen niet voor een ander doel worden uitgegeven, tenzij Provinciale Staten met een besluit de bestemming wijzigt. Vigerend beleid is dat de provincie Utrecht er naar streeft om het aantal bestemmingsreserves tot een minimum te beperken. Bestemmingsreserves worden bij voorkeur slechts ingesteld voor tijdelijke en bijzondere doeleinden. Bestemmingsreserves onderscheiden zich van de algemene reserves doordat er sprake is van vastgelegde toekomstige aanwending, maar er bestaat nog geen wettelijke of feitelijke verplichting ten opzichte van derden. Dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld een voorziening.

Resultaat boekjaar 2019:

Bij de vaststelling van de jaarstukken 2019 door Provinciale Staten ([PS2020PS09-02](#)) is aangegeven dat het resultaat van het boekjaar 2019 € 33,164 mln. bedraagt. Dit saldo is gestort in de saldireserve. Ook is toen besloten over de diverse bestemmingsvoorstellen, welke zijn verwerkt in het jaar 2020. Per saldo is er op basis van de bestemmingsvoorstellen € 29,719 mln. toegevoegd aan de reserves. Het verschil van € 3,446 mln. ten opzichte van het resultaat 2019 betreft een onttrekking aan de saldireserve en een toevoeging aan de exploitatiebudgetten op basis van de bestemmingsvoorstellen Foodvalley (€ 0,15 mln.), de decentralisatie uitkering Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie (€ 0,047 mln.) en Smart Mobility inclusief pilot fase 1 en 2 (€ 3,248 mln.).

4.3.3.2 Voorzieningen

9. Voorzieningen	Saldo 31-12-2019	Vrijval	Toe- voegingen	Aan- wendingen	Saldo 31-12-2020
<u>a. Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's</u>					
Voorziening NAR regeling	2.889		35	1.253	1.671
Voorziening Nazorg stortpl. Maarsbergen	721				721
Voorziening Nazorg stortplaatsen	1.105			24	1.081
Voorziening Pensioenen GS	11.190		965	433	11.721
Voorziening Vitaliteitsverlof	-	-	1.000	83	917
Voorziening Energiefondsen	-		400	-	400
Voorz. Groot onderhoud Provinciehuis/paushuize	-	-			-
Subtotaal a.	15.905	-	2.399	1.794	16.511
<u>b. Egalisatievoorzieningen</u>					
Niet van toepassing in 2020					
Subtotaal b.	-	-	-	-	-
<u>c. Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is</u>					
Voorziening ontgrondingenwet	40		3		43
Voorziening Grondwaterheffing	1.957		1.361	1.352	1.966
Subtotaal c.	1.997	-	1.364	1.352	2.010
<u>d. Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden</u>					
Niet van toepassing in 2020					
Subtotaal d.	-	-	-	-	-
Totaal (a + b + c + d)	17.902	-	3.763	3.145	18.520

Naast de hierboven gespecificeerde voorzieningen die aan de passiva zijde van de balans zijn gepresenteerd, zijn er nog een tweetal voorzieningen die conform de regelgeving van het BBV worden gesaldeerd met de activa zijde van de balans:

- De voorziening Dekking Financieel Risico Grondbedrijf is in mindering gebracht bij de Voorraden onder de subcategorie 'Gereed product en handelsgoederen'
- De voorziening Diverse leningen is in mindering gebracht bij de Financiële vaste activa onder de post 'Overige langlopende leningen'

4.3.3.3 Vaste schulden

10. Vaste schulden

De provincie Utrecht kent per balansdatum 31-12-2020 géén vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

4.3.4 Vlottende passiva

4.3.4.1 Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar

11. Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	Saldo 31-12-2019	Mutatie	Saldo 31-12-2020
Overige schulden	23.280	-152	23.128
Totaal	23.280	-152	23.128

Het saldo van de netto vlottende schuld in 2020 is in vergelijking met 2019 lichtelijk afgenomen, het betreft hier de crediteuren.

4.3.4.2 Overlopende passiva

12. Overlopende passiva	Saldo 31-12-2019	Mutatie	Saldo 31-12-2020
<u>a. Nog te betalen verplichtingen</u>			
Subsidieverplichtingen	198.545	15.701	214.246
Overige verplichtingen	18.027	-1.164	16.862
Nog te betalen kosten Subsidies	4.614	-1.305	3.308
Nog te betalen randwegen	722	-222	500
Nog te betalen openbaar vervoer	2.183	1.600	3.783
Nog te betalen Natuur Beheer	362	-362	-
Nog te betalen loonheffing en premie ABP en Belasting, etc.	3.130	416	3.545
Nog te betalen energie lasten	96	132	228
Nog te betalen bedragen UHL (BRU)	5.366	-3.701	1.665
Nog te betalen Inhuur/Detachering		884	884
Nog te betalen Syntus	2.376	-110	2.266
Nog te betalen RVO	923	-923	-
Nog te betalen concessies	573	11.449	12.023
Nog te betalen accountantskosten	1.280	-1.041	239
Nog te betalen Baggerprojecten		1.062	1.062
Overige nog te betalen bedragen	6.068	-2.846	3.222
Subtotaal a.	244.264	19.569	263.832
<u>b. Vooruitontvangen voorschotbedragen op specifieke doeluitkeringen</u>			
Zie specificatie onderaan deze tabel cf. artikel 52a, lid 1 (BBV)	3.766	16.631	20.397
Subtotaal b.	3.766	16.631	20.397
<u>c. Overige vooruitontvangen bedragen</u>			
Subsidies	1.839	-1.587	252
Project Driebergen-Zeist	10.986	-2.264	8.722
Overige vooruitontvangen bedragen	182	84	265
Subtotaal c.	13.007	-3.768	9.240
<u>d. Rekening-courant verhoudingen met niet-financiële instellingen</u>			
NHW nationaal	762	234	996
Groene Hart	210	312	521
P4	157	13	170
Hart van de Heuvelrug samenwerking	54	-35	20
Monumentenwacht Limburg	39	5	44
Limes samenwerking		237	237
Pact Ruigenhoek NHW	-185	339	155
Subtotaal d.	1.038	1.104	2.143
Totaal (a + b + c + d)	262.076	33.537	295.612

Specificatie van onderdeel b) Vooruitontvangen voorschotbedragen op specifieke doeluitkeringen	Saldo 31-12-2019	Ontvangen bedragen	Bestedingen of terugbetalingen	Saldo 31-12-2020
BRU vooruitontvangen luchtkwaliteit	1.505	-	-1.505	-
BRU vooruitontvangen bijdrage BOR Utrecht	1.556	-	-1.556	-
BRU vooruitontvangen bijdrage Quick-Wins	705	-	-705	-
Spec Uitm KTA MIRT (E33)	-	1.362	-	1.362
Spec Uitm Stim vv Maatr (E20)	-	3.789	-	3.789
Spec Uitm Snelfiets routes (E10)	-	829	-	829
Spec Uitm Verkeersmaatregelen (E38)	-	121	-	121
Spec Uitm MAAS-pilots (E17)	-	226	-	226
Spec Uitm N-wegen (E12)	-	767	-67	701
Spec Uitm bodemdaling Veenweide (L10)	-	10.350	-	10.350
Spec Uitm Ontzorgingsprogr. Maatsch. Vastg (C13)	-	667	-	667
Spec Uitm Flexibele inzet woningbouw (C41)	-	1.645	-	1.645
Spec Uitm Reg. MIT-regeling (F12)	-	320	-	320
Spec Uitm MKB Deals (F11)	-	688	-300	388
Totaal specificatie	3.766	20.764	-4.133	20.397

Toelichting op de vooruitontvangen voorschotbedragen op specifieke doeluitkeringen

Van het Rijk hebben we diverse voorschotbedragen ontvangen van specifieke uitkeringen. We mogen deze middelen alleen inzetten voor de doeleinden die aan deze uitkering zijn verbonden. Als we deze middelen niet inzetten, dienen ze te worden terugbetaald aan het Rijk. Om die reden zijn deze ontvangen voorschotbedragen verantwoord als een schuld (overlopende passiva). De ontvangen middelen verwachten we vanaf 2021 in te gaan zetten voor de genoemde doeleinden.

4.3.5 Buiten de balans opgenomen bedragen

4.3.5.1 Staat van gewaarborgde gelden

Gewaarborgde geldleningen	Oorspronkelijk % bedrag lening	Restant borg- stelling 31-12- 2019	Restant lening(en) 31-12-2020	Waarvan gwaar- borgd door Utrecht	Einde waar- borging
<u>a. Zorgsector</u>					
	-	-	-	-	-
Subtotaal a.	18.191	545	-	-	
<u>b. Overige sectoren</u>					
Nationaal Groenfonds	172.016	44.504	35.304	2.860	2024
Provincie-ambtenaren (hypotheken)	-	269	200	200	Aflopend
Gemeente Zeist	150	150	150	150	2021
S.S.P.O.M.N. (RTV-Utrecht)	5.335	3.127	2.992	2.992	2034
Garantiefonds Energie	4.009	2.092	1.669	1.669	2031
TW De Saffier BV	200	75	-	-	2020
Gemeente Amersfoort *)	1.600	1.600	1.600	1.600	2026
VVE Hoofdcentrum Leusden	3.400	3.400	3.400	1.700	2048
OD investments (ASR Vastgoed Vermogensbeheer)	750	750	700	700	2034
HHRS De Stichtse Rijnlanden	300	200	100	100	2021
Amstel, Gooi & Vecht	300	300	217	217	2021
Stichting Huisvesting SV Kampong	600	503	483	483	2032
SETU	16.000	6.243	5.976	5.976	2038
DVvE B.V.	1.862	-	1.862	1.862	2023
Waterschap Rivierenland	50	-	50	50	2021
Subtotaal b.	206.572	63.214	54.704	20.560	
Totaal (a + b)	224.763	63.758	54.704	20.560	

*) Het restant van de lening van de Gem Amersfoort per eind 2019 was te laag opgenomen

Er is in 2020 geen gebruik gemaakt van een waarborg, echter is wel een reële indicatie dat er in 2021 beroep op een waarborg zal worden gedaan. Er is voor deze indicatie in 2020 een voorziening ingesteld.

Toelichting

Borg- en garantstelling (gebaseerd op artikel 7:850 e.v. van het Burgerlijk wetboek) zijn beide middelen om wederpartijen een extra vorm van zekerheid te bieden dat een geldvordering voldaan zal worden. Een borgstelling kan pas worden ingeroepen als de schuldenaar niet aan zijn verplichtingen voldoet. Een garantstelling wordt afgesloten in een overeenkomst en daarin worden de condities opgenomen wanneer de garantstelling door de schuldeiser wordt ingeroepen en de voorwaarden die op de garantstelling van toepassing zijn. Voor een garantstelling wordt gekozen wanneer financiers niet bereid zijn (volledige) financiering te verstrekken onder voorwaarde passend bij het maatschappelijk gewenste resultaat, zonder een garantstelling.

In de nota Financieringsbeleid is de grens van het garantieplafond bepaald op € 40 miljoen (=resterende aandeel provincie in garantstelling basis jaarrekening n-1). Van het garantieplafond is in 2020 51,4% gebruikt. Het garantieplafond kan door PS worden bijgesteld.

De toelichting van de gewaarborgde geldeningen is opgenomen in de paragraaf Financieringen.

4.3.5.2 Garantstellingen

- Met ingang van 11 december 2020 is een garantstelling verstrekt aan de DVvE B.V. Hiermee wordt subsidieverstrekking gefaciliteerd ten behoeve van de realisatie van het project tot aanpak van de verduurzaming van appartementen in de provincie Utrecht.
- Met ingang van 27 december 2020 is een garantstelling verstrekt aan Waterschap Rivierenland. Hierop kan door het waterschap een beroep worden gedaan bij overschrijding van het beschikbare budget voor de uitvoering van het Regionaal Partnerschap voor water en bodem.

4.3.5.3 Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Eén van de onderdelen van de buiten de balans opgenomen bedragen betreft de 'niet uit de balans blijvende verplichtingen'. Conform de provinciale Financiële verordening (artikel 14) worden hierin de contracten opgenomen waarbij de resterende contractwaarde per contract op balansdatum groter is dan € 1 mln. Daarnaast zijn in dit overzicht ook personele verplichtingen opgenomen, waarvan de resterende verplichting per afzonderlijke soort van verplichting op de balansdatum groter is dan 1% van de loonsom van het betreffende boekjaar.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen	Resterend bedrag	Toelichting
OV concessie 1	108.048.382	Inschatting is gebaseerd op de gemiddelde besteding in de sisa verantwoording per jaar
OV concessie 2	99.705.206	Inschatting is gebaseerd op de gemiddelde besteding in de sisa verantwoording per jaar
OV Regiotaxi	64.041.146	Verplichting op basis van de raamovereenkomst van € 4,75 per rit, tot en met 2023 op basis van een jaarlast van 2,2 mln.
RVO (incl. Natuur 2019)	9.407.937	Verplichting volgens de RVO verantwoording minus de besteding per jaarschijf
Staatsbosbeheer	12.290.821	Subsidie natuur en landschaps beheer tot en met 2025
CAF Sunij-lijn	15.810.720	Verplichting tot stand gekomen op basis van aantal trams en gemiddelde contractprijs per tram.
Bisc	8.877.584	Subsidie bibliotheken tot en met 2024
Vattenfal	8.362.000	Jaarbedrag 2021 € 2.090.500 tot en met 2023
Kunst centraal	7.649.844	Subsidie cultuur educatie tot en met 2024
Alstom tram (CAF) urenfactuur OV	7.590.525	Schatting instandhouding railvoertuigen tot en met 2023
RUD	7.328.000	Verlenging 1 jaar basis kadernota
Landschap Erfgoed Utrecht	5.903.708	Subsidie erfgoed educatie en natuur tot en met 2024
Van der Ven busstalling	5.106.927	Busstalling Westraven afronding aanleg
Utrecht	4.100.000	Fietstunnel Locomotiefstraat
Opgebouwde verlof medewerkers	4.019.225	Inschatting van het openstaande saldo op basis van de verlofadministratie

Strukton	3.785.000	Uithof- en Sunijlijn beide lopen in 2021 af
Monumentenwacht	2.678.572	Bouwkundige inspecties monumenten 2021 tot en met 2024
Utrechts Landschap natuurbeheer	2.566.112	Subsidie beheer natuur, landschap en betrokkenheid publiek 2021 t/m 2024
Drentea	2.500.000	raamovereenkomst vervangen meubilair tot en met 2027
Veenendaal	2.406.250	subsidie herinrichting fietsrotonde Zwaaipein
CSU trams / haltes / ov	2.202.398	trams, haltes en perrons schoonmaak contract 2021 t/m 2023
BAM Sunij-lijn	2.176.287	renovatie tramlijn Utrecht-Nieuwegein-IJsselstein
Natuurmonumenten	2.015.042	subsidie beheer natuur en landschap 2017-2022
Fauna beheerseenheid	1.623.436	subsidie duurzaam faunabeheer 2021-2024
Loyalis	1.466.000	opgebouwde pensioenrechten leden GS en voormalige leden GS
DVVE	1.862.154	Subsidie verduurzaming Vereniging van Eigenaren
Natuur Federatie Utrecht	1.335.608	exploitatie subsidie 2021 - 2024
Unie van Bosgroepen (Natuur 2019)	1.203.518	subsidie regulier natuurbeheer 2020-2023
Nieuwegein	1.000.000	subsidie duurzame overkapping busstation
Totaal niet uit de balans blijvende verplichtingen	397.062.401	

4.4 Informatiebladen Reserves

Saldireserve

Saldireserve	
Doel reserve	Opvang van rekeningsaldi en onvoorziene mee-/tegenvallers
Instellingsbesluit	PS stelt jaarlijks bij de vaststelling van de jaarrekening het bedrag vast dat wordt toegevoegd aan de algemene (lees: saldi-) reserve.

Kenmerken van de reserve			
Soort reserve	Algemene reserve		
Functie	Sparen		
Voeding	Positieve rekeningsaldi; incidentele meevallers		
Minimum bedrag	n.v.t	Maximum bedrag	n.v.t
Eindjaar	n.v.t		
Toereikendheid	n.v.t.		
Vrije ruimte	n.v.t.		
Nut en noodzaak	Deze reserve is wettelijk verplicht om aan te houden.		
Bestedingsplan	In de door PS vastgestelde Begroting 2021 is voor de periode t/m 2024 een begrote storting voorzien van € 84,493 mln. en een begrote onttrekking van € 83,232 mln.		

Voorwaarde besteding	PS besluit over aanwending
Concrete verplichting	n.v.t.
Relevante ontwikkelingen	Met ingang van de begroting 2020 is er niet langer sprake van een ondergrens. In het coalitieakkoord 'Nieuwe energie voor Utrecht' is uitdrukkelijk aangegeven dat begrotingsoverschotten of voordelige rekeningresultaten worden toegevoegd aan de algemene reserve.
Mate van doelrealisatie	n.v.t.
Risico's	n.v.t.
Bijzonderheden	n.v.t.

	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening	Vershil
Stand van de reserve per 01-01-2020			45.003	
Storting	6577	26.144	59.670	33.526
Onttrekking	-200	-38.001	-38.000	1
Stand van de reserve per 31-12-2020			66.673	

Toelichting mutaties reserve 2020

De begrote storting in 2020 betreft de verwerking van de bestemmingsvoorstellen vanuit de jaarrekening 2019 (€17,967 mln.), het voordelige begrotingsverschil van de primaire begroting 2020 (€ 6,577 mln.) en een overheveling vanuit het weerstandsvermogen (€ 1,600 mln.). Deze zijn ook als zodanig verwerkt. Daarnaast is het voordelig rekeningresultaat 2019 gestort in de saldi reserve (€ 33,164 mln.). Aanvullend is een extra storting verwerkt van € 0,362 mln. betreffende een overheveling vanuit het weerstandsvermogen, zodat die reserve een omvang heeft van € 45 mln. conform de gemaakte afspraken (PS2020FAC07-02).

De begrote onttrekking in 2020 betreft de verwerking van de bestemmingsvoorstellen vanuit de jaarrekening 2019 (€ 37,800 mln.) en de dekking voor de bijdrage van de provincie Utrecht in de financiële problematiek van de provincie Zeeland. Dit betreft een opvolging van het advies van de tijdelijke commissie Jansen, zoals ook is toegelicht bij de Kadernota 2019-2022. Deze zijn ook als zodanig verwerkt.

Reserve Weerstandsvermogen

Reserve Weerstandsvermogen	
Doel reserve	Het weerstandsvermogen is de mate waarin de provincie Utrecht in staat is de financiële gevolgen van risico's op te vangen zonder aantasting van bestaand beleid
Instellingsbesluit	PS d.d. 9 december 2020

Kenmerken van de reserve	
Soort reserve	Algemene reserve
Functie	Sparen

Voeding	De reserve Weerstandsvermogen wordt aan het einde van het kalenderjaar afgeroomd of aangevuld tot afgerond € 45 miljoen; of het dichtstbijzijnde lagere of hogere bedrag om te voldoen aan de bandbreedte dat de ratio weerstandsvermogen ligt tussen de 1.4 en 2.0. Er kan afhankelijk van de business case een risicobeoordeling plaatsvinden bij de geïdentificeerde risico's. Op basis van deze beoordeling kan er een risicoreservering gestort worden in de reserve Weerstandsvermogen.		
Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	45000000
Eindjaar	n.v.t.		
Toereikendheid	n.v.t.		
Vrije ruimte	n.v.t.		
Nut en noodzaak	Door de instelling van een aparte reserve weerstandsvermogen is zowel de vrije ruimte in de algemene reserve als de beklemming beter inzichtelijk.		
Bestedingsplan	N.v.t., zie ook voorwaarden besteding		
Voorwaarde besteding	Als risico's zich voordoen die zijn opgenomen in het weerstandsrisicoprofiel, dan wordt de reserve weerstandsvermogen aangewend ter dekking van die financiële gevolgen, mits alle mogelijke beheersmaatregelen zijn genomen		
Concrete verplichting	n.v.t.		
Relevante ontwikkelingen	n.v.t.		
Mate van doelrealisatie	n.v.t.		
Risico's	Het risico bestaat dat niet alle bestaande risico's zijn onderkend waardoor de berekende reserve onvoldoende is. Daarnaast zou een samenloop van omstandigheden zich kunnen voordoen waarbij zich meer risico's zich voordoen dan o.b.v. kansberekening "normaal" zou zijn. In beide gevallen zal de vrije ruimte in de saldierves moeten worden aangesproken		
Bijzonderheden	n.v.t.		

	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening	Vershil
Stand van de reserve per 01-01-2020			30.956	
Storting	0	17.122	17.122	
Onttrekking	0	-3.040	-3.078	-38
Stand van de reserve per 31-12-2020			45.000	

Toelichting mutaties reserve 2020

Er is € 2,5 mln. toegevoegd aan de reserve weerstandsvermogen ten behoeve van risico afdekking ROM en € 0,6 mln. voor de garantstelling energietransitie. Daarnaast is er eenmalig € 1 mln. aan de reserve weerstandsvermogen onttrokken ten behoeve van de proceskosten en het werkbudget voor de aanpak van het stikstofdossier conform de begroting. Vanuit het jaarrekeningresultaat 2019 is er 14 mln. toegevoegd aan de reserve Weerstandsvermogen

Voor het weerstandsvermogen geldt een ratio tussen 1,4 en 2. Gezien de stand van het weerstandsvermogen het maximum overschrijdt, is een bedrag van € 1,6 mln. overgeheveld naar de saldireserve conform de begroting. Conform de kernnota Weerstandsvermogen en risicobeheersing wordt de reserve Weerstandsvermogen afgeroomd ten gunste van de saldireserve met een bedrag van € 0,4 mln. De reserve Weerstandsvermogen bedraagt vervolgens € 45 mln.

Egalisatiereserve Provinciefonds en MRB

	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening	Verschil
Stand van de reserve per 01-01-2020			1.771	
Storting	0			
Onttrekking	0	-1.771	-1.771	
Stand van de reserve per 31-12-2020			0	

Toelichting mutaties reserve 2020

Bij vaststelling van de jaarrekening 2019 is deze reserve opgeheven. Het saldo is vrijgevallen ten gunste van de saldireserve.

Reserve Beheer en onderhoud Openbaar vervoer

Reserve Beheer en onderhoud Openbaar vervoer	
Doel reserve	Het veilig, efficiënt en duurzaam beheren en onderhouden van de openbaar vervoer assets
Instellingsbesluit	Begroting 2020 d.d. 30-10-2019

Kenmerken van de reserve	
Soort reserve	Bestemmingsreserve
Functie	Egaliseren
Voeding	Voor het veilig, efficiënt en duurzaam beheren en onderhouden van het bus en tramvervoersysteem wordt eenmaal in de vier jaar een Nota Kapitaalgoederen opgesteld. Op basis daarvan is het beschikbare budget bepaald voor de komende periode. Op dit moment is het beschikbare budget € 17,3 mln. Jaarlijks wordt aan de hand de Nota Kapitaalgoederen een meerjarenonderhoudsplan (MOP) opgesteld. Het MOP laat echter geen constant beeld zien over de jaren, er is sprake van jaren dat er minder wordt uitgegeven en ook van jaren dat er meer wordt uitgegeven dan het beschikbare budget van € 17,3 mln. Door de lasten en baten vanuit het MOP Openbaar Vervoer te verrekenen met de reserve Beheer en onderhoud Openbaar vervoer kunnen deze schommelingen worden opgevangen.

Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	999999999
Eindjaar	9999		
Toereikendheid	De reserve is bij de begroting 2020 ingesteld. Op basis van de bijbehorende meerjarenonderhoudsplan (MOP) is de reserve toereikend. Voor de toekomstige jaren wordt op dit moment gewerkt aan een nieuwe Nota kapitaalgoederen waaruit de toereikendheid moet blijken.		
Vrije ruimte	n.v.t.		
Nut en noodzaak	<p>In de Nota Kapitaalgoederen (NK) wordt het veeljarig gemiddelde van de beheer en onderhoudskosten bepaald. Dit om een budgettering los van specifieke onderhouds- en vervangingsmomenten te creëren (= constant beeld in de programmabegroting). De jaarlijkse wisselende omvang aan onderhoud geeft behoefte aan een egalisatiereserve.</p> <p>Daarnaast spelen er inhoudelijke onzekerheden en risico's die van invloed kunnen zijn op de kosten in een jaar. Via het MOP gaan die meerkosten ook als vanzelf drukken op de reserve. Dat is dus wat anders dan het veeljarig egaliseren, namelijk een risicodekking.</p>		
Bestedingsplan	Bestedingen moeten zijn opgenomen in het MOP openbaar vervoer. Het MOP openbaar vervoer is onderdeel van de begroting. Eventuele bijstellingen gedurende het jaar vinden plaats via de reguliere P&C producten.		
Voorwaarde besteding	<p>Bestedingen moeten zijn opgenomen in het MOP openbaar vervoer. Het MOP openbaar vervoer is onderdeel van de begroting. Eventuele bijstellingen gedurende het jaar vinden plaats via de reguliere P&C producten.</p> <p>Investerings gaan via het MIP. Bij uitbreiding van het areaal komen de beheer- en onderhoudslasten daarna terug in de NK en het MOP.</p>		
Concrete verplichting	n.v.t.		
Relevante ontwikkelingen	Vanaf 2020 is de Uithoflijn en de nieuwe Tramremise in exploitatie genomen. Daarnaast wordt er ook nog andere gewerkt aan andere projecten die in de toekomst effect hebben op het MOP.		
Mate van doelrealisatie	Door het werken met een egalisatiereserve wordt doelrealisatie zoals beschreven in de Nota Kapitaalgoederen mogelijk gemaakt.		
Risico's	De kostenraming in de NK is nu toereikend, maar is gebaseerd op de nodige aannames. Met name de oplevering van projecten (Uithoflijn, VRT, Nieuwe Tramremis en de busremise) kan verregaande effecten geven op de beheerkosten als de realisatie niet cf. de gestelde uitgangspunten plaatsvindt of er vanuit het project gebreken naar voren komen. Dit zal zich doorvertalen in een actualisatie van de NK. Het risico bestaat dat de huidige beschikbare middelen niet voldoende zijn.		
Bijzonderheden	Op dit moment wordt de Nota Kapitaalgoederen geactualiseerd.		

	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening	Vershil
Stand van de reserve per 01-01-2020			0	
Storting	0	4.442	4.442	
Onttrekking	0	-731		731
Stand van de reserve per 31-12-2020			4.442	

Toelichting mutaties reserve 2020

De storting is conform het besluit bij de Jaarrekening 2019. De onttrekking heeft niet plaatsgevonden. Door onder andere de vertraging van de werkzaamheden aan de Vernieuwde regionale trambaan is er minder onderhoud noodzakelijk geweest aan de infra en het trammaterieel. Hierdoor zijn de uitgaven achtergebleven en is er geen onttrekking noodzakelijk.

Reserve Beheer en onderhoud vaarwegen

Reserve Beheer en onderhoud (vaar)wegen	
Doel reserve	Het doel van de reserve is tweeledig. Enerzijds het egaliseren van exploitatiekosten van het vaste volume variabel onderhoud, inclusief bijbehorende plussen en minnen. Anderzijds ter financiering van de kapitaallasten die gekoppeld zijn aan de vervangingsinvesteringen. Gezien de groei in de kapitaallasten is sparen binnen deze reserve in het begin noodzakelijk gezien de gerichte bestemming.
Instellingsbesluit	15-12-2016, PS2016MME12

Kenmerken van de reserve			
Soort reserve	Bestemmingsreserve		
Functie	Egaliseren en		
Voeding	De reserve wordt gevoed vanuit de algemene middelen.		
Minimum bedrag	10000000	Maximum bedrag	25000000
Eindjaar	2055		
Toereikendheid	n.v.t.		
Vrije ruimte	n.v.t.		
Nut en noodzaak	Om de fluctuaties van de uitgaven van het beheer & onderhoud op te kunnen vangen in het mobiliteitsprogramma, is het noodzakelijk om een egalisatiereserve te vormen		
Bestedingsplan	De middelen worden jaarlijks uitgegeven aan beheer en onderhoud van infrastructurele kapitaalgoederen. Het betreft hier om het variabele onderhoud.		
Voorwaarde besteding	De te verwachten bestedingen worden uitgewerkt in het vierjaarlijkse meerjarenplan beheer en onderhoud dat wordt vastgesteld door Provinciale Staten		
Concrete verplichting	De opgestelde beheerplannen (MOP) van assetmanagement		
Relevante ontwikkelingen	n.v.t.		

Mate van doelrealisatie	In stand houden van onderhoud vaarwegen en nautisch beheer.
Risico's	Geen
Bijzonderheden	Geen

	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening	Vershil
Stand van de reserve per 01-01-2020			34.261	
Storting	260	787	733	-54
Onttrekking	-1422	-12.780	-3.194	9.586
Stand van de reserve per 31-12-2020			31.800	

Toelichting mutaties reserve 2020

In 2020 was per saldo een onttrekking uit de reserve voorzien van € 12,8 mln., de realisatie is € 3,2 mln. De lagere onttrekking van ca € 9,6 mln. kent verschillende oorzaken. Zo is bij het variabele onderhoud van de verhardingen een aantal projecten doorgeschoven naar 2021 als gevolg van de PFAS problematiek. Bij kunstwerken is er sprake geweest van een aanbestedingsvoordeel. De geplande vervangingen en groot onderhoud bij openbare verlichting zijn grotendeels niet gerealiseerd wegens onvoldoende sturing op het Integrale Prestatie Contract (IPC) voor het beheer, onderhoud en de vervanging van verkeersregelininstallaties en verlichting. Bij Groen onderhoud zijn de lasten lager doordat de prijzen voor groenbeheer lager zijn dan geraamd. Totaal zijn de lasten ca € 6,2 mln. lager. Daarnaast is er ca € 0,7 mln. minder uitgegeven aan gladheidsbestrijding doordat de winterse omstandigheden minder slecht waren. Bij vaarwegen is een forse onderschrijding bij het onderhoud. De lasten zijn ca € 2,6 mln. lager en wordt onder andere verklaard door aanbestedingsvoordelen en vertraging bij de uitvoering van het onderhoud als gevolg van de PFAS problematiek.

Reserve BDU inz. BRU

	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening	Vershil
Stand van de reserve per 01-01-2020			41.448	
Storting	0			
Onttrekking	-2981	-41.448	-41.448	
Stand van de reserve per 31-12-2020			0	

Toelichting mutaties reserve 2020

De reserve is bij besluit Jaarrekening 2019 opgeheven.

Reserve CHS

	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening	Verschil
Stand van de reserve per 01-01-2020			58	
Storting	0			
Onttrekking	0	-58	-58	
Stand van de reserve per 31-12-2020			0	

Toelichting mutaties reserve 2020

De onttrekking in 2020 betreft het besluit bij de Jaarrekening 2019. De reserve staat op 0 en kan opgeheven worden.

Reserve Cofinancieringsfonds

Reserve Cofinancieringsfonds	
Doel reserve	Economische stimulering door bijdragen van max. 60% van de totale projectkosten aan projecten met een aantoonbaar economisch effect voor de regio Utrecht op het gebied van: life sciences, creatieve industrie (gaming, multimedia en design), duurzaamheidseconomie, kennisvalorisatie en bevordering van innovatie bij het mkb; Middels deze cofinanciering maakt de provincie projecten mogelijk die de kenniseconomie en innovatie stimuleren in de meest kansrijke clusters van de regionale economie. Hierbij is de koppeling met de EBU agenda leidend.
Instellingsbesluit	PS2007BEM06 d.d. 15 februari 2007, PS2011MME04 d.d. 7 februari 2011

Kenmerken van de reserve			
Soort reserve	Bestemmingsreserve		
Functie	Egaliseren		
Voeding	De initiële voeding bestond uit de structurele budgetten Stimulering Economische Ontwikkeling (€ 561.000), SER Utrecht (€ 27.000), Ondersteuning Arbeidsmarktbeleid (€ 56.000) en de vrij besteedbare middelen uit de reserve Stimulering Economische Ontwikkeling (€ 1.184.000). Ook werd besloten om € 6.522.000 vanuit de huidige reserve Cofinancieringsfonds te herbestemmen € 1.184.000 vanuit de reserve Stimulering Economische Ontwikkeling te herbestemmen in de reserve Cofinancieringsfonds kennis en innovatie. (PS2011MME04). In de voorjaarsnota 2013 zijn de middelen uit de stelpost intensivering 2012-2015 onderdeel economisch beleidsplan, toegevoegd aan deze reserve. Ook zijn de middelen die beschikbaar zijn gesteld uit de stelpost intensivering 2012-2015, onderdeel economisch beleidsplan, toegevoegd aan deze reserve. Hierdoor is er nu een structureel budget beschikbaar voor deze reserve.		
Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	20000000
Eindjaar	9999		
Toereikendheid	Het saldo per 31-12-2020 is toereikend.		

Vrije ruimte	<p>Per 31-12-2020 is er € 4.085.000 aan vrije ruimte in de reserve. Bij de Jaarrekening 2020 wordt een voorstel opgenomen om dit bedrag vrij te laten vallen:</p> <ul style="list-style-type: none"> Het deel dat als risicodekking werd aangehouden m.b.t. uitgezette leningen, groot € 415.000 (25% van € 1.660.000) naar de Reserve Weerstandsvermogen Het overige deel, groot € 3.670.000, naar de Saldireserve. <p>Met deze vrijval is het risico op een gerechtelijke uitspraak in de zaak m.b.t. de Utrechtse Euro tot het uitbetalen van een schadevergoeding niet gedekt. Bij een dergelijke uitspraak wordt een beroep op de Saldireserve gedaan.</p>
Nut en noodzaak	De reserve is in afbouw.
Bestedingsplan	Het saldo van de reserve is bestemd voor subsidie-aanvragen op grond van de regeling 2020, die in 2021 verleend worden.
Voorwaarde besteding	n.v.t.
Concrete verplichting	Per 31 december 2020 zijn er concrete verplichtingen voor een totaalbedrag van € 4,4 mln. Bij de Jaarrekening 2020 wordt voorgesteld het meerdere vrij te laten vallen, zie 'vrije ruimte'.
Relevante ontwikkelingen	n.v.t.
Mate van doelrealisatie	n.v.t.
Risico's	n.v.t.
Bijzonderheden	Tot en met 2019 werd een gedeelte van de reserve gereserveerd voor eventuele tegenvallers bij de verstrekte leningen aan de bedrijven. Deze reservering vervalt voor deze reserve en wordt overgedragen aan de reserve Weerstandsvermogen.

	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening	Vershil
Stand van de reserve per 01-01-2020			10.829	
Storting	0			
Onttrekking	0	-6.940	-3.844	3.096
Stand van de reserve per 31-12-2020			6.986	

Toelichting mutaties reserve 2020

In 2020 is de geraamde onttrekking bijna € 3,1 mln. hoger dan de gerealiseerde onttrekking.

Dit verschil wordt voor het grootste deel veroorzaakt door een niet in 2020 afgehandelde aanvraag inzake Healthy Urban Living fondsen.

Dit bedrag zal in 2021 verwerkt worden.

Van het saldo van de reserve per 31-12-2020 is ca € 4.388.000 bestemd voor afhandeling van verplichtingen. Het overige deel wordt betrokken bij een voorstel tot vrijval ten gunste van de algemene middelen.

Reserve Ecoducten

Reserve Ecoducten	
Doel reserve	Financiering van het programma Prioriteiten Ecopassages bij provinciale wegen tot en met 2015 dat in mei 2005 is vastgesteld ter uitvoering van het Meerjarenprogramma Faunavoorzieningen.
Instellingsbesluit	PS d.d. 15 mei 2006 (PS2006BEM11) en PS d.d. 12 december 2011

Kenmerken van de reserve			
Soort reserve	Bestemmingsreserve		
Functie	Egaliseren		
Voeding	Bij behandeling van de voorjaarsnota 2006 (PS 15 mei 2006) is besloten om € 4,9 miljoen te storten in de reserve voor de N227 Leusderheide- Den Treek uitvoering en € 1,0 miljoen voor de Biltse Rading uitvoering. Herprioritering middelen conform Coalitieakkoord, te weten: Groot Mijdrecht Noord € 1.520.000, Najaarsrapportage 2011 € 6.440.000, Energiek Utrecht € 1.950.000, Fonds uitplaatsing hinderlijke bedrijven € 761.000 en Fonds Stedelijk Bouwen Wonen € 835.000.		
Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	5000000
Eindjaar	2022		
Toereikendheid	beschikbare middelen zijn toereikend		
Vrije ruimte	Geen		
Nut en noodzaak	Het doel van deze reserve is om ter beschikking gestelde provinciale gelden die nog niet gebruikt zijn, beschikbaar te houden voor het aangegeven doel.		
Bestedingsplan	Aanleg van een 3-tal ecopassages over de N227 en N226 en een kleinere faunapassage onder de N237 bij Griftenstein		
Voorwaarde besteding	De op basis van de daartoe strekkende besluiten voor diverse ecoducten betaalbaar gestelde middelen		
Concrete verplichting	Er zijn alleen t.b.v. de bouw N227 verplichtingen aangegaan.		
Relevante ontwikkelingen	Geen		
Mate van doelrealisatie	De ecoducten N226 (Maarsbergen-Leersum) , N227 (Maarn Doorn) en de faunapassage onder de N237 worden gerealiseerd.		
Risico's	onbekend		
Bijzonderheden	Geen		

	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening	Vershil
Stand van de reserve per 01-01-2020			11.108	
Storting				
Onttrekking				
Stand van de reserve per 31-12-2020			11.108	

Toelichting mutaties reserve 2020

Conform de BBV worden de investeringen in de Ecoducten op de balans geactiveerd. De beschikbare middelen in de reserve worden vanaf 2021 toegevoegd aan de exploitatiebegroting Mobiliteit onderdeel structurele kapitaallasten Provinciale Wegen.

Reserve Egalisatie Bodemsanering

Egalisatiereserve Bodemsanering	
Doel reserve	Egalisatie van de ontvangen decentrale uitkering bodemsanering en de uitgaven ten behoeve van het convenant (uitvoeringsprogramma Bodemconvenant 2016-2020).
Instellingsbesluit	PS d.d. 22 maart 2010 (PS2010RGW05)

Kenmerken van de reserve	
Soort reserve	Bestemmingsreserve
Functie	Egaliseren
Voeding	Resterende middelen programma Bodemsanering 2010-2016, aangevuld met niet bestede middelen van de decentrale uitkering. Hieraan is toegevoegd de bijdrage voor sanering van de Nedereindseplas vanuit het stimuleringsfonds ter hoogte van € 1.567.474,81.
Minimum bedrag	0
Maximum bedrag	
Eindjaar	2021
Toereikendheid	Beschikbare middelen zijn toereikend
Vrije ruimte	Toekenning Rijksfinanciering voor 2021: 737.805,= (i.p.v. € 3.399.000). Zie agendapunt 2c1 bijlage III Bodemafspraken IPO BAC ROWW 2021
Nut en noodzaak	Vanuit het Rijk ontvangen wij voor het uitvoeren van het PUB een decentralisatie uitkering. Omdat de bodemsaneringsprojecten meestal jaar overstijgend zijn en moeilijk te voorspellen kasritme hebben, is deze egalisatiereserve gevormd. De reserve wordt gevoed door niet bestede bedragen van de decentralisatie uitkering, deze bedragen worden dan in latere jaren weer onttrokken.
Bestedingsplan	Zie vastgesteld Uitvoeringsprogramma Bodemconvenant 2016-2020. Bodemafspraken IPO BAC ROWW 2021
Voorwaarde besteding	Conform Uitvoeringsprogramma Bodemconvenant 2016-2020. Bodemafspraken IPO BAC ROWW 2021
Concrete verplichting	geen

Relevante ontwikkelingen	Het programma Uitvoering Bodemconvenant is door Gedeputeerde Staten op 15 september 2020 met een jaar verlengd dit in verband met het uitstellen van de Omgevingswet en het een jaar langer bestaan van de Wet Bodembescherming.
Mate van doelrealisatie	Conform doelstellingen PUB
Risico's	Zie Uitvoeringsprogramma Bodemconvenant 2016-2020. Bodemafspraken IPO BAC ROWW 2021
Bijzonderheden	geen

	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening	Verschil
Stand van de reserve per 01-01-2020			9.261	
Storting	0			
Onttrekking	-1060	-3.772		3.772
Stand van de reserve per 31-12-2020			9.261	

Toelichting mutaties reserve 2020

In 2020 zijn minder lasten dan baten waardoor er per saldo een storting is gerealiseerd. Er is een onttrekking van € 3.772k begroot.

Dit wordt veroorzaakt doordat een aantal saneringen nog moeten worden aanbesteed en er minder subsidies door gemeenten, bedrijven en particulieren zijn aangevraagd. Daarnaast dient onderzoek naar potentiële spoedlocaties (locaties met risico's) die beheerst moeten zijn voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet te worden uitgevoerd. O.a. onderzoek en sanering van een nieuw ontdekte grote saneringslocatie in Cothen en een aangetroffen Drugslab in Overberg. Met betrekking tot gebiedsgerichte aanpak van grondwater heeft de gemeente Woerden een nieuwe subsidie aanvraag uitgesteld naar 2021. Extra is het opstellen van een plan van aanpak voor het aanpakken van diffuus lood in de Ronde Venen ten behoeve van de gemeente. De aanbesteding van het baggeren van de slotgracht Zuylen zal pas begin 2021 plaatsvinden. Voor de Omgevingswet is er minder besteed dan begroot omdat een deel van de opdracht aan de RUD is doorgeschoven naar 2021. De Omgevingswet treedt later in werking. Voor informatiebeheer zijn er nieuwe verplichtingen aangegaan met betrekking tot activiteiten die in 2021 gaan plaatsvinden.

Reserve Gladheidsbestrijding

	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening	Vershil
Stand van de reserve per 01-01-2020			206	
Storting	0			
Onttrekking	-260	-260	-206	54
Stand van de reserve per 31-12-2020			0	

Toelichting mutaties reserve 2020

Het saldo van € 206.000 is toegevoegd aan de reserve Beheer en Onderhoud.

Reserve Hart vd Heuvelrug/Vliegbasis Soesterberg

Reserve Hart v.d. Heuvelrug/Vliegbasis Soesterberg	
Doel reserve	Het gebiedsontwikkelingsprogramma Hart van de Heuvelrug/Vliegbasis Soesterberg is financieel gezien budgettair neutraal opgezet: de investeringen in de natuurontwikkelingsprojecten worden terugverdiend door de ontwikkeling van woningbouw- en bedrijventerreinprojecten. Deze reserve is bedoeld om alle tussentijdse voor- en nadelen via deze reserve te vereffenen en beschikbaar te houden voor het programma.
Instellingsbesluit	Jaarlijks wordt in de jaarrekening de baten en lasten m.b.t. de uitvoering van het Programma HvdH/VBS afgewikkeld op deze reserve

Kenmerken van de reserve			
Soort reserve	Bestemmingsreserve		
Functie	Egaliseren		
Voeding	Jaarlijkse afwikkeling van baten en lasten die onderdeel zijn van de gebiedsontwikkeling Hart van de Heuvelrug/Vliegbasis Soesterberg.		
Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	n.v.t.
Eindjaar	2026		
Toereikendheid	Toereikendheid is voldoende. De bedragen die in de jaarrekening 2018 en 2019 uit de deelprojecten zijn getrokken, zijn via de resultaatsbestemming opgenomen in deze reserve		
Vrije ruimte	Er is geen sprake van vrije ruimte. Bij de afronding van de gebiedsontwikkeling Hart van de Heuvelrug/Vliegbasis Soesterberg wordt het saldo van de reserve betrokken bij de financiële afwikkeling.		
Nut en noodzaak	Deze reserve is nodig om aan de afspraken met de gemeenten Soest en Zeist, vastgelegd in de Samenwerkingsovereenkomst (SOK's) te kunnen voldoen.		
Bestedingsplan	Afwikkeling van lasten en baten op beleidsprogramma 1 die samenhangen met het programma Hart van de Heuvelrug/Vliegbasis Soesterberg.		
Voorwaarde besteding	De besteding van deze reserve is gekoppeld aan het programma Hart van de Heuvelrug/Vliegbasis Soesterberg.		
Concrete verplichting	n.v.t.		

Relevante ontwikkelingen	n.v.t.
Mate van doelrealisatie	n.v.t.
Risico's	De Mastergrex Hart van de Heuvelrug 2020 en GREX Vliegbasis Soesterberg 2020 gaan op 1-1-2020 uit van een positief saldo bij afronding van het programma. Voor de risico's van het programma wordt verwezen naar de risicoparagraaf van de jaarrekening
Bijzonderheden	Geen.

	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening	Vershil
Stand van de reserve per 01-01-2020				
Storting	0	1.441	778	-663
Onttrekking	0			
Stand van de reserve per 31-12-2020			778	

Toelichting mutaties reserve 2020

Reserve Huisvesting

Reserve Huisvesting	
Doel reserve	Het constant houden van de jaarlasten huisvesting in de begroting.
Instellingsbesluit	PS d.d. 28 juni 2010 (PS2010PS04)

Kenmerken van de reserve			
Soort reserve	Bestemmingsreserve		
Functie	Egaliseren		
Voeding	Bij de aankoop van het huidige pand aan de Archimedeslaan is deze reserve incidenteel gevoed met bedragen die beschikbaar kwamen uit de verkoop van de oude locatie. Daarnaast wordt jaarlijks de reserve per saldo gemuteerd met het beschikbare budget voor de kapitaallasten en de ontvangen huuropbrengsten.		
Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	n.v.t
Eindjaar	n.v.t		
Toereikendheid	De beschikbare middelen zijn toereikend		
Vrije ruimte	n.v.t		
Nut en noodzaak	Uit de reserve Huisvesting worden de (afschrijvings)lasten van de aanschaf en verbouwing Archimedeslaan als mede de vervangingsinvesteringen gedekt. De huuropbrengsten voor de verhuur van de etages Archimedeslaan worden in de reserve gestort. Door de afschrijvingslasten via een reserve te laten verlopen wordt dit geneutraliseerd in de begroting en worden de jaarlasten constant gehouden.		

Bestedingsplan	Lasten voor de verbouwing van de Archimedeslaan en de afschrijvingslasten vanuit de aanschaf, verbouwing en vervangingsinvesteringen Archimedeslaan.
Voorwaarde besteding	Ten behoeve van Archimedeslaan.
Concrete verplichting	Uit de reserve huisvesting worden de kosten voor de verbouwing Archimedeslaan gedekt, alsmede de uit de vervangingsinvesteringen voortvloeiende afschrijvingslasten gedekt.
Relevante ontwikkelingen	n.v.t.
Mate van doelrealisatie	Door het instandhouden van de reserve wordt het doel bereikt.
Risico's	Bij het opstellen van de jaarrekening 2018 is geconstateerd dat de voorziening groot onderhoud niet meer aan de eisen voldeed. Het gehele saldo van deze voorziening is daarom in 2018 vrijgevallen en overgeboekt naar de Reserve Huisvesting. Het nut en de noodzaak van de voorziening blijft namelijk bestaan, én daarnaast wordt de meerjarenonderhoudsprognose (MOP) geactualiseerd, waardoor na actualisatie de voorziening groot onderhoud weer zal worden opgenomen. Zie verder "Toelichting mutaties voorzieningen groot onderhoud".
Bijzonderheden	Bij het opstellen van de jaarrekening 2018 is geconstateerd dat de voorziening groot onderhoud niet meer aan de eisen voldeed. Het gehele saldo van deze voorziening is daarom in 2018 vrijgevallen en overgeboekt naar de Reserve Huisvesting. Het nut en de noodzaak van de voorziening blijft namelijk bestaan, én daarnaast wordt de meerjarenonderhoudsprognose (MOP) geactualiseerd, waardoor na actualisatie de voorziening groot onderhoud weer zal worden opgenomen. Zie verder "Toelichting mutaties voorzieningen groot onderhoud".

	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening	Vershil
Stand van de reserve per 01-01-2020			24.977	
Storting	15	15	15	
Onttrekking	-3.259	-3.259	-2.630	629
Stand van de reserve per 31-12-2020			22.362	

Toelichting mutaties reserve 2020

Als gevolg van minder huuropbrengsten en een negatieve verhouding tussen de opbrengsten en kosten is de onttrekking aan de reserve Huisvesting lager dan begroot in 2020.

Reserve ICT

Reserve ICT	
Doel reserve	De ICT-reserve is bedoeld als hulpmiddel voor de egalisatie van sterk ongelijkmatig verlopende ICT-uitgaven.
Instellingsbesluit	PS d.d. 25 mei 2004 (PS2004BEM19), PS d.d. 30 mei 2010 (PS2010PS03), Verbreding nut en noodzaak bij de vaststelling van de jaarrekening 2010, dd. 23 mei 2010 (PS2011PS07)

Kenmerken van de reserve			
Soort reserve	Bestemmingsreserve		
Functie	Egaliseren		
Voeding	Jaarlijks is er ICT-budget beschikbaar in de exploitatiebegroting. Daar worden de kapitaalslasten en incidentele grote ICT-uitgave uit gedekt. Het restant wordt eind van het jaar gestort of onttrokken om de fluctuatie op de exploitatiebegroting op te vangen.		
Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	n.v.t.
Eindjaar	9999		
Toereikendheid	De beschikbare middelen zijn toereikend		
Vrije ruimte	n.v.t.		
Nut en noodzaak	De reserve is nodig voor de instandhouding van het standaardniveau van ICT-voorzieningen en voor de aanschaf en de implementatie van nieuwe en uitbreidingen op of ontwikkelingen van de bestaande ICT-faciliteiten. Vanwege de samenhang tussen de verschillende onderdelen is het ook noodzakelijk om de kosten van de aanschaf en de implementatie van hardware van werkpleksystemen en datacommunicatie via deze reserve te laten verlopen.		
Bestedingsplan	Voor het inzetten van gelden uit de reserve wordt periodiek een investerings- en onderhoudsplan opgesteld.		
Voorwaarde besteding	De te verwachten bestedingen worden gebaseerd op een meerjaren investerings- en onderhoudsplan ICT.		
Concrete verplichting	De vervangingsinvesteringen met betrekking tot de ICT, de daaruit voortvloeiende afschrijvingslasten en eventueel met de daarbij behorende begeleidingskosten.		
Relevante ontwikkelingen	n.v.t.		
Mate van doelrealisatie	Door het instandhouden van deze reserve wordt aan het doel voldaan.		
Risico's	Implementatie van nieuwe ICT-voorzieningen kan mogelijk duurder uitvallen waardoor de reserve ontoereikend kan blijken te zijn, c.q. een extra inzet van middelen noodzakelijk kan blijken.		
Bijzonderheden	Het meerjaren investeringsplan ICT is in 2018 geactualiseerd.		

	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening	Verschil
Stand van de reserve per 01-01-2020			6.338	
Storting	0			
Onttrekking	-475	-475	-475	
Stand van de reserve per 31-12-2020			5.863	

Toelichting mutaties reserve 2020

Onttrekking uit de reserve ten behoeve van ICT projecten.

Reserve IGP/RAP

Reserve Integraal Gebiedsontwikkelingsprogramma/Ruimtelijk Actieprogramma (IGP/RAP)	
Doel reserve	Sparen zodat er uitvoering gegeven kan worden aan grote gebiedsprojecten die zorgen voor doelbereik over bestaande (provinciale) programma's heen en waarbij de provinciale inzet 'er toe doet'.
Instellingsbesluit	Bij vaststelling van de Nota Reserves en Voorzieningen 2013, d.d. 3 februari 2014 Bij vaststellen jaarrekening 2013

Kenmerken van de reserve			
Soort reserve	Bestemmingsreserve		
Functie	Sparen		
Voeding	De initiële storting betreft het niet geclaimde budget van 2012 (3,6 mln. cf. PS2013PS04-2) en de bedragen die bij de Voorjaarsnota 2013 in de projectenreserve zijn geboekt voor IGP (cf. PS2012RGW08), € 3,25 mln. (2013), € 3,15 mln. (2014), € 3,45 mln. (2015). Vanaf 2016 is jaarlijks structureel € 2,779 mln. beschikbaar, welke na verrekening van de lasten en baten van IGP in de exploitatie, in de reserve wordt gestort.		
Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	36050000
Eindjaar	2019		
Toereikendheid	Het saldo van de reserve is toereikend voor de concrete verplichtingen		
Vrije ruimte	n.v.t.		
Nut en noodzaak	n.v.t.		
Bestedingsplan	n.v.t.		
Voorwaarde besteding	Inzet van IGP-investeringsbudget voor een IGP project is alleen mogelijk o.b.v. een door uw staten vastgesteld 'realisatieplan'		
Concrete verplichting	Het saldo van de reserve bedraagt € 4,3 mln. PS heeft voor 2 projecten tot een bijdrage besloten: Salmsteke ontwaakt! (restant €150.000) en het project Langs Eem en Spoor (€ 2 mln.). In 2021 wordt een bestedingsvoorstel aan PS aangeboden voor nog een bijdrage van € 2 mln. Het restant ad € 168.700 kan vrijvallen naar de Saldireserve.		
Relevante ontwikkelingen	De reserve is in afbouw.		
Mate van doelrealisatie	n.v.t.		
Risico's	n.v.t.		
Bijzonderheden	n.v.t.		

	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening	Vershil
Stand van de reserve per 01-01-2020			13.669	
Storting	0			
Onttrekking	-8.500	-9.500	-9.350	150
Stand van de reserve per 31-12-2020			4.319	

Toelichting mutaties reserve 2020

De geraamde onttrekking bestaat uit 2 onderdelen:

- een besluit voor tot vrijval van € 8,5 mln. bij de Begroting 2020; deze onttrekking is gerealiseerd.
- een besluit voor een bijdrage van € 1 mln. aan het project Salmsteke ontwaakt!; hiervan is € 850.000 gerealiseerd; het restant blijft beschikbaar in de reserve.

Reserve Investeringsfonds Provinciaal Erfgoed

Reserve Invest.fonds prov. erfgoed	
Doel reserve	De provincie Utrecht zet zich actief in voor oplossen van Cultuurhistorische knelpunten/provinciale parels. Concretisering: In de beleidsevaluatie (van april 2010) is voor de jaren 2010 en 2011 het volgende vastgesteld door PS: ' Indien ingestemd wordt met voorliggend voorstel worden naar verwachting in 2010 2 kerken, 2 projecten binnen de categorie industrieel erfgoed en 2 projecten binnen de categorie buitenplaatsen gerestaureerd. In 2011 zal naar verwachting 2 projecten binnen de categorie industrieel erfgoed en 4 projecten binnen de categorie buitenplaatsen gerestaureerd worden.'
Instellingsbesluit	PS d.d.15 mei 2006 (PS2006ZCW06)

Kenmerken van de reserve			
Soort reserve	Bestemmingsreserve		
Functie	Egaliseren		
Voeding	Eerste vulling met de bestemmingsreserve monumenten en de nog uitstaande voorfinancieringen.		
Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	n.v.t
Eindjaar	n.v.t		
Toereikendheid	Het saldo van de reserve per 31-12-2020 is toereikend voor de verplichtingen die uit deze reserve gedekt moeten worden. De verplichtingen bestaan uit de toezegging aan de erfgoeddeals Hoornwerk en Klimaatbestendige kastelen, buitenplaatsen en landgoederen en de voorgestelde verhoging van het subsidieplafond Erfgoedparels 2021.		
Vrije ruimte	nihil		
Nut en noodzaak	n.v.t.		
Bestedingsplan	n.v.t.		
Voorwaarde besteding	n.v.t.		

Concrete verplichting	De verplichtingen bestaan uit de toezegging aan de erfgoeddeals Hoornwerk en Klimaatbestendige kastelen, buitenplaatsen en landgoederen en de voorgestelde verhoging van het subsidieplafond Erfgoedparels 2021.
Relevante ontwikkelingen	De reserve is in afbouw.
Mate van doelrealisatie	n.v.t.
Risico's	n.v.t.
Bijzonderheden	geen

	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening	Verschil
Stand van de reserve per 01-01-2020			9.448	
Storting	0			
Onttrekking	0	-8.000	-7.899	101
Stand van de reserve per 31-12-2020			1.548	

Toelichting mutaties reserve 2020

In 2020 is € 4 mln. onttrokken op basis van het besluit bij de Jaarrekening 2019. Ter dekking van de uitgaven in 2020 is € 3,9 mln. onttrokken, vnl. voor de dekking van de subsidieverlening voor Paleis Soestdijk.

Reserve Kapitaallasten Uithoflijn

Reserve Kapitaallasten Uithoflijn	
Doel reserve	Dekking kapitaallasten extra krediet voor Uithoflijn, Ontvangstorganisatie en Proefbedrijf en Nieuwe Tramremise
Instellingsbesluit	PS 12-02-2018 PS2018MME06 en PS 09-07-2018 Kadernota 2019-2022

Kenmerken van de reserve			
Soort reserve	Bestemmingsreserve		
Functie	Egaliseren		
Voeding	Stortingen vanuit exploitatie programma Mobiliteit, conform statenvoorstel 12-02-2018		
Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	n.v.t.
Eindjaar	n.v.t.		
Toereikendheid	Op dit moment is de reserve toereikend.		
Vrije ruimte	N.v.t.		
Nut en noodzaak	Nodig voor dekking voor de kapitaallasten extra krediet Uithoflijn en eigen bijdrage in oorspronkelijk krediet Uithoflijn Infrastructuur		
Bestedingsplan	Dekking kapitaallasten extra krediet Uithoflijn conform besluitvorming PS 12-02-2018 en eigen bijdrage PU in oorspronkelijk krediet Uithoflijn conform besluitvorming PS 10-12-2018 bij de Slotwijziging 2018.		

Voorwaarde besteding	Kapitaallasten Uithoflijn
Concrete verplichting	Dekking kapitaallasten extra krediet Uithoflijn conform besluitvorming PS 12-02-2018
Relevante ontwikkelingen	Het project wordt op dit moment afgerond. Er is decharge verleend, maar de definitieve eindafwikkeling zal in waarschijnlijk in het derde kwartaal van 2021 plaatsvinden.
Mate van doelrealisatie	De Uithoflijn is in 2019 in exploitatie genomen. Vanaf 2020 wordt het (extra) krediet afgeschreven.
Risico's	Er zijn bij de decharge nog drie openstaande punten benoemd. Deze kunnen nog effect hebben op het totaal van de kapitaallasten.
Bijzonderheden	Betreft een dekkingsreserve, onttrekkingen worden als structureel gezien

	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening	Verschil
Stand van de reserve per 01-01-2020			48.156	
Storting	0	1.223	1.223	
Onttrekking	-1.936			
Stand van de reserve per 31-12-2020			49.379	

Toelichting mutaties reserve 2020

Storting conform begroting ten behoeve van de dekking van toekomstige kapitaallasten UHL.

Reserve kosten voorfinanciering

Reserve Kosten voorfinanciering	
Doel reserve	Opvangen van de extra financieringskosten (rente) als de provincie moet gaan lenen op de kapitaalmarkt.
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2015, PS2016PS08; d.d. 06-06-2016; 817C8DAD;

Kenmerken van de reserve			
Soort reserve	Bestemmingsreserve		
Functie	Egaliseren		
Voeding	De voeding wordt berekend conform de bestuurlijke afspraken die er in het kader van de transitie zijn gemaakt. De systematiek van interne vergoeding is meegenomen in de meerjarige programmering en investeringen.		
Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	999999999
Eindjaar	2020		
Toereikendheid	De reserve is niet meer benodigd en wordt bij de jaarrekening 2020 opgeheven		
Vrije ruimte	De reserve is niet meer benodigd en wordt bij de jaarrekening 2020 opgeheven		

Nut en noodzaak	Conform de bestuurlijke afspraken wordt over de OV investeringsprojecten een rekenrente gehanteerd. Deze investeringsprojecten worden door de provincie voorgefinancierd. Op dit moment beschikt de provincie nog over voldoende liquide middelen om aan de voorfinanciering te voldoen, maar het is onzeker of dit in de toekomstige jaren ook mogelijk is. Indien de provincie moet gaan lenen op de kapitaalmarkt zijn hiervoor geen extra middelen beschikbaar en gaat dit ten laste van het begrotingssaldo. Door het instellen van deze reserve kunnen de extra rentelasten uit deze reserve worden onttrokken
Bestedingsplan	n.v.t
Voorwaarde besteding	Zodra er rente betaald moet worden voor het aantrekken van gelden, kunnen deze rentekosten ten laste van deze reserve worden gebracht.
Concrete verplichting	n.v.t
Relevante ontwikkelingen	Gezien de treasury strategie is deze reserve niet meer noodzakelijk
Mate van doelrealisatie	n.v.t
Risico's	n.v.t
Bijzonderheden	Geen

	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening	Verschil
Stand van de reserve per 01-01-2020			4.214	
Storting	0			
Onttrekking	0			
Stand van de reserve per 31-12-2020			4.214	

Toelichting mutaties reserve 2020

Deze reserve wordt bij de jaarrekening 2020 opgeheven.

Reserve Masterplan Soesterberg

	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening	Verschil
Stand van de reserve per 01-01-2020			2.509	
Storting	0			
Onttrekking	0	-2.509	-2.509	
Stand van de reserve per 31-12-2020			0	

Toelichting mutaties reserve 2020

Bij vaststelling van de jaarrekening 2019 is deze reserve opgeheven. De financiële verwerking daarvan heeft plaatsgevonden in het jaar 2020.

Reserve Mobiliteitsprogramma

Reserve Mobiliteitsprogramma	
Doel reserve	Het beschikbaar houden van gelden die bestemd zijn voor het realiseren van de doelstellingen van het Mobiliteitsprogramma.
Instellingsbesluit	Bij X-14/1988 is de voorziening ingesteld teneinde voor investeringen beschikbare gelden (kredieten) voor de toekomst beschikbaar te houden. Bij besluit PS2005BEM20 d.d. 27 juni 2005 is de voorziening herzien en omgezet in een reserve.

Kenmerken van de reserve			
Soort reserve	Bestemmingsreserve		
Functie	Sparen		
Voeding	Er is geen sprake van structurele voeding. Kasritme verschillen en bedragen die gereserveerd moeten blijven voor toekomstige uitgaven worden incidenteel in deze reserve gestort.		
Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	999999999
Eindjaar	n.v.t		
Toereikendheid	De reserve is toereikend		
Vrije ruimte	De geprognosticeerde vrije ruimte is toegelicht in de Begroting 2021 en zal in het jaar 2021 ook vrijvallen.		
Nut en noodzaak	Opvangen van de fluctuaties in het mobiliteitsprogramma die ontstaan door onder andere samenwerkingsprojecten met het rijk en regio en sparen voor toekomstige grote bijdragen aan programma's.		
Bestedingsplan	Bestedingen volgens het uitvoerings(Mobiliteits)programma dat tot en met 2018 vastgesteld is. En bestedingen conform het nieuwe uitvoeringsprogramma Mobiliteit 2019-2023.		
Voorwaarde besteding	Uitgaven die in het uitvoerings(mobiliteits)programma voorzien zijn.		
Concrete verplichting	Het totale uitvoeringsprogramma incl. gemaakte bestuurlijke afspraken.		
Relevante ontwikkelingen	In 2021 valt de ruimte van € 68 mln. vrij naar de algemene middelen		
Mate van doelrealisatie	Doel is geld voor het mobiliteitsprogramma beschikbaar te houden voor resterende projecten waar bestuurlijke afspraken aan ten grondslag liggen		
Risico's	Geen		
Bijzonderheden	Geen		

	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening	Verschil
Stand van de reserve per 01-01-2020			131.150	
Storting	8.102	60.307	60.307	
Onttrekking	-38.369	-42.410	-23.963	18.447
Stand van de reserve per 31-12-2020			167.494	

Toelichting mutaties reserve 2020

In 2020 was een onttrekking voorzien van € 42,4 mln. en is er gerealiseerd een onttrekking van € 24,0 mln., saldo € 18,4 mln. minder onttrokken.

De beoogde onttrekking voor bonus-malus Regiotaxi van € 0,3 heeft niet plaatsgevonden. De gesprekken hierover met de vervoerders zijn i.v.m. corona nog niet afgerond.

Lasten van het uitvoeringsprogramma Fiets zijn lager uitgevallen als gevolg van latere verstrekking subsidiebeschikkingen dan aanvankelijk rekening was gehouden in de begroting. De subsidies worden in 2021 beschikt. Derhalve heeft er geen onttrekking plaatsgevonden van € 8,6 mln.

Daarnaast zijn onttrekkingen begroot voor projecten c.q. subsidies waarvan de lasten lager zijn uitgevallen, ca € 3,6 mln., of gepland stonden voor uitvoering CQ te beschikken in 2020 maar doorschuiven naar 2021, ca € 3,5 mln.

Reserve OV concessie

Reserve OV Concessie	
Doel reserve	Efficiënt inrichten OV en vergroten tevredenheid OV-reizigers. Door egaliseren financiële effecten van de exploitatiesubsidie OV incl. Regiotaxi m.b.t. indexering, reizigers (opbrengsten)groei (U-OV) en afrekeningen c.q. bijstellingen.
Instellingsbesluit	Aankondiging in de Kadernota 2019-2022. PS 09-07-2018 PS2018PS05 Besluit bij Begroting 2019 05-11-2018 Besluit bij Begroting 2020 30-10-2019

Kenmerken van de reserve			
Soort reserve	Bestemmingsreserve		
Functie	Egaliseren		
Voeding	Stortingen vanuit exploitatie programma Bereikbaarheid Openbaar Vervoer, conform Financiële spelregels exploitatiesubsidie OV opgenomen in de Kadernota 2019-2022, PS 09-07-2018. Positieve resultaat tussen de begrote lasten en de werkelijke lasten worden in de reserve gestort. Het negatieve resultaat wordt uit de reserve onttrokken. Op deze manier worden schommelingen in de exploitatie subsidies opgevangen. Jaarlijks zullen we de voeding bekijken naar aanleiding van de meerjarige prognoses en we zullen bijstuuringsmaatregelen nemen als de verwachte voeding de aanvullende kosten niet meer kunnen opvangen. De U-OV-concessie is door de T-2-methode redelijk goed bij te sturen en we moeten bereid blijven dat instrument in te zetten. Een reserve zal immers de aandrang bij te sturen kunnen verminderen.		
Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	99999999
Eindjaar	n.v.t		
Toereikendheid	Bij het opmaken van de jaarrekening 2020 is de vrije ruimte € 2,0 mln. Deze vrije ruimte is bedoeld voor het opvangen van hogere eindafrekeningen vervoerders en voor het egaliseren van de exploitatie subsidie OV. De eindafrekening 2018 is in 2020 ontvangen en bedraagt € 2,5 mln. conform de spelregels van deze reserve is er een bestemmingsvoorstel ingediend om dit bedrag te storten in deze reserve. Gezien de grote bedragen die een afrekening		

	kan hebben en de looptijd van de concessies tot minimaal 2023 is de toereikendheid moeilijk te bepalen.
Vrije ruimte	Het saldo is bedoeld voor het opvangen van hogere eindafrekeningen vervoerders en voor het egaliseren van de exploitatie subsidie OV en de Regiotaxi.
Nut en noodzaak	Reserve voor egalisatie exploitatiesubsidie OV incl. Regiotaxi. Door het egaliseren van de schommelingen wordt voorkomen dat in tijden dat de exploitatiesubsidie hoger uitvalt dan het begrote bedrag (door bijvoorbeeld indexeringsafspraken) het voorzieningenniveau moet worden aangepast.
Bestedingsplan	Egalisatie exploitatiesubsidie OV incl. regiotaxi.
Voorwaarde besteding	Negatieve resultaat tussen de begrote lasten en de werkelijke lasten worden uit de reserve onttrokken. Het positieve resultaat wordt in de reserve gestort. Op deze manier worden schommelingen in de exploitatie subsidies opgevangen.
Concrete verplichting	Restant subsidie Zero Emissie € 4.650.000. Deze regeling loopt mee met de exploitatiesubsidie concessie. Voor de proef gratis OV is nog € 500.000 aanwezig om in te zetten in 2022.
Relevante ontwikkelingen	Op dit moment is het saldo relatief laag (€ 2 mln.). Zo is een van de spelregels om een hogere LBI (landelijke bijdrage index OV) dan CPB CEP te compenseren vanuit deze reserve. Dat kan van jaar tot jaar verschillen. Elk jaar wordt gekeken of de voeding wel voldoende is om de aanvullende kosten op te vangen. Als blijkt dat het saldo van de reserve onvoldoende is zal een voorstel volgen voor aan een aanvullende storting. Daarbij zal in eerste instantie worden gekeken naar de reserve Mobiliteitsplan en want daarin zijn egalisatie effecten van vóór 2019 in afgewikkeld.
Mate van doelrealisatie	Het werken met een egalisatiereserve maakt doelrealisatie mogelijk. Door het egaliseren van de schommelingen wordt voorkomen dat in tijden dat de exploitatiesubsidie hoger uitvalt dan het begrote bedrag (door bijvoorbeeld indexeringsafspraken) er een beroep moet worden gedaan op de algemene middelen of dat er gesneden moet worden in het aantal lijnen.
Risico's	Dat een negatief financieel effect groter is dan het beschikbaar saldo van de reserve.
Bijzonderheden	Bij de jaarrekening 2020 is er een bestemmingsvoorstel ingediend om de eindafrekening 2018 te storten in deze reserve.

	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening	Verschil
Stand van de reserve per 01-01-2020			7.158	
Storting	0	500	500	
Onttrekking	-345	-5.345	-350	4.995
Stand van de reserve per 31-12-2020			7.308	

Toelichting mutaties reserve 2020

Van de begrote onttrekking € 5 mln. t.b.v. de subsidie Zero emissie is in 2020 € 350.000 onttrokken. De overige € 4.650.000 loopt mee in de exploitatiesubsidie OV in de toekomstige jaren.

De begrote onttrekking van € 345.000 om de totale begroting exploitatie OV sluitend te maken in 2020 is niet onttrokken. Per saldo is een resultaat van € 654.000 op de exploitatie OV omdat niet alle subsidiebedragen zijn aangevraagd door de vervoerders. De aanvullende onttrekking is dus niet nodig.

Reserve Programma landelijk gebied

Reserve Programma Landelijk gebied	
Doel reserve	(co)Financieren of subsidiëren van projecten in het landelijk gebied op de thema's natuur, water, bodem, landschap, cultuurhistorisch erfgoed, landbouw, recreatie, leefbaarheid, duurzaamheid, klimaat en energie; (subsidiëring van) aankopen, inrichten en beheer van natuurterreinen EHS), knelpunten bij de realisatie van de EHS oplossen; aanleg van ecoducten en ecopassages; uitvoering van het Reconstructieplan; Groen/Blauwe structuren, duurzame versterking landbouw, ecoducten en NHW, GH, GMN, Fort Vechten, Linschoterwaard en de Schammer, uitfinanciering onderdeel ILG coalitie-akkoord '07-'11)
Instellingsbesluit	PS d.d. 12 december 2011 (PS2011RGW10)

Kenmerken van de reserve			
Soort reserve	Bestemmingsreserve		
Functie	Egaliseren		
Voeding	Bij initiatie is een startbedrag betrokken. Daarna jaarlijkse een bijdrage aan de bovenstaande thema's.		
Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	n.v.t
Eindjaar	2027		

Toereikendheid	<p>Bij de jaarrekening 2017 is er, bij een correctie i.v.m. activering van gronden in het revolverend fonds, € 9,243 miljoen aan baten in de algemene reserve geboekt i.p.v. in de reserve landelijk gebied. Door deze boeking is er naar verwachting op termijn een tekort binnen de reserve landelijk gebied, aangezien de opbrengsten van de verkopen van gronden benodigd zijn voor realisatie van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) via de reserve landelijk gebied (conform GS-besluit van 24 september 2013, 80C04427). Met deze opbrengsten was rekening gehouden in de financiële meerjarenplanning t/m 2027.</p> <p>Indien het bedrag in de reserve niet toereikend is, zal er mogelijk om aanvullende middelen worden gevraagd of zullen er andere keuzes worden voorgesteld. De verwachting is dat er de komende jaren nog geen sprake is van een tekort, maar mogelijk wel in 2026 en 2027.</p>
Vrije ruimte	Geen, zie toereikendheid
Nut en noodzaak	Uitvoering van het programma Agenda Vitaal Platteland, een meerjarig programma met een wisselende kasstroom.
Bestedingsplan	Voor de periode 2016-2020 zijn de projecten en programma's bekend en begroot; AVP wordt in overleg met gebiedspartners vastgelegd in gebiedsprogramma's met uitvoeringsplannen.
Voorwaarde besteding	Besteding moet in overeenstemming zijn met het kaderdocument AVP 2016-2020.
Concrete verplichting	Voor een groot deel van de reserve zijn er al plannen gemaakt voor realisatie van de doelstellingen uit het kaderdocument Agenda Vitaal Platteland 2016-2020. Het restant is nodig voor de resterende opgave tot en met 2027.
Relevante ontwikkelingen	In 2020 heeft er een herijking plaatsgevonden van het programma AVP en is er opnieuw bekeken wat er aan budget nodig is t/m 2027, wat er op dit moment beschikbaar is gesteld via algemene middelen en wat er nog beschikbaar is in de reserve. De verwachting op dit moment is dat er de komende jaren nog geen sprake is van een tekort, maar mogelijk wel in 2026 en 2027.
Mate van doelrealisatie	Met het beschikbare geld in deze reserve, dat voor een groot deel afkomstig is van het Rijk, kan er worden bijgedragen aan de doelstellingen uit het kaderdocument Agenda Vitaal Platteland 2016-2020.
Risico's	De uitvoering van het programma voor wat betreft de verwerving en inrichting van de EHS loopt door tot en met 2027. De toereikendheid van de reserve sterk afhankelijk van de risico's die zich voordoen en of de daarvoor ingestelde buffer voldoende zal blijken.
Bijzonderheden	n.v.t.

	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening	Vershil
Stand van de reserve per 01-01-2020			50.561	
Storting	3.731	11.035	11.035	
Onttrekking	-17.937	-24.171	-13.531	10.640
Stand van de reserve per 31-12-2020			48.065	

Toelichting mutaties reserve 2020

Deze reserve heeft betrekking op Programma 2, 3, 4 en 6.

Programma 2: Begrote onttrekking van € 11,8 mln. en daadwerkelijke onttrekking van € 3,1 mln. Dit wordt veroorzaakt door o.a. ca. € 4 mln. minder lasten en € 2 mln. extra baten bij Natuuropgave en ca € 1 mln. minder lasten bij Natura 2000 -PAS

Een bedrag van € 9,7 mln. betreft een onttrekking ter dekking van coalitieakkoord.

Een storting van € 3,7 mln. vanuit algemene middelen betreft herfasering PAS-middelen.

Een storting van € 4,6 mln. betreft Duurzame landbouw co financiering waterschappen POP 3.

Programma 3: Een daadwerkelijke storting van € 2,7 mln. conform begroting.

Programma 4: Begrote onttrekking van € 2,2 mln. en daadwerkelijke onttrekking € 0,4 mln. door een onderbesteding voor AVP recreatie en RODS.

Programma 6: Begrote onttrekking van € 0,5 mln. en een gerealiseerde onttrekking van € 0,345 mln.

Reserve projecten

Doel: Zekerheid creëren over het beschikbaar blijven van in een jaar niet volledig bestede projectkredieten.

Instellingsbesluit: PS 10 april 2006 (PS2006BEM06)

Projectreserves	1-1-2020	Storting	Onttrekking	31-12-2020
Programma 1 Ruimtelijke ontwikkeling	3.493	0	-102	3.391
Programma 2 Landelijk gebied	0	0	0	0
Programma 3 Bodem, water en milieu	900	0	-83	817
Programma 4a Economie	1.498	0	-1.217	281
Programma 4b Energietransitie	0	0	0	0
Programma 5a Bereikbaarheid excl. OV	9.440	0	0	9.440
Programma 5b Openbaar vervoer	0	0	0	0
Programma 6 Cultuur en Erfgoed	224	0	-224	0
Programma 7 Bestuur en Middelen	479	0	-409	70
Programma Bedrijfsvoering (Overhead)	0	543	0	543
	16.033	543	-2.034	14.543

Programma 1

Fonds Uitplaatsing Hinderlijke Bedrijven	Bijgestelde begroting 2020	Rekening	Verschil
Stand van de reserve per 01-01-2020		2.365	
Storting	-	-	-
Onttrekking	-	-	-
Stand van de reserve per 31-12-2020		2.365	

Toelichting mutaties reserve 2020

Innovatie fysieke leefomgeving	Bijgestelde begroting 2020	Rekening	Verschil
Stand van de reserve per 01-01-2020		102	
Storting	-	-	-
Onttrekking	102	-102	-
Stand van de reserve per 31-12-2020		-	

Toelichting mutaties reserve 2020

De mutatie is conform het besluit bij de Jaarrekening 2019. Deze reserve kan opgeheven worden.

Invoering Omgevingswet	Bijgestelde begroting 2020	Rekening	Verschil
Stand van de reserve per 01-01-2020		1.026	
Storting	-	-	-
Onttrekking	400	-	400
Stand van de reserve per 31-12-2020		1.026	

Toelichting mutaties reserve 2020

De uitgaven 2020 m.b.t. de invoering van de Omgevingswet zijn achtergebleven ten opzichte van de raming. Hierdoor is er geen onttrekking nodig. Er is een onderbesteding van € 212.000 gerealiseerd. Bij de Jaarrekening 2020 wordt een bestemmingsvoorstel ingediend om dit bedrag in de reserve te storten.

Programma 2

In 2020 geen projectreserves

Programma 3

Verbetering waterkwaliteit	Bijgestelde begroting 2020	Rekening	Vershil
Stand van de reserve per 01-01-2020		900	
Storting		-	-
Onttrekking	225	-83	142
Stand van de reserve per 31-12-2020		817	

Toelichting mutaties reserve 2020

De onttrekking betreft een voorschot van een subsidie aan waterschap Amstel, Gooi en Vecht. Het resterend saldo betreft garantstellingen aan HDSR en 3 waterschappen die zij kunnen aanwenden voor de bekostiging van eventuele overschrijding van hun budget voor de uitvoering van de Subsidieregeling Regionaal partnerschap voor water en bodem tot en met 2021. Er is in 2020 verder geen aanspraak gemaakt op deze garantstellingen.

Programma 4a

Kantorenaanpak	Bijgestelde begroting 2020	Rekening	Vershil
Stand van de reserve per 01-01-2020		144	
Storting	-	-	-
Onttrekking	-144	-144	-
Stand van de reserve per 31-12-2020		-	

Toelichting mutaties reserve 2020

De onttrekking is conform het besluit bij de Jaarrekening 2019. Deze reserve kan opgeheven worden.

MBO onderwijs/arbeidsmarkt	Bijgestelde begroting 2020	Rekening	Vershil
Stand van de reserve per 01-01-2020		237	
Storting	-	-	-
Onttrekking	-237	-237	-
Stand van de reserve per 31-12-2020		-	

Toelichting mutaties reserve 2020

Bij de Jaarrekening 2019 is besloten € 207.000 vrij te laten vallen. Het restant is ter dekking van overlopende uitgaven in 2020 aangewend. Deze reserve kan opgeheven worden.

Opzet Regionale Ontwikkelings Maatschappij	Bijgestelde begroting 2020	Rekening	Vershil
Stand van de reserve per 01-01-2020		105	
Storting	-	-	-
Onttrekking	105	-	105
Stand van de reserve per 31-12-2020		105	

Toelichting mutatie 2020

De uitgaven 2020 voor de oprichting van de ROM zijn lager dan geraamd. Hierdoor is geen beroep op deze reserve nodig. Bij de Jaarrekening 2020 wordt een voorstel ingediend het restant van de reserve, ad € 104.600 vrij te laten vallen. Daarna kan de reserve opgeheven worden.

Duurzaam Door	Bijgestelde begroting 2020	Rekening	Vershil
Stand van de reserve per 01-01-2020		279	
Storting	-	-	-
Onttrekking	279	-279	-
Stand van de reserve per 31-12-2020		-	

Toelichting mutatie 2020

De onttrekking is conform het besluit bij de Jaarrekening 2019. Deze reserve kan opgeheven worden.

Energie agenda	Bijgestelde begroting 2020	Rekening	Vershil
Stand van de reserve per 01-01-2020		733	
Storting	-	-	-
Onttrekking	-	-557	-557
Stand van de reserve per 31-12-2020		176	

Toelichting mutaties reserve 2020

Bij de Jaarrekening 2019 is met PS afgesproken 557k te laten vrijvallen ten gunste van de algemene middelen. Het overblijvende saldo van € 177k kan voor € 82k vrijvallen ten gunste van de algemene middelen. Het restant van € 95k is via een bestemmingsvoorstel aangevraagd voor het dekken van kosten gemaakt in 2020 m.b.t. het Energie programma t/m 2019.

Programma 4b

In 2020 geen projectreserves

Programma 5a

Op de fiets	Bijgestelde begroting 2020	Rekening	Verschil
Stand van de reserve per 01-01-2020		440	
Storting	-	-	-
Onttrekking	-	-	-
Stand van de reserve per 31-12-2020		440	

Toelichting mutaties reserve 2020

Reserve wordt opgeheven en saldo kan worden afgestort.

Stationsgebied Driebergen/Zeist	Bijgestelde begroting 2020	Rekening	Verschil
Stand van de reserve per 01-01-2020		-	
Storting	-	-	-
Onttrekking	-	-	-
Stand van de reserve per 31-12-2020		-	

Toelichting mutaties reserve 2020

Saldo van de reserve is reeds overgeboekt naar vooruit ontvangen bedragen op de balans.

NRU	Bijgestelde begroting 2020	Rekening	Verschil
Stand van de reserve per 01-01-2020		9.000	
Storting	-	-	-
Onttrekking	-	-	-
Stand van de reserve per 31-12-2020		9.000	

Toelichting mutaties reserve 2020

N.v.t.

Programma 6

Cultureel ondernemerschap	Bijgestelde begroting 2020	Rekening	Verschil
Stand van de reserve per 01-01-2020		64	
Storting		-	-
Onttrekking	64	-64	-
Stand van de reserve per 31-12-2020		-	

Toelichting mutaties reserve 2020

De onttrekking is conform het besluit bij de Jaarrekening 2019. Deze reserve kan opgeheven worden.

Intensivering Cultuur - frictiekosten	Bijgestelde begroting 2020	Rekening	Verschil
Stand van de reserve per 01-01-2020		160	
Storting	-	-	-
Onttrekking	160	-160	-
Stand van de reserve per 31-12-2020		-	

Toelichting mutaties reserve 2020

De onttrekking is conform het besluit bij de Jaarrekening 2019. Deze reserve kan opgeheven worden.

Programma 7

75 jaar vrijheid Utrecht	Bijgestelde begroting 2020	Rekening	Verschil
Stand van de reserve per 01-01-2020		479	
Storting	-	-	-
Onttrekking	479	-409	70
Stand van de reserve per 31-12-2020		70	

Toelichting mutaties reserve 2020

Reserve wordt opgeheven. Zie hiervoor bestemmingsvoorstel.

Overhead

PersoonlijkOntwikkelingsBudget (POB)	Bijgestelde begroting 2020	Rekening	Verschil
Stand van de reserve per 01-01-2020		-	
Storting		543	
Onttrekking	-	-	
Stand van de reserve per 31-12-2020		543	

Toelichting mutaties reserve 2020

Storting door besluitvorming Resultaatbestemming jaarrekeningen 2018-2019.

Reserve PUEV

Reserve PUEV	
Doel reserve	Het egaliseren van de jaarlijks te ontvangen PUEV-middelen en de jaarlijkse uitgaven ten behoeve van de Provinciaal Uitvoeringsprogramma's Externe Veiligheid 2011-2014 en 2015-2018.
Instellingsbesluit	PS d.d. 17 juni 2013 (Jaarrekening 2012)

Kenmerken van de reserve			
Soort reserve	Bestemmingsreserve		
Functie	Egaliseren		
Voeding	De voeding geschiedt vanuit het niet bestede deel van de decentralisatieuitkering PUEV.		
Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	4131000
Eindjaar	2020		
Toereikendheid	De reserve is toereikend		
Vrije ruimte	Bij de jaarrekening 2020 wordt voorgesteld de reserve vrij te laten vallen		
Nut en noodzaak	Bij de jaarrekening wordt voorgesteld deze reserve vrij te laten vallen, vooruitlopend op de financiële afronding van het programma in 2021, en in lijn met de Nota reserves en voorzieningen (2018).		
Bestedingsplan	Conform het Provinciaal Uitvoeringsprogramma Externe Veiligheid.		
Voorwaarde besteding	De bestedingen moeten passen binnen de Provinciaal Uitvoeringsprogramma's Externe Veiligheid.		
Concrete verplichting	geen		
Relevante ontwikkelingen	Voorstel om reserve vrij te laten vallen.		
Mate van doelrealisatie	Zie programma 3 PUEV.		
Risico's	geen		
Bijzonderheden	geen		

	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening	Verschil
Stand van de reserve per 01-01-2020			161	
Storting	0			
Onttrekking	0	-106	-102	4
Stand van de reserve per 31-12-2020			59	

Toelichting mutaties reserve 2020

Begrote onttrekking was € 106.000 en dat bedrag is gebaseerd op het begrote saldo van lasten en baten op programma 3. In de realisatie is sprake van een negatief saldo, te dekken met de onttrekking uit de reserve van € 102.000, waardoor er € 4.000 minder onttrokken is dan begroot. Voorgesteld wordt de reserve vrij te laten vallen.

Reserve Realisatiestrategie Natuur

Reserve Realisatiestrategie Natuurvisie	
Doel reserve	Financieren van de Realisatiestrategie natuurvisie (GS 19 december 2017) waarin de natuuropgaven uit de Natuurvisie provincie Utrecht 2017 (PS d.d. 12 december 2016) zijn uitgewerkt. In de Natuurvisie zijn de doelen van de Wet natuurbescherming (1-1-2017) uitgewerkt. Deze doelen zijn onder andere gericht op behoud en versterking van de provinciale biodiversiteit en de duurzame beleving en benutting van de biodiversiteit.
Instellingsbesluit	PS d.d. 5 november 2018 (PS2018PSXX) Begroting 2019

Kenmerken van de reserve			
Soort reserve	Bestemmingsreserve		
Functie	Egaliseren		
Voeding	Eenmalige storting uit reserve Landelijk Gebied van 19,07 mln.		
Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	19070000
Eindjaar	2027		
Toereikendheid	De reserve is volgens huidige inzichten voldoende voor de doelrealisatie van de Realisatiestrategie natuurvisie.		
Vrije ruimte	Er is vrije ruimte in de reserve als gevolg van onderbesteding bij met name biodiversiteit in 2020. Er zijn bestemmingsvoorstellen opgenomen voor vrijval van deze vrije ruimte naar de algemene middelen. Verder is er geen vrije ruimte en is het bedrag volledig nodig voor de ambities (natuuropgaven) in de Natuurvisie.		
Nut en noodzaak	De opgave van de Realisatiestrategie kent een wisselende kasstroom, door deze reserve kan dit opgevangen worden.		
Bestedingsplan	Besteding moet in overeenstemming zijn met de opgaven uit de Natuurvisie uitgewerkt in de Realisatiestrategie		
Voorwaarde besteding	Zie Realisatiestrategie natuurvisie.		
Concrete verplichting	Geen		
Relevante ontwikkelingen	n.v.t.		
Mate van doelrealisatie	Met het beschikbare geld in deze reserve wordt bijgedragen aan de natuuropgaven uit de Natuurvisie, die zijn uitgewerkt in de Realisatiestrategie. Dit komt overeen met de doelen in de begroting 2020 op het gebied van natuur.		
Risico's	Risico is dat de beschikbare middelen onvoldoende zijn om aan de wettelijke normen te voldoen. Het niet halen van de wettelijke doelen en de noodzaak tot bijsturing		
Bijzonderheden	n.v.t.		

	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening	Vershil
Stand van de reserve per 01-01-2020			20.752	
Storting	0	1.710	1.710	
Onttrekking	-5.705	-7.853	-5.843	2.010
Stand van de reserve per 31-12-2020			16.619	

Toelichting mutaties reserve 2020

Er zijn twee bedragen onttrokken uit de reserve:

1. € 1,743 mln. vrijval naar Saldireserve PS 16072020 (PS2020PS09-10 Bijlage 8 Overzicht vrijval reserves 2019)
 2. € 4,1 mln. betreft toegezegd bedrag restant agrarisch natuurbeheer 2018 tbv dekking coalitieakkoord
- Daarnaast is een storting gedaan in de reserve van € 1,710 mln. bij de zomernota 2020 door het opschuiven van de openstellingsperiode biodiversiteit.

De realisatie is achtergebleven op de begroting waardoor de gerealiseerde onttrekking € 2 mln. niet benodigd was (ganzenbeleid € 0,405 mln., soortenmanagement biodiversiteit € 0,575 mln., natuurbeheer € 1,372 mln., faunabeheer -€ 0,35 mln.).

De totale onderbesteding is € 2,608 mln. (accounthouderschap € 0,081 mln., natuurbeheer € 0,122 mln., faunabeheer € 0,515 mln. en biodiversiteit € 1,89 mln.).

Reserve Toeristische ontwikkeling

	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening	Vershil
Stand van de reserve per 01-01-2020			80	
Storting	0			
Onttrekking	0	-80	-80	
Stand van de reserve per 31-12-2020			0	

Toelichting mutaties reserve 2020

De onttrekking is conform besluit bij de Jaarrekening 2019.

Reserve VERDER

Reserve VERDER	
Doel reserve	Ter uitvoering van de afspraken gemaakt met het Rijk over de medefinanciering in de opwaardering van de NRU en het VERDERpakket.
Instellingsbesluit	Voorjaarsnota 2011

Kenmerken van de reserve

Soort reserve	Bestemmingsreserve
Functie	Egaliseren

Voeding	Voeding geschiedt vanuit meerdere bronnen:- € 16,7 miljoen(rentedragend) uit de algemene reserve per 1-1-2011 ten behoeve van de Noordelijke Randweg Utrecht- restant van de reserve Pakketstudies(onderdeel van de reserve coalitieakkoord) per 31-12-2011, circa € 18,2 miljoen ten behoeve van maatregelen VERDER- jaarlijkse storting van € 8,5 miljoen van 2012 tot en met 2021 opgenomen in de reguliere begroting ten behoeve van maatregelen VERDER		
Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	n.v.t
Eindjaar	2022		
Toereikendheid	Bedragen zijn nodig om de bestuurlijke toezeggingen te kunnen betalen.		
Vrije ruimte	n.v.t.		
Nut en noodzaak	Vanuit 3 verschillende (provinciale) budgetten worden middelen ter beschikking gesteld om de financiering van de opwaardering van de Noordelijke Randweg Utrecht en de maatregelen in het VERDERpakket mogelijk te maken. Met deze reserve is het mogelijk om de financiering gedurende een langere periode te waarborgen. De planning is dat de projecten t/m 2022 uitgevoerd worden.		
Bestedingsplan	Hangt ten nauwste samen met het jaarlijks vast te stellen uitvoeringsprogramma VERDER en uitvoering van de waardering NRU.		
Voorwaarde besteding	Jaarlijks wordt (per saldo) een bedrag onttrokken dat gelijk is aan de investeringen in het betreffende jaar.		
Concrete verplichting	- Noordelijke Randweg Utrecht - VERDER		
Relevante ontwikkelingen	<p>In de herijking in december 2014 is besloten af te zien van de realisatie van 13 maatregelen en is op budgetten van maatregelen waarover nog geen besluit tot uitvoering was genomen zodanig gekort, dat een pakket resteerde van bijna € 499 mln. De wens om het programma terug te brengen tot een gedekt pakket is daarmee niet helemaal gehaald. Afsproken is hoe de resterende overprogrammering van € 7,9 mln. (voor alle partijen totaal) uiterlijk in 2018 zal zijn opgelost. Met de herijking zijn ook de spelregels voor uitvoering van het regionale maatregelenpakket VERDER door het UVVB bijgesteld. Uit de voortgangsrapportage 1 jan 2017 blijkt dat de overprogrammering wordt weggewerkt.</p> <p>In 2020 zijn de laatste maatregelen goedgekeurd middels een uitvoeringsvoorstel. In 2021 wordt de eindrapportage van het programma opgeleverd.</p>		
Mate van doelrealisatie	Nog niet gerealiseerd omdat de NRU en de andere maatregelen die uit deze reserve zijn verplicht grootschalige infrastructurele maatregelen zijn met een lange doorlooptijd.		
Risico's	Geen		
Bijzonderheden	Voordat men tot uitvoering van voorgestelde maatregelen in het kader van VERDER-projecten overgaat, dient eerst een plan van aanpak c.q. uitvoeringsvoorstel goedgekeurd te worden door het MOVV respectievelijk het UVVB. In 2020 zijn de laatste maatregelen goedgekeurd middels een uitvoeringsvoorstel.		

	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening	Vershil
Stand van de reserve per 01-01-2020			0	
Storting	19.000	19.000	19.000	
Onttrekking	-19.000	-19.000	-19.000	
Stand van de reserve per 31-12-2020			0	

Toelichting mutaties reserve 2020

Conform begroting is er een onttrekking en storting van € 19 mln. (per saldo €0) geboekt

Reserve Wonen - Binnensted. Ontwikkeling

Reserve Binnenstedelijke ontwikkeling	
Doel reserve	(co)Financiering van de projecten en activiteiten uit het Actieplan Wonen en Binnenstedelijke Ontwikkeling 2012-2015. Binnen het programmabudget kan het geld op drie manieren ingezet worden: via directe beïnvloeding van de processen in de woningmarkt door middel van de inzet op regionale afstemming, kennisdeling en stimuleren van het proces op een aanjagende wijze; via het financieel instrumentarium en via participatie in complexe projecten en gebiedsontwikkeling.
Instellingsbesluit	PS 23 april 2012 (PS2012WMC02)

Kenmerken van de reserve			
Soort reserve	Bestemmingsreserve		
Functie	Egaliseren		
Voeding	Resterende middelen programma 2010-2015 en Fonds Uitplaatsing Hinderlijke Bedrijven, aangevuld met het saldo van de structurele middelen indien minder wordt uitgegeven dan structureel begroot.		
Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	n.v.t
Eindjaar	2020		
Toereikendheid	Het saldo van de reserve is ruim toereikend voor de concrete verplichtingen.		
Vrije ruimte	De vrije ruimte in deze reserve bedraagt € 2,1 mln. Bij de Jaarrekening 2020 wordt voorgesteld om deze vrije ruimte vrij te laten vallen in de Saldireserve		
Nut en noodzaak	Uitvoering van het Programma Binnenstedelijke Ontwikkeling 2017-2020.		
Bestedingsplan	Conform uitvoeringsprogramma Binnenstedelijke Ontwikkeling 2017-2020.		
Voorwaarde besteding	De middelen worden besteed binnen de kaders van het Beleidskader Binnenstedelijke Ontwikkeling en zijn gekoppeld aan de acties uit het Uitvoeringsprogramma Binnenstedelijke Ontwikkeling 2017-2020.		
Concrete verplichting	Per 31 december 2020 zijn subsidieaanvragen voor een totaalbedrag van € 2.995.150 niet afgehandeld. Dit bedrag komt in 2021 ten laste van de reserve.		
Relevante ontwikkelingen	De reserve is in afbouw.		
Mate van doelrealisatie	n.v.t.		

Risico's	n.v.t.
Bijzonderheden	geen

	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening	Vershil
Stand van de reserve per 01-01-2020			5.131	
Storting	0			
Onttrekking	-3.447	-3.447	-4	3.443
Stand van de reserve per 31-12-2020			5.128	

Toelichting mutaties reserve 2020

De geraamde onttrekking 2020 bedraagt € 3,4 mln. Hiervan is ca € 4.000 gerealiseerd.

De oorzaak van de lagere onttrekking ligt in het feit dat het niet mogelijk is gebleken de in 2020 ontvangen subsidieaanvragen ook in dat jaar af te handelen. Hierdoor verschuift er € 3,0 mln aan realisatie naar 2021. Dit bedrag blijft beschikbaar in de reserve. Bij de jaarrekening 2020 wordt voor het meerdere een voorstel opgenomen voor vrijval ten gunste van de algemene middelen.

4.5 Informatiebladen Voorzieningen

Voorz. Dekking fin. risico grondbedrijf

Voorz. Dekking fin. risico grondbedrijf	
Doel voorziening	Risico's opvangen verkopen grond revolverend fonds
Instellingsbesluit	PS d.d. 13 jun 2016 (PS2016PS08); jaarrekening 2015.

Kenmerken van de voorziening			
Voeding	Eénmalige voeding bij instelling door risicofonds van Het Revolverend Fonds om te zetten in een voorziening. De storting in de voorziening is als kosten opgenomen en onttrokken uit de reserve Dekking financiële risico's grondaankopen.		
Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	n.v.t
Eindjaar	2027		
Toereikendheid	De hoogte van de voorziening is voldoende om het huidig ingeschatte risico op verwachte opbrengsten op te vangen. Jaarlijks vindt een herziening plaats van het risico op de panden in het Revolverend Fonds.		
Vrije ruimte	Geen, zie toereikendheid		
Nut en noodzaak	Conform het beleid voor risicomanagement dienen risico's > 50% als voorziening te worden opgenomen. In 2015 is duidelijk geworden dat de verwachte verliezen, die met het risicofonds worden opgevangen, een kans hebben van > 50%.		

Bestedingsplan	In 2027 moeten de gronden uit het Revolverend Fonds zijn verkocht. De verkopen met verwachte verliezen zijn in beeld gebracht om de hoogte van de voorziening te bepalen.
Voorwaarde besteding	Gerealiseerde verliezen Revolverend Fonds.
Concrete verplichting	geen
Relevante ontwikkelingen	Sinds 2018 wordt de voorziening alleen nog gebruikt voor gebouwen en niet meer voor grond aangezien daar het risico op lagere marktwaarde beperkt is. Wanneer de marktwaarde (gebaseerd op een actueel taxatierapport) meer dan €100.000 lager ligt dan de waarde waarvoor het gebouw is geactiveerd, dan wordt voor het verschil tussen beide bedragen een voorziening vastgelegd. De gebouwen waarvoor een voorziening is gevormd worden iedere drie jaar opnieuw getaxeerd per 31/12 om deze waarde te bepalen. Jaarlijks kijken de grondadviseurs van de provincie (team GEB/grondzaken) of de lagere marktwaarde nog actueel is.
Mate van doelrealisatie	n.v.t.
Risico's	n.v.t.
Bijzonderheden	Zie paragraaf Grondbeleid

Voorziening dekking financieel risico grondbedrijf	Bijgestelde begroting 2020	Rekening	Vershil
Stand van de voorziening per 01-01-2020		840	
Storting	0	0	0
Onttrekking	0	-144	-144
Stand van de voorziening per 31-12-2020		696	

Toelichting mutaties

De voorziening wordt alleen gebruikt voor het waarderisico van de gebouwen. De voorziening is in 2020 naar beneden bijgesteld naar € 696.000. Dit aangezien de voorziening voor drie panden verlaagd kon worden door een hogere verwachte opbrengst ten opzichte van 2019.

Voorz. Grondwaterheffing

Voorz. Grondwaterheffing	
Doel voorziening	Egalisatie van kosten van het kwantitatieve waterbeheer.
Instellingsbesluit	Bij V en W-6/1987 werd besloten een grondwaterheffing in te voeren. Vanwege het gesloten circuit is bij de jaarrekening 2017 de voormalige reserve omgezet in een voorziening.

Kenmerken van de voorziening			
Voeding	Voeding vindt plaats door de werkelijke opbrengsten vanuit de grondwaterheffing		
Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	99999999
Eindjaar	n.v.t.		
Toereikendheid	De hoogte van de voorziening is toereikend		

Vrije ruimte	Er is geen vrije ruimte in de voorziening. In de waterwet (artikel 7.7) is vastgelegd dat er alleen middelen aan deze reserve onttrokken mogen worden die aan de voorwaarden voldoen
Nut en noodzaak	De voorziening dient voor de opvang van de jaarlijkse exploitatieverschillen van het grondwaterbeheer. Omdat de kosten van dit beheer worden gedekt uit een heffing is er sprake van een gesloten circuit.
Bestedingsplan	Besteding is gebonden o.g.v. art. 7.7 van de Waterwet
Voorwaarde besteding	Besteding is gebonden o.g.v. art. 7.7 van de Waterwet
Concrete verplichting	n.v.t.
Relevante ontwikkelingen	n.v.t.
Mate van doelrealisatie	n.v.t.
Risico's	Geen tijdige aanpassing structurele inkomsten leges grondwaterheffing wegens nalaten aanvragen tariefsaanpassing grondwaterheffing.
Bijzonderheden	geen

Voorziening grondwaterheffing	Bijgestelde begroting 2020	Rekening	Vershil
Stand van de voorziening per 01-01-2020		1.957	
Storting	0	1.361	1.361
Onttrekking	0	-1.352	-1.352
Stand van de voorziening per 31-12-2020		1.966	

Toelichting mutaties

De reserve egalisereserve grondwaterheffing is sinds 2017 omgezet naar een voorziening. In 2020 zijn de opbrengsten hoger geweest dan de lasten en is de voorziening daardoor gestegen naar een saldo van € 1.966.000.

Voorz. Hart van de Heuvelrug

Voorz. Hart van de Heuvelrug	
Doel voorziening	Dekking exploitatietekort van het programma Hart van de Heuvelrug in 2025.
Instellingsbesluit	PS2006BEM15, d.d. 4 juli 2006 bij de jaarrekening 2005 PS2005REG09, d.d. 12-12-2005 Voorlopige dekking garantstelling ecoduct N237

Kenmerken van de voorziening			
Voeding	Eénmalige storting		
Minimum bedrag	5300000	Maximum bedrag	5300000
Eindjaar	2025		
Toereikendheid	n.v.t.		
Vrije ruimte	n.v.t.		

Nut en noodzaak	Ter dekking van het exploitatietekort door het optreden van risico's van het programma Hart van de Heuvelrug, dit programma loopt (vooralsnog) t/m 31-12-2025. Minimaal jaarlijks wordt bij de jaarrekening beoordeeld of de voorziening op peil is en wordt zonodig bijgestort of valt een deel vrij. Conform de actualisatie van de GREXen per 1-1-2021 is geen voorziening nodig.
Bestedingsplan	n.v.t.
Voorwaarde besteding	De voorziening mag alleen worden aangewend indien door optreden van de risico's een exploitatietekort ontstaat van het programma Hart van de Heuvelrug.
Concrete verplichting	n.v.t.
Relevante ontwikkelingen	n.v.t.
Mate van doelrealisatie	Zie projectenblad Hart van de Heuvelrug.
Risico's	n.v.t.
Bijzonderheden	geen

Voorziening Hart van de Heuvelrug.	Begroot na wijziging	Realisatie	Saldo
Stand van de voorziening per 01-01-2020		0	
Storting	0	0	0
Onttrekking	0	0	0
Stand van de voorziening per 31-12-2020		0	

Toelichting mutaties

Voorz. NAR-regeling

Voorz. NAR-regeling	
Doel voorziening	Het doel van de voorziening is om te voorzien in de (toekomstige) kosten die voortkomen uit de regeling Non-activiteit uit 2012. De kosten worden zeker gemaakt en zijn in de voorziening gereserveerd.
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2016 d.d. 03-07-2017 PS2017PS07

Kenmerken van de voorziening			
Voeding	De voorziening is gevoed uit de reserve weerstandsvermogen, de reserve frictiekosten en het rekeningresultaat 2016.		
Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	8700000
Eindjaar	2024		
Toereikendheid	De hoogte van de voorziening is toereikend		
Vrije ruimte	Geen vrije ruimte		
Nut en noodzaak	Voor het opvangen van de toekomstige kosten van de medewerkers die gebruik maken van de Non-activiteitsregeling.		

Bestedingsplan	Maandelijks worden er (salaris)kosten geboekt voor de medewerkers die gebruik maken van de regeling. Deze kosten zullen per kwartaal ten laste van de voorziening geboekt worden. Dit zal doorgaan tot de betreffende medewerker de pensioengerechtigde leeftijd heeft bereikt en daarmee het dienstverband wordt beëindigd.
Voorwaarde besteding	Kosten mogen alleen ten laste van de voorziening geboekt worden als de bedragen ook daadwerkelijk zijn uitbetaald
Concrete verplichting	n.v.t
Relevante ontwikkelingen	n.v.t
Mate van doelrealisatie	n.v.t.
Risico's	n.v.t.
Bijzonderheden	Er zijn nu geen nieuwe medewerkers meer die gebruik kunnen maken van de regeling. Toekomstige cao afspraken gelden ook voor NAR medewerkers, bij een nieuwe cao moet dan ook de hoogte van de voorziening opnieuw bepaald worden.

Voorziening NAR-regeling	Bijgestelde begroting 2020	Rekening	Vershil
Stand van de voorziening per 01-01-2020		2.889	
Storting	0	35	35
Onttrekking	-1.454	-1.253	201
Stand van de voorziening per 31-12-2020		1.671	

Toelichting mutaties

Mutaties 2020 betreffen aanvulling (dotatie) als gevolg van actualisatie berekening voorziening NAR per 31-12-2020 en daarnaast de reguliere onttrekkingen op basis van de werkelijke loonkosten 2020.

Voorz. Nazorg stortplaatsen

Voorz. Nazorg stortplaatsen	
Doel voorziening	De nazorg van de stortplaatsen: De Omega (Wilnis), Tammer (Soesterberg) en Weber (Nieuwegein). Het nazorgfonds van Smink (Amersfoort) is opgenomen in het nieuwe Leemtewetfonds.
Instellingsbesluit	PS d.d. 11 januari 2000 (1999WEM003628i)

Kenmerken van de voorziening			
Voeding	Eénmalig bij instelling vanuit de bestaande reserve toezicht. Jaarlijkse toevoeging om de voorziening op het juiste niveau te brengen.		
Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	
Eindjaar	2025		
Toereikendheid	De hoogte van de voorziening is toereikend		

Vrije ruimte	<p>Er is geen vrije ruimte. In de overeenkomst is opgenomen dat bij een eventueel positief saldo de helft van het nazorgfonds aan 'het bedrijf' vervalt en de andere helft aan de provincie. Pas bij opheffing van de voorziening eind 2025 zal blijken of er nog vrije ruimte is.</p> <p>In de overeenkomst staat dat het nazorgfonds wordt ingesteld voor de duur van 30 jaar na sluiting van de stort. Sluiting van de stort De Omega vond plaats 1 maart 1995.</p> <p>De voorziening loopt tot 2025.</p>
Nut en noodzaak	De provincie is op grond van de Wet bodembescherming bevoegd gezag voor monitoring en sanering van voormalige stortplaatsen, m.u.v. de stortplaatsen in de gemeenten Utrecht en Amersfoort. Wettelijke verplichting van monitoring en sanering van voormalige stortplaatsen.
Bestedingsplan	Zoals in de overeenkomst is vastgelegd.
Voorwaarde besteding	Ten behoeve van de nazorg van de stortplaats Omega.
Concrete verplichting	n.v.t.
Relevante ontwikkelingen	n.v.t.
Mate van doelrealisatie	n.v.t.
Risico's	Het risico bestaat dat de uitgaven aan de nazorg hoger uitvallen dan de in de voorziening beschikbare bedragen. In dit geval is echter de provincie niet aansprakelijk om de ontbrekende middelen aan te vullen. Deze verantwoordelijkheid ligt bij de voormalig exploitant.
Bijzonderheden	geen

Voorziening Nazorg stortplaatsen	Bijgestelde begroting 2020	Rekening	Vershil
Stand van de voorziening per 01-01-2020		1.104	
Storting	0	0	0
Onttrekking	-30	-24	6
Stand van de voorziening per 31-12-2020		1.080	

Toelichting mutaties

Onttrekking betreft kosten waterzuivering 2020 t.b.v. nazorg.

Voorz. Nazorg stortplaats Maarsbergen

Voorz. Nazorg stortplaats Maarsbergen	
Doel voorziening	De nazorg van de stortplaats Maarsbergen
Instellingsbesluit	PS d.d. 26 april 2005 (PS2005BEM20); Jaarrekening 2008 - geen specifiek besluit (formeel bekrachtigd bij vaststelling van de jaarrekening, PS2009PS05).

Kenmerken van de voorziening

Voeding	In 2008 is eenmalig een bedrag ontvangen van het OLVM t.b.v. de nazorg van de stortplaats Maarsbergen; Jaarlijks wordt er een bedrag toegevoegd om dit bedrag op peil te houden.
---------	--

Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	n.v.t
Eindjaar	2040		
Toereikendheid	De hoogte van de voorziening is toereikend.		
Vrije ruimte	Er is geen vrije ruimte. Een eventueel positief saldo zal overeenkomstig een afgesproken verdeelsleutel worden verdeeld over de oorspronkelijk deelnemende gemeenten (of hun rechtvolgers (artikel 10)).		
Nut en noodzaak	De provincie is op grond van de Wet bodembescherming bevoegd gezag voor monitoring en sanering van voormalige stortplaatsen, m.u.v. de stortplaatsen in de gemeenten Utrecht en Amersfoort. Op grond van de ontwerp tekst Leemtewet zijn begin jaren 90 voor de toen operationele, door particulieren geëxploiteerde stortplaatsen nazorgfondsen gevormd.		
Bestedingsplan	Zoals in de overeenkomst is vastgelegd.		
Voorwaarde besteding	Voor de stortplaats Maarsbergen heeft de provincie nazorgovereenkomst afgesloten met een looptijd van 30 jaar. In die overeenkomst is vastgelegd welke nazorgactiviteiten moeten worden uitgevoerd ten laste van de nazorgfondsen. De provincie beheert die fondsen.		
Concrete verplichting	n.v.t.		
Relevante ontwikkelingen	n.v.t.		
Mate van doelrealisatie	n.v.t.		
Risico's	Het risico bestaat dat de uitgaven aan de nazorg hoger uitvallen dan de in de voorziening beschikbare bedragen. In dit geval is echter de provincie niet aansprakelijk om de ontbrekende middelen aan te vullen. Deze verantwoordelijkheid ligt bij de oorspronkelijk deelnemende gemeenten.		
Bijzonderheden	Geen		

Voorziening Nazorg stortplaats Maarsbergen	Bijgestelde begroting 2020	Rekening	Verschil
Stand van de voorziening per 01-01-2020		721	
Storting	0	0	0
Onttrekking	0	0	0
Stand van de voorziening per 31-12-2020		721	

Toelichting mutaties

In 2020 zijn er geen uitgaven geweest.

Voorz. Ontgrondingenwet

Voorz. Ontgrondingenwet	
Doel voorziening	Dekking toekomstige schade bij reeds verleende grote ontgrondingen (boven de 10.000 kubieke meter) met een daadwerkelijke kans op schade.
Instellingsbesluit	PS2017PS07

Kenmerken van de voorziening

Voeding	Jaarlijkse voeding door overschot op ontgrondingheffing na gemaakte kosten.
---------	---

Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	n.v.t
Eindjaar	n.v.t		
Toereikendheid	De hoogte van de voorziening is toereikend.		
Vrije ruimte	geen		
Nut en noodzaak	Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten inzake van derden verkregen middelen met een specifiek bestedingsdoel(artikel 44 lid 2 BBV). Dit betreft ontgrondingenheffing voor kosten met betrekking tot in de ontgrondingenwet genoemde doelen (zoals onderzoek, compensatie, schadevergoedingen).		
Bestedingsplan	Vanwege het wisselende/onvoorspelbare karakter van de heffing en bijbehorende kosten, is geen bestedingsplan mogelijk.		
Voorwaarde besteding	De voorziening mag alleen worden aangewend voor kosten die gemaakt worden in het kader van ontgrondingen.		
Concrete verplichting	n.v.t.		
Relevante ontwikkelingen	n.v.t.		
Mate van doelrealisatie	n.v.t.		
Risico's	Vanwege het wisselende/onvoorspelbare karakter van de heffing en bijbehorende kosten, is een juiste hoogte van de voorziening op korte termijn slecht in te schatten.		
Bijzonderheden	geen		

Voorziening Ontgrondingenwet	Bijgestelde begroting 2020	Rekening	Verschil
Stand van de voorziening per 01-01-2020		40	
Storting	5	3	-2
Onttrekking	0	0	0
Stand van de voorziening per 31-12-2020		43	

Toelichting mutaties

De toevoeging aan de voorziening betreft de opbrengst van de ontgrondingenheffing 2020.

Voorz. Pensioenen GS

Voorz. Pensioenen GS	
Doel voorziening	De voorziening is ingesteld ter egalisatie van de kosten voor de verplichtingen tot het betalen van pensioengelden aan huidige en voormalige GS-leden bij het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd.
Instellingsbesluit	PS d.d. 18 mei 2004, Jaarrekening 2003; (PS2004BEM14)

Kenmerken van de voorziening	
Voeding	Middels de storting van de pensioenbijdragen van de huidige gedeputeerden, de inbreng van overdrachten en indien nodig een jaarlijkse storting ten laste van het budget wachtgeld en pensioenen.

Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	n.v.t
Eindjaar	n.v.t		
Toereikendheid	Op dit moment is de voorziening toereikend. Jaarlijks wordt in opdracht van de provincie door APG Loyalis een actuariële berekening uitgevoerd van de pensioenen van de reeds gepensioneerden en de actieven en slapers. Op grond hiervan wordt indien nodig de voorziening aangevuld of afgeroomd.		
Vrije ruimte	Er is op dit moment geen vrije ruimte. Pas bij opheffing van de voorziening (bij overlijden van de laatste gepensioneerde en/of nabestaande) zal blijken of er nog vrije ruimte is.		
Nut en noodzaak	Ten behoeve van dekking van pensioenverplichtingen jegens (voormalige) gedeputeerden.		
Bestedingsplan	Uitbetaling pensioenen (voormalige) gedeputeerden.		
Voorwaarde besteding	Bereiken van pensioengerechtigde leeftijd van de desbetreffende perioden, of overdracht van opgebouwde pensioenrechten.		
Concrete verplichting	€ 4.984.198 = Benodigd bedrag voor pensioenen actieven & slapers per 1 januari 2021 € 6.736.815 = Benodigd bedrag voor gepensioneerden per 1 januari 2020 € 11.721.013		
Relevante ontwikkelingen	Op 23 mei 2016 is in het IPO besloten om over te gaan tot fondsvorming. Dit houdt in dat de opbouw van pensioenen van de actieven en slapers per een nog nader te bepalen datum overgezet zal worden naar het ABP. De pensioenen van de gepensioneerden blijven bij de provincie en worden uit de bestaande voorziening betaald. Wanneer de laatste gepensioneerden (en de nabestaanden) zijn overleden, kan ook de voorziening dan worden opgeheven.		
Mate van doelrealisatie	N.v.t.		
Risico's	Dat de aannames bij de actuariële berekeningen niet juist zijn, waardoor de voorziening te laag kan zijn en er extra dotaties gedaan moeten worden.		
Bijzonderheden	Indien elders opgebouwde pensioenrechten worden ingebracht, wordt de ontvangen afkoopsom aan de voorziening toegevoegd.		

Voorziening pensioenen GS	Bijgestelde begroting 2020	Rekening	Verschil
Stand van de voorziening per 01-01-2020		11.190	
Storting	340	964	624
Onttrekking	-487	-433	54
Stand van de voorziening per 31-12-2020		11.721	

Toelichting mutaties

Stand van de voorziening is toereikend om de verplichtingen af te dekken. De onttrekking ad € 0,43 mln. betreft de uitkeringen en de storting ad € 0,96 mln. betreft de jaarlijkse dotatie ad € 0,34 mln., waardeoverdracht ad € 0,23 mln. en overige mutaties ad € 0,39 mln. om de voorziening toereikend te houden.

Voorz. Vitaliteitsverlof

Voorz. Vitaliteitsverlof	
Doel voorziening	De voorziening is ingesteld ter egalisatie van de kosten voor de verplichtingen tot het betalen van salariskosten van provinciale medewerkers wier aanspraak op het vitaliteitsverlof zijn gehonoreerd.
Instellingsbesluit	PS d.d. 7 juli 2021, Jaarrekening 2020

Kenmerken van de voorziening			
Voeding	Het vitaliteitsverlof is een uitwerking van het coalitieakkoord. Middelen worden in 2020 en 2021 beschikbaar gesteld.		
Minimum bedrag	0	Maximum bedrag	1300000
Eindjaar	n.v.t.		
Toereikendheid	Op dit moment is de voorziening toereikend. Het aantal gehonoreerde aanvragen is vertaald naar financieel benodigd budget. Op het moment dat het aantal aanvragen het maximum bedrag van het Vitaliteitsverlof bereiken kunnen geen nieuwe aanvragen meer worden ingediend.		
Vrije ruimte	Er is op dit moment geen vrije ruimte.		
Nut en noodzaak	Ten behoeve van dekking van salariskosten vitaliteitsverlof.		
Bestedingsplan	Uitbetaling conform afspraken in contracten vitaliteitsverlof.		
Voorwaarde besteding	Een aanspraak op het vitaliteitsverlof wordt beoordeeld en goedgekeurd. Na afsluiten van contract worden salariskosten naar rato ten laste van de voorziening gebracht.		
Concrete verplichting	€ 916.500 = gehonoreerde en contractueel vastgelegde aanspraken.		
Relevante ontwikkelingen	N.v.t.		

Mate van doelrealisatie	N.v.t.
Risico's	Dat de aannames bij de salarisberekening niet juist zijn en er minder aanspraak op het vitaliteitsverlof kan worden gedaan.
Bijzonderheden	N.v.t.

Voorziening Vitaliteitsverlof	Bijgestelde begroting 2020	Rekening	Vershil
Stand van de voorziening per 01-01-2020		0	
Storting	0	1.000	1.000
Onttrekking	0	-83	-83
Stand van de voorziening per 31-12-2020		917	

Toelichting mutaties

Stand van de voorziening is toereikend om de verplichtingen af te dekken.

Voorz. Energiefondsen

Voorz. Energiefondsen	
Doel voorziening	Voorzien in het te verwachten tekort in het Energiefonds Utrecht dat ontstaat als de lening van de BNG waarvoor wij borg staan aan het eind van de looptijd in 2038 moet worden afbetaald.
Instellingsbesluit	PS jaarrekening d.d. 7-juli-2021

Kenmerken van de voorziening	
Voeding	Incidenteel op basis van verwachte verliezen Energiefonds
Minimum bedrag	400.000
Maximum bedrag	
Eindjaar	2038
Toereikendheid	Aansluitend op afgeboekte leningen door SETU
Vrije ruimte	Geen
Nut en noodzaak	Er blijkt een lening van € 400.000 te worden afgeboekt door het Energiefonds (SETU), zie bijlage met de vaststellingsovereenkomst. Dit is geld dat wij als provincie in 2038 zullen moeten betalen als de borgstelling wordt ingeroepen op aflossingsdatum aan de bank, zie bijlage Akte van borgtocht
Bestedingsplan	Zie nut en noodzaak
Voorwaarde besteding	Ten behoeve van het oproepen van de borgstelling voor de lening van het Energiefonds
Concrete verplichting	Geen
Relevante ontwikkelingen	Risico's worden gemonitord
Mate van doelrealisatie	n.v.t.
Risico's	De voorziening wordt opgehoogd als zich nieuwe risico's voordoen met een kans van $\geq 50\%$. Als er geen ruimte in het budget is wordt dit ten laste van het weerstandsvermogen gebracht

Bijzonderheden	Geen
----------------	------

Voorziening Energiefondsen	Bijgestelde begroting 2020	Rekening	Vershil
Stand van de voorziening per 01-01-2020		0	
Storting	0	400	400
Onttrekking	0	0	0
Stand van de voorziening per 31-12-2020		400	

Toelichting mutaties

In het vierde kwartaal van 2020 is het faillissement van Alliantie+ aangevraagd. Van de lening van het energiefonds Utrecht moet € 0,4 mln. worden afgeboekt. Hiervoor wordt een voorziening gevormd. Dit bedrag is opgenomen in de resultaatreservering.

II - Het overzicht van baten en lasten en de toelichting

4.6 Overzicht van baten en lasten

	Lasten			Baten			Saldo		Verschil
	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Primaire begroting 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	
1. Ruimtelijke ontwikkeling	33.420	19.438	20.160	-18.926	-1.966	-538	17.472	19.623	-2.151
2. Landelijk gebied	58.762	64.334	61.808	-3.795	-6.236	-10.486	58.098	51.321	6.776
3. Bodem, water en milieu	28.074	30.246	20.664	-4.205	-2.793	-2.807	27.453	17.857	9.596
4a. Economie	17.377	26.821	18.519	-50	-1.854	-1.577	24.967	16.942	8.025
4b. Energietransitie	6.697	6.197	4.455	-	-	-132	6.197	4.323	1.874
5a. Bereikbaarheid (excl. OV)	63.594	88.375	60.202	-1.358	-1.800	-1.840	86.575	58.362	28.213
5b. Bereikbaarheid Openbaar vervoer	157.767	192.797	180.452	-30.253	-59.902	-61.293	132.895	119.159	13.736
6. Cultuur en erfgoed	23.888	29.047	28.876	-1.527	-	-406	29.047	28.471	576
7. Bestuur en middelen	14.589	15.550	14.090	-370	-365	-582	15.185	13.508	1.677
Totaal programma's	404.168	472.804	409.226	-60.484	-74.916	-79.661	397.888	329.565	68.323
Overhead	59.124	55.556	51.587	-2.279	-2.135	-3.369	53.421	48.218	5.202
Totaal programma's incl. overhead	463.292	528.359	460.812	-62.763	-77.051	-83.029	451.308	377.783	73.525
Stelposten	835	-	-	-	-	-	-	-	-
Onvoorzien	1.800	1.231	-	-	-	-	1.231	-	1.231
Algemene middelen	8.370	215	-478	-348.977	-365.501	-365.164	-365.286	-365.641	356
Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Saldo van baten en lasten	474.297	529.805	460.335	-411.740	-442.552	-448.193	87.254	12.142	75.112
Reserves via programma's	31.108	101.003	100.287	-100.041	-195.800	-137.425	-94.798	-37.138	-57.660
Reserves via algemene middelen	6.577	43.266	43.627	-200	-42.812	-42.849	454	778	-324
Gerealiseerd resultaat	511.981	674.074	604.249	-511.981	-681.164	-628.467	-7.090	-24.218	17.128

Leeswijzer

In de kolom "Verschil" betekent een positief bedrag een "overschot", en een negatief bedrag een "tekort" ten opzichte van de bijgestelde begroting.

Opmerking m.b.t. de saldi in de kolom 'Bijgestelde begroting 2020'

Bij het opstellen van de jaarrekening 2020 hebben wij geconstateerd dat de gepresenteerde saldi in de kolom 'Bijgestelde begroting 2020' niet overeenkomen met de samenvattende tabel die aan Provinciale Staten is gepresenteerd in de Slotwijziging 2020 ([PS2020BEM22-05](#)). In die tabel is aangegeven dat het saldo aan lasten van de bijgestelde begroting € 581,029 mln. zou bedragen en aan baten € 588,118 mln. Dit had echter aan lasten € 674,074 mln. en aan baten € 681,164 moeten zijn. Het verschil in zowel lasten als baten bedraagt € 93,045 mln.

Per abuis zijn een tweetal begrotingswijzigingen niet opgenomen in de samenvattende tabel in de Slotwijziging 2020. Dit betreft voor € 92,861 mln. de verwerking van de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2019 conform besluitvorming van Provinciale Staten ([PS2020PS09-02](#)). De resterende € 0,184 mln. betreft een aangepaste verwerking van de decentralisatie uitkeringen die, conform de verslaggevingsregels van het BBV, gepresenteerd worden bij de Algemene middelen in plaats van bij de afzonderlijke programma's.

4.7 Grondslagen van resultaatbepaling

Algemene uitkering

De uitkering uit het provinciefonds is conform de septembercirculaire.

Dividend

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baat genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

Resultaatsneming grondexploitatie (Hart van de Heuvelrug - Vliegbasis Soesterberg)

Door Provinciale Staten is vastgesteld dat alle “rode projecten” als één grondexploitatie kunnen worden gezien. Om te bepalen of sprake is van een lagere marktwaarde wordt de eindwaarde van de “rode projecten” in totaliteit beschouwd.

Voor winstneming geldt de percentage of completion methode (POC): voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd wordt tussentijds naar rato van de voortgang van de kosten en de opbrengsten winst genomen.

Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

4. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
5. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
6. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Voor de POC wordt de door de commissie BBV voorgeschreven berekeningswijze gehanteerd.

Afschrijving

De gehanteerde afschrijvingstermijnen en toegepaste systematiek van activeren zijn nader toegelicht in onderdeel 4.2 Grondslagen van de financiële verslaggevingsregels bij de onderdelen immateriële vaste activa en materiële vaste activa.

Opcenten Motorrijtuigenbelasting (MRB)

Er is sprake van een inherente onzekerheid met betrekking tot de baten vanuit de provinciale opcenten op de MRB. De motorrijtuigenbelasting wordt door de belastingdienst bij de burgers van de provincie Utrecht geïnd. De provincie Utrecht beschikt niet over het inzicht in de administratie van de belastingdienst en ontvangt geen zekerheid in de vorm van een accountantsverklaring van een onafhankelijke accountant bij de periodieke verantwoordingsinformatie van de belastingdienst.

Grondslag voor resultaatbepaling en waardering

De baten en lasten worden tenzij anders vermeld, toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.

De lasten m.b.t. exploitatiesubsidies worden genomen in het jaar waarop de subsidie bijdraagt aan het exploitatietekort van de subsidieontvanger. Dit geldt tevens voor subsidies voor festivals (Cultuur en Erfgoed), OV-concessies en meerjarige natuursubsidies.

De lasten m.b.t. project- en activiteitensubsidies worden genomen in het jaar waarin de provincie de verplichting aangaat. Dit is het jaar waarin de subsidie wordt verleend c.q. de beschikking wordt verzonden, tenzij:

- De subsidie op basis van de subsidiebeschikking expliciet toe te rekenen is aan volgende begrotingsjaren en/of subsidies waarbij het project start in een ander jaar dan het jaar waarin de beschikking wordt verzonden;
- Per balansdatum reeds een betrouwbare schatting kan worden gemaakt van de eventueel terug te vorderen subsidie (dit wordt gecorrigeerd op de lastneming). Hierbij wordt een vordering opgenomen op de balans (inclusief correctie op de lasten) indien op een betrouwbare wijze kan worden ingeschat welk deel van de verleende subsidie zal worden ingetrokken dan wel lager zal worden vastgesteld. Indien geen betrouwbare inschatting gemaakt kan worden, dan wordt de vordering uit voorzichtigheid nog niet verantwoord.

Als gevolg van deze verantwoordingssystematiek bestaat er op balansdatum derhalve een onzekerheid ten aanzien van de exacte hoogte van de (nog te betalen) subsidies.

4.8 Verschillenanalyse

In dit onderdeel van de jaarrekening 2020 analyseren wij de verschillen die zijn opgetreden tussen de bijgestelde begroting en de jaarcijfers (artikel 28, lid a BBV). De verschillen vanaf € 100.000 per post zijn afzonderlijk toegelicht. De verschillenanalyse is weergegeven per programma. In elk programma wordt per beleidsdoel weergegeven welk saldo er was begroot, welk saldo er is gerealiseerd, en wat het verschil is daartussen. We hebben daarbij een splitsing aangebracht naar lasten en baten.

Het overzicht Bedrijfsvoering (Overzicht) kende in 2020 geen vastgestelde beleidsdoelen. Dit overzicht toont om die reden de cijfers per kostencategorie van personeelslasten, kapitaallasten en materiële lasten.

Leeswijzer

In de kolom "Verschil" betekent een positief bedrag een "overschot", en een negatief bedrag een "tekort" ten opzichte van de bijgestelde begroting.

Classificatie verschil

We hebben de verschillen ingedeeld naar 4 categorieën:

1. Subsidies: verschillen die direct verband houden met de verwerking van subsidies. Door grote werkdruk bij het subsidieloket zijn achterstanden ontstaan in de verwerking van beschikkingen. Ook zijn diverse aanvragen voor subsidies pas in 2021 door ons ontvangen. Conform de geldende financiële regelgeving mogen we deze lasten nog niet verantwoorden in het jaar 2020, maar pas nadat de beschikking is afgegeven. In enkele gevallen geldt dat de subsidie wel volledig in 2020 is beschikt en als last is verantwoord, terwijl wij in de begroting rekening hadden gehouden met een fasering over meerdere jaren.
2. Vertraging: verschillen die verklaard kunnen worden vanuit opgetreden vertragingen, zowel in onze eigen organisatie als bij partners of derden. Ook uitstel van nieuwe wetgeving vanuit het Rijk valt hieronder. Diverse al lopende programma's en projecten zijn vertraagd en enkele nieuwe programma's en projecten zijn later opgestart dan we eerder hadden voorzien. Dit werd mede veroorzaakt door de van rijkswege afgekondigde maatregelen om het coronavirus te bestrijden en alle beperkingen die daaruit voortvloeiden. Daarnaast zijn we voor de realisatie van beleidsdoelstellingen veelal afhankelijk van samenwerkingspartners, ondernemers en inwoners.
3. Onderhoud: verschillen die direct verband houden met het uitvoeren van onderhoud aan kapitaalgoederen, zoals wegen en het openbaar vervoer. Diverse geplande werkzaamheden zijn (nog) niet uitgevoerd als gevolg van de PFAS/PFOS-problematiek.
4. Overig: verschillen die niet in één van bovenstaande categorieën thuishoren.

4.8.1 Programma 1. Ruimtelijke ontwikkeling

1. Ruimtelijke ontwikkeling	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Verschil
Integraal ontwikkelen ruimtelijk beleid	4.440	4.304	136
Zorgdragen aantrekkelijke steden/dorpen	8.617	10.791	-2.174
Stimuleren integrale (gebieds)ontwikkel	4.458	3.794	664
Provincie is omgevingswet-proof	1.923	1.271	652
Totaal Lasten	19.438	20.160	-722
Integraal ontwikkelen ruimtelijk beleid	-90	-147	57
Zorgdragen aantrekkelijke steden/dorpen	0	0	0
Stimuleren integrale (gebieds)ontwikkel	-1.834	-391	-1.443
Provincie is omgevingswet-proof	-42	0	-42
Totaal Baten	-1.966	-538	-1.428
Saldo van lasten en baten	17.472	19.623	-2.151

Verschillenanalyse van de lasten

	Bedrag	Categorie
1.1 Integraal ontwikkelen ruimtelijk beleid		
• Overige verschillen < 100.000 euro	136	4. Overig
1.2 Zorgdragen aantrekkelijke steden en dorpen		
• In 2020 hebben wij subsidies beschikt m.b.t. regiodeals Vitale Wijken aan de gemeenten Utrecht, Nieuwegein, Zeist en Amersfoort. Deze subsidies zijn volledig als lasten verantwoord (7,6 mln.). In de begroting hebben we het budget echter over meerdere jaren verdeeld. Dat betekent dat de bedragen die zijn begroot in 2021 (3,8 mln.) en 2022 (1,8 mln.) dan zullen vrijvallen.	-5.600	1. Subsidies
• In 2020 hebben wij het programma Binnenstedelijke Ontwikkeling afgerond. Het in de begroting opgenomen lastenbudget, dat zou worden onttrokken aan de aan de daarvoor ingestelde reserve, is nog niet benut. In 2021 verwachten we hiervan circa 3 mln. alsnog te besteden voor subsidieaanvragen die wel in 2020 zijn ontvangen, maar nog niet zijn beschikt.	3.426	1. Subsidies
1.3 Stimuleren integrale (gebieds)ontwikkeling		
• In 2019 is afgesproken dat het gebiedsprogramma Salmsteke met 1 mln. wordt ondersteund. In 2020 is hiervan 0,85 mln. daadwerkelijk besteed. Het restant blijft beschikbaar in de reserve IGP (Integrale Gebied Programma's).	150	1. Subsidies
• De beschikbare budgetten voor het ondersteunen van IFL- en IGP-processen zijn niet allemaal besteed. We hebben ervoor gekozen om de focus te leggen op het ontwikkelen van het Netwerk Omgevingsgericht werken. Met dit netwerk willen we meer integraal en in lijn met de ontwikkelingen rond de invoering van de Omgevingswet werken. Daarnaast verliep de start van projecten met externe partijen moeizamer als gevolg van corona.	370	2. Vertraging
• Overige verschillen < 100.000 euro	144	4. Overig
1.4 Provincie is omgevingswet-proof		
• De invoering van de Omgevingswet is uitgesteld naar 2022. Een aantal activiteiten hebben we om die reden niet of anders uitgevoerd in 2020. Voor vaststelling van de visie en de interim omgevingsverordening zijn bijvoorbeeld juist extra kosten gemaakt voor juridisch advies, vormgeving, etc. Voor het aanpassen van de organisatie en opdracht aan de RUD voor VTH zijn juist minder kosten gemaakt. De	652	2. Vertraging

inspanningen zijn namelijk meer gefaseerd. Dit geldt ook voor het aanpassen van onze manier van werken. Diverse trainingen en opleidingen zijn nog niet gegeven, waardoor sprake is van lagere lasten. Ook onze bijdrage aan de beheerlasten voor het Digitaal Stelsel Omgevingswet zijn lager, omdat het stelsel nog niet zover is als beoogd.		
---	--	--

Verschillenanalyse van de baten

	Bedrag	Categorie
1.1 Integraal ontwikkelen ruimtelijk beleid		
• Overige verschillen < 100.000 euro	57	4. Overig
1.2 Zorgdragen aantrekkelijke steden en dorpen		
• Niet van toepassing	0	N.v.t.
1.3 Stimuleren integrale (gebieds)ontwikkeling		
• We hadden rekening gehouden met een winstneming op de 'rode' projecten Hart van de Heuvelrug/Vliegbasis Soesterberg. Echter, een deel van de geplande grondverkopen bij het project Richelleweg is doorgeschoven naar 2021. Sommige kopers hadden nog geen bouwvergunning. Dit resulteert in een lagere winstneming in 2020.	-1.443	2. Vertraging
1.4 Provincie is omgevingswet-proof		
• Overige verschillen < 100.000 euro	-42	4. Overig

4.8.2 Programma 2. Landelijk gebied

2. Landelijk gebied	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Verschil
Ontwikkelen robuust natuurnetwerk	20.035	15.438	4.597
Verbeteren kwaliteit natuur en landschap	30.659	26.829	3.829
Versterken verbinding natuur, maatschapp	2.950	2.929	21
Bevorderen duurzame landbouw	10.292	16.402	-6.110
Versterken leefbaarheid landelijk gebied	398	209	189
Totaal Lasten	64.334	61.808	2.526
Ontwikkelen robuust natuurnetwerk	-1.500	-3.636	2.136
Verbeteren kwaliteit natuur en landschap	-71	-1.923	1.852
Versterken verbinding natuur, maatschapp	0	0	0
Bevorderen duurzame landbouw	-4.665	-4.917	252
Versterken leefbaarheid landelijk gebied	0	-10	10
Totaal Baten	-6.236	-10.486	4.250
Saldo van lasten en baten	58.098	51.321	6.776

Verschillenanalyse van de lasten

	Bedrag	Categorie
2.1 Ontwikkelen robuust natuurnetwerk		
<ul style="list-style-type: none"> Voor het programma Agenda Vitaal Platteland hadden we verwacht diverse grondaankopen te kunnen doen ten behoeve van natuur. De afronding daarvan vindt echter in 2021 plaats. 	4.437	2. Vertraging
<ul style="list-style-type: none"> We hebben diverse vacatures in 2020 niet direct kunnen invullen, wat resulteerde in lagere personele lasten. 	483	2. Vertraging
<ul style="list-style-type: none"> Het nieuwe instrumentenkader voor Groene Contour is later vastgesteld dan voorzien. We hebben daarvoor nog geen activiteiten kunnen opstarten. 	324	2. Vertraging
<ul style="list-style-type: none"> We hebben een balanspost uit eerdere boekjaren (natuurbeheer subsidie) nu op de juiste wijze verwerkt, wat resulteerde in eenmalige extra lasten. 	-720	4. Overig
<ul style="list-style-type: none"> Overige verschillen < 100.000 euro 	73	4. Overig
2.2 Beschermen, verbeteren en bewaken kwaliteit natuur en landschap		
<ul style="list-style-type: none"> Diverse werkzaamheden voor het programma Agenda Vitaal Platteland in het gebied van Vijfheerenlanden, waaronder de verwerving van grondaankopen, verlopen trager dan voorzien. Dit werd mede veroorzaakt door beperkingen (in het voeren van gesprekken) als gevolg van corona. 	1.053	2. Vertraging
<ul style="list-style-type: none"> We hebben diverse vacatures in 2020 niet direct kunnen invullen, wat resulteerde in lagere personele lasten. 	651	2. Vertraging
<ul style="list-style-type: none"> Door grote werkdruk bij het subsidieloket zijn achterstanden ontstaan. Subsidies m.b.t. agrarisch en regulier natuurbeheer zijn daardoor niet beschikbaar in 2020, maar schuiven door naar 2021. 	738	1. Subsidies
<ul style="list-style-type: none"> We hadden rekening gehouden met extra middelen voor het transport en opvang van wilde dieren. De voorbereiding en planvorming is in 2020 afgerond, wat de kaders vormt voor subsidieaanvragen. Die worden echter vanaf 2021 ingediend, en dus niet al in 2020. 	520	1. Subsidies

<ul style="list-style-type: none"> Voor de aanpak van stikstof zijn aanvullende middelen toegekend in de Zomernota (1,4 mln.). Enkele activiteiten zijn echter later gestart dan op dat moment was voorzien. Ook kon niet direct alle gevraagde capaciteit worden ingevuld. 	323	2. Vertraging
<ul style="list-style-type: none"> In het voorjaar hebben we minder ecologisch veldwerk kunnen laten uitvoeren door corona. De onderzoeken konden ook niet later in het jaar uitgevoerd worden. 	128	2. Vertraging
<ul style="list-style-type: none"> We hebben voor een lager bedrag aan subsidies beschikt m.b.t. kleine landschapselementen. Een aanvraag voor het project landschapsversterking Gelderse Vallei vindt pas in 2021 plaats. 	150	1. Subsidies
<ul style="list-style-type: none"> In 2020 hebben wij minder aanvragen beschikt m.b.t. vergunningverlening, natuur en landschap door het achterblijven van beleid- en regelgeving en door het vertrek van enkele daarin gespecialiseerde medewerkers. 	110	1. Subsidies
<ul style="list-style-type: none"> Overige verschillen < 100.000 euro 	156	4. Overig
2.3 Versterken verbinding natuur, maatschappij en economie		
<ul style="list-style-type: none"> Overige verschillen < 100.000 euro 	21	4. Overig
2.4 Bevorderen duurzame landbouw		
<ul style="list-style-type: none"> In 2020 hebben wij de meerjarige projectsubsidie voor regiodeal Food Valley beschikt van 10 mln. Dit is volledig als last verantwoord. In de begroting hebben we het budget echter over meerdere jaren verdeeld. Dat betekent dat de bedragen die zijn begroot in 2021 (2,5 mln.), 2022 (2,5 mln.) en 2023 (2,5 mln.) dan zullen vrijvallen. 	-7.551	1. Subsidies
<ul style="list-style-type: none"> We hebben minder POP3-subsidies beschikt dan eerder was begroot. 	532	1. Subsidies
<ul style="list-style-type: none"> In de Begroting 2021 hebben we reeds rekening gehouden met een verschuiving van het budget voor plattelandscoaches van 2020 naar 2021. In 2020 hadden we dit per abuis nog niet verwerkt, waardoor dit saldo bij de jaarrekening vrijvalt. 	451	4. Overig
<ul style="list-style-type: none"> We hebben minder gebruik gemaakt van externe partijen om bijvoorbeeld GIS-themakaarten te maken, en de website en communicatie aanpak te realiseren. Ook zijn enkele vacatures later ingevuld dan eerder was voorzien. 	254	4. Overig
<ul style="list-style-type: none"> Met betrekking tot landbouwwisie hebben we minder plannen opgesteld dan geraamd als gevolg van corona. We verwachten medio 2021 alsnog de 50 plannen gerealiseerd te hebben. 	168	2. Vertraging
<ul style="list-style-type: none"> Overige verschillen < 100.000 euro 	36	4. Overig
2.5 Versterken leefbaarheid landelijk gebied		
<ul style="list-style-type: none"> We hebben voor een lager bedrag aan subsidies beschikt voor leefbaarheid kleine kernen dan er aan budget beschikbaar was. Eind 2020 zijn circa 6 aanvragen ontvangen die naar verwachting in 2021 worden beschikt. 	145	1. Subsidies
<ul style="list-style-type: none"> Overige verschillen < 100.000 euro 	44	4. Overig

Verschillenanalyse van de baten

	Bedrag	Categorie
2.1 Ontwikkelen robuust natuurnetwerk		
<ul style="list-style-type: none"> We hebben enkele bijdragen van derden ontvangen die niet in de begroting waren voorzien. Dit betreft een POP-subsidie Westbroekse Zodden, bijdragen van partners aan Marickenland, en een uitbetaling door het Groenfonds van het beschikbare restantbudget in verband met het opheffen van een Groenfondsrekening. 	1.993	4. Overig
<ul style="list-style-type: none"> Uit de voorziening voor financiële risico's rondom grond is een bedrag vrijgevallen. 	143	4. Overig

2.2 Beschermen, verbeteren en bewaken kwaliteit natuur en landschap		
<ul style="list-style-type: none"> We hebben enkele bijdragen van derden ontvangen die niet in de begroting waren voorzien, zoals een bijdrage van de provincie Gelderland voor maatregelen N2000-Binnenveld, en bijdragen in het kader van project inrichting Autenasekade inzake natuur- en houtopstandencompensatieregeling. 	1.059	4. Overig
<ul style="list-style-type: none"> Ook was sprake van een voordelige afrekening waterbeheer over 2019 met HDSR en waterschappen, en is een subsidie teruggevorderd van de stichting Het Zuid Hollands Landschap. 	793	4. Overig
2.3 Versterken verbinding natuur, maatschappij en economie		
<ul style="list-style-type: none"> Niet van toepassing 	0	N.v.t.
2.4 Bevorderen duurzame landbouw		
<ul style="list-style-type: none"> We hebben enkele bijdragen van derden ontvangen die niet in de begroting waren voorzien, zoals een POP-subsidie voor Kavelruil Kamerik Harmelen, gemeentelijke cofinanciering Leader Oost, en cofinanciering stadslandbouw en verbrede landbouw. 	252	4. Overig
2.5 Versterken leefbaarheid landelijk gebied		
<ul style="list-style-type: none"> Overige verschillen < 100.000 euro 	10	4. Overig

4.8.3 Programma 3. Bodem, water en milieu

3. Bodem, water en milieu	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Vershil
Waarborgen waterveiligheid en klimaatada	2.914	2.406	508
Zorgdragen goede zoetwatervoorzieningen	3.782	2.016	1.766
Zorgen voor robuust bodem- en grondwater	8.059	3.873	4.186
Bijdragen aan gezonde en veilige leefomg	15.491	12.369	3.122
Totaal Lasten	30.246	20.664	9.582
Waarborgen waterveiligheid en klimaatada	-850	-852	2
Zorgdragen goede zoetwatervoorzieningen	-1.585	-1.523	-62
Zorgen voor robuust bodem- en grondwater	-60	-89	29
Bijdragen aan gezonde en veilige leefomg	-298	-344	46
Totaal Baten	-2.793	-2.807	14
Saldo van lasten en baten	27.453	17.857	9.596

Verschillenanalyse van de lasten

	Bedrag	Categorie
3.1 Waarborgen waterveiligheid en klimaatadaptatie		
<ul style="list-style-type: none"> Een incidenteel ontvangen decentralisatie uitkering en een bijdrage vanuit het Parelfonds voor de Erfgoeddeal Hoorn Grebbedijk leiden in 2020 tot een voordelig saldo. De planvorming en besteding van deze middelen vindt vanaf 2021 plaats. 	723	1. Subsidies
<ul style="list-style-type: none"> De programma's Klimaatadaptatie en het regionaal programma Gevolgbeperking Overstromingen hebben als gevolg van het coronavirus beperkte vertraging opgelopen. Enkele activiteiten zijn nog niet uitgevoerd, waaronder het organiseren van publieke bijeenkomsten. 	237	2. Vertraging
<ul style="list-style-type: none"> In 2020 hebben wij de subsidies beschikt voor Salmsteke. Deze subsidies zijn volledig als lasten verantwoord (1,4 mln.). In de begroting hebben we het budget echter over meerdere jaren verdeeld. Dat betekent dat de bedragen die zijn begroot in 2021 (0,153 mln.) en 2022 (0,235 mln.) dan zullen vrijvallen. 	-538	1. Subsidies
<ul style="list-style-type: none"> Overige verschillen < 100.000 euro 	86	4. Overig
3.2 Zorgdragen goede zoetwatervoorziening en kwaliteit oppervlaktewater		
<ul style="list-style-type: none"> De opstart van het meerjarige programma Bodemdaling Veenweiden is trager verlopen dan vooraf gedacht. Daarnaast is pas eind 2020 een toezegging ontvangen van het Rijk van impuls gelden, en hebben we op basis daarvan verdere plannen ontwikkeld. 	630	2. Vertraging
<ul style="list-style-type: none"> De incidenteel in de begroting toegekende middelen voor de Regiodeal Bodemdaling Groene Hart zijn in 2020 nog niet besteed. Het programma is in 2020 opgestart en kende mede als gevolg van de coronacrisis vertraging. 	500	2. Vertraging
<ul style="list-style-type: none"> In de begroting was rekening gehouden met een opbrengst (batenkant) in relatie tot de voorziening grondwaterheffing, maar die is als negatieve last verantwoord conform verslaggevingsregels. 	302	4. Overig
<ul style="list-style-type: none"> Als provincie staan we garant voor subsidieaanvragen die het budget van de waterschappen overschrijden. Dit jaar zijn er minder aanvragen geweest dan voorzien. 	142	1. Subsidies
<ul style="list-style-type: none"> In 2020 zijn gesprekken gestart met LTO over de besteding van middelen van het Delta fonds voor waterprojecten Landbouw Utrecht-Oost. In 2021 verwachten we het definitieve plan van aanpak af te ronden, waarna de middelen worden besteed. 	54	2. Vertraging

• Overige verschillen < 100.000 euro	138	4. Overig
3.3 Zorgen voor robuust bodem- en grondwatersysteem		
• De sanering die volgt op het in 2020 gedane onderzoek naar een nieuw ontdekte saneringslocatie in Cothen en een aangetroffen drugslab in Overberg wordt in 2021 uitgevoerd.	1.994	2. Vertraging
• Diverse saneringen moeten nog worden aanbesteed. Daarnaast zijn er minder subsidies door gemeenten, bedrijven en particulieren aangevraagd.	665	2. Vertraging
• De gemeente Woerden heeft een subsidie aanvraag voor gebiedsgerichte aanpak van grondwater uitgesteld naar 2021.	412	1. Subsidies
• Een deel van de opdracht aan de RUD in het kader van de Omgevingswet is gefaseerd naar 2021. De Omgevingswet treedt namelijk later in werking.	335	2. Vertraging
• De aanbesteding van het baggeren van de slotgracht Zuylen vindt begin 2021 plaats in plaats van in 2020.	286	2. Vertraging
• Vanuit informatiebeheer zijn opdrachten verstrekt voor activiteiten die in 2021 gaan plaatsvinden. De lasten worden dan pas genomen.	292	2. Vertraging
• Overige verschillen < 100.000 euro	202	4. Overig
3.4 Bijdragen aan gezonde en veilige leefomgeving		
• De budgetten voor sanering van asbestdaken zijn niet aangewend door het uitblijven van beleid van de Rijksoverheid voor zowel particuliere als zakelijke eigenaren van asbestdaken. De rijksregeling wordt nu in 2021 verwacht, op basis waarvan ons provinciale beleid wordt uitgewerkt.	895	2. Vertraging
• In de Begroting 2021 hebben we reeds rekening gehouden met een verschuiving van het budget voor plattelandscoaches van 2020 naar 2021. In 2020 hadden we dit nog niet verwerkt, waardoor dit saldo bij de jaarrekening vrijvalt.	683	4. Overig
• In 2020 hebben wij met de RUD het projectplan Samen op Weg opgesteld dat de doorontwikkeling van de RUD beschrijft. De uitvoering van dat plan vindt in 2021 plaats. Een deel van het incidenteel beschikbaar gestelde budget valt daardoor vrij in 2020.	570	2. Vertraging
• Het opstellen van het nieuwe opgaveplan Gezonde Leefomgeving duurde langer dan voorzien als gevolg van corona. We hebben daardoor minder bestedingen gedaan in de uitvoering.	277	2. Vertraging
• Door latere instroom van medewerkers en vertraging van de besluitvorming als gevolg van corona zijn geplande activiteiten met betrekking tot het onderwerp 'geluid' nog niet gerealiseerd.	227	2. Vertraging
• Per abuis hebben we in de bijgestelde begroting zowel de lasten als de baten verhoogd voor de PUEV. Beide zijn niet gerealiseerd.	183	4. Overig
• Overige verschillen < 100.000 euro	287	

Verschillenanalyse van de baten

	Bedrag	Categorie
3.1 Waarborgen waterveiligheid en klimaatadaptatie		
• Overige verschillen < 100.000 euro	2	4. Overig
3.2 Zorgdragen goede zoetwatervoorziening en kwaliteit oppervlaktewater		
• Diverse bijdragen van gemeenten zijn ontvangen voor De Blauwe Agenda, welke niet in de begroting waren voorzien.	190	4. Overig
• In de begroting was rekening gehouden met een opbrengst (batenkant) in relatie tot de voorziening grondwaterheffing, maar die is als negatieve last verantwoord conform verslaggevingsregels.	-252	4. Overig
3.3 Zorgen voor robuust bodem- en grondwatersysteem		
• Overige verschillen < 100.000 euro	29	4. Overig
3.4 Bijdragen aan gezonden en veilige leefomgeving		
• We hebben meer baten gerealiseerd vanuit grondwaterbeheer ter dekking van de taak die de RUD uitvoert. Daarnaast waren de baten uit leges en dwangsommen hoger dan voorzien.	229	4. Overig

• Per abuis hebben we in de bijgestelde begroting zowel de lasten als de baten verhoogd voor de PUEV. Beide zijn niet gerealiseerd.	-183	4. Overig
---	------	-----------

4.8.4 Programma 4a. Economie

4a. Economie	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Verschil
Verbeteren kwaliteit werklocaties	1.276	1.055	221
Verst.aansl.onderwijs- arbeidsmarkt	1.563	1.002	561
Vergroten innovatiekracht MKB	13.537	10.255	3.282
Stimuleren internationalisering	1.032	815	217
Stimuleren recreatieve voorzieningen	3.294	2.054	1.240
Vrijtijdseconomie	3.288	1.210	2.078
Uitvoeren transitie recreatieschappen	0	0	0
Stimuleren en regisseren (int.) toerisme	2.249	2.013	236
Realiseren transitie circulaire economie	582	115	467
Totaal Lasten	26.821	18.519	8.302
Verbeteren kwaliteit werklocaties	-36	-26	-10
Verst.aansl.onderwijs- arbeidsmarkt	0	-85	85
Vergroten innovatiekracht MKB	-1.523	-1.454	-69
Stimuleren internationalisering	0	0	0
Stimuleren recreatieve voorzieningen	0	0	0
Vrijtijdseconomie	-295	0	-295
Stimuleren en regisseren (int.) toerisme	0	-12	12
Totaal Baten	-1.854	-1.577	-277
Saldo van lasten en baten	24.967	16.942	8.025

Verschillenanalyse van de lasten

	Bedrag	Categorie
4.1 Verbeteren kwaliteit werklocaties		
<ul style="list-style-type: none"> Vanuit het budget voor opvang van de gevolgen van corona voor bedrijven en binnensteden hebben we één subsidie verstrekt. Twee andere subsidieaanvragen konden niet op tijd afgehandeld worden. Die zijn in januari 2021 beschikt en worden in dat jaar als last verantwoord. 	151	1. Subsidies
<ul style="list-style-type: none"> Overige verschillen < 100.000 euro 	70	4. Overig
4.2 Versterken aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt		
<ul style="list-style-type: none"> Het extra corona budget van 0,5 mln. voor een betere aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt is niet aangewend. De tijd van drie maanden tussen het vaststellen van dit extra budget (PS besluit op 30 september 2020) en de jaargrens was net tekort. Wel zijn er verregaande afspraken gemaakt over projecten voor een digitaal platform samen met het Beroepsonderwijs Utrecht en een project op Lage Weide, die hebben geleid tot subsidieaanvragen, maar nog niet tot subsidieverleningen in 2020. De verwachting is dat de beschikkingen in het voorjaar van 2021 volgen. Aan PS wordt daarom voorgesteld dit budget over te hevelen naar 2021. 	500	1. Subsidies
<ul style="list-style-type: none"> Overige verschillen < 100.000 euro 	61	4. Overig
4.3 Vergroten innovatiekracht		

<ul style="list-style-type: none"> Op het onderdeel Cofinancieringsfonds heeft een onderschrijding plaatsgevonden. De onderschrijding betreft hoofdzakelijk het niet in 2020 volledig afhandelen van de subsidieverlening van € 3,1 mln. aan de ROM voor de cofinanciering van de HULAF-fondsen (Healthy Urban Living). Deze cofinanciering is door GS op 22 mei 2018 gereserveerd vanuit het cofinancieringsfonds. Naar verwachting zal deze subsidie voor de zomer van 2021 alsnog verleend worden aan de ROM. Daarnaast is de afwikkeling van een aantal projecten uit voorgaande jaren voordeliger uitgevallen. 	3.481	1. Subsidies
<ul style="list-style-type: none"> We hebben minder uitgegeven voor de oprichting van de ROM dan in de begroting was voorzien. Het was op voorhand lastig in te schatten welke kosten we precies zouden maken omdat het een uniek proces betreft. Uiteindelijk is dit dus voordelig uitgevallen. 	166	4. Overig
<ul style="list-style-type: none"> Voor de toekomstige ontwikkeling van het algemeen economisch beleid en het MKB-beleid zijn meerdere onderzoeken uitgevoerd. Hieraan is meer besteed dan op dit beleidsdoel beschikbaar was. 	-164	4. Overig
<ul style="list-style-type: none"> De tweejarige subsidie (2020-2021) voor het International Welcome Centre Utrecht Region is conform de verslaggevingsregels geheel ten laste van 2020 gekomen. 	-100	1. Subsidies
<ul style="list-style-type: none"> Overige verschillen < 100.000 euro 	-101	4. Overig
4.4 Stimuleren internationalisering		
<ul style="list-style-type: none"> In verband met de overgang van de taken op het gebied van internationale acquisitie naar de ROM heeft tijdelijk personeel eerder de overstap gemaakt. De lasten zijn hierdoor lager uitgevallen. 	217	2. Vertraging
4.5 Stimuleren recreatieve voorzieningen		
<ul style="list-style-type: none"> Bij het afwickelen van reeds aangemaakte verplichtingen uit eerdere jaren voor recreatieprojecten is gebleken dat we daarvoor geen betalingen meer gaan verrichten. Dit leidt incidenteel tot lagere lasten. Daarnaast is de uitvoering van enkele projecten verplaatst naar 2021, zoals het aanleggen van het wandel- en kanoroutenetwerk en werkzaamheden voor Toeristische Overstappunten (TOP's). 	943	4. Overig
<ul style="list-style-type: none"> In de begroting was rekening gehouden met een extra opdracht voor RMN om ambities en doelen te formuleren om duurzaamheid in de recreatiesector te stimuleren. Die opdracht is niet verstrekt vanwege de problematiek bij RMN. Dit blijft overigens wel een belangrijke ambitie. 	252	4. Overig
<ul style="list-style-type: none"> Overige verschillen < 100.000 euro 	45	4. Overig
4.6 Vrijtijdseconomie		
<ul style="list-style-type: none"> Bij het programma Recreatie om de Stad (RodS) is het niet gelukt een geplande grondoverdracht in het Hollandse IJsselgebied in 2020 te realiseren. Het actualiseren van de taxatiewaarden heeft meer tijd gevraagd dan was voorzien. De met die grondoverdracht samenhangende kosten, waaronder een afkoopsom voor het beheer, zijn daardoor ook niet gerealiseerd. 	1.200	2. Vertraging
<ul style="list-style-type: none"> De subsidieaanvragen voor de ontwikkeling van recreatiegebieden worden in 2021 afgehandeld in plaats van in 2020. Het vertalen van de tussen alle partijen afgesloten beheerovereenkomst tot concrete werkafspraken kostte meer tijd dan vooraf verwacht. 	595	1. Subsidies
<ul style="list-style-type: none"> De openstelling van de AVP-subsidieregeling in het kader van recreatie heeft in 2020 minder aanvragen opgebracht dan verwacht. 	157	1. Subsidies
<ul style="list-style-type: none"> Overige verschillen < 100.000 euro 	126	4. Overig
4.7 Uitvoeren transitie recreatieschappen		
<ul style="list-style-type: none"> Overige verschillen < 100.000 euro 	0	N.v.t.
4.8 Stimuleren en regisseren (internationaal) toerisme		

<ul style="list-style-type: none"> De subsidieaanvragen in het kader van recreatie en toerisme konden niet in 2020 verleend worden. Deze schuiven door naar 2021. 	133	1. Subsidies
<ul style="list-style-type: none"> Het opzetten en de uitvoering van het programma Verblijfsrecreatie heeft vertraging opgelopen. Oorzaak is de uitleen van de coördinator van dit programma aan het LOT-C (Landelijk Operationeel Team Corona), zie ook de toelichting bij beleidsdoel 7.2. Hierdoor is het budget dat bestemd was voor de aanstelling van kwartiermakers, niet aangewend. 	75	2. Vertraging
<ul style="list-style-type: none"> Overige verschillen < 100.000 euro 	28	4. Overig
4.9 Realiseren transitie circulaire economie		
<ul style="list-style-type: none"> Een subsidieaanvraag van de Natuur en Milieufederatie is niet in 2020 opgenomen: het project m.b.t. de regionale kennisinfrastructuur start in 2021 waardoor de kosten ook in dat jaar verantwoord moeten worden. <p>Daarnaast is er, door voordelige afwikkelingen van verplichtingen uit voorgaande jaren, een voordeel van 0,16 mln.</p>	467	1. Subsidies

Verschillenanalyse van de baten

	Bedrag	Categorie
4.1 Verbeteren kwaliteit werklocaties		
<ul style="list-style-type: none"> Overige verschillen < 100.000 euro 	-10	4. Overig
4.2 Versterken aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt		
<ul style="list-style-type: none"> Overige verschillen < 100.000 euro 	85	1. Subsidies
4.3 Vergroten innovatiekracht		
<ul style="list-style-type: none"> Van het Rijk hebben we een specifieke uitkering voor de MIT-regelingen 2018-2020 ontvangen. Die verantwoordden we op de balans als vooruitontvangen voorschotbedrag op specifieke uitkeringen. We dachten in 2020 hiervan een groot deel aan te wenden, maar de lasten worden pas in 2021 verantwoord. Daardoor mogen we ook nog geen baten verantwoorden. 	-384	1. Subsidies
<ul style="list-style-type: none"> We hebben bijdragen ontvangen van de gemeentelijke partners in de ROM. Deze bijdragen zijn pas eind 2020 concreet geworden en konden daardoor niet in de begroting worden verwerkt. 	297	1. Subsidies
<ul style="list-style-type: none"> Overige verschillen < 100.000 euro 	18	1. Subsidies
4.6 Vrijtijdseconomie		
<ul style="list-style-type: none"> De bijdragen van de gemeenten die betrokken zijn bij het beheer van natuurgebieden, zijn niet gerealiseerd. Het vertalen van de afgesloten beheerovereenkomst tussen alle partijen tot concrete werkafspraken heeft meer tijd geveerd dan verwacht. 	-295	2. Vertraging
4.8 Stimuleren en regisseren (internationaal) toerisme		
<ul style="list-style-type: none"> Overige verschillen < 100.000 euro 	12	4. Overig

4.8.5 Programma 4b. Energietransitie

4b. Energietransitie	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Vershil
Energie besparen	1.227	1.273	-46
Duurzame energie	4.140	2.582	1.558
De provincie geeft het goede voorbeeld	830	600	230
Totaal Lasten	6.197	4.455	1.742
Energie besparen	0	-105	105
Duurzame energie	0	-28	28
Totaal Baten	0	-132	132
Saldo van lasten en baten	6.197	4.323	1.874

Verschillenanalyse van de lasten

	Bedrag	Categorie
4b.1 Energie besparen		
<ul style="list-style-type: none"> Overige verschillen < 100.000 euro 	-46	4. Overig
4b.2 Duurzame energie		
<ul style="list-style-type: none"> Het ontwikkelen van duurzame energieprojecten met 50% lokaal eigenaarschap is een doel uit het klimaatakkoord. Het Ontwikkelfonds Energiecoöperaties verstrekt renteloze leningen aan lokale energiecoöperaties (LEC's) ter financiering van ontwikkelkosten van hernieuwbare energieprojecten uit wind- en zon. De oprichting van het Ontwikkelfonds, door het ministerie van EZK, heeft vertraging opgelopen. De beoogde subsidie voor 2020 wordt in 2021 beschikt en dan als lasten verantwoord. 	1.000	1. Subsidies
<ul style="list-style-type: none"> De Uitvoeringsverordening Subsidies Energietransitie Provincie Utrecht (USET) is later opengesteld dan verwacht als gevolg van gebrek aan capaciteit. Daardoor zijn er minder subsidieaanvragen ontvangen dan voorzien in 2020. 	200	1. Subsidies
<ul style="list-style-type: none"> Het programmateam Energietransitie is in 2020 verder opgebouwd. Enkele vacatures zijn later ingevuld dan waar eerder op was gerekend. 	193	4. Overig
<ul style="list-style-type: none"> Per einde van het jaar is een administratieve correctie doorgevoerd met betrekking tot de toepassing van BTW classificatie. Dit had een voordelig effect wat niet was voorzien in de begroting. 	138	4. Overig
<ul style="list-style-type: none"> Overige verschillen < 100.000 euro 	27	4. Overig
4b.3 De provincie geeft het goede voorbeeld		
<ul style="list-style-type: none"> Een beoogde bijdrage aan de gemeente Amersfoort voor het project Westelijke Ontsluiting Amersfoort is nog niet verstrekt. Door de gemeente is nog geen definitief besloten genomen in 2020 over dit project. De bijdrage wordt pas verstrekt op basis van een definitief besluit van de gemeente. 	500	1. Subsidies
<ul style="list-style-type: none"> Enkele vacatures in het programmateam zijn later ingevuld. Diverse beoogde activiteiten op het gebied van lobby en energie in bedrijfsvoering zijn daardoor niet uitgevoerd. Een eigen lobby kalender volgt in 2021. In 2020 is de lobby uitgevoerd volgens de agenda van het Interprovinciaal Overleg (IPO). 	90	2. Vertraging
<ul style="list-style-type: none"> In het vierde kwartaal van 2020 is het faillissement van Alliantie+ aangevraagd. Van de lening van het energiefonds Utrecht dient hierdoor een bedrag van 0,4 mln. te worden afgeboekt. Hiervoor wordt een voorziening gevormd. 	-400	4. Overig

• Overige verschillen < 100.000 euro	40	4. Overig
--------------------------------------	----	-----------

Verschillenanalyse van de baten

	Bedrag	Categorie
4b.1 Energie besparen		
• Van de gemeente Utrecht is een bijdrage ontvangen voor de renovatie van 10 Nul-op-de-meter woningen. De daarmee samenhangende lasten zijn door ons reeds in 2019 verantwoord.	105	4. Overig
4b.2 Duurzame energie		
• Overige verschillen < 100.000 euro	28	4. Overig
4b.3 De provincie geeft het goede voorbeeld		
• Niet van toepassing	N.v.t.	N.v.t.

4.8.6 Programma 5a. Bereikbaarheid (excl. OV)

5a. Bereikbaarheid (excl. OV)	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Vershil
Op orde /versterken provinciaal wegennet	45.872	35.669	10.203
In stand houden netwerk goederenvervoer	431	403	28
Verbeteren verkeersveiligheid	3.578	3.094	484
Verbeteren fietsvoorzieningen	20.062	13.514	6.548
Verminderen en voorkomen neg. leefomgevi	2.567	1.381	1.186
Inzetten op Smart Mobility	5.068	1.407	3.661
Versterken knooppunten	2.497	610	1.887
Mobiliteitsprogramma algemeen	8.300	4.123	4.177
Totaal Lasten	88.375	60.202	28.173
Op orde /versterken provinciaal wegennet	-1.800	-1.442	-358
Verbeteren verkeersveiligheid	0	-33	33
Verbeteren fietsvoorzieningen	0	-245	245
Verminderen en voorkomen neg. leefomgevi	0	0	0
Inzetten op Smart Mobility	0	-120	120
Versterken knooppunten	0	0	0
Mobiliteitsprogramma algemeen	0	0	0
Totaal Baten	-1.800	-1.840	40
Saldo van lasten en baten	86.575	58.362	28.213

Verschillenanalyse van de lasten

	Bedrag	Categorie
5.1 Provinciale wegen		
<ul style="list-style-type: none"> De lasten voor het variabel onderhoud aan Wegen zijn lager. Een aantal projecten zijn doorgeschoven, waaronder de N229, ter hoogte van Werkhoven was het te laat in het seizoen om nog geluid reducerend asfalt aan te leggen. Daarnaast zijn er projecten doorgeschoven als gevolg van onvoldoende bezetting in de studiefase: de N402 traject 87, de N201 Rondweg Loenen, de N402 traject 88 en de N403 Breukelen. Bij kunstwerken is er sprake geweest van een aanbestedingsvoordeel. In 2020 hebben wij vanuit contractmanagement vooral de focus gelegd op het dagelijks beheer en onderhoud. Een onbedoeld effect hiervan is dat er onvoldoende aandacht is geweest voor het uitvoeren van vervangingen en groot onderhoud bij openbare verlichtingen. Die werkzaamheden worden vanaf 2021 uitgevoerd, terwijl we dit hadden begroot in 2020. 	5.556	3. Onderhoud
<ul style="list-style-type: none"> Bij het onderhoud van vaarwegen is een forse onderschrijding wat enerzijds verklaard wordt door aanbestedingsvoordelen en daarnaast de vertraging bij de uitvoering van het onderhoud als gevolg van de PFAS problematiek 	2.574	3. Onderhoud
<ul style="list-style-type: none"> De lagere lasten voor het vaste onderhoud aan de provinciale wegen worden met name veroorzaakt doordat de prijzen voor de contracten voor het groenbeheer (maaïen) lager zijn dan geraamd. 	795	3. Onderhoud

<ul style="list-style-type: none"> Vanwege de gunstige weersgesteldheid is minder uitgegeven aan gladheidsbestrijding 	708	4. Overig
<ul style="list-style-type: none"> De resterende projecten uit het voorgaande Mobiliteitsprogramma kennen een lagere realisatie. Deze projecten worden veelal in gezamenlijkheid met (nieuwe) onderhoudsprojecten uitgevoerd en kennen een lastig te voorspellen kasritme. 	537	4. Overig
<ul style="list-style-type: none"> Overige verschillen < 100.000 euro 	33	4. Overig
5.2 Goederenvervoer		
<ul style="list-style-type: none"> Overige verschillen < 100.000 euro 	28	4. Overig
5.3 Verkeersveiligheid		
<ul style="list-style-type: none"> De gemeenten binnen de provincie hebben in 2020 minder gebruik gemaakt van de openstaande subsidieregelingen. Dit is veroorzaakt door een kortere openstelling voor het aanvragen van subsidies, waardoor er minder is aangevraagd. 	274	1. Subsidies
<ul style="list-style-type: none"> Door de coronacrisis heeft niet alle voorlichting en educatie kunnen plaatsvinden (zoals opfrisdagen voor Senioren). 	55	4. Overig
<ul style="list-style-type: none"> Daarnaast is er minder uitgegeven aan Data en Innovatie doordat de aanbesteding van het Verkeersveiligheidsmodel vertraagd is. 	155	4. Overig
5.4 Fiets		
<ul style="list-style-type: none"> De subsidie aan gemeente Utrecht voor de Fietstunnel Locomotiefstraat is doorgeschoven naar 2021. Dit als gevolg van een interne capaciteitstekort bij de subsidieafdeling. 	4.100	1. Subsidies
<ul style="list-style-type: none"> De subsidie snelfietsroute Utrecht-Woerden is doorgeschoven naar 2021. De planning was om dit jaar nog een uitvoeringsovereenkomst met de gemeente Woerden te ondertekenen. De gemeente Woerden heeft de uitvoeringsovereenkomst eind 2020 ondertekend met als gevolg dat de aanvraag voor subsidie begin 2021 zal worden gedaan. Reden voor de latere ondertekening was een bestuurlijk besluit van gemeente Woerden in september in het kader van op handen zijnde bezuinigingen. Daardoor kon pas daarna een bestuurlijk besluit over de snelfietsroute worden genomen. Er zijn daarnaast 2 fietsbruggen toegevoegd die aanvankelijk niet waren voorzien. 	1.700	1. Subsidies
<ul style="list-style-type: none"> De kosten voor de pilots Fietspad van de toekomst zijn niet geheel in 2020 gerealiseerd en zullen in 2021 gerealiseerd worden. Bij een deel van de pilots bleek er meer tijd benodigd voor de uitwerking voordat deze op straat konden worden gerealiseerd. Reden hiervoor is dat vanwege het innovatie karakter van de pilots bij de uitwerking aspecten naar voren kwamen die vooraf niet waren voorzien. 	500	2. Vertraging
<ul style="list-style-type: none"> De lasten voor het Nationaal Dataporaal Wegverkeer zijn in 2020 lager dan was rekening gehouden in de begroting. Oorzaak hiervoor is dat rond augustus de aanbesteding voor een nieuwe overeenkomst voor het Permanente & Periodieke Inwinning van fietsgegevens zou zijn afgerond. Maar vanwege een discussie over rechtmatigheid wat betreft de samenwerkingsovereenkomst NDW heeft dit geresulteerd in een vertraging tot het einde van het jaar 2020. Er is besloten dat het nieuwe contract per januari 2021 ingaat. 	200	2. Vertraging
<ul style="list-style-type: none"> Overige verschillen < 100.000 euro 	48	4. Overig
5.5 Kwaliteit van de leefomgeving		
<ul style="list-style-type: none"> De subsidie aan de Provincie Noord Holland voor de aanleg van laadpalen MRA-E is vertraagd en wordt in 2021 verstrekt. In de begroting was rekening gehouden met de verstrekking in 2020. 	500	1. Subsidies
<ul style="list-style-type: none"> De levering van de zonnepanelen voor het project "Proef Zonnepanelen" op de fietspaden N225 en N417 is als gevolg van corona vertraagd. 	590	2. Vertraging
Overige verschillen < 100.000 euro	96	4. Overig

5.6 Smart Mobility		
<ul style="list-style-type: none"> Het doorgeschoven budget bleek niet nodig voor de uitvoering in 2020. Het kost meer tijd dan gedacht om Smart Mobility in de regio samen met de partners concreet vorm te geven, waardoor de realisatie achter blijft. 	2.000	4. Overig
<ul style="list-style-type: none"> Het restant budget van € 0,8 mln. uit 2019 voor de meerjarige Smart Mobility fase 2 MaaS bijdrage was volledig begroot in 2020. Dit project kent een onderbesteding van € 0,7 mln. omdat de uitvoering van het project door GoedOp Weg, conform bestuurlijk besluit, is gefaseerd over meerdere jaren. De onderbesteding betreft € 0,5 mln. die volgens de regionale samenwerkingsafspraken nodig is als PU bijdrage voor de verdere uitvoering van de MaaS pilot. De resterende onderbesteding van € 0,2 mln. betreft het BTW deel, dat abusievelijk is meegenomen bij de kredietaanvraag en door GS ter beschikking is gesteld. De overige onderbesteding betreft een besparing van ca. € 0,26 mln. doordat enkele projecten binnen actielijnen 1 t/m 3 goedkoper bleken dan tevoren geraamd. 	700	4. Overig
<ul style="list-style-type: none"> Het restant budget uit 2019 voor de fase 1 projecten was volledig begroot in 2020, terwijl dit een meerjarig project betreft. Smart Mobility fase 1 projecten kent een onderbesteding van € 0,2 mln. omdat TU Delft volgens contract met PU haar ondersteuning ook in 2021 en 2022 uitvoert van € 0,1 mln. per jaar. De overige onderbesteding van ca. € 0,2 mln. betreft een besparing, omdat de uitvoering goedkoper uitvalt dan oorspronkelijk geraamd. 	400	4. Overig
<ul style="list-style-type: none"> De lasten van regiodesk ad € 0,24 mln. zijn uit het RVM budget betaald. 	240	4. Overig
<ul style="list-style-type: none"> Een geplande subsidie voor de Food valley € 0,1 mln. is ondanks herinneringen t/m Q4 niet aangevraagd. 	100	1. Subsidies
<ul style="list-style-type: none"> Lagere besteding aan algemene programmakosten 	221	4. Overig
5.7 Knooppunten		
<ul style="list-style-type: none"> De door de provincie afgegeven subsidiebeschikking aan gemeente Nieuwegein voor Duurzame overkapping nieuwe busstation is opgenomen in het jaar 2022 en drukt vanwege de subsidieregels niet in 2020. Dit terwijl er in begroting 2020 rekening gehouden was met dit bedrag van € 1,0 mln. Daarom wordt via een bestemmingsvoorstel gevraagd dit budget over te hevelen naar 2022. 	1.000	1. Subsidies
<ul style="list-style-type: none"> Vanwege corona hebben de gemeenten binnen de provincie enerzijds geen capaciteit en anderzijds verkeren zij in financieel zwaar weer waardoor er geen subsidieaanvragen meer binnen zijn gekomen. Binnen de provincie ontbrak het aan voldoende capaciteit om hier op bij te sturen. 	493	1. Subsidies
<ul style="list-style-type: none"> Binnen de provincie ontbrak het aan voldoende capaciteit om bij te sturen en het beschikbare budget te benutten. 	394	2. Vertraging
5.8 Bereikbaarheid algemeen		
<ul style="list-style-type: none"> De onderuitputting wordt ten eerste veroorzaakt doordat de uitvoering van het programma Korte Termijn Aanpak (KTA) begroot in 2020 (€ 2,5 mln.) is vertraagd. GoedOpWeg is de uitvoerende partij en na opstart- en capaciteitsproblemen is er ook vertraging door de coronacrisis. Derhalve ligt de realisatie en daarmee de bijdrage van PU aan KTA, veel lager dan begroot. 	2.371	2. Vertraging
<ul style="list-style-type: none"> Een tweede onderdeel van dit beleidsdoel omvat de resterende projecten uit het voorgaande Mobiliteitsprogramma. Deze projecten zijn veelal in samenwerking met andere projecten en kennen een lastig te voorspellen kasritme, daardoor zijn de lasten lager uitgevallen dan aanvankelijk was rekening gehouden in de begroting. 	1.084	1. Subsidies
<ul style="list-style-type: none"> Een derde onderdeel van dit beleidsdoel omvat het verkenningenbudget en hier is in 2020 minder besteed dan begroot. De lagere besteding is 	722	4. Overig

voornamelijk een gevolg van het niet van de grond komen van een gezamenlijke verkenning naar verbetering van een regionaal ov-netwerk binnen de provincie Utrecht. Oorzaak is de uitloop van het onderzoek uit 2019 en capaciteitsproblemen bij gemeenten als gevolg van de corona pandemie		
---	--	--

Verschillenanalyse van de baten

	Bedrag	Categorie
5.1 Provinciale wegen		
<ul style="list-style-type: none"> De lagere baten worden veroorzaakt doordat de baggerwerkzaamheden van de Eem voor een deel niet zijn uitgevoerd. Heel grondverzettend Nederland is in 2019 geconfronteerd met bodemverontreiniging PFAS/PFOS. In begin 2020 was daardoor geen afzetmogelijkheid beschikbaar. Medio 2020 zijn voor enkele locaties toestemming verkregen om de baggerspecie weer te ontvangen. Doordat er minder is uitgevoerd is er ook minder verrekend met de beheerpartners Waterschap Vallei en Veluwe en de Gemeente Amersfoort 	-358	3. Onderhoud
5.2 Goederenvervoer		
<ul style="list-style-type: none"> Overige verschillen < 100.000 euro 	0	N.v.t.
5.3 Verkeersveiligheid		
<ul style="list-style-type: none"> Overige verschillen < 100.000 euro 	33	N.v.t.
5.4 Fiets		
<ul style="list-style-type: none"> De ontvangen baten betreffen de rijksbijdragen voor de snelfietsroute Utrecht - Amersfoort. Hier is in de begroting geen rekening gehouden omdat de beschikking te laat in het jaar is ontvangen. 	245	1. Subsidies
5.5 Kwaliteit van de leefomgeving		
<ul style="list-style-type: none"> Overige verschillen < 100.000 euro 	0	N.v.t.
5.6 Smart Mobility		
<ul style="list-style-type: none"> De ontvangen baten betreft voornamelijk de verrekening van de weginsecteurs incidenten met diverse gemeenten. Dit is gezien het karakter niet te voorspellen en daardoor niet begroot 	120	4. Overig
5.7 Knooppunten		
<ul style="list-style-type: none"> Overige verschillen < 100.000 euro 	0	N.v.t.
5.8 Bereikbaarheid algemeen		
<ul style="list-style-type: none"> Overige verschillen < 100.000 euro 	0	4. Overig

4.8.7 Programma 5b. Bereikbaarheid Openbaar Vervoer

5b. Bereikbaarheid Openbaar Vervoer	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Verschil
Verbeteren openbaar vervoer	192.797	180.452	12.345
Totaal Lasten	192.797	180.452	12.345
Verbeteren openbaar vervoer	-59.902	-61.293	1.391
Totaal Baten	-59.902	-61.293	1.391
Saldo van lasten en baten	132.895	119.159	13.736

Verschillenanalyse van de lasten

	Bedrag	Categorie
5b.1 Openbaar Vervoer		
<ul style="list-style-type: none"> In 2020 is de subsidie beschikbaar voor verduurzaming materieel van 5 mln. De subsidie is verantwoord als exploitatiesubsidie en niet als projectsubsidie. Conform de verslaggevingsregels zijn alleen de exploitatielasten van 2020 ook in het boekjaar 2020 verantwoord. Deze lagere lasten leiden ook tot een lagere onttrekking aan de reserve Concessie OV, waar deze middelen zijn gereserveerd. 	4.650	1. Subsidies
<ul style="list-style-type: none"> We hebben minder subsidielasten verantwoord voor OV exploitatie. Door de coronacrisis waren de vervoerders niet in staat om alle mogelijkheden hiervan te benutten. Ook de subsidie aan Qbuzz voor de kosten Kwaliteitsimpuls 2020 (2,000 mln.) is nog niet beschikbaar. 	2.883	1. Subsidies
<ul style="list-style-type: none"> Bij de afwikkeling van oude subsidieverplichtingen is gebleken dat een subsidie per abuis tweemaal als last is verantwoord in 2019. In 2020 is dit gecorrigeerd, wat leidt tot een incidenteel voordeel. 	2.814	1. Subsidies
<ul style="list-style-type: none"> In 2020 is de eindafrekening 2018 van Qbuzz ontvangen. De totale exploitatiesubsidie is lager vastgesteld, voornamelijk door stakingsdagen in 2018. 	2.512	4. Overig
<ul style="list-style-type: none"> Door de werkzaamheden aan de trambaan richting Nieuwegein en IJsselstein zijn de huurkosten tramstellen voor Qbuzz lager. Hierdoor is de door ons verstrekte exploitatiesubsidie aan Qbuzz ook lager geworden. (Zie ook de toelichting bij de baten). 	1.858	1. Subsidies
<ul style="list-style-type: none"> We hebben minder subsidielasten verantwoord van nieuwe OV infrastructuur. Een tweetal subsidies zijn wel beschikbaar in 2020, maar mogen conform de verslaggevingsregels pas in 2021 als lasten worden verantwoord (0,478 mln.) Daarnaast zijn er minder subsidieaanvragen ontvangen vanuit gemeenten. Zij hadden te maken met capaciteitsgebrek door corona (1,098 mln.). 	1.576	1. Subsidies
<ul style="list-style-type: none"> We hebben minder onderhoudslasten verantwoord, doordat er sprake was van vertraging in de uitvoering van werkzaamheden aan de trambaan richting Nieuwegein en IJsselstein. Daarnaast is er door de coronacrisis ook minder gebruik gemaakt van het OV. 	1.071	3. Onderhoud
<ul style="list-style-type: none"> In het project Uithoflijn zijn lasten gerealiseerd die, conform de verslaggevingsregels, niet geactiveerd mogen worden. Deze lasten worden verantwoord in de exploitatie. In de totale besteding van het krediet is dit bedrag in bijlage 1 Verloopoverzicht kredieten opgenomen onder 'Realisatie (niet mva) 2020'. De dekking voor deze niet-geactiveerde lasten zit in de reserve Kapitaallasten Uithoflijn. Bij het Statenvoorstel van de jaarstukken 2020 stellen we voor om dit bedrag uit die reserve te onttrekken. 	-2.547	4. Overig
<ul style="list-style-type: none"> De hogere lasten voor de regiotaxi worden o.a. veroorzaakt doordat er vanwege corona met vervoerders aanvullende afspraken zijn gemaakt 	-1.928	4. Overig

voor compensatie van gemiste ritten. Daarnaast is sprake van een nieuw contract en de omzetting van een zonetarief naar een kilometer tarief. De hogere lasten worden in rekening gebracht bij de deelnemende gemeenten. (Zie ook de toelichting bij de baten).		
<ul style="list-style-type: none"> Een binnen het project DRIS aangeschafte server wordt overgedragen aan het Samenwerkingsverband DOVA. Conform de verslaggevingsregels leidt dit tot een incidentele afwaardering in 2020. Omdat we over de server in toekomstige jaren niet meer afschrijven, is dan sprake van lagere kapitaallasten. 	-398	4. Overig
<ul style="list-style-type: none"> Vanwege de sloop van het oude tramateriaal is de boekwaarde naar 0 gebracht. De totale afwaardering was hoger dan in de begroting was voorzien. 	-312	4. Overig
<ul style="list-style-type: none"> Overige verschillen < 100.000 euro 	166	4. Overig

Verschillenanalyse van de baten

	Bedrag	Categorie
5b.1 Openbaar Vervoer		
<ul style="list-style-type: none"> We brengen hogere bijdragen voor de regiotaxi in rekening bij de deelnemende gemeenten. (Zie toelichting bij de lasten). 	1.928	4. Overig
<ul style="list-style-type: none"> Van de vooruitontvangen bedragen op de balans is het restant rijksbijdrage Luchtkwaliteit vrijgevallen. Deze bijdrage is in voorgaande jaren ontvangen en wordt gedurende de looptijd van de concessie ingezet om een deel van de concessiekosten te dekken. Verantwoording van deze middelen heeft inmiddels plaatsgevonden waardoor het resterende bedrag nu vrijvalt. Om de middelen beschikbaar te houden voor de dekking van de concessie wordt voorgesteld de middelen te storten in de reserve Concessie OV. 	1.089	4. Overig
<ul style="list-style-type: none"> Door de werkzaamheden aan de trambaan richting Nieuwegein en IJsselstein zijn de huurontvangsten voor de tramstellen lager. Deze lagere baten komen overeen met de lagere gerealiseerde lasten. (Zie toelichting bij de lasten). 	-1.858	4. Overig
<ul style="list-style-type: none"> Overige verschillen < 100.000 euro 	232	4. Overig

4.8.8 Programma 6. Cultuur en erfgoed

6. Cultuur en erfgoed	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Vershil
Versterken cultuur- en erfgoedsector	4.570	4.105	465
Zorgdragen voor erfgoed samen met partne	12.065	12.189	-125
Beleefbaar maken van cultuur en erfgoed	7.941	6.846	1.095
Vergroten culturele basisvaardigheden	4.471	5.736	-1.265
Totaal Lasten	29.047	28.876	170
Versterken cultuur- en erfgoedsector	0	-179	179
Zorgdragen voor erfgoed samen met partne	0	-122	122
Beleefbaar maken van cultuur en erfgoed	0	-105	105
Totaal Baten	0	-406	406
Saldo van lasten en baten	29.047	28.471	576

Verschillenanalyse van de lasten

	Bedrag	Categorie
6.1 Versterken cultuur- en erfgoedsector (onderzoeken en ontwikkelen)		
<ul style="list-style-type: none"> Voor het steunfonds Corona is in totaliteit 6 mln. beschikbaar gesteld door PS, waarvan 3,75 mln. geraamd in 2020. De bestedingen waren lager doordat sommige aanvragen zijn afgewezen, of doordat instellingen hier nog geen aanvraag op hadden ingediend. 	790	1. Subsidies
<ul style="list-style-type: none"> Binnen het programma Nieuwe Hollandse Waterlinie zijn lasten gerealiseerd voor het Pact van Ruigenhoek. Dat is een aparte samenwerking tussen de provincie en binnen het liniegebied opererende Utrechtse gemeenten, waterschappen en natuurbeherende organisaties. De bijdragen van die deelnemers zijn in eerdere jaren ontvangen en destijds gestort in de reserve NHW. Die reserve is in 2019 volledig ingezet ter dekking van de lasten van NHW. 	-388	4. Overig
<ul style="list-style-type: none"> Overige verschillen < 100.000 euro 	63	4. Overig
6.2 Zorg dragen voor erfgoed samen met partners (hebben en houden)		
<ul style="list-style-type: none"> Voor de uitvoering van het project Klimaatbestendige kastelen, buitenplaatsen en landgoederen (KKBL) hebben wij een subsidie verstrekt van 0,514 mln. In de begroting was alleen de bijdrage uit de erfgoedbegroting opgenomen. Het resterende verschil wordt gedekt vanuit de ontvangen decentralisatie uitkering die verantwoord is bij de Algemene middelen. Deze rijksbijdrage hebben we pas eind december ontvangen en kon daardoor niet meer in de begroting worden verwerkt. 	-464	1. Subsidies
<ul style="list-style-type: none"> Bij Erfgoedparels is een subsidiebeschikking doorgeschoven naar 2021, waardoor de lasten niet in 2020 zijn verantwoord. 	101	1. Subsidies
<ul style="list-style-type: none"> De projecten NHW, die door AVP worden uitgevoerd, hadden te maken met een beperkte vertraging. De oplevering en afrekening kon daardoor niet in 2020 worden verwerkt. 	107	2. Vertraging
<ul style="list-style-type: none"> Overige verschillen < 100.000 euro 	131	4. Overig
6.3 Beleefbaar maken van cultuur en erfgoed (promoten en profileren)		
<ul style="list-style-type: none"> De voorbereidingen om tot een subsidieaanvraag te komen voor drie projecten (in het programma NHW) nam meer tijd in beslag dan was voorzien. Deze aanvragen worden in 2021 verwacht. 	880	1. Subsidies

<ul style="list-style-type: none"> Van het beschikbare budget voor samenwerkingsverbanden binnen het programma NHW is in 2020 geen bijdrage verstrekt aan het Pact van Ruigenhoek. Het Pact beschikt nog over voldoende uitvoeringsmiddelen. 	200	1. Subsidies
<ul style="list-style-type: none"> Overige verschillen < 100.000 euro 	15	4. Overig
6.4 Vergroten culturele basisvaardigheden (kennen en kunnen)		
<ul style="list-style-type: none"> Kunst Centraal: de subsidieverlening t.b.v het 4-jarige Project Brede Blik cultuureducatie in het VO is geheel in 2020 verantwoord 	-1.300	1. Subsidies
<ul style="list-style-type: none"> Overige verschillen < 100.000 euro 	35	4. Overig

Verschillenanalyse van de baten

	Bedrag	Categorie
6.1 Versterken cultuur- en erfgoedsector (onderzoeken en ontwikkelen)		
<ul style="list-style-type: none"> Een van het Rijk ontvangen bijdrage ter compensatie van geleden schade door culturele instellingen was door ons niet voorzien. 	179	1. Subsidies
6.2 Zorg dragen voor erfgoed samen met partners (hebben en houden)		
<ul style="list-style-type: none"> Van de provincie Gelderland is een bijdrage ontvangen in het kader van de Erfgoeddeal Klimaatbestendige Kastelen, buitenplaatsen en landgoederen. Deze bijdrage was niet opgenomen in de begroting. 	100	1. Subsidies
<ul style="list-style-type: none"> Overige verschillen < 100.000 euro 	22	4. Overig
6.3 Beleefbaar maken van cultuur en erfgoed (promoten en profileren)		
<ul style="list-style-type: none"> Voor de detachering van een medewerker binnen de erfgoedprojecten van AVP hebben wij een vergoeding ontvangen. 	105	4. Overig
6.4 Vergroten culturele basisvaardigheden (kennen en kunnen)		
<ul style="list-style-type: none"> Niet van toepassing 	N.v.t.	N.v.t.

4.8.9 Programma 7. Bestuur en middelen

7. Bestuur en middelen	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Vershil
Versterken positie PS in beleidsprocesse	3.472	3.533	-61
Bevorderen goed openbaar bestuur (CdK)	2.365	2.233	132
Prov.partic.met and.partijen en verbindt	3.238	2.476	762
Versterken regionale uitvoeringskracht	2.270	1.924	346
Toezichhouden op partners en gem.regeli	973	867	106
Voeren van dagelijks bestuur (GS)	2.515	2.344	171
Archiefbewaarplaats en toezicht	717	714	3
Totaal Lasten	15.550	14.090	1.460
Versterken positie PS in beleidsprocesse	-64	-80	16
Bevorderen goed openbaar bestuur (CdK)	-231	-309	78
Prov.partic.met and.partijen en verbindt	-70	-129	59
Versterken regionale uitvoeringskracht	0	-30	30
Voeren van dagelijks bestuur (GS)	0	-33	33
Totaal Baten	-365	-582	217
Saldo van lasten en baten	15.185	13.508	1.677

Verschillenanalyse van de lasten

	Bedrag	Categorie
7.1 Verbeteren Provinciale Staten		
<ul style="list-style-type: none"> Hogere accountantskosten omdat de kwaliteit van de controledossiers nog niet van voldoende niveau zijn. 	-251	4. Overig
<ul style="list-style-type: none"> Bij de ondersteuning van de staten vergaderingen door de statengriffie is voordeel ontstaan door het gedeeltelijk invullen van een vacature en de niet begrote opbrengst van een tweetal medewerkers die uitbesteed waren. 	120	4. Overig
<ul style="list-style-type: none"> Overige verschillen < 100.000 euro 	70	4. Overig
7.2 Bevorderen goed openbaar bestuur (CvdK)		
<ul style="list-style-type: none"> Het onderhoud van Paushuize is door niet voorziene funderingswerkzaamheden hoger uitgevallen. 	-239	4. Overig
<ul style="list-style-type: none"> Door het niet beschikbaar zijn van de beleidsmedewerker ondermijning wegens uitbesteding aan het LOT-C (Landelijk Operationeel Team Corona), vervolgens het vertrek van deze medewerker en de Corona, zijn een aantal werkzaamheden niet doorgegaan, bijvoorbeeld een tweede bijeenkomst over ondermijning met het notariaat en financiële dienstverleners of vertraagd (onder meer vakantieparken). 	146	2. Vertraging
<ul style="list-style-type: none"> Overige verschillen < 100.000 euro 	225	4. Overig
7.3 Versterken participatie in verbinding met stakeholders en vergroten strategisch vermogen		
<ul style="list-style-type: none"> Er zijn minder projecten geweest die in aanmerking kwamen voor een bijdrage uit het innovatiebudget van de directie. 	371	4. Overig
<ul style="list-style-type: none"> Bij zowel de organisatieontwikkeling als bij het UtrechtLab zijn de uitgaven achtergebleven ten opzichte van de raming door de coronacrisis 	321	2. Vertraging

• Overige verschillen < 100.000 euro	70	4. Overig
7.4 Versterken regionale uitvoeringskracht (over bestuurlijke grenzen heen)		
<ul style="list-style-type: none"> Een aantal geplande werkzaamheden is vanwege corona niet of op een andere manier doorgegaan. Zo zijn vrijwel alle bijeenkomsten die in de planning stonden van het programma Sterk Utrechts Bestuur omgezet van de "fysieke vorm" naar digitaal. Ook hebben er geen werkbezoeken plaatsgevonden en is de 'Utrecht Borrel niet doorgegaan. De uitbesteding van de nota verbonden partijen is ook doorgeschoven naar 2021. 	346	2. Vertraging
7.5 Toezicht houden op partners en gemeenschappelijke regelingen		
• Overige verschillen < 100.000 euro	106	4. Overig
7.6 Voeren van dagelijks bestuur (GS)		
• De contante waarden van de pensioenaanspraken Wachtgelden en pensioenen GS worden in hoge mate berekend aan de hand van de marktrente. Door de lage marktrente, waardoor er minder rente-inkomsten worden voorzien, is het noodzakelijk om een extra dotatie te doen om zodoende voldoende kapitaal aan te houden voor de ingegane en toekomstige pensioenen.	-302	4. Overig
• Bij het budget Vervoerskosten GS heeft een onderschrijving plaatsgevonden. Dit wordt vooral veroorzaakt omdat de doorbelasting van een gedeelte van de salariskosten van de chauffeurs niet heeft plaatsgevonden, terwijl deze wel begroot was. Ook zijn er geen afschrijvingskosten geweest, omdat de 3 wagens al in 2019 geheel afgeschreven waren.	252	4. Overig
• Overige verschillen < 100.000 euro	221	4. Overig
7.7 Archiefbewaarplaats en toezicht op informatiebeheer		
• Overige verschillen < 100.000 euro	3	4. Overig

Verschillenanalyse van de baten

	Bedrag	Categorie
7.1 Verbeteren Provinciale Staten		
• Overige verschillen < 100.000 euro	16	4. Overig
7.2 Bevorderen goed openbaar bestuur (CvdK)		
• Overige verschillen < 100.000 euro	78	4. Overig
7.3 Versterken participatie in verbinding met stakeholders en vergroten strategisch vermogen		
• Overige verschillen < 100.000 euro	59	4. Overig
7.4 Versterken regionale uitvoeringskracht (over bestuurlijke grenzen heen)		
• Overige verschillen < 100.000 euro	30	4. Overig
7.5 Toezicht houden op partners en gemeenschappelijke regelingen		
• Overige verschillen < 100.000 euro	0	N.v.t.
7.6 Voeren van dagelijks bestuur (GS)		
• Overige verschillen < 100.000 euro	33	4. Overig
7.7 Archiefbewaarplaats en toezicht op informatiebeheer		
• Overige verschillen < 100.000 euro	0	N.v.t.

4.8.10 Bedrijfsvoering (Overhead)

Overhead	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Vershil
Kapitaallasten	4.842	4.812	30
Materiële lasten	22.142	17.892	4.250
Personeelslasten	28.572	28.882	-310
Totaal Lasten	55.556	51.587	3.969
Baten	-2.135	-3.369	1.234
Totaal Baten	-2.135	-3.369	1.234
Saldo van lasten en baten	53.421	48.218	5.202

Verschillenanalyse van de lasten

Kapitaallasten		
<ul style="list-style-type: none"> Overige verschillen < 100.000 euro 	30	4. Overig
Materiële lasten		
<ul style="list-style-type: none"> Naast de invloed van corona op de uitvoering van de projecten en activiteiten ICT zijn er besparingen gerealiseerd op software en beheer. <ul style="list-style-type: none"> Het project om dossiers over te brengen naar HUA heeft een jaar vertraging opgelopen. Daarnaast zijn er besparingen opgetreden in het beheer van Oracle, Documentum en Assyst. Ook bij IV&P is een vertraging opgetreden die met name corona gerelateerd is. Door vertragingen in de uitvoering en oplevering van projecten is er onderbesteding ontstaan. Onder andere door vertraagde wetgeving m.b.t. Wet Open Overheid (WOO). 	1.123	2. Vertraging
<ul style="list-style-type: none"> De onderbesteding bij het budget voor personele zaken en organisatieontwikkeling (HRO) wordt voornamelijk veroorzaakt door: <ul style="list-style-type: none"> Vrijval een groot deel van het reiskostenbudget omdat deels de reiskosten zijn verwerkt via de personele lasten en deels omdat door corona minder vergoedingen zijn verstrekt. Tegenover de besparing op de reiskosten door corona staat dat er wel een thuiswerkvergoeding is gegeven. Ook die thuiswerkvergoeding is verwerkt in de hierboven genoemde personele lasten. Het budget voor voormalig personeel is deels niet besteed omdat er minder personele ontwikkelingen zijn geweest. Van het jaarlijks beschikbaar persoonlijk ontwikkelingsbudget (POB), is slechts een deel besteed. Medewerkers hebben conform CAO tot vijf jaar recht om gebruik te maken van dit budget. Met name door corona zijn ontwikkelingen op het gebied van concern- en traineeopleidingen, beleidsontwikkeling, Arbo, BHV en gepensioneerde dag, vertraagd of hebben geen doorgang gevonden. vrijval van het algemene bedrijfsvoeringbudget dat o.a. is bedoeld voor dekking van inhuur en organisatieontwikkeling en om onverwachte tegenvallers op te vangen zonder direct een beroep te hoeven doen op de algemene middelen 	2.216	4. Overig
<ul style="list-style-type: none"> Door de corona crisis was vanaf half maart thuiswerken de regel. Hiervoor zijn extra kosten gemaakt in beveiliging en bewegwijzering in het huis van de Provincie. Per saldo is het effect in de kosten positief. Het gevolg van het sterk verminderde kantoorgebruik uit zich in; <ul style="list-style-type: none"> minder inkopen voor het restaurant (catering in zijn algemeenheid), lagere kosten voor bedrijfsafval doordat het restaurant het grootste deel van het jaar gesloten is geweest en het provinciehuis zeer beperkt toegankelijk was, de bezetting van de receptie en andere dienstverlening minder is geweest. regulier en groot onderhoud zijn vertraagd. 	300	4. Overig

<ul style="list-style-type: none"> € 0,2 mln. voordeel door onderbesteding voornamelijk als gevolg van lagere uitgaven VIC (Verbijzonderde interne controle). Rekening was gehouden om extra inhuur uit dit budget te bekostigen, maar dit bleek niet nodig te zijn. Bij het salarisbudget was namelijk nog vacaturebudget beschikbaar door late invulling van een aantal vacatures. 	200	4. Overig
<ul style="list-style-type: none"> Overige verschillen < 100.000 euro 	411	4. Overig
Personeelslasten		
<ul style="list-style-type: none"> De afwijking betreft minder dan 1% op het begrote bedrag. Er is gestuurd om de maximale capaciteit, binnen het personeelsbudget, in te kunnen zetten om de reguliere productie en de extra taken als gevolg van corona te kunnen realiseren. Voor bedrijfsvoering zijn de vacaturegelden gebruikt voor inhuur. 	-310	4. Overig

Verschillenanalyse van de baten

Baten		
<ul style="list-style-type: none"> Doorbelasting van inhuurkosten naar investeringsprojecten 	410	4. Overig
<ul style="list-style-type: none"> Hogere huuropbrengsten 	322	4. Overig
<ul style="list-style-type: none"> Extra doorbelasting van catering en beveiliging tijdens bijeenkomsten in verband met corona 	115	4. Overig
<ul style="list-style-type: none"> Diverse kleinere posten 	387	4. Overig

4.8.11 Algemene dekkingsmiddelen en stelposten

Algemene dekkingsmiddelen en stelposten	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Vershil
Saldo treasury	0	-791	791
Dividend	0	7	-7
Overigen	215	225	-10
Onvoorzien	1.231	0	1.231
Loon- en prijsontwikkeling	0	0	0
Saldo kostenplaatsen	0	81	-81
Totaal Lasten	1.446	-478	1.924
Saldo treasury	-859	-90	-769
Dividend	-200	-251	51
Uitkering provinciefonds	-233.642	-234.050	409
Opcenten motorrijtuigenbelasting	-130.800	-130.772	-28
Overigen	0	0	0
Totaal Baten	-365.501	-365.164	-337
Saldo van lasten en baten	-364.055	-365.641	1.587

Verschillenanalyse van de lasten

	Bedrag	Categorie
Algemene dekkingsmiddelen en stelposten		
<ul style="list-style-type: none"> Het saldo treasury betreft de jaarlijkse opbrengst van het garantieproduct, dat nader is toegelicht bij 4.3.1.3 Financiële vaste activa. Tot en met het jaar 2022 wordt jaarlijks € 0,8 mln. van de balans afgeschreven ten gunste van het resultaat. Conform de financiële verslagleggingsregels is dit als een negatieve last verantwoord, terwijl in de begroting een opbrengst was verwacht. 	791	4. Overig
<ul style="list-style-type: none"> Dividend: overige verschillen < 100.000 euro 	-7	4. Overig
<ul style="list-style-type: none"> Overigen: overige verschillen < 100.000 euro 	-10	4. Overig
<ul style="list-style-type: none"> De post onvoorzien is slechts beperkt ingezet in 2020, zoals is toegelicht in 4.9 Inzet post onvoorzien, waardoor het resterende deel van deze post nu vrijvalt. 	1.231	4. Overig
<ul style="list-style-type: none"> Saldo kostenplaatsen: overige verschillen < 100.000 euro 	-81	4. Overig

Verschillenanalyse van de baten

	Bedrag	Categorie
Algemene dekkingsmiddelen en stelposten		
<ul style="list-style-type: none"> Het saldo treasury betreft de jaarlijkse opbrengst van het garantieproduct, dat nader is toegelicht bij 4.3.1.3 Financiële vaste activa. Tot en met het jaar 2022 wordt jaarlijks € 0,8 mln. van de balans afgeschreven ten gunste van het resultaat. Conform de financiële verslagleggingsregels is dit als een negatieve last verantwoord, terwijl in de begroting een opbrengst was verwacht. 	-769	4. Overig
<ul style="list-style-type: none"> Daarnaast zijn er enkele kleinere baten verantwoord < 100.000 euro. 		
<ul style="list-style-type: none"> Dividend: overige verschillen < 100.000 euro 	51	4. Overig

<ul style="list-style-type: none"> In de decembercirculaire van het Rijk zijn een aantal bijstellingen opgenomen die niet meer in de begroting konden worden verwerkt. Via een Statenbrief is dit reeds toegelicht (82E19EF). Dit betreft voor circa € 0,5 mln. een stijging van de decentralisatie-uitkering van de Erfgoeddeal en voor € 0,04 mln. de decentralisatie-uitkering voor weerbaar bestuur. De algemene uitkering is circa € 0,2 mln. lager dan begroot. 	409	4. Overig
<ul style="list-style-type: none"> Opcenten motorrijtuigenbelasting: overige verschillen < 100.000 euro 	-28	4. Overig

Extra informatie m.b.t. de decembercirculaire en compensatie voor corona

In 2020 hebben wij van het Rijk compensatie voor corona ontvangen voor de OV-vervoerders, de zogeheten bereikbaarheidsvergoeding. Deze opbrengst van € 37,2 mln. is in de Slotwijziging 2020 verwerkt in de bijgestelde begroting 2020 in het programma 5b. Bereikbaarheid Openbaar Vervoer. Wij storten deze opbrengst direct door aan deze vervoerders. Dat resulteert in een last van € 37,2 mln., die ook in de Slotwijziging 2020 is verwerkt in de bijgestelde begroting. Deze baten lopen niet mee met de algemene uitkering uit het provinciefonds en zijn om die reden ook niet zichtbaar in dit onderdeel van de 'algemene dekkingsmiddelen en stelposten'.

In de decembercirculaire is ook opgenomen dat de aanvullende compensatie van de inkomstenderving door corona over 2020 plaats vindt in 2021 op basis van de vastgestelde jaarrekeningcijfers 2020. Dit compensatiepakket loopt van 1 juni tot en met 31 december 2020. Het compensatiepakket zit zo in elkaar dat een ministerie per activiteit/effect een budget c.q. plafond heeft bepaald. De provincie Utrecht kan geen nauwkeurige en betrouwbare schatting maken over zijn aandeel in het compensatiepakket. Het gevolg is dat de provincie Utrecht zijn aandeel in het compensatiepakket in boekjaar 2021 verwerkt. Hiermee volgen we de geadviseerde lijn vanuit de Commissie BBV.

4.8.12 Reserve mutaties

Reserves	Bijgestelde begroting 2020	Rekening 2020	Verschil
1. Ruimtelijke ontwikkeling	1.441	779	663
2. Landelijk gebied	10.056	10.056	0
3. Bodem, water en milieu	2.689	2.689	0
4a. Economie	0	0	0
5a. Bereikbaarheid (excl. OV)	40.911	40.857	53
5b. Bereikbaarheid Openbaar Vervoer	45.348	45.348	0
6. Cultuur en erfgoed	0	0	0
7. Bestuur en middelen	0	0	0
Algemene middelen	43.266	43.627	-361
Overhead	558	558	0
Totaal Lasten	144.269	143.914	354
1. Ruimtelijke ontwikkeling	-13.449	-9.455	-3.994
2. Landelijk gebied	-29.331	-18.651	-10.680
3. Bodem, water en milieu	-4.103	-185	-3.918
4a. Economie	-10.541	-5.519	-5.022
5a. Bereikbaarheid (excl. OV)	-68.191	-40.372	-27.819
5b. Bereikbaarheid Openbaar Vervoer	-56.291	-50.298	-5.993
6. Cultuur en erfgoed	-8.776	-8.525	-251
7. Bestuur en middelen	-479	-409	-70
Algemene middelen	-42.812	-42.849	37
Overhead	-4.639	-4.010	-629
Totaal Baten	-238.612	-180.274	-58.338
Saldo van lasten en baten	-94.344	-36.360	-57.984

Toelichting:

Hieronder worden de belangrijkste afwijkingen tussen de bijgestelde begroting en de rekening 2020 toegelicht:

Programma 1 Ruimtelijke ontwikkeling

In 2020 is het programma Binnenstedelijke Ontwikkeling afgerond. Per saldo resteert nog circa 3,4 mln. aan budget dat we nog niet hebben onttrokken aan de daarvoor ingestelde reserve. In 2021 verwachten we hiervan circa 3 mln. alsnog te besteden voor subsidieaanvragen die wel in 2020 zijn ontvangen, maar nog niet zijn beschikbaar.

Programma 2 Landelijk gebied

Als gevolg van minder grondaankopen circa € 4 mln. en extra baten (€ 2 mln.) is er minder onttrokken aan de reserve landelijk gebied. Daarnaast waren de lasten (€ 1 mln.) bij Natura 2000/PAS lager doordat werkzaamheden Vijfheerenlanden langzamer gingen dan verwacht en begroot.

Er heeft geen onttrekking plaatsgevonden aan de reserve strategie natuurvisie. Door het achterblijven van de realisatie op onder andere natuurbeheer, ganzenbeleid en soortenmanagement biodiversiteit was deze onttrekking niet noodzakelijk.

Programma 3 Bodem, water en milieu

Er heeft een lagere onttrekking plaatsgevonden aan de reserve egalisatie bodemsanering. Dit wordt veroorzaakt doordat een aantal saneringen nog moeten worden aanbesteed en er minder subsidies door gemeenten, bedrijven en particulieren zijn aangevraagd. Met betrekking tot gebiedsgerichte aanpak van grondwater heeft de gemeente

Woerden een nieuwe subsidie aanvraag uitgesteld naar 2021. De aanbesteding van het baggeren van de slotgracht Zuylen zal pas begin 2021 plaatsvinden. Voor de Omgevingswet is er minder besteed dan begroot omdat een deel van de opdracht aan de RUD is doorgeschoven naar 2021.

Programma 4a Economie

Op het budget Cofinancieringsfonds heeft een onderschrijding plaatsgevonden. Door de wijzigingen in de taakverdeling tussen ROM en EBU is het niet gelukt de verlening van de HULAF-fondsen (Healthy Urban Living) nog in 2020 af te handelen. Naar verwachting wordt deze subsidie van 3,1 mln. voor de zomer van 2021 verleend aan de ROM. Daarnaast is de afwikkeling van een aantal projecten uit voorgaande jaren voordeliger uitgevallen. De onttrekking uit de reserve Cofinancieringsfonds is hierdoor lager.

Voor de reserve Landelijk gebied geldt een lagere onttrekking als gevolg van:

-Recreatie om de Stad: het is niet gelukt een geplande grondoverdracht in het Hollandse IJsselgebied in 2020 te realiseren. Het actualiseren van de taxatiewaarden heeft meer tijd gevraagd dan was voorzien. De met die grondoverdracht samenhangende kosten, waaronder een afkoopsom voor het beheer, zijn daardoor ook niet gerealiseerd. Hierdoor is er 1,2 mln minder onttrokken.

-AVP Recreatie: Bij het afwikkelen van reeds aangemaakte verplichtingen uit eerdere jaren voor recreatieprojecten is gebleken dat we daarvoor geen betalingen meer gaan verrichten. Dit leidt incidenteel tot lagere lasten. Daarnaast is de uitvoering van enkele projecten verplaatst naar 2021, zoals het aanleggen van het wandel- en kanoroutenetwerk en werkzaamheden voor Toeristische Overstappunten (TOP's).

Programma 5a Bereikbaarheid (ex OV)

De onttrekking uit de reserve mobiliteitsprogramma is € 18,2 mln. lager met als voornaamste oorzaak het doorschuiven van subsidie verstrekkingen naar 2021. Daarnaast is er sprake van uitgestelde uitvoering van subsidieprojecten.

De onttrekking aan de reserve Beheer en onderhoud is € 9,6 mln lager met als voornaamste oorzaak de vertraging van het variabele onderhoud aan verhardingen en onderhoud vaarwegen in verband met de PFAS problematiek.

Programma 5b Bereikbaarheid OV

De lagere onttrekking wordt voornamelijk veroorzaakt door de lagere lastneming van de subsidie Verduurzaming materieel en de lagere onderhoudslasten.

4.8.13 Jaarrekeningresultaat

Het jaarrekeningresultaat van 2020 bedraagt € 24,2 mln. Dat is ruim € 17 mln. meer dan waar we in de bijgestelde begroting 2020 op hadden gerekend. Dit verschil wordt met name veroorzaakt door een onderbesteding in de exploitatielasten in de verschillende programma's en het Overzicht Bedrijfsvoering (Overhead). Daarnaast zijn er ook enkele hogere baten verantwoord. In de voorgaande verschillenanalyses per programma, het Overzicht Overhead (Bedrijfsvoering) en de Algemene middelen en stelposten is hiervoor een gedetailleerde verklaring opgenomen.

4.9 Inzet post onvoorzien

Conform artikel 28, lid b van het BBV dient in de jaarrekening inzicht te worden gegeven in de aanwending van het bedrag voor onvoorzien. De stelpost onvoorzien kende in 2020 bij aanvang een omvang van € 1,8 mln. Dit is als volgt ingezet in 2020:

- € 0,35 mln. is ingezet voor het programma Versterking Financiële Functie binnen Bedrijfsvoering (Overhead). Via de Zomernota 2020 heeft uw Staten daar mee ingestemd;
- € 0,219 mln. is ingezet voor de resterende controlekosten van de jaarrekeningen 2018/2019 binnen het programma 7. Bestuur en middelen. Via de Slotwijziging 2020 heeft uw Staten daar mee ingestemd.

Per saldo resteert er daarmee nog € 1,231 mln. van de stelpost onvoorzien.

4.10 Overzicht incidentele baten en lasten

Inleiding

Conform artikel 28 lid c van het BBV geven wij in dit onderdeel een overzicht van de incidentele baten en lasten. In de Notitie structurele en incidentele baten en lasten (2018) van de Commissie BBV is de stellige uitspraak opgenomen dat een nadere toelichting op deze incidentele posten vereist is. De commissie adviseert om in de financiële verordening een grensbedrag op te nemen vanaf welke omvang deze incidentele posten afzonderlijk gespecificeerd dienen te worden. In de door Provinciale Staten recentelijk vastgestelde Financiële verordening is opgenomen dat dit grensbedrag € 500.000 per afzonderlijke (begrotings)post betreft (artikel 5, lid f).

In die Financiële verordening (artikel 1, lid s) is ook het kader opgenomen dat de provincie Utrecht hanteert om te bepalen welke posten als incidenteel of structureel aangemerkt dienen te worden. Dat kader is als volgt:

Hoofdrichtlijnen:

1. Baten en lasten die zich maximaal 3 jaar voordoen	-> incidenteel
Baten en lasten die zich langer dan 3 jaar voordoen	-> structureel
2. Onttrekkingen uit en stortingen in de reserves	-> incidenteel

Op deze hoofdrichtlijnen zijn onderstaande uitzonderingen van toepassing:

1. Meerjarige tijdelijke geldstromen, en de daarmee samenhangende lasten, waarvan de eindigheid vastligt door middel van een staten- en/of toekenningsbesluit	-> incidenteel
2. Onttrekkingen aan dekkingsreserves, en de daarmee samenhangende lasten	-> structureel

Totstandkoming

De staat van incidentele baten en lasten is gebaseerd op een handmatige analyse van de realisatie door het team financiën. Het uitgangspunt voor deze analyse is de bijgestelde begroting 2020, welke door uw Staten is vastgesteld. Vanuit de begrotingsbedragen is af te leiden welke posten als incidenteel bestempeld worden. Vervolgens is op kostenplaatsniveau een vergelijking en analyse gemaakt tussen de incidentele begrotingsbedragen en de gerealiseerde lasten. De gerealiseerde bedragen zijn vervolgens opgenomen in de staat van incidentele baten en lasten. Indien op een kostenplaats zowel incidentele als structurele bedragen zijn begroot, dan is de realisatie verhoudingsgewijs ook op die manier verdeeld naar incidenteel en structureel.

Financieel beeld

In onderstaande tabel is een samenvattend financieel beeld weergegeven van de incidentele en structurele baten en lasten die in deze jaarrekening zijn verantwoord. Het financieel beeld laat zien dat de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten. Er is sprake van structureel evenwicht.

	Incidenteel	Structureel	Totaal
1. Ruimtelijke ontwikkeling	9.809	10.351	20.160
2. Landelijk gebied	20.668	41.140	61.808
3. Bodem, water en milieu	5.628	15.036	20.664
4a. Economie	7.842	10.677	18.519
4b. Energietransitie	1.060	3.395	4.455
5a. Bereikbaarheid (excl. OV)	9.115	51.087	60.202
5b. Bereikbaarheid Openbaar Vervoer	47.815	132.637	180.452
6. Cultuur en erfgoed	10.879	17.997	28.876
7. Bestuur en middelen	876	13.214	14.090
Bedrijfsvoering (Overhead)	1.640	49.947	51.587
Algemene dekkingsmiddelen en stelposten	-	-478	-478
Totaal aan lasten	115.332	345.003	460.335
1. Ruimtelijke ontwikkeling	-538	-	-538
2. Landelijk gebied	-9.392	-1.094	-10.486
3. Bodem, water en milieu	-960	-1.847	-2.807
4a. Economie	-1.577	-	-1.577
4b. Energietransitie	-18	-114	-132
5a. Bereikbaarheid (excl. OV)	-449	-1.391	-1.840
5b. Bereikbaarheid Openbaar Vervoer	-38.563	-22.730	-61.293
6. Cultuur en erfgoed	-406	-	-406
7. Bestuur en middelen	-520	-62	-582
Bedrijfsvoering (Overhead)	-	-3.369	-3.369
Algemene dekkingsmiddelen en stelposten	-10.473	-354.691	-365.164
Totaal aan baten	-62.895	-385.299	-448.194
Stortingen in reserves	143.914	-	143.914
Onttrekkingen aan reserves	-180.274	-	-180.274
Totaal reserves	-36.360	-	-36.360
Eindtotaal	16.077	-40.296	-24.218

In onderstaande tabel is per programma/onderdeel inzichtelijk gemaakt hoe de opbouw is van de incidentele baten en lasten. Voor de posten die afzonderlijk groter zijn dan € 500.000 is een beknopte toelichting opgenomen. De posten die afzonderlijk kleiner zijn dan dit bedrag zijn samengevoegd onder de benaming "Overige incidentele mutaties per post < 0,5 mln.".

Programma/onderdeel	Specificatie	Toelichting	Incidentele lasten	Incidentele baten
1. Ruimtelijke ontwikkeling	Hart van de Heuvelrug/Vliegbasis Soesterberg	De gerealiseerde baten en lasten houden verband met de administratieve verwerking van HvdH/VBS. Vanwege de programmatische aanpak, bijbehorende einddata (het programma loopt t/m 2025) en de grote fluctuaties tussen de jaren zijn de baten en lasten als incidenteel aangemerkt. Het saldo wordt gedekt uit de reserve Hart van de Heuvelrug-Vliegbasis Soesterberg	1.097	-341
	Integraal Gebiedsontwikkelingsprogramma	Voor dit programma zijn incidenteel middelen beschikbaar gesteld in een bestemmingsreserve. Onttrekkingen uit deze reserve, en de bijbehorende lasten, worden conform ons kader als incidenteel aangemerkt.	850	-
	Programma Omgevingswet	Het programma richt zich op de implementatie van de Omgevingswet. Het programma wordt in 2021 afgerond.	118	-
	Regiodeal Vitale Wijken	De Regiodeal kent een afgebakende tijdsperiode en is in de Begroting 2020 incidenteel voor 4 jaar gefinancierd.	7.600	-
	Overige incidentele mutaties per post < 0,5 mln.	n.v.t.	144	-197
Subtotaal 1. Ruimtelijke ontwikkeling			9.809	-538
2. Landelijk gebied	Natuurbeheer	Voor dit programma zijn incidenteel middelen beschikbaar gesteld in een bestemmingsreserve. Onttrekkingen uit deze reserve, en de bijbehorende lasten, worden conform ons kader als incidenteel aangemerkt.	1.001	-830
	Programma AVP, duurzame landbouw	Voor dit programma zijn incidenteel middelen beschikbaar gesteld in een bestemmingsreserve. Onttrekkingen uit deze reserve, en de bijbehorende lasten, worden conform ons kader als incidenteel aangemerkt.	4.830	-4.878
	Programma AVP, ontwikkelen NNN	Voor dit programma zijn incidenteel middelen beschikbaar gesteld in een bestemmingsreserve. Onttrekkingen uit deze reserve, en de bijbehorende lasten, worden conform ons kader als incidenteel aangemerkt.	3.204	-3.635
	Programma AVP, overig	Voor dit programma zijn incidenteel middelen beschikbaar gesteld in een bestemmingsreserve. Onttrekkingen uit deze reserve, en de bijbehorende lasten, worden conform ons kader als incidenteel aangemerkt.	751	-10

	Regiodeal Food Valley	De Regiodeal kent een afgebakende tijdsperiode en is in de Begroting 2020 incidenteel voor 4 jaar gefinancierd.	10.052	-
	Overige incidentele mutaties per post < 0,5 mln.	n.v.t.	830	-39
Subtotaal 2. Landelijk gebied			20.668	-9.392
	Erfgoeddeal	Tegenover deze lasten staat een decentralisatie uitkering die een einddatum kent.	1.344	-850
	Op niveau krijgen kwaliteit VTH	Dit betreft een incidentele impuls vanuit de Begroting 2020 voor de periode t/m 2020.	447	-110
	Programma AVP, bodemdaling	Voor dit programma zijn incidenteel middelen beschikbaar gesteld in een bestemmingsreserve. Onttrekkingen uit deze reserve, en de bijbehorende lasten, worden conform ons kader als incidenteel aangemerkt.	570	-
	Programma Bodemsanering	Voor dit programma zijn incidenteel middelen beschikbaar gesteld in een bestemmingsreserve. Onttrekkingen uit deze reserve, en de bijbehorende lasten, worden conform ons kader als incidenteel aangemerkt.	2.287	-
	Overige incidentele mutaties per post < 0,5 mln.	n.v.t.	980	-
Subtotaal 3. Bodem, water en milieu			5.628	-960
4a. Economie	Cofinancieringsfonds	Voor dit programma zijn incidenteel middelen beschikbaar gesteld in een bestemmingsreserve. Onttrekkingen uit deze reserve, en de bijbehorende lasten, worden conform ons kader als incidenteel aangemerkt. Daarnaast hebben wij ook een specifieke uitkering van het rijk ontvangen. Dat is een tijdelijke geldstroom. Conform ons kader classificeren we de bijbehorende lasten als incidenteel.	4.972	-1.116
	Investeringsvermogen OMU	Dit betreft een incidentele impuls vanuit de Kadernota 2019 voor de jaren 2019 en 2020.	499	-
	Merkversterking en groei toerisme	Dit betreft een incidentele impuls vanuit de Kadernota 2019 voor de jaren 2019 en 2020 voor de start van de Vuelta.	1.200	-
	Programma AVP, RodS	Voor dit programma zijn incidenteel middelen beschikbaar gesteld in een bestemmingsreserve. Onttrekkingen uit deze reserve, en de bijbehorende lasten, worden conform ons kader als incidenteel aangemerkt.	608	-

	Subsidies i.h.k.v. corona	Incidentele voucherregeling voor MKB-bedrijven, zoals opgenomen in de Zomernota 2020.	455	-
	Overige incidentele mutaties per post < 0,5 mln.	n.v.t.	108	-461
Subtotaal 4a. Economie			7.842	-1.577
4b. Energietransitie	Energie-opwekking eigen infrastructuur	Dit betreft een incidentele impuls vanuit de Begroting 2020 voor de periode t/m 2024.	121	-
	Ondersteuning lokale energiecoöperaties	Dit betreft een incidentele impuls vanuit de Begroting 2020 voor de periode t/m 2020.	436	-18
	Overige incidentele mutaties per post < 0,5 mln.	n.v.t.	503	-
Subtotaal 4b. Energietransitie			1.060	-18
5a. Bereikbaarheid (excl. OV)	Specifieke infra-projecten	Vanuit het oude Mobiliteitsprogramma worden nog diverse projecten gesubsidieerd. De realisatie is vaak afhankelijk van de eindafrekeningen vanuit de gemeenten. Hiervoor zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld in de bestemmingsreserve Mobiliteitsprogramma. Onttrekkingen uit deze reserve, en de bijbehorende lasten, worden conform ons kader als incidenteel aangemerkt.	6.274	-6
	Verbetering regionale fietsnetwerk	Vanuit de incidentele impuls uit de Begroting 2020 is maar een deel van het budget gebruikt. Voor de bestedingen is de provincie afhankelijk van de aanvragen vanuit de gemeenten voor het toekennen van de subsidie. Ook de subsidieaanvraag voor Locomotiefstraat (€ 4,1 mln.) is vertraagd.	2.460	-245
	Overige incidentele mutaties per post < 0,5 mln.	n.v.t.	381	-198
Subtotaal 5a. Bereikbaarheid (excl. OV)			9.115	-449
5b. Bereikbaarheid Openbaar Vervoer	Rijksvergoeding compensatie OV	Betreft ontvangen compensatie vanuit het Rijk, die ook weer is doorgestort naar de concessiehouder.	37.200	-37.200
	Tijdelijke formatieuitbreiding	In de Kadernota 2018 zijn incidenteel extra middelen toegekend tot en met 2021.	1.015	-

	Exploitatielasten project Uithoflijn	Binnen het project Uithoflijn zijn kosten gesubsidieerd die niet in aanmerking komen om te activeren. Daarom worden deze eenmalige lasten ten laste van de exploitatie gebracht. Voorgesteld wordt om deze uitgaven te onttrekken uit de reserve kapitaallasten UHL. Lasten die onttrokken worden uit een reserve worden conform ons kader als incidenteel aangemerkt.	5.574	-
	Boekverlies i.v.m. afwaarderen van activa	Vanwege de sloop van de oude tramstellen en de voorgenomen overdracht van een server is er in 2020 sprake van een incidentele afwaardering van de activa	3.553	-
	Rijksbijdrage Luchtkwaliteit	De incidentele rijksbijdrage Luchtkwaliteit is inmiddels geheel verantwoord en het restant valt nu vrij.		-1.363
	Zero emissie OV	Voor deze subsidie zijn incidenteel middelen beschikbaar gesteld in een bestemmingsreserve. Onttrekkingen uit deze reserve en de bijbehorende lasten worden conform ons kader als incidenteel aangemerkt.	350	-
	Overige incidentele mutaties per post < 0,5 mln.	n.v.t.	123	
Subtotaal 5b. Bereikbaarheid Openbaar Vervoer			47.815	-38.563
6. Cultuur en erfgoed	Erfgoedparels	Voor dit programma zijn incidenteel middelen beschikbaar gesteld in een bestemmingsreserve. Onttrekkingen uit deze reserve, en de bijbehorende lasten, worden conform ons kader als incidenteel aangemerkt.	4.000	-
	Programma Nieuwe Hollandse Waterlinie	De programmatische aanpak kent een einddatum. Daarbij geldt dat bij de Begroting 2020 door PS de extra middelen incidenteel zijn toegekend tot en met 2023.	2.917	-
	Steunpakket cultuur corona	Incidenteel toegekende middelen in de Zomernota 2020 voor de cultuur- en erfgoedsector.	2.962	-
	Overige incidentele mutaties per post < 0,5 mln.	n.v.t.	1.000	-406
Subtotaal 6. Cultuur en erfgoed			10.879	-406
7. Bestuur en middelen	Overige incidentele mutaties per post < 0,5 mln.	n.v.t.	876	-520
Subtotaal 7. Bestuur en middelen			876	-520
Bedrijfsvoering (Overhead)	Diverse bedrijfsvoeringsprojecten	Dit betreft een incidentele impuls vanuit de Begroting 2020 voor de periode t/m 2020.	967	-
	Diverse niet-activeerbare ICT-projecten	Dit betreft een incidentele impuls vanuit de Begroting 2020 voor de periode t/m 2020.	137	-

	Tijdelijke formatieuitbreiding	Dit betreft een incidentele impuls vanuit de Begroting 2020 voor de periode t/m 2021.	536	-
	Overige incidentele mutaties per post < 0,5 mln.	n.v.t.	-	-
Subtotaal Bedrijfsvoering (Overhead)			1.640	-
Algemene dekkingsmiddelen en stelposten	Decentralisatie uitkeringen	Er zijn diverse decentralisatie-uitkeringen ontvangen die een einddatum hebben, en als incidenteel worden geclassificeerd. De einddata variëren per uitkering, de langstlopende is die van Verkeer en Vervoer tot 2033.	-	-10.473
Totaal incidentele baten en lasten			115.332	-62.895
Stortingen in reserves	n.v.t.	n.v.t.	143.914	-
Onttrekkingen aan reserves	n.v.t.	n.v.t.	-	-180.274
Totaal reserves			143.914	-180.274
Eindtotaal			259.246	-243.169

4.11 Overzicht structurele mutaties reserves

Conform artikel 28, lid d van het BBV dient in de jaarrekening een overzicht te worden opgenomen van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves. In de Primaire begroting 2020 was rekening gehouden met een structurele onttrekking aan de bestemmingsreserve Kapitaallasten Uithoflijn van € 1,936 mln. In de Zomernota was echter aangegeven dat er in 2020 geen onttrekking nodig was, omdat het project Uithoflijn financieel nog niet was afgerond. Dit heeft geresulteerd in een begrotingswijziging, waardoor in de Bijgestelde begroting 2020 geen structurele onttrekking is begroot.

Er zijn in de jaarrekening 2020 ook geen structurele stortingen in reserves opgenomen.

4.12 Informatie in het kader van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Inleiding

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. Het doel van de WNT is het tegengaan van bovenmatige bezoldigingen en ontslagvergoedingen bij instellingen in de (semi)publieke sector. In de WNT worden bezoldigingen en ontslagvergoedingen van topfunctionarissen bij instellingen waarop de wet van toepassing is genormeerd en openbaar gemaakt. De bezoldigingsmaxima worden jaarlijks geïndexeerd.

Meer informatie over de WNT is te vinden via de speciaal daarvoor ingerichte [website](#) van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

WNT-verantwoording 2020 van de provincie Utrecht

De WNT is van toepassing op de provincie Utrecht. Conform artikel 28, lid e van het BBV wordt in onderstaande overzichten daarom inzicht gegeven in de bij wet vereiste gegevens met betrekking tot de bezoldiging van topfunctionarissen. De functies die bij de provincie Utrecht hiertoe behoren zijn de provinciesecretaris en de statengriffier (artikel 1.1, lid b, sub 2 van de WNT 2020).

Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking

bedragen x € 1	A.G. Knol	C.A. Peters
Functiegegevens	provinciesecretaris	statengriffier
Aanvang en einde functieervulling in 2020	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 149.424	€ 123.223
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 21.023	€ 20.287
<i>Subtotaal</i>	<i>€ 170.447</i>	<i>€ 143.510</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 201.000	€ 201.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	€ 170.447	€ 143.510

Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.		N.v.t.	
Gegevens 2019				
bedragen x € 1	A.G. Knol		C.A. Peters	
Functiegegevens	Provinciesecretaris		Statengriffier	
Aanvang en einde functievervulling in 2019	16/06 – 31/12		01/01 – 31/12	
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0		1,0	
Dienstbetrekking?	Ja		Ja	
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	79.369		122.642	
Beloningen betaalbaar op termijn	10.982		19.506	
<i>Subtotaal</i>	<i>90.351</i>		<i>142.148</i>	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	105.770		194.000	
Bezoldiging	90.351		142.148	

1b. *Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12*

Dit was in 2020 niet van toepassing

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2020 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

III - Overige informatie

4.13 Begrotingsrechtmatigheid

Inleiding

De onafhankelijke accountant voert ten behoeve van Provinciale Staten een controle uit op de provinciale jaarrekening. De accountantscontrole gaat naast de getrouwheid (juiste weergave van de cijfers) in op de rechtmatigheid (zijn de baten, lasten en balansmutaties volgens de geldende regels tot stand gekomen). De rechtmatigheid wordt getoetst aan de hand van het Normenkader Rechtmatigheid. Een aanvullend toetsingscriterium in het kader van de rechtmatigheid betreft de begrotingsrechtmatigheid. In het vervolg van dit onderdeel wordt de begrotingsrechtmatigheid verder toegelicht.

Provinciale regelgeving

In de Nota Investeren, waarden en activeren (2017) van de provincie Utrecht is vastgelegd dat een door Provinciale Staten verleend krediet taakstellend is op onder andere het totaal van de geraamde uitgaven. Dit uitgangspunt wordt ook gehanteerd voor het beoordelen van de begrotingsrechtmatigheid van uitgaven op investeringskredieten.

Begrotingsrechtmatigheid

Op grond van artikel 193, lid 3 Provinciewet zijn alle begrotingsoverschrijdingen op de lasten (en daarmee overeenstemmende balansmutaties) onrechtmatig. De commissie BBV geeft in de Kadernota Rechtmatigheid 2018 zijn visie over de invulling van het begrip rechtmatigheid in de controlverklaring van decentrale overheden. Volgens de Kadernota Rechtmatigheid 2018 is in onderstaande gevallen sprake van begrotingsonrechtmatigheden, waarbij er wel onderscheid wordt gemaakt naar type overschrijding m.b.t. het rechtmatigheidsoordeel:

Tellen wel mee in het oordeel over de rechtmatigheid:

1. Kostenoverschrijdingen betreffende activiteiten die niet passen binnen het bestaande beleid en waarvoor men tegen beter weten in geen voorstel tot begrotingsaanpassing heeft ingediend;
2. Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar die ten onrechte niet tijdig zijn geautoriseerd;
3. Kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra inkomsten die niet direct gerelateerd zijn. Over de aanwending van deze extra inkomsten hebben Provinciale Staten nog geen besluit genomen;
4. Kostenoverschrijdingen betreffende activiteiten welke achteraf geconstateerd tijdens het verantwoordingsjaar als onrechtmatig moeten worden beschouwd, omdat dit bijvoorbeeld uit nader onderzoek van de subsidieverstrekker, belastingdienst of een toezichthouder blijkt (bijvoorbeeld een belastingnaheffing);
5. Kostenoverschrijdingen ten opzichte van het totaal geautoriseerde krediet op activeerbare activiteiten (investeringen);

Tellen niet mee in het oordeel over de rechtmatigheid:

6. Kostenoverschrijdingen die geheel of grotendeels gecompenseerd worden door direct gerelateerde opbrengsten (bijvoorbeeld subsidies);
7. Kostenoverschrijdingen bij open einde (subsidie)regelingen. Vaak blijkt vanwege dit open karakter in het kader van de jaarrekening een (niet eerder geconstateerde) overschrijding.

In onderstaande tabel hebben wij de overschrijdingen opgenomen en weergegeven of deze, naar onze inschatting, meetellen in het oordeel over de rechtmatigheid door de onafhankelijk accountant.

Programma/krediet	Lasten werkelijk (x 1.000)	Overschrijding t.o.v. bijgestelde begroting / totaal bruto krediet	Telt overschrij- ding mee voor het oordeel?	Toelichting
1. Ruimtelijke ontwikkeling	20.160	722	Nee	Overschrijding wordt veroorzaakt doordat een verstrekte subsidie m.b.t. Vitale Wijken volledig ten laste van boekjaar 2020 is verantwoord, terwijl in de begroting rekening was gehouden

				met lastneming over meerdere jaren.
Investerings met een economisch nut				
Software: Subsidietool	7	7	Ja	Project zit in voorbereidingsfase, leidt mogelijk tot kredietaanvraag in 2021.
Software: Bestuurlijke besluitvorming	282	282	Ja	Betreft vernieuwing audiovisuele middelen in Statenzaal, waarover PS is geïnformeerd via Statenbrief PS2020BEM212.
Software: Interne broker	37	37	Ja	Project zit in voorbereidingsfase, leidt tot een kredietaanvraag in Voorjaarsrapportage 2021.
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut				
Vervanging N201, Traject 11 Vinkeveen	906	144	Nee	Tijdens het uitvoeren van het project eind 2020 bleek er sprake te zijn van ernstige scheurvorming het wegdek, waardoor scope is uitgebreid met 700 m2.
N199 Zeldertsepoort	108	108	Ja	Betreft een grondaankoop t.b.v. aanpak rotonde Zeldertsepoort o.b.v. GS-besluit 17-2-2020, vooruitlopend op kredietaanvraag trajectaanpak N199 traject 7 welke in 2021 aan PS wordt voorgelegd.
N409 GO + fietsoversteek N410 GO + Chicanes	1.083	18	Nee	Betreft nagekomen kosten op afgerond project. Er zijn minder kosten doorbelast naar beheer en onderhoud, waardoor het krediet meer wordt belast dan begroot.
N204 IJsselveld-aansluiting A12 (corridor)	3.608	14	Nee	Betreft nagekomen kosten op afgerond project. Er zijn minder kosten doorbelast naar beheer en onderhoud, waardoor het krediet meer wordt belast dan begroot.
Fietsbrug Nigtevecht	12.691	472	Nee	Door hogere eisen van Rijkswaterstaat aan de aanvaar-beveiliging zijn extra kosten gemaakt. Zoals reeds is toegelicht in jaarrekening 2019 vindt over de verdeling van de extra kosten nog overleg plaats met provincie Noord-Holland en RWS.
N226 Aansluiting A28 Hertekop en fietstunnel	6.822	94	Nee	Betreft nagekomen kosten op afgerond project. Moet in samenhang worden gezien met in 2019 afgerond project N226 Schutterhoeftaan, dat een restant krediet kende van € 0,3 mln.

4.14 Overzicht op taakvelden

Geraamde lasten en baten per programma per taakveld		Bijgestelde begroting 2020		Rekening 2020	
		Lasten	Baten	Lasten	Baten
1. Ruimtelijke ontwikkeling					
8.1	Ruimtelijke ordening	10.182	1.876	14.387	410
8.3	Stedelijke vernieuwing	6.617	0	3.191	0
8.9	Ruimte, overige baten en lasten	2.639	90	2.582	128
Subtotaal		19.438	1.966	20.160	538
2. Landelijk gebied					
4.4	Vergunningverlening en handhaving	164	0	68	4
4.6	Duurzaamheid	6.537	4.665	5.927	4.879
5.1	Natuurontwikkeling	21.775	1.500	16.321	3.636
5.2	Beheer natuurgebieden	25.540	71	22.747	1.123
5.3	Beheer flora en fauna	5.856	0	5.151	796
5.9	Natuur, overige baten en lasten	309	0	898	0
6.1	Agrarische aangelegenheden	3.755	0	10.486	39
6.9	Regionale economie, overige b&l	0	0	-39	0
7.2	Maatschappij	398	0	248	10
Subtotaal		64.334	6.236	61.808	10.486
3. Bodem, water en milieu					
3.1	Waterkeringen	2.209	850	1.843	850
3.3	Kwantiteit grondwater	520	251	268	0
3.4	Kwaliteit oppervlaktewater	972	0	865	29
3.9	Water, overige baten en lasten	2.495	1.334	2.125	1.523
4.1	Bodembescherming	9.324	0	4.073	0
4.2	Luchtverontreiniging	668	0	601	0
4.3	Geluidhinder	632	0	363	0
4.4	Vergunningverlening en handhaving	10.172	89	9.124	281
4.5	Ontgronding	5	5	3	3
4.6	Duurzaamheid	90	0	86	0
4.9	Milieu, overige baten en lasten	2.205	204	794	61
5.9	Natuur, overige baten en lasten	334	0	334	0
6.1	Agrarische aangelegenheden	500	0	15	0
6.3	Kennis en innovatie	120	60	169	60
Subtotaal		30.246	2.793	20.664	2.807

4a. Economie

4.6	Duurzaamheid	582	0	115	0
6.3	Kennis en innovatie	13.491	1.500	9.303	1.201
6.4	Recreatie en toerisme	9.581	295	6.052	12
6.9	Regionale economie, overige b&l	3.167	59	3.050	364

Subtotaal		26.821	1.854	18.519	1.577
------------------	--	---------------	--------------	---------------	--------------

4b. Energietransitie

4.6	Duurzaamheid	6.397	0	4.360	132
6.3	Kennis en innovatie	-200	0	95	0

Subtotaal		6.197	0	4.455	132
------------------	--	--------------	----------	--------------	------------

5a. Bereikbaarheid (excl. OV)

2.1	Landwegen	82.799	1.100	57.266	1.862
2.2	Waterwegen	4.985	700	2.411	-22
2.9	Verkeer en vervoer, overige b&l	591	0	525	0

Subtotaal		88.375	1.800	60.202	1.840
------------------	--	---------------	--------------	---------------	--------------

5b. Bereikbaarheid Openbaar vervoer

2.3	Openbaar vervoer	192.797	59.902	180.452	61.293
-----	------------------	---------	--------	---------	--------

Subtotaal		192.797	59.902	180.452	61.293
------------------	--	----------------	---------------	----------------	---------------

6. Cultuur en erfgoed

7.1	Cultuur	28.828	0	28.279	328
7.2	Maatschappij	42	0	28	0
7.9	Cultuur en maatschappij, overige b&l	177	0	570	77

Subtotaal		29.047	0	28.876	406
------------------	--	---------------	----------	---------------	------------

7. Bestuur en middelen

1.1	Provinciale Staten	3.472	64	3.637	80
1.2	Gedeputeerde Staten	2.279	0	2.114	33
1.3	Kabinetszaken	977	181	1.070	259
1.4	Bestuurlijke organisatie	1.883	0	1.547	0
1.5	Interbestuurlijk toezicht op de regio	973	0	867	0
1.6	Openbare orde en veiligheid	1.388	50	1.163	50
1.9	Bestuur, overige baten en lasten	3.479	70	2.628	159
4.6	Duurzaamheid	282	0	266	0
7.2	Maatschappij	817	0	798	0

Subtotaal		15.550	365	14.090	582
------------------	--	---------------	------------	---------------	------------

Overhead

0.6	Overhead	55.556	2.135	51.587	3.369
-----	----------	--------	-------	--------	-------

Subtotaal		55.556	2.135	51.587	3.369
------------------	--	---------------	--------------	---------------	--------------

Algemene middelen

0.1	Uitkering provinciefonds	0	233.642	0	234.050
0.2	Opbrengst provinciale belastingen	0	130.800	0	130.772
0.3	Geldleningen en uitzettingen	0	859	-791	90
0.4	Deelnemingen	0	200	7	251
0.5	Algemene dekkingsmiddelen, overige b&l	1.446	0	225	0
0.6	Overhead	0	0	81	0
0.9	Resultaat	7.090	0	24.218	0
Subtotaal		8.536	365.501	23.740	365.164
Reserves					
0.8	Mutaties reserves	144.269	238.612	143.914	180.274
Subtotaal		144.269	238.612	143.914	180.274
Totaal		681.164	681.164	628.467	628.467

Tabel: Geraamde lasten en baten per programma per taakveld

4.15 Verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (SiSa)

Inleiding

Conform artikel 58a van het BBV dient in de jaarrekening de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen te worden verstrekt op basis van indicatoren. Bij ministeriële regeling is hiervoor een model vastgesteld waarin deze informatie dient te worden opgenomen, en waarbij is aangegeven om welke specifieke uitkeringen het gaat.

Op de volgende pagina's treft u dit verplicht gestelde model aan met de daarin opgenomen informatie.

Definitief SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2020 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverzekering - d.d. 15 februari 2021

BZK	C13	Regeling specifieke uitkering ontzorgingsprogramma maatschappelijk vartgoed	Berte-ding (jaar T) ten laste Rijksmiddelen	Cumulatieve berte-ding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Aantal kleine maatschappelijk vartgoed eigenaren waarmee een ontzorgingsproject is voortzet	Aantal kleine maatschappelijk vartgoed eigenaren waarmee een ontzorgingsproject is doorlopen tot aan het moment van aanbete-ding van maatregelen om vartgoed te verduurzamen	Aantal gebouwde aanrederende zaken dat hierna is uitbetaald door het provinciaal ontzorgingsprogramma	Is binnen het provinciaal ontzorgingsprogramma uitvoering gegeven aan het stimuleren van vraagbundeling bij kleine maatschappelijk vartgoed eigenaren bij de verduurzaming van hun maatschappelijk vartgoed? (Ja/Neen)
		Provincier	<i>Aard centrale: R</i> <i>Indicator: CESM2</i>	<i>Aard centrale: n.v.t</i> <i>Indicator: CESM2</i>	<i>Aard centrale: n.v.t</i> <i>Indicator: CESM2</i>	<i>Aard centrale: n.v.t</i> <i>Indicator: CESM2</i>	<i>Aard centrale: n.v.t</i> <i>Indicator: CESM2</i>	<i>Aard centrale: n.v.t</i> <i>Indicator: CESM2</i>
			10	10	0	0	0	nut
		Is de opgedane regionale kennis en ervaring gedeeld met het Kennis- en innovatieplatform verduurzaming maatschappelijk vartgoed? (Ja/Neen/Nut)	<i>Aard centrale: n.v.t</i> <i>Indicator: CESM2</i>	<i>Aard centrale: n.v.t</i> <i>Indicator: CESM2</i>				
			nut	Nea				
BZK	C26	Culturele voorzieningen	Berte-ding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve berte-ding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Eindverantwoordig (Ja/Nea)			
		Provincier	<i>Aard centrale: R</i> <i>Indicator: CEKMS</i>	<i>Aard centrale: n.v.t</i> <i>Indicator: CEKMS</i>	<i>Aard centrale: n.v.t</i> <i>Indicator: CEKMS</i>			
			1178,856	1178,856	Ja			
BZK	C41	Regeling specifieke uitkering flexibele inzet kennisbureau	Berte-ding (jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise	Cumulatieve berte-ding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise Vanaf SiSa 2021 inclusief uitvoering daarbinnen	Cumulatieve financiering (t/m jaar T)	Aantal projecten dat in (jaar T) is geholpen met middelen	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen	Cumulatief aantal (t/m jaar T) aanpakken dat in deze projecten wordt gerealiseerd
		Provincier	<i>Aard centrale: R</i> <i>Indicator: CMMS</i>	<i>Aard centrale: R</i> <i>Indicator: CMMS</i>	<i>Aard centrale: R</i> <i>Indicator: CMMS</i>	<i>Aard centrale: n.v.t</i> <i>Indicator: CMMS</i>	<i>Aard centrale: n.v.t</i> <i>Indicator: CMMS</i>	<i>Aard centrale: n.v.t</i> <i>Indicator: CMMS</i>
			10	10	10	0	0	0
		Vallende zelfstandige uitvoering (Ja/Nea)	<i>Aard centrale: n.v.t</i> <i>Indicator: CMMS</i>	<i>Aard centrale: n.v.t</i> <i>Indicator: CMMS</i>				
			Nea	Nea				
leW	E1	Regeling specifieke uitkering bereikbaarheidsvergoeding regionale OV-bedrijven 2020	Naam per concessie zoals gedefinieerd in artikel 1 en benoemd in bijlage 1 van de regeling	Naam concessiehouder zoals gedefinieerd in artikel 1 en benoemd in bijlage 1 van de regeling	Berte-ding (jaar T) i/m "Karten van de concessiehouder in verband met de uitvoering van het openbaar vervoer in de periode van 1 maart 2020 tot en met 31 december 2020" zoals in bijlage 2 van de regeling is opgenomen	Berte-ding (jaar T) i/m "Tussen concessieverlener en concessiehouder overeengekomen maatregelen in de periode van 1 maart 2020 tot en met 31 december 2020 ter voorkoming van verdere verspreiding van het virus dat COVID-19 veroorzaakt" zoals in bijlage 2 van de regeling is opgenomen	Subsidier concessieverlener conform concessie" zoals in bijlage 3 van de regeling is opgenomen verleend (Ja/Nea)?	Totaal opbrengten conform bijlage 3 (SA OOV-contract studentenkaart) van de regeling
		Concessieverlener	<i>Aard centrale: n.v.t</i> <i>Indicator: EMS</i>	<i>Aard centrale: n.v.t</i> <i>Indicator: EMS</i>	<i>Aard centrale: R</i> <i>Indicator: EMS</i>	<i>Aard centrale: R</i> <i>Indicator: EMS</i>	<i>Aard centrale: R</i> <i>Indicator: EMS</i>	<i>Aard centrale: R</i> <i>Indicator: EMS</i>
		1 Provincie Utrecht	Syntur	Syntur	10	10	Ja	10
		2 Regio Utrecht	Obuzz	Obuzz	10	10	Ja	10
		3						
		4						
		5						
		6						
		7						
		8						
		9						
		Kopie naam concessiehouder		Totaal opbrengten conform bijlage 3 (SB Directe opbrengten van reizigers) van de regeling	Totaal opbrengten conform bijlage 3 (SO Andere opbrengten) van de regeling	Kamt de concessiehouder voor deze concessie in aanmerking voor de 2% extra vergoeding? (Ja/Nea)	Het totaal bedrag in (jaar T) aan terugverdiend voordeel	

			<i>Aard centrale: n. v. t. Indicator: EN07</i>	<i>Aard centrale: B Indicator: EN08</i>	<i>Aard centrale: B Indicator: EN09</i>	<i>Aard centrale: B Indicator: EN10</i>	<i>Aard centrale: B Indicator: EN11</i>	
		1	Syntur	10	10	Ja	10	
		2	Obuzz	10	10	Ja	10	
		3						
		4						
		5						
		6						
		7						
		8						
		9						
		10						
		Kopie naam concessiehouder		<p>Het bedrag benoemd in de rubricatieverleningsbeschikking van de antvanger van de specifieke uitkering aan de concessiehouder voor de periode 15 mrt t/m aug 2020 (artikel 10 lid 1 rub a van de regeling rpk)</p>	<p>Het bedrag benoemd in de rubricatieverleningsbeschikking van de antvanger van de specifieke uitkering aan de concessiehouder voor de periode 15 mrt t/m aug 2020 minus het bedrag dat verantwoord is bij indicator 11 (artikel 10 lid 1 rub b van de)</p>			
			<i>Aard centrale: n. v. t. Indicator: EN12</i>	<i>Aard centrale: B Indicator: EN13</i>	<i>Aard centrale: B Indicator: EN14</i>			
		1	Syntur	10	10			
		2	Obuzz	10	10			
		3						
		4						
		5						
		6						
		7						
		8						
		9						
		10						
		Eindverantwoording (Ja/Nee)						
			<i>Aard centrale: n. v. t. Indicator: EN15</i>					
		Nee						
lenW	E3	Subsidie regeling renovatie verkeerslussen	Hieronder per regel 66n beschikkingnummers en in de kolommen ernaast de verantwoordelijke informatie	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Besteding (jaar T) daarvoorwerk data, b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk kamt	Correctie over besteding (t/m jaar T)	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen
		Subsidie regeling renovatie verkeerslussen	Provincies, gemeenten en					

			<i>Aard centrale n.v.t. Indicator: E3V01</i>	<i>Aard centrale-F Indicator: E3V02</i>	<i>Aard centrale-F Indicator: E3V03</i>	<i>Aard centrale-F Indicator: E3V04</i>	<i>Aard centrale-F Indicator: E3V05</i>	<i>Aard centrale-F Indicator: E3V06</i>
			1 IENM/WBSK-2016/67330	10	10	10	10	10
			2 IenWBSK-2018/39208	10	10	10	10	10
			3					
			4					
			Kopie beschikkingnummer	Cumulative borte-dingen ten larte van Rijkmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tuzentijdre afstemming van de juietheid en valledigheid van de verantuaardinarinformatie	Cumulative avarige borte-dingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tuzentijdre afstemming van de juietheid en valledigheid van de verantuaardinarinformatie	Cumulative Karten PraRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten larte van Rijkmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tuzentijdre afstemming van de juietheid en valledigheid van de verantuaardinarinformatie	Correctie over borte-ding karten PraRail (t/m jaar T)	Eindverantuaardinq (Ja/Nea)
			<i>Aard centrale n.v.t. Indicator: E3V07</i>	<i>Aard centrale n.v.t. Indicator: E3V08</i>	<i>Aard centrale n.v.t. Indicator: E3V09</i>	<i>Aard centrale n.v.t. Indicator: E3V10</i>	<i>Aard centrale-F Indicator: E3V11</i>	<i>Aard centrale n.v.t. Indicator: E3V12</i>
			1 IENM/WBSK-2016/67330	1553.999	10	10	10	Nea
			2 IenWBSK-2018/39208	11.160.117	10	10	10	Nea
			3					
			4					
IenW	E10	Regeling specifieke uitkering raalfietermutor Provincior	Projactnaamnummer	Borte-dinq (jaar T)	Cumulative borte-dinq (t/m jaar T)	Projact afgerand in (jaar T)? (Ja/Nea)	Borte-dinq (jaar T) (gedeeltelijk verantuaard a.b.v. vaarlapiqe taekenninqen)? (Ja/Nea)	Taelichtinq op niet-afgerande projacten
			<i>Aard centrale n.v.t. Indicator: E10V01</i>	<i>Aard centrale-F Indicator: E10V02</i>	<i>Aard centrale n.v.t. Indicator: E10V03</i>	<i>Aard centrale n.v.t. Indicator: E10V04</i>	<i>Aard centrale n.v.t. Indicator: E10V05</i>	<i>Aard centrale n.v.t. Indicator: E10V06</i>
			1 Snelfiactraute Utrecht - Amersfaart	13.099.000	13.099.000	Nea	Ja	Projact laapt t/m 2022
			2					
			Kopie projactnaamnummer	Grate xcape wijzinqen? (Ja/Nea)	Ernstiqe vertraqinqen? (Ja/Nea)	Vallediq zelfstandiqe uitvoerinq (Ja/Nea)	Correctie borte-dinq (jaar T-1) per projactiqm aan andere medeavverheden aovergebaekte middelen in Jaar T	
			<i>Aard centrale n.v.t. Indicator: E10V07</i>	<i>Aard centrale n.v.t. Indicator: E10V08</i>	<i>Aard centrale-F Indicator: E10V09</i>	<i>Aard centrale n.v.t. Indicator: E10V10</i>	<i>Aard centrale-F Indicator: E10V11</i>	
			1 Snelfiactraute Utrecht - Amersfaart	Nea	Nea	Nea	10	
			2					
IenW	E12	Regeling specifieke uitkeringen H-tuqen Provincior	Tatale borte-dinq (jaar T)	Tatale cumulative borte-dinq (t/m jaar T (incluqief 2018))	Cumulative cafinancierinq (t/m jaar T (incluqief 2018))	Eindverantuaardinq (Ja/Nea)		
			<i>Aard centrale-F Indicator: E12V01</i>	<i>Aard centrale-F Indicator: E12V02</i>	<i>Aard centrale-F Indicator: E12V03</i>	<i>Aard centrale-F Indicator: E12V04</i>		
			11.410.950	11.574.055	1304.625	Nea		
			Projactnaamnummer	Projact wijket meer dan 10% af (Ja/Nea)	Tatale amvang per type maastreel	Projact afgerand in (jaar T)? (Ja/Nea)		
			<i>Aard centrale n.v.t. Indicator: E12V05</i>	<i>Aard centrale n.v.t. Indicator: E12V06</i>	<i>Aard centrale-F Indicator: E12V07</i>	<i>Aard centrale n.v.t. Indicator: E12V08</i>		

			1 N229	Nee	1912	Nee		
			2 N237	Nee	683	Nee		
			3 N409	Ja	244	Ja		
			4 N224	Nee	711	Nee		
			5 N226	Nee	920	Nee		
			6 N228	Nee	252	Nee		
			7 N402	Nee	78	Nee		
			8 N411	Ja	624	Ja		
			9 N201	Nee	226	Nee		
			10 N210	Nee	2615	Nee		
			11					
			12					
leuW	E17	Regeling specifieke uitkering Meer-silustr Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T-1) <i>Aard controle-B</i> <i>Indicator: E17V01</i>	Besteding (jaar T) <i>Aard controle-B</i> <i>Indicator: E17V02</i>	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) <i>Aard controle-n.v.t.</i> <i>Indicator: E17V03</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) <i>Aard controle-n.v.t.</i> <i>Indicator: E17V04</i>	Cafinanciering (jaar T) <i>Aard controle-B</i> <i>Indicator: E17V05</i>	Cumulatieve financiering (t/m jaar T) <i>Aard controle-n.v.t.</i> <i>Indicator: E17V06</i>
			1402.510	1361.315	Nee	1763.825	1153.680	1324.881
			Afspraken uit de voortuuzovereenkomst nagekomen? (Ja/Nee) <i>Aard controle-n.v.t.</i> <i>Indicator: E17V07</i>	Valledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) <i>Aard controle-n.v.t.</i> <i>Indicator: E17V08</i>	Correctie besteding (jaar T-1) i.v.m. aan andere medeoverheden overgeboekte middelen. Vanaf SiSa 2021 invullen. <i>Aard controle-B</i> <i>Indicator: E17V09</i>			
			Ja	Ja				
leuW	E20	Regeling stimulerings verkeersmaatregelen 2020-2021 Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) <i>Aard controle-B</i> <i>Indicator: E20V01</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) <i>Aard controle-n.v.t.</i> <i>Indicator: E20V02</i>	Cumulatieve financiering (t/m jaar T) <i>Aard controle-B</i> <i>Indicator: E20V03</i>	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) <i>Aard controle-n.v.t.</i> <i>Indicator: E20V04</i>		
			10	10	10	Nee		
			Naam/nummer per maatregel <i>Aard controle-n.v.t.</i> <i>Indicator: E20V05</i>	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) <i>Aard controle-n.v.t.</i> <i>Indicator: E20V06</i>	De hoeveelheid van de op te leveren en de opgeleverde verkeersveiligheidsmaatregelen per type maatregel (m1, m2, aantallen) <i>Aard controle-n.v.t.</i> <i>Indicator: E20V07</i>	Eventuele toelichting, mitr noodzakelijk <i>Aard controle-n.v.t.</i> <i>Indicator: E20V08</i>		

			1 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 60	Nee					
			2 Aanleg van verticale elementen voor kerf/rechtersanden	Nee					
			3 Aanleg van 66n rijlapper met fietruimte/verkeersborden en kerf	Nee					
			4 Aanleg van een angetijkvloerze kruising (fietrandersaan)	Nee					
			5 Aanleg van een ratande buiten de bekende kam	Nee					
			6						
			7						
			8						
			9						
			10						
			11						
			12						
			13						
			14						
			15						
			16						
			17						
			18						
			19						
			20						
lenW	E33	Incidentale specifieke uitkering MIRT 2017-2019 (Beter benutten)	Besteding (jaar T-1 en eerder) aan projectkanten voor het totale project Alleen van toepassing voor bijlage SiSa 2020	Besteding (jaar T) aan projectkanten voor het totale project Zelfstandige uitvoering	Cumulative besteding (t/m jaar T) aan projectkanten voor het totale project	Valledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (Jaar T-1) ium aan andere medeoverheden overaebakte middelen Vanaf SiSa 2021 invullen	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			<i>Aard controle: B</i> <i>Indicator: ESSM1</i>	<i>Aard controle: B</i> <i>Indicator: ESSM2</i>	<i>Aard controle: n.v.t.</i> <i>Indicator: ESSM3</i>	<i>Aard controle: n.v.t.</i> <i>Indicator: ESSM4</i>	<i>Aard controle: B</i> <i>Indicator: ESSM5</i>	<i>Aard controle: n.v.t.</i> <i>Indicator: ESSM6</i>	
			1851.887	11.983.293	12.835.180	Nee		Nee	
			Projectnaam/nummer	Project afgerand in (jaar T)? (Ja/Nee) - per project					
			<i>Aard controle: n.v.t.</i> <i>Indicator: ESSM7</i>	<i>Aard controle: n.v.t.</i> <i>Indicator: ESSM8</i>					
			1 <i>Karte: Termijn: Aanpak</i>	Nee					
			2						
			3						
			4						
			5						
			6						
			7						
			8						
			9						
			10						

leuW	E3*	Tijdelijke stimuleringsregeling veilig, doelmatig en duurzaam gebruik	Borteding (jaar T-1) aan projectkanten voor het totale project Alleen van toepassing in 2020 <i>Aard centrale-B</i> <i>Indicator: ES1001</i>	Borteding (jaar T) aan projectkanten voor het totale project Zelftandige uitvoering <i>Aard centrale-B</i> <i>Indicator: ES1002</i>	Cumulative borteding (t/m jaar T) aan projectkanten voor het totale project <i>Aard centrale-n.v.t.</i> <i>Indicator: ES1003</i>	Cafinanciering (jaar T) <i>Aard centrale-B</i> <i>Indicator: ES1004</i>	Cumulative cafinanciering (t/m jaar T) <i>Aard centrale-n.v.t.</i> <i>Indicator: ES1005</i>		
			10	139.000	139.000	119.500	119.500		
			Projectnaamnummer per project <i>Aard centrale-n.v.t.</i> <i>Indicator: ES1006</i>	Project afgerand in (jaar T): (Ja/Nea) - per project <i>Aard centrale-n.v.t.</i> <i>Indicator: ES1007</i>					
			1 <i>Fase 1:kwartier maken</i>	Nea					
			2 <i>Fase 2:Implementatie en realisatie</i>	Nea					
			3 <i>Fase 3:Ergevoeren kwaliteit</i>	Nea					
			4						
			5						
			6						
			7						
			8						
			9						
			10						
			Valledige zelftandige uitvoering (Ja/Nea) <i>Aard centrale-n.v.t.</i> <i>Indicator: ES1008</i>	Correctie borteding (Jaar T-1) ijm aan andere medeoverheden overgeboekte middelen Vanaf SiSa 2021 invullen <i>Aard centrale-B</i> <i>Indicator: ES1009</i>	Eindverantwoording totale project (Ja/Nea) <i>Aard centrale-n.v.t.</i> <i>Indicator: ES1010</i>				
			Ja	10	Nea				
EZK	F11	Regeling specifieke uitkering MKB Deel 1a tranche	Borteding (jaar T) ten laste van Rijkmiddelen Zelftandige uitvoering (exclufief uitvoering door derde) <i>Aard centrale-B</i> <i>Indicator: F1101</i>	Totale cumulative borteding ten laste van Rijkmiddelen (t/m jaar T). Inclusief uitvoering door derde (zira tussen medeoverheden) vanaf verantwoordingsjaar SiSa 2021 Deze indicator is bedoeld voor de tuzrentijdre afstemming van de jaartheiden valledigheid van de verantwoordingarinformatie. <i>Aard centrale-B</i> <i>Indicator: F1102</i>	Cumulative cafinanciering (t/m jaar T) Dit betreft het deel dat naart de Rijkmiddelen is ingeleed valqenz afspraak uit MKB-deel. <i>Aard centrale-B</i> <i>Indicator: F1103</i>	Project afgerand in (jaar T): (Ja/Nea) <i>Aard centrale-n.v.t.</i> <i>Indicator: F1104</i>	Bortedingen zijn verantwoard ap bariz van vaarlapiqe taekeningen? (Ja/Nea) <i>Aard centrale-B2</i> <i>Indicator: F1105</i>	Taeflichting <i>Aard centrale-n.v.t.</i> <i>Indicator: F1106</i>	
			150.000	150.000	1200.000	Nea	Ja	Het project loopt tot en met 2022 door	

EZK	F12	Eenmalige specifieke uitkering voor de uitvoering van regionale MIT-resolutie	Totale toelating (over jaar T-1/T-2) ten laste van Rijksmiddelen	Toelating (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totale cumulatieve toelating ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Eventuele toelichting	
			12.217.000 <i>oord centrale-F indicator: F12V01</i>	1212.000 <i>oord centrale-F indicator: F12V02</i>	12.229.000 <i>oord centrale-F indicator: F12V02</i>	Nee <i>oord centrale-n.v.t. indicator: F12V04</i>	<i>oord centrale-n.v.t. indicator: F12V05</i>	
LHV	L5B	Regiodeel 3 ^e tranche SIS-tuinen medeoverheden	Hieronder per regel 65n cade-relocatoren en in de kolumnen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen <i>oord centrale-n.v.t. indicator: L5B001</i>	Kenmerk/beschikkingnummer <i>oord centrale-n.v.t. indicator: L5B002</i>	Betroft pijler Een pijler per regel <i>oord centrale-n.v.t. indicator: L5B002</i>	Toelating per pijler (Jaar T) <i>oord centrale-F indicator: L5B004</i>	Cofinanciering per pijler (jaar T) <i>oord centrale-F indicator: L5B005</i>	
			1 060344 Gemeente Utrecht	821444F7	Regiodeel Vitale wijken Utrecht pijler Overvecht	10	12.376.000	
			2 060356 Gemeente Nieuwegein	8215228D	Regiodeel Vitale wijken Utrecht pijler Babau	10	1720.000	
			3 060355 Gemeente Zeist	82152765	Regiodeel Vitale wijken Utrecht pijler Vallenhave	10	1504.000	
			4					
			5					
			Hieronder verschijnt de cade conform de keuzeur gemaakt bij indicator L5B001 In de kolumnen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen <i>oord centrale-n.v.t. indicator: L5B001</i>	Totale cumulatieve toelating per pijler (t/m jaar T) <i>oord centrale-n.v.t. indicator: L5B002</i>	Totale cumulatieve cofinanciering per pijler (t/m jaar T) <i>oord centrale-n.v.t. indicator: L5B005</i>	Toelichting <i>oord centrale-n.v.t. indicator: L5B004</i>		
			1 060344 Gemeente Utrecht		12.376.000			
			2 060356 Gemeente Nieuwegein		1720.000			
			3 060355 Gemeente Zeist		1504.000			
4								
Totale cumulatieve uitvoeringarkarten (t/m jaar T) <i>oord centrale-n.v.t. indicator: L5B006</i>	Totale compensabele BTW (t/m jaar T) <i>oord centrale-F indicator: L5B011</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>oord centrale-n.v.t. indicator: L5B012</i>						
10		Ja						
LHV	L10	Regeling specifieke uitkering Impuls Toeslagen	Gebiednaamnummer	Totale Toelating (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen <i>oord centrale-F indicator: L10V02</i>	Totale Cumulatieve toelating (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen <i>oord centrale-F indicator: L10V02</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>oord centrale-n.v.t. indicator: L10V04</i>	Toelichting Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen <i>oord centrale-n.v.t. indicator: L10V05</i>	
LHV	L10	Regeling specifieke uitkering Impuls Toeslagen	Gebiednaamnummer	Totale Toelating (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen <i>oord centrale-F indicator: L10V02</i>	Totale Cumulatieve toelating (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen <i>oord centrale-F indicator: L10V02</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>oord centrale-n.v.t. indicator: L10V04</i>	Toelichting Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen <i>oord centrale-n.v.t. indicator: L10V05</i>	
1	n.v.t.	10		10		Nee	De uitkering is eind 2020 uitgeroerd, de plannen zijn gemaakt. De uitvoering en toelating worden vanaf 2021 gemaakt.	
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								

LMV	L10	Regeling specifieke uitkering impuls Veenuisden	Gebiednaam/nummer	Totale Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totale Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Eindverantwoording (Ja/Ne)	Talichting
			<i>Nord controle n.v.t. Indicator: 1.NV01</i>	<i>Nord controle B Indicator: 1.NV02</i>	<i>Nord controle B Indicator: 1.NV02</i>	<i>Nord controle n.v.t. Indicator: 1.NV04</i>	<i>Nord controle n.v.t. Indicator: 1.NV05</i>
			1 n.v.t.	10	10	Ne	De uitkering is eind 2020 uitgekend, de plannen zijn gemaakt. De uitvoering en besteding vanden vanaf 2021 verwacht
			2				
			3				
			4				
			5				
			6				
			7				
			8				
			9				
			10				

4.16 Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn gebeurtenissen na balansdatum van toepassing

4.17 Berekening EMU-saldo

Het EMU-saldo is het saldo van inkomsten en uitgaven van de overheid op transactiebasis in een bepaalde periode. Om de overheidsfinanciën in de Eurozone robuust te houden, zijn in Europees verband afspraken gemaakt over het toegestane maximale tekort van het EMU-saldo op nationaal niveau.

Het EMU-saldo is het vorderingensaldo van de totale overheid. Dit betekent dat niet alleen de financiën van de rijksoverheid meetellen voor het EMU-saldo, maar ook die van de decentrale overheden (zoals gemeenten, provincies en waterschappen) en premie gefinancierde sectoren als de sociale zekerheid en de zorg.

Berekening van het EMU-saldo	Bijgestelde begroting 2020*	Rekening 2020
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-82.491	-12.142
2. -/- Mutatie (im)materiële vaste activa	226.669	102.855
3. +/+ Mutatie voorzieningen	-1.979	618
4. -/- Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	79	1.107
5. -/- Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	-	-
Berekend EMU-saldo	-311.218	-115.486

* Zoals opgenomen in Begroting 2021

Bijlagen

Bijlage 1: Verloopoverzicht investeringskredieten

Inleiding

In deze bijlage bij de jaarstukken 2020 wordt inzicht gegeven in het verloop van de investeringskredieten die in eerdere planning- en control producten door Provinciale Staten zijn geautoriseerd. Hiermee geven wij invulling aan hetgeen hierover is opgenomen in onze financiële verordening (artikel 4, lid 5).

Van toepassing zijnde kaders

In de Nota investeren, waarderen en exploiteren (2017) zijn de kaders vastgelegd die van toepassing zijn op investeringskredieten. Dergelijke kredieten zijn investeringsbudgetten die een afwijkend planning- en control regime volgen. De reden hiervoor is dat investeringen veelal jaaroverschrijdend zijn, er sprake is van een andere risico afweging en ze gedurende de investeringsperiode een (beperkte) invloed hebben op de exploitatie.

Een door Provinciale Staten verleend krediet is taakstellend op:

- Het totaal van de geraamde uitgaven;
- Het totaal van de geraamde inkomsten;
- De doelrealisatie (kwalitatief en kwantitatief);
- Het moment van oplevering;
- De geraamde exploitatielasten.

Tabellen met verloopoverzichten

In de tabellen op de volgende pagina's zijn diverse kolommen opgenomen. Om misverstanden te voorkomen lichten we die hieronder kort toe.

- Toegekend krediet (bruto): de bruto investeringssom van het project, dus vóór aftrek van eventuele bijdrage van derden.
- Realisatie t/m 2019: de gerealiseerde lasten die betrekking hebben op het project t/m boekjaar 2019.
- Bijgestelde begroting 2020: de verwachte realisatie in het jaar 2020 op basis van de stand bij de Slotwijziging 2020.
- Realisatie 2020: de gerealiseerde lasten die in 2020 zijn verantwoord en voldoen aan de kwalificatie van 'investering' (materiële vaste activa) conform de verslaggevingsregels van het BBV.
- Realisatie (niet mva) 2020: de gerealiseerde lasten die in 2020 zijn verantwoord en niet voldoen aan de kwalificatie van 'investering' (materiële vaste activa).
- Verschil 2020: dit is berekend op basis van de kolom 'bijgestelde begroting 2020' minus 'realisatie 2020' minus 'realisatie (niet mva) 2020'
- Totaal realisatie: dit is berekend op basis van de kolommen 'realisatie t/m 2019' plus 'realisatie 2020' plus 'realisatie (niet mva) 2020'
- Restant krediet: dit betreft de vrije ruimte in het krediet en is berekend op basis van de kolom 'toegekend krediet (bruto)' minus 'totaal realisatie'
- Te realiseren bijdrage derden: het totaal aan geraamde inkomsten van derden.
- Realisatie bijdrage derden t/m 2019: het totaal aan gerealiseerde bijdragen van derden t/m boekjaar 2019.
- Realisatie bijdrage derden 2020: de gerealiseerde baten die in het jaar 2020 zijn verantwoord.
- Nog te realiseren bijdrage derden: dit betreft de nog te verantwoorden bijdrage van derden en is berekend op basis van de kolom 'bijdrage derden' minus 'realisatie bijdrage derden t/m 2019' minus 'realisatie bijdrage derden 2020'
- Is er sprake van bijstelling t.o.v. een eerder P&C-document?: in sommige gevallen zijn de gepresenteerde cijfers in deze jaarstukken 2020 afwijkend ten opzichte van een eerder planning- en control product. Indien dit het geval is, is dat vermeld en onderaan de tabel verder toegelicht.

Specificatie investeringen met een economisch nut	Toegekend krediet (bruto)	Realisatie t/m 2019	Bijgestelde begroting 2020	Realisatie 2020	Realisatie (niet mva) 2020	Verschil 2020	Totaal realisatie	Restant krediet	Te realiseren bijdrage derden	Realisatie bijdrage derden t/m 2019	Realisatie bijdrage derden 2020	Nog te realiseren bijdrage derden	Is er sprake van een eerdere P&C-bijstelling t.o.v. document?
1. Ruimtelijke ontwikkeling							-						
Geo-ict	325	308	-	10	-	-10	318	7	-	-	-	-	Afgerond in 2020
5a. Bereikbaarheid (excl. OV)													
Provinciaals verkeersmodel	350	166	-	54	-	-54	220	130	-	-	-	-	
5b. Bereikbaarheid Openbaar Vervoer													
Uithoflijn	488.534	404.604	27.352	11.886	7.244	8.222	423.734	64.800	305.294	275.715	10.992	18.587	Ja, zie toelichting
Vernieuwde regionale tramlijn	186.100	57.175	115.456	86.811	1.364	27.281	145.350	40.750	-	-	-	-	Ja, zie toelichting
Nieuwe Tramremise	62.000	53.271	8.729	6.375	-	2.354	59.646	2.354	21.200	18.000	3.200	-	
Busremise incl. busstalling	43.300	11.125	22.207	13.316	-	8.891	24.441	18.859	-	10	-	-10	
Vlootoptimalisatie	17.257	-	5.040	5.027	-	13	5.027	12.230	-	-	-	-	
Overwegbeveiliging	12.041	7.439	1.973	3.301	-	-1.328	10.740	1.301	-	-	-	-	
DRIS haltes	9.502	2.971	1.154	1.067	-	87	4.038	5.464	3.652	2.678	348	626	
P&R Breukelen	5.000	-	100	84	-	16	84	4.916	-	-	-	-	
Camera's/TFT schermen in Tram	900	599	301	146	-	155	745	155	-	-	-	-	Afgerond in 2020
Zonnepanelen op tramremise	550	-	550	262	-	288	262	288	-	-	-	-	Afgerond in 2020
Bedrijfsvoering (Overhead)													
<u>ICT (hardware)</u>													
Werkplek laptops	150	-	200	99	-	101	99	51	-	-	-	-	
<u>Software</u>													
Subsidietool	-	-	-	7	-	-7	7	-7	-	-	-	-	Ja, zie toelichting
Bestuurlijke besluitvorming	-	-	-	282	-	-282	282	-282	-	-	-	-	Ja, zie toelichting
Interne broker	-	-	-	37	-	-37	37	-37	-	-	-	-	Ja, zie toelichting
Business Intelligence Tool	295	-	-	-	-	-	-	295	-	-	-	-	
HRM Systeem (Personeelsinformatie + salaris)	1.030	49	450	134	-	316	183	847	-	-	-	-	
Document Management Systeem	830	54	-	-	-	-	54	776	-	-	-	-	

Internet CMS	739	-	363	737	-	-374	737	2	-	-	-	-	- Afgerond in 2020
Intranet CMS	340	-	277	180	-	97	180	160	-	-	-	-	- Afgerond in 2020
Elvhis	162	-	110	110	-	-0	110	52	-	-	-	-	-
Record Management Application (RMA)	803	-	100	72	-	28	72	731	-	-	-	-	-
Enterprise Search	333	-	60	-	-	60	-	333	-	-	-	-	-
Document Generator	371	-	60	51	-	9	51	320	-	-	-	-	-
<u>Provinciehuis</u>													
Binnenwandopeningen	175	-	175	-	-	175	-	175	-	-	-	-	-
Buitenwandopeningen	407	55	352	-	-	352	55	352	-	-	-	-	-
Centrale elektronische voorzieningen	1.000	628	133	-	-	133	628	372	-	-	-	-	-
Communicatie	197	-	197	-	-	197	-	197	-	-	-	-	-
Losse Gebruikersinventaris	458	-	250	-	-	250	-	458	-	-	-	-	-
Regeling Klimaat en Sanitair	2.200	-	2.200	8	-	2.192	8	2.192	-	-	-	-	-
Transport	800	-	100	-	-	100	-	800	-	-	-	-	-
Eerste stappen in verduurzamen provinciaal vastgoed	1.310	98	400	-	-	400	98	1.212	-	-	-	-	-
Totaal investeringen met een economisch nut	837.459	538.542	188.289	130.055	8.608	49.626	677.205	160.253	330.146	296.403	14.540	19.203	

Toelichting op verloopoverzicht 'investeringen met een economisch nut'

Bij enkele projecten is er sprake van een bijstelling ten opzichte van een eerder planning- en control document. Dit wordt hier toegelicht.

Uithoflijn

De gepresenteerde cijfers in de kolom "Realisatie t/m 2019" zijn aangepast ten opzichte van de cijfers die in de jaarrekening 2019 zijn gepresenteerd. De bijdrage aan de tramremise (NTR) vanuit UHL is uit de realisatie en ontvangsten gehaald omdat deze al verantwoord worden bij de NTR. Daarnaast bleek dit handmatig overzicht in de voorgaande jaarrekening niet juist te zijn opgenomen en onvoldoende rekening gehouden met de werkelijke uitgaven voor 2017 en een aantal correcties 2018 en 2019. De nu gepresenteerde realisatie t/m 2019 van € 404,604 mln. sluit aan op de in onze administratie opgenomen activastaat.

Vernieuwde Regionale Tramlijn

De gepresenteerde cijfers in de kolom "Realisatie t/m 2019" zijn aangepast ten opzichte van de cijfers die in de jaarrekening 2019 zijn gepresenteerd. De oorzaak daarvan is gelegen in afwijking bij de start van het nieuwe financieel systeem en een correctie van € 0,047 mln. in de jaarrekening 2018 welke per abuis niet was gepresenteerd in de realisatiecijfers van 2019. De nu gepresenteerde realisatie t/m 2019 van € 57,175 mln. sluit aan op de in onze administratie opgenomen activastaat.

Kredietoverschrijdingen

In de gepresenteerde tabel is in de kolom "Restant krediet" zichtbaar dat bij onderstaande projecten sprake is van een negatief resterend krediet. Ofwel, er is sprake van hogere uitgaven dan het totale krediet. De toelichting op deze overschrijding(en) en of dit gevolgen heeft voor de begrotingsrechtmatigheid is toegelicht in de jaarrekening, onderdeel [4.13 Begrotingsrechtmatigheid](#).

- Software: Subsidietool
- Software: Bestuurlijk besluitvorming
- Software: Interne broker

Specificatie investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	Toegekend krediet (bruto)	Realisatie t/m 2019	Bijgestelde begroting 2020	Realisatie 2020	Realisatie (niet mva) 2020	Verschil 2020	Totaal realisatie	Restant krediet	Bijdrage derden	Realisatie bijdrage derden t/m 2019	Realisatie bijdrage derden 2020	Nog te realiseren bijdrage derden	Is er sprake van een eerdere P&C-bijstelling t.o.v. document?
1. Ruimtelijke ontwikkeling													
HvdH - Oostelijke Corridor	18.733	18.419	-	28	-	-28	18.447	286	-	-	-	-	-
HvdH - Harlanterrein	2.269	2.254	-	-	-	-	2.254	15	-	-	-	-	-
HvdH - Kamp van Zeist	3.022	201	-	19	-	-19	220	2.802	-	-	-	-	-
5a. Bereikbaarheid (excl. OV)													
N201 Bermverharding	156	-	-	149	-	-149	149	7	-	-	-	-	- Ja, zie toelichting
N210 Bermverharding	72	-	73	73	-	-	73	-1	-	-	-	-	-
N221 Bermverharding Baarn	170	-	101	15	-	86	15	155	-	-	-	-	-
N224 Trajectaanpak Renswoude	2.970	486	2.225	2.233	-	-8	2.719	251	119	18	64	37	-
N224 Ronde Austerlitzeweg	1.500	-	-	-	-	-	0	1.500	-	-	-	-	-
N225 Bypass rotonde De Donderberg	514	329	-	31	-	-31	360	154	-	-	-	-	-
N225 Bermverharding	178	-	178	178	-	-	178	-0	-	-	-	-	-
N226 Faunapassage	6.150	50	116	47	-	69	97	6.053	-	-	-	-	-
N226 Spoortunnel Maarsbergen	23.200	6.917	2.500	-2.042	-	4.542	4.875	18.325	2.500	-	-	2.500	Ja, zie toelichting
N226 Bermverharding	534	-	534	274	-	260	274	260	115	-	56	59	-
N226/N228 OVL Fiets	575	39	536	51	-	485	90	485	-	-	-	-	-
N227 Faunapassage	4.500	3.805	300	76	-	224	3.881	619	-	-	-	-	-
N228 Maatregelen Montfoort	2.632	52	400	213	-	187	265	2.367	-	-	-	-	-
N229 Bermverharding	965	-	615	956	-	-341	956	9	239	-	128	112	Ja, zie toelichting
N233 Rondweg-oost Veenendaal	59.000	83	600	384	-	216	467	58.533	6.250	-	-	6.250	-
N233 Rijnbrug incl. fietstunnel	95.576	2.318	2.205	472	-	1.733	2.790	92.786	51.794	44	-	51.750	-
N237 Fietspad Mc Donalds Noord/Zuid	314	173	7	5	-	2	178	136	-	-	-	-	-
N237 Fietstunnel De Bilt	3.637	3.524	-79	-139	-	60	3.385	252	-	-	-	-	-
N237 Ecopassage Griffenstein	2.144	194	1.595	1.729	-	-134	1.923	221	39	-	39	-	-
N402 Ronde Slootdijk	2.792	390	100	26	-	74	416	2.376	-	-	-	-	-
N405 Maatregelen Kamerik	587	-	337	389	-	-52	389	198	-	-	-	-	- Ja, zie toelichting
N411 Verkeersonveiligheid Bunnik	5.673	4.503	423	258	-	165	4.761	912	87	87	-	-	-

N412 Bermverharding	89	-	89	4	-	84	4	84	-	-	-	-
N415 Bermverharding	40	-	40	40	-	-	40	-0	-	-	-	-
N417 Trajectaanpak (incl. vervanging)	2.848	108	2.811	1.993	-	818	2.101	747	-	-	-	-
N484 Trajectaanpak	7.800	-	-	148	-	-148	148	7.652	-	-	-	-
Vervanging N201, Traject 11 Vinkeveen	762	-	762	906	-	-144	906	-144	-	-	-	- Ja, zie toelichting
Vervanging N402, Traject 87 Loenersloot	602	-	-	-	-	-	0	602	-	-	-	-
Vervanging N402, Traject 88 Loenen-Breukelen	3.073	-	-	-	-	-	0	3.073	-	-	-	-
Vervanging N412, Traject 98	397	-	397	-	-	397	0	397	-	-	-	-
Vervanging Beverwaardsebrug Bunnik	350	-	20	8	-	12	8	342	-	-	-	-
Actieplan omgevingslawaa	3.250	-	650	155	-	495	155	3.095	-	-	-	-
Rivier Eem, damwanden	8.054	835	306	430	-	-124	1.265	6.789	2.251	826	591	835
Bushokjes in gehele provincie	1.824	-	1.824	944	-	880	944	880	-	-	-	-
Vaarweg Merwedekanaal	14.500	636	-	-	-	-	636	13.864	-	-	-150	150
Vervanging wintermachines	1.400	-	1.400	-	-	1.400	0	1.400	-	-	-	-
N199 Zeldertsepoort	-	-	-	108	-	-108	108	-108	-	-	-	- Ja, zie toelichting
Subtotaal 5a. Bereikbaarheid (excl. OV) realisatiefase (vaar)wegen	258.828	24.442	21.065	10.115	-	-10.950	34.557	224.271	63.394	974	728	61.692
N409 GO + fietsoversk N410 GO + Chicanes	1.065	894	-	189	-	-189	1.083	-18	31	-	19	11 Ja, zie toelichting
N204 IJsselveld-aansluiting A12 (corridor)	3.594	2.949	-	659	-	-659	3.608	-14	194	194	-	- Ja, zie toelichting
Fietsbrug Nigtevecht	12.219	12.425	-	266	-	-266	12.691	-472	11.719	12.531	-	-812 Ja, zie toelichting
N198 BRAVO 3 A12 Aansluiting Woerden - Waarder	42.963	42.874	-	24	-	-24	42.898	65	24.929	24.929	-	-
N226 Ansl A28 Hertekop en Fietstunnel	6.728	6.709	-	68	-	-68	6.777	-49	936	936	-45	45 Ja, zie toelichting
N212 Trajectaanpak	3.890	3.718	-	58	-	-58	3.776	114	-	140	-	-140
Subtotaal 5a. Bereikbaarheid (excl. OV) reeds opgeleverde projecten	70.459	69.569	-	1.264	-	-1.264	70.833	-374	37.808	38.730	-25	-896
Totaal investeringen met een maatschappelijk nut	353.311	114.885	21.065	11.426	-	9.639	126.311	227.000	101.202	39.704	703	60.795

Toelichting op verloopoverzicht 'investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut'

Bij enkele projecten is er sprake van een bijstelling ten opzichte van een eerder planning- en control document. Dit wordt hier toegelicht.

N201 Bermverharding

Op een aantal wegen is gelijktijdig met asfaltonderhoud ook bermverharding aangebracht om de verkeersveiligheid te vergroten. Door onvoorziene omstandigheden zijn de kosten hoger uitgevallen. Conform de Nota investeren (2017, pagina 15) kan Gedeputeerde Staten in die gevallen besluiten tot het toestaan van hogere lasten. Dat besluit is op 1 december 2020 genomen. Ten opzichte van de Zomernota 2020 is het bruto krediet opgehoogd met € 156.000.

N226 Spoortunnel Maarsbergen

Dit project heeft een totaal budget van € 51,6 mln., met daarin een aandeel van ProRail van € 28,3 mln. en de gemeente Utrechtse Heuvelrug van € 2,5 mln. Via de provinciale administratie worden echter alleen de lasten verantwoord die we als provincie zelf dragen en het aandeel van de gemeente Utrechtse Heuvelrug. Het bruto krediet is om die reden aangepast naar € 23,2 mln. en is daarmee in lijn met onze brief van 1 december 2020 ([821B604F](#)). De negatieve realisatie in 2020 wordt verklaard vanuit de correctieboeking die is doorgevoerd n.a.v. de constatering die door de SGP-fractie is gedaan. Eén en ander is toegelicht in de notitie van de onafhankelijk accountant PwC, welke ook is behandeld in de Financiële Audit Commissie van 10 februari 2021 ([2021AC011-01](#)).

N229 Bermverharding

Op een aantal wegen is gelijktijdig met asfaltonderhoud ook bermverharding aangebracht om de verkeersveiligheid te vergroten. Door onvoorziene omstandigheden zijn de kosten hoger uitgevallen. Conform de Nota investeren (2017, pagina 15) kan Gedeputeerde Staten in die gevallen besluiten tot het toestaan van hogere lasten. Dat besluit is op 1 december 2020 genomen. Ten opzichte van de Zomernota 2020 is het bruto krediet opgehoogd met € 250.000.

N405 Maatregelen Kamerik

Op een aantal wegen is gelijktijdig met asfaltonderhoud ook bermverharding aangebracht om de verkeersveiligheid te vergroten. Door onvoorziene omstandigheden zijn de kosten hoger uitgevallen. Conform de Nota investeren (2017, pagina 15) kan Gedeputeerde Staten in die gevallen besluiten tot het toestaan van hogere lasten. Dat besluit is op 1 december 2020 genomen. Ten opzichte van de Zomernota 2020 is het bruto krediet opgehoogd met € 350.000.

Kredietoverschrijdingen

In de gepresenteerde tabel is in de kolom "Restant krediet" zichtbaar dat bij onderstaande projecten sprake is van een negatief resterend krediet. Ofwel, er is sprake van hogere uitgaven dan het totale krediet. De toelichting op deze overschrijding(en) en of dit gevolgen heeft voor de begrotingsrechtmatigheid is toegelicht in de jaarrekening, onderdeel [4.13 Begrotingsrechtmatigheid](#).

- Vervanging N201, traject Vinkeveen
- N199 Zeldertsepoort
- N409 GO + fietsoversteek N410 GO + Chicanes
- N204 IJssveld-aansluiting A12 (corridor)
- Fietsbrug Nigtevecht
- N226 Aansluiting A28 Hertekop en Fietstunnel

Bijlage 2: Samenvatting Jaarrapportage Provinciaal Uitvoeringsprogramma Externe Veiligheid 2019

Samenvatting Jaarrapportage Provinciaal Uitvoeringsprogramma Externe Veiligheid 2020

Het externe veiligheidsbeleid is gericht op het beperken van risico's op calamiteiten met gevaarlijke stoffen waarbij dodelijke slachtoffers vallen. De risicobronnen zijn: Inrichtingen, transport van gevaarlijke stoffen over weg, water, spoor en door buisleidingen, vuurwerk bij evenementen, en het gebruik van luchthavens.

Door het Rijk, IPO, de VNG en de Veiligheidsregio's werden in het kader van de "Impuls Omgevingsveiligheid" (IOV), de volgende deelprogramma's ontwikkeld voor de periode 2015-2020 om de kwaliteit van de uitvoering van externe veiligheidsregelgeving te continueren dan wel te verbeteren:

- Het deelprogramma voor de uitvoering van lokaal externe veiligheidsbeleid. Dit werd uitgevoerd door de afzonderlijke provincies;
- Het deelprogramma voor inrichtingen die vallen onder het Besluit risico zware ongevallen. Dit werd uitgevoerd door de gezamenlijke provincies, het Rijk, de Brzo-RUD's (de provincie Utrecht is aangesloten bij de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied) en de gezamenlijke veiligheidsregio's;
- Het deelprogramma voor te stellen eisen aan de vergunningverlening in de zogeheten Publicatiereeks gevaarlijke stoffen. Dit werd uitgevoerd door de gezamenlijke provincies, het Rijk, het bedrijfsleven en de Brzo-RUD's;
- Het deelprogramma gericht op de voor de professionals benodigde informatie en kennisinfrastructuur. Dit werd uitgevoerd door de gezamenlijke provincies;
- De modernisering van de omgevingsveiligheid ondermeer gericht op het vormgeven van het Register externe veiligheid en het overdragen van kennis over de Omgevingswet. Dit werd uitgevoerd door het Rijk;
- Het deelprogramma gericht op nieuwe prioriteiten en ontwikkelingen zoals de gevolgen van de energietransitie voor externe veiligheid en het omgaan met zeer zorgwekkende stoffen. Dit werd uitgevoerd door het Rijk.

De Impuls Omgevingsveiligheid en het PUEV werd eind 2019 met een jaar verlengd tot en met 2020.

Het deelprogramma voor de uitvoering van het lokaal extern veiligheidsbeleid werd door de afzonderlijke provincies gerealiseerd en geregisseerd. De middelen gingen naar de provincies. Dit deelprogramma stond centraal in het Provinciaal Uitvoeringsprogramma Externe Veiligheid (PUEV) 2015-2020 van de provincie Utrecht.

De overige deelprogramma's zijn landelijk aangestuurd door landelijke projectgroepen waarin provincies, Rijk, Brzo-RUD's, veiligheidsregio's en bedrijfsleven (PGS) samenwerken, of door het Rijk. De rijksmiddelen gingen naar de landelijke coördinatoren van deze programma's. Deze deelprogramma's krijgen een vervolg na 2020 en worden in de PUEV- jaarrapportage alleen op hoofdlijnen besproken.

In het programma 2015-2020 is vastgelegd dat Gedeputeerde Staten jaarlijks een jaarrapportage vaststellen en dat Provinciale Staten jaarlijks als bijlage bij de jaarrekening een samenvatting van de PUEV-jaarrapportage met een bestedingsoverzicht vaststellen.

Deelprogramma uitvoering lokaal externe veiligheidsbeleid

Het zwaartepunt voor de uitvoering van het PUEV 2015-2020 lag in de provincie Utrecht bij de Omgevingsdienst Regio Utrecht (OdrU), de Regionale Uitvoeringsdienst (RUD Utrecht), de Veiligheidsregio Utrecht (VRU) en de provincie Utrecht. Samen met de gemeenten Nieuwegein en Veenendaal (die overigens ook zijn aangesloten bij de RUD Utrecht of de OdrU), vormden zij de PUEV-projectgroep. Dit is een ambtelijke projectgroep. In deze projectgroep werd kennis gedeeld, werden problemen besproken en opgelost. Er werd nauw samengewerkt tussen de RUD Utrecht en de OdrU. De provincie voerde de regie en was voorzitter van de projectgroep. In de projectgroep werd de uitvoering van het programma gecoördineerd en vanuit de projectgroep vond afstemming plaats met de gemeenten in de provincie.

Doelen

De belangrijkste doelen in het PUEV voor 2020 zijn:

- Het beschikken over voldoende externe veiligheidsspecialisten, het provinciale en landelijk kennisnetwerk in stand houden, organisatorische borging van externe veiligheid;
- Het versterken van de borging van externe veiligheid in het gemeentelijk beleid;
- De borging van externe veiligheid in ruimtelijke plannen/omgevingsplannen en vergunningverlening;
- Goed voorbereid zijn op de inwerkingtreding van de Omgevingswet;
- Het actueel houden van het Risicoregister, waarbij wordt geanticipeerd op de Omgevingswet;
- Het voorkomen van saneringsgevallen en overschrijdingen van de oriëntatiewaarde voor het groepsrisico;
- Belangen behartigen van de provincies in de Stuurgroep Basisnet om ervoor te zorgen dat het vervoer van gevaarlijke stoffen over het spoor past binnen de risicoruimte die in het Basisnet is vastgesteld.

Resultaten

- De uitvoering van externe veiligheid is geborgd. Er zijn bij de uitvoeringsdiensten voldoende goed gekwalificeerde mensen beschikbaar om adequate adviezen te verstrekken aan gemeenten ten behoeve ruimtelijke plannen, de vergunningverlening en de ontwikkeling van beleid.

- In 2020 werd in 94% van de ontwerp bestemmingsplannen die aan de provincie werden voorgelegd externe veiligheid goed verwerkt. Doordat regelgeving op het gebied van externe veiligheid standaard wordt toegepast bij vergunningverlening aan bedrijven en in ruimtelijke plannen.
- Risico's zijn door de uitvoeringsdiensten en gemeenten bijgehouden in het Risicoregister en vermeld op de Risicokaart.
- Er is een provincie dekkend gemeentelijk routenet voor gevaarlijke stoffen (gemeentelijke en provinciale wegen).
- Er is een landelijk expertisecentrum met een landelijke site (www.Relevant.nl) dat zorgdraagt voor kennisuitwisseling en introductie van nieuwe regelgeving.
- In 2020 werd in de provincie Utrecht in het kader van het PUEV door de milieudiensten/gemeenten gewerkt aan 31 externe veiligheidsadviezen voor vergunningen en 394 externe veiligheidsadviezen voor ruimtelijke plannen. In 12 gemeenten is gewerkt aan een omgevingsvisie en is door de externe veiligheidsadviseurs input geleverd. Registraties in het Risicoregister zijn gecontroleerd en bedrijven-mutaties werden aangebracht in het register. In 2020 werden in twee gemeenten de gemeentelijke route voor het vervoer van gevaarlijke stoffen aangepast.
- In de Omgevingswet wordt meer de nadruk gelegd op het bouwen van kwetsbare en zeer kwetsbare functies buiten de brand, explosie en toxische aandachtsgebied (effectgebied) van risicobronnen. Er is ervaring opgedaan met nieuwe regelgeving op het gebied van externe veiligheid in het kader van de Omgevingswet. In 2020 zijn voor risicobedrijven de aandachtsgebieden berekend. Dit is grotendeels afgerond.
- Mede op basis van de provinciale inbreng werd door het Rijk werden maatregelen genomen om 1450 lpg wagons treinen die via Amersfoort reden te herrouteren. De provincie Utrecht heeft de belangen behartigd van provincies in de Stuurgroep van het Basisnet. Het Rijk nam ondermeer maatregelen om het gebruik van de Betuweroute te bevorderen zoals het invoeren van prijsprikkels. Maar dit lost niet alle knelpunten op. Zie op de volgende bladzijde de Aandachtspunten basisnet spoor.
- Het groepsrisico is vrijwel overal langs de provinciale wegen kleiner dan 0,1 maal de oriëntatiewaarde (richtwaarde) voor het groepsrisico. Dit blijkt uit een monitoringsonderzoek uit 2020 naar het vervoer van gevaarlijke stoffen over provinciale wegen in de provincie Utrecht. De tellingen 2020 geven geen aanleiding om bepaalde provinciale wegen uit te sluiten voor het vervoer van gevaarlijke stoffen.

Aandachtspunten

1. Basisnet spoor

Ruimtelijke ontwikkelingen en groei van het vervoer van gevaarlijke stoffen leiden steeds meer tot onaanvaardbare risico's in Nederland. Om dit probleem op te lossen is een landelijk Basisnet voor het vervoer van gevaarlijke stoffen over rijkswegen, spoorwegen en vaarwegen uitgewerkt, waarbij enerzijds grenzen worden gesteld aan de vervoerskant en anderzijds aan de ruimtelijke ontwikkelingen nabij vervoersassen. Het basisnet is inwerking getreden in april 2015.

In 2016 werd geconstateerd dat er meer vervoer van gevaarlijke stoffen over de Brabantroute en de Bentheimroute (via Amersfoort) naar Duitsland ging dan was toegestaan en minder over de Betuweroute dan was gepland. Een van de oorzaken waren werkzaamheden aan het spoor in Duitsland. Om de Betuweroute beter te benutten wordt in Duitsland de spoorinfrastructuur tussen Emmerich en Oberhausen vernieuwd en uitgebreid tot drie sporen. De werkzaamheden zijn gepland tot 2022, maar de verwachting is dat dit nog enkele jaren langer zal duren. Een andere oorzaak was dat de route via Bentheim en Brabant korter is en vervoerders hier liever gebruik van maken. Een derde oorzaak is dat er in het Ruhrgebied een beperkte capaciteit is door het nu al intensieve treinverkeer van reizigers en goederen. DB Netz heeft als taak de capaciteit in Duitsland optimaal te gebruiken en maakt voor bepaalde vervoersstromen nog steeds gebruik gemaakt van de Bentheimroute via Amersfoort, of de Brabantroute, terwijl ook de Betuweroute hiervoor geschikt is.

Er werden maatregelen genomen. Het gebruik van de Betuweroute werd bijvoorbeeld gestimuleerd door middel van prijsprikkels en door afspraken van het Rijk met vervoerders/Sabic werden 1450 lpg wagons die reden via Amersfoort naar Tsjechië geherrouteerd. Deze rijden niet meer via Amersfoort.

Het in het basisnet vastgestelde risicoplafond (vertaald in maximale aantallen transporten) voor het spoortraject Utrecht-Amersfoort-Barneveld is laag. In de praktijk wordt dit plafond niet nageleefd omdat het traject een belangrijk onderdeel is van de route naar Bentheim. Gemeenten moeten op grond van de regelgeving bij de vaststelling van ruimtelijke plannen uitgaan van de wettelijk vastgesteld aantallen. Dit leidt tot onderschatting van risico's op dit traject. Anderzijds leidt dit tot overschatting van de risico's op het traject Hilversum-Amersfoort-richting Zwolle waar veel minder transport plaatsvindt dan in het Basisnet is toegestaan. De provincie zet zich via de Stuurgroep Basisnet in om dit knelpunt op te lossen.

Het Rijk wil dit aanpassen en meer vervoer van gevaarlijke stoffen over de omleidingsroutes toelaten. Dit kan nadelig zijn voor de provincie Utrecht. In 2019 en 2020 is gestart met het inventariseren van vervoersontwikkelingen en ruimtelijke ontwikkelingen. Dit wordt afgerond in 2021. Daarnaast is gestart met een onderzoek naar mogelijkheden

om het basisnet robuuster te maken. De resultaten worden in 2021 uitgewerkt in een Actieprogramma Robuust Basisnet.

2. Groepsrisico

Spoor en snelwegen

In het eindrapport basisnet (2009) is aangegeven dat bij snelwegen rond Utrecht (A1, A2, A12, A27) de oriëntatiewaarde voor het groepsrisico licht overschreden zal blijven op basis van de wettelijk vastgestelde vervoerplafonds. Deze overschrijdingen waren het gevolg van ruimtelijke ontwikkelingen en het rekening houden met groeiscenario's voor het vervoer van lpg/propaan. Ook langs het spoor in Amersfoort is er sprake van een overschrijding van de oriëntatiewaarde. Deze is iets hoger dan langs de snelwegen en was er al bij de vaststelling van het basisnet.

De verantwoordelijkheid voor het ontstaan van de overschrijding ligt voor het transport over snelwegen en spoorwegen vooral bij het Rijk in verband met de regulering van het vervoer van gevaarlijke stoffen en bij de gemeente die ruimtelijke ontwikkelingen toelaten nabij het spoor en snelwegen.

De provincie kan wel invloed hebben op de hoogte van het groepsrisico, want de provincie kan regels opstellen met het oog op het provinciaal belang om ruimtelijke ontwikkelingen in goede banen te leiden. In 2020 is de provincie in het kader van de omgevingsverordening gestart met een onderzoek naar het vaststellen van regels die hieraan een bijdrage kunnen leveren.

Inrichtingen

De oriëntatiewaarde voor het groepsrisico wordt bij 5 lpg tankstations (Amersfoort, Utrecht, Leusden) en 1 Brzo inrichting (De Ronde Venen) overschreden. Het verhoogde groepsrisico bestond op deze locaties al bij de start van het programma. De verantwoordelijkheid voor het groepsrisico bij lpg tankstations ligt vooral bij gemeenten. Zij zijn bevoegd gezag voor de lpg tankstations en voor het toestaan van ruimtelijke ontwikkelingen rondom de tankstations en gemeenten moeten het groepsrisico verantwoorden. Sinds 2000 zien we overigens een daling van de verkoop van lpg met 75% en de verwachting is dat deze daling zich de komende jaren zal voortzetten. Dit kan leiden tot vermindering van het aantal locaties waar de oriëntatiewaarde wordt overschreden.

De provincie is bevoegd gezag voor Brzo inrichtingen en de gemeente voor de ruimtelijke ontwikkelingen rondom de inrichtingen. Bepalend voor het bepalen van de verantwoordelijkheid voor de overschrijding van de oriëntatiewaarde voor het groepsrisico is de vraag welk besluit van provincie of gemeente heeft geleid tot de overschrijding van het groepsrisico.

Ten aanzien van risicovolle inrichtingen kan de provincie wel invloed hebben op de hoogte van het groepsrisico, want de provincie kan regels opstellen met het oog op het provinciaal belang om ruimtelijke ontwikkelingen in goede banen te leiden.

Bouwopgave

Het huidige ruimtegebruik en de nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen levert veiligheidsvraagstukken op in relatie tot de opslag, be- en verwerken en transport van gevaarlijke stoffen. Dit blijkt ondermeer doordat op locaties langs het spoor en snelwegen en bij risicovolle bedrijven de oriëntatiewaarde voor het groepsrisico worden overschreden. Tot dusver geldt dit voor een beperkt aantal locaties dat vanaf de start van het programma in 2015 niet is gegroeid. Maar bij de realisatie van de bouwopgave waar de provincie nu voor staat verwacht de provincie een toename van het aantal locaties.

3. De omgevingswet

De inwerkingtreding van de Omgevingswet is een jaar uitgesteld. De voorbereiding op de inwerkingtreding loopt dus door tot en met 2021. Praktische zaken moeten nog worden geregeld. De Omgevingswet biedt bijvoorbeeld mogelijkheid om bouwkundige maatregelen voor te schrijven, maar de kosten en effecten hiervan zijn nog niet bekend en worden nog onderzocht.

Doorkijk provinciale inzet op het gebied van lokale externe veiligheid na 2020

De provincie verdeelde tot en met 2020 de rijksbijdrage voor externe veiligheid over de uitvoeringsdiensten. Het Rijk, provincies en gemeenten zien voor de periode vanaf 2021 geen rol meer in het programmeren van de uitvoering van lokale externe veiligheidstaken. De uitvoering wordt aan gemeenten overgelaten en daardoor meer ingebed in het gemeentelijk beleid. De gemeenten besteden deze taken uit aan de uitvoeringsdiensten en ontvangen de rijksbijdrage direct via het gemeentefonds. De Rijksmiddelen zullen lager zijn dan de afgelopen jaren. Dat impliceert dat gemeenten vanaf 2021 zelf een deel van de ontbrekende middelen voor de uitvoering van externe veiligheidstaken moeten financieren. De coördinerende en programmerende rol die de provincie vervulde t.a.v. de lokale externe veiligheid zal na afronding van het PUEV veranderen omdat de provincie niet meer de middelen zal verdelen over de omgevingsdiensten. Dat betekent niet dat de provinciale inzet stopt. We denken hierbij aan de uitvoering van de volgende taken/activiteiten:

1. De provincie als wetgever:

In de Omgevingsvisie heeft de provincie aangegeven te streven naar het voorkomen van normoverschrijdingen voor externe veiligheid en waar mogelijk naar verlaging van bestaande risico's bij inrichtingen en transport. De provincie kiest voor het ruimtelijk scheiden van bedrijven die met grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen werken (Brzo-bedrijven) en kwetsbare functies. De provincie onderzoekt welke provinciale regels een bijdrage kunnen leveren aan het beperken van de risico's.

2. De provincie als belangenbehartiger van burgers en gemeenten in de provincie:
 Risico's langs het spoor en snelwegen worden veroorzaakt door het vervoer en door ruimtelijke ontwikkelingen. De provincie is lid van de Stuurgroep basisnet en kan bij het Rijk lobbyen voor een veilig basisnet die het mogelijk maakt om op veilige wijze de bouwopgave te kunnen realiseren en bestaande risico's te verlagen.

3. De provincie als bevoegd gezag en Interbestuurlijk toezicht:
 De provincie is bevoegd gezag voor risicovolle bedrijven en voert VTH taken uit. De provincie zal in het kader van de Wet Vervoer Gevaarlijke stoffen de gemeentelijke routing blijven coördineren en periodiek tellingen uitvoeren op provinciale wegen.

Met de uitvoering van het PUEV zijn voorwaarden geschapen voor een goede naleving van regelgeving op het gebied van externe veiligheid. De provincie zal in het kader van het Interbestuurlijk toezicht een vinger aan de pols houden om erop toe te zien dat de externe veiligheidsregelgeving goed wordt uitgevoerd.

4. Samenwerking en verbinding
 In de Omgevingsvisie van de provincie Utrecht is aangegeven dat de provincie samenwerkt met de partners (gemeenten, omgevingsdiensten, veiligheidsregio) om risico's in beeld te brengen en te zoeken naar maatregelen om die risico's te beperken. Het PUEV-overleg heeft goed gefunctioneerd en wordt voortgezet ten behoeve van het delen van kennis en het afstemmen van beleid. Ten aanzien van ontwikkelingen rondom de Brzo bedrijven onderhoudt de provincie contact met de OD NZKG.
 Daarnaast neemt de provincie deel in de IPO-werkgroep omgevingsveiligheid, die betrokken is bij de uitvoering van de landelijke deelprogramma's voor omgevingsveiligheid.

De provinciale activiteiten voor de komende jaren zullen in 2021 worden beschreven in het Programma Gezond en Veilig provincie Utrecht.

Bestedingen in 2020

Voor de uitvoering van het programma waren minder middelen nodig dan gepland.

De subsidies van 2020 aan de RUDU Utrecht en de OdrU zijn toegekend (zie bestedingen).

Medio 2021 wordt de subsidie aan de Omgevingsdienst Regio Utrecht (OdrU) en de Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht (RUD Utrecht) voor het jaar 2020 definitief vastgesteld. Naar verwachting zal een deel van toegekende subsidie wegens onderbesteding worden gerestitueerd. De onderbesteding hangt vooral samen met verminderde werkzaamheden in verband met corona.

PUEV 2020	Begroting	Budget 2020	Besteding
	Uitgaven		
	RUD Utrecht	184.100	184.100
	OdrU	161.250	161.250
	Middelen PUEV	20.062	3.800
	Afwikkel. voorgaande jaren		-43.137
	Mobiliteitsprogramma*	100.000	97.995
	Totaal	465.412	404.007
	Inkomsten		
	Rijksbijdrage	204.142	204.142
	Reserve PUEV	161.270	101.870
	Mobiliteitsprogramma * t.b.v. tellingen	100.000	97.995
	Totaal	465.412	404.007

*Dit budget is geen onderdeel van het PUEV maar wordt wel gemeld omdat de middelen

voor externe veiligheid worden aangewend.

De stand van de reserve per 1 januari 2020 was € 161.270. In 2020 is hieraan onttrokken € 101.870. De stand per 31 december 2020 is € 59.400. Bij de jaarrekening 2020 stellen wij voor om het resterende saldo van deze reserve te laten vrijvallen, vooruitlopend op de financiële afronding van het programma in 2021, en in lijn met de Nota reserves en voorzieningen (2018).

Bijlage 3: Rapportage actiemanagement

Inleiding

Op verzoek van het College van Gedeputeerde Staten en in lijn met het coalitieakkoord is een monitor ontwikkeld om de acties die worden afgesproken naar aanleiding van rapporten van onder andere de accountant te monitoren en hiermee te sturen op de voortgang van de acties. Hierover wordt twee keer per jaar gerapporteerd. De vorige keer was tijdens de zomernota (2020AC38-02; bijlage 4).

Totaal beeld

Het totaalbeeld is over de wijze waarop de organisatie alle acties uit de geselecteerde onderzoeken oppakt is positief. Er zijn een groot aantal verbeterprogramma's gestart waar veel acties in worden uitgewerkt en interventies in processen worden doorgevoerd. In vergelijking tot de vorige rapportage bij de zomernota (nog voordat de managementletter en het accountantsrapport ook in scope waren genomen) zijn er 80 extra acties bijgekomen, maar is het percentage afgerond acties toegenomen van 43% naar 47%. Toch blijven er een aantal acties uit eerdere rapporten nog open. Belangrijk blijft om daar aandacht aan te geven.

Er zijn een beperkt aantal aanbevelingen die wel in de monitor zijn opgenomen maar waarvan gebleken is dat deze óf niet werkbaar waren óf meerdere keren als aanbevelingen terugkwamen.

Welke onderzoeken hebben we in scope?

RAPPORTEN	
Rapporten	Archief
Naam	Auteur
Accountantsverslag 2018 en 2019	PWC
Accountantsverslag jaarrekening 2017	EY
Beleidsaudit Mobiliteit	Provinciale Staten
Integis	Integis
Managementletter 2018 en 2019	PWC (let op de link verwijst naar een samenvatting van de managementletter, de boardletter)
Randstedelijke Rekenkamer : onderzoek Dolderseweg	Rekenkamer
Randstedelijke Rekenkamer : onderzoek Uithoflijn (samen sturen)	Rekenkamer

Overzicht 1: overzicht van alle onderzoeken die worden gevolgd met de actiemanagement monitor

Er zijn 7 rapporten waarvan de acties via de monitor worden gevolgd. De laatste zijn de managementletter 2018/9 en het accountantsverslag 2018/9 van PWC. De nieuwe rapportages van PWC zullen ook worden opgenomen in de monitor.

Wat is het totaalbeeld van de aanbevelingen en acties op dit moment?

☐ # Aanbevelingen	202	
☐ # Aanbevelingen Voorgesteld	0	
☐ # Aanbevelingen Geaccepteerd	0	
☐ # Aanbevelingen Lopend	95	
☒ # Aanbevelingen Afgerond	95	202
☐ # Aanbevelingen Geannuleerd	12	
☐ # Acties	202	
☐ # Acties - Voorgesteld	0	
☐ # Acties - Lopend	95	
☒ # Acties - Afgerond	98	202
☐ # Acties - Geaccepteerd	0	
☐ # Acties - Geannuleerd	9	
☐ # Acties voorbij deadline	0	

Overzicht 2: totaaloverzicht van alle acties en aanbevelingen

Van de 202 aanbevelingen en acties lopen momenteel nog 95 acties en zijn er 98 acties afgerond. Van een negental acties was sprake van dubbeling met andere acties dan wel een aanbeveling die inmiddels achterhaald was of waar achteraf geen steun voor was.

Hoe is het beeld per onderzoek?

a. Integris

☐ # Acties	21	
☐ # Acties - Voorgesteld	0	
☐ # Acties - Lopend	4	
☒ # Acties - Afgerond	14	21

Van de 21 acties zijn er nog vier lopend. Dit zijn acties die te maken hebben met screening van personeel, registratie van nevenfuncties en de uitvoering van het integriteitsplan;

b. Beleidsaudit mobiliteit

☐ # Acties	17	
☐ # Acties - Voorgesteld	0	
☐ # Acties - Lopend	2	
☒ # Acties - Afgerond	15	17

Van de 17 acties zijn er nog 2 lopend. Dit zijn acties die te maken hebben met de nog op te stellen nota investeren en een actie die te maken heeft met een advies rond de mogelijke verzelfstandiging van het trambedrijf;

c. Randstedelijke Rekenkamer (Dolderseweg);

☐ # Acties	5	
☐ # Acties - Voorgesteld	0	
☐ # Acties - Lopend	1	
☒ # Acties - Afgerond	4	5

Van de 5 acties is er nog 1 lopend. Deze actie heeft te maken met de aanbeveling dat de provincie het principe van de lerende organisatie volgt.

d. Randstedelijke Rekenkamer (Uithoflijn)

☐ # Acties	12	
☐ # Acties - Voorgesteld	0	
☐ # Acties - Lopend	6	
☒ # Acties - Afgerond	6	12

Van de 12 acties zijn er nog 6 lopend. Dit zijn acties die te maken hebben met de nota investeren die in 2021 door PS zal worden vastgesteld.

e. Accountantsverslag 2017 (EY)

☐ # Acties	69	
☐ # Acties - Voorgesteld	0	
☐ # Acties - Lopend	23	
☒ # Acties - Afgerond	46	69

Van de 69 acties zijn er inmiddels 46 afgerond.

De nog 23 lopende acties worden opgepakt via een aantal verbeterprogramma's en acties:

- Versterking financiële functie (16);
- Herijking van het controllerstaat en sturingsprincipes (2);
- Verbeterprogramma van het opgavegericht werken (1);
- Het uitrollen van het verplichtingen loket (1);
- Aanpassing van de sollicitatieprocedure bij externen (1);
- Functiescheiding bij de rollen van het financieel systeem (1);
- Autorisaties van externen (1).

f. Managementletter 2018 en 2019 (PWC)

☐ # Acties	48	
☐ # Acties - Voorgesteld	0	
☐ # Acties - Lopend	38	
☒ # Acties - Afgerond	6	48
☐ # Acties - Geaccepteerd	0	
☐ # Acties - Geannuleerd	4	

Van de 48 acties zijn er inmiddels 4 geannuleerd en 6 afgerond.

De resterende acties (38) worden via verschillende verbeterprogramma's opgepakt. Dit zijn:

- Het programma Versterking Fin Functie (27) soms gezamenlijk met het nieuw gevormde team AO/IC waar soms borging van processen en interne controle wordt belegd. Het programma zal in medio 2021 worden afgerond;
- Het verbeterplan bedrijfsvoering (1) waar de visie op bedrijfsvoering zal worden opgesteld;
- Het programma Informatiebeveiliging & Privacy (2);
- Het opstellen van een fraude risicoanalyse (1);
- Maatregelen rond het beleggen van functioneel beheer, autorisatie rondom het financieel systeem (3);
- Acties rond het registreren van inkomende subsidies en mogelijke vervanging van het subsidiesysteem (2);
- Verbetering van de control rondom I (1);
- Aanpassen van de toelichting op de jaarrekening (1).

g. Accountantsverslag 2018 en 2019 (PWC);

☐ # Acties	30	
☐ # Acties - Voorgesteld	0	
☐ # Acties - Lopend	21	
☒ # Acties - Afgerond	7	30
☐ # Acties - Geaccepteerd	0	
☐ # Acties - Geannuleerd	2	

Van de 30 acties zijn er 2 geannuleerd en 7 afgerond. De resterende acties (21) worden via verschillende verbeterprogramma's en acties opgestart.

Dit zijn:

- Acties die meegenomen worden het volgende jaarrekeningtraject (8);
- Versterken Financiële functie (13);

Bijlage 4: Afkortingenlijst

AGV	Waterschap Amstel, Gooi en Vecht
AMvB	Algemene Maatregelen van Bestuur
ARK	Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit
AVG	Algemene verordening gegevensbescherming
AVP	Agenda Vitaal Platteland
BBV	Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten
BDU	Brede Doeluitkering
BIT	Bureau ICT-Toetsing
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOA	Buitengewone opsporingsambtenaren
BOB	Beeldvorming, oordeelsvorming en besluitvorming
BOR	Bereikbaarheidsoffensief Randstad
BRU	Bestuur Regio Utrecht
BRZO	Besluit Risico Zware Ongevallen
BWM	Bodem Water en Milieu
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
B&W	Burgemeester en Wethouders
CEP	Centraal Economisch Plan
CHAT	Cultuurhistorische Atlas
CHS	Cultuur historische hoofdstructuur
CPB	Centraal Planbureau
CROW	St. Centrum voor regelgeving en onderzoek in de grond-, water- en wegenbouw
CvdK	Commissaris van de Koning
DIV	Documentaire Informatie Voorziening
DSO	Digitaal Stelsel Omgevingswet
DVO	Dienstverleningsovereenkomst
EBU	Economic Board Utrecht
EC	Europese Commissie
EED	Energy Efficiency Directive
EFRO	Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling
EMA	European Medicine Agency
EMU	Economische en Monetaire Unie
ERP	Enterprise Resource Planning
EU	Europese Unie
FIDO	Financiering decentrale overheden
FL	Flevoland
FUHB	Fonds uitplaatsing hinderlijke bedrijven
GS	Gedeputeerde staten
GWW	Grote Wegenwerken
HDSR	Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden
HNP	Huis Nederlandse Provincies
HOV	Hoogwaardig Openbaar Vervoer
HRM	Human resource management
HTO	Hoge temperatuur opslag
HUL	Het Utrechts Landschap
HvdH	Hart van de Heuvelrug
IBT	Interbestuurlijk toezicht
ICT	Informatie- en communicatie technologie
IenW	Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
IFL	Innovatieprogramma Fysieke Leefomgeving
IGP	Integraal gebiedsprogramma
IPO	Interprovinciaal overleg
ITS	Intelligente Transport Systemen
IVN	Instituut voor Natuureducatie en duurzaamheid
JUP	Jaarlijks Uitvoeringsprogramma
KNMI	Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut
KRW	Kaderrichtlijn water
LET	Linie expert team
LEU	Landschap Erfgoed Utrecht

LTO	Land- en Tuinbouw Organisatie
MIP	Meerjaren Investerings plan
MIRT	Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport
M(J)OP	Meerjaren Onderhouds plan
MJP	Meerjarenplanning
MKB	Midden- en Kleinbedrijf
MKBA	Maatschappelijke Kosten en Baten Analyse
MRB	Motorrijtuigenbelasting
NAR	Non activiteiten regeling
NARIS	Risicomanagement Informatie Systeem
NGE	Niet gesprongen Explosieven
NH	Noord-Holland
NHW	Nieuwe Hollandse Waterlinie
NMU	Natuur en Milieufederatie Utrecht
NNN	Natuurnetwerk Nederland
NOM	Nul-op-de-meter
NOVI	Nationale Omgevingsvisie
NRU	Noordelijke Randweg Utrecht
NWB	Nederlandse Waterschapsbank
ODNZKG	Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied
ODRU	Omgevingsdienst Regio Utrecht
OMU	Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht
OV	Openbaar vervoer
PAS	Programmatische aanpak Stikstof
P&O	Personeel & Organisatie
P+R	Parkeer & Reis
PHS	Programma Hoogfrequent Spoorvervoer
PM	Pro Memorie
PMV	Provinciale Milieuverordening
POA	Permanent oostelijke aanvoer
POP3	Plattelandsontwikkelprogramma, 3de Europees subsidieprogramma
POUHL	Project Organisatie Uithoflijn
PRS	Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie
PRV	Provinciale Ruimtelijke Verordening
PS	Provinciale staten
PU	Provincie Utrecht
PUEV	Provinciaal uitvoeringsprogramma externe veiligheid
RAG	Ruimtelijk Agenda Gemeenten
REOS	Ruimtelijke Economische Ontwikkelstrategie
RF	Revolverend Fonds
RFV	Regio Foodvalley
RGW	Statenscommissie Ruimte, Groen en Water
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
RMN	Recreatie Midden Nederland
RodS	Recreatie om de Stad
RUD	Regionale Uitvoeringsdiensten
Ruddo	Regeling uitzetting en derivaten decentrale overheden
RVB	Rijksvastgoed bedrijf
RVM	Regionale Verkeersmanagement
RvS	Raad van State
RWS	Rijkswaterstaat
SNEL	Samen naar energiepositieve leefomgeving
SvA	Stelling van Amsterdam
SVNL	Subsidieverordening natuur- en landschapsbeheer
SUNIJ	Sneltram Utrecht - Nieuwegein/IJsselstein
TBO	Terrein Beherende Organisaties
TOP	Toeristische Overstappunten
TSK	Thematische Structuurvisie Kantoren
TUG	Tijdelijk en uitzonderlijk gebruik
UMP	Uitvoeringsprogramma Mobiliteitsplan

UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
USP	Utrecht Science Park
VAB	Vrijkomende agrarische bebouwing
VBS	Vliegbasis Soesterberg
VIC	Veenweide Innovatiecentrum
(V)MBO	(Voorbereidend) Middelbaar Beroeps Onderwijs
VMC	verkeersmanagementcentrale
VPB	Vennootschapsbelasting
VRI	Verkeersreginstallatie
VTH	Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
Wbb	Wet Bodembescherming
WBO	Wonen en Binnenstedelijke Ontwikkeling
WGR	Wet gemeenschappelijke regelingen
WKO	Warmte-koude-opslag
Wnb	Wet natuurbescherming
ZE	Zero Emissie
ZH	Zuid-Holland

Controleverklaring (niet op website)

Colofon (niet op website)
De Jaarrekening 2020 is een uitgave van

Provincie Utrecht
Archimedeslaan 6
3584 BA UTRECHT
Postbus 80300
3508 TH UTRECHT
Telefoon: 030-2589111
www.provincie-utrecht.nl

Samenstelling en eindredactie
Domein Bedrijfsvoering